

ע ז ר א

ההנהלה הארצית
מחלקת הדרכה

נתקן עולם

מערך הדרכה לחודש ארגון ה'תשס"ו

חבריא א'-ב'

כתיבה:

ציפי והפור

צוות מחשב:

אדרת סומפולינסקי
מרים וילינגר
יואלה דדון
רחל פרידמן
יוסי שטרן

עיצוב כריכה:

נחמה רפפורט

הדפסה:

דפוס שי, ירושלים

בהוצאת:

עזרא – תנועת הנוער החרדי לאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' יפו 234 ירושלים

טלפון: 02-5371640 | פקס: 02-5372639

hanhala@ezra.org.il | <http://www.ezra.org.il>

© כל הזכויות שמורות – ירושלים, תשס"ו

תוכן העניינים

4	חודש ארגון – איך עושים את זה?
5	דבר המזכ"ל
7	תוכנית עבודה – דבר המערכת
	שער א' – ממנה יושע:
11	פעילות כללית – רק מחליפים מצב צבירה
15	לא ברור
39	מבחן הרצינות
63	ההיסטוריה חוזרת
	שער ב' – לתקן עולם:
83	אורות גבוהים
	שער ג' – החוט המשולש:
	תורה –
97	הסתכל באורייתא
	ארץ –
111	אין לי ארץ אחרת
122	מתאים לי
137	איזו מדינה מיוחדת במינה
153	משחקי מלוכה
	עם –
177	כי לי הארץ
185	בכיה לדורות, שמחה לדורות
199	עם אחד לב אחד
213	באהבה ובאמונה
	שער ד' – לדרכנו:
227	נעים להכיר, כיפה סרוגה
246	משחק סניפי – ציונות דתית, כבוד!!!
	שער ה' – עזראים כולנו קדימה:
271	כולנו שגרירים
297	החוצה

חודש ארגון – איך עושים את זה נכון?

תעצרו רגע ותחשבו מה עולה לכם בראש למשמע צמד המילים "חודש ארגון" או "יום סניף" ... לחץ, הרבה עבודה, כל יום בסניף, חניכים, גואש, קרפים, סיד, חזרות, אופניים, דגלנות, כתובות אש, ל – ח – י – ...

תעצרו רגע ותחשבו למה? למה אנחנו עושים את זה? לעצמנו, לחניכים, להורים, למורים, למרכזת, לשכנים... למה זה טוב???

חודש ארגון יכול לעבור עלינו ולידנו, להתחיל ולהיגמר בהרבה מתח ובגדים שהלכלוך לא יורד מהם, ויכול להיות חלק ממהלך חינוכי רציני, לקדם חניכים כפרט, כקבוצה, כסניף וכתנועה. וכמובן, כמו כל דבר בהדרכה – זה בידיים שלכם!!!

שבו עם עצמכם לפני חודש ארגון, תגדירו מטרות, תבחרו את האמצעים שמתאימים לכם ולחניכים ותתכוננו בהתאם. זכרו שאי אפשר להשיג את כל המטרות, הרבה פעמים הן סותרות אחת את השניה, צריך לחשוב טוב, הן ברמה הקבוצתית והן ברמה הסניפית והתנועתית מה יותר חשוב כרגע ובו להשקיע.

לפניכם רעיונות למטרות ודרכים להשגתן. סומכים עליכם שתתאימו את הדברים למציאות שלכם ותוסיפו רעיונות מניסיונכם.

מה	איך
הנפת דגל	עוסקים בנושא תנועתי שילוט, חולצות, דפי לוגו, סיסמאות, פירסום בבתי הספר ובבתי הכנסת
לימוד נושא	מקדישים לפעולות שבת ואמצ"ש קירות והופעות המשקפים את הנושא
פיתוח כישרונות	נותנים לחניכים להתבטא: בציר, בהופעה, בתערוכה וכו'
גיבוש	כל החניכים מופיעים חלוקת תפקידים בין החניכים נותנים לחניכים להסתדר עם הצידוד והחומרים פעילויות כייפיות מוראל קבוצתי
הרמת המוראל הסניפי	המנון לסניף / צבע שיר שכל הסניף או נציגים מופיעים יחד פעילויות אמצע שבוע סניפיות
שיפוץ הסניף	המוכשרים בלבד מציירים השקעה בדברים כלליים: ספריה, דלתות, עמודים, ספסלים, חצר...
מפגן עוצמה	קנס סיום מושקע שלטים ברחובות המתאימים ביותר מופיעים
קשר אישי	מנצלים את הזמן להיות עם חניכים מסויימים נותנים עדיפות לחניכים שאנחנו רוצים לקדם (בתפקיד בהופעה, באחריות מסויימת וכו')

ב"הצלחה וחזקו חברים

נתקן עולם – דבר מזכ"ל התנועה

יהודה (גורי) פרוידגר

"ואעשך לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה"

בראשית יב' ג'

"רצוני לגדל את שמך היה אתה ברכה! רצוני לעשותך לעם שיהיה מאור לגוים..."

הכל שואפים לא להיות ברכה אלא להיות ברוכים, זו שאיפת כל אדם.

יושר, אנושיות ואהבה הם מצוות המוטלות על הפרט; ואין הם חשובים לכולם בעיני מדינאים ודיפלומטים; מדינות רוצחות ומרמות בקנה מידה גדול וכל רוצח ורמאי "לטובת המדינה" יבוא על שכרו. לא כאלה חלק אברהם... חיייו של עם אברהם יהיו קודש למטרות האלוהיות של שלום אדם ועולם והוא יחזיר את עטרת האדם ליושנה"

רש"י הירש שם

היטיב לבטא זאת הרב יחיאל יעקב וינברג בספרו "לפרקים" במאמר: ישראל – הנביא באומות: "אין עם ישראל יכול להיות עם חילוני ככל יתר העמים. ישראל הוא הנביא שבאומות. זה חלקו בחיים, זו היא שליחותו ההיסטורית וזהו ייעודו הלאומי... עם ישראל צריך, והוא אנוס על-פי צו ממרומים להיות עם נבואי להעביר גלולי-הטומאה של שלטון הזרוע, הכוח והרשע מן הארץ ולסייע בהוויתו ובדוגמתו לקיום דבר-ה' ולניצחון הצדק היושר והרחמים. רק הגשמת יעוד זה תביא גאולה לנשמת ישראל, ועל-ידה לאנושיות כולה המפרפרת בתהום של קנאה שנאה ותחרות בין עם לעם ובין אדם לאדם".

זה התפקיד אותו ייעד הקב"ה לעמ"י מאז בחר באברהם להיות אבי האומה. אולם כדי להיות "ברכה" לאחרים, צריך להיות קודם בעל תכונות מסוימות. בחומש שמות לפני מתן תורה אומר הקב"ה לבני ישראל: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט' ו'), אומר על זה הרש"י הירש: "כל אחד ואחד מכם יהיה 'כהן' ע"י שיקבל עליו את ממשלתי בכל מעשה אשר יעשה על ידי שיקבל עליו עול מלכות שמים ויגשימו, יפיץ דעת ה' ע"י אמרי פיו ומופת מעשיו... כשם שכלפי פנים יהיה כל אחד ואחד מכם 'כהן' כן תהיה הופעת קהלכם כלפי חוץ הופעה של קדושה לה'. גוי אחד ויחיד אשר אינו חי למען תהילת עצמו, גדולת עצמו ותפארת עצמו, אלא למען כינון מלכות שמים ותפארתה עלי אדמות".

כלומר אנחנו כעם, צריכים קודם להיות קדושים ועושי דברו של הקב"ה בלבד.

לצערנו במדינתנו המצב עדיין לא כך. שחיתות, רמיסת ערכים דתיים כשבת, משפחה, יחס לחלש וכמובן ארץ ישראל, נוהגים אצלנו דבר יום ביומו. תפקידנו לתקן זאת.

נתקן זאת ע"י שאנחנו נחנך ונתחנך קודם כל מתוך תורה, קודם כל נבין שצריך לקבל את ממשלתו של ד' בכל מעשה אשר נעשה, ומתוך כך נשפיע!

בימים אלו מתחבטים מנהיגים ורבנים בדרכה של הציונות הדתית, לתנועתנו שרבניה ומורי דרכה הם הרש"י הירש והרב קוק יש תשובה ברורה. דווקא בימים אלו, ימים שאחר גרוש יהודים מחבלי ארץ. כשרואים מה שקורה במדינה, בולטת כמגדלור דרכה של תנועתנו. תנועתנו, שחרטה על דגלה אידיאל עליון אחד והוא התורה, ומתוך תורה השתלבות בכל תחומי החיים, נותנת בדיוק את התשובה ומציבה

את המשימה המוטלת על כל אחד ואחד מאיתנו. לא עת ניתוק מהמדינה, לא עת התכנסות בתוכנו, ההפך!
תפקידנו להתחזק בתורה ולצאת לתפוס עמדות בכירות ככל הניתן.

באגרות הראי"ה באגרת קמ"ד (כרך א' עמ' קפ"ב- קפ"ג) קורא הרב קוק ליהודי גרמניה לעלות לארץ. דווקא אליהם, שמצד אחד הם אנשים משכילים ובעלי מקצועות מדעיים ומצד שני אנשי אמונה המדקדקים בקיום תורה ומצוות. עלייתם היא זו שתתן לישוב בארץ את השילוב הנכון בין קודש לחול בכל שטחי החיים. הוא כותב בצורה חריפה מאוד מה יקרה אם לא יעלו וזו לשונו: "היד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים, באין זכר לקדושת ישראל באמת... המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי, היא עומדת להיות נהפכת למשחית ולמפלצת, ולבסוף גם כן לשונאת ישראל וארץ ישראל. אם היד הטמאה הזאת תתגבר אזי אין די באר גודל האסון."

הרב קוק בעיניו הרואות למרחוק ראה מה יכול להתפתח כשהישוב בארץ יקום על בסיס לא תורני- הרב חזה את הנעשה היום ממש. אסור לנו לתת יד להמשכיות תהליך זה. לא עת לבדלנות, ההפך עת להסתערות – הבה נסתער על כל תחומי החיים ונהווה דוגמא לאיך באמת כל תחום ותחום בו אנו עוסקים צריך להראות כשעושים אותו מתוך תורה.

בימים אלו נתבשרנו שפרופ' ישראל אומן זכה בפרס נובל לכלכלה. לפרופ' אומן שכל ילדיו התחנכו בעזרא היה בן, שלמה הי"ד, שהיה חברי הטוב ונהרג במלחמת שלום הגליל.

שלמה, שהוא בעצמו היה מוכשר בכל תחום ושטח ובלט משכמו ומעלה מעל כולם, נהג תמיד לצטט את אביו שאמר: "תדע: תמיד יש מקום פנוי למעלה בפסגה". כלומר תשאף לגבוה ביותר שאתה יכול, למעלה יש תמיד מקום. אולם, כשהגיע לפסגה, וקיבל הכרה מכל העולם על היותו שם, אמר פרופסור אומן שאשתו תמיד אמרה לו שהעיסוק שלה בחינוך יותר משמעותי כי העיסוק שלה ישאיר רושם גם עוד 150 שנה.

האמת, ששניהם צודקים. העיסוק בחינוך ודאי ישאיר רושם אולם גם מדען דתי, ירא שמיים, איש ספר בקנה מידה עולמי - משאיר רושם. איש כזה המגיע לפסגה ומנהל את חייו מתוך תורה ישפיע בכוח אישיותו ודרכו על מעגלים מעגלים של אנשים הסובבים אותו - זו היא דרכנו.

המטרה הגדולה "לתקן עולם במלכות שדי" עוברת דרך כל פרט ופרט מאיתנו. החינוך לחיות חיי תורה אמיתיים, לשאוף להשתלב בכל תחומי החיים, ולהגיע למקום הגבוה ביותר האפשרי הוא האמצעי למטרה גדולה זו!

"בתקופה סוערת והרת-עתיד נמצא עמנו. אין אנו יודעים לאן יובילו משברי-ים אלה את ספינתנו הדלה, ברם יודעים אנו, שיש לנו צורך באנשים שיהיו לנו לעניים בדרך ונושאים את דיגלנו בשעת סערה וצרה, בעלי קומה זקופה, גאון וגודל. המטרה אליה אנו שואפים גדולה היא. נדאג נא שנהיה אנחנו כשרים ומוכשרים לה". (מתוך לפרקים מאמר: "נגיד על עמי ישראל").

לסיום תודה לכל העושים למען הוצאת חוברת זו וכיוון שרבים הם וצנועים הם אי אפשר לפרטם.

השתמשו בחוברת זו והעמידו דור שיהיה: "ממלכת כהנים וגוי קדוש"

"חזקו חברים",

יהודה (גורי) פרוידגור,
מזכ"ל

נתקן העולם – תכנית עבודה

שלוש פעמים ביום אנו מצהירים על שאיפתנו "לתקן עולם במלכות שדי" (עלינו לשבח). ועכשיו צריך להתחיל לעשות את זה!

עכשיו

כשעם ישראל נמצא על פרשת דרכים,
כשאנחנו מבינים שאנחנו לא מבינים,
כשראינו שלא הכל ברור לכולם וכמעט שום דבר כבר אינו מקודש,
כשהרגשנו כפיות טובה ובילבול,
כשהתוודענו לפערים הגדולים שיש בעם ישראל,
כשאדמת הקודש מתחללת ע"י פורעים,
כשעקורי גוש קטיף והשומרון עוד ללא פתרון,
כשהוצבו לפנינו כל סימני השאלה,
כשכמעט נשברנו...

ועוד עכשיו –

עכשיו

כשעם ישראל השתאה מול עוצמות הנפש,
כשגילינו כוחות מדהימים של אמונה,
כשהתוודענו לדיבוק חברים וערבות הדדית,
כשכוחות התפילות העצומות עומדים לזכותנו,
כשראינו מהי התמדה ומסירות נפש,
כשהציבור צמא לערכים ועומק,
כשהבנו שצריך ואפשר הרבה יותר והפעם עד הסוף,
כשכמעט הגענו...

החוברת שלפניכם חוזרת להתחלה שהיא גם הסוף. היא בירור מעמיק ויסודי שיצמיח בעז"ה את יכולתנו "לתקן עולם במלכות שדי". חשוב מאוד להעביר את כל המהלך על מנת ליצור את התמונה השלימה ומתוכה לפעול.

בחוברת חמישה פרקים הבנויים זה על גבי זה. מכל פרק יש להעביר לפחות פעולה אחת. ניתן ורצוי לשלב חלקים מפעולות שונות באותו פרק ולהרכיב פעולה שמתאימה לחניכים שלכם.

כל פעולה מבוססת על מאמר תורני, יש ללמוד את המאמר לפני העברת הפעולה. המאמר מהווה בסיס רעיוני רחב ויתרום רבות ליכולת שלכם להעביר את הפעולה באופן עמוק ומשמעותי.

שם הפרק	נושא הפרק	הפעולות
ממנה יושע	הבניה וההתקדמות הנעשות מתוך ההתמודדות עם הקושי	לא ברור מבחן הרצינות ההיסטוריה חוזרת
לתקן עולם	תפקידו של עם ישראל בעולם וייעודו	אורות גבוהים
החוט המשולש	על מנת להצליח במימוש יעודנו בעולם, אנחנו חייבים להיות עם ולא רק פרטים, הפועלים מתוך תורה, בחיי מדינה בארץ ישראל.	תורה : הסתכל באוריינתא ארץ : אין לי ארץ אחרת מתאים לי מדינה : איזו מדינה משחקי מלוכה עם : כי לי הארץ בניה לדורות שמחה לדורות עם אחד לב אחד באהבה ובאמונה
לדרכנו	דרכה של הציונות הדתית ועקרונותיה	נעים להכיר כיפה סרוגה
עזראים כולנו קדימה	יישום בחיי הפרט, הקבוצה והסניף. מה בכוחנו ומחובתנו לעשות כדי לתקן עולם	כולנו שגרירים החוצה

כמו כן, ישנן שתי פעילויות סניפיות :

מחליפים מצב צבירה (בפרק "ממנה יושע")

ציונות דתית, כבוד ! (בפרק "לדרכנו")

מומלץ מאוד לקיים אותן במהלך חודש הארגון או בשבת עצמה.

אנשים רבים וטובים עמלו על חוברת זו, כדי שתצא לאור בהתאם לאירועים שעברו עלינו בקיץ האחרון ושנוכל להתרומם בעקבותיהם. תודה רבה לעוזרים במלאכת הכתיבה, בחשיבה, בייעוץ, בחידוד, ברעיונות ובכל: נתנאל ורגון, עמי כהן, חננאל רוזנברג, שרה וולף ורחל פרידמן. ולעוזרים בערכיה הגרפית: מרים ולינגר, אדרת סומפולנסקי, יואלה דדון, נעם חריף ומי ששכחנו...

סומכים עליכם, שיחד נתקן עולם,

"חזקו חברים"

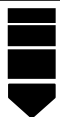
צוות ההנהלה הארצית

ש ע ר ר א ש ו ן

▶ ממנו יושע

◀ לתקן עולם

החוט
המשולש

◀ לדרכנו

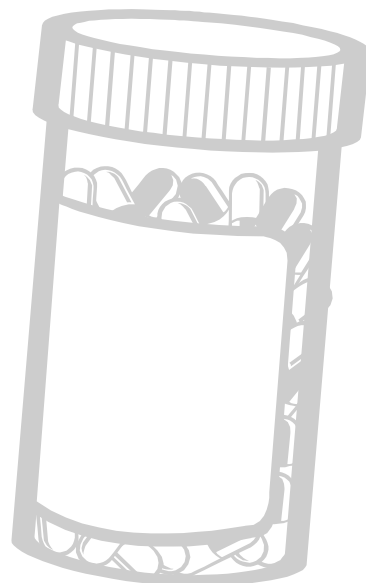
עזראים
כולנו קדימה

מטרת פרק זה היא פתיחת
הרצון, והבהרת גשיבות
הנושא "תקן עולם".

עם ישראל נמצא בנקודת
מבחן, שבה, האבטוח,
ועליון אהיבות ואהבת
מנקודת זו.

אברהם אבינו, אברהם אבינו
כאמור, אברהם אבינו
ואשר קדימה.

"גוש קטיף רק שינה מצב צבירה"

(ערן שטרנברג, דובר המועצה האזורית

חוף עזה)

פעילות סניפית

מטרת הפעילות:

- ◀ החניכים יתנהגו בהתאם לערכים הנלמדים מתושבי גוש קטיף והשומרון.
- ◀ החניכים יפיצו בעם את ערכיהם של תושבי הגוש ודרכם.

מבנה הפעילות:

1. הקדמה והסבר – גוש קטיף והשומרון הביאו לידי ביטוי עולם ערכים אותו יש ללמוד וליישם.
2. חלוקה לקבוצות: היכרות עם אחד היישובים.
יצירת תערוכה על היישוב.
בחירת הערך המרכזי הנלמד מהיישוב.
3. סיכום – הצגת התערוכות, הסבר הערכים, וקבלה לעתיד.

מהלך הפעילות:

1. הקדמה והסבר:

באחד הראיונות הוצג ערן שטרנברג כ"דובר המועצה האזורית חוף עזה לשעבר", כששאל ערן למה "לשעבר", ענה הכתב בתמיהה: "כי אין גוש קטיף יותר...", אמר ערן בנחרצות: "גוש קטיף קיים! הוא רק החליף מצב צבירה. פעם היינו כולנו באותו מקום גיאוגרפי, היום גוש קטיף מפוזר בכל הארץ ובכל העם..."

עלינו ליישם אמירה מדהימה זו של ערן. להבין שגם אם גוש קטיף והשומרון הפיזיים נעלמו כרגע, (ובעז"ה במהרה בימינו גם המבנה הפיזי יחזור ויפרח), ישנו מבנה רוחני, עולם ערכי, מידות ואמונות שיוצגו ע"י גוש קטיף והשומרון ותושביהם – וזה קיים גם עכשיו. תושבי הגוש פוזרו ברחבי הארץ ובקרב העם, אולי כדי שכולנו נכיר אותם ואת דרכם ונלמד מהם, ומתוך כך יתרומם העם כולו.

3. חלוקה לקבוצות:

כל קבוצה מקבלת / בוחרת את אחד היישובים מחבל עזה או השומרון. עליה ללמוד על היישוב: היסטוריה, סיפורים מרכזיים, התמודדויות, כתבות מהעיתונות וכו'. מטרת הלמידה היא יצירת תערוכה על היישוב (תלת מימד או שלט על בריסטול גדול וכו'), תוך דגש על ערך מרכזי שבא לידי ביטוי ביישוב (לדוגמא: כפר דרום עלה מספר פעמים על הקרקע, אוטובוס הדמים של הילדים מכפר דרום, חזרתם של בני משפחת כהן לכפר דרום אחרי פציעת הילדים וכו' –

כל אלו מעידים על התמדה ונחישות. עצמונה היה היישוב הדתי הראשון בחבל ימית, נתפס כאחד החזקים מבחינה דתית בגוש קטיף, היתה בו מכינה קדם צבאית "עצם", כולל אברכים, הנהגה רבנית מובהקת, סיסמתם "את האמונה הזו אי אפשר להפסיק" הקימו את "עיר האמונה" לאחר הגירוש וכו' – כל אלו מעידים על אמונה עצומה ודבקות בתורה).

מקורות נוספים לעיון:

שורשים בחולות / חגי סגל.

אינטרנט.

עיתונות.

ראיונות עם תושבים וכו'

סיכום

כל קבוצה מציגה את היישוב שעליו למדה ומסבירה איך היא מקבלת על עצמה ליישם את הערך שהיא למדה ממנו. ניתן להרחיב את הפעילות, להכין פתקים המביעים את המסרים מהיישובים השונים, לתלות שלטים גדולים ולחלק לאנשים ברחוב (עם סוכריה...).

לדוגמא – (להחליף את מה שמסומן בקו במה שמתאים לכל יישוב ויישוב):

זוש קטיף רק הגויף מצב
צבירה!
כאון אומדים משאנו
ומקבאים על עצמנו אהמשיך את
ששאת הדיווח!

כאון זוש קטיף!
גושבי כפר דיון מהווים
סמל הגמדה והישיבה.
כא העם אומד מהם ונעשה
טוב יוצר!

אוקרים את זוש קטיף
אז!
אומדים מצמנה אהמאין
אהמאיד בגוריה!

העשרה:

שירה חדשה- לידה חדשה / יונה גודמן

שירה חדשה – לידה חדשה

מאת: הרב יונה גודמן

עוד מוקדם לחשוב מסודר. עת לאבל. ערבוב של מחשבות, זיכרונות ולא מעט דמעות. צריך זמן לעכל. להקשיב ולהתבונן. אישית, לא רק שאיני בשל עדיין לתשובות מסודרות ומנומקות אלא שעדיין קשה לנסח בבהירות אפילו את השאלות. הכל יגיע, אך תנו זמן. "לכזל זמן? ויעזת לזכיל חפץ ת? ח?ת? ה?ש?מ?מ?י?ם... ע?ת? ל?ב?כ?ו?ת? ו?ע?ת? ל?ש?ח?ו?ק, ע?ת? ס?פ?ו?ד? ו?ע?ת? ר?ק?ו?ד?". עתה עת בכי.

מבין לדמעות, מתוך ערבוב הרגשות, עולות כמה מחשבות ראשוניות. תמונות שלא מרפות.

הראשונה, של שירה אדירה. שירה מעומק הלב. שירה שהיא תפילה. שירה שהיא אמירה. בימים ובשעות האחרונות, מכל עבר, שוב ושוב, שירה של אמונה.

היו בינינו דעות שונות, בדבר דרכי המאבק והפעולה. כשם שפרצופנו שונים, כך דעותינו שונות. כולם פעלו לשם שמים. המשותף לכל הקבוצות ולכל דרכי הפעולה, אלו רגעי השירה.

תמונה אחת, חוזרת ועולה. יום חמישי בבוקר. חצי מתושבי נווה דקלים כבר גורשו. ישובים שלמים אחרים, כבר אינם. מאות רבות של צעירים במתחם בתי הכנסת כשאלפי חיילים מקיפים אותם מבחוץ. מולם, מתייצבים על הדשא של בתי הכנסת כאלפיים צעירים. נעמדים מול החיילים, העומדים ש לובי זרוע לחסום כל מעבר. נעמדים מולם, ושרים. שירה המבטאת אהבה לארץ הזאת. שירה של אמונה ואהבה לעם החוזר לציון. שירה של עוצמה וחיים. ורבים מתוכנו, שרים ובוכים. בכי של התרגשות ועוצמה. השירה מבטאת טוהר וחיים. יש רגעים בהם השירה חזקה יותר ממילים. יש רגעים בהם שירה מצליחה, יותר מניסוחים מלומדים, לבטא קומת חיים שלימה, של מוסר ומידות, ערכים ואמונה. כזו הייתה השירה.

נכון, יש בתוכנו דעות שונות. מחשבות שונות כיצד לפעול ומה לעשות. כלי נגינה שונים. אך מי שרוצה להמשיך להשמיע את המנגינה הכתומה של גוש קטיף וצפון השומרון, יודע שעליו לחפש את ההרמוניה. לאפשר לכל אחד לנגן בדרכו, ולחפש כיצד כל הכלים והתווים, עולים לכדי מנגינה מתואמת, עשירה ואדירה. הרבה היבטים יש ברוח הכתומה. אך אחד מהם הוא היכולת לחיות יחד, בעלי דעות שונות. להקשיב, לכבד את השונה ולחזק את המשותף. הרי בישובים שונים נבחרו דרכי מאבק שונות. אך בכולם, ברגעי קושי ושיא, שרו בדיוק את אותם שירים. זאת ועוד. ביום ששרפו את בתי הכנסת, בו ביום פתחו חברינו מחדש את אולפנת נווה דקלים. פראי אדם הוציאו זעמם על עצים ואבן, ואצלנו חידשו את הרוח. את מנגינת הרוח החינוכית הכתומה. סוף השירה לנצח. השירה הפנימית הזאת, החזקה יותר ממילים, היא שתמשיך ללוות אותנו במסע חיינו. אולי זו הסיבה, שאנו תפילה ש"יבנה המקדש, ושם... נשיר שיר חדש". אין מזכירים שייבנה המקדש ושם נקריב קורבנות, או נעלה לרגל או אפילו נלמד תורה. הביטוי המבטא את כל השאיפות ועוד הרבה מזה, הוא שירה. "ושם נשיר שיר חדש". להמשך השירה הזאת אנו מחויבים. יחד. שירה חדשה שיבחו גאולים.

ותמונה נוספת שאינה מרפה. בתקופה של לפני הגירוש. משפחה מחליטה להכין תיק, תוך תקווה שלא תיזקק לו. תיק עם מעט חפצים לכל בן משפחה, אם יצטרכו לפתע לנטוש. והתיק ליד הדלת, שמא לפתע יגורשו. והמחשבות והזיכרונות העולות בראשי, נוכח משפחה המכינה תיק ליד הדלת, שמא יעזבו לפתע, אינן נעימות. בהיסוס, בזהירות, אני מבטא את תחושותיי. אך האישה חושבת אחרת. תיק עם חפצים אישיים, ליד הדלת, במקרה שצריך לעזוב לפתע? אצלה זה דווקא מעורר זיכרונות אחרים. זיכרון של... ערב לידה!

מאיזה כיוון ובאיזה סגנון לגשת לשלב הקרוב של המשימה. אך היעד הסופי משותף. לטיפול לעבר היעד, מתוך שירה שהיא אמונה, מחויבים כולנו. בהמשך עוד נתמודד, כל אחד בדרכו, עם שאלות נוקבות. עם בירורים אמיתיים. יחדיו נלטש את המנגינות לכדי שירת גאולים. ייתן ה' ונשכיל לעיין בתווים הכתומים, תשרה עלינו רוח גדולה, ויחדיו נשיר את שירת ה'.

נכון, לפני לידה, ותוך כדי, יש צירים וכאבים, חרדות וחששות. וגם בכי ודמעות. אך הכל הכנה ללידה, להופעה חדשה של חיים.

כמדומני, שגם תחושה זו מלווה את כל הקבוצות שבתוכנו. מחויבות עמוקה שמתוך הכאב הנוכחי, נחתור בע"ה להוליד שלב חדש. מחויבות לא להסתפק בתיקוני טלאי מקומיים. שאיפה משותפת, להציב בבהירות, חזון גדול ואמיתי. אמנם, דעות שונות יש כיצד כדאי לעלות על ההר.

אלול התשס"ה

עת משבר – עת לברר

מאמר בסיס לפעולה מס' 1 – 'לא ברור'

הרב אלישע אבינר

"כיצד מתמודדים עם המשבר הפוקד את בני הנוער בגלל תכנית ההתנתקות?". שאלה זו נשמעת מפי רבים. למרות הקושי לחזות את ממדי המשבר ואת הכיוון שהוא יתפוס, ראוי להתייחס אליו ולהקדים תרופה למכה.

אך תחילה עלינו לדעת שמשבר לעת כזאת הוא טבעי לחלוטין. בהיבט מסוים הוא אפילו סימן טוב. הוא סימן לאהבת ארץ ישראל של בני הנוער, הוא סימן לדבקותם באידיאלים, הוא סימן שבני הנוער הדתי אינם חותמת גומי של החברה החילונית. רק מי שמבין שתכנית ההתנתקות סותרת ערכים בסיסיים של ציונות ושל אמונה עשוי להיכנס למשבר בעקבותיה. לכן, עצם המשבר מעיד על כך שמסרים תורניים וחלוצים מרכזיים הופנמו היטב על ידי בני הנוער. כמו כן, רק מי שהאמין במדינה, בדרכה, בקדושתה,

עשוי להגיב בצורה משברית למהלכי הממשלה. מי שהתייחס בזלזול כלפי המדינה ולא ייחס לה שום חשיבות, לא אמור להתאכזב יותר מדי מהמהלכים הנוכחיים שלה, מפני שאף פעם הוא לא נתן בה אמון. המשבר של בני הנוער מעיד שהם העריכו את המדינה ואת מוסדותיה, ומכאן אכזבתם העמוקה ותסכולם הגדול.

המשבר של בני הנוער הוא לשבחם, לכן, אין הוא צריך לעורר דאגות רבות וחמורות. פאניקה בגלל המשבר של הנוער, מוגזמת ומיותרת. המבקש לדאוג, יש לו באמת על מה לדאוג. לא על בני הנוער שאצלם מתגלים סימני משבר, אלא על בני הנוער שאינם במשבר. הוא צריך לדאוג ממצבם של בני הנוער אשר מגלים

אדישות למצב וחוסר אכפתיות. הם אדישים לנטישת חלקים של ארץ ישראל ומסירתם לאויב אכזרי, הם אדישים לגורל אחיהם, הם אדישים לכיוון השלילי שהמדינה תופסת ולדינאמיקה השלילית שעלולה להיווצר בחברה הישראלית. מי שאין לו משבר היום, סימן שהוא שרוי במשבר נורא, בבחינת "לא חלי ולא מרגיש" (= הוא איננו חולה מרוב דאגות ואינו מרגיש). עליו אנחנו צריכים לדאוג: היכן רגישותו, היכן החינוך שקיבל, היכן הערכים שלו? אם מה שקורה היום איננו מעורר אותו מתרדמתו, היכן מתחבא הזיק הציוני-הדתי השורשי שלו?! שמא הוא גרורה של החברה הישראלית על כל חולשותיה?

אחד המשברים הצפויים הוא "מי בז ליום קטנות?", כלומר: בני נוער עלולים לבוז לתהליך הגאולה, למדינה ולמוסדותיה, מפני שהם "קטנות". נצטרך להתמודד עם המשבר הזה. אבל, תופעה חמורה מזו היא התופעה של אלו שאינם בזים ליום קטנות, לא מפני שהעמיקו לברר שלמרות הכל אנו נמצאים ב"יום גדולות", אלא מפני שאף פעם לא ציפו ל"יום גדולות". הם אף פעם לא ייחלו לגאולה גדולה ונשגבה, אף פעם לא ביקשו בכנות שה' יצמיח מהרה את צמח דוד עבדו, אף פעם לא חלמו על "מדינת התורה" ועל ארץ ישראל השלמה. המדינה כפי שהיא היום, על גונה החילוני ושחיקת ערכיה, מספקת אותם, לכן הם אינם מרגישים שום צורך לבוז למדינה. הם לא מאוכזבים ולא מתוסכלים ממנה, מפני שעולמם הערכי ושאיפותיהם הרוחניות והחלוציות נמוכים ואף מגרדים את הרצפה. אדישות ורדידות ערכית הן מחלות קשות החייבות לעורר את דאגתנו יותר מהמחלה הנגרמת על ידי עודף ציפיות ערכיות לא מבוררות.

ובחזרה למשבר של בני הנוער - כיצד מתמודדים עם המשבר של "מי בז ליום קטנות" ודומיו, וכיצד מונעים אותו? התשובה היא: עת משבר - עת לברר. הקדמת התרופה למכה היא לברר לעומק את משנתנו הציונית-דתית: מהי גאולה? מהו החלק המסור לה? בקידום הגאולה ומהו החלק המסור לנו? האם ייתכנו נסיגות בגאולה? כיצד מונעים אותן? מהו תפקידה של התנועה הציונית החילונית בתהליך הגאולה ומהי תגובתנו למשבר הציוני העמוק של החברה הישראלית? מהו ערך המדינה? מהו ערך מוסדותיה? לשם מה אנחנו מתגייסים לצה"ל ומשרתים בו? מה מקומה של ארץ ישראל בתוך מכלול ההשקפה שלנו? מדוע אנו משקיעים בה כל כך הרבה? מהו תפקידה של ההתיישבות במלוא רוחב ארצנו? מהו יחסנו לחילוניות ולחילוניים? זוהי רשימה חלקית ועוד היד נטויה.

הכלל הוא: עת משבר - עת לברר. כמובן, צריך להרגיע את הנוער ולצנן את הרוחות, לפרק את המתח. שינוי אווירה במישור הפסיכולוגי הכרחי על מנת לעבור את התקופה הקרובה בשלום.

אבל, הפעילות במישור הפסיכולוגי היא טפלה לפעילות במישור העיוני והלימודי. לשם בירור וליבון שיטתי של שאלות הדור לא מספיק להשמיע נאום חד-פעמי (אפילו אם הוא חוצב להבות אש) אלא צריך לימוד רציף ועקבי. כיום בני הנוער קשובים להסברים, הם מעוניינים לקבל מסר מנומק, על כן אל נחמיץ את השעה. במוסדות החינוך, מן ראוי היה להקדיש שעה יומית לליבון נושאים אלו, לכל הפחות עד סוף שנת הלימודים הנוכחית.

מתוך: באהבה ובאמונה - פינת החינוך, ניסן ה'תשס"ה

שינוי אווירה במישור

הפסיכולוגי הכרחי על מנת

לעבור את התקופה הקרובה

בשלום. אבל, הפעילות

במישור הפסיכולוגי היא

טפלה לפעילות במישור

העיוני והלימודי.

לא ברור

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יפתחו ללמידה מעמיקה בנושא עם ישראל בארץ ישראל, ייעודו ותפקידו.

מבנה הפעולה:

1. הכרה כי קל יותר לוותר על דברים שחשיבותם אינה ברורה לנו.
2. דוגמאות בסוגיית ארץ ישראל.
3. סיכום – הצורך להעמיק בבירור דרכינו.

מהלך הפעולה:

1. הכרה כי קל יותר לוותר על דברים שחשיבותם אינה ברורה לנו:

דילמות "הסלמה" (נספח 1) – הסלמה היא תופעה של החמרה (כמו: "הסלמה ביחסים ביננו לבין מדינות ערב"). מחקרים פסיכולוגיים הראו כי כאשר מטרת ההשקעה הכלכלית בפרוייקט כלשהו היתה ברורה ונתפסה כחשובה ומשמעותית, היתה נכונות רבה יותר להמשיך ולהשקיע כספים מאשר השקעה במטרות שחשיבותן לא היתה ברורה.

חלוקת אירועים בהם היתה השקעה כלכלית במוצר שלא מוכיח את עצמו, ומתלבטים האם להמשיך אותה. חלק מהמוצרים הינם בעלי חשיבות ברורה וחלקם לא. על החניכים לומר האם הם היו ממשיכים ומשקיעים את שארית הכסף או מוותרים.

לחניכים תהיה נטיה להמשיך ולהשקיע במחקר למציאת תרופה לסרטן כיוון שהמטרה ברורה ונתפסת כחשובה, לעומת זאת, על פיתוח רדיו חדיש לרכב הם יסכימו לוותר. כשאנחנו מוותרים על משהו – סימן שהוא לא מספיק חשוב לנו... סימן שהמטרה והמשמעות לא מספיק ברורים...

הר' מבריסק אמר כי קושי בהסברה מעיד על לקות בהבנה: הדברים אינם מבוררים אצלנו ולכן אנחנו מסתבכים להסביר לאחרים (וגם לעצמנו) ומרימים ידיים.

על הביטוי "חיבה יתרה נודעת" – מסביר הרצ"ה (לנתיבות ישראל ח"א עמ' קב) שכשיודעים, אז מחבבים. כשמבינים בשכל, נבנית חיבה עמוקה ויציבה יותר.

2. דוגמאות בסוגיית ארץ ישראל:

פיזור כתבות מהתקופה האחרונה (נספח 2) בחדר (יש להגדיל ולהדביק על בריסטול או פוליקל כך שמספר חניכים יוכלו לקרוא בו זמנית), ומילוי עצמי של דף משימה ע"י כל חניך (נספח 3) לגבי כל הכתבות.

לחניכים קטנים: חלוקה לקבוצות קטנות – כל קבוצה מקבלת כתבה אחת (נספח 2) ועונה על שאלות (נספח 4) ביחס לכתבה שלה.

הסוגיות העולות בכתבות הן שיקולים של בטחון, שקט, קושי במעבר דירה, שליחות שנגמרה ומאכזבת... שיקולים טכניים ולא מהותיים. מי שלא מבין לעומק מהי מטרת הישיבה של עם ישראל בארץ ישראל – לא מוכן להשקיע ולהילחם על זה.

אז מה כן?

הצגת הסיפור על גביהא בן פסיסא ואלכסנדר מוקדון – ניתן לספר בדרמטיות, להציג בשיתוף החניכים ועוד כיד הדימיון הטובה עליכם (נספח 5). גביהא בן פסיסא בטוח בעצמו, ברורה לו זכותנו על הארץ ולכן הוא גם מצליח לשכנע אחרים.

3. סיכום – הצורך להעמיק בבירור דרכינו:

אסור לנו להמשיך בטבעיות ולדקלם סיסמאות של ארץ-עם-תורה, זה לא יעמוד ברגעי מבחן. לא כלפי עצמנו ובטח שלא כלפי אחרים (כמאמר הר' מבריסק...). עלינו לעצור וללמוד, לחזור ולשנן גם את מה שנראה כמובן מאליה. להעמיק עוד ועוד בהבנת משמעותו של עם ישראל לעולם ותפקידו, לברר היטב את הקשר בין העם לארץ, לחיות את התורה ולהעמיק את החיבור הנצרך בין כל חלקי העם.

אל לנו לחשוב שזה ברור, פשוט וידוע – זה לא!

המרגלים, שהיו מגדולי האומה, לא הבינו למה לוותר על חיי התורה במדבר ולכן עשו שיקול מוטעה והחליטו לשכנע את כל העם להישאר במדבר (להרחבה: שיחה של הרב מרדכי אלון לפרשת "שלח לך" שנת התשס"ד על פי פירוש השפת אמת לפרשה + פעולה "בכיה לדורות – שמחה לדורות" בפרק "החוט המשולש").

הפילוסוף ביטשה אמר "מי שיש לו איזה למה למענו יחיה, יוכל לשאת כמעט כל איך" – איבדנו את ה"למה", שכחנו מה הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל, לא למדנו מספיק מה תפקידו של עם ישראל בעולם, ולכן אין בכוחנו לשאת כל מיני "איך".

האיושם הארונים של התנאים, הן מאדאג הקודש, הן מערכים מקודשים, הן מההיסטוריה שלנו, מהעם, מהזהות, מהתפקיד המשמעותי... כל אלו צריכים להדאיק אצלנו, כפריטים, כצביר וכעם, הרבה נורית אדומות על עומק ההבנה שלנו. עיונו אברי אג צריכנו, להכיר אותה ולרכוש כוונת אישומה, ובשם ה' נעשה ונצליח.

"הגיש הצאן להגשור מכל הפגדים והגששות ולמצור אטפא את האהבה לארץ ישראל. נער יהודי צריך להרגיש קשר נפשי עמוק אבריו, שם טחונים אבותיו ואמותיו. אביא אמי, שם יגא אמונו מבקש רגמים על בניה. אירושלים, שם עגיד אהיבנות ביה המקדש השלישי. ארגב ואגזא, אבקעת היידן ואשפלה – אכל הארץ שהנאיו און הקב"ה. יש אהשיש בלב יוד יהודי אהבה כה עצה לארץ ישראל, עד שלא יפלה כלל על דעתו אעצבה בשום מצב".

הרב מנחם ברוך שליט"א, צעירי גב"צ

מנוק קטנות לא מנהיגים מדינה! מדינה מנהיגים מנוק גדול, גדול פוליטי, גדול רוחני
וגדול נבואי, וכל זה אצלנו יחד.

ומנוק כה גדול שלנו, של נציג ישראל, אמנו נבנה ונטע וניהל את ארץ אבותינו.

דברי הרב"י כשבאו קציני צה"ל לפניו מההתנאות הראשונה ע"י שכס, ט"ו סיוון תש"ד

מנוק: שיחות הרב צבי יהודה ארץ ישראל עמ' 158

העשרה:

נגע הנתק וצרעת ההתנתקות / הרב ויצמן

שו"ת כתום / יהודה (גורי) פרוידגר

הינכם מדענים במכון הרפואי לחקר הסרטן. לאחר שנים רבות של מחקר וניסיונות הצלחתם למצוא נוסחה לתרופה שעשויה לסייע בריפוי מחלת הסרטן. לשם פיתוח תרופה זו יש להשקיע מיליון שקלים. משרד הבריאות והאגודה למלחמה בסרטן הצליחו לגייס את הסכום ומעכשיו הכל בידיים שלכם...

כבר שבועיים אתם עובדים על הכנת התרופה, מנסים מינונים שונים, טמפרטורות ועוד. השקעתם עד כה 700,000 ₪ בחומרים ובציוד, ונראה שזה לא כל כך הולך...

האם תמשיכו ותשקיעו את 300,000 השקלים

הנותרים בתרופה זו או שתעצרו הכל???

הסלמה!

הינכם הנדסאים של חברת הייטק גדולה. לאחר שנים רבות של מחקר וניסיונות הצלחתם להמציא מודל למכשיר רדיו לרכב שיכלול שיכלולים רבים וייחודיים. החברה משקיעה בפיתוח הרדיו מיליון שקלים ומעכשיו הכל בידיים שלכם...

כבר שבועיים אתם עובדים על בניית הרדיו, מנסים חומרים שונים, חיבורי חשמל ועוד. השקעתם עד כה 700,000 ₪ בחומרים ובציוד, ונראה שזה לא כל כך הולך...

האם תמשיכו ותשקיעו את 300,000 השקלים

הנותרים ברדיו זה או שתעצרו הכל???

הסלמה!

בס"ד

פקק עצבים • אליישיב רייכנר

תל אביב פקוקה. אז גם כשעומדים לעקור חבל ארץ שלם, התנועה יכולה לעמוד כמה דקות. אז נכון, במאבק הזה, ממש כמו בכביש, לא צריך להיות צודק אלא חכם, ולא בטוח שהחסימה הזאת שווה הרבה נקודות בדעת הקהל. נכון גם שעדיף למצוא פעולות מחאה יצירתיות יותר ומעצבנות פחות, אבל אנחנו הרי לא מנהלים כאן דיון רגוע על כוס קפה. אתה עצבני כי אתה רוצה להגיע הביתה, ואין לך כוח לשמוע את ההסברים הרציונאליים שלי. באותה מידה, גם הנערים האלה כבר איבדו את הסבלנות, ואין להם כוח לשמוע את דברי המוסר שלך ושלי. כשחוסמים אותך באמצע הדרך, אתה חושב מהבטן ולא מהראש. את הנערים היקרים האלה, חסמו בחודשים האחרונים מכל כך הרבה כיוונים שגם להם כבר אין ראש להקשיב, והם התחילו לדבר מהבטן. אתה עצבני כי סתמו לך את הצומת. הם עצבניים כי סתמו להם את הפה.

אייר תשס"ה

הנערים האלה, שחוסמים לך את הכביש, היו אמורים לדפוק בדלת ביתך בנימוס, ולנסות ולשכנע אותך להצביע נגד ההתנתקות במשאל העם. לא נתנו להם הזדמנות לדבר אתך יפה, חסמו אותם בדרך לבית שלך, אז הם באו להיפגש אתך בנתיב שלך, על הכביש. הם ילדים טובים, תאמין לי, אני מכיר אותם. הם לא שותים, לא מעשנים, ואלימות הם מכירים רק מהסרטים, שהם בקושי רואים. הם לא ישלפו סכין במריבה על ליבה של נערה בבילוי יום שישי, הם לא ישליכו אבנים על האוטובוס של קבוצת הכדורגל שהם לא אוהדים, וגם עכשיו, רובם יושבים במעצר, לא בגלל שהם הכניסו מכות לשוטרים. בסך הכל, הם רצו לעצור לכמה דקות את הזרימה האדישה של החיים. כשמגיע שר החוץ של זימבבואה לביקור, שיירת המכוניות שלו חוסמת את ירושלים. כשמכבי תל אביב זוכה בעוד גביע,

חדשות, מערכת וואלה!

"למה תקענו אתכם אתמול בפקק"

יום שלישי, 17 במאי 2005, 14:41 < מאת: עדיאל שרעבי, "הבית הלאומי", מיוחד לוואלה!

עדיאל שרעבי מסביר שהמאבק המתמיד על ההווה הישראלית ודמותה של המדינה חשובים יותר מעוד שעה בדרך הביתה

אם נתקעתם בפקקים במהלך "ניסוי הכלים" אתם בוודאי שואלים את עצמכם למה? בשביל מה חסמו אותכם? האם אין זה פוגע בסולידאריות שחשים אנשים למאבק? מה לא מספיק בהפגנות חוקיות ומה "הרווח" בחסימת הצירים?

ואלה

איך חסימת

הכבישים

מסייעת

למאבק?

בכמה

אופנים!

חסמנו כבישים כי אנחנו נאבקים. המאבק כאן אינו על מעבר דירה של אי אילו יהודים מביתם, הוא גם אינו מאבק לשיפור תנאי הפיצויים שלהם. המאבק כאן שורשי הרבה יותר. יש לו נגיעות בחלקים יסודיים ביותר של ההווה הישראלית והוא נוגע לכל אחד מתושבי המדינה. המאבק הוא על הזהות היהודית. האם ארץ ישראל שייכת לעם היהודי? האם ישנה אחווה מיוחדת בין היהודים לבין עצמם? כמה יהודים בארץ מוכנים שבניהם/בנותיהם יינשאו ללא יהודי? זהו עצם המאבק וזו הסיבה שישבתם בפקק.

המאבק הזה מתנהל במישורים שונים ובכיוונים שונים כבר כמה עשורים. עכשיו אנו מגיעים לנקודת הכרעה. מובילי המאבק מצד אחד הם ראש הממשלה, השמאל והערבים. ביחד עם מערכת המשפט (שמאל) הם מנסים לעקר ולהוציא כל תוכן יהודי מהמדינה (גירורים רפורמים, זוגות בני אותו מין, מתן מעמד קבע לעובדים זרים וילדיהם, איחוד משפחות פלסטיניות...).

מצד שני עומד העם היהודי - נגזל ממדינתו, זכות ההצבעה נשללה ממנו (זוהי משמעות הפניה הפוליטית של ראש הממשלה), כל הדרכים הדמוקרטיות להכרעת הרב נחסמו, שרים פוטרם ואחרים שוחדו, נוצרו בריתות הזויות בין ראש הממשלה לשמאל הקיצוני והערבים. מפלגת העבודה המובסת מצאה את הדרך לשלוט.

הציבור המזוהה ביותר עם המאבק הזה הוא הציבור האמוני. ציבור המורכב מחובשי כיפות וכאלה שאינם, מותיקים ועולים חדשים, קיבוצניקים ובני העיר, מתנחלים ותושבי הקו הירוק. ספינת הדגל של הציבור הזה היא מפעל ההתיישבות ביהודה שומרון וחבל עזה. על מנת לקעקע את מפעל ההתיישבות בחר ראש הממשלה בדרך ערמומית - הוא הציג "הישגים" כביכול מול האמריקאים בנושא גושי ההתיישבות אבל הוא מפנה גוש התיישבות ענק. הישגים בנושא גבולות 67, אבל הוא מפנה את ניסנית דוגית ואלי סיני שבכלל לא נמצאות בתחומי עזה ובסך הכל צריך להעביר את הגדר מצידם השני. לאחר האונס הזה יהיה אפשר לעקור כל יהודי מיהודה ושומרון. אגב, גם מבחינה ביטחונית זוהי כסילות גמורה שרק תגביר תעצים ותשכלל את מנגנוני הטרור. (על פי גורמי הביטחון שפוטרו).

איך חסימת הכבישים מסייעת למאבק? בכמה אופנים -

1. עוד לפני "ניסוי הכלים" משטרת ישראל שתכננה להקצות 30% מכוחותיה שינתה את הערכתה ותקצה רק 10% לטובת העקירה - פחות שוטרים שווה פחות סיכוי לממש את החוק הנתעב.

2. לאחר ניסוי הכלים שפורסם בחדשות, באינטרנט ובכל אמצעי אפשרי והערכות ענק של המשטרה היא לא הצליחה למנוע שיבושי תנועה כבדים. ראוי לציין כי בניסוי זה יצאו אחוזים בודדים מכלל נאמני הארץ, ביום פקודה יצאו פי כמה וכמה.

3. יושב נהג בפקק מתעצבן נכון אבל לאחר זמן הוא רואה את מאות העצורים וחושב מה מביא אנשים למסירות נפש שכזו? מהו הדבר הכל כך נורא שהם מנסים למנוע? אותו נהג, כשיברר באמת מה משמעות תוכנית העקירה בוודאי יגלה יותר סימפטיה ואולי אף ישתתף בפעילויות דומות בהמשך. למותר לציין שכל ההישגים הללו נמנעים בהפגנות רגילות.

כאן המקום לציין כי תנועת הבית הלאומי קוראת לכולם, לשוטרים ולנאמני ארץ-ישראל לא לנהוג באלימות - אנשים אחים אנחנו. שוטרים עיצרו מפגינים זהו תפקידם. נא לא להכות, לא לגרור, לתת כבוד לבנות וכו'. נאמני ארץ ישראל- לא לקלל ובודאי לא להכות שוטרים זה אינו מועיל ורק מזיק.

וואלה!

חדשות, מערכת וואלה!

8,000 עולים צפויים להגיע בחודשי הקיץ

יום רביעי, 11 במאי 2005, 11:46 מאת: צחי בירן, מערכת וואלה!

צחי בירן מבקש מהמתנחלים להפסיק לרקוע ברגלים וללכת ליישב את הנגב

והצפון, יחד עם שאר אזרחי ישראל. אזרחים בדיוק כמוהם

חולות ניצנים. "מעלה בומבמלה" אוטוטו מוכן גל עלייה גדול צפוי להגיע הקיץ למדינת ישראל ובמשרדי הממשלה השונים כבר נערכים במרץ על מנת לקבלו בצורה נאותה ולענות לכל צרכי העולים. מדובר בכ- 8,000 יהודים, מרביתם מגיעים מאזור דרומי המהווה אי של רווחה בלב מדינה נחשלת – המכונה גוש קטיף, או בשפת הילידים "העצם בגרון". העולים הוותיקים מרוסיה, אלו שהגיעו בשנות התשעים, הביעו תקווה שעולי גוש קטיף לא יגדילו את הפשיעה בישראל.

אפתח ואומר, למתנחלים מגיע פיצוי ראוי וכל התנהלותם הקטנונית של פקידי הממשלה בנושא היא מבזה ולבדה מצדיקה מחאה חריפה וקולנית. אותם פקידים, ובראשם יהונתן בשיא, מנסים לרצות את ראש הממשלה בניסיונם לחסוך כסף למדינה על חשבון ביזוי המפונים. תהיו בטוחים שהחיסכון של בשיא ופקידי האוצר צפוי לעלות לנו בעתיד הרבה יותר כסף. הימים עוברים והפארסה נמשכת: אנשי המנהלת ושרת המשפטים ממשיכים להיפגש בחשאי, באישון לילה, עם נציגי המפונים שמוכנים להידבר (שכבר זכו לכינוי "אופוזיציה") ולנסות להגיע להסכמות, שלא ברור אם יש להן שיניים. הטרקטורים לא המתינו למינימום החתימות שנדרש בתחילה, וכבר החלו להכשיר שטחי מגורים באזור ניצנים. "מעלה בומבמלה" אוטוטו מוכן, אבל עדיין לא ברור כמה אנשים באמת מעוניינים לגור שם – כי המתנחלים מסרבים להכיר בעובדה הכמעט מוגמרת שאת החגים הבאים (בטח את ליל הסדר) הם לא יבלו בביתם בלב הרצועה.

המתנחלים מצידם מקפידים לדרוש, באופן לא רשמי כמובן, דרישות מופרזות וחצופות שבכל מדינה אחרת היו נבעטות מכל המדרגות של משרד ראש הממשלה. אם נחזור לרגע לגל העלייה, האם אתם יכולים לדמיון מצב בו היו עולים חדשים דורשים מהמדינה והסוכנות, עוד ממקום מושבם בגולה, שהמדינה תבנה להם ישובים חדשים? (למרות שבינינו, אפשר להבין אותם, מי רוצה לגור באשקלון?). אבל באמת, לפני שהגולש אבי דיכטר (תושב העיר המפוארת) נכנס בי בתגובות – לדרישות המגורים של המפונים יש הרבה משמעות סימבולית. איך מסבירים, אותם אלה שמזהירים מקרע בלתי הפיך בעם ישראל לדורותיו, את התעקשותם לעבור ליישובים נפרדים עם ניהול עצמי (ואם אפשר אז גם גדר ואבטחה צה"לית) אם לא כדי להמשיך להתרחק ולהתנתק מאיתנו? מה אמורים לחשוב תושבי אשקלון וניצן על אותם אליטיסטים, שרוצים להקים שכונת וילות לידם ואין להם כל עניין להתבולל עימם או, רחמנא ליצלן, ללמוד איתם באותם מוסדות חינוך?

תבינו, השליחות נגמרה

עם כל הכבוד לחיי הקהילה העשירים שנרקמו בין פצצת מרגמה לקסאם, בפסטורליה הירוקה של גוש קטיף – הגיע הזמן לחזור הביתה. קחו את כספי הפיצויים שלכם ובנו ביתכם על אדמות ארץ ישראל, ישבו את הנגב ואת הגליל ועיזבו את חולות ניצנים במנוחה. יש בהחלט מצב שבתחילה תתקשו להירדם ללא רחש גלי הים, אבל עם הזמן תתרגלו לזמזום האנטנות הסלולריות המרגיע. הגיע הזמן להפסיק להציג את יישובם תוכנית ההתנתקות כשברו של החזון הציוני, כשלמעשה "העלייה" לשטחי ישראל מממשת חזון לא פחות חשוב – שבו בנים לגבולם. המתנחלים משיבים תמיד לכל מבקריהם, כי הם בנו את ביתם בלב השטחים הפלסטיניים, בלב השטחים הכבושים, בשליחות ממשלות ישראל לדורותיהן – אין מה להגיד, הם צודקים. עם זאת, כפי שהגדיר זאת אחד מעמיתי, המתנחלים אכן יצאו לשליחות רשמית של מדינת ישראל, אך כמו כל שליח, למשימה יש תאריך סיום ובדיוק כמו כל שגריר או נספח צבאי – הגיע הזמן לארוז. השליחות הסתיימה. ברוכים הבאים למדינת ישראל.

נתקן עולם

גוש בגרון

- לפני כמה ימים יצאתי עם שני חברים למסע ברצועת עזה • מסע בישובים שטנקים וגדרות מקיפים אותם, מזל"טים מזמזמים מעל ראשי תושביהם ביום ובלילה והם עצמם מתרוצצים עמוסי אדרנלין, בין החיילים והמפקדים, לפני ואחרי מבצע כזה או אחר, כשחייהם מתנהלים עשרות שנים בתוך כלא שהכניסו עצמם לתוכו • לי, המגיע מבחוץ, זה נראה כגיהנום • הם קוראים לזה דרך חיים • מאת: דובי איכנולד

מהמוסך בעיר והתעשייה שמקדמת את פניו היא ים של מדים ורובים. שלושתנו הסתכלנו על הסובב אותנו אילמים והמומים.

המשכנו בדרכנו לתוך הגוש. בדיעבד התברר לנו שמעבר כיסופים, שרק שמו מעביר חלחלת טרור בצופי החדשות, היה המציאות הכי פחות הזויה שנראה במהלך היום.

בנצר חזני פגשנו את אשר בן-הרוש, אביה של אמונה. בגאווה רבה ערך לנו אשר סיור בחממות שהקים בעשר אצבעותיו ואחר כך הזמין אותנו לביתו לקפה ועוגה עם אשתו. כשהגענו לחצר ביתו קידמה את פנינו מרים, אשתו, המשמשת כספרנית האזור. שאלתי אותה מה לדעתה יקרה למקום הזה. "תראה את הגינה הזו, איזה עצים יפיפים נטענו בה, איך אפשר לחשוב בכלל להתנתק מזה?"

ואני יושב אצלה בגינה, רואה את אותם עצים שהיא רואה, אבל לא יכול שלא לראות את שנמצא מעבר להם ולא יכול שלא לחלוק את מראה עיני עם מרים בן-הרוש. "תרימי את הראש ותראי מה יש לך כאן מעבר לעצים. טנקים ובטונדות אדירות", אני מזכיר לה והיא משיבה: "נכון, אבל פעם זה לא היה. היתה לנו הרמוניה נפלאה עם הערבים, הם באו אלינו ואנחנו עשינו קניות אצלם, לא היתה שנאה כמו היום" ואני שוב מוצא את עצמי חושב על האנשים הטובים האלו, הוריה של אמונה, בני ה-57, שרבע מאה יושבים בגוש קטיף ועדיין מתרפקים על עבר רחוק ועל מציאות דמיונית שאיננה קיימת ואת ההווה המזוויע אינם רואים.

"מה יהיה איתכם עם הפינוי?" אני חוזר ומקשה ומרים בן-הרוש משיבה

אינני יודע דבר עליו ועל משפחתו, כמו על יתר המתיישבים שם. רציתי להכיר את הוריה של אמונה ולראות מקרוב את סביבתה. סיקרן אותי לדעת מהו השיח בבית המשפחה: האם מדברים שם בגלוי על הפינוי, או מסתירים את האפשרות הכואבת הזו, מה יקרה למשפחתה ביום שלמחרת הפינוי ובעיקר רציתי לפענח ממה היו מורכבות דמעותיה של אמונה.

הנסיעה אל הגוש: אילמים והמומים בארו

לאחר כמה ימים יצאתי השכם בבוקר עם חברי צביקה וניר לגוש קטיף. הפעם האחרונה שביקרתי באזור היתה לפני שנים רבות. אי שם בשנות ה-80 נסעתי עם ילדי למלון בנווה דקלים שם בילינו חופשת קיץ נחמדה על כל מרכיביה. דבר ממה שנגלה לעיני עכשיו לא היה דומה למה שזכרתי.

כבר באזור התעשייה ארו זה מכה בך: לאן שהעיניים נשלחות הן נופלות על צבא, טנקים, צריחים, מגדלי שמירה, בטון והמון אפור. התחושה המידית היא של בית מעצר ומחנק ולא של אזור תעשייה שאמור להיות נושם, חי ומלא באנרגיות של עשייה. העין קולטת בצידי הכביש את שרידיו ההרוסים של בית-קפה שבעבר נקרא 'מפגש אוסלו' והיום אין פאתטי מזה. את מקום תקוות אוסלו לשלום, תופסים גדודי חיילים על נשקם הדרוך. המקום שאמור היה להיות אורחי לחלוטין הוא אזור מוכה צבא. מצאתי את עצמי מהרהר בנגר שהחליט לפתוח נגריה ב'ארו', או בעל המזדה מאשקלון שנסוע למוסך שם כדי לתקן את המכונית שלו בכמה שקלים פחות

היא עזבה את שולחן השבת בבכי. דממה השתררה סביב השולחן, כל אחד התכנס בתוך עצמו, מנסה להתמודד עם פרץ הרגשות שחוויו.

לפני כחודש, בסעודת ליל שבת, אירחה סיון, בתי, שלוש מחברותיה הלומדות איתה בכיתה י"א באולפנת כפר-פינס. שאלתי אותן מהיכן הן בארץ וכשהגעתי לאמונה ושאלתי למקום מגוריה השיבה: "מנצר חזני שבגוש קטיף". מטבע הדברים

התעכבתי על תשובתה והתעניינתי כיצד עוברים עליה ימים טעונים אלו וכיצד מתכוננים היא ובני משפחתה לפינוי הצפוי. השאלות הלכאורה בנאליות הללו, פרצו אצלה סכר סמוי והנערה החלה לבכות ועזבה במהירות את החדר.

כששבה אמונה ועדיין דמעות בעיניה, סיפרה על הוריה שהגיעו לגוש לפני 28 שנים והיו ממקימי נצר חזני. אמונה מאמינה ובטוחה שהפינוי לא ייצא לפועל. התבוננתי בחברתה הטובה של בתי, ראיתי עד כמה היא מתייסרת, כמה כואב לה להעלות על דל שפתיה חלקים מתסריט של פינוי והעדפתי לשנות את נושא השיחה לנושא פחות טעון ודרמטי. דמעותיה ליוו אותי כל השבת. חשבת עליה ועל חבריה שנולדו בגוש קטיף, שם היה ערש ילדותם, זוהי תבנית נוף מולדתם, הם לא מכירים מקום אחר שנצרב בתוכם כחלק מהיותם. חשבתי על אביה החקלאי שבא לגוש, הקים חממות וגידל את ילדיו ואמרתי לעצמי שבעצם

שאף אחד לא מדבר על זה. היא מעדיפה לשנות נושא במהירות ולדבר על חיי הקהילה הנפלאים שיש בגוש. לפני שיצאנו לדרכנו, אשר הורה לנו לא לנסוע בצד שמאל של הכביש כיוון שהקטע הוא חשוף למטווחים. דבריו נאמרו כאילו מדובר בתדרוך לגבי חציית כביש סואן בתל אביב ולא על נסיעה באזור קרבות. לא יכולתי להשתחרר מהשגרה הנורמלית שסיגל לעצמי בן-הרוש ושאלתי את עצמי האם הוא מודע לכאוס שבו מתנהלים חייו. סימנתי לעצמי את גודל ההדחקה מצד אחד ואת הפוליטיקאים שהופכים אדמה לאידיאולוגיה על גבם של משפחת בן-הרוש ושכמותה מצד שני. הבנתי את דמעותיה של אמונה העשויות מהעבר שלה כילדה בנצר חוני ומעתיד לא ברור שלא מדברים עליו.

הגיהנום של כפר דרום

במסענו בתוך רצועה צרה המכילה כ-20 ישובים ישראלים המשקיפים על למעלה ממיליון פלשתינים, הגענו לכפר דרום. ישוב שיכול היה להיראות ככל ישוב מטופח אחר במרכז הארץ, אלא שכאן למילה אסתטיקה אין קיום. כאילו אמרו לעצמם התושבים: "יש לנו עניינים בוערים יותר: גאולת הארץ, קדושת הארץ, התנגדות לפינוי – מה לנו ולעיסוק באסתטיקה כשהאדמה בוערת? זהו לוקסוס של מפונקים, לא של מפונים." תושבי כפר דרום, כמו יתר הישובים, ויתרו על הפן הזה בחייהם ופינו מקום לצבאויות שהשתלטה על כל מילימטר באיכות חייהם. סנקים וגדרות מקיפים אותם, מזל"טים מזמזמים מעל ראשיהם ביום ובלילה והם מתרוצצים עמוסי אדרנלין, בין החיילים והמפקדים, לפני ואחרי מבצע כזה או אחר, כשחייהם מתנהלים עשרות שנים בתוך כלא שהכניסו עצמם לתוכו. לי, המגיע מבחוץ, זה נראה כגיהנום, הם קוראים לזה דרך חיים.

"טעם של פעם" נקרא המרכז המסחרי של נווה דקלים ומתכוונים לא רק לוקסוס במחיר מציאה שמוגש שם,

אלא גם לימי האופוריה המתרחקים. לפתע זינקו לעבר השולחן בו התמקמנו, ארבעה חבר'ה: ציציות, זקנים, טישרט, דגמ"ח צבאי, M16 קצר על הכתף, אקדה תקוע בחגורה וכמו שב"כניקים בפעולה הסתערו פנימה ל'טעם של פעם'. שאלתי אותם: "מה העניין? ואחד מהם השיב בקול נעים של בחור ישיבה: "אנחנו כיתת כוננות". מה קרה לבחורים הטובים, הצעירים והחביבים הללו, שאימצו לעצמם הרגלי התנהגות של שב"כניקים, כוחניים ובעלבתיים שכאלה. האם זהו מיליטריזם שאותו הפנימו בחורי הישיבה הללו עד כדי כך שהפך עבורם לטעם החיים או שזהו כורח המציאות הסוריאליסטית של גוש קטיף? ואם אכן זה כך, למה צריך להיות בתוכה?

המשכנו במסענו כשדברי האזהרה של סמדר בן-חיון, סוהרת שעברה מאשקלון לניסנית, הדדו באוזנינו: "סעו במהירות גדולה בקטע שבין ניסנית לאלי – סיני כי מישהי נהרגה שם לא מזמן". דבריה של סמדר נאמרו בשקט, כאילו יידעה אותנו לגבי מיקומה של תחנת הדלק הקרובה. נורמליות מטורפת? טרופ שפוי? כאוס מסודר? משבר שגרתי? שגרה של משבר? אומץ מסוכן? מחשבותי התערבבו בקולה המתעצם של בן-חיון, כשנשבעה בפאתוס כי בגופה תמנע את הפינוי הצפוי. בימים שהפינוי באוויר, ממש כמו המזל"טים, הפכה בן-חיון לגיבורה מזדמנת, פתאום יש משמעות לחייה, יש לה מטרה להפנות את האנרגיות, לתת טעם לסתמיות. "אתם עוד תשמעו ממני" הבטיחה לנו וכנראה, בעיקר לעצמה.

בישוב 'שירת הים', שם פיוטי למקום מוזנה ואפרורי, שראוי לכנותו מחנה, יש ים, טבע והמון צבא. הרגשנו כמו בסרט. אנשים חיים בישוב אזורי לגמרי,

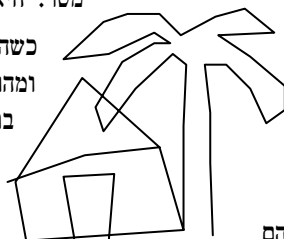
אבל יכולת התנועה שלהם מוגבלת. חייהם מתנהלים בגדר בתוך גדר בתוך גדר, ועיניהם אינן רואות.

הם מדברים על חייהם הנפלאים כאילו אין מימנם סנקים ומשמאל קני רובים. ואולי באמת טוב להם, אולי המתח המתמיד מספק עניין בלתי פוסק לחייהם, שיכולים היו להיות נטולי אקשן בנוף פסטורלי של גלויה דוממת. אולי בכלל, אני והם מדברים בשתי שפות שונות. אני מתבונן במפת האזור ורואה אותם תקועים בין מיליון ורבע ערבים והם רואים את הים והחולות ואת ארץ ישראל. הם מדברים על אחרות שכנים שהיתה ואני רואה את הכלא בהווה. הם רואים את הגינה היפה בקדמת ביתם ואני את העמדות הצה"ליות, מגדלי השמירה והגדרות. הם שומעים ציונות באוזניים, אני שומע פצמ"רים ומזל"טים.

רק ביציאה במחסום כיסופים אני וחברי שמנו לב ששקט נעים ומוכר התנחל מחדש באוזנינו, הבנו שעם יציאתו מגוש קטיף הפסקנו לשמוע את הזמזום הבלתי פוסק של המזל"טים באוויר, מן מוסיקת רקע שאיתה ובתוכה חיים 7000 מתיישבים שנים ארוכות. זמזום שיש שיאמרו שהוא טורדני ואחרים שיגידו שהוא זריקת הביטחון שלהם.

כשיצאתי מגוש קטיף היה לי ברור שמשפחת בן-הרוש ולא הציונות, היא שתשלם את המחיר הכבד של ההינתקות. היא תשלם מחיר יקר על ההרפתקה של ממשלות ישראל שעודדו אותה להתיישב שם. רציתי לחבק אותם ולתת להם כוח לחדול להיות כלי-משחק בידי פוליטיקאים ציניים. אני יודע שאין דרך לפצות אותם אבל באיזה שהוא מובן אבסורדי אולי ההינתקות תיצור להם, בעל כורחם, מציאות אלטרנטיבית, טובה יותר, נטולת גדרות בטון, מוצבים מחופרים, חציצות, גדרות ואינסוף חיילים על כל מטר. היא תיצור להם חיים נורמלים.

כשהגעתי לביתי, נסער ומהורהר, קידם את פני ד"ר ברוך קפלן, שכני וידידי. סיפרתי לו על ביקורי בגוש קטיף. "בטח ראית שחייבים להתנתק ובטח אם אני אסע לשם אגיד שחייבים להישאר שם", אמר ודייק.

תן ניצנים – קח גוש קטיף

יום שלישי, 19 באפריל 2005, 3:32 מאת: אמיר אורן

אמיר אורן לא מבין למה לעזאזל צריך לתת פיצוי לשומר גן החיות שהחליט מרצונו להשתכן בכלוב האריה

נכסיהם, אך את הפיצוי הם דורשים כאילו הכל יצא מכיסם, בתוספת עוגמת נפש.

הם אינם יכולים לטעון שלא הוזהרו. הם הגיעו להתנחלויות, מי מוקדם ומי מאוחר, מצוידים בתקדים פינוי סיני, שהוסכם עם מצרים כבר ב-79', בוצע בגן הירק של נאות סיני לאחר שנה והושלם בשאר השטח ב-82'. הם אמנם הסתכנו בנפשם, אבל כך גם תושבי קרית שמונה בשנות הקטיושות, בלא יכולת למכור את בתיהם, ודיירי גילה בחודשי הצליפות, ועוד יותר מהם חיילים בקבע הנאלצים לנדוד עם משפחותיהם שש ועשר פעמים בתקופת שירות; ושלא כקבוצות אלה, המתנחלים גם החריפו את הסיכון לאזרחים.

פלורדיאני כי יתיישב בלב ביצות התנינים של האורגליידס, פומפיאני כי יתעקש לגור למרגלות הר געש, שומר גן החיות אם ישתטה להשתכן בכלוב האריה, כולם לפי זכותם המקודשת על קרקע הלאום, לא יקבלו חווילות חוף וחול זך אם יואילו להתפנות. אריאל שרון, שהתנגד לכל נסיגה, נכנע תחילה לטרור הפלשתיני, ועכשיו הוא מדרבן את הישראלים הפתאים להיכנע לטרור פנימי, לאיום המתנחלים לשבש את מימוש החלטות המדינה אם לא יוגדל הפיצוי. אחרי שקיבלו, או לכל היותר קנו בהנחה גדולה, כרטיס למחלקת תיירים, מפצירים בהם להסתפק בשדרוג למחלקת עסקים, והם בשלהם – רק מחלקה ראשונה, או שהמטוס לא ימריא, והצוות יחטוף מכות.

בגלל רשעותם של האמריקאים הקמצנים, ימנעו את השדרוג הזה כל ישראלי מכיסו. העתקת 8,000 מתנחלים תעלה שמונה מיליארדי שקלים; מיליון שקל על כל מתנחל, איש, אשה וטף, יותר מאלף שקלים שייגרעו מכל ישראלי, איש, אשה וטף. בפרק הבא, פינוי עשרות אלפי מתנחלים בגדה המערבית, יהיו המכפלות בהתאם. הנוצרים מכנים שיטה זו "לשדוד את פטרוס כדי לשלם לפאולוס". מה מפחיד את פטרוס הישראלי, שהוא סחיט כל כך?

תמורת שקט מוכן שרון לתת למתנחלים הכל, על חשבון הווילת. לקראת השלב הבא, לפני גירוש שייטת 13 מחוף עתלית לטובת אריאל-פיתוח והסבת חולות פלמחים לשכונת תפוח-זהב, ראוי להציע למפונים שטח זמין, אמנם תפוס כעת לצורך אחר אך מרווח וריק למדי, לא הרחק מעזה: חוות שקמים.

כביש אחד. נכון יותר, כביש אחת, כביש מס' 1, מתל אביב לירושלים (וגם בכיוון ההפוך), ובמרכזו הקטע שסופח למעשה – אך לא בהליך חוקי – באזור לטרון. נטו, זה מה שעתיד להישאר בידי ישראל בהסכם השלום עם המדינה הפלסטינית, שמיסודו של הנשיא ג'ורג' וו' בוש. לכך ייקרא, בלשון נוסחת שטחים תמורת שלום של החלטה 242 מסתיו 1967, "תיקונים קלים", שיפוץ בשולי העיקרון של אי-רכישת שטחים בכוח. כל השאר – חילופי שטחים. תן חולות חלוצה, קח גוש עציון. ההכרעה בידי הפלסטינים: אם ייגמלו מטרור ומחלום החזרת הפליטים לתוככי ישראל, יתמוך כל ממשל אמריקאי, רפובליקאי כדמוקרטי, בדרישתם לעסקה של דונם תמורת דונם. יתמוך, כלומר ישכנע את ישראל, באמצעים ממשפחת ה"הערכה מחדש" של פורד-קסינג'ר 1975, שסירוב אינו קביל.

סוף ההתנחלויות להיכשל בהשגת מטרתן המוצהרת, להרחיב את גבולות ישראל. אשליה שהתפוגגה, כמו ייבוש החולה והצפתה

המחודשת, אבל עם הרבה דם. תוצאת ההתנחלויות תהיה שינוי ההרכב הפנימי של המדינה: קצת יותר ממזרח לקו הירוק, קצת פחות בנגב, העברה בנקאית מחשבון לחשבון, אל ה"וסט בנק", מתוך בנק הדרום. על כך בוזבוז עשרות שנים ומיליארדים ואלפי נפגעים משני הצדדים. ישראל דהרה קדימה אל הקיר, ראשה לפני, וכאשר נפצעה עד זוב דם נאלצה לכסות את מצחה, בהשתלה, בפיסת עור מירכתייה.

כך בבוא הסכם. בהעדרו, כדי שהנסיגה מעזה תוכר בעיני העולם כמלאה, אין היא כוללת חילופי שטחים, אף לא ברצועה הצרה, המתבקשת להמרה, של "התוחמת הצפונית", ניסנית-דוגית-אלי סיני. הפעם גם חילופי השטחים עצמיים, חד-צדדיים: קח קטיף, תן ניצנים, ולעזאזל התכנון הלאומי; המשך נאמן ל-30 שנות תכתיבי גוש אמונים.

המתנחלים מצאו דרך להכות את השיטה הישראלית, לעקוף את מלכודת המשכנתה; אפשר לשאול את שכניהם-לשעבר באשקלון, שממנה הדרים לא אחד מהם קילומטרים מעטים אל מעבר לקו, מה דעתם על חוכמת התעשרות זו. בעזה, כמו בגדה המערבית, קיבלו המתנחלים סיוע ממשלתי נדיב, מענקים והלוואות עומדות ומה לא, המגולם עכשיו בשווי

איש לא זורק אתכם לים

יום ראשון, 22 במאי 2005, 10:34 מאת: מנשה ברק

מנשה ברק מסביר למפוני ההתנתקות שגם הוא ומשפחתו היגרו ושינו את מקום מגוריהם מספר פעמים ולא נותרו בהם כל צלקות במשך שנים למדו היהודים לעבור ממקום למקום ולבנות את ביתם מחדש בשנית ובשלישית, ושום אסון לא קרה.

במשך שנים בעיר או בכפר מסוים לא גרים שם יותר. הם עברו למקומות אחרים בארץ או בעולם.

אנשים עוברים ממקום מגורים אחד למקום מגורים אחר בלי קשיים. עוברים בעקבות העבודה, הולכים אחרי האהבה, נמלטים ממריבה, מכישלון. האסון לא כל כך גדול – לפעמים זאת בכלל הזדמנות חדשה לפריחה נוספת.

אבל גוש קטיף זה משהו אחר. שם מעבר למקום חדש זה "מאבק", "טראומה". שם זאת "עקירה משורש", זאת "נטישת נחלת אבות". ואגב נחלת אבות – אברהם אבינו נע ונד ועבר ממקום למקום; יעקב ובניו נדדו ועברו בארץ ואף ירדו מצרימה וחזרו ועלו משם, ושום אסון לא התרחש. אז למה לילל ולקונן נוראות כאשר עוברים מעזה לניצנים? למפונים יהיה בית חדש, הם יקבלו פיצויים וחממות חדשות, איש לא זורק אותם לים.

* המאמר הופיע במדור המכתבים למערכת

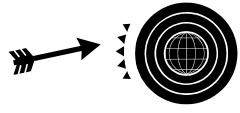
א בי, למשל, עבר מרוסיה לרומניה, משם עבר לנהריה ומשם לקרית חיים. הוא עבר שנתיים בנמל חיפה, התחתן עם אמי והם עלו ב-1943 עם חבורת נערים להקים את קיבוץ ניר-עם שבנגב. שם עברו את מלחמת השחרור. הסתיימה המלחמה והם כבר נושאים עמם שלושה ילדים, עברו הורי והקימו משק חקלאי במושב אורות, סמוך למושב באר-טוביה, שם חיינו באושר ארבע שנים. כעבור ארבע שנים שבו אבי ואמי בחזרה לקיבוץ ניר-עם. אנחנו, הבנים, המשכנו להתגלגל במקומות רבים בארץ ובעולם בדומה לבני ישראל כולם. אני עצמי כבר שתלתי וטיפחתי דשא (לאו דווקא כגנן), בארבעה מקומות שונים בארץ – ממנו נהנים עכשיו אנשים אחרים – והעולם לא נחרב.

בני ישראל יודעים לעבור ולנדוד ממקום למקום ולבנותו מחדש בקלות רבה וכנראה גם בלי טראומות מיוחדות – יכולת ההסתגלות היא סגולה חיונית שכזאת שנולדים אתה. הרבה ילדים שנולדו וגדלו

זה הזמן להטוב!

						איזה כתבה?
						איזה ערך עומד במרכז הכתבה
						ממה נובע הקושי של המתדיינים לצאת מגוש קטיף
						מה הפתרון שמציע הכותב
						מהי ארץ ישראל בעיני הכותב?

	 שם הכתבה
	 מטרת הכתבה
	 איזה ערך עומד למבחן לפי הכותב?
	 מה מניע את האנשים עליהם הכתבה להתנהג בצורה זו או אחרת?
	 ממה לדעת הכותב נובע הקושי של המתיישבים לצאת מגוש קטיף?
	 מה הפתרון שמציע הכותב?
	 מה יחסו של הכותב לארץ ישראל? מה תפקידה / משמעותה של ארץ ישראל בעיניו?

יב) "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה" תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבודתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה. אמר להן אלכסנדרוס מוקדון: החזירו לו תשובה אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה. מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו ואותה שנה שביעית היתה.

ושוב פעם אחת באו בני ישמעאל ובני קטורה לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו: ארץ כנען שלנו ושלכם דכתיב (בראשית כה) "ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם" וכתיב (בראשית כה) "אלה תולדות יצחק בן אברהם" אמר להן גביהא בן פסיסא לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהם לפני אלכסנדרוס מוקדון. אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהם. אמר להם: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר (בראשית ט) "ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו". עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי? ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו. אמר להם אלכסנדרוס מלכא: החזירו לו תשובה. אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה. מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה.

שוב פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו: הרי הוא אומר (שמות יב) "וזה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום" תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו. אמר גביהא בן פסיסא לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס. אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם, ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהן. אמר להן: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר (שמות

סנהדרין צא עמ' א'

שבאו בני אפריקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו: ארץ כנען שלנו היא דכתיב (במדבר לד) ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהנהו אינשי הוה. אמר להו גביהא בן פסיסא לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס מוקדון. אם ינצחוני אמרו הדיוט שבנו נצחתם, ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה נצחתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהם. אמר להם: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר (בראשית ט) "ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו". עבד שקנה נכסים עבד למי ונכסים למי? ולא עוד אלא שהרי כמה שנים שלא עבדתונו. אמר להם אלכסנדרוס מלכא: החזירו לו תשובה. אמרו לו: תנו לנו זמן שלשה ימים. נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה. מיד ברחו והניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות ואותה שנה שביעית היתה.

שוב פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון אמרו לו: הרי הוא אומר (שמות יב) "וזה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום" תנו לנו כסף וזהב שנמלתם ממנו. אמר גביהא בן פסיסא לחכמים: תנו לי רשות ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס. אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו נצחתם, ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם. נתנו לו רשות והלך ודן עמהן. אמר להן: מהיכן אתם מביאים ראיה? אמרו לו: מן התורה. אמר להן: אף אני לא אביא לכם ראיה אלא מן התורה שנאמר (שמות

"נגע הנתק" או "צר(ע)ת ההתנתקות"

הרב יהושע ויצמן

אי אפשר בימים אלה לעסוק בענין הנתק, בלא לעמוד על כך שניתוק ממקור החיים של עם ישראל - מוביל להתנתקות. המתייחס לעם ישראל ולאֶרץ ישראל בהסתכלות של חולין, בתפיסה ביטחונית-מדינית בלבד ללא האמונה בה' המחיה את ישראל בארצו - הרי שתפיסה זו עצמה מובילה להתנתקות. לפרשות תזריע מצורע:

לגדל בו, ואילו היו נוגעים מבוע של זה לזה היו עיניו כהות מראות. ויהי כשומעה ותען ותאמר לו הלא ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, והלא לשער אחד משערות גופך משגיח בו הוא יתברך לתת לו מחייתו, כל שכן את כל גופך מכף רגלך ועד קדקדך שישלח ה' את מחייתך, ולא תצא מארצו ובטח בה' והוא יכלכלך, ויעש כן ולא חסר לו.

זיהוי הנגעים מתבסס על ההנחה, שלכל שיערה יש חיבור אל מקור החיות שלה, ושיבוש בקשר אל מקור החיים הוא הגורם לנגעים. אשתו של אותו אדם הבינה בחכמתה את שלא הבין הוא, כי פרנסתו של אדם איננה מושגת מכח השתדלותו ויכולתו המסחרית בלבד, אלא מתוך חיבורו אל מקור השפע - אל נותן השפע. על כן לא יתכן שיציאה מארץ ישראל וניתוק ממקור השפע האלוקי לעולם - תוביל להצלחה בפרנסה. התייחסות לפרנסה כענין גשמי בלבד, עד כדי יציאה מן הארץ למענה - היא עצמה מלמדת על הניתוק מן המקור - ואותה יש לתקן.

כל דבר חי, מקבל את חיותו ממקור עליון המחיה אותו ומשפיע עליו שפע ברכה. כך הוא בכל איבר מאיברי האדם, ועל כן ניתוק האיבר ממקור החיים מוביל לצרעת, שהיא כמיתת האיבר^[5].

כך הוא באדם, שרק חיבורו למקור חייו, לה' שהוא מקור החיים כולם, יכול להביא לשפע שיגיע לאדם. כך הוא גם בעם כולו. כוחות החיים של עם ישראל, יכולתו לשרוד ולהתקיים, להתפתח ולהופיע בעולם, נובעים אך ורק מקישורו אל מקור החיים, אל רבונו של עולם.

אחד מנגעי הצרעת המפורטים בתורה, הוא נגע בשער הראש, הנקרא "נתק". הרמב"ן^[1] מבאר את עניינו של נגע זה^[2]:

שהראש או הזקן בעוד שער בהן אינן מטמאין במראות נגעים כלל, אבל כאשר ימרט מקום בראש וינשר השער שבו מעיקרו, שנעשה המקום חלק ופנוי מכל שער, ונולד במקום הנתוק ההוא שער צהוב ודק, הוא הנגע הטמא ולכן נקרא נתק, בעבור שנתק משם השער, לא שהוא שם בלבד כמו שאמר הרב ז"ל (רש"י), אבל כשמו כן הוא, שצריך נתוק השער ההוא כגריס ואחר נתוק השער הראשון התולדי מן המקום ההוא, אם נולד שם השער הצהוב הדק הלקוי, הוא בו סימן טומאה, לא כשנולד תחילה קודם הנתוק.

נתוק השער מן הראש, הוא היוצר את הנגע, וללא שינתק השער אין זה נגע. הנתק הוא מהותו של הנגע, ולא רק שמו של הנגע.

בחז"ל^[3] מובא תיאור מעניין של נגע זה, המעמידנו על מהות הענין ועל משמעותו אלינו. נביא זאת בלשונו של בעל "תורת משה"^[4], המדבר על אדם שירד מנכסיו וביקש לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לשם פרנסה:

...ויאמר לאשתו הנני הולך בדרך חוץ לארץ אולי שם ייטיב לי ומאומה אין בידי להניח בידך שתזכרני בו, אך אשר חלק לי ה' בבינה במראות נגעים אלמדך. ויהי הוא דובר אליה משפטי צדק אשר בין נגע לנגע, ולשאת ולספחת ולבהרת והשחין והנתק, ובתוך הדברים אמר אליה דעי איפה כי כל שער ושער שבראש האדם יש לו גומא, שהוא מקור ומבוע מימי חיותו

אי אפשר בימים אלה לעסוק בענין הנתק, בלא לעמוד על כך שניתוק ממקור החיים של עם ישראל - מוביל להתנתקות. המתייחס לעם ישראל ולארץ ישראל בהסתכלות של חולין, בתפיסה ביטחונית-מדינית בלבד ללא האמונה בה' המחיה את ישראל בארצו - הרי שתפיסה זו עצמה מובילה להתנתקות^[6]. אי אפשר להתייחס לעם ישראל בצורתו החיצונית בלבד - ולשאוב את מלוא השפע הראוי. חובה עלינו להתחבר אל המקור - וממנו לשאוף שפע ברכה לעם ולארץ.

שיבת ישראל לארצו היא מהלך אלוקי שזכינו להיות חלק ממנו. מהלך אלוקי לא ניתן לעצור - לא בהסכמים ולא במעשים. התבוננות בהיסטוריה של עם ישראל מלמדת, כי השותף למהלכים האלוקיים, הנותן חלקו לצמיחתו והתפתחותו של עם ישראל - הוא המתקיים ועומד לעד. אולם, המתנגד למהלך האלוקי ופועל בצורה הפוכה ממנו - דרכו לא תצלח. זוהי דרך החתחתים, שבשנים האחרונות אנו נאלצים ללכת בה פעם אחר פעם, אחר הפועלים לנתק את עם ישראל ממקורו ומאחיזתו בארץ ישראל.

בפרשת נגע הנתק, נקרא אנו לחיבור. חיבור של עם ישראל למהותו, לעצמו ולשורשיו, ומעל הכל -

חיבור לאלוקיו. חיבור זה, שהוא חיזוק המהלך האלוקי בדורות אלה - יחבר את עם ישראל כולו גם לארץ ישראל ולגאולתו.

הימים העוברים עלינו קשים הם מחד, אך גנוזה בהם עוצמה רבה מאידך. לעינינו קורסת הציונות החילונית, וכל אלו שרוממות הציונות היתה בפייהם, כולל "שתי גדות לירדן", הולכים ונמסים אל מול גלי הטרור. אם נשכיל אנחנו לחבר את הציונות אל מקור חיותה הרוחני, נרפא את העם מנגע צרעת ההתנתקות, ונשיב לו את רוחו, את קשר החיים שלו לארץ חמדה.

- [1] בשונה מרש"י, עיי"ש בדרי רש"י והרמב"ן.
[2] רמב"ן ויקרא כ"ג, כ"ט.
[3] ויקרא רבה פרשה ט"ו, ג'.
[4] לדברים כ"ח.
[5] כדברי חז"ל (תנחומא צו, י"ג): "מצורע חשוב כמת".
[6] ע"י בשיחת מוסר "מי הם שומרי העיר" המופיעה באתר.

פרשת תזריע-מצורע ה'תשס"ה

יהודה פרוידגור (גורי)

עזראים יקרים,

חלקנו הגדול אם לא כולנו פועל או קשור לעשייה כנגד התוכנית הקרויה "תוכנית ההתנתקות" שמשמעותה גרוש יהודים. אנו פועלים מתוך הנחה שהדבר ודאי הוא לנו וודאי שצריך להתנגד לתוכנית. אנחנו רק חלוקים איך להביע את ההתנגדות ועד כמה אלימה מותר להתנגדות זו להיות.

אנחנו, המתחנכים על-פי הדרך שהתורה היא הערך העליון שלנו, חייבים שהפעילות שלנו לא תהיה סתמית, לא תהיה כי כולם פועלים, אלא תהיה מתוך הבנה שבהכרעה הכבדה הזו אנו עושים את מעשינו מתוך תורה מתוך אמונה מתוך חשיבה והכרעה שכך נכון לעשות.

אין הכוונה בשורות אלו לסקור את חשיבותה של ארץ ישראל לעם ישראל, על-כך נכתב בתורה, בנביאים, בכתובים, בדברי הפרשנים מהראשונים ועד אחרוני האחרונים. בדברי להלן רוצה אני לחשוף אותנו, החיים כל הזמן בתוך הבועה שלנו, לדילמות, לשאלות שעומדות כשבאים להחליט על מהלך כזה.

קל להגיד כל השמאלנים שונאים את עם ישראל וקל להגיד החרדים לא מבינים בארץ-ישראל ובכך לפתור את ההתמודדות עם טענותיהם. אולם דווקא בשל כך החלטתי להביא בפניכם מספר טענות שעלו במפגשי פנים אל פנים שקיימתי גם עם חילונים וגם עם חרדים ולצרף בקצרה תשובות לשאלות.

אני חושב שחשוב שכל אחד הפעיל נגד ההתנתקות יקרא טיעונים אלו ואף יעמיק בהם יותר כדי שהעבודה תהיה אמיתית ומעמיקה הרי סיסמתנו היא "עובדים מהשורשים".

טענה: "אנו (היהודים) נהיה בבידוד מול העולם-דבר שיגרום לנו כלכלי". כוונת הטענה שאנו כמדינה קטנה חייבים יחסים טובים עם האומות ובעיקר עם ארה"ב. בכלכלה המודרנית כשכל העולם הוא כפר גלובלי חייבים להתיישר לפי רצונה של "ידידתנו הגדולה" כדי שנוכל להמשיך להתקיים.

תשובה: הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב, ואומות העולם הוכיחו זאת במשך אלפי שנים. כל פעם

מצאו סיבה לשנוא את היהודי, וגם בארצנו- בכל פעם שלא מילאנו אחר רצונם, איימו עלינו בסנקציות. דווקא כשלא נכנענו, ועמדנו בגאון על עמדותינו- כיבדו אותנו.

בזמנו, כשבעקבות הפצצה של ישראל בלבנון עם מטוסי F16, נשיא ארה"ב דאז, רייגן, עיין מחדש ביחסים בין ארה"ב לישראל ובהקצבות שארה"ב מעבירה לישראל, אמר לו מנחם בגין, שהיה אז רה"מ: "אנחנו לא רפובליקת בנות. איום על כיסם של היהודים היה מאז ומתמיד איום אנטישמי, אני אעבור מבית לבית, ואודיע למשפחות להסתפק בלחם ובמרגרינה ולא ניכנע לאמריקה"- לאחר זמן מה היחסים המשיכו כרגיל.

דוקא לגבי תוכנית ההתנתקות אנחנו כפינו על ארה"ב לקבל אותה. הם היו באמצע מהלך מלחמתי נגד הטרור וההתנתקות התפרשה בעיניהם ככניעה לטרור. נדרשו כמה נסיעות של יועץ ראש-הממשלה דב וייסגלס ועוד שתי נסיעות של שרון כדי לשכנע את האמריקאים לתמוך בתוכנית.

הממשלות הקודמות קראו לשלום מעל כל במה, והעולם שנה אותנו. הדבר היחיד שיאהבו בעולם, זה אם המדינה תעלם. אם נסביר שאנו יושבים בארץ בזכות היותה ארצנו מכוח התנ"ך, שהעולם מכיר בו, (וודאי הנשיא בוש - נוצרי אוונגליסט) ולא מתוך התנצלות, היו מכבדים אותנו כנאמר: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא אליך, ויראו ממך" (דברים כ"ח, י).

נקודה נוספת להעמקת העניין, האם בעקבות יחס העולם כלפינו אנחנו צריכים לשנות את אמונתנו בקב"ה ובתורה?

ולהעשרה: לגבי התרפסות לפני הגויים עיין בפירוש הרמב"ן על יעקב ויחסו לעשיו "לתומו היה מהלך", וכן במדרש רבה בבראשית נ"ד, ד', על אברהם ויחסו לאבימלך, וכן במקומות רבים נוספים.

טענה: הסכנה הדמוגרפית. כוונת הטענה היא: בעזה, אותה אנחנו מפנים, יש רוב עצום - מעל מליון פלשתינאים ורק שמונת אלפים יהודים. האיום הדמוגרפי הוא שהפלשתינאים ימשיכו להתרבות ולגדול ואנחנו, מיעוט שולי, נעלם שם.

בהגינות וביחס אותו ההלכה מחייבת כלפי גר תושב.

עד היום הפלשתינאים לא הכריזו שאינם רואים בסילוק עם ישראל מארצו כמטרה שלהם. לכן אם ניסוג יוצא שאנחנו בהתחשבות בגלל מוסריות גורמים ליהודים סכנת חיים! האם אין זה מוסרי יותר לדאוג לחיי היהודים מאשר הבעיה המוסרית בשליטה על עם אחר?

ושוב קצת יותר בעומק הדברים: נכון שהמשך השליטה מציב בעיה שכרגע נראה שאין לה פיתרון, וכי לכן המסקנה היא לסגת?

חולה אנוש שהרופא טרם מצא תרופה למחלתו- יאבד עצמו לדעת!! לכל מדינה יש בעיות, ולא לכולם יש פתרון. אף אחד עד היום, באף מקום בעולם לא הציע לפרק את המדינה שלו. כשהיינו במיתון כלכלי קשה, ערב מלחמת ששת הימים, והיתה בדיחה שחורה "האחרון שיוצא מהארץ, יכבה את האור" (עקב הירידה הגדולה מהארץ), גם אז איש לא חשב שכיוון שהמדינה בסכנה נפרק אותה. הקב"ה סובב את המהלכים, ובעקבות מלחמת ששת הימים, הבעיה נפתרה.

אם נתייחס לשלטוננו על הארץ כעובדה שאינה ניתנת לערעור ולא נעלה על דעתנו שהפתרון יהיה נסיגה מאדמות, אולי נזכה שהקב"ה יסובב את העניינים, וימצא פתרון.

ובשולי הדברים- האנשים שמדברים על אי-מוסריות בשלטון על עם אחר, ברובם לא מראים מוסריות בהתייחסותם למתיישבים היהודיים, והגישה הרווחת אצלם היא "איזה יופי נפטרים מהשטחים".

בכל מקרה עלינו להתנהג לפי הכלל: "בהדי כבשי דרחמנא למה לך" (אין לך עסק בנסתרות הקב"ה). לא אנו צריכים לדרוש את העתידות, ולא להתנהג לפי מה שאנו חושבים שיהיה המצב בעתיד. העתידות- בידיו של הקב"ה, ואנו צריכים לעשות את מה שאנו מצווים: אסור לתת יד לחלוקת הארץ, וחלילה לא לשכוח את דרכנו מפני חששות וספקות לעתיד. "מאן דהיב חי, יהיב מזוני" (הנותן חיים- נותן גם מזון), ומאן דהיב (ומי שנתן) ארץ ישראל, ייתן גם את הדרך לפתרון הבעיות הכרוכות בשלטון עליה.

לגבי היחס הראוי לתושבים הערבים- כבר רמזתי בתחילה, ולא כאן המקום להאריך, אבל ודאי שיש במסגרת ההלכה תשובה לצורת שלטון זו.

טענה: "חיילים נהרגים בשביל לשמור על תושבים אלו". כוונת הטענה היא: איך אנחנו יכולים לטעון

תשובה: מעזה יצאנו כבר בהסכמי אוסלו. אין היום יהודים בעזה. יהודים גרים בשטחים שהיו פעם דיונות חול, ואף ערבי לא ישב עליהם. לא גירשנו אף ערבי בשביל ליישב יהודים בחבל קטיף. המפה מראה לנו בבירור את ההפרדה שיש בין גוש קטיף לבין הערים הערביות שברצועה.

אם נסתכל על רצועת עזה כשטח נפרד ממדינת ישראל, ונעזוב אותו בגלל סיבות דמוגרפיות, זה יוביל אותנו, על-פי אותו הגיון של ראיית כל חלק מארץ ישראל בנפרד, גם לעזיבת הגליל והנגב, כי גם שם כחבל ארץ העומד בפני עצמו יש רוב ערבי או בדואי.

בנוסף, גם אם נאמר שאין להקים גושי התיישבות בין ערבים- דבר שהוא הפוך מההגיון הבטחוני- ודאי שאין סיבה לפנות את צפון גוש קטיף- אלי-סיני, ניסנית ודוגית- שהם יישובים הקרובים ליישובים יהודיים יותר מלערביים, הם לא בין ישובים ערביים כלל, ואין בינם לבין יישובים ישראלים מעבר לקו הירוק, אלא רק גבול דמיוני, ותו לא.

טענה: "בואו נקים מדינת כל אזרחיה". כוונת הטענה היא שאנחנו כאן, בין הים לירדן, שני עמים לפחות. אין משמעות ל"מדינת-ישראל" כיהודית. אלא בא נקים שלטון דמוקרטי שייתן שיויון זכויות מלא לכל התושבים שבין הים לירדן וכך נהיה מדינה ככל המדינות.

תשובה: טענה הזויה! באנו לארץ ישראל כדי להקים כאן מדינה יהודית ודמוקרטית, המקום היחיד בו היהודים יוכלו לחיות בביטחון הוא כאן בארץ ישראל, זאת הבינו אפילו החילונים שהקימו את המדינה, גם היום אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות מאמינים בכך. מדינת כל אזרחיה תאפשר שלטון ערבי (כשהם יהיו הרוב) ולכן משוללת הגיון.

טענה: "לא מוסרי לשלוט על עם אחר". כוונת הטענה היא: שכיוון שזה לא מוסרי לשלוט בעם אחר, צריך לסגת משטחים בהם אנחנו שולטים על ערבים. הדבר לא קשור לצד שכנגד אלא לנו אסור לעשות דברים לא מוסריים. ברגע שאנחנו עושים זאת, אנחנו חוטאים וחייבים לכן לסגת אפילו בלי שום הסדר.

תשובה: נכון, זו בעיה מוסרית לשלוט על עם אחר. אבל אנחנו לא קמנו ביום בהיר וכבשנו אותם על-מנת להשתלט עליהם. הערבים רצו להרוג אותנו ולזרוק אותנו לים, ואנחנו במלחמת מנע ניצחנו וכבשנו אותם. אין ספק שצריך לנהוג איתם

אם ימשיכו את פעילויות הטרור נוכל לפתוח במלחמה ולכבוש אותם.

תשובה: ואז שוב נכבוש, ושוב נצא מיד ושוב נכבוש כשיצטרכו וחוזר חלילה. הבעיה היא שאנו לא עומדים אף פעם אחרי האמירה הזו, אנו לא נצא למלחמה אלא כשהכאב והקושי יורגש חזק מאד בכל המדינה, ובכל חלקי העם. לתזכורת- הסכמי אוסלו נקבעו כ"עזה ויריחו תחילה"- כלומר, נעשה ניסיון- אם ייווכחו שלא יוריס ושיש שלום- ימשיכו לסגת, אם ימשיכו לירות ולחבל בישראל- ישראל תכבוש מחדש את השטחים האלו, ולא תיתן להם עוד. כבר מההתחלה הפרו הערבים את ההסכם, ובל אופן ישראל המשיכה לתת ולתת. 1000 אנשים לערך נהרגו, עד שיצאנו למבצע "חומת מגן".

ישראל אף פעם לא נקטה פעולות על הפרות של הסכמים, ולכן לומר שאם יהיו טילים על אשקלון- מיד נפתח במלחמה- זו אמירה שלא שווה את הנזר שעליה היא תיכתב. גם על הגליל נפלו המוני קטיושות, וכשסוף סוף יצאנו למלחמת שלום הגליל-עדיין חלק מהעם חשב שהיא לא נחוצה. לכן, כל הטיעון הזה הוא מופרך, ולא יתבצע לאור המצב היום בישראל, כפי שאנו רואים מהסכמים קודמים שישראל עשתה כגון פרוז אזור התעלה לאחר מלחמת ששת-הימים, אי עמידה בהסכמי "וואי" בהסכמי "קמפ-דיויד" ועוד.

טענה: "התורה היא לא תורת ארץ- ישראל. היא ניתנה במדבר". כוונת הטענה היא: התורה לא תלויה בארץ, היא ניתנה בכוונה במדבר כדי שנדע שאין לה קשר לטריטוריה, כך שגם אם ניסוג, ואפילו מכל ישראל עדיין יש קיום לעם ישראל וזה לא חורבן העם כפי שאנחנו מנסים לתאר (טענה זו נשמעת מפי רבנים מהזרם האגודאי כגון הרב ש"ך).

תשובה: נכון, את התורה מקיימים גם בחו"ל (ולפי חלק מהשיטות עושים זאת רק כדי שהיא לא תשתכח, בבחינת "הציבי לך ציונים"), אולם ודאי, ויש הוכחות לכך, הן מהקריאה בתורה עצמה, והן מבחינת מצוות שמקומות בארץ- ישראל בלבד, ששלמות התורה היא רק כשעם ישראל מקיים אותה בארצו, והדברים ידועים ומופיעים בספרים ובמאמרים רבים- ואין צורך להאריך.

לכן כשאנו נמצאים במצב בו כל הסימנים מעידים שהוא הגאולה בבחינת "ואין לך קץ מגולה מזה" ודאי שנסיגה היא חורבן. ניתן להתווכח האם בשלב כלשהו של הגאולה כולל אחרי ביאת המשיח תיתכן עוד גלות ויתכן עוד חורבן, אבל ודאי שנסיגה היא חורבן.

נגד ההתנתקות הרי כדי לשמור על אזור זה חיילים נהרגים אפילו כאלה שחושבים שמיותר להיות שם? במעשינו אנו נגרום שעוד חיילים ימותו!

תשובה: בכל מדינה יש גבולות, ויש ערי ספר (הקרובות לגבול), ומדינה מחויבת להגן עליהם. יש אף איסורים הלכתיים, שהותרו ע"מ לקבוע גבולות (כמו בקיבוץ שעלבים, יצאו התושבים בשבת, בהיתר של רב הקיבוץ, ובהסכמת ר' שלמה זלמן אוירבעך, לחרוש בשדות בשטח שאותו ניסו הירדנים לספח אליהם, ערב מלחמת ששת הימים). בגבול נלחמים, ובמלחמה נהרגים, ולמדינה יש סמכות, גם הלכתית, לכך. אין ספק שאם נוותר במקום אחד על הגבול- המלחמה תעבור למקום ולגבול אחר. מה עוד- שבמקרה הזה- לא הובטח שלום בגבול, ואין על כך שום הסכם.

שלא כמו בימית- כשחתמו על הסכם שלום עם מצרים- והיו צריכים לפנות את סיני ואת העיר ימית למענו, היום- אין הבטחה אפילו ל-40 דקות רגיעה. להפך- רבים הסיכויים שאויבינו ילמדו שאנחנו בורחים אם עושים לנו צרות, וזה יכשיר את הקרקע להמשך הטרור ולויתורים נוספים ח"ו. כך היה בלבנון, כך בחבל עזה, וכך יהיה בשומרון ולבסוף גם בגליל.

למדינה מותר לסכן חיילים. אך למדינה אסור להמר. גם אם פעם ההימור הצליח, זה לא אומר שמותר להמשיך בדרך כזו. הדבר דומה לאדם ששואל האם להוציא את כל רכושו על הימור בקזינו. ודאי שכל בר דעת יענה שלא, אך האדם לא שמע לעצתו, הימר על כל כספו וזכה בהימור. האם זה אומר שכשישאל את אותה שאלה שוב, יענו לו שהפעם כן כדאי לו להמר? – ודאי שלא.

במשך שנים כונתה בקעת הירדן "דרך ארץ המרדפים". עשרות חיילים נפלו שם. במשך שנתיים היתה מלחמת ההתשה, ובה נהרגו בממוצע שני חיילים ביום. האם מישהו חשב לעזוב את הגבול בגלל זה? כשנפלו קטיושות בקרית- שמונה- האם חשבנו לעזוב את קריית שמונה? – להיפך. יצאנו למבצע צבאי בשביל להרחיק את האויב. אמר פעם יוסף טרומפלדור, וצדק: "במקום בו ייחרש התלם האחרון של המחרשה- שם יעבור הגבול". על הגבול צריך להגן גם אם לפעמים, לצערנו, זה כרוך בחיי אדם, ובריחה היא לא הפתרון!!

טענה: "ניסוג, ואם שוב יתחילו לירות- נצא למלחמה". כוונת הטענה היא: עכשיו עזה לא מוגדרת כמדינה אם נצא וניתן לפלשתינאים להקים שם מדינה, נוכל להתייחס אליהם כך ואז

שודאי שיתכן מצב של עם ישראל בארץ אפילו שלא כולו שומר תורה ומצוות, ותהליכי הגאולה יבשילו לאט לאט.

יש על כך הרבה בספרי הרב קוק זצוק"ל, ואין כאן המקום להרחיב.

טענה: "גם ר' יוחנן בן זכאי הבין, בזמנו, שצריך לוותר על הקנאות, ולעומתו בני אפרים-שמיהו לקרב את הגאולה- מתו". כוונת הטענה היא: אנחנו צריכים להבין שקנאות כמו שאנו מבטאים היום, שכביכול לא מעניין אותנו משום דבר, העיקר ארץ ישראל- היא לא הדרך של התורה ולא של חכמים לאורך הדורות. אלא הקנאים ודוחקי הקץ טעו והמתונים - הפשרנים צדקו והצילו.

תשובה: ראשית בפשטות- לא כל החכמים הסכימו עם ר' יוחנן, ובגמרא שם נאמר "משיב חכמים אחר ודעתם יסכל". גם על-פי התירוץ השני של הגמרא שם- שאם היה מבקש את ביהמ"ק לא היה נענה על כלום, יש תשובה.

צריכים אנו להבחין בין תקופה לתקופה.

הגמרא במסכת נזיקין (גיטין כ"ו ע"א) מספרת: כשצר נירון קיסר על ירושלים, הוא שלח חיצו לארבע רוחות השמים, ותמיד נפלו על ירושלים, כך הוא הבין שהוא נמצא בתקופה שבה אפשר לכבוש את ירושלים. ר' יוחנן, שחי גם הוא באותה תקופה, הבין את אותו דבר בראייתו העמוקה ובהתבוננותו בקורה סביבו בתוך העיר ובין האנשים הנצורים בה. על כן ביקש מה שביקש. אבל ודאי שלא גזר ר"י שההתנהגות הזו צריכה להיות לדורי דורות, ושגם כשיתקבצו הגלויות, הארץ תיבנה, וצבאה יהיה בעל יכולות גדולות- גם אז צריך לנהוג כך.

סוף סוף המציאות מוכיחה שהקב"ה עזר לנו לבנות מדינה, דבר שלא עלה בידנו 2000 שנה. מתקיים לנגד עינינו הפסוק "נדחי ישראל יכנס". יש תחיה רוחנית ומעשית ויש מסירות נפש על ארץ- ישראל. האם אנו לא רואים בהתנהלות 57 השנים האחרונות של עצמאות את יד ה'?

שלא כמו בתקופת שבט אפרים, שם לא היה סימן של תחילת גאולה, הרי בדורנו, מי שלא רואה את המהלך בעשרות השנים האחרונות כמהלך אלוקי- הרי הוא מוכה סנוורים! אי אפשר להתעלם ממהלך עצום זה. אי אפשר להישאר מולו בשוויון נפש, הרי מתקיימים כאן דברי נביאים רבים אחד אחרי השני.

צו השעה הוא לפקוח עיניים עיוורות, להיות ער לתופעה- תופעה של התגלות ה' על עמנו, ובארצנו, ולגזור את מעשינו מתוך כך. "זכור ימות עולם, בינו

טענה: "ארץ ישראל תהיה לעם ישראל, רק כשכולו ישמור את התורה והמצוות". כוונת השאלה היא: התורה הבטיחה את הארץ לעם רק כשישמור את התורה ראה בפרשת "והיה אם שמוע" ועוד הרבה מקומות. לכן היום כשרוב עם ישראל לא שומר מצוות אין להתפלל שהארץ "מקיאה" אותו.

תשובה: טעות גמורה היא להניח שהשייכות של הארץ לעם ישראל מותנית בתנאי כלשהו. הארץ שייכת לעם, בין כשהוא עליה, בין אם הוא בגלות, אם הוא מקיים תורה, וגם אם- לצערנו- לא. היא נחלתנו שניתנה לאברהם אבינו, ולבניו עד סוף הדורות, בלי תנאי ובלי הפסק "לך אתננה ולזרעך עד עולם" (בראשית י"ג, ט"ו).

וספר דברים, פרק ט' פס' ה' ו' כתוב גם: "... ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ד' לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב וידעת כי לא בצדקתך ה' אלוקיך נותן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה כי עם קשה עורף אתה". זוהי השבועה שה' נשבע לאברהם כפי שמופיע בפסוק הראשון, ואין בה תנאי. במשך כל תקופת בית ראשון עבדו עם- ישראל ע"ז, ובזמן המלך אחאב היו בישראל רק 7000 איש שלא עבדו ע"ז. האם אז הארץ לא היתה ארצנו? האם כשרק התחילו לחטוא כבר גלו?

נכון שבתוכחה כתוב "ואזרה אתכם בגויים", אולם זה יבוא רק כשישראל יגיעו למדרגה האחרונה של החטאים. כלומר: לגלות נחוצים תנאים רבים של עזיבת הקב"ה, ומי יהיו לפסוק שהגענו לדרגה כה נחותה? להפך, דווקא בשנים אלו יש בארץ פריחה עצומה של ישיבות ולומדי תורה- שלא היתה באירופה ובכל הגלות, מזה אלפי שנים.

אין לנו סרגל או מידות שיפוט להצדיק או להרשיע יחידים, וקל-וחומר שלא לציבור ולאומה.

הרמב"ן בסוף פרשת "האזינו" (דברים ל"ב, מ) אומר: "והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חמה, אבל לא ישבית זכרנו, וישוב ויתנחם ויפרע מן האויבים בחרבו הגדולה והחזקה, ויכפר על חטאותינו למען שמו. אם כן השירה הזו (הינה) הבטחה מפוארת בגאולה העתידה על כורחן של מינים (רשעים)".

גם כשעולי בבל התחילו לבנות מחדש את הארץ, לאחר 70 שנה של גלות ראשונה, הם היו מלאי עברות, ובכל זאת הקב"ה בנה את הארץ באמצעותם. רק לאחר זמן החזירם עזרא הסופר בתשובה. יש עוד דוגמאות רבות, ומכולם נובע

שנות דור ודור" אומר-מזהיר משה רבנו בשירת האזינו. כל דור- יש לו ייחוד, וכל תקופה מיוחדת היא. אי אפשר להשוות תקופה לתקופה. צריך ללמוד, צריך לזכור את התקופות הקודמות, אך לאור הלמידה, והבנת המשמעות צריך להחליט איך לכוון את פעילותנו.

טענה: "הרעיון הציוני והקמת המדינה היא משיחיות שקר, כמו בימי שבתאי צבי". כוונת השאלה היא: שיש בהתנהגותנו סממנים של משיחיות שקר שהייתה קיימת בימי שבתאי-צבי. ההשוואה לימי שבתאי צבי נעשית משני כיוונים. הטענה החרדית אומרת שכמו ששבתאי צבי ויתר על דינים ומצוות בשביל "הגאולה", כך גם הדתיים הלאומיים מוותרים על חלק מהמצוות, בגלל הביטחון והאמונה שאנו בדור הגאולה. מהצד השני, טוען נגדנו הצד החילוני, שאנו כמו שבתאי צבי, מתעלמים מהמציאות ע"י המחשבות המשיחיות, ולא מבינים שהתהליכים נעשים בדרך הטבע ומתוך רציונליזם.

על כך התשובות: ראשית כנגד הטענה החרדית- אין צורך להאריך. נכון שאנחנו מדגישים את מצוות ארץ ישראל, אבל אף פעם לא מבטלים מצוות אחרות. אנחנו לא חושבים לרגע שעכשיו, לצורך ארץ- ישראל, אפשר לוותר על קיום חלק מהמצוות. הסיבה לדגש על מצוות ארץ ישראל היא, כי המצווה היא כללית, שייכת גם לכלל ישראל. אם הרבה אנשים לא ישמרו שבת, ואפילו אם מדינה תחליט בחוק לא לשמור שבת, זה יהיה מאד קשה אבל עדיין אפשר לתקן. אולם אם יחליטו למסור את ארץ-ישראל, התיקון על כך יהיה קשה מאד, ולכן על כך אנו נלחמים. אם כי נכון, אנחנו צריכים להמשיך ולהילחם גם על המצוות האחרות, וייתכן שאיננו עושים מספיק, אבל זה לא מתוך ביטול חשיבותם של מצוות אלו.

ומכאן- לטענת הצד החילוני לגבי ההתעלמות מהמציאות ומניהול העניינים בדרך הרציונאלית. וכי תהליכי ההיסטוריה מאז חזרנו לארץ, מתוך המשרפות מתי מעט, ניצחנו שוב ושוב במלחמות, התפתחנו, גדלנו, ופיתחנו תעשייה לתפארת וחקלאות מהמובילות בעולם, הספקנו בחמישים- שישים שנה לעשות דברים שאומות אחרות לא הספיקו במאה שנה ויותר. האם כל אלו הם רק "כוחי ועוצם ידי"?

האם אפשר לומר שהכל מתפתח "בדרך הטבע, בתהליכים רציונאליים"? אם באושוויץ של שנת 1944 מישוהו היה קם ואומר שתוך חמש שנים תקום לעם היהודי מדינה, הרי היו מלגלים עליו ואומרים שהוא לא רציונאלי ולא מציאותי- והנה

זה קרה. חולמי אוסלו- הם הם אלו שהתעלמו מהמציאות וניבאו מזרח תיכון חדש, שלום, תום עידן המלחמות, ועוד ועוד. הם היו לא מציאותיים!

אנחנו, לעומתם- חולמים ומקיימים. חולמים על יישובים פורחים בדיונות החול- ומקיימים את החלום! לכן משיחי השקר- לא אצלנו הם. אם הם בכלל קיימים, הרי הם קיימים במחנה השמאל החולם על שלום ושלוחה כעל פתרון כל הבעיות. חלום השלום בצורה כזו, כפי שהם מנהלים אותו, הוא משיחיות שקר! דרכנו- דרך האמונה מתוך תורה, תקרב אותנו לגאולה, בעז"ה, גם אם יהיו קשיים בדרך.

טענה: "חייבים לעזוב את גוש קטיף מפני פיקוח נפש. למרות שיש סכנה להמשך ירי הקסאמים- זהו רק ספק פיקוח נפש, ולא דוחים ספק מפני הוודא". כוונת השאלה היא: אמנם קורים ניסים גדולים, ולמרות שנורים פגזי מרגמה וטילים על הגוש, ב"ה אין הרבה נפגעים. אבל האמת שזה פיקוח נפש! ולכן, אומר הרב שטיינמן אינני יכול להורות להצביע נגד ההתנתקות כי ההפך, מחמת פיקוח הנפש חייבים לעזוב מיד! ועל הטענה הרי יהיו טילים על אשקלון ובנותיה טוען הרב שזה ספק ולא ודאי ואין דוחים פיקוח נפש ודאי בגלל ספק.

תשובה: הטענה הזאת היא שאלה הלכתית ובטחונית. כלומר, הטענה לגבי הוודאי בהווה, וספק הפיקוח- נפש בעתיד- אם וכאשר יהיו קסאמים על אשקלון ושדרות, היא שאלה למומחים, לא לרבנים ובודאי שלא לפוליטיקאים. גם ראש השב"כ היוצא וגם הרמטכ"ל היוצא- בדעה אחת שודאי שיהיו קסאמים, ובצורה חמורה יותר. כששאל מופז הולך לרבנים ומנסה לשכנע אותם לצאת מגוש קטיף, הוא לא איש מקצוע, כי הוא כבר פוליטיקאי, ודעתו איננה אובייקטיבית. המומחים הם בצבא ובשב"כ, והעומדים בראשם הביעו דעה ברורה.

לכן- הטיעון לא תופס, מכיוון שכבר לא מדובר בוודאי מפני הספק, אלא בוודאי מפני הוודאי!

גם לטענת פיקוח הנפש בגוש קטיף היום- התשובה היא שהצבא לא עושה מספיק כדי למנוע אותו. כלומר, הפיקוח נפש איננו הכרחי. הוא כרגע קיים שם במציאות, אבל לצבא יש אפשרות למנוע אותו או לפחות להקטינו בצורה דרסטית. לאחר מבצע "חומת מגן" מבצע בו שצה"ל נכנס לערים הערביות- פחתו בצורה משמעותית, וכמעט נסתיימו, פעולות התופת וההרג.

לכן נקרא לגדולי ישראל העומדים בראש הציבור החרדי: במקום לאמר לאנשים לסגת מבתיהם, לכו לקובעי ההחלטות המדיניות, תשפיעו עליהם בהשפעתכם הרבה, ותאמרו להם שיתנו לצה"ל הוראה להפסיק את ירי המרגמות על הגוש! תאמרו לחכמים החרדיים שלא יתמכו בהתנתקות!!

כאשר המצב הוא כפי הנתון עכשיו, יש בכך אולי שאלה הלכתית, ואני הקטן לא אכריע בה. נדע לכבד את דעתם של גדולי ישראל, ונדע שרבותינו-שאנו הולכים לאורם- פוסקים אחרת מגדולי ישראל החרדים.

עד כאן תשובתיי לטענות שהועלו. כפי שכתבתי בפתח דברי, אפשר להמשיך ולפתח עוד ועוד. רבנים ואנשים שונים וגדולים ממני יענו תשובות, ואולי יחלקו עלי, אולם לראות עייני- הארתי את הדרוש.

בתקופה שבה אנו נמצאים, כשצורות סובבות אותנו מכל עבר, שירת הקודש היא המעודדת אותנו ואומרת "מן המצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה" ו"לא אמות כי אחיה". (תהילים קי"ח)

עלינו לראות את חסדו של הקב"ה גם מבעד לצרות, ועל אף כל הרע אשר ימצאנו. לכן פותח הפרק בפסוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", באמצעו- "אנא ה' הושיעה נא! אנא ה' הצליחה נא", ומסיים שוב ב"הודו לה' כי טוב..." הריהו כאומר: גם כאשר אין החסד ניכר, גם כאשר הצללים עוטפים את האור, דעו כי זו דרך ה' להתגלות, וזה הוא חסדו. דעו כי תקופת מעבר היא אשר אומנם יש בה זעקת "אנא ה' הושיעה נא", אך מלווה אותנו כל העת הבטחון שאכן הישועה תבוא.

שנזכה ל"ענני במרחב י-ה", לביטול הגזרות הרעות והקשות ולגאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.

בברכת התנועה - "חזקו חברים"

יהודה (גורי) פרוידגר
תמוז ה'תשס"ה

אל עבר הציונות האמונית

מאמר בסיס לפעולה מס' 2 – 'מבחן הרצינות'

הרב ש. יוסף ויצן – רב התנועה

הלל על המדינה כבר אמרנו. באנו ביום ירושלים אל הכותל המערבי והרגשנו שדורות רבים מקנאים בנו והם מוכנים להתחלף איתנו. במקום להיות עסוקים בבעיות של הגויים ובבניית תשובה יהודית אל מול הגזירות והתרבות הגויית שסביבם, הם היו מוכנים להיות עסוקים בבעיות שלנו תוצרת "כחול לבן".

אבל אנחנו דווקא נמצאים במועקה גדולה. קשה לנו לשמוח בכל הטוב שהקב"ה מרעיף עלינו. עכשיו ברור לנו שהבעיה העיקרית היא שלנו. היא לא של הערבים שסביבנו וגם לא האמריקאים. הגויים הם יותר כלי משחק ביד ה' בכדי להעמיד אותנו מול המראה ולבחון את עצמנו. הגויים הם המבחן החיצוני אולם כל כולו תלוי במה שקורה לנו בתוך הבית הלאומי שלנו. יש לנו טילים, מטוסים, מדע משוכלל, חקלאות מצליחה ועוד ועוד. יש פוטנציאל גדול אולם יש משהו שמונע מאיתנו מלממש אותו. במקום שהעושר יבנה אותנו נראה ממבט ראשון שאנו עלולים להחמיץ את השעה.

כבר לפני אלפיים שנה ישבו חכמי ישראל וצפו את מה שקורה. היום אנו מבינים שאנו בתוכנית מסודרת בסרט שיש לו עלילה שהסוף שלו ידוע מראש.

ללא דברי חז"ל באמת שהיינו נכנסים לפאניקה, לפחד שמא הכל יצא משליטה. אבל לאחר שאנו קוראים שכבר לפני אלפיים שנה ישבו חכמי ישראל וצפו את מה שקורה. היום אנו מבינים שאנו בתוכנית מסודרת בסרט שיש לו עלילה שהסוף שלו ידוע מראש. גם האמצע של העלילה נכתבה ברובה כבר לפני אלפיים שנה. כנראה

שיש איזה היגיון לתוכנית והיגיון לסרט. השחקן הראשי בסרט הוא הקב"ה. "הנה זה עומד אחר כותלנו" – "מציץ מן החרכים". יש כאן משחק מחבואים שרק מיטבי המשחק מוצאים איפה הוא מתחבא.

ניקח לשם דוגמא את המשניות בסוף מסכת סוטה ונעמוד פעורי פה כיצד היה לחכמינו רוח הקודש וצפו למרחק, וברוח קודשם שירטטו לנו המון תופעות שמתרחשות מול עיננו. סוטה פרק ט משנה ט"ו: בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגא... המלכות תהפך למינות, ואין תוכחה... וחכמת סופרים תסרח, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהיה נעדרת. נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים. בן מנבל אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו. פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מי יש לנו להשען, על אבינו שבשמים.

המשנה מדגישה שללא ביטחון בה' אין שום סיכוי להישאר שפוי בדור שלנו. אם כן מה עלינו לעשות?

יש כאלה שאומרים נחכה לנס. אולם אנו אומרים שכמו שעד עתה התהליכים שאירעו לעם ישראל באו תוך כדי מאמץ אנושי ולקיחת אחריות על ידי קבוצות איכות, והם היו שליחי ההשגחה העליונה לשינוי המצב של עם ישראל כך גם עתה. אנו מחפשים את המעשה הנכון והמרכזי שדרכו נמשיך לקדם את עם ישראל.

כתב לנו הרב חרל"פ לפני כחמישים שנה שבכל דור יש מצווה אחת שדרכה אנו נבחנים ואליה חלק גדול מהברורים שמתרחשים קשורים. בימי בית שני זה היה המאבק על ברית המילה כביטוי להבדל שבין ישראל לעמים. בדור שלנו רוב המאבקים יתבררו סביב המאבק על ארץ ישראל. המאבק על ארץ ישראל יהיה אבן בוחן לנושאים רבים שבהם הדור יבחן. עתה, לאחר עשרות שנים אנו רואים עד כמה צדק הרב חרל"פ. הרבה פעמים ניסינו לברוח מלהתעסק בנושא ארץ ישראל, הוא נראה לנו נושא שאין בו מספיק אתגר ומרחב עשייה.

אולם תמיד, בדרך לא דרך, הנושא הזה חוזר אל פיתחנו והוא נהפך להיות "הנושא".

המאבק על גוש קטיף, צפון השומרון ובכלל על הערך של ישוב יהודי בארץ ישראל, מזמן אל פיתחנו מאבק שאינו מתחיל ונגמר ביחס לישובים. המאבק עתה הינו מאבק תרבותי ערכי, הוא נוגע ליסודות המרכזיים של הזהות הישראלית. הוא לא מתחיל בגוש קטיף וכנראה שהוא גם לא יגמר שם. אנו לא יודעים כיצד ייגמר המאבק הספציפי הזה. אולם בכל מקרה אנו רק בתחילת המאבק. הייתי מעדיף שבמקום שנקרא למה שאנו עומדים בפתחו "מאבק" שאנו נקרא לו "בירור תרבותי". בבירור הגדול שמזמן לנו המאבק הנוכחי אני בטוח מי בסוף ינצח. מי שהולך עם זה ש"עומד אחר כותלנו", עם מי שהמציא את התוכנית הוא ינצח. הלוואי ונהיה אנחנו אלו שמבינים את ההתרחשויות במבט על, אולם זה לא כל כך משנה אם זה אנחנו או מישהו אחר העיקר שבסוף עם ישראל כולו ינצח. אנחנו שמאמינים בה' ורוצים ללמוד מתורתו מחויבים ביתר עוז ללמוד מה תפקידנו בכוח.

עם ישראל בתקופת מעבר. תקופות המעבר הם התקופות הקשות ביותר. הציונות בתחילתה נבנתה שלא מתוך מודעות לקודש שבה. הציונות באה מתוך מה שהקב"ה נטע בתוך עם ישראל רגש פנימי עמוק שמאס בחיי הגלות. הקב"ה נטע בעם ישראל נפש בריאה שמאסה בדברים רבים אחרים שנוצרו בגלות ובאופן טבעי החלה התנועה הזאת להזרים את עם ישראל אל עבר הארץ.

עתה נגמר עידן הציונות עם הזרימה הטבעית. הקב"ה רוצה מאיתנו שנרענן את הציונות ונחבר אותה ואת החיים הפרטיים שלנו אל הקודש. לאחר שלוש דורות של עיסוק בחול הגיע העת להתקדם לשלב הבא. רעננו זה דורש מאיתנו לימוד גדול, לימוד שנותן ערך לכל דבר דווקא מתוך הקשר אל הקודש, ציונות מתוך אמונה. זה דורש מאיתנו להיות שליחים לרעיון זה.

**הישובים ביהודה ושומרון
ועזה הם אחד המוקדים
שבהם גדלה התנועה
הציונית האמונית. מאבקם
הוא מאבק על התנועה
הציונית אמונית.**

כמו שחבדניק מתחנך למודעות פנימית שכלל שיביא את "שם האדמו"ר מלך המשיח" בליבות ישראל כך יתקדם עם ישראל בגאולתו, כך אנו חייבים להיות שליחים לרעיון של ציונות מתוך אמונה. בכל מקום שאנו הולכים אנו צריכים לדבר על האמונה היהודית כמצע לכל הזהות הישראלית שלנו.

כיצד נעשה זאת? אנו כתנועת נוער נעשה זאת ע"י שהסניפים שלנו יהיו הגרעינים של הנוער שדוגל ברעיון זה. נגייס כמה שיותר נערים אל גרעיני האמונה שלנו. כמו שבתחילת הציונות הוקמה תנועת "חובבי ציון" במעבר מעיר לעיר ברוסיה עד שהתאים המקומיים נהפכו לתנועה לאומית. כך גם עתה אנו צריכים להקים תאים של פעילים של תנועת הציונות מתוך אמונה. זהו הכלל שיש בו פרטים רבים.

לעת הזאת, במאבק הנוכחי נתגייס כולנו כאיש אחד לעזרת אחינו הגיבורים. הישובים ביהודה ושומרון ועזה הם אחד המוקדים שבהם גדלה התנועה הציונית האמונית. מאבקם הוא מאבק על התנועה הציונית אמונית. אנו יודעים שלא נוכל לנצח את המאבק בניצחון כוחני. ניצחון יכול להיות רק ניצחון תרבותי ערכי. נעשה את מאבקינו תוך הפנמת מהות המאבק. אין לנו מאבק ברשעים, אין לנו מאבק אישי. אנו נאבקים על נשמת הציונות. כשם שבמשבר "אוגנדה" בקונגרס הציוני הנחישות הערכיות והלב היהודי הפנימי הכריע את הכף אל עבר ארץ ישראל אנו מתפללים שגם אנו אם נבוא למאבק עם לב יהודי חם ומחובר בנקיות המעשה נבטא את אהבתנו לציון מתוך אמונה, נזכה לישועות גדולות.

בצפייה לראות את כולם מתגייסים, כל אחד לפי האפיק המתאים לו.

נכתב ע"י הרב עבור חניכי התנועה, סיון התשס"ה

מבחן הרצינות

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יתייחסו לקשיים כהזדמנות להביע את רצונם ורצינותם
- ◀ החניכים יפתחו ללמידה ולהעמקה במשמעותו של עם ישראל ותפקידנו

מבנה הפעולה:

1. לימוד הקשיים הקיימים בתקופת הגאולה
2. הכרה כי בכל שלב משמעותי ישנם קשיים
3. הבנה כי תפקיד הקשיים הוא לבחון את הרצון
4. דרכי התמודדות המוכיחות את הרצון ומגבירות אותו

מהלך הפעולה:

לימוד הקשיים הקיימים בתקופת הגאולה

התאמה בין כותרות מהעיתונים ומהחדשות (נספח 1) לתיאורים של ימות המשיח:
"בעקבתא דמשיחא:

הוצפא ישנא, ויוקר יאמיר, הנפן תיתן פריה והיין ביוקר,
והמלכות תהפך למינות, בית הועד יהיה לזנות, והגליל יחרב,
והגבלן ישום, ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו,
חכמת סופרים תסרה, ויראי חטא ימאסו, והאמת תהא נעדרת,
נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קמנים,
בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו,
פני הדור כפני הכלב, הבן אינו מתביש מאביו,
ועל מי יש לנו להישען – על אבינו שבשמיים"
(סוטה דף מט).

לחניכים קטנים: לימוד הקשיים הקיימים בתקופת הגאולה – הקראת הגמרא ותרגומה. חשיבה משותפת על אירועים
שהחניכים שמע עליהם ומזכירים להם משהו ממה שצפו לנו בגמרא.

המצב קשה, אבל הוא לא אמור להפתיע אותנו. חז"ל ציפו שזה יהיה המצב בדור הגאולה. עולא, רבה ורבי יוחנן אמרו
"ייתי ולא אחמינא" (סנהדרין צח' א') – שיגיע, אבל שאני לא אהיה בתקופה הזו כדי לא לסבול מהקשיים. ר' יוסי היה
היחיד שהביע רצון להיות בדור הגאולה ואפילו לשבת בצל גליליו של חמורו של משיח.

זו לא טעות! כך זה אמור להיות! אומנם אנחנו עוברים תהליכים קשים וכואבים, תחושת התדרדרות בתחומים רבים (כפי שראינו בכתבות, וכפי שכולנו מכירים מהיום), אבל זה לא סתם, זה אמור לבחון ולבנות אצלנו משהו כפרטים וכאומה. הרי מלכתחילה היה צפוי שכך יהיה, משמע שזה לא רק בגלל התנהלות לקויה של הדור שלנו, זה תהליך.

אנחנו לא יודעים למה אבל אנחנו כן יכולים לחשוב למה? מה מטרת הקושי? מה הוא בוחן? מה הוא בונה? כדי לענות על שאלה זו, נבדוק אירועים אחרים בהם יש קשיים וסיבוכים.

הכרה כי בכל שלב משמעותי ישנם קשיים

פיזור ציורים (נספח 2) מה הקשר ביניהם? – נקודות מפנה / התפתחות, שכרוכות בקושי: לידה (אם מישהי לא מוכנה לצער ההיריון והלידה, איך היא תתמודד עם גידול הילד?), כיתה א' (אם ילד לא עומד במבחנים ראשוניים, איך הוא יסתדר בכיתה? אולי עדיף שישאר עוד שנה בגן ויתבגר ואז יצליח יותר?) וכו'.

תחרויות שמצריכות כח (הורדת ידים, ריצה ארוכה וכו') – מתי הכי כואב? בנקודות שבהן האדם שובר את השיא של עצמו, שהשריר מתאמץ. אם נוותר באותו רגע, לא נתקדם לעולם, אם נעשה עוד מאמץ קטן – נקודת הקושי תהיה רחוקה יותר ויותר.

בכל שלב בחיים שיש בו התקדמות, מעבר למשהו יותר גבוה, התחדשות – יש גם קושי, אתגר שצריך לעמוד בו, ורק אז מתקדמים, אולי זה מעין "מבחן רצינות", "דמי כניסה" הוכחה שאנחנו אכן ראויים ומסוגלים להתמודד עם הגודל והעוצמה שהשלב הבא מזמן לנו.

הבנה כי תפקיד הקשיים הוא לבחון את הרצון

"כל דבר בעולם – מה שקיים ומה שקורה –
הינו מבחן, שנועד להעניק לך את חופש הבחירה.
בחר בתבונה" (שיהר"ן ש')

אם הכל היה טוב, קל וזורם, לא היתה בחירה, כולם היו עושים את זה. הקושי מהווה גורם מסנן וכך רק מי שבאמת רוצה, מבין את החשיבות ומוכן להשקיע – מרוויח.

להיות בדור הגאולה זה לא פשוט, להתרומם עם עם ישראל לקראת מימוש ייעודנו בעולם זו משימה חשובה ומשמעותית, עליית מדרגה, שלב חדש בחיי האומה. וכמו כל שלב חדש – קודם לו קושי, אתגר... האתגר מוציא מאיתנו כוחות ויכולות שלא היינו מודעים אליהם, ושואלי, לולא ההתמודדות – גם לא היינו מוציאים אותם לפועל לעולם.

דרכי התמודדות המוכיחות את הרצון ומגבירות אותו

חלוקה לחמש קבוצות. כל קבוצה מקבלת תיאור אירוע היסטורי (נספח 3), שיר (נספח 4) ושאלות מנחות (נספח 5). עליה לדון בשאלות ביחס למידע שלה.

האירועים:

- אברהם אבינו "לך לך" – להיות יהודי
- הקמת יישובים וייבוש ביצות – הבלדה על יואל משה סלומון
- שער הגיא, מלחמת השחרור – באב אל וואד
- מלחמת ששת הימים – ירושלים של זהב
- ההעפלה – צל ומי באר (שיר שחובר לילה אחד בעתלית אחרי שהתושבים נתנו למעפילים את תעודות הזהות של עצמם והתערבבו ביניהם כדי שהבריטים לא יגרשו אותם)

השאלות:

מה הייתה מטרתם של האנשים המתוארים?
מה היו הקשיים שעמדו בדרכם?
איילו כוונות הגאל בגקופה זו?
מה נכנה בקשר אל עם ישראל לארץ ישראל / אגורג ישראל בעקבות
איועס אל?
מה העקדס במימוש יעודו של עם ישראל בארץ אל?

חזרה למליאה – כל קבוצה מסבירה את האירוע והתקופה שלה. אפשר לשיר את השירים וליצור אווירה נחמדה...

לחניכים קטנים: כדאי להתמקד בסיפור אחד. להשמיע את השיר, להראות תמונות (נספח 6) ולספר בגש ובעוצמה.

האנשים המתוארים בסיפורים ובשירים התמודדו עם קושי, היו להם את כל הסיבות בעולם לוותר (ואכן היו הרבה אחרים שעשו זאת...), והם המשיכו, גילו בעצמם ובאומה עוד כוחות ועוד יכולות, דבקו במטרה ואכן – פרצו את הדרך, הובילו למדרגה חדשה ומרוממת יותר בבניין האומה בארצה.

עמידה זו ב"מבחן הרצינות" נובעת ממספר גורמים:

הבנת המטרה והחשיבות

למידה מההיסטוריה וקבלת כוחות

נכונות לוותר על סיפוק מידי לטובת סיפוק אמיתי

מפגש עם דמויות ואנשים "שעשו את זה"

עלינו ללמוד מרבי עקיבא שראה שועלים מהלכים בבית קדשי הקודשים, קרע קריעה בבגדו והתאבל, אבל זכר והזכיר שזה חלק מתהליך הגאולה, ושגם נבואות הנחמה עתידות להתגשם (עפ"י מסכת מכות כ"ד ב'). אם הצרות שלפני הגאולה מקיפות אותנו, עלינו לזכור שזה אומר שגם הגאולה קרובה מאוד... לאזור כח, לגלות בעצמינו עוד יכולות, ולהתרומם לשלב הבא...

במהלך החוברת בעז"ה נבין שוב את מטרותינו, נתחזק מההיסטוריה, נרכוש כלים ויכולות לצעוד קדימה, ונעמוד במבחן (אנחנו ועמ"י כולו איתנו) ב"הצלחה רבה.

העשרה

יש תפקיד לכאב – הרב ויצמן

כוחה של נחישות – הרב ויצמן

לחיות בצל גללי החמור – הרב אלישע אבינר

שיטת החינוך: הטחת ראש בקיר

אב ובנו מנתניה חשודים שהתעללו בשלושה מבני משפחתם, כשאלו לא התנהגו בהתאם לרצונם

חשד לאלימות קשה בתוך המשפחה: שוטרי מרחב השרון עצרו אב ובנו, תושבי נתניה, בחשד שתקפו שלושה מילדי המשפחה בצורה קשה.

דורון נחום / ידיעות
12:04 23/6/2005

בישראל: שיעור הילדים העניים הגבוה בעולם

דוח העוני של הביטוח הלאומי: שליש מהילדים בישראל עניים - מספרם גדל השנה ל-714 אלף, הגבוה בעולם המערבי. מספר העניים גדל בכ-107 אלף בשנה ל-1.534 מיליון

גיל חורב / מעריב
12:20 8/8/2005

למרות הכל: ועדת חקירה לשחיתות

לפני שבועיים דחתה ועדת הכנסת הקמת ועדה לחקר השחיתות הציבורית. אמש, זמן קצר לפני הפגרה, הצילו הח"כים את כבוד הכנסת והסמיכו את ועדת החוקה לבדוק את קשר ההון והשלטון

למרות הכל, יחקרו את השחיתות: שבועיים בלבד לאחר שוועדת הכנסת דחתה את ההצעה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לחקר השחיתות השלטונית בישראל, אישרה הכנסת ברוב גדול של 46 מול שבעה את הקמת הוועדה. החוק קובע כי ועדת חוק, חוקה ומשפט, בראשות ח"כ מיכאל איתן (ליכוד), תוסמך "לחקור גילויי שחיתות ברשות המבצעת ובגופים הציבוריים, ברשויות המשפט ובגופי אכיפת החוק". כמו כן תחקור הוועדה אפשרות לקשרים פסולים בין הון ושלטון ובין תקשורת ושלטון. בנוסף תוטל על חברי הוועדה להסיק מסקנות ולהגיש המלצות לגופים הרלוונטיים.

אריק בנדר / מעריב
0:02 28/7/2005

ענוה במקום גאווה

למרות הכל, יתקיים מצעד הגאווה בירושלים כמתוכנן. דודי זילברשלג על סיבוב במאבק בין "מדינת תל אביב" ל"מדינת ירושלים"

מעריב
29/6/2005

פתח תקווה: בן 16 נפצע קשה מירי בגבו

הנער, המוכר למשטרה, חגג את צאת יום הכיפורים באכילת בשר "על האש" מתחת לבניין ברחוב שאול המלך בעיר. לפנות בוקר הגיעו למקום חשודים ואחד מהם ירה לעברו באקדח ופגע בו. הפצוע פונה לבית החולים במצב קשה. המשטרה: הרקע, ככל הנראה, סכסוך בין עבריינים. תושב השכונה ל-ynet: "הגעתי למצב שאני לא יודע איפה לעבור, מחשש שיפגע בי איזה כדור"

רענן בן צור / ידיעות
14.10.05

תעמולתו בפיו

האם תהפוך המורה ללשון, עפרה טואף שהכריזה מלחמה על תרבות המגיע לי של תלמידה, לגיבורת מעמד הפועלים?

נורית רובין / ידיעות
13/11/03

לעפרה טואף, מורה ותיקה ללשון בתיכון עירוני ד', נמאס מתרבות ה"מגיע לי". נמאס לה מהלקסיקון העדכני של התלמיד המצוי, הכולל לשיטתה את משפטי המפתח הבאים: "מגיע לי שתינתני לי להיכנס עכשיו לשיעור כי הגעתי בסך הכל דקה אחרייך... מגיע לי שתינתני לי לקנות שתייה כי אני צמא ורק עכשיו צלצלו... מגיע לי שתסבירי לי פעם אחר פעם למרות שאני לא טרחתי לפתוח מחברת או להכין שיעורי בית... מגיע לי שתשבי בזמנך הפנוי ותשלימי עבורי את החומר שהחמצתי בעת שהותי בחו"ל בחופשה... מגיע לי שתשהי בכיתה כל ההפסקה על מנת להשיב לשאלותיי שמשום מה לא נשאלו במהלך השיעור... מגיע לי מועד ב' כי ביום הבחינה התחליתי או לא הייתי מרוכז". אלא שבניגוד למורה המצוי שמוציא את תסכולו על הילדים בבית או בחדר המורים, החליטה טואף, 41, אם לשני ילדים ובעלת ותק של 15 שנים בתיכון, לעשות מעשה. במשך שעות היא ישבה וניסחה מכתב יוצא דופן לתלמידים. על גבי שישה עמודים היא הסבירה להם מדוע התיכון אינו גוף דמוקרטי, והבהירה להם שעם כל הכבוד, מורים ותלמידים הם לא אחוקים.

בתי תמחוי: "המעשלה הפכה את החרפה לשיטה"

יותר מ-24 אלף נזקקים אוכלים מדי יום בכ-150 בתי תמחוי ברחבי הארץ. מרבית הסועדים קשישים, נכים וחולי נפש, אבל יש ביניהם גם עובדים ומאות ילדים. רוב בתי התמחוי פועלים במרכז הארץ: בדרום הם מתקשים להשיג תרומות. ובעמותות אומרים: "המדינה צריכה לדאוג למקומות עבודה ולקיצבאות, לא לחלק מזון"

תני גולדשטיין / ידיעות
12.10.05
עלו במיוחד, מדדי ירקות ופירות (ב-4.4%), אחזקת הדירה (ב-1.2%), מזון (ב-0.6%) ותחבורה ותקשורת (ב-0.4%). לעומתם ירדו, מדדי הלבשה והנעלה. קצב האינפלציה מתחילת השנה - 2.5%

ynet
מדד המחירים לצרכן עלה בחודש ספטמבר ב-0.1%, לעומת אוגוסט והגיע ל-102.5 נקודות. עליית המדד היא בהתאם לתחזיות. מתחילת השנה עלה המדד ב-1.9%. מדובר בקצב אינפלציה שנתי של 2.5%, אמנם בתחום יעד האינפלציה שנקבע על ידי הממשלה ובנק ישראל (1%-3%), אולם בחלקו העליון. לפיכך יש סיכוי שנגד בנק ישראל יעלה בסוף החודש שוב את הריבית לחודש נובמבר.

הוועדה להכנת תכנית לאומית רב שנתית לבטיחות בדרכים

7.05.4 מעל 500 איש נהרגים בכל שנה בכבישים בישראל, מעל ל 3000 נפצעים, ובנוסף ישנם נזקי גוף ורכוש.
מספר ההרוגים בתאונות דרכים בישראל גבוה ב 70% מזה שבאנגליה או בהולנד.
מספר הולכי הרגל שנהרגים מתאונות בישראל, הינו חריג ביותר. כ 35% מההרוגים לעומת 15% במדינות מפותחות

גם המתים נעקרים

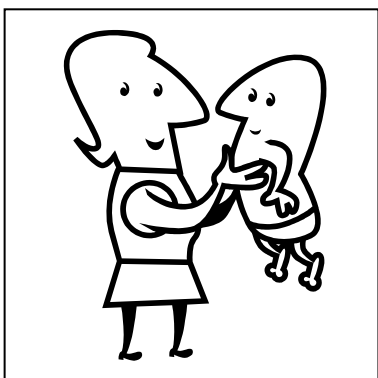
הצופה

השבוע הובאו למנוחות בפעם השנייה חללי גוש קטיף שקברם הועתק השבוע מנווה-דקלים* חגי הוברמן התלווה ללוויה השנייה של תושבי כפר-דרום, הרב שמעון בירן זצ"ל וטל שורשן ז"ל שנערכה בירושלים* לאובדן ולכאב על מותם בטרם עת, הצטרפה כעת עקירת גוש קטיף וחורבנו* "עקירתך טל, ועקירת עשרות הקברים האחרים, הוא רצון לעקור חבל ארץ עד היסוד. עקירתך וקבורתך מחדש הוא רצון לסגור את הגולל על חבל ארץ יפה", ספדה שלה שורשן-רוזניק לבתה, טל

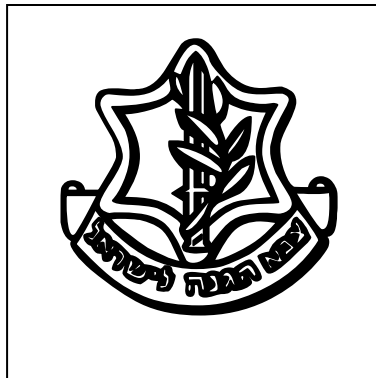
חמושים נכנסו ליישובים שפוננו ע"י צה"ל ומעלים באש מבנים במורג, נצרים, כפר-דרום ונוה-דקלים

אלפי פלשתינים החוגגים את יציאת צה"ל מהרצועה לא המתינו יותר מכמה דקות והציתו את בתי הכנסת שנותרו בהתנחלויות שפוננו.
על פי הדיווחים, פרצו חמושים ליישוב נוה-דקלים ותלו את דגל הפת"ח על גג אחד המבנים. בנצרים "קיבלו" גדודי חללי אל-אקצה של הפת"ח את האחריות על הצתת בית הכנסת ביישוב.
ביישוב כפר-דרום הצית המון פלשתיני את מפעל "חסלט" שבאזור התעשייה. להבות האש שאחזו במבנה נראו למרחוק.
קצין בכיר בפקוד דרום אמר הלילה בתגובה: "אם זה באמת נכון זה חמור מאוד. אנחנו ציפינו שהפלשתינים יתעשתו וישמרו על בתי הכנסת כפי שמדינת ישראל שומרת על מסגדים וכנסיות. מצד שני, זה מציג את הצד המכוער שלהם, שלא היה בכוחם לשמור על בתי הכנסת".

אי-פי ואמיר בוחבוט
/ מעריב
3:42 12/9/2005

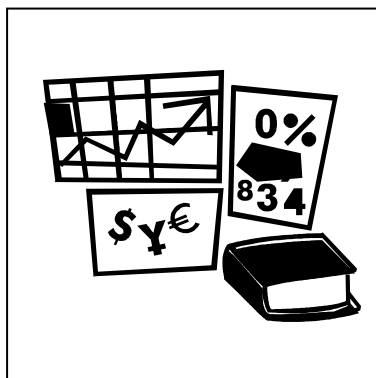
הריון אידיה

טיכונל

כיתה א'

פסיכואטרי

"ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה... ויסע אברהם הלך ונסוע הנגבה. ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ..."
(בראשית יב' א'-י')

"...אחרי מאמצים רבים ומכשולים אין ספור עלה בידי מנהיגי הקבוצה לגאול בכספם את אדמת הכפר הנטוש "אמלבס" שבקרבת הירקון. בערב ראש חודש אב תרל"ח נרכש השטח, 3375 דונם תמורת 21,400 פרנק, וב-ז' בחשוון תרל"ט עלו המייסדים על אדמתם וחרשו את התלם הראשון. אלעזר ראב ובנו יהודה יחד עם שטמפפר, גוטמן וסלומון, נעזרו ב- 12 צמדי בקר וחרשו את התלם החקלאי הראשון באדמת ארץ-ישראל. לאחר החריש ובניין סוכות למגורים ארעיים ניגשה קבוצת המייסדים לחפירת באר. החפירה נעשתה על-ידי קבלנים, ומשלא מצאו מים בעומק שהוסכם עליו מראש הפסיקו את עבודתם והמייסדים המשיכו בעצמם את החפירה. יהודה ראב ניצח על העבודה וגם חפר במו ידיו. בעומק של 25 מטר מצאו מים...
הבאר הראשונה נחפרה. אלעזר, אביו של יהודה ראב, לבן לבנים מבין קש לצורך בניית בית מעל לבאר. לצרכי דיור הקימו סוכות מחצלות, בנו "טבונים" לאפיית לחם ופיתות, חפרו בורות וכיסו בגגות עשויים קש וחימר. תוכניתם היתה להציב אורוות לצד הדרך ואת הבתים בתוך החצר, כדי שייקל להגן על התושבים. יישוב חדש הוקם – המושבה העברית הראשונה. השדה, שנועד להקמת המושבה, הוא זה שעליו קיימת היום "כיכר המייסדים" והאיזור שמסביב לה.
נסיון התיישבות על גדות הירקון:
בתר"ם (1880) ירדו כמה ממתיישי פתח-תקוה ואיתם ירושלמים רבים וקבעו מושבם על שפת הירקון. לשווא התחננו איכרי פתח-תקוה הראשונים והזהירו מפני סכנת הקדחת. "הירקונים" – כך נקראו אנשי קבוצה זו – אטמו אוזניהם.
בשנה הראשונה ישבו בשלווה, הקימו שלושה בתי-אבן, שישה בתי-חימר ומערה אחת על שפת הירקון. מים היה להם בשפע, המירעה היה דשן ובשעות הפנאי אף עסקו בדיג, עד שאנשי הרמה נתקנאו בהם. לאחר כשלונם של "הירקונים", החלה הבריחה גם מפתח-תקוה, בעיקר מחמת הקדחת. המושבה הלכה והתרוקנה מיושביה.
בתים ראשונים:
בתרמ"ז (1884) בנה א.ל. פרומקין את הבית הראשון במושבה מאבני כורכר. המרפסות עשויות מעץ ואת החצר הקיף בחומה (היום נשארו המרפסות וחלקי החומה ליד כיכר המייסדים).
בעקבותיו בנה זרח ברנט בניין אבן, וגוטמן בנה בניין איתן. שאר הבניינים – של יהושע שטמפפר ויואל משה סלומון – נבנו בשיטה הבגדדית, היינו: שלד מעץ ממולא טיט ופירורי אבן מבחוץ מצופה לוחות עץ, ובפנים טיח מחימר וקש. הגגות מרעפי מרסיל. הרפתות נבנו מלבני טיט עם קש.
חלוקת הקרקע:
חיים משה סלור, אחד המייסדים לקח על עצמו את סידור חלקות המיגרשים למתיישבים, מהקרקע שנקנתה בכספי המייסדים. סלור קבע שיטה מיוחדת: הוא חילק את הקרקע לעשרה חלקים שווים, כמספר שבטי ישראל (בלי אפרים ומנשה). כל חלק כזה חילק שוב לעשר חלקות ובסה"כ – 100 חלקות. כל המיגרשים היו בעלי חזית שווה. כך נתקבלו חזיתות צרות ברוחב 5-15 מ' ומיגרש מלבני ארוך. בתוך המיגרש פנימה צופפו כל המבנים הדרושים למשק החקלאי: דיור, רפת, מזווה, מחסן לכלי עבודה ולול. סלור שמעולם לא למד הנדסה או תכנון, תיכנן כך את המושבה החקלאית הראשונה בארץ-ישראל..."

מתוך אתר עריית פתח תקווה www.petah-tikva.muni.il

שישה ימים שטו בלב ים ונאבקו בסערה כבדה. ביום השביעי למסעם, שקט הים, אך מטוס חג מעליהם. רגע הנמיק טוס כמבקש לעמוד על טיבם, אחר כך סב אחר, התרומם ונעלה במרחבי השמים... בבוקר הופיעו ארבע משחתות. ענקיות, גאיוניות ומטילות אימה, התקרבו במהירות לעבר "נצח ישראל", והקיפו אותה מארבעת צדדיה, לבל תנסה להימלט... ואז הרעים הרמקול. משהו דיבר בשפה הפולנית, כדי שכולם יבינו והמילים הדהדו על פני חלקת המים והתפוצצו במרחבים: "היכנעו!" דרש הקול. "בלאו הכי אין לכם שום סיכוי! ותררו על המאבק ולא יישפך דם!" "לא ניכנע" זעקו האנשים. "לא ניכנע!" איש לא הורה להם להשיב כך, ובכל זאת זעקו פה אחד, כאילו נדברו מראש. "אם לא תיכנעו מרצון, נכניע אתכם בכח!" איים הקול מספינת המלחמה. "הבוז לך בריטניה הגדולה!" קא משהו מבין קהל הנאספים על הסיפון "נגד מי את יוצאת למלחמה? נגד פליטי שואה השבים למולדתם? נגד שרידי מחנות ריכוז?"... ואז פסע דוד קדימה וקרא: "חברים, אסור לנו להפקיר את כבודנו הלאומי! גם אן הכוח בידם להמית אותנו, כפי שרצחו את פסח, הם לא יצליחו לשוב את רוחנו ולהכניע אותנו. על כן אני אומר – אל לנו להסתתר מאחורי דגל זר! נוריד את הדגל הפנמי ונניף את הדגל שלנו, הכחול לבן. דגלו של עם ישראל". ובו ברגע זינקו מן הקהל כמה נערים צעירים. בלי להתמהמה הם תיפסו במהירות עד לראש התורן והורידו ממנו את הדגל הפנמי... בראש התורן התנשא הדגל הכחול לבן, והמגן דוד הקבוע במרכזו. כל מי שהיה שם הביט בו, וכל י שהביט – עיניו זלגו דמעות. אז – ואין יודע מי התחיל בכך – נעמדו לפתע דום ושרו כאיש אחד את "התקווה". בהתרוממות הרוח שרו, בלב גואה מכאב ומתקווה. כאב על הקורבן הראשון שנפל חלל לנגד עיניהם, ותקווה שהקורבן לא היה קורבן שווא, ושיקרה הנס, וההסגר שהוטל עליהם יוסר, והם יגיעו בבטחה לארץ ישראל... (פליטי שואה בדרך למולדתם / אסתר שטרייט-וורצל. מתוך "חצי מאה עברה")

על אף עונת החורף, היה יום העשרים ושלושה במרס (1948) יום של להט. עלינו בשיירה לירושלים הנצורה. כמחצית הקילומטר לאחר בית השאיבה נפתחה על השיירה אש עזה משני עברי הדרך... פתע מזעזעת את היקום התפוצצות חזקה. המשוריין פרץ המחסומים, המתקדם חמישי בחלוק, מתהפך אל תוך התעלה וגלגליו מעלה. מכונית משא הנעה בעקבותיה, מתהפכת על מקומה ומתבקעת לשניים... היריות על השיירה הלכודה אינן פוסקות אף לרגע. מפעם לפעם מתפקע צמיג בקול פיצוץ עז, המלווה בשריקה ונשיפה ארוכה. אנשי הליווי משיבים אש לתוך החורשות ולעבר הסלעים שמאחוריהם מסתתר האויב... שש שעות לאחר התחלת הקרב מסתדרת השיירה כשפניה מופנות לעבר השפלה. משוריני ליווי עורכים בדיקה חפזה אצל המכוניות שיצאו מכלל שימוש, שמא נשארה בהן נפש חיה. השיירה מתחילה לגלוש במורד... בבוקר יום המחרת שבה ומטפסת שיירה בכביש המתפתל לירושלים. הנה מזלג הדרכים, בית הקפה הערבי הנעול ופתחו אל שער הגיא – שער האבדון והדמים... מאות הכפריים, תאבי הדם והביזה, נמים על משכבם, אחרי חניגת-הדמים של יום האתמול. עיני המגינים בולשות כל סלע ונזק – והאצבע על ההדק. כל אחד נכון לקרב החיים והמוות. היום לא ניפול במלכודת, היום לא נשהה על הכביש חסרי אונים. כי ירושלים רעבה. היא ממתינה לנו. הפעם נפרוץ ויהי מה! (מלכודת בשער הגיא / מנחם תלמי. מתוך "חצי מאה עברה")

המחלקה כרעה בדרך לצד הבתים המוארכים של שכונת פועלי אגודת ישראל, שאליה הגיעה ברגל מבית הכרם. הצנחנים נצמדו אל קיר האבן והמתינו לפקודת הסתערות. דודיק שלח עיניו אל שמי הלילה והאזין. מסביב התפוצצו פגזים... שתי חוליות קמו ונעו כגוש אפל לעבר גדרות התיל וקיר האבן שחצצו בין ירושלים העברית לעיר הערבית... הלוחמים ידעו היטב מה המשימה המוטלת עליהם: "זהו מוצב שכולו תעלות ובונקרים ועמדות" אמר להם חקי לפני כשעה "עליכם לשטוף את התעלות ולטהר את הבונקרים ואת העמדות".

ארבע שעות ארוכות, נוראות ועיקשות נמשכה המלחמה הלילית על גבעת התחמושת... ברד הרימונים הלך וגבר. אך התפוצץ רימון אחד – וכבר נשמעה שריקתו המאיימת של רימון שני. לוחמים רבים נפצעו מרסיסים והחובש אץ מפצוע לפצוע, כשבגדיו מוכתמים בדם, ואין לדעת אם זהו דם חבריו או דמו שלו... רק לפנות בוקר, נכבשה גבעת התחמושת ע"י הצנחנים. האש פסקה, רק פה ושם נשמעו עוד יריות בודדות, פירפורים של האוייב המובס.

"היום גיליתי שאתה גיבור" אמר המפקד

"עזוב שטויות" פלט דודיק "בסך הכל רציתי לצאת שלם מן העסק הזה..."

בעוד הפלוגה מתפקדת ומתארגנת, הגיע מוטה גור אל הגבעה "עשייתם עבודה גדולה, כל הכבוד" אמר מפקד החטיבה "ועכשיו התכוננו לעלות על הר הזיתים..."

"אנחנו מוכנים" השיבו "אבל לידיעתך: מפלוגה של שמונים, נשארנו שמונה בלבד..."

(גבעת התחמושת / אוריאל אופק. מתוך: "חצי מאה עברה")

להיות יהודי

כתב: יורם טהר לב

לצאת מארס נהריים
לעבור בכבשן האש
לצאת למסע הנצח
עם מים ולחם יבש
לעקוד את הבן את הילד
כמו לגדוע תקווה אחרונה
ולשלוח אליו מאכלת
שנה אחרי שנה

ולשמוע מגבוה
את הקול האומר
לך לך, לך
אתה אחר, אתה יחידי
לך לך פירושו להיות יהודי

לרדת מפה למצרים
ולחזור ממצרים לפה
בלי לדעת אם בירושלים
יבוא המסע אל סופו
להיות לנגיד ולמלך
ולשר בחוצות ספרד
ותמיד להרגיש מאכלת
מונחת עלי צוואר

תמיד לחכות שיגיע
הקול שיקרא גם לך
ולדעת כי בית אביך
לעד לא יהיה ביתך
לנוע מארץ לארץ
ולשאת כחותם שבועה
את דבר אותה הארץ
אשר עמודיה שבעה

הבלדה על יואל משה סלומון

מילים: יורם טהרלב
לחן: שלום חנוך

בבוקר לח בשנת תרל"ח
עת בציר הענבים
יצאו מיפו על סוסים
חמשת הרוכבים.

שטמפפר בא וגוטמן בא,
וזרח ברנט
ויואל משה סלומון,
עם חרב באבנט.

איתם רכב מזרקי
הדוקטור הכסוף,
לאורך הירקון הרוח
שר בקני הסוף.

ליד אומלכס הם חנו
בלב ביצות וסבך
ועל גבעה קטנה טיפסו
לראות את הסביבה

אמר להם מזרקי
אחרי שעה קצרה:
איני שומע ציפורים
וזה סימן נורא.

אם ציפורים אינן נראות
המוות פה מולך,
כדאי לצאת מפה מהר,
הנה אני הולך.

קפץ הדוקטור על סוסו
כי חס על בריאותו,
והרעים שלושתם פנו
לשוב לעיר איתו.

אמר אז יואל סלומון
ושתי עיניו הוזות:
"אני נשאר הלילה פה
על הגבעה הזאת".

והוא נשאר על הגבעה,
ובין חצות לאור
פתאום צמחו לסלומון
כנפיים של ציפור.

לאן הוא עף, לאן פרח
אין איש אשר ידע,
אולי היה זה רק חלום
אולי רק אגדה.

אך כשהבוקר שוב עלה
מעבר להרים,
העמק הארור נמלא
ציוץ של ציפורים.

ויש אומרים כי עד היום
לאורך הירקון
הציפורים שרות על יואל
משה סלומון.

צל ומי באר

מילים: יורם טהר לב
לחן: לוי שער

במדרון מעל הוואדי
עץ השקדייה פורח
באוויר ניחוח הדסים
זה הזמן לפני הקיץ
שערי הלב פותח
ותמיד ברוכים הנכנסים

בימים אשר כאלה
מחכים עד בוא הליל
מחכים לצעדים קרבים
לא סוגרים את הברח
לא עוצמים את העיניים
בימים כאלה מקשיבים

מי שרעב ימצא אצלנו פת של
לחם

מי שעייף ימצא פה צל ומי
באר

מי שסוכתו נופלת
חרש יכנס בדלת
חרש יכנס ועד עולם יוכל
להישאר

מי שרעב ימצא אצלנו פת של
לחם

מי שעייף ימצא פה צל ומי
באר

מי שסוכתו נופלת
חרש יכנס בדלת
חרש יכנס ועד עולם יוכל
להישאר

זה הבית שבנינו
זה האורן שנטענו
זה השביל וזוהי הבאר
מי שבא לפה אחינו
מי שבא יסב איתנו
והשער שוב לא יסגר

באב אל וואד

מילים : חיים גורי
לחן : שמואל פרשקו

פה אני עובר, ניצב ליד האבן.
כביש אספלט שחור, סלעים
ורכסים.
ערב אט יורד, רוח ים נושבת
אור כוכב ראשון מעבר בית
מחסיר.

באב אל וואד,
לנצח זכור נא את שמותינו,
שיירות פרצו בדרך אל העיר.
בצידי הדרך מוטלים מתינו.
שלד הברזל שותק כמו רעי.

פה שצפו בשמש זפת ועופרת.
פה עברו לילות באש וסכינים.
פה שוכנים ביחד עצב
ותפארת,
משוריין חרוך ושם של
אלמוני.

באב אל וואד...

ואני הולך, עובר כאן חרש
חרש
ואני זוכר אותם אחד אחד.
כאן לחמנו יחד על צוקים
וטרש
כאן היינו יחד משפחה אחת.

באב אל וואד...

יום אביב יבוא ורקפות
תפרחנה,
אודם כלנית בהר ובמורד.
זה אשר ילך בדרך שהלכנו
אל ישכח אותנו, אותנו באב
אל וואד.

באב אל וואד...

ירושלים של זהב

מילים ולחן - נעמי שמר

אזיר הרים צלול כיין וריח אורנים
נישא ברוח הערביים עם קול פעמונים
ובתרדמת אילן ואבן שבויה בחלומה
העיר אשר בדד יושבת ובליבה חומה

ירושלים של זהב ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שירייד אני כינור

איכה יבשו בורות המים, כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית בעיר העתיקה
ובמערות אשר בסלע מייללות רוחות
ואין יורד אל ים המלח בדרך יריחו

ירושלים של זהב...

אך בבואי היום לשיר לך ולך לקשור כתרים
קטונתי מצעיר בנייד ומאחרון המשוררים
כי שמך צורב את השפתיים כנשיקת שרף
אם אשכחך ירושלים אשר כולה זהב

ירושלים של זהב...

חזרנו אל בורות המים, לשוק ולכיכר
שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה
ובמערות אשר בסלע אלפי שמשות זורחות
נשוב נרד אל ים המלח בדרך יריחו

ירושלים של זהב...

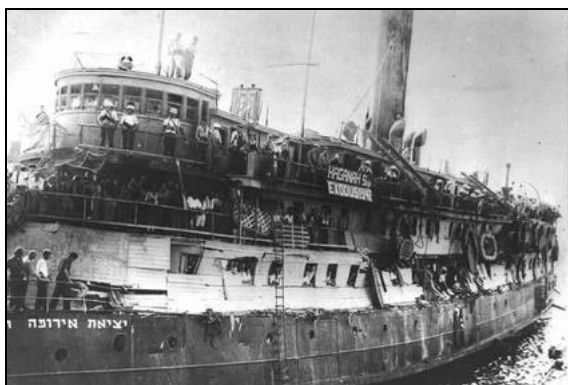
- ◀ מה היתה מטרתם של האנשים המתוארים?
- ◀ מה היו הקשיים שעמדו בדרכם?
- ◀ אילו כוחות התגלו בתקופה זו?
- ◀ מה נבנה בקשר של עם ישראל לארץ ישראל / לתורת ישראל בעקבות אירועים אלו?
- ◀ מה התקדם במימוש ייעודו של עם ישראל באותו שלב?

שער הגיא

גבעת התחמושת, צנחנים בכותל

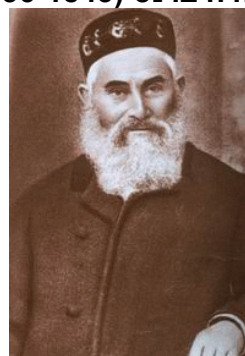

ספינות העפלה

יואל משה סלומון וחבריו:

זרח ברנט (1843-1936)

נולד ברוסיה. עם עלייתו לארץ ישראל הצטרף ברנט אל יואל משה סלומון וחבריו והחבורה קנתה את שטח האדמה הראשון כדי לייסד את פתח-תקוה. אשתו של ברנט סירבה ללכת אחריו למקום הנידח הזה ודרשה גט מבעלה, אבל הרב סלנט פסק שעל האשה ללכת אחרי בעלה. ברנט בנה את בית האבן הראשון במושבה (לימים, רחוב שטמפר פינת רחוב בר-כוכב) והיה אחד מעסקניה הציבורים המובילים.

דוד מאיר גוטמן (1827-1894)

נולד בהונגריה. הוא היה עשיר, מכובד וחביב על הבריות, שמו הלך לפניו בתור מוהל. גוטמן נמנה עם מייסדי "החברה ליישוב ארץ ישראל" ועם בוני השכונות הראשונות מחוץ לחומות העיר העתיקה בירושלים, ואף מימן את רכישתן של קרקעות רבות באמבלס וביהודייה. דוד מאיר גוטמן עמד בראש הוועד של פתח-תקוה, אבל סופו שהלך לעולמו בעוני ובחוסר כול. עסקן גדול, רב פעלים, בר לבב, נקי כפיים, איש אמונים וישר דרך. נפטר בשנת תרנ"ד ונקבר בירושלים. בן 67 היה במוותו.

יואל משה סלומון (1838-1912)

נולד בירושלים והקים בה בית דפוס שבו הדפיס את העיתון העברי הראשון, "הלבנון", ואחר-כך את העיתון "יהודה וירושלים", שבו קרא להתיישבות חקלאית בארץ-ישראל. ב-1878 יצא סלומון עם קבוצה קטנה של ירושלמים והניח את היסוד למושבה פתח-תקוה. יואל משה סלומון האמין באמונה שלמה, שיהודי ירושלים צריכים להיות הראשונים לישוב החקלאי בארץ ישראל. הוא היה בטוח, ששנת תרל"ז (1877) היא האחרונה לחיי בטלה ושמכאן ואילך תתחיל פעולה מהירה להגשמת מאוויו - יסוד מושבה חקלאית. נבואתו נתקיימה: בשנת תרל"ח הונח היסוד למושבה פתח-תקוה, שהוא עצמו היה מראשי מיסדיה. אחרי יסוד המושבה חדל סלומון להוציא את עתונו והתמסר בגופו ובנפשו ליצירת המושבה הראשונה. סלומון היה לא רק הוגה גדול אלא גם מגשים גדול. נפטר בתרע"ג 1913 ונקבר בירושלים, בן 73 היה במוותו.

יהודה ראב (1858-1948)

נולד בהונגריה. מנעוריו עסק ראב בחקלאות ומילדותו חונך לאהבת ארץ-ישראל. זמן קצר לאחר שעלה ארצה עם הוריו, הצטרף יהודה ראב למייסדי פתח-תקוה, ואף חרש את התלם הראשון במושבה. יהודה ראב, בנו של אליעזר ראב, היה השומר הראשון במושבה, עסק בעבודה ציבורית ופרסם מאמרים מקצועיים בתחום החקלאות.

יהושע שטמפפר (1852-1948)

נולד בהונגריה. את חיבת ציון רכש שטמפפר בביתו הכפרי של דודו, אליעזר ראב. בשנת תרכ"ט (1869) עלה יהושע שטמפפר לארץ-ישראל ברגל וזמן קצר לאחר מכן הצטרף למייסדיה של אם המושבות. הוא הצטיין בתושייה ובדבקות במטרה ומילא שליחויות חשובות בשם פתח-תקוה בארץ ובחוץ לארץ. שטמפפר היה גורם ממתן בחיכוכים שנתגלעו בפתח-תקוה בין דתיים לחילונים ובין צעירים לזקנים. יהושע, כיהודי מאמין ודתי, חינך את המושבה ברוח האמונה והדת, אולם כשדרושהיה להגן בנשק ביד על כבוד המושבה וקנייניה לא נמנע לעשות זאת גם בשבת. שטמפפר ניצח על ביצוע חפירת הבאר הראשונה, שנקראה על שמו, ועל עבודות אחרות. נמנה בין מייסדי "פרדס", ויד לו גם בהכנסת ספר האחוזות בפתח-תקווה. היה מזכיר המושבה עד יום מותו.

יש תפקיד לכאב!

הרב יהושע ויצמן

גם דברים שהרחקנו במהלך השנים, כמו חלקים בארץ ישראל, ניתן להשיב אלינו ולקרנן לפעמים דרך הייסורים. תפקיד הייסורים הוא לגרום לנו לברר מחדש את זהותנו, את הערכים שאנו דבקים בהם ולהתקשר מחדש אל ה'.

והטהורה היא... מבחינתם כאשר נתמתקו
כבר...

הבהמה הטמאה קשורה לצד הטבעי שבעולם, ולכן הקשר בינה לבין ולדה נוצר באופן טבעי, ללא צורך בהתערבות מבחוץ. אולם מצב זה גורם שכאשר נוצר נתק בטבע, אין דרך לקרבו, שכן לבחירה, למעשים יוזמים, אין חלק בעולמה של הבהמה הטמאה.

הבהמה הטהורה, לעומת זאת, קשורה יותר לצד העליון, הבחירי שבמציאות, ולכן פעמים שבצורה כזו נוצר גם הקשר בינה לבין הולד. צריך התערבות כדי ליצור קשר, אך כיון שזהו קשר שבא בבחירה, שאיננו רק טבעי, הרי שהוא חזק יותר ואיננו ניתק.

עם ישראל גם הוא איננו חי רק בצורה טבעית. הבחירה היא חלק מהותי מחייו של עם ישראל. לכן גם דברים שהרחקנו במהלך השנים, כמו חלקים מארץ ישראל, כמו התורה שאיננה קשורה כיום לכל עם ישראל, גם אותם ניתן להשיב אלינו ולקרנם. ומובטחים אנו שאחר שנקרנם מתוך בחירתנו, במעשים שאנו יוזמים ופועלים, יהיה זה קשר חזק שלא יתנתק שוב.

מהי הדרך לגרום לבהמה להתקשר לולדה?

הגמרא מציינת לנו שזה נעשה ע"י ייסורים. ע"י שמזכירים לה את צער לידתה, היא מתקשרת לולדה.

דבר זה מלמד אותנו על מהותם של הייסורים. תפקיד הייסורים לאדם ולעם הוא כדי לגרום להם

הגמרא במסכת שבת אומרת[1]:

אמר רבן שמעון בן גמליאל: מרחמין היינו על בהמה טהורה ביום טוב. היכי עבד? - אמר אבוי: מביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם, כדי שתזכור צערה ותרחם עליו. ומזלפין מי שליא על גבי ולד כדי שתריח ריחו ותרחם עליו. ודוקא טהורה, אבל טמאה - לא. מאי טעמא? - טמאה לא מרחקא ולדא, ואי מרחקא ולדא - לא מקרבא.

וברש"י:

מרחמין - מאהבין את ולדה עליה.

בול של מלח - מלא אגרוף, דכייב לה וזוכרת צער לידה, ומרחמה את הולד אם רחקה.

מי שליא - שורין את השליא במים.

לא מרחקה - אין דרכה לרחק.

העולה מן הגמרא הוא, שהבהמה הטמאה מקרבת את ולדה מטבעה, אך אם קרה ריחוק, אין היא מקרבת אותו יותר. הבהמה הטהורה, לעומתה, יש ואינה מקרבת את ולדה באופן טבעי, אך ניתן לגרום לה לקרבו ושוב אינה מרחיקה אותו.

מה הגורם להבדל בין הבהמות השונות. נראה שניתן להבין את הדברים ע"פ האמור בשער המצוות[2]:

ואמנם הטמאה... הם דינים קשים גמורים והחיצונים נאחזים בהם....

לברר מחדש את זהותם, את הערכים שהם דבקים בהם, ולהתקשר מחדש אל ה'.

דבר זה עולה ממספר מקורות בדברי רבותינו.

המהר"ל אומר[3]:

... אבל ישראל להם דבקות עם השי"ת המקיים הכל, ובשביל כך כאשר ייסורים באים עליהם מסלק מהם החטא וע"י זה יש להם דביקות אל השי"ת... ואינם כלים בייסורים מפני הדביקות הזו, ואדרבה הייסורין נותנים להם קיום ועמידה, כי הייסורין הם באים להסיר את חטאם ואת פשעם.

כיון שבמהותו עם ישראל קשור אל הקב"ה, והחטא הוא מקרי וזמני אצלנו, הרי שהייסורים גורמים לו לברר מחדש את הקשר אל הקב"ה ולכן הם הקיום של עם ישראל.

ר' יעקב עמדין בסידור בית יעקב אומר:

'בכל עת צרה אין לנו מלך אלא אתה'. כן הוא המנהג לחבר המאמר הלז ברדיפת הלשון לקשור בכל עת עם 'אין לנו מלך אלא אתה'. ולכאורה יש לתמוה כי מה שבח לעבד הנכנע לפני רבו בעת דחקו וכשהוא צריך אליו. ואמר הנביא 'ובעת רעתם יאמרו קומה והושיענו' ויפתח אמר בתוכחתו לאנשי גלעד 'מדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם'. לכן באמת בימי חרפי (=צעירותי) היה נראה לי שיש להסמיכו למה שקדם רוצה לומר נמשך למעלה לאמרו 'פודה ומציל בעת צרה' ובכאן הייתי עושה הפסק. אמנם כשבאתי לכלל בינה אמרתי שאין צורך לשנות מנהג נועם הנגינה שודאי יש בו קילוס גם על זה הדרך כי אנו משתבחים שאפילו בעת צרה אין לנו מלך אחר אלא אתה לא כעובדי עבודה זרה שכתבו בהן 'והיה כי ירעב ויתקצף וקלל במלכו ובאלוהיו'. עוד יש לומר שהוא שבח כלפי מעלה שאפילו בעת צרה אין לנו מלך אחר אלא אתה ובהסתר

פנים ממנו ומעמיד מלך קשה כהמן מכל מקום אנחנו תחת שבט מלכותו ית' כי גם בעת חמה שפוכה לה' המלוכה לא עזבונו ולא יטשנו ביד אדונים קשה לכלותינו ח"ו כי לעולם שמו הגדול נקרא עלינו מלך ישראל קדוש גואלו מיד חזק ממנו.

בעם ישראל, בניגוד לאומות העולם, גם בעת צרה וצוקה, אין לנו מלך מלבד ה'. הייסורים אינם גורמים לנו לבעוט, חלילה, אלא להיפך, להתקשר בקשר חזק ואמיץ יותר עם מלכנו ואלוהינו.

המדרש אומר[4]:

תני דבי ר' ישמעאל: בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין, ליונה שברחה מפני הנץ, ונכנסה לנזקיק הסלע ומצאה שם הנחש מקנן, ונכנסה לפניו ולא היתה יכולה להכנס שעדיין הנחש מקנן, תחזור לאחורה לא תהי יכולה שהנץ עומד בחוץ, מה עשתה היונה התחילה צווחת ומטפחת באגפיה כדי שישמע לה בעל השובך ויבא ויצילה, כך היו ישראל דומים על הים, לירד לים לא היו יכולין שעדיין לא נקרע להם הים, לחזור לאחוריהם לא היו יכולין שכבר פרעה הקריב, מה עשו 'וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'', מיד (שמות י"ד) 'ויושע ה' ביום ההוא'. ר' יהודה בשם ר' חמא דכפר תחומין, משל למלך שהיתה לו בת יחידה והיה מתאוה לשמוע שיחתה מה עשה הוציא כרוז ואמר כל עמא יפקון לקמפון, כשיצאו מה עשה רמז לעבדיו ונפלו לה פתאום בליסטין והתחילה צווחת אבא אבא הצילני, אמר לה אילו לא עשיתי לך כך לא היית צווחת ואומרת אבא הצילני, כך כשהיו ישראל במצרים היו המצריים משעבדין אותם והתחילו צועקין ותולין עיניהם להקב"ה, הה"ד (שמות ב') 'ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו וגו'', מיד 'וישמע אלהים את נאקתם' שמע הקב"ה לתפלתן והוציאן

הייסורים הם הדרך לגרום לאדם ולעם ישראל לצאת מקליפתו, משגרת חייו השאננה, ולחפש את זהותו ואת אלוקיו.

בזמננו זה נראים הדברים קרובים שבעתיים.

אכן עת צרה וצוקה היא לעם ישראל. אנו חווים ייסורים קשים ברמה הלאומית. אולם, ייסורים אלה גורמים לנו לחפש את זהותנו. רבים בעם ישראל מבקשים לברר מחדש את יהדותם, את הקשר שלהם לקב"ה, ואת מהותו של עם ישראל.

בזמנים כאלה נשוב ונאמר, "בכל עת צרה וצוקה - אין לנו מלך אלא אתה".

ביד חזקה ובזרוע נטויה, והיה הקב"ה מתאוה לשמוע קולן ולא היו רוצין, מה עשה הקב"ה חיזק לבו של פרעה ורדף אחריהם, הה"ד (שמות י"ד) 'ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדוף וגו'', וכתוב 'ופרעה הקריב', מהו הקריב, שהקריב את ישראל לתשובה, כיון שראו אותם תלו עיניהם להקב"ה ויצעקו לפניו, שנא' 'וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' כמותה צעקה שצעקו במצרים, כיון ששמע הקב"ה אמר להם אילולי שעשיתי לכם כן לא שמעתי את קולכם, על אותה שעה אמר 'יונתי בחגוי הסלע, השמיעני את הקול אין כתיב כאן אלא קולך, שכבר שמעתי במצרים, וכשצעקו בני ישראל לפני הקב"ה מיד 'ויושע ה' ביום ההוא'.

הקב"ה מתאוה לקולנו, וכשאנו לא קוראים אליו באים הייסורים ומזכירים לנו את אבא שבשמים.

[1] קכ"ח ע"ב.

[2] פרשת שמיני.

[3] נצח ישראל פי"ד.

[4] שיר השירים רבה, פרשה ב', פס' י"ד, ב'.

כסלו ה'תשס"ג

כחה של נחישות

הרב יהושע ויצמן

לאן כל כך התאמץ עשו ללכת?

על כך אומרת התורה "וילך אל ארץ" ומפרש רש"י:

וילך אל ארץ - לגור באשר ימצא.

מדוע הולך עשו? על כך אומרת התורה:

ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אתם מפני מקניהם.

הסבר זה אינו מובן, במיוחד לאור האריכות והדגש על קשריו של עשו לארץ כנען. הלא עשו נשא נשים מבנות כנען ובניו נולדו בארץ כנען ורכושו מארץ כנען. ואילו יעקב נשיו - מחרן, בניו - מחרן, רכושו - מחרן, ואם אין מקום מרעה לשניהם על מי לעזוב לפי שורת הדין וההגיון? ומדוע לא השתמש עשו בכוחו לאכוף את צדקתו? רש"י מסביר:

ולא יכלה ארץ מגוריהם - להספיק מרעה לבהמות שלהם. ומדרש אגדה 'מפני יעקב אחיו', מפני שטר חוב של גזירת (ט"ו, י"ג) 'כי גר יהיה זרעך', המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר. ומפני הבושה, שמכר בכורתו.

לכאורה היה רש"י צריך להביא את מדרש האגדה על המילים "מפני יעקב אחיו", שאותם דורש המדרש, ולא על המילים "ולא יכלה ארץ מגוריהם", אך רש"י הרגיש שהשאלה מתעוררת דווקא כאן, כשהתורה נותנת הסבר שהוא כשלעצמו אינו מספק.

מדוע עשו הולך לחפש לו מקום אחר על המפה?

עשו הולך מארץ ישראל "מפני יעקב אחיו" - מפני שראה את נחישותו של יעקב לשבת בארץ כנען.

"וילך (עשו) אל ארץ - מפני יעקב אחיו". עשו נשא נשים מבנות כנען ובניו נולדו בארץ כנען ורכושו מארץ כנען. ואילו יעקב נשיו - מחרן, בניו - מחרן, רכושו - מחרן, ואם אין מקום מרעה לשניהם על מי לעזוב לפי שורת הדין וההגיון?

על כוחה של נחישות ועל הבנת תפקידו של עשו בהעמקת זהותנו על ארץ ישראל.

בספר הכוזרי כתב[1]:

ועל הארץ ההיא נפלה הקנאה בין יעקב ובין עשו בדבר הבכורה והברכה, ולסוף נדחה עשו, על אף גבורתו, מפני יעקב, עם כל חולשתו.

מדוע נדחה עשו ובאיזו פרשה נאמרו הדברים?

בסוף פרשתנו תוך תיאור תולדותיו של עשו נאמר[2]:

ואלה תלדות עשו הוא אדום. עשו לקח את נשיו מבנות כנען את עדה בת אילון החתי ואת אהליבמה בת ענה בת צבעון החוי. ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות. ותלד עדה לעשו את אליפז ובשמת ילדה את רעואל. ואהליבמה ילדה את יעלם ואת קרח אלה בני עשו אשר ילדו לו בארץ כנען. ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו ואת כל נפשות ביתו ואת מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל קנינו אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו. כי היה רכושם רב משבת יחדו ולא יכלה ארץ מגוריהם לשאת אתם מפני מקניהם.

התורה מדגישה את קישורו של עשו לארץ כנען. נשיו בניו וכל רכושו הם מארץ זו. התורה גם מאריכה בפירוט הדברים שעשו לקח עימו בעזבו את הארץ.

כשיעקב בא אל ארץ כנען, וברור לו שזהו מקומו וזוהי ארצו, עשו מבין לבד שהוא צריך לוותר.

זהו עומק המדרש שמביא רש"י:

מפני שטר חוב של גזירת (ט"ו, י"ג) 'כי גר יהיה זרעך', המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שנתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר.

עשו אינו מוכן להקריב בשביל ארץ ישראל, וברגע שיעקב מגיע הוא מבין שאין זה מקומו. התירוץ שהוא אמר, לאחרים ובודאי גם לעצמו, הוא שאין מספיק מקום בארץ לרכושם הרב, וזו הסיבה שכתבה התורה, אך המדרש חושף את עומק מחשבתו של עשו.

הלימוד מכאן לדורנו הוא חשוב ויסודי.

המאבק הראשון על ארץ ישראל הוכרע ללא קרב. נחישותו של יעקב היא שהכריעה את המאבק לצידו.

כאשר עם ישראל נחוש בדעתו שזהו מקומו וזוהי ארצו, אויביו מפנים את השטח, ומחפשים להם מקום אחר לגור בו. אך כל עוד עם ישראל מהסס ומתלבט האם זוהי אכן ארצו או שמא יש מקום לעמים אחרים בארץ - זוקפים האויבים ראש. תפקידם של האויבים הוא לגרום לנו לבירור מעמיק יותר של תפקידנו בעולם ושל מקומה של ארץ ישראל בחייו של עם ישראל. אין הדבר תלוי אלא בנו וברצוננו. ברגע שיחליט עם ישראל שזה מקומו המוחלט ימצאו אויבנו את התירוצים מדוע לא טוב להם כאן.

[1] מאמר ב', י"ד.

[2] ל"ו, א'-ז'.

כסלו ה'תשס"ג

לחיות בצל גללי החמור

הרב אלישע אבינר

הייאוש והאכזבה קבעו להם משכן קבוע אצל אזרחים רבים המתהלכים בפנים נפולות. השאלה "מה יהיה?" הנשמעת מפי רבים מצביעה על פחד וחשש על תחושת חוסר אונים מול מכות הגורל האכזר.

והלאומיים הנוכחיים אינם מעידים שאיננו נמצאים בתוככי תהליך של גאולה.

את תהליך הגאולה מכנים חז"ל בכינוי "חבלי משיח". חבלי לידה הם כאבים המלווים את התפתחותו של העובר ואת לידתו. כל הופעת חיים חדשים מלווה בצער וכאב - "בצער תלדי בנים". כך גם גאולת ישראל: אחרי אלפי שנות תרדמה בגלות, העם היהודי מתעורר לחיים חדשים. התהליך ממושך וכרוך בסבל. העובר במעי אמו בועט לכל עבר, זז, מתהפך, מתיישב בתנוחה שאינה נוחה לאמו. כך גם עם ישראל הנולד מחדש - בועט, זז, מתהפך...

יש מחכמי ישראל שחששו מאימת חבלי המשיח וביקשו למלט את נפשם. במסכת סנהדרין (דף צח ב), לאחר תיאורם של חבלי המשיח מובאים דברי עולא ורבה: "אמר עולא: ייתי ולא אחמיניה" (= יבוא המשיח, ובלבד שלא אראה אותו). וכן אמר רבה: "ייתי ולא אחמיניה". חכמים אלו ביקשו להבליט בסגנון חריף את חששם הכבד מפני מאורעות "חבלי משיח". על הגאולה אי אפשר לוותר - "ייתי" (יבוא המשיח!), אבל "לא אחמיניה" - אני מעדיף לחיות מחוץ למעגל ההיסטוריה כדי שלא אתבקש להתמודד עם התופעות המשיחיות הקשות.

אבל כנגדם התייצב רב יוסף (סנהדרין, שם) והצהיר: "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה" (=יבוא המשיח ואפילו אם אידרש לשם כך לשבת בצל גללים של חמורו של משיח). חמור, גללים, צל - שלושה הסתרים זה לפנים מזה (או משבר בחזקת 3). חמור - ביטוי לחומרות. גללים - ביטוי לסרחנות רוחניים. צל - חושך ועלטה. ידע

"קשה, קשה מאוד, קטסטרופה, מפולת לאומית, התמוטטות רוחנית, צעידה לעבר פי תהום, מכירה כללית..." - ביטויים אלו ואחרים כדוגמתם לקוחים מהלקסיקון של רבים מתושבי מדינת ישראל לנוכח ההתפתחויות המדיניות הביטחוניות והרוחניות האחרונות. הם מבטאים אכזבה קשה מהמצב שאליו נקלעה המדינה במישורים רבים: א. סכנת עתידיות בתחום הביטחוני ב. השפלת הכבוד הלאומי עד כדי רמיסתו. ג. התדרדרות מוסרית. ד. ניתוק מוחלט מערכי היהדות.

הייאוש והאכזבה קבעו להם משכן קבוע אצל אזרחים רבים המתהלכים בפנים נפולות. השאלה "מה יהיה?" הנשמעת מפי רבים מצביעה על פחד וחשש על תחושת חוסר אונים מול מכות הגורל האכזר. ומכאן קצרה הדרך לתהייה על קיומה של המדינה, לפקפוק בערכה, להצבת סימני שאלה על תהליך הגאולה...

גם אני מצורף לשורת השואלים "מה יהיה?", ואינני יכול לתרום אפילו קמצוץ תשובה אבל אינני מיואש. המיואשים והמפקפקים בגאולה טועים בהבנת תהליך הגאולה: טעה מי שחשב שנלקק דבש בגאולה הנוכחית. טעה מי שחשב ששוב לארץ ישראל על שטיח אדום. טעה מי שחשב שמשברים פנימיים לא יהיו מנת חלקנו. טעה מי שחשב שמפתחות ירושלים וחברון יימסרו לידינו על מגש של כסף. טעה מי שחשב שהגאולה תתנהל כתהליך רציף ללא נסיגות. טעה מי שחשב שגאולה פירושה גן עדן. גם גאולת מצרים שזכתה לליווי אלוקי צמוד - יד חזקה וזרוע נטויה - היתה רצופת משברים קשים וכואבים. המשברים הרוחניים

רב יוסף שהגאולה תתנהל בדרך חומרנית, ושתוצרנה תופעות רוחניות ומוסריות מסריחות ומקולקלות ביותר, שתנדופנה ריח רע לכל עבר. אך, למרות זאת, הוא לא נבהל אלא הביע את נכונותו לעמוד בצלן של כל התופעות הללו ובלבד שיזכה לראות את המשיח, כלומר, לחיות בדור של גאולה.

היום, לא ניתנה לנו האפשרות לבחור בדרכם של עולא או רבה. דרכו של רב יוסף נכפתה עלינו: החמור של הגאולה כבד צועד במשעולים צרים ומטיל את גלליו בכל מקום. לא יועיל להכריז "ייתי ולא אחמיניה" כיוון שהוא כבר בא והוא נראה בכל מקום, לחיוב ולשלילה.

אמנם יש הטומנים ראשם בחול וטוענים שאינם רואים. אחדים טוענים שאינם רואים חמור אלא רק גללים - הם מתכחשים לתהליך הגאולה ההולך ונרקם לעיננו. אחדים מזהים את החמור אבל מסרבים לראות את הגללים (אלו הם שבויי תהליך השלום, הוזי המזרח התיכון החדש). על אלו כמו על אלו ניתן לקרוא את הכתוב: "מי עיוור כי אם עבדי".

ההשגחה האלוקית הפכה אותנו בעל כורחנו לתלמידי רב יוסף ששש לקראת הגאולה למרות הצל של גללי החמור. תכונה זו היא אשר אפיינה את הציבור שלנו מאז ראשית צמיחת גאולתנו. וגם בימים אלו נמשיך לשמוח בגאולה. בחסדי ה' עלינו, זכינו להקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, זכינו לקיבוץ גלויות, זכינו לפרוק עול הגויים מעל צווארנו ("אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד" רמב"ם הל' מלכים פ"ב). עדיין ארוכה הדרך עד לסיומו של התהליך - עצמאות מלאה, קיבוץ כל נידחי ישראל, התנחלותם של ערכי תורה ומצוות בכל לבבות העם היהודי, בניין בית המקדש - ועדיין נדרוך על גללים לרוב, אבל כתלמיד רב יוסף לא נירתע אחור. נכריז בקול גדול: "ייתי!!!!!! ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה" (=יבוא המשיח!!!!!! ואפילו אם אדרש לשבת בצל הגללים של חמורו של המשיח).

כסלו תשס"ג

ההיסטוריה היהודית

מאמר בסיס לפעולה מס' 3 – 'ההיסטוריה חוזרת'

הרב יובל שרלו

בשעה שמביא אדם את ביכורי שדהו לבית המקדש הוא מבקש להכתיר את ריבונו של עולם על תנובת שדהו. מצוות רבות בתורה מחייבות את האדם כמצוות ביכורים: חלה ותרומה, בכור ועומר - בכל אלה אנו נותנים את הראשון לקב"ה, ובכך מבטאים את הכרתנו כי ממנו הכל בא ואליו הכל שב. אין אנו רואים בהצלחת מעשינו רק את פועל ידינו, כי אם מודיעים קבל עם ועדה שאנו יודעים כי מקור השפע והברכה הוא הקב"ה.

ההתבוננות שלנו על ההווה אינה מנותקת ואינה חסרת שורשים, כי אם ראיית ההווה כחלק מהמשכיותו של רצף, שהתחיל ביציאת מצרים.

ברם, המעיין בפרשת מקרא ביכורים שבפרשת "כי תבא" ימצא כי אין היא עוסקת בסיכום השנה החקלאית, וכמעט ואין היא מתייחסת לתחילת קטיף הפירות. הפרשה חורגת הרבה מעבר לביוגרפיה האישית של האדם, והיא עוסקת בביוגרפיה הלאומית - היא מודיעה כי ההתייחסות שלנו לפרי הארץ מתחילה מ"ארמי אובד אבי", והיא מתארת את עיקרי ההיסטוריה היהודית, את הירידה למצרים והיציאה משם, ההליכה במדבר והכניסה לארץ.

בכך היא קובעת כי ההתבוננות שלנו על ההווה אינה מנותקת ואינה חסרת שורשים, כי אם ראיית ההווה כחלק מהמשכיותו של רצף, שהתחיל ביציאת מצרים ומסתכם, בינתיים, בהבאת פרי הארץ למקדש.

קישור ההווה להיסטוריה הלאומית הוא עניין רב משמעות. חלק ניכר מהחגים מושתת עליו, ואנו זוכרים בפסח את מכות מצרים, בסוכות את ההליכה במדבר, בחנוכה את החשמונאים ובפורים את מגילת אסתר. זיכרון זה אינו מעשה ארכיאולוגי, כי אם שינוי נקודת המבט על המציאות בה אנו חיים. הבדל ניכר קיים בין המתבונן על ימיו כעל נקודה אובדת במרחב, לבין הרואה את קורות ימיו כחלק מהמהלך כללי, כשהוא חלק ממנו - תורם את תרומתו למהלך, ומקבל ממנו את השפעתו. אנו רואים זאת בצורה מוחשית מאוד גם היום. חלק ניכר מהדיון הפוליטי ומהעמדות המדיניות קשור גם בעומק ההתייחסות ההיסטורית לאומה. יש הבדל בין מי שהיחס שלו לארץ ישראל מתחיל במלחמת ששת הימים, לבין מי שרואה זאת על רקע מלחמת העצמאות, לבין המודע לתנועה הציונית כולה לבין זה הרואה את הדברים רק מימי בר כוכבא, לבין זה הנושם את אברהם אבינו המהלך במרחבי ארץ ישראל. כל התבוננות כזו אינה רק מעמיקה את הקשר עם ההיסטוריה היהודית, היא משנה באופן מהותי ומשמעותי את ההתבוננות על מה שמתרחש לנגד עינינו.

שתי השפעות משמעותיות באות לידי ביטוי בנקודת המבט הקושרת את גורלו האישי של האדם עם ההיסטוריה של האומה כולה. ראשונה בהן היא ההסתכלות כלפי חוץ. אנו מבינים כי המאבק עם אויבינו אינו על שטחים ואינו על הסדרים מדיניים, כי אם נובע משאלות זהות עמוקות. מול ההתערטלות הכללית המאפיינת היום את מדינת ישראל - התערטלות מארץ ישראל, מזהותה היהודית של המדינה, מלשון הקודש, מהצניעות ומעוד עניינים נוספים - אנו קושרים עצמנו במורשת אבות, וחיים לאור "כח מעשי הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים".

השפעה שניה היא החזון אותו באנו להקים כאן. לא באנו רק לאפשר לכל אחד לעשות כרצונו, אלא באנו לכאן כדי ללכת בדרכי אברהם אבינו, אשר שמר את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט. בעת מקרא ביכורים אנו קושרים עצמנו בחזון זה, ומחדשים את הברית עם חובת הקמת חברה בה צדקה ומשפט מושלים בכיפה. גם כאן, אין מדובר בעניין טכני או טאקטי בלבד, המאפשר את קיומה של החברה, כי אם בתהליך עמוק מאוד, שראשו נעוץ בחזון היסודי של מדינת ישראל, שבא לממש את ייעודו של עם ישראל, לכונן ממלכת כהנים וגוי קדוש.

לא באנו רק לאפשר לכל אחד לעשות כרצונו, אלא באנו לכאן כדי ללכת בדרכי אברהם אבינו, אשר שמר את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט.

תודעה היסטורית רצופה זו, שמקורה במקרא ביכורים, היא המאפיינת את הציונות הדתית והיא מהות חזונה ותקוותה. לאורה של פרשת השבוע אנו קושרים את עברנו בעתידנו, ומתחדשים בברית הארץ והעם, כמו גם בברית הצדקה והמשפט, וחיים בארץ ישראל חזון ההולך ומתגשם לאור עשייתנו.

לפרשת "כי תבוא" התשס"ג

פעילות זו מתבססת על מאמרו של הרב
שרלו "ההיסטוריה היהודית" – חובה
לקרוא לפני העברת הפעילות

ההיסטוריה חוזרת

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יפתחו ללמידת ההיסטוריה של עם ישראל וארץ ישראל.
- ◀ החניכים יפעלו מתוך הבנה כי הם משפיעים על ההיסטוריה.

מבנה הפעולה:

1. הכרה כי איננו בקיאים בראוי בהיסטוריה.
2. הבנת חשיבות החיבור להיסטוריה.
3. הדגמה מנקודות מרכזיות בהיסטוריה של עם ישראל.
4. סיכום.

מהלך הפעולה:

1. הכרה כי איננו בקיאים בהיסטוריה כראוי

חידון היסטורי (נספח 1)

מתחלקים לשתי קבוצות. לכל קבוצה מוקצבת דקה למענה על שאלות. הקבוצה יכולה לבחור לדלג על השאלה באמירת "עבור". כרטיסי השאלה מתחלקים לשלוש קופסאות תוך כדי דקת המשחק לפי תשובות החניכים: נכון, לא נכון, עבור. בסיום הדקה סופרים כמה תשובות נכונות, כמה שגויות, וכמה "עבור" היו לקבוצה וניתנת דקה לקבוצה השניה. ניתן לחזור על הסבב מספר פעמים (וגם לגוון עם משימות והפתעות...). יש לרשום את התוצאות בכל סבב (או לזכור, אם הפעולה בשבת...).

לחניכים קטנים: אפשר לתת ארבע תשובות לכל שאלה והחניכים בוחרים את התשובה הנכונה.

כדאי מאוד לומר את התשובות הנכונות לכל השאלות (להרוויח את הידע...)

דיון –

- כמה אנחנו יודעים על ההיסטוריה שלנו?
- כמה אנחנו חושבים שאנחנו יודעים אבל טועים?
- כמה אנחנו מוותרים מראש ויודעים שאנחנו לא יודעים?
- למה הבקיות שלנו כל כך מעטה?

קריאת הכתבה "תלמידים מי היה יצחק רבין?" (נספח 2) – מה הבעיה? למה משרד החינוך מוטרד?
בשנה האחרונה (התשס"ה) ישנם קטעים בטלוויזיה "רק רגע" (עם אבי קושניר): כמה דקות על אירוע היסטורי
מתולדות העם והארץ – למה זה חשוב? למה משקיעים פתאום בנוסטלגיות שלנו?

2. הבנת חשיבות החיבור להיסטוריה

כל קבוצה מקבלת שלט עליו כתוב משפט ובו חסרות מילים. עורכים תחרות משימות בין שתי קבוצות, הקבוצה
המנצחת מקבלת מילה. הקבוצה הראשונה שפיענחה את המשפט – ניצחה. כל משימה מלמדת נקודה נוספת בחשיבות
החיבור להיסטוריה (כדאי להסביר כל נקודה לאחר גילוי המשפט).

השלט:

פתרון המשפט: "עם שאינו מכיר את עברו, ההווה שלו דל, ועתידו לוט בערפל" (יגאל אלון)

לחניכים קטנים: פאזל המרכיב את המשפט ובמילוי כל משימה מקבלים החניכים חלק מהפאזל.

המשימות:

לימוד מהעבר – מתחלקים לשלוש קבוצות (אם רוצים לעשות תחרות – מתחלקים ל-6, וכל 3 קבוצות נחשבות לחטיבה אחת המתחרה נגד החטיבה השניה). על החניכים לפתור שלושה תשבצי "סודוקו" (נספח 3), כאשר כל קבוצה יכולה להתחיל רק אחרי שקודמתה פתרה את הלוח שלה. הקבוצה שביצעה את המשימה רשאית לעזור לקבוצות האחרות רק על ידי דיבור. הביצועים בפעם השניה ובפעם השלישית יהיו טובים יותר כי למדנו מהטעויות של הניסיון הקודם. חיבור להיסטוריה מאפשר למידה מטעויות וניסיון של אחרים ועשייה יותר טובה ומוצלחת (בתנאי שלומדים ולא משחזרים גם את הטעויות...)

אחריות – חברי הקבוצה עומדים בשורה ועליהם להעביר כמות של חול-ים / גרגירי סוכר / מלח וכו', מצד אחד של החדר לצד השני. למי שהחול (או החומר האחר) בידי – אסור לזוז. הקבוצה הראשונה שמילאה את המיכל עד לקו המסומן, ניצחה. אנחנו מעבירים משהו שהוא פיקדון אצלינו. העברה טובה או רשלנית תשפיע על הקבוצה כולה. כך גם החיבור להיסטוריה מחבר אותנו לאחריות שלנו – אנחנו שליחים של אלו שהיו לפנינו, הם מעבירים לנו תפקיד,

שליחות, ידע, מטרות, ועלינו לעשות בהם שימוש טוב ואחראי ולהעביר אותם הלאה, וכך עם ישראל ככלל ימלא את יעודו. כשאנחנו מבינים כמה השקיעו אבותינו בשביל דברים מסויימים, אנחנו מודעים לאחריות שלנו להמשיך את השרשרת ולהיות השליחים שלהם להשגת המטרה ולא לאכזב אותם.

חשיבה לטווח ארוך – כל אחד מחברי הקבוצה מקבל כוס ובה מלח. לקבוצה כולה מוקצבת כמות מים (בקבוק / ג'ריקן – תלוי במספר החניכים) ושלוש כוסות ריקות. באפשרותו של כל אחד בתורו לבחור האם לשתות את המלח (אחרי שהוסיף לו מים), או לשים את המלח באחת הכוסות הריקות. אם שתה – עוברים לחניך הבא, אם שם את המלח בכוס ריקה – החניך שאחריו יכול לבחור האם לשתות את המלח שלו, להוסיף לעצמו מלח מאחת הכוסות שבמרכז או לשפוך גם הוא מלח לכוס ריקה, וכן הלאה (ניתן להגביל את המשחק לסבב אחד, כך שהאחרון עלול להישאר עם כמות עצומה של מלח...). הקבוצה הראשונה שמסיימת את כל המלח וכל המים – ניצחה. כל החלטה של כל אחד השפיעה על הבאים אחריו. ניתוק מההיסטוריה עלול ליצור אשליה שכל אחד אחראי רק על עצמו ומעשיו, והוא היחיד שמושפע מתוצאותיהם וזו טעות חמורה! כשרואים איך התנהלות היסטורית משפיעה על דברים כיום, אנחנו מבינים את החשיבות והמשמעות של כל מעשה לנו.

מודעות לכוחות שניטעו בנו – קפיצה לרוחק בשרשרת: חברי הקבוצה עומדים בשורה. הראשון קופץ לרוחק מהמקום בו הוא עומד (בלי לקחת "תנופה"), השני רץ עד המקום אליו הגיע קודמו ומשם קופץ, וכן הלאה. הקבוצה שהגיעה רחוק יותר מנצחת. רואים כי כאשר אנחנו נשענים על העבר, ממשיכים מאיפה שקודמינו הפסיקו – אנחנו מגעים רחוק. למידה מההיסטוריה מאפשרת לנו להיות הממשיכים של הדורות הקודמים, לדעת אילו כוחות ויכולות ניטעו בנו ולהתקדם איתם, ולא להתחיל בכל פעם מהתחלה.

3. הדגמה – ההיסטוריה חוזרת–

לחניכים קטנים אפשר לדלג עם שלב זה ולתת כמה דוגמאות בעל פה

מפזרים כרטיסיות המתארות דמויות, אירועים, מצוות והמלצות (נספח 4). כל חניך בוחר כרטיסיה ומסביר איך לדעתו החיבור להיסטוריה בא לידי ביטוי.

רואים כי בשלבים רבים של עם ישראל עמד החיבור להיסטוריה לטובתו, או חלילה– הניתוק ממנה לרעתו. מצוות רבות מקושרות לזכרון יציאת מצרים ומעשה בראשית, והתנהגויות כלפי עבד, גר ועוד נובעות מזיכרון היותנו עבדים וגרים בעצמינו...

מוטיבציה של אנשים להילחם ינקה מתחושת שליחות בת אלפי שנים, והתעלמותם של אנשי הציבור ממסקנות קשות אודות קליטת יהודי תימן גררה טעות חוזרת עם יהודי עיראק, וקהילת אתיופיה...

4. סיכום:

הקראת אחד מהקטעים (מצ"ב בהעשרה):

בן גוריון – פסח ואמריקה

נפוליאון בט' באב

אהרון פאפו

שמואל שניצר

יש צורך ללמוד מההיסטוריה, להכיר אותה, להתחזק ממנה ולהיבנות קדימה.
גם היום אנחנו "עושים היסטוריה", עלינו לבחון את המהלכים שקורים בעם ישראל ולחשוב קדימה: איך לא
משחזרים את הטעויות? איך לומדים ונבנים? איך מייצרים היסטוריה טובה יותר לעם ישראל? איך ממשיכים את
השליחות של כל הדורות שלפנינו?

העשרה:

נגע הנתק / הרב ויצמן

יש לגזור כל כרטיסיית שאלה בנפרד כדי שתוכלו לחלק לפי ידע החניכים.

מהם ראשי התיבות של מלחמת של"ג? (שלום הגליל)	באיזו שנה היתה מלחמת יום הכיפורים? (תשל"ד 1973)	באיזו שנה היתה מלחמת ששת הימים? (תשכ"ז 1967)
מי היה הנשיא הראשון? (ויצמן)	מי היה ראש הממשלה הראשון? (בן גוריון)	מהו שמו הנוסף של מבצע קדש? (מלחמת סיני)
מי היתה חנה סנש? (צנחנית במלחמת העולם השניה)	מה הוקם קודם, האצ"ל או הלח"י? (האצ"ל)	מהם ראשי תיבות ניל"י? (נצח ישראל לא ישקר)
איזו עיר קנה יעקב בכסף מלא מתושבי הארץ? (שכם)	מי היה הרמטכ"ל בשחרור הר הבית? (יצחק רבין)	איך קראו לספרו של הרצל? (מדינת היהודים)
איפה התיישב אברהם בהגיעו לארץ? (אלון מורה)	כמה עמים ישבו בכנען לפני שעם ישראל נכנס אליה והפך אותה לארץ ישראל? (7)	ממי קנה דוד את מקום המקדש? (ארוונה היבוסי)
כמה זמן היה קיים בית ראשון? (410 שנים)	כמה זמן היתה גלות בית ראשון? (70 שנה)	מי שלטו קודם בארץ, התורכים או הבריטים? (התורכים)
נגד מי נלחם גדעון? (מדיין)	מי היה בנו של שלמה, ירבעם או רחבעם? (רחבעם)	כמה זמן היה קיים בית שני? (420 שנה)

נגד מי נלחם שמשון? (פלישתים)	לאן צעדה שיירת הל"ה? (גוש עציון)	מי היה הרב הראשי הראשון? (הרב מאיר עוזיאל והרב קוק)
מתי ניתנה הצהרת בלפור? (1917)	למי ניתנה הצהרת בלפור? (רוטשילד)	מי היו המושבות הראשונות? (פ"ת, ראש פינה, זכרון יעקב, יסוד המעלה, ראשון לציון)
באיזו עליה עלה טרומפלדור לארץ? (שלישית)	איזו עדה עלתה במבצע מרבד הקסמים? (תימן)	איזה מבצע היה קודם, משה או שלמה? (משה)
מתי הותרה יציאת יהודים מברית המועצות? (תש"נ 1990)	באיזו עליה היתה תנועת החלוץ? (שלישית)	איפה היה הקונגרס הציוני הראשון? (באזל)
מי יותר גדול בבני יעקב, יששכר או גד? (גד)	מי היו השותפים של דבורה למלחמה? (ברק ויעל)	מאיזה מוצא היתה רות? (מואב)
על ידי מי הומלך דוד? (שמואל)	מיהם הזוגות הקבורים במערת המכפלה? (אדם וחווה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה)	היכן קבורה רחל? (בבית לחם)
מתי ניבא ירמיה? (חורבן בית ראשון)	מי חיבר את השולחן ערוך? (ר' יוסף קארו)	מהו שמו השני של משנה תורה לרמב"ם? (ה"ד החזקה)

ממה נפטרה רחל המשוררת? (שחפת)	מהי השכונה הראשונה בירושלים שמחוץ לחומות? (משכנות שאננים)	מי היו קודם, אמוראים או תנאים? (תנאים)
איזו מושבה קרויה על שם הרצל? (בנימינה)	איזו עיר קרויה על שם הרצל? (הרצליה)	מהו שמו האמיתי של ש"י עגנון? (שמואל יוסף צ'צ'קס)
מה שמו האמיתי של "יאיר" מהלח"י? (אברהם שטרן)	מי היה מפקד גדוד 77 בקרב בעמק הבכא במלחמת יז"ר? (אביגדור קהלני)	לאן הובילה דרך בורמה? (ירושלים)
מהו שמו המלא של רפול? (רפאל איתן)	על שם מי נקרא "מבצע דני"? (דני מס, מפקד שיירת הל"ה)	מיהו קאמל אמין טבאט? (אלי כהן, המרגל הישראלי בדמשק)
באיזה יום בשבוע הכריז בן גוריון על הקמת המדינה? (שישי)	מי פיקד על סיירת מטכ"ל במבצע אנטבה? (יוני נתניהו)	באיזו שנה פונתה העיר ימית? (תשמ"ב 1982)
איזה משפט הכריע את הקרב בסנט סימון? (כשלקר ורטוב ויורד עליך גשם, גם לאוייב קר ורטוב ויורד עליו גשם...)	באיזו ארץ היה "מסך הברזל"? (רוסיה / ברית המועצות)	איזה שטח נקרא "ארץ המרדפים" ולמה? (הבקעה, בעקבות מרדפים אחרי חוליות מחבלים מירדן)

תלמידים, מי היה יצחק רבין?

במשרד החינוך מודאגים מבורות התלמידים בנושאי מורשת, ציונות ודמוקרטיה. הפתרון שגיבשה שרת החינוך, לימור לבנת: תלמידי חטיבות הביניים ילמדו בשעות חינוך 100 מושגי יסוד ויבחנו עליהם
 מאת: כתב ynet - רענן בן צור (03.09.03, 18:53)

שרת החינוך, לימור לבנת, הציגה היום (ד') תוכנית חדשה, במסגרתה ילמדו תלמידי חטיבות הביניים מאה מושגים בסיסיים במורשת, ציונות ודמוקרטיה. התלמידים ילמדו בשיעורי החינוך בין השאר מי היה יצחק רבין, מהי קריאת שמע, מהו חוק השבות ומה זה סטטוס קוו. לאחר מכן יבחנו התלמידים.

התוכנית נולדה בעקבות ממצאים שהצביעו על כך שתלמידים אינם מכירים מושגים בסיסיים היסטוריה של הציונות והדמוקרטיה. יו"ר המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך, פרופ' יעקב כץ, ואנשי מקצוע נוספים ליקטו מאה מושגים בסיסיים שאותם ילמדו התלמידים במסגרת שיעורי החינוך ואף יבחנו עליהם.

פרופ' כץ אמר: "הבנו שאי אפשר להבליג יותר על כך שהתלמידים לא יודעים מושגים בסיסיים, הם לא ידעו את מילות ההימנון, מיהו ז'בוטינסקי ומי זה הרצל. זה עלבון בשבילנו להיות במצב כזה. זו בושה שלא יודעים את המושגים הבסיסיים. ילדים בעולם יודעים יותר טוב מילדים ישראלים את המורשת שלהם. בדקנו היכן חורי הידע והוצאנו חוברת במהדורה ניסיונית".

לימוד בצורה חווייתית

המושגים בחוברת מחולקים לשלושה תחומים: מורשת, כולל מושגים כגון הלוח העברי, חודשי השנה, שבת, קידוש, הבדלה, חגי ישראל, ברית מילה, חופה ועוד. תלמידים ערבים ילמדו מושגים הקשורים לדתם.

התחום השני, ציונות, כולל מושגים כגון: בנימין זאב הרצל, יצחק רבין, מנחם בגין, הברון רוטשילד, העליות, אוניית אגוז, עליות עזרא ונחמיה, ארגוני האצ"ל הלח"י ההגנה והפלמ"ח ומושגים על מלחמות ישראל צורות התיישבות, משפט אייכמן, כ"ט בנובמבר ועוד. תחום הדמוקרטיה כולל מושגים כגון: מגילת העצמאות, זכויות האדם, בג"ץ, דגל, הימנון וסמל המדינה. במשרד החינוך מבטיחים כי לימוד המושגים יעשה גם בצורה חווייתית על ידי סיורים ותערוכות. השרה לבנת: "זאת מהדורה ניסיונית, נראה לי שנקבל גם ביקורת ויהיו עוד שינויים. מה שחשוב שהתלמיד יכול להיות שייך ולהבין מושגים ואת משמעותם".

2	4				6	7		8
	8		7	9				4
	7				5		1	
		7	2	4				5
	5	2		3		8	4	
8					1	3		
	6		8				3	
5				6	3		8	
4		8	5				2	6

סודוקו

לפניכם לוח משחק
ובו 81 משבצות. הלוח
מורכב מתשע קוביות
שבכל אחת 9
משבצות. עליכם
למלא את לוח
המספרים בספרות 1
עד 9 כאשר אסור
שספרה תחזור
פעמיים באותה שורה,
באותו טור, או באותה
קוביה.

		3		2			7	
	7	1	8	4		6	3	
4					1			5
6	9			1				7
	3		6		9		2	
5				3			6	4
1			5					6
	8	9		6	4	5	1	
	6			8		7		

סודוקו

לפניכם לוח משחק
ובו 81 משבצות. הלוח
מורכב מתשע קוביות
שבכל אחת 9
משבצות. עליכם
למלא את לוח
המספרים בספרות 1
עד 9 כאשר אסור
שספרה תחזור
פעמיים באותה שורה,
באותו טור, או באותה
קוביה.

	9		4		8			3
	7		3			4		9
	8	4		5		2		
2			8					5
	1	5			6	8	2	
9			5	2				4
		6		1		9	4	
7		9			4		5	
1			2		5		6	

סודוקו

לפניכם לוח משחק
ובו 81 משבצות. הלוח
מורכב מתשע קוביות
שבכל אחת 9
משבצות. עליכם
למלא את לוח
המספרים בספרות 1
עד 9 כאשר אסור
שספרה תחזור
פעמיים באותה שורה,
באותו טור, או באותה
קוביה.

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרינו
את ציון
(תהילים קל"ז)

נתקן עולם

"איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי
בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני. אשר
הוגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה עם
יכניה מלך יהודה, אשר הגלה נבוכדנצאר
מלך בבל" (אסתר, ב' / ה' - ו')

נתקן עולם

"וזכרת כי עבד היית במצרים, ויפדך ה'
אלוקיך משם, על כן אנוכי מצווך לעשות
את הדבר הזה" (דברים כד' / יח')

נתקן עולם

"וגר לא תונו ולא תלחצנו כי גרים הייתם
בארץ מצרים" (שמות כב' / כ')

נתקן עולם

"כי יביאך ה' אלוקיך אל הארץ אשר אתה בא שמה
לרשתה ונשל גויים רבים מפניך החיתי והגרגי
והאמורי והכנעני והפריזי והחוי והיבوسی שבעה גויים
רבים ועצומים ממך. ונתנם ה' אלוקיך לפניך
והכיתם, החרם תחרים אותם, לא תכרות להם ברית
ולא תחנם"

דברים ז' / א' - ב'

נתקן עולם

מצוות עשר זכירות שאדם חייב לזכור כל
יום

נתקן עולם

"למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים
לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה
ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר"
(רש"י לפרשת שלח, במדבר יג' א')

נתקן עולם

מעשה באישה ושמה חנה, שנשבתה היא ושבעת בניה, והובאו לפני המלך.

הביאו תחילה את הבן הראשון. אמרו לו המלך ושריו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "אנוכי ה' אלוהיך!" (שמות כ', ב). "אנוכי" ולא צלם עשוי אבן. ציווה המלך להורגו. הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את הבן השני לפני המלך, ואמרו לו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני!" (שמות כ', ג). הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את הבן השלישי ואמרו לו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "לא תשתחוה לאל אחר". (שמות ל"ד, יד) הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את הרביעי, אמרו לו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "זובח לאלוהים (אחרים) יוחרם". (שמות כ"ב, יט). הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את החמישי, אמרו לו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד!" (דברים ו', ד). הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את הבן הששי ואמרו לו: השתחוה לצלם! אמר להם: כתוב בתורה - "וידעת היום והשבות אל לבבך, כי ה' הוא האלוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד!" (דברים ד', ט). הוציאוהו והרגוהו.

הביאו את הבן השביעי, הקטן שכולם. אמר לו המלך: בני, השתחוה לצלם! אמר לו הילד: חס ושלוש. שאל המלך: למה? אמר לו: מפני שכתוב בתורתנו - "את ה' האמרת היום ... והוא האמירך היום" (דברים כ"ו, יז-יח). - כבר נשבענו לקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירים (מחליפים) אותו באל אחר, ואף הוא נשבע לנו שאין הוא מעביר אותנו באומה אחרת.

אמר לו המלך: אחיך שבעו ימים ושבעו חיים וראו טובה; ואתה קטן, לא שבעת ימים, ולא שבעת חיים, ולא ראית טוב בעולם. השתחוה לצלם! אמר לו: כתוב בתורתנו - "ה' ימלוך לעולם ועד" (שמות ט"ו, יח). אתם בטלים ומלכותכם בטלה, אבל הקדוש ברוך הוא חי וקיים לעולם.

אמר לו המלך: ראה, אחיך הרוגים לפניך, הריני משליך את טבעתי לארץ לפני הצלם. הגביהנה (הרם אותה), כדי שיאמרו: "שמע לקול המלך!"

אמר לו הילד: אוי לך, המלך, אם כבוד עצמך חשוב בעיניך כל כך, כבודו של הקדוש ברוך הוא - על אחת וכמה. ציווה המלך לעשות לו כאשר עשו לאחיו. והוציאו אותו כדי להורגו.

אמרה להם אמו: תנו לי את בני ואנשקנו. נתנוהו לה.

אמרה אמו למלך: בחיי ראשך, המלך, הרגני תחילה, ואחר כך הרוג אותו. ולא שמע לה המלך.

נפלה אמו עליו, והיתה מחבקתו ומנשקתו, ואמרה לו: "בני, לך אצל אברהם אביך ואמור לו: "כך אמרה אמי: אל תזוח דעתך עליך, אתה עקדת מזבח אחד, ואני עקדתי שבעה מזבחות; אתה - ניסיון, ואני - מעשה!"

עד שהיתה מחבקתו ומנשקתו הרגוהו עליה. אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה. יצאה בת קול מן השמים ואמרה: "אם הבנים - שמחה!" (תהלים קי"ג, ט).

עיבוד על פי גיטין נז; איכה רבה א'

גתקן עולם

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים, אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עייף ויגע ולא ירא אלוקים. והיה בהניח ה' אלוקיך לך מכל אויבך מסביב, בארץ אשר ה' אלוקיך נותן לך נחלה לרשתה, תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח"

(דברים כה' / יז'-יט')

"ויאמר שאול אל שמואל: אשר שמעתי בקול ה' ואלך בדרך אשר שלחני ה' ואבי את אגג מלך עמלק ואת עמלק החרמתי... ויאמר שמואל אל שאול: לא אשוב עמך כי מאבסה את דבר ה' וימאסך ה' מהיות מלך על ישראל"

(שמואל"א ט' כ'-לה')

גתקן עולם

משפטו של אנשל שפילמן (מאנשי הלח"י)

הועמד למשפט ביום כ"ט סיוון תש"ד (20.6.1944) בבית הדין הצבאי בירושלים. נאשם בשתי האשמות של נשיאה בלתי חוקית של אקדח וכדורים.

גזר הדין: עשר שנות מאסר.

עם קריאת האשמה הודיע הנאשם כי הוא רוצה למסור הצהרה שתכלול תשובה על כל האשמות. עוד הודיע, כי אין לו סנגור ואין לו צורך בעורך דין, הוא יגן על עצמו.

מתוך הצהרתו:

כבוד השופטים האנגלים! עלי למסור לכם הסברים על האקדח והכדורים שנמצאו אצלי. אולם בטרם אמסור הסבר על פשר הנזק והימצאו אצלי, עלי להסב את תשומת לבכם לעניינים אחרים המשמשים יסוד להסבר זה.

ראשית, עלי לסלק את אי השיוויון שאתם רוצים לשים בינו. מצד אחד אתם מופיעים מולי במדים ורוצים להופיע בפני כנציגי הצדק והמשפט הבריטי. לעומת זה, אתם רוצים לראות בי אדם מסויים הנאשם באשמה מסויימת. אם אתם מופיעים כנציגי הצדק, מופיע אני כנציג התביעה הצודקת. אם מופיעים אתם כנציגי העם הבריטי – מופיע אני כנציג העם היהודי.

מי אני? אני יהודי. בן אחד העמים העתיקים בעולם. לפי דעתכם, בוודאי היינו צריכים לסיים את תקופת קיומנו עם חורבן בית המקדש, משיצאה מקרבנו הנצרות לעולם, בדומה לעמים קדומים אחרים שנתנו כל אחד נדבך אחד לבנין התרבות ונעלמו מן העולם. אולם, על אפכם ועל חמתכם לא כך היה. עם ישראל הוסיף ומוסיף להתקיים, לא רק בנושא תרבות עתיקה, כי אם גם כשותף ולעיתים כצועד בראש במתן ערכי תרבות חדשים... **מי עוד כ"עם התנ"ך" משגור ארכיאולוגים מלומדים לארץ הזאת החושפים ממעמקי האדמה את השרידים של מלכות אבותי בארץ זו... איני יודע באיזה יערות בערבות אסיה שוטטו אז אבי-אבותיכם, בשעה שבעיר הזאת, ואולי במקום שאנו עומדים כיום, חי ויצר תרבות אבי אבותי, היה סופר, ואולי כהן, ונביא או מלך... עתה מופיע בפניכם יהודי חדש, ואנו תובעים לא ריבית אלא קרן, ולא את שלכם אלא את שלנו...**

כשמדברים על ענייני פוליטיקה והצלתם, עליכם לא רק לשתוק אלא להוריד עינכם ולהשפילם לארץ מבושה. למי תספרו מעשיות על חוסר אפשרות להציל? לנו! ליהודי ארץ ישראל, אשר אמותיהם, נשותיהם וילדיהם טבעו יחד עם האוניה "סטרומה", שאתם גירשתם מחופי ארץ ישראל! האם גורל "סטרומה" לא מנע את הצלתם של אלפים ורבבות יהודים אחרים? ... אל תסתייעו נגדנו במפלגות היישוב, כולם מאוחדים איתנו בדעה, שאתם אחראים למאות אלפי קורבנות, כולם מסכימים איתנו בדעה שאתם מונעים הקמת צבא עברי, כולם מסכימים איתנו שאתם מפריעים להקמת מדינה עברית בארץ ישראל.

ובסיום דברי אני חוזר ושואל אתכם: אתם השופטים מלונדון, מה מעשיכם כאן בירושלים שלי??

נתקן עולם

ומקנה רב, היה לבני ראובן ולבני-גד--עצום מאד; ויראו את-ארץ יעזר, ואת-ארץ גלעד, והנה המקום, מקום מקנה. ויבאו בני-גד, ובני ראובן; ויאמרו אל-משה ואל-אלעזר הכהן, ואל-נשיאי העדה לאמור: עטרות ודיבן ויעזר ונמרה, וחשבון ואלעלה, ושכם ונבו, ובען. הארץ, אשר הכה יהוה לפני עדת ישראל--ארץ מקנה, הוא; ולעבדיך, מקנה. ויאמרו, אם-

מצאנו חן בעיניך--יתן את-הארץ הזאת לעבדיך, לאחזה: אל-תעברנו, את-הירדן. ויאמר משה, לבני-גד ולבני ראובן: האחיכם, יבאו למלחמה, ואתם, תשבו פה. ולמה תנואון (תניאון קרי), את-לב בני ישראל--מעבר, אל-הארץ, אשר-נתן להם, יהוה. בה עשו, אבותיכם, בשלחי אתם מקדש ברנע, לראות את-הארץ. ויעלו עד-נחל אשכול, ויראו את-הארץ, ויניאו, את-לב בני ישראל--לבבתי-בא, אל-הארץ, אשר-נתן להם, יהוה. ויחר-אף יהוה, ביום ההוא; וישבע, לאמר. אם-יראו האנשים העלים ממצרים, מבין עשרים שנה ומעלה, את האדמה, אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב: כי לא-מלאו, אחרי. בלתי בלב בן-יפנה, הקנזי, ויהושע, בן-נון: כי מלאו, אחרי יהוה. ויחר-אף יהוה, בישראל, וינגעם במדבר, ארבעים שנה--עד-תם, כל-הדור, העשה הרע, בעיני יהוה. והנה קמתם, תחת אבותיכם--תרבות, אנשים חטאים: לספות עוד, על חרון אף-יהוה--אל-ישראל. כי תשובו, מאחרי, ויסף עוד, להניחו במדבר; ושחתם, לכל-העם הזה. ויגשו אליו ויאמרו, גדרת צאן נבנה למקננו פה, וערים, לטפנו. ואנחנו נחלץ חטים, לפני בני ישראל, עד אשר אם-הביאנם, אל-מקומם; וישב טפנו בערי המבצר, מפני ישובי הארץ. לא נשוב, אל-בתינו--עד, התנחל בני ישראל, איש, נחלתו. כי לא נחל אתם, מעבר לירדן והלאה: כי באה נחלתנו אלינו, מעבר הירדן מזרחה.

במדבר ל"ב, א'-י"ט

נתקן עולם

נתקן עולם

פרופסור יהודה שנהב – מתוך "קשר השתיקה"

...התהליכים המדיניים השפיעו גם על ההיסטוריונים החדשים. למרות הרדיקליות שלהם, לכאורה, הם אינם עוסקים, באופן מעמיק, בהיסטוריוגרפיה מזרחית – למרות שנושאים הזועקים לטיפול מונחים ממש לרגליהם. שתי דוגמאות קטנות, ידועות למדי: עדיין לא נעשה מחקר מקיף ובעל תהודה על המניפולציות של התנועה הציונית בהבאת יהודי תימן. משום מה ההיסטוריונים החדשים לא מתעניינים בכך. אף אחד מן האינטלקטואלים בני דורנו לא עוסק באנלוגיות בין אי-כניעתם של התימנים לבעלי האדמות במושבות לבין אי-כניעתם של התימנים בפרשת עוזי משולם. בתפיסה הפולקלוריסטית האשכנזית, התימנים נשארו נקיים, צייתנים, אוהבי עבודה וציוניים.

אף אחד מההיסטוריונים החדשים – לוחמי זכויות האזרח – לא התעורר לעסוק בפרשיות המחרדות של חטיפות ילדי תימן. מי מהם הפגין למען הקמת ועדות חקירה? באותה מידה, אף אחד מן ההיסטוריונים החדשים לא עוסק ברצינות מספקת בעדויות על הפרובוקציות של התנועה הציונית בעיראק, בתחילת שנות החמישים, שנועדו לזרז את העלייה לישראל. כמעט אף אחד מהם לא שואל כיצד הסכימה התנועה הציונית להלאמה של רכוש יהודי עיראק, ואם לא הייתה זו תוצאה של חשש, שהמפגש של עיראקים אמידים עם המעברות, יחזיר אותם בהמוניהם אל ארץ מוצאם.

אלה, שהתנסו בפעילות מזרחית, יודעים לספר עד כמה חרדים האשכנזים בכל פעם שעולה שאלת הכמיהה של מזרחים לזהות ייחודית. יש לחרדה זו, בדרך כלל, כמה תגובות אשכנזיות אופייניות. בולטות בהן שתיים: הטענה שאין טעם לעסוק בעוולות היסטוריות, שהרי גם קבוצות אתניות אחרות, כמו הפולנים, ההונגרים או הרומנים סבלו קשיי קליטה, השפלה ודחייה. טענה נוספת היא שהבעיה נעלמת והולכת, הפערים נסגרים, שיש נישואים בין-עדתיים, שיש מזרחים בפוליטיקה ושמפתחת תרבות "ישראלית". כל מי שמעז לטעון אחרת עובר דיסקרטיזציה, מכונה "מקצוען עדתי", מואשם שהוא מנסה להפוך עלבון להון אישי ושהוא פוגע באחדות העם (אחדות העם וקונצנזוס היו תמיד מיתוס מגייס ומנגנון השתקה של מיעוטים). והמגווח מכל: בכל פעם שאינטלקטואל מזרחי טוען שקיימת בארץ גזענות, הוא מואשם בגזענות כלפי אשכנזים ומתויג כקיצוני.

אלא שלכל הטענות יש תשובות משכנעות. ראשית, אין ספק שגם יוצאי ארצות אירופה סבלו קשיי הגירה, וחלקם אף התנשאות של היישוב, אך ההבדלים בין חוויות אלה לבין השפלת המזרחים משמעותיים ומכריעים. לא היה ספק שיוצאי מזרח אירופה ישתלבו יפה מאוד כמעצבי תרבות וכמעמד בינוני מובהק בחברה הישראלית, כפי שלא היה ספק שהעולים החדשים מרוסיה בשנות השבעים יתמקמו במרכז החברה וכך גם עולי רוסיה בשנות התשעים (לעומת זאת, אין ספק שהאתיופים יתמקמו כ"חלשים", "שכבות מצוקה", "טעוני טיפוח" וכיוצא באלה). העולים המזרחים תועלו לשולי הכלכלה וקופחו על ידי הממסד הקולט בהקצאת מים, קרקע, דירות ומשרות.

הטענה, שהפערים נסגרים והולכים, נשמעת עוד משנות החמישים. המציאות הפוכה, הקשר בין מוצא להישגים מתהדק והולך. הפערים אינם רק נחלת דור המדבר. הם שרירים וקיימים בקרב הדור השני ואף מתרחבים. במחקר, שבדק את מצבם של ילידי הארץ בני הורים מזרחים בהשוואה לילידי הארץ בני הורים אשכנזים, נמצא כי ב- 1975 השתכרו גברים מזרחים כ- 79 אחוזים משכר האשכנזים, ב- 1992 היה השיעור כ- 68 אחוזים. החוקרים מיחסים שליש מהפער הזה להפליה. הם התמקדו גם בבני המחזור הצעיר (בני 25-29), אשר שיפר במידת מה את מצבו בין השנים 75 ל- 92. שיעור בעלי תואר ראשון בקרב המזרחים היה 3.3 אחוזים ב- 75, ועלה ל- 7.7 אחוזים ב- 92. בקרב האשכנזים: 23.8 אחוזים בשנת 75, 31.1 אחוזים בשנת 92. כאן המגמה אפוא חיובית, ואם הפער באחוז בעלי התואר הראשון ישתנה באותו קצב, מציינים החוקרים, ינון כהן ויצחק הברפלד, ישתווה הפער בהשכלה בעוד 94 שנים. הדור ששיג זאת עדיין לא נולד.

גיתן עולם

ללמוד מן ההסטוריה

מאת: רחל כנען-קייפן

חז"לנו שנו ש"אין חכם כבעל נסיון", ואילו איזשהו חכם בלשון האנגלית הרחיב ופירש שמי שאינו לומד מן ההסטוריה עשוי לחזור על עצמה.

משמעותי לראשונה על האירוע הטראגי של הפיגוע באוטובוס בשפרעם, שבו נרצחו ארבעה נוסעים ונפצעו אחרים, לפני שהמחבל, חייל ישראלי שערך מזה"ל בשל התנגדותו להתנתקות, נרצח בידי נוסעים אחרים, נזכרתי בהכרח בביקור הקיץ שלי אצל דודנים בקיבוץ הדתי 'שלוחות' שבעמק בית שאן.

לאחר ארוחת הצהריים של שבת בחדר האוכל של הקיבוץ, שאלתי את הבת החיילת של המשפחה אודות שירותה הצבאי. החיילת החיננית ב' סיפרה לי שהיא משמשת כמדריכת נשק בתוכנית מיוחדת לטירונים בעלי עבר בעייתי, תכנית המעניקה להם הזדמנות פז, אולי האחרונה, להיטיב את דרכם, ולאפשר להם עתיד יצרני ומלא משמעות.

היא גם הסבירה לי את הסיבה לכך שבבואה הביתה ביום השישי לחופשת השבת שלה נשאה עמה שני רובים, ומעשה שהיה כך היה: אחד מן הטירונים שבפיקודה החליט שנשבר לו ועזב את התכנית ללא רשות. לפני בואה הביתה ביקרה בביתו ולקחה ממנו את הרובה. ביום ראשון, לפני שהיא אמורה הייתה לחזור לבסיס היא התכוונה לבקר שוב בביתו, לנסות ולשכנעו לחזור לתוכנית, ובאם תצליח, להחזיר לו את הנשק המוחרם.

אמו האומללה של החייל העריק המחבל נתן-זדה סיפרה שהתחננה בפני מפקדיו של בנה שיחרימו את נשקו לפני שמשוהו נורא יקרה, אך נראה שלא נעשו מאמצים גדולים מדי לעשות כן. אם אכן היו נעשים מאמצים גדולים יותר לאתרו ולהחרים את נשקו, קרוב לודאי שהאסון הנורא יכול היה להימנע.

אך כמו שאומרת אימרת-כנף אנגלית אחרת: "ראיה מאחור הינה תמיד 20/20"

רחל כנען-קייפן מתגוררת בווסט בלומפילד, מישין

ההכנות המנטליות למפנים: פגישות

גיבוש וסרטים על ימית

מאת עמוס הראל / מעריב 15.8.2005

את שיטת ההכנה גיבשו ענף הפסיכולוגיה במפקדת זרוע היבשה (מז"י), הפסיכולוגים של פיקוד הדרום, אוגדת עזה והמשטרה ואנשי ב"ס למנהיגות בצה"ל. הפינוי, מהמשימות הקשות עמן התמודדו צה"ל והמשטרה, יציב את הפסיכולוגים כשחקנים מרכזיים, ולא עוד כיועצים-לחשנים. בין השאר, לאורך הפינוי יוצמד, בראשונה בצה"ל, פסיכולוג לכל גדוד, שיפעל יחד עם הכוח ויסייע למפקד. למשימה שובצו יותר מעשרים פסיכולוגים, חלקם בהתנדבות. עד עכשיו עמדו במוקד ההכנה אנשי החינוך, שהתמקדו בדילמות ערכיות, בדיון על חובות בדמוקרטיה, והתמודדות עם הסרבנות. כעת, לצד ההכנה המעשית (קבוצות פקודות, תרגילים ומשחקי סימולציה), ייכנסו הפסיכולוגים לתמונה.

גיבוש התוכנית התבסס על פינוי ימית ופינוי מאחזים בגדה. פסיכולוג אוגדת עזה, רב-סרן יותם אמיתי, שוחח עם מפונים ומפנים בימית ואסף את לקחיו. למפקדים חילק הצבא עותקים מספר שכתבה עליזה ויסמן, ממפונות ימית ("הפינוי - סיפור עקירת היישובים בחבל ימית"), שזכה להדפסה מחודשת תודות לעניין של צה"ל.

בין השאר, יוקרנו למפנים סרטים מפינוי ימית ומאחז ליד יצהר וראיונות עם המעורבים. שרונה חן, שהיתה מנהלת בית ספר בימית, מספרת בסרט איך התפרצה, בצעקות ובכי, על חיילים שחסמו את דרכה הביתה: "סף הרגישות הופך נמוך ביותר, אפילו של אנשים רציונליים". יוסי דנציגר, אז חייל בסדיר, מספר איך הוכה בידי תושבים שהתעמתו עם המפנים בימית ועל ההכנה המעטה שקיבל: "היתה תחושה חזקה של חוסר אונים. איפה אני? נגד מי אני?" בסרטים מובלט ניסיון המפונים (שנראה שלשום בהריסת הבתים בגוש קטיף) לפנות אישית לחיילים: "אתה לא חייב לעשות את זה", "תגיד למפקד שאתה לא מסוגל", "לא בשביל זה התגייסת לגולני", וכדומה. קרן אומר שהחיילים יצטרכו להבין ש"אין כאן עניין אישי", גם באלומות שתופעל כלפיהם, גם בקריאות לסרב.

נתקן עולם

נתקן עולם

הרב ויצמן

"לפני שלוש מאות שנה ומעלה הפליגה אניית "מייפלאוור" מנמל פלימות בדרכה לעולם החדש. היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה. אבל תמה אני: כמה אנגלים ואמריקנים יודעים בדיוק התאריך של הפלגת אונייה היסטורית זו, כמה "פיליגרימים" היו בספינה זו, ומה היה הלחם שאכלו הנוסעים בצאתם מפלימות. והנה – לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה יצאו היהודים ממצרים, הדבר קרה לפני יותר משישים וששה יובלות – וכל יהודי בעולם יודע עד היום הזה בדיוק נמרץ באיזה יום יצאו היהודים ממצרים – ט"ו ניסן, ומהו הלחם שאכלו אז אבותינו – מצות. ועד היום הזה, במשך אלפי שנה, אוכלים כל היהודים – גם יהודי אמריקה וגם יהודי רוסיה הסובייטית – מצות בט"ו בניסן, ומספרים על יציאת מצרים, ועל התלאות שבאו על היהודים לאחר כך, משיצאו שוב בגולה, והם מסיימים את סיפורם במלים אלו: "השתא עבדי, לשנה הבאה בני-חורין. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל".

את הדברים הללו אמר בן-גוריון בפני הוועדה האנגלו-אמריקאית. שבחים רבים ניתן למנות בבן-גוריון, אך לא את היותו דתי. המנהיג החילוני הזה תבע מגורמים בינ"ל אוניברסאליים להכיר בזכותנו זאת. והוסיף: "אין דוגמא לגורל ארצנו, לערכה ומשמעותה בשבילנו... כל זה הוא יחיד במינו... אהבת ציון, אהבה עמוקה, לוחטת, עזה, עזה כמוות למולדת. אין כל אח ודוגמא לדבר זה בכל ההיסטוריה האנושית... ארץ זו עשתה את עמנו, עמנו עשה ארץ זו. ארץ זו לא עשתה שום עם אחר, שום עם אחר לא עשה ארץ זו. ושוב ארץ זו מתחילה לעשות מחדש את עמנו, ועמנו מתחיל שוב לעשות ארץ זו. זהו דבר יחיד במינו – אבל זוהי עובדה".

את הדברים הללו אמר בן-גוריון בפני הוועדה האנגלו-אמריקאית. שבחים רבים ניתן למנות בבן-גוריון, אך לא את היותו דתי. המנהיג החילוני הזה תבע מגורמים בינ"ל אוניברסאליים להכיר בזכותנו זאת. והוסיף: "אין דוגמא לגורל ארצנו, לערכה ומשמעותה בשבילנו... כל זה הוא יחיד במינו... אהבת ציון, אהבה עמוקה, לוחטת, עזה, עזה כמוות למולדת. אין כל אח ודוגמא לדבר זה בכל ההיסטוריה האנושית... ארץ זו עשתה את עמנו, עמנו עשה ארץ זו. ארץ זו לא עשתה שום עם אחר, שום עם אחר לא עשה ארץ זו. ושוב ארץ זו מתחילה לעשות מחדש את עמנו, ועמנו מתחיל שוב לעשות ארץ זו. זהו דבר יחיד במינו – אבל זוהי עובדה".

שאל נפוליאון: "מתי נערך קרב זה עליו אתם מדוכאים?"

"אדוני המפקד" - ענה היהודי - "לפני כאלפים שנה".

התפרץ נפוליאון בקול נרגש, קבל עם ועדה: הנשמע כדבר הזה, שאדם שאבותיו קיבלו סטירה חזקה, יבכה היום על כאבה?

עם המסוגל לשמור על חווית חורבנו הלאומי אלפיים שנה, ולכאוב אותו כאילו לו עצמו אירע הדבר - עם נצחי הוא, וכל העולם כולו לא יוכל לו".

והנה – לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה יצאו היהודים ממצרים, הדבר קרה לפני יותר משישים וששה יובלות – וכל יהודי בעולם יודע עד היום הזה בדיוק נמרץ באיזה יום יצאו היהודים ממצרים – ט"ו ניסן, ומהו הלחם שאכלו אז אבותינו – מצות. ועד היום הזה, במשך אלפי שנה, אוכלים כל היהודים – גם יהודי אמריקה וגם יהודי רוסיה הסובייטית – מצות בט"ו בניסן, ומספרים על יציאת מצרים, ועל התלאות שבאו על היהודים לאחר כך, משיצאו שוב בגולה, והם מסיימים את סיפורם במלים אלו: "השתא עבדי, לשנה הבאה בני-חורין. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל".

את הדברים הללו אמר בן-גוריון בפני הוועדה האנגלו-אמריקאית. שבחים רבים ניתן למנות בבן-גוריון, אך לא את היותו דתי. המנהיג החילוני הזה תבע מגורמים בינ"ל אוניברסאליים להכיר בזכותנו זאת. והוסיף: "אין דוגמא לגורל ארצנו, לערכה ומשמעותה בשבילנו... כל זה הוא יחיד במינו... אהבת ציון, אהבה עמוקה, לוחטת, עזה, עזה כמוות למולדת. אין כל אח ודוגמא לדבר זה בכל ההיסטוריה האנושית... ארץ זו עשתה את עמנו, עמנו עשה ארץ זו. ארץ זו לא עשתה שום עם אחר, שום עם אחר לא עשה ארץ זו. ושוב ארץ זו מתחילה לעשות מחדש את עמנו, ועמנו מתחיל שוב לעשות ארץ זו. זהו דבר יחיד במינו – אבל זוהי עובדה".

שאל נפוליאון: "מתי נערך קרב זה עליו אתם מדוכאים?"

"אדוני המפקד" - ענה היהודי - "לפני כאלפים שנה".

התפרץ נפוליאון בקול נרגש, קבל עם ועדה: הנשמע כדבר הזה, שאדם שאבותיו קיבלו סטירה חזקה, יבכה היום על כאבה?

עם המסוגל לשמור על חווית חורבנו הלאומי אלפיים שנה, ולכאוב אותו כאילו לו עצמו אירע הדבר - עם נצחי הוא, וכל העולם כולו לא יוכל לו".

"הרומן שלי עם ארץ ישראל הוא רומן רעיוני, רומן של ציונות, רומן של קשר פוליטי, רומן המבוסס על תחושה היסטורית ועל ההכרה שמי שאוהב את עמו חייב לדאוג גם לארצו. זוהי חיבה שנולדה לפני שראיתי את אירוס הגלבע, והרקפת והכלנית, אך כזאת היתה גם אהבתם לארץ של שלושים דורות של יהודים שדבקו בציונות בטרם נקראה בשם זה ואמרו כל פסח 'לשנה הבאה בירושלים'. וזאת גם היתה אהבתו של הרצל, שהבין את הצורך בשיבת ציון עוד בטרם דרכה רגלו בציון, ובטרם שתל את הברוש במוצא. כזאת היתה אהבתו של מנהיג האומה הגדול ביותר, משה, שמעולם לא הגיע לגבולות הארץ, ובכל זאת אהב אותה ורצה להשיב את עמו אליה.

ולכן עד היום, כאשר אני עולה על הר הבית או מתפעל מן הנוף המתגלה מהר הצופים, אני חושב על שלשלת הדורות המקשרת אותנו עם הארץ

הזאת. אני רואה את המגינים ואת הלגיונות היורדים לכיוון המקדש, אני נזכר במטעי הבושם המהוללים, שקליאופטרה חשקה בהם ודרשה מפומפיוס לספח את האיזור לממלכתה. בכפר הערבי בתיר אינני שוכח שהוא עומד על חורבות ביתר היהודית של בר כוכבא. ובגולן אני חושב על יישוב יהודי שעומד שם ועל המצור על גמלא - עיר ואם בישראל. ברצועת החוף של אשקלון אני נזכר בשמשון ובאיבת הפלשתים, ובעמק האלה אני רואה את דוד משלח את אבן הניצחון אל מנהיגם. חברון מזכירה לי את ראשית ההיסטוריה של האומה; קיסריה - את השלטון ההלניסטי הזר בערי החוף, שהיה שנוא כל כך על אבותינו. בפסגת סבסטיה, היא שומרון, אני נזכר במדינת ישראל הראשונה, ששומרון היתה בירתה ושאנשיה הוגלו, ואבדו לעם.

פרשת תזריע מצורע התשס"ד

ש ע ר ש נ י

ממנו יושע

לתקן עולם

החוט
המשולש

לדרכנו

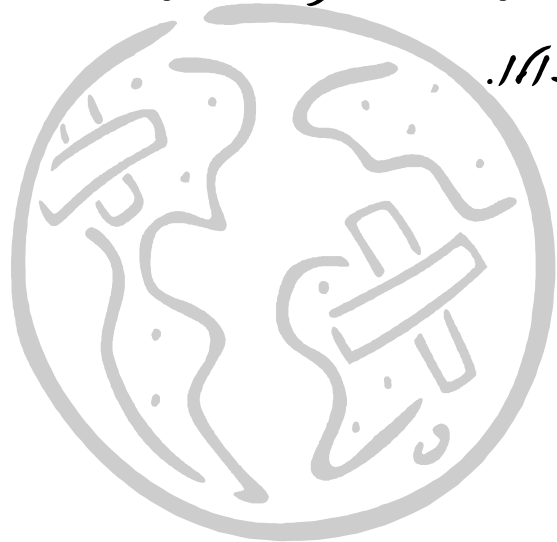
עזראים
כולנו קדימה

פיק צה מחירי את הנקודה
היסודית ביותר: גפקידו של
עם ישראל בעולם.

על מנת להצליח להיבנות
והתקדם - עלינו להיזכר
בגפקידו, להפנים את
ייעודינו ולהגות לצד
אכיוונו בכל העצומה.

נמצא את המושג "אור
אזויים" ומתוך הכרת שימושי
האור, לבין את משימתנו
כאפי עצמנו וכאפי העולם
כולו.

ריק

ישראל ואומות העולם

מאמר בסיס לפעולה מס' 4 – "אורות גבוהים"

הרב שלמה אבינר

בסוכות אנו מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם¹. לעתיד לבוא יבואו הגויים לחוג את חג הסוכות בירושלים ובהפטרה של החג גוער הנביא באותם גויים שלא יעלו לירושלים².

איננו שונאים את האומות, אנו אוהבים אותן, על אף שהן לא תמיד אוהבות אותנו. אברהם אבינו הוא "אב המון גויים"³, הוא דואג לכל העולם ומרגיש אחריות כלפיו. הוא דואג אפילו לאנשי סדום הרעים והחטאים ומנסה להצילם מהשמדה⁴. דרכו מופיעה ברכה לכל העמים "ונברכו בך כל משפחות האדמה"⁵.

אנו אמנם העם הנבחר, אבל בחירתנו אינה בשבילנו בלבד אלא בשביל כל האנושות, ודרכנו ופיעה הברכה לכולם. אנו מוגדרים "לב העמים"⁶, אבל אין זה לב המנותק מהגוף, שאינו אלא אבר מת, אלא זהו הלב החי הנתון בגוף האורגני. כשם שהוא חלק מן הגוף ומחיה אותו – כך אנו לבה, החי של האנושות המחיה אותה. יש קשרי גומלין בין הלב לגוף, בין ישראל לעמים, כשאנו בריאים מבחינה רוחנית – נוספת בריאות בעמים, ולהיפך, כשאנו חולים. וכן כשיש חולי וחולשה בעמים, גם אנו חולים.

גם במתן תורה מתגלה היחס בין ישראל לעמים. אף ע פי שהתורה נתנה לנו, ובלשון הקודש, היא נתנה גם בשבעים לשון⁷. גם שבעים אומות העולם קלטו פירורים מהתוכן האלוהי העליון שניתן לנו. המאורע הכביר של מתן תורה הגיע אליהם בכל מיני דרכי. כל עם קלט הישרה מוסרית כלשהי מן התורה הנתונה לנו.

בראותנו התחזקותנו, התרוממותנו הרוחנית – היא לטובתה האמיתית של כל האנושות. חז"ל התבטאו: אילו הגויים היו מבינים עד כמה מועיל להם בית המקדש שלנו, היו בונים לנו אותו בעצמם ועושים אותו מזהב⁸. באותה מידה: אילו הגויים היו מבינים את הטובה הצפויה להם מחזרת עם ישראל לארצו, היו בונים לנו את הארץ במו ידיהם ועושים כל מאמץ מדיני ולכלי כדי לבסס את מדינת ישראל. אמנם האמת ניתנת להיאמר, שאנו אשמים מעט בכך שאין הם מבינים זאת. שכחנו להסביר להם. ובעצם, הסברנו דברים אחרים. באנו לארץ ואמרנו לעולם: "אנחנו מסכנים ונרדפים, אין לנו היכן לחיות, תנו לנו פיסת אדמה". סגנון של קבצנות בינלאומי. לסגנון הזה יש לנו שותפים. אחרים באו ואמרו: גם אנחנו מסכנים. גם לנו מגיעה פיסת אדמה. מדוע באתם דווקא לארץ ישראל? לכו לאוגנדה, לכו לבירוביג'אן. היינו צריכים לדבר בסגנון אחר לגמרי: אנו באים, עם ישראל חוזר לארצו, גור אריה יהודה שב למקומו, תצמח מכך טובה גדולה לעולם כולו, אתם הערבים יושבי הארץ, אשריכם שיש לכם חלק בחזרת עם ישראל לארצו. זכות

¹ "א"ר אלעזר הני שבעים פרים כנגד מי? כנגד שבעים אומות" סוכה נה:

² זכריה יד

³ בראשית יז' ד'

⁴ בראשית יח'

⁵ בראשית יב' ג'

⁶ כוזרי מאמר שני לו'

⁷ שבת פח:

⁸ נצח ישראל למהר"ל פרק ה. במדבר רבה א. ג. סוכה נה:

גדולה היא לכם ששמרתם לנו את ארץ ישראל וזכות גדולה תיפול בחלקכם אם תעזרו לנו, מזלכם גרם להיות כאן בזמן שהתהליך הזה מתרחש, אתם תרוויחו מכך. אולי הערבים והעולם לא היו מבינים דבורים כאלו מיד. אפשר שהיו מבינים רק לאחר חמישים שנה. אבל אנחנו לא הסברנו להם. ומדוע? כי אנו בעצמנו שכחנו מי אנחנו ומה אנחנו.

מכל מקום, למרות חולשותינו "אשרי עולם שאומה זו בתוכו"⁹. והעולם יהיה מאושר יותר ככל שעם ישראל יתגלה בבריאותו ושלמותו הרוחנית.

בחג הסוכות, כאשר מופיעה ומתגלה העצמיות הישראלית המיוחדת, כאשר עם ישראל מתרומם אל פנימיותו – הרי מיניה וביה יש בכך התרוממות קדושתית לכל העמים. משמחת חג הסוכות יש זרזים של שמחה ואושר, גבורה וקדושה, שמגיעים לכל האנושות.

מתוך "חג החיים הישראלים" טל חרמון למועדים, עמ' 61-62

1. אור החיים, שמות יט' ז'

פעולה זו מבוססת על מאמרו
של הרב אבינר "ישראל ואומות
העולם" חובה לקרוא לפני
העברת הפעילות

אורות גבוהים

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יבינו את תפקידו של עם ישראל ומשמעות הביטוי "אור לגויים".
- ◀ החניכים ישאפו למימוש ייעודו של עם ישראל.

מבנה הפעולה:

1. היכרות עם המושג "אור לגויים"
2. הכרת שימושי האור
3. הבנת משמעות החושך והסכנות שבו
4. הצימאון לאלוקות בקרב האומות
5. משמעות עמ"י כ"אור לגויים"
6. סיכום

מהלך הפעולה:

תוך כדי הפעולה מרכיבים טבלה של שימושי האור ותפקידו של עם ישראל בהתאם - ציור של סוג אור, הסבר תפקיד האור, השלכה לעמ"י ואומות העולם. הטבלה המלאה מופיעה בסיכום.

1. היכרות עם המושג "אור לגויים"

פריסת שלט ועליו הביטוי "אור לגויים"

דיון:

- למי מוכר הביטוי?
- מה הוא מביע?
- מה זה אומר להיות אור לגויים?

אנחנו יודעים כי לעם ישראל יש תפקיד בעולם, וישנם ביטויים רבים המייצגים אותו: "ממלכת כהנים וגוי קדוש" "לתקן עולם במלכות שדי" "אור לגויים". כדי להצליח לממש את ייעודנו, עלינו להבין אותו. נתמקד בביטוי "אור לגויים" ונלמד דרכו את משמעותו של עם ישראל לעולם.

2. הכרת שימושי האור

חוש מישוש – עוצמים לשני חניכים את העיניים ועורכים ביניהם תחרות זיהוי של החפצים שהם ממששים.

חלקי ציור – תולים מראש על הקיר ציור גדול של מגדלור ומכסים אותו (נספח 1) ומחשיכים את החדר. באמצעות פנס קטן מאירים בכל פעם על חלק אחר של הציור. הקבוצה הראשונה שזיהתה את הציור – מנצחת.

מגדלור – בהתייחס לציור שהתגלה במשחק הקודם: מהו מגדלור? מה תפקידו? למה הוא שימש? מדוע יש אורות על מסלולי הנחיתה של מטוסים? מהפעלות אלו מתגלים שלושה שימושים מרכזיים לאור:

יכולת לראות את הקיים – האור לא יוצר שינוי בחפץ, הוא פשוט מאפשר לזהות אותו.

הדגשה – באמצעות חושך ואור ניתן להדגיש דברים מסויימים ו"להעלים" אחרים (כמו אלומת האור הנקראת "ספוט" שמשתמשים בה בהצגות ומאירים שחקן מסויים).

כיוון – באמצעות האור מסמנים יעד, מטרה, מקום אליו צריכים להגיע.

עם ישראל המהווה "אור לגויים" צריך למלא את שלושת התפקידים האלו של אור כלפי הגויים. מה זה אומר? למה הגויים צריכים שאנחנו נהיה האור שלהם?

3. הבנת משמעות החושך והסכנות שבו

תחרות בין שתי קבוצות בכתיבת כמה שיותר סיבות שאנשים מפחדים מהחושך (ניתן לכתוב במרכז הגיליון "מי מפחד מהחושך" והחניכים כותבים סיבות מסביב).

הקראת הסיבות שכתבו החניכים וחשיבה על מכנה משותף לסיבות השונות.

הרמח"ל במסילת ישרים מסביר את הסכנות הטמונות בחושך:

פרק ד' – דרכי קניית הזהירות

"וזה כי העצה האמיתית הזאת לא יוכלו לתת אותה ולא לראות אמיתה, אלא אותם שכבר יצאו מתחת יד יצרם ומשלו בו. כי מי שהוא עדין חבוש במאסר יצרו, אין עיניו רואות האמת הזאת, ואינו יכול להכירה, כי היצר מסמא את עיניו ממש, והנה הוא כהולך בחושך שיש לפניו מכשולות ואין עיניו רואות אותם. והוא מה שאמרו ז"ל (בבא מציעא פג, ב): "תשת חושך ויהי לילה (תהלים קד, כ) - זה העולם הזה שדומה ללילה".

והבן כמה נפלא המאמר האמיתי הזה למי שמעמיק להבין בו. כי הנה חושך הלילה שני מיני טעויות אפשר לו שיגרם לעין האדם: או יכסה את העין עד שלא יראה מה שלפניו כלל; או שיטעה אותו עד שיראה לו עמוד כאילו הוא אדם, ואדם כאילו הוא עמוד.

כן חומריות וגשמיות העולם הזה הנה הוא חושך הלילה לעין השכל וגורם לו שתי טעויות: האחת: אינו מניח לו שיראה המכשולות שבדרכי העולם, ונמצאים הפתאים הולכים לבטח ונופלים ואובדים מבלי שהגיעם פחד תחילה. והוא מה שאמר הכתוב (משלי ד, יט): "דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה ייכשלו", ואומר (שם כב, ג): "ערום ראה רעה ונסתר, ופתיים עברו ונענשו"; ואומר (שם יד, ט): "וכסיל מתעבר ובוטח"; כי לבם בריא להם כאולם, ונופלים טרם ידעו מהמכשול כלל.

והטעות השני, והוא קשה מן הראשון, הוא: שמטעה ראייתם עד שרואים הרע כאילו הוא ממש טוב, והטוב כאילו הוא רע, ומתוך כך מתחזקים ומחזיקים מעשיהם הרעים. כי אין די שחסרה מהם ראיית האמת לראות הרעה אשר נגד פניהם, אלא שנראה להם למצוא ראיות גדולות וניסיונות מוכיחים לסברותיהם הרעות ולדעותיהם הכוזבות. וזאת היא הרעה הגדולה המלפתם ומביאתם אל באר שחת. והוא מה שאמר הכתוב (ישעיה ו, י): "השמן לב העם הזה ואוזניו הכבד ועיניו השע פן וגו'", וכל זה מפני היותם תחת החושך, וכבושים המה תחת ממשלת יצרם."

הרמח"ל אומר שהחושך יכול לגרום לשתי טעויות מרכזיות:

1. האדם לא רואה את מה שיש סביבו – הוא עלול ליפול, להיפגע, להזיק לחפצים שהוא ידרוך עליהם, לפספס דברים טובים וכו'.
2. האדם רואה משהו אבל לא מצליח לזהות מה זה – גם כאן הוא עלול לפספס דברים, לא להיזהר מסכנות, להתייחס בצורה שגויה למציאות וליצור נזק.

בפרק ב' – ביאור מידת הזהירות, מזכיר הרמח"ל תופעה מסוכנת:

"הנה ענין הזהירות הוא שיהיה האדם נזהר במעשיו ובעניניו כלומר: מתבונן ומפקח על מעשיו ודרכיו, הטובים הם אם לא? לבלתי יעזב נפשו לסכנת האבדון חס ושלום ולא ילך במהלך הרגלו כעור באפלה."

אדם שלא נזהר במעשיו הוא כמו עיוור שהולך באפילה. לכאורה, מה אכפת לעוור שיש אפילה? בלאו הכי הוא לא רואה כלום? אלא שבחושך גם אחרים לא יכולים לכוון אותו... אדם עיוור היא מציאות, אין לו מה לעשות עם זה. הוא צריך לדאוג לכך שיהיה מי שיכוון אותו. הוא צריך להימצא בקרבת אנשים שרואים (גם פיזית וגם שיש אור במקום) והם יוכלו לעזור לו להתמודד עם מה שהוא לא רואה. אומות העולם נמצאות בחושך של עיוורון (בהמשך נסביר מהו החושך הזה), ובנוסף הן נמצאות באפילה – אין מי שיעזור להן ויכוון אותן, אין מי שידריך אותן. זה תפקידו של עם ישראל לשמש אור. לאפשר את ההכוונה וההדרכה.

לחניכים קטנים: ניתן לומר בע"פ את דברי הרמח"ל ולא בלשוננו.

4. הצימאון לאלוקות בקרב האומות

פורסים ציור של כדור הארץ (או שמביאים כדור הארץ גדול במיוחד...). מראים חידות בציורים (נספח 2) של מקומות המהווים מוקדים של דתות שונות. הקבוצה הראשונה שמזהה את המקום וממקמת אותו על כדור הארץ – מקבלת נקודה.

לחניכים קטנים: ניתן לסמן על כדור הארץ את המקומות האפשריים והחניכים צריכים להתאים בינם לבין הציור.

הרצון לאלוהות קיים בכל מקום. בעולם ישנן כיום כעשרת אלפים דתות שונות (יהדות ולהבדיל: איסלאם, נצרות, הינדואיזם, בודהה ועוד עבודות אליילים רבות). לאורך כל הדורות האדם חיפש את אלוקים. במגדל בבל, ניסוי בני האדם להגיע פיזית לאלוקים שיושב בשמים, בתקופת אברהם עבדו לפסילים, במצרים עבדו לנילוס ולשה, מאורח יותר היתה עבודה למולך, לבעל ולעוד רבים. הכוזרי התלבט בין אמונות שונות (הפילוסופיה, הנצרות, האיסלאם, עד שהגיע ליהדות). עד היום אנשים נוסעים למזרח הרחוק כדי לחפש משהו רוחני.

השאיפה לאלוקות טבועה באדם מראשיתו. תפקידו לעבוד את האל והוא מנסה דרכים שונות ומשונות כדי לעשות זאת (לפעמים הוא עובד כל מיני ערכים כדי להתחמק מהמפגש המחייב עם אלוקים: "חופש" "זכויות האדם" "אומנות" וכו'). כיוון שאומות העולם הן עיוורות בתחום, הקב"ה נתגלה רק לעם ישראל ורק לנו הוא הראה את הדרך הראויה לעבוד אותו, הן מסתבכות. הטעויות שציין הרמח"ל כתוצאה מהחושך קורות לאומות העולם: הן לא מזהות את הדרך הנכונה, והן מפרשות דברים בצורה שגויה וטועות בהתנהגותן. אומות העולם מנסות כל מיני דרכים להגיע לאלוקים, חלקן כוללות פגיעה קשה בעם ישראל (במסגרת הטעויות שנובעות מכך שאתה לא רואה טוב וחושב שמהו אחד הוא משהו הפוך לגמרי). תפקידו של עם ישראל הוא להיות "אור לגויים" – אין לנו מטרה להפוך את כולם ליהודים, אין לנו עניין לשנות את אומות העולם. אנחנו צריכים לעבוד את ה' כעם ישראל והם צריכים לעבוד אותו כאומות העולם, תפקידנו להראות להם איך לעשות את זה. ללמד את אומות העולם איך הם יכולים וצריכים להתקרב לקב"ה.

5. משמעות עמ"י כ"אור לגויים"

שלושת שימושי האור שהוזכרו בתחילת הפעולה מייצגים שלושה תפקידים של עם ישראל:

מגדלור – להציב רף מוסרי. להיות מודל לחברה תקינה וראויה מכל הבחינות שכל אומות העולם ירצו לשאוף אליה.

יכולת לראות את הקיים – עם ישראל לא מייצר משהו חדש כלפי אומות העולם, הוא לא נותן להם דברים החיצוניים להם, הוא מאיר ובכך מאפשר להם לראות את הקיים. לראות טוב, עמ"י עושה סדר לעמים, שופט ביניהם ומשכין שלום בעולם.

הדגשה – עם ישראל בוחר להאיר לכל עם משהו מסויים, תכונה ייחודית שהוא יכול וצריך לתרום לעולם. עם ישראל מנחה את הגויים באמצעות ההדגשה, במה עליהם להשתמש ומתי. לזהות את הכוחות שלהם (חכמה בגויים תאמין), להכיר את הכשרונות שיש להם ובאמצעותם הם יכולים להתקרב לקב"ה.

מה ההנחיה שעם ישראל נותן לאומות העולם? מהי הדרך המתאימה להם להתקרב לקב"ה?

ישעיהו פרק ב

א הַדָּבָר אֲשֶׁר זָוָה, יִשְׁעִיהוּ בֶן-אֲמוּץ, עַל-יְהוּדָה, וִירוּשָׁלַם. ב וְהָיָה בְּאַזְוּרִית הַיָּמִים, נִכּוֹן יְהִיָה הָר-בֵּית-יְהוָה בְּרֹאשׁ הָהָרִים, וְנִשָּׂא, מִגְבְּעוֹת; וְנִהְרֹו אֵלָיו, כָּל-הַגּוֹיִם. ג וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים, וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלָה אֶל-הָר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וִירֵנוּ מִדְּרָכָיו, וְנִלְכָה בְּאֲרוֹזֵתָיו: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וְדָבָר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם. ד וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם, וְהוֹכִינוּ לְעַמִּים רַבִּים; וְכָתְתוּ זִוְרָבוֹתָם לְאַתִּים, וְזִוְזִיתוּתֵיהֶם לְמוֹמְרוֹת--לֹא-יֵשָׂא גּוֹי אֶל-גּוֹי זָוָר, וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלּוֹמָה. (פ)

לחניכים קטנים: כתב חידה של הפסוקים בישעיהו (נספח 3)

אומות העולם מתקרבות לקב"ה באמצעות קירבה לעם ישראל. כל הגויים יבואו להתייעץ בבעיות מוסריות וכך ימנעו מלחמות ושפיכות דמים.

דרך נוספת ומשמעותית היא באמצעות מתן אפשרות לעם ישראל לעבוד את ה' כראוי. אומות העולם יאפשרו לעם ישראל לעסוק בתורה ובמצוות באמצעות שקט ובאמצעות סיוע כלכלי. בתקופת שלמה המלך היו אלה עבדי חירם מלך צור שעזרו פיזית בהקמת המקדש "ויפסלו בני שלמה ובני חירם והגבילים ויכינו העצים והאבנים לבנות הבית" (מלכים א' ה' לב'), ובעז"ה כך עתיד להיות באחרית הימים:

"אמרו חכמים: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד... ומפני זה נתאו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח, כדי שינוחו ממלכויות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצוות כהוגן, וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה... לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר "כי מלאה הארץ דעה את ה'"... לא נתאו החכמים והנביאים לימות המשיח... אלא כדי שיהיו פנוין בתורה וחכמתה... ובאותו הזמן... לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם..."

(רמב"ם, הל' מלכים, פי"ב ה"ב)

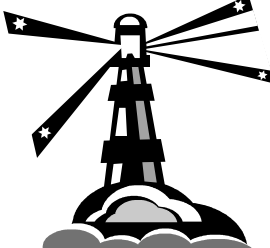
שתי נקודות מעניינות נוספות ביחס לאור, שיכולות להוסיף נופך על עם ישראל ואומות העולם:

אור – מורכב מכל הצבעים – עמ"י כולל באחריותו את כל האומות "לולא תורתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת"

אור – לא רואים אותו אלא כשהוא נפגש עם משהו – עמ"י והתורה צריכים להיפגש עם העולם ואז הם באים לידי ביטוי בצורה הטובה והבולטת ביותר.

סיכום

מסכמים את מהלך הפעולה ואת תפקידנו נוכח הביטוי "אור לגויים" באמצעות הטבלה שמולאה במהלך הפעולה:

להציב רף מוסרי והתנהגותי לעולם כולו	לסמן את היעד	
מאיר לאומות את המצב. יוצר סדר ושופט ביניהם	מפיץ אור ומאפשר לראות	
מנחה את הגויים באילו כוחות עליהם להשתמש וכיצד הם יכולים להתקרב לקב"ה באמצעותם	מדגיש משהו מסויים	

איך עושים את זה?

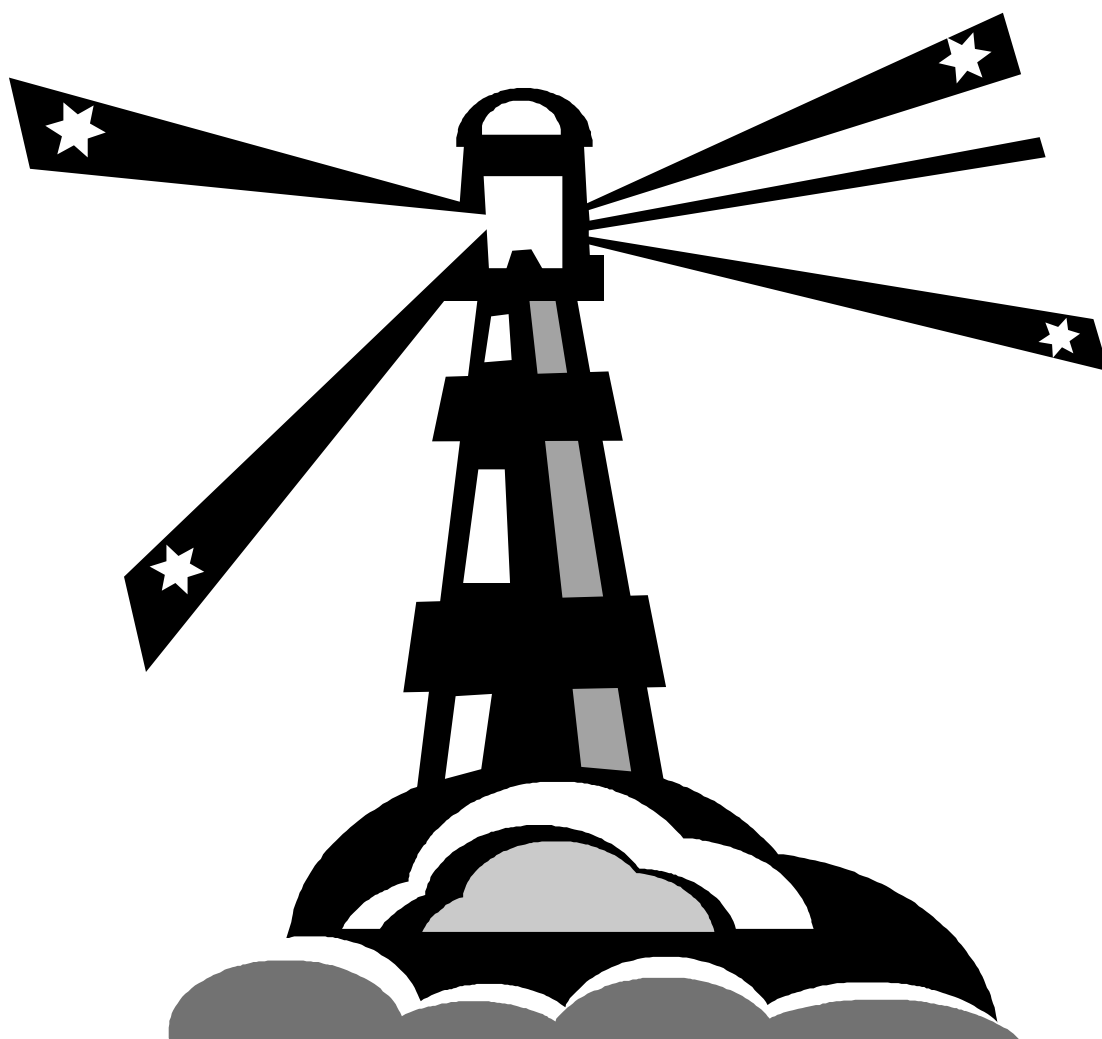
הרב הס בספרו "אמונות" אומר שהיהודי הוא כמו פנסאי (נספח 4) – לימוד עם החניכים:

- ◀ מה דורש ממני להיות פנסאי?
- ◀ מה טוב בזה שהשממה תתבייש?
- ◀ מה דומה בין אומות העולם לשממה?
- ◀ באיזה ים יכול לטבוע הפנס?
- ◀ מה משמעות התפיסה בגרון?
- ◀ מדוע הכפיה מסוכנת?
- ◀ מה מסמלת התפיסה בקצה הבגד?

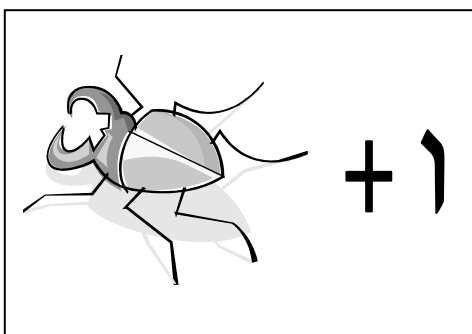
לחניכים קטנים: לדלג על "הפנסאי" ואיך עושים את זה? בעז"ה בהמשך החוברת...

העשרה:

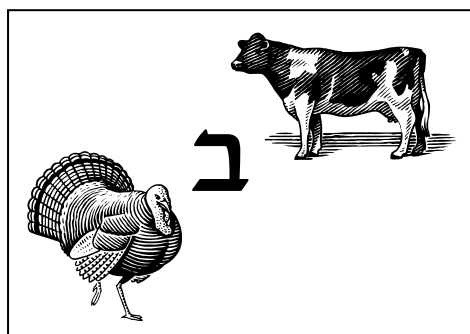
חטא העגל וההתנתקות / הרב פילבר

נספח 2 – חידות

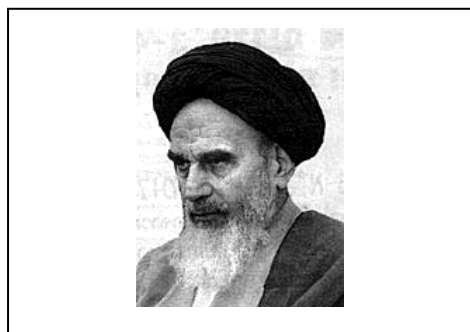
ותיקו

פרות בהודו

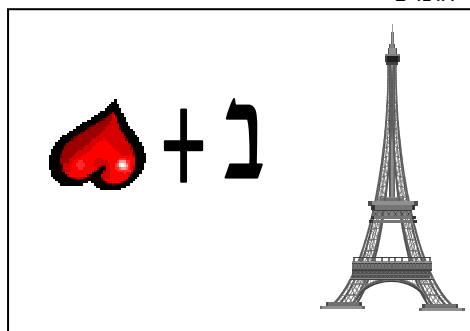
בודהא

חומיני

מכה

מגדל בבל

נספח 3 – חידה

𐀀𐀁𐀂𐀃𐀄𐀅𐀆𐀇𐀈𐀉𐀊𐀋𐀌𐀍𐀎𐀏𐀐𐀑𐀒𐀓𐀔𐀕𐀖𐀗𐀘𐀙𐀚𐀛𐀜𐀝𐀞𐀟𐀠𐀡𐀢𐀣𐀤𐀥𐀦𐀧𐀨𐀩𐀪𐀫𐀬𐀭𐀮𐀯𐀰𐀱𐀲𐀳𐀴𐀵𐀶𐀷𐀸𐀹𐀺𐀻𐀼𐀽𐀾𐀿𐁀𐁁𐁂𐁃𐁄𐁅𐁆𐁇𐁈𐁉𐁊𐁋𐁌𐁍𐁎𐁏𐁐𐁑𐁒𐁓𐁔𐁕𐁖𐁗𐁘𐁙𐁚𐁛𐁜𐁝𐁞𐁟𐁠𐁡𐁢𐁣𐁤𐁥𐁦𐁧𐁨𐁩𐁪𐁫𐁬𐁭𐁮𐁯𐁰𐁱𐁲𐁳𐁴𐁵𐁶𐁷𐁸𐁹𐁺𐁻𐁼𐁽𐁾𐁿𐂀𐂁𐂂𐂃𐂄𐂅𐂆𐂇𐂈𐂉𐂊𐂋𐂌𐂍𐂎𐂏𐂐𐂑𐂒𐂓𐂔𐂕𐂖𐂗𐂘𐂙𐂚𐂛𐂜𐂝𐂞𐂟𐂠𐂡𐂢𐂣𐂤𐂥𐂦𐂧𐂨𐂩𐂪𐂫𐂬𐂭𐂮𐂯𐂰𐂱𐂲𐂳𐂴𐂵𐂶𐂷𐂸𐂹𐂺𐂻𐂼𐂽𐂾𐂿𐃀𐃁𐃂𐃃𐃄𐃅𐃆𐃇𐃈𐃉𐃊𐃋𐃌𐃍𐃎𐃏𐃐𐃑𐃒𐃓𐃔𐃕𐃖𐃗𐃘𐃙𐃚𐃛𐃜𐃝𐃞𐃟𐃠𐃡𐃢𐃣𐃤𐃥𐃦𐃧𐃨𐃩𐃪𐃫𐃬𐃭𐃮𐃯𐃰𐃱𐃲𐃳𐃴𐃵𐃶𐃷𐃸𐃹𐃺𐃻𐃼𐃽𐃾𐃿𐄀𐄁𐄂𐄃𐄄𐄅𐄆𐄇𐄈𐄉𐄊𐄋𐄌𐄍𐄎𐄏𐄐𐄑𐄒𐄓𐄔𐄕𐄖𐄗𐄘𐄙𐄚𐄛𐄜𐄝𐄞𐄟𐄠𐄡𐄢𐄣𐄤𐄥𐄦𐄧𐄨𐄩𐄪𐄫𐄬𐄭𐄮𐄯𐄰𐄱𐄲𐄳𐄴𐄵𐄶𐄷𐄸𐄹𐄺𐄻𐄼𐄽𐄾𐄿𐅀𐅁𐅂𐅃𐅄𐅅𐅆𐅇𐅈𐅉𐅊𐅋𐅌𐅍𐅎𐅏𐅐𐅑𐅒𐅓𐅔𐅕𐅖𐅗𐅘𐅙𐅚𐅛𐅜𐅝𐅞𐅟𐅠𐅡𐅢𐅣𐅤𐅥𐅦𐅧𐅨𐅩𐅪𐅫𐅬𐅭𐅮𐅯𐅰𐅱𐅲𐅳𐅴𐅵𐅶𐅷𐅸𐅹𐅺𐅻𐅼𐅽𐅾𐅿𐆀𐆁𐆂𐆃𐆄𐆅𐆆𐆇𐆈𐆉𐆊𐆋𐆌𐆍𐆎𐆏𐆐𐆑𐆒𐆓𐆔𐆕𐆖𐆗𐆘𐆙𐆚𐆛𐆜𐆝𐆞𐆟𐆠𐆡𐆢𐆣𐆤𐆥𐆦𐆧𐆨𐆩𐆪𐆫𐆬𐆭𐆮𐆯𐆰𐆱𐆲𐆳𐆴𐆵𐆶𐆷𐆸𐆹𐆺𐆻𐆼𐆽𐆾𐆿𐇀𐇁𐇂𐇃𐇄𐇅𐇆𐇇𐇈𐇉𐇊𐇋𐇌𐇍𐇎𐇏𐇐𐇑𐇒𐇓𐇔𐇕𐇖𐇗𐇘𐇙𐇚𐇛𐇜𐇝𐇞𐇟𐇠𐇡𐇢𐇣𐇤𐇥𐇦𐇧𐇨𐇩𐇪𐇫𐇬𐇭𐇮𐇯𐇰𐇱𐇲𐇳𐇴𐇵𐇶𐇷𐇸𐇹𐇺𐇻𐇼𐇽𐇾𐇿𐈀𐈁𐈂𐈃𐈄𐈅𐈆𐈇𐈈𐈉𐈊𐈋𐈌𐈍𐈎𐈏𐈐𐈑𐈒𐈓𐈔𐈕𐈖𐈗𐈘𐈙𐈚𐈛𐈜𐈝𐈞𐈟𐈠𐈡𐈢𐈣𐈤𐈥𐈦𐈧𐈨𐈩𐈪𐈫𐈬𐈭𐈮𐈯𐈰𐈱𐈲𐈳𐈴𐈵𐈶𐈷𐈸𐈹𐈺𐈻𐈼𐈽𐈾𐈿𐉀𐉁𐉂𐉃𐉄𐉅𐉆𐉇𐉈𐉉𐉊𐉋𐉌𐉍𐉎𐉏𐉐𐉑𐉒𐉓𐉔𐉕𐉖𐉗𐉘𐉙𐉚𐉛𐉜𐉝𐉞𐉟𐉠𐉡𐉢𐉣𐉤𐉥𐉦𐉧𐉨𐉩𐉪𐉫𐉬𐉭𐉮𐉯𐉰𐉱𐉲𐉳𐉴𐉵𐉶𐉷𐉸𐉹𐉺𐉻𐉼𐉽𐉾𐉿𐊀𐊁𐊂𐊃𐊄𐊅𐊆𐊇𐊈𐊉𐊊𐊋𐊌𐊍𐊎𐊏𐊐𐊑𐊒𐊓𐊔𐊕𐊖𐊗𐊘𐊙𐊚𐊛𐊜𐊝𐊞𐊟𐊠𐊡𐊢𐊣𐊤𐊥𐊦𐊧𐊨𐊩𐊪𐊫𐊬𐊭𐊮𐊯𐊰𐊱𐊲𐊳𐊴𐊵𐊶𐊷𐊸𐊹𐊺𐊻𐊼𐊽𐊾𐊿𐋀𐋁𐋂𐋃𐋄𐋅𐋆𐋇𐋈𐋉𐋊𐋋𐋌𐋍𐋎𐋏𐋐𐋑𐋒𐋓𐋔𐋕𐋖𐋗𐋘𐋙𐋚𐋛𐋜𐋝𐋞𐋟𐋠𐋡𐋢𐋣𐋤𐋥𐋦𐋧𐋨𐋩𐋪𐋫𐋬𐋭𐋮𐋯𐋰𐋱𐋲𐋳𐋴𐋵𐋶𐋷𐋸𐋹𐋺𐋻𐋼𐋽𐋾𐋿𐌀𐌁𐌂𐌃𐌄𐌅𐌆𐌇𐌈𐌉𐌊𐌋𐌌𐌍𐌎𐌏𐌐𐌑𐌒𐌓𐌔𐌕𐌖𐌗𐌘𐌙𐌚𐌛𐌜𐌝𐌞𐌟𐌠𐌡𐌢𐌣𐌤𐌥𐌦𐌧𐌨𐌩𐌪𐌫𐌬𐌭𐌮𐌯𐌰𐌱𐌲𐌳𐌴𐌵𐌶𐌷𐌸𐌹𐌺𐌻𐌼𐌽𐌾𐌿𐍀𐍁𐍂𐍃𐍄𐍅𐍆𐍇𐍈𐍉𐍊𐍋𐍌𐍍𐍎𐍏𐍐𐍑𐍒𐍓𐍔𐍕𐍖𐍗𐍘𐍙𐍚𐍛𐍜𐍝𐍞𐍟𐍠𐍡𐍢𐍣𐍤𐍥𐍦𐍧𐍨𐍩𐍪𐍫𐍬𐍭𐍮𐍯𐍰𐍱𐍲𐍳𐍴𐍵𐍶𐍷𐍸𐍹𐍺𐍻𐍼𐍽𐍾𐍿𐎀𐎁𐎂𐎃𐎄𐎅𐎆𐎇𐎈𐎉𐎊𐎋𐎌𐎍𐎎𐎏𐎐𐎑𐎒𐎓𐎔𐎕𐎖𐎗𐎘𐎙𐎚𐎛𐎜𐎝𐎞𐎟𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯𐎰𐎱𐎲𐎳𐎴𐎵𐎶𐎷𐎸𐎹𐎺𐎻𐎼𐎽𐎾𐎿𐏀𐏁𐏂𐏃𐏄𐏅𐏆𐏇𐏈𐏉𐏊𐏋𐏌𐏍𐏎𐏏𐏐𐏑𐏒𐏓𐏔𐏕𐏖𐏗𐏘𐏙𐏚𐏛𐏜𐏝𐏞𐏟𐏠𐏡𐏢𐏣𐏤𐏥𐏦𐏧𐏨𐏩𐏪𐏫𐏬𐏭𐏮𐏯𐏰𐏱𐏲𐏳𐏴𐏵𐏶𐏷𐏸𐏹𐏺𐏻𐏼𐏽

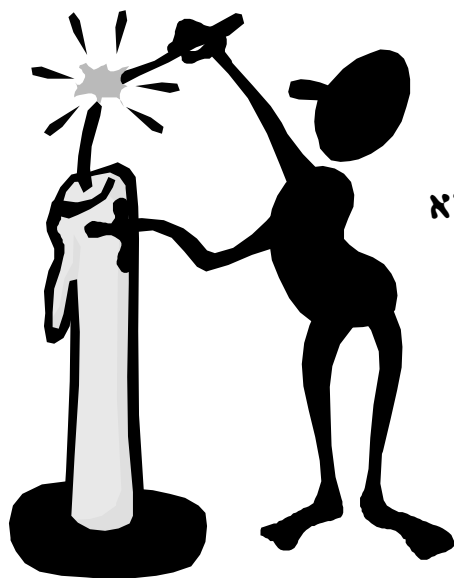
צופן:

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
										

ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת
▼	▽	✦	☪	✪	♣	☞	🕯	🌀	☆	©

הפנסאי

מתוך: "אמינות" הרב הס

- שאל תלמיד את רבו: יהודי מהו?
- פנסאי, כתפקידו של האיש לפנים, קודם המצאת החשמל. שכל
- ערב הדליק באש את פנסי הרחוב.
- וכשהפנס קבוע במדבר שממה?
- אף שם על הפנסאי להדליקו, כדי שידעו הכל שהמקום הינו מדבר
- שמים, וכדי שהשממה תתבייש בפני אור הפנס.
- וכשהפנס קבוע בים?
- יש להתפשט, לקפוץ לים, ולהדליקו
- אך איני רואה ת הפנס?
- כיוון שאינך פנסאי
- וכיצד נעשים פנסאי?
- עליך להתחיל מעצמך. רחץ את עצמך, צא
- מחומריותך. כשאתה חומרי, אתה נתקל
- תמיד רק בחומר, לכשתזדכך – תראה גם
- את עדינותו של הזולת.
- האם מותר לתפוס את הזולת בגרוני?
- בגרוני – לא, אבל בקצה בגדי-כן.

ש ע ר ש ל י ש י

ממנו יושע

לתקן עולם

החוט המשולש

לדרכנו

עזראים
כולנו קדימה

על מנת להצליח להיות "אור
לגויים" יש צורך בשלושה

מרכיבים:

גורם ישראל

עם ישראל

ארץ ישראל

בפרק זה מתברר הגיוניות

של כל אחד ממרכיבים אלו,

והבה כי

רק במציאות

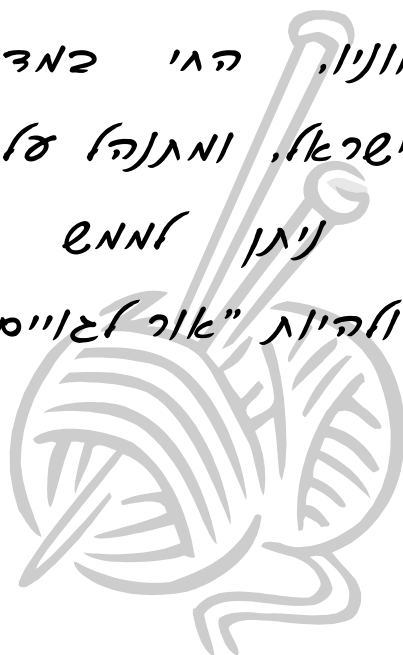
של ע.ס. ע

כל גוונים. הרי במדינתנו

בארץ ישראל, ומנהל ע"פ

הגורם, ניתן לממש את

יישורו להיות "אור לגויים"

ר'יק

אורייתא, קודשא בריך הוא וישראל

מאמר בסיס לפעולה מס' 5 – 'הסתכל באורייתא'

הרב איתמר אלדר

...התורה היא ביטוי לשלמות ההרמונית של האלוקות, והיא מבטאת את האלוקות על כל צדדיה. תורת ד' הינה תורת נצח שאינה קשורה לזמן, מקום ושפה. הערכים המגולמים בה משקפים את האמת האלוקית על כל רבדיה ומרכיביה, ועל כן יכולה היא להנתן רק לישראל ולא ליחידים, גדולים ככל שיהיו - 'ושמי ד' לא נודעתי להם'.

עקרון זה ניצב מאחורי אמרות רבות בזוהר הקדוש, המופיעות באופן זה או אחר גם בספרות המדרש. התורה היא אור, ואור זקוק לכלי שיקבלו. אבותינו היו מרכבה לשכינה, אולם לא יכלו הם להיות מרכבה לתורה. מרכבה לתורה יכול להיות רק עם שלם, על כל מרכיביו ועל כל מאפייניו.

הזוהר הקדוש (ח"ג עג.) טבע את האמירה הידועה ובעלת המשמעות: 'אורייתא, קודשא בריך הוא וישראל חד הם'. אמירה זו, לולא נאמרה בקודשי הקודשים, לא היתה יכולה להאמר. ניחא שאורייתא וישראל חד הם, אולם הזוהר הקדוש כורך אף את הקב"ה בחדא מחתא.

גילוי המלא של הקב"ה בעולם אינו יכול להעשות ללא התורה, שהרי רק היא משקפת את שם הויה-העצמותי והכולל כל. ותורה אינה יכולה להנתן בעולם, אם אין את ישראל, שבתכונות הכוללת יכולים להכיל אותה. כנסת ישראל היא כלי קיבול נאה לתורה, כשם שהמלכות היא כלי קיבול נאה לתפארת.

אמר רבי אלעזר, כד ברא קב"ה עלמא על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא יאות, ואם לאו הרי אנא אהדר לכו לתהו ובהו, ועלמא לא אתקיים עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא [כאשר ברא הקב"ה עולם, על תנאי היה, שכאשר יבואו ישראל, אם יקבלו תורה, יאות, ואם לא הרי אני מחזיר אתכם לתהו ובהו, והעולם לא עמד עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו תורה] (הזוהר הקדוש ח"א דף פט.).

עשרים ושש הדורות עד למעמד הר סיני הם בסך הכל בחינה של 'לבושים'. כל הגילויים האלוקיים שהיו בהם הם בבחינת לבושים לשם הויה-ה, לספירת תפארת, שנתגלתה לישראל דייקא במתן תורה.

אך בל נטעה, גם טרם חשיפתה של ספירה זו היא היוותה את העולם והיא הגוף הניצב מתחת לכל הלבושים:

ואלה תולדות יצחק וגו', פתח רבי חייא ואמר, (תהלים ק"ו, ב) מי ימלל גבורות ד' ישמיע כל תהלתו, תא חזי כד בעא קב"ה וסליק ברעותא קמיה למברי עלמא, הוה מסתכל באורייתא וברא ליה, ובכל עובדא ועובדא דברא קב"ה בעלמא הוה מסתכל באורייתא וברא ליה, הדא הוא דכתיב (משלי ח', ל) ואהיה אצלו אמון, ואהיה מדרש הנעלם [בוא וראה, כאשר רצה הקב"ה ועלה ברצונו לפניו לברוא עולם, היה מסתכל בתורה ובורא לו, ובכל מעשה ומעשה שברא הקב"ה בעולם היה מסתכל בתורה ובורא לו] (הזוהר הקדוש ח"א קלד.).

התורה היא ה'קוד הגנטי' של העולם. האידיאות המשתקפות בה, נקודת המבט על האלוקות ועל המציאות שיש בה, כל אלו מהווים את ההופעה האלוקית בכל בריה ובריה. עד לגילוייה של התורה, הופעה זו היתה נסתרת ועטופה בלבושים שונים של הנהגות שונות, ולאחר מתן תורה הנהגה זו גלויה היא.

פעולה זו מבוססת על מאמרו
של הרב איתמר אלדר "אורייתא
קודשא בריך הוא וישראל"

הסתכל באורייתא

מטרת הפעולה:

◀ החניכים ינהלו את חייהם מתוך חיבור לתורה ומצוותיה

מבנה הפעולה:

1. הכרה בחילוקי דעות
2. לימוד משמעותה של התורה לעולם
3. הבנה כי התורה היא מכלול חיים ולא רק רשימת הוראות

מהלך הפעולה:

1. הכרה בחילוקי דעות

החניכים יושבים במעגל. מקריאים דעה (נספח 1). מי שמסכים עובר כסא אחד ימינה, ומי שנגד עובר שמאלה. אם שני חניכים מגיעים לאותו מקום הם מתיישבים אחד על השני. וכך הלאה, עד שיש ערימות חניכים.

דיון:

- למה לכל אחד מאיתנו יש דעה שונה?
- איך יודעים מה צודק ומה נכון?
- מה גורם לחילוקי הדעות?
- איזה מוסר הוא האמיתי?

"התבלבלנו" / יאיר לפיד (נספח 2) – איך הגענו למצב כזה של בילבול? מה יכול לעזור לנו לצאת ממנו?
עם ישראל צריך להיות "אור לגויים". חלק מתפקידו הוא יצירת חברת מופת שתהווה מודל לכולם, וחלק
נוסף הוא הנחיית אומות העולם, שפיטה ביניהם והוראת הדרך הראויה. כפי שנאמר בישעיהו ב' ג': "וְהָיָה לְכָל
עַמִּים רִבִּים, וְאָמְרוּ לָכֹה וְנַעֲלָה אֶל-הָר-יְהוָה אֶל-בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וְיִרְנֻנוּ מִדֶּרֶכָיו, וְנִלְכֶּה בְּאַרְחֵיָיו".

איך עם ישראל יכול לעשות זאת?

לפי מה נלמד את אומות העולם?

איזה מודל מוסרי נדגים לאומות העולם אם כל אחד חושב שמשוהו אחר הוא מוסרי?

2. לימוד משמעותה של התורה בעולם

לחניכים קטנים:

מתחלקים לשתי קבוצות שצריכות למלא משימות שונות. קבוצה אחת מקבלת הוראות ברורות וקבוצה שניה – הוראות מעורפלות (נספח 3). וודאי שלקבוצה הראשונה יש יותר סיכוי להצליח. הקב"ה ברא את העולם, קבע את המשימות, וצירף להן הוראות ברורות – התורה. אומות העולם, או לצערנו אפילו יהודים, שחושבים שהם מבינים יותר טוב איך העולם צריך להתנהל, מה מוסרי ומה צודק – פועלים בניגוד להוראות היצרן ועלולים להגיע לאבדון. עם ישראל שיהיה בקיא בתורה, יתנהג בהתאם, וילמד את אומות העולם לפיה – יביא את העולם כולו למצב הטוב והראוי לו.

לחניכים גדולים:

תחרות פיענוח כתב חידה (נספח 4), כאשר לקבוצה אחת יש את הצופן (נספח 5) ולקבוצה השניה – אין. וודאי שהקבוצה הראשונה תצליח בפיענוח, והשניה – לא כ"כ. כתבים שהיו מוכרים וידועים (כמו גימטריה, א"ת ב"ש וכו') כן היו ניתנים לפיתרון, אבל הכתבים האחרים – לא, חייבים את הצופן. הקב"ה נתן לנו כתב חידה – את העולם, ובחסדו הוא נתן לנו גם את הצופן – התורה. להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" כלפי עצמנו, ו"אור לגויים" כלפי כל העולם, זו משימה לא פשוטה בכלל, ואנחנו חייבים את ההנחיות של התורה כדי להצליח לעמוד בה. אמנם ישנם דברים שאולי האדם היה יודע אותם גם לבד, מצוות שבין אדם לחברו, ענייני מוסר וסדר מדיני, אבל בשום אופן לא יתכן שהאדם ידע את כל התנהלות הדברים ויצליח לפענח את כל סודות העולם לבדו, ללא הצופן. גם לגבי הדברים שנראים אנושיים והגיוניים יש מחלוקות וסכנות: באיראן חותכים ידיים של גנב, בסין יש איסור ללדת יותר מילד אחד, ובגרמניה נעשתה השואה האיומה בשם המוסר והטוהר האירי. כמו כן, גם אם האדם מטוב לבו ומוסריותו יבין שיש צורך לכבד הורים, לעולם הוא לא יגיע לכל הפרטים שהתורה מנחה אליהם בכוחות עצמו, לעולם הוא לא ידע מה לעשות כשאבא מבקש ממנו משהו שמזיק לבריאותו...

3. הבנה כי התורה היא מכלול חיים ולא רק רשימת הוראות

לחניכים קטנים:

אחוז ההשפעה – כל קבוצה מקבלת 100 מקלות ביגלה קטנים וכרטיסיות עם גורמים שונים (נספח 6). עליהם לחלק את מקלות הביגלה בין הגורמים השונים, לפי המשקל שיש לכל אחד מהם כשהם מקבלים החלטה.

לכאורה, ישנם כל מיני גורמים שצריכים להשפיע עלינו בהחלטה, והתורה / ההלכה היא אחד מהם, אבל זה לא כך. התורה כוללת בתוכה את כל הגורמים האפשריים. ההלכה לוקחת בחשבון את כל המרכיבים ויוצרת את ההלכה = הדרך בה צריך ללכת, בהתחשב בגורמים השונים.

התורה אינה רק רשימת הוראות לאירועים מסויימים, היא מכלול של תפיסת עולם שלפיה נקעת ההתנהגות בכל רגע ורגע, בכל צומת של החלטה.

לחניכים גדולים: לא שווה – כל קבוצה מקבלת כרטיסיות עם ערכים (נספח 7) וכרטיסיות עם סימנים: < > =. עליה ליצור משוואות הכוללות את הערכים ואת הסימנים.

לפעמים נדמה לנו, שאמנם התורה היא ספר ההוראות של העולם, אבל יש עוד כל מיני גורמים שצריך להתחשב בהם, ועוד כל מיני ערכים שיכולים להתנגש. חשוב להבין שהתורה כוללת את כל הערכים בעולם, היא לוקחת הכל בחשבון. היא לא עוד ערך אלא מעין "מערבל" גדול שמכניס לתוכו את כל הערכים והשיקולים ומוציא את הדרך בה צריך בסופו של דבר לנהוג.

אם מחללים שבת כדי להציל חיים של מישור, זה לא בגלל שחיי אדם יותר חשובים מהתורה, אלא שהתורה קבעה שחיי אדם מצדיקים חילול שבת. אם לא נוהגים בהחמרה כלשהי כי החברה יצחקו עלי, זה לא בגלל שהמעמד החברתי שלי יותר חשוב מהתורה, אלא שהתורה קבעה לגבי החמרות מסויימות שאין לנהוג בהן בפומבי אם הן תגרומנה לזלזול (מסילת ישרים פרק כ' – "במשקל החסידות").

בכתבי החידה מהשלב הקודם התקבלו אמרות חז"ל על התורה. רואים מכולם כי התורה היא הבסיס לעולם. תורה קדמה לעולם, הקב"ה הסתכל בתורה וברא לפיה את העולם. יש תכנים שצריכים לבוא לידי ביטוי, יש עקרונות וערכים שהיו קיימים עוד לפני העולם הפיזי שלנו, הקב"ה הסתכל עליהם ובנה לפיהם אתה עולם, הוא יצר עולם שמבוסס על עקרונות וערכים אלו ויכול (וצריך) להוציא אותם מהכח אל הפועל.

אם עם ישראל לא היה מקבל תורה ולא היה עוסק בה יומם ולילה, "חוקות שמים וארץ לא שמת" – העולם לא היה מתקיים. כל העולם חיכה תלוי ועומד, עד יום השישי – ו' סיוון לקבלת התורה, ורק אז "נכנס למסלול נורמלי".

מכתב מחזור בשאלה שחזר בתשובה (נספח 8)

התורה היא מכלול חיים, כל מעשה שאנחנו עושים צריך להבחין בעיניים תורניות – האם הוא מקרב אותי לקב"ה או לא? האם הוא מקדם את העולם ליעודו או מרחיק אותו ממנו? אין מעשים "סתם", אין דברים שהם בתחום של התורה ודברים שלא קשורים אליה. התורה היא העולם, הכל נובע ממנה ולכן הכל גם נמצא בה. כל מעשה שלנו, מחשבה, והחלטה משמעותיים. כל הזדמנות להתקרב לקב"ה ולעשות את הטוב בעיניו שהתפספסה, כל זמן שלא נוצל כראוי – מעכב אותנו בדרך להיות "ממלכת כהנים" ו"אור לגויים".

העשרה:

חינוך לערכים / הרב אלישע אבינר

לחניכים קטנים:

- ◀ צריך תלבושת אחידה בבית הספר
- ◀ אני מחכה שלוש שעות בין חלב לבשר
- ◀ שבת זה זמן איכות למשפחה
- ◀ צריך להעניש הולכי רגל שעוברים באור אדום
- ◀ צריך לקבוע חוק נגד לשון הרע
- ◀ היה עדיף שיהיה מותר להתפלל שחרית עד 12 בצהריים
- ◀ צריך להחזיר למי שפוגע בנו
- ◀ זה לא נורא להעתיק לפעמים שיעורי בית ממישהו אחר
- ◀ חבל שיש חוק שצריך לשים חגורה ברכב גם מאחור
- ◀ צריך להעניש מי שזורק זבל ברחוב

לחניכים גדולים:

- ◀ כדאי שיהיה עונש מוות בישראל
- ◀ לגנבים צריך לכרות את הידיים (זה עובד בארצות איסלאמיות...)
- ◀ טוב שיש חוק חינוך חובה
- ◀ טוב שצריך מלווה מבוגר בחודשים הראשונים של הנהיגה
- ◀ זה בסדר לעשות כתובת קעקע
- ◀ מותר להשתמש בעט של חבר טוב בלי לבקש רשות, הרי ברור שהוא מרשה
- ◀ אסור לקרוא בספר של מישהו אחר בלי לבקש רשות
- ◀ חבל שיש חוק שצריך לשים חגורה ברכב גם מאחור
- ◀ צריך לספר, אם ראינו שמישהו גרם נזק וברח
- ◀ צריך להעניש הולכי רגל שעוברים באור אדום

איך התבלבלנו / יאיר לפיד

מתייהם באמבולנסים של חילונים. שבה קצינים קרביים מובילים את תנועת הסירוב ולג'ובניקים בפיקוד העורף מגיעה תוספת סיכון. ארץ שבה משחקי כדורגל והרוגים מופיעים במסך מפוצל, וילד בן שמונה לא יודע אם הוא באמצע פיגוע או בקרנבל. הרי עוד לפני שהכל התחיל היא כבר היתה די מסובכת. כבר אז היא היתה ארץ של היי-טק מול דת, שטחים מול שלום, פסטיבל שאנטיפי מול פסטיבל הכליזמרים, הממשלה נגד הפרקליטות שנגד בג"ץ שנגד היועץ שנגד הנגד.

ראה אלי, כי היינו מבולבלים עד מאוד. זה בלבול רע. מכל המצבים, אומרים הפסיכולוגים, אי הוודאות הוא הגרוע ביותר. אילו ידענו מהי המטרה, יכולנו להילחם בשבילה. ב כל ישראלי הרי טמון איזה טרומפלדור שמגן על החומה. רק שעכשיו החבר יוסף מסתכל והנה אין מאחוריו חומה והמגדל היחיד הוא של עזריאלי, שנראה כמו בדיחה

חיזורית על ימים אחרים. כי הכי קשה היא התמיהה הנסתר, הפושטת בגוף כמו רעל וגורמת לנו לא להבין את מה שאנחנו מבינים. הרי בתוך תוכנו כולנו יודעים שהמצב הוא בעצם פשוט. כך וכך יהודים, כך וכך ערבים, כך וכך קילומטרים של קרקע מבושלת ומוכתמת. מה הסיכון הגדול? למה אנחנו לא מצליחים לצאת

מזה? מה רואים כולם ורק אני לא?

התבלבלנו. בכל השאלות היסודיות. מה אנחנו, יהודים יותר או דמוקרטים יותר? נלחמים בנחישות, או נאבקים, למרות הכל, למען השלום? לא מאמינים לאף פוליטיקאי, או נאחזים בכל שבב מנהיגות דלוח? בודקים את מחירי הטיסות או את עלות המשכנתאות? הומנים או מראים להם מה זה? אסקפיסטים או שומעים מבזקים בכל חצי שעה? תוהים מה יהיה, או שואלים את עצמנו איך זה קרה? ואולי, ובעצם סביר, אנחנו הכל ביחד. מה שהופך אותנו, בסך הכל, לאנשים טובים יחסית, אבל מבולבלים. מאוד מבולבלים.

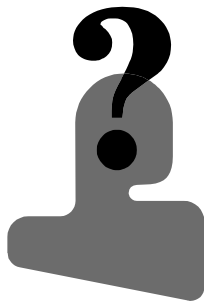
08/03/02

התבלבלנו. זו האמת החותכת היחידה שיש לנו כרגע. בלבול קיומי עמוק, מדמם, ששום חוסם עורקים לא יכול לעצור. ברור לנו שאסור להיכנע לטרור, אבל אנחנו יודעים שאין פתרון צבאי. ברור לנו שדרוש הסכם שלום, אבל אנחנו יודעים שהם לא הסכימו לקחת מה שאנחנו יכולים לתת. ברור לנו שהם להורגך השכם להרגו, אבל הפלסטינים כנראה משכימים מוקדם במיוחד. ברור לנו שכדאי להעביר את המלחמה אל השטחים, אבל אנחנו לא רוצים להפוך לרוצחי ילדים ונשים. ברור לנו שצריך להפגין את עוצמתנו, אבל אסור לנו להפוך אותם לקדושים מעונים. ברור לנו שצריך להגיב על כל פיגוע, אבל לא יכול להיות שכל מטורף עם חגורת נפץ יקבע את עתידנו. ברור לנו, בעיקר, שלא ברור לנו.

התבלבלנו. אנחנו אפילו לא יודעים כבר מי אנחנו. בין מצביעי הימין קיים רוב ברור התומך בהקמת מדינה פלסטינית, בין מצביעי השמאל והמרכז יש תמיכה מאסיבית בצב"ל והתנגדות עקרונית לסרבנות. כל ישראלי מחזיק בקיטבג הנפש שלו לפחות שלוש דעות סותרות. הוא בעד שלום, בעד תגובה חריפה, בעד לעשות משהו דחוף, אבל לאט. רוב הזמן אנחנו תומכים ברעיון שאיננו יודעים מהו. מן תקווה עמומה שיקום מישור עם איזו תוכנית מקורית באמת, מהפכנית באמת, אבל שלא תערער את היסודות שאליהם התרגלנו. הסקרים עברו כבר מזמן מהתחום האפור לתחום הפסיכי. משהו שם לב שרובנו תומכים בראש ממשלה שאיננו מסכימים עם מדיניותו?

התבלבלנו. בלבול עצוב, שאיבד את היכולת להפריד בין הפרטי ללאומי. אתה שואל אנשים "מה נשמע?" והם עונים במצב. בהתחשב במצב, אתה יודע איך המצב, מצבי בסדר אבל המדינה, אתה יודע, המצב לא קל. אין כבר אישי בארץ הזו. אין שלומי, רק שלומנו. והוא רע.

התבלבלנו קשות. זוהי ארץ של יהודים הקוברים חיילים ורסים מחוץ לגדר. ארץ שבה חרדים שאינם מכירים במדינה מלקטים בשבת את

עליכם למצוא פתק שינחה אתכם למשימה הבאה. הפתק נמצא בסניף.	עליכם למצוא פתק שינחה אתכם למשימה הבאה. הפתק נמצא אצל המרכזת.

גם הפתק שלהם נמצא אצל המרכזת, והפתק שהיא נותנת להם:

הפתק שהמרכזת נותנת להם:

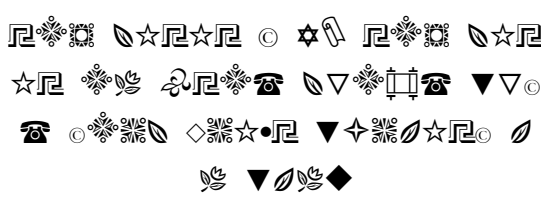
עליכם להביא למדריך חמישה חפצים בצבע שהוא היה מעדיף	עליכם להביא למדריך חמישה חפצים בצבע ירוק

נספח 4 – כתב חידה – נותנים אותו לשתי הקברוצות (בלי הפתרונות)

עחמע עדכתא מלפטששכל פמטל האבל	אפגצ דקיצ כזפכי

פתרון: הקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא

פתרון: תורה קדמה לעולם

	/400 /200 /6 /400 1 /30 /6 /30 /10 /30 /6 40 /40 /6 /10 10 /300 400 /6 /100 /6 /8 5 /30 /30 90 /200 /1 /6 40 /10 /40 10 /400 /40 /300 1

פתרון: יום השישי – עד יום השישי ו' סיוון המוכן למתן תורה (רש"י לבראשית א' לא')

פתרון: "לולא תורתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת"י

נספח 5 – הצופן (יש לתת אותו רק לקבוצה אחת!)

חרטומים	א"ל ב"מ	א"ת ב"ש	גימטריה	
🍃	ל	ת	1	א
✦	מ	ש	2	ב
✉	נ	ר	3	ג
📎	ס	ק	4	ד
🍃	ע	צ	5	ה
❁	פ	פ	6	ו
🕯	צ	ע	7	ז
⊙	ק	ס	8	ח
↓	ר	נ	9	ט
📖	ש	מ	10	י
📖	ת	ל	20	כ
▼	א	כ	30	ל
▽	ב	י	40	מ
✦	ג	ט	50	נ
🌀	ד	ח	60	ס
☆	ה	ז	70	ע
🍃	ו	ו	80	פ
📖	ז	ה	90	צ
🕯	ח	ד	100	ק
❁	ט	ג	200	ר
☆	י	ב	300	ש
Ⓢ	כ	א	400	ת

מה שבא
לי לעשות

מקבלים החלטה!

הדעה של
ההורים

מקבלים החלטה!

מה
שהחבר'ה
עושים

מקבלים החלטה!

מה שחשוב
עכשיו לעם
ישראל

מקבלים החלטה!

התורה

מקבלים החלטה!

מה שהכי
קל

מקבלים החלטה!

איך שאני
אראה בעיני
החבר'ה

מקבלים החלטה!

מה שאני
מתחבר
אליו

מקבלים החלטה!

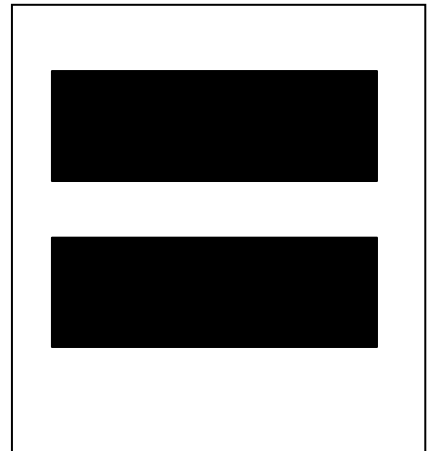
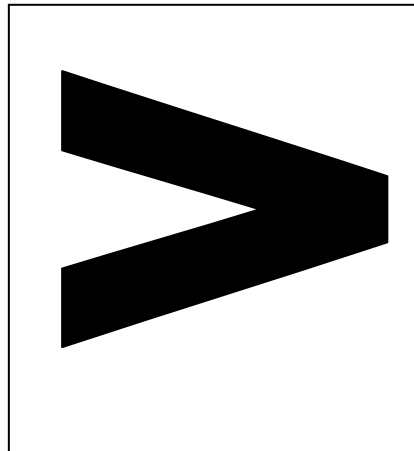
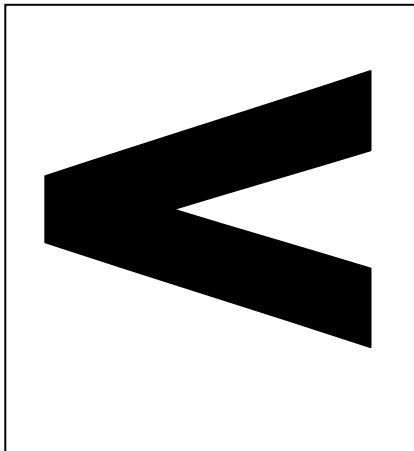
מה שנראה
לי נכון
מבחינה
מוסרית

מקבלים החלטה!

כסף

מקבלים החלטה!

שמיירת שבת	ישוב ארץ ישראל	כיבוד הורים
כבוד לזולת	התורה	לשון הרע
שלום	אמת	והדרת פני זקן
צדקה	פיקוח נפש	אחדות

יש להכין 4 ערכות של סימנים (ס"ה 12).

"הגבירה שלנו היא במהותה גייס גילוניס + גשלוס מיסיס.

אמה אני מתכוון?

בן אדם גילוני מסתכל על גבר הדגי שלו- הם מבאים ביחד את שעות הפנאי, הם גולמים את אותם
הגאומות- מכוונת גדולה וביט גדול. שניהם רוצים לזכות באוטו כי שניהם מאמינים שכסף יעשה אותם
מאושרים. יש הרבה אנשים שעושים מצוות הרבה יותר טוב ממני אבל גפיסגס את המציאות היא
גילונת- בשורה התחתונה אין הרבה הבדל בינם לבין הגבירה הגילונת, מלבד גשלוס המיסיס: 3
גפילוט ביוס, שומרים שבת, מניחים גפילין וכדו'...

אז מה הגילוני אומר? גודה רבה. לא רוצה גייס כאלו. מה אני צריך את זה?! אני אגיד בלי גשלוס
מיסיס.

אם אין לנו שום איכות גייס אגרת אז כמה אנחנו שונים משאר הצבירים? ...

אנחנו גייס בגמשה שההכרה זה איצשהו עול: יש גייס, ובכל מיני צמחים אנחנו נפגשים בהאכות
שמצמחות אותנו.

אמשה זה לא כך.

ההכרה זה לא לקיים א', ב', ג', אלא להיות את הגורה. משה אתה מתגיל אפרוח- בדיוק כמו שאדם
צריך לאכול, אישון, אהקאלי, אנשוס בין אם הוא רוצה ובין אם לא, ואף אגד לא יאמר שבגלל שהוא
עושה את זה הוא לא גופשי- כי זה גוף הכרמי בגייס שלו, בקיום הפיזי שלו. אותו הדבר במובן
הרוחני: המצוות, ההכרה זה מינוחם רוחני, משה צריך אפרוח עס כל הכוחות, את יכולה אמצוא אנשים
שבקיאס בעולם הגורה, אבל היגס שלהם אמצוות הוא על בסיס גיצוני. עד שבן-אדם לא מרגיש שבו
מקפצה, שזה הגייס שלו, שכל שניה, וכל דבר שהוא עושה- זה על פי איך שהגורה מכוונת אותו-
אז הוא באמת גי את זה כמשהו גיצוני."

מ.ע סטודנט

(גזר בשאלה וגזר בגמשה...)

חינוך לערכים

הרב אלישע אבינר

חלקית. הערכים שלנו מתחילים מתרי"ג המצוות. כל תרי"ג מצוות התורה הן ערכים, ומחנכות לערכים. לא רק אלו שבין אדם לחברו אלא כל תרי"ג המצוות. הן עמוסות ערכים, ועל כן גם "מי שאינו מצווה ועושה" מקבל שכר על קיום המצוה (הר"ן בדרשותיו). גם ללא הציווי האלוקי יש ערך עצמי למצוה. הראי"ה קוק מכנה את המצוות בכינוי "מוסר הקודש". יש מוסר אנושי ויש מוסר אלוקי. המוסר האנושי הוא מצומצם, מפני שטווח הראייה האנושית מוגבל. האדם רואה קרוב וקצר. לעומתו, המוסר האלוקי הוא רחב, מקיף עולם ומלואו, יורד עד לעמקי ההווה האנושית ומטפס לגבהים של היקום כולו.

מהיכן נובעת הגישה הנפוצה המזהה את הערכים רק עם מסכת "אבות"? שורשה בשיח המערבי החילוני אשר מתייחס למצוות התורה כ"פולחן דתי" ושולל מהן את משמעותן הפנימית, ומנגד מעריץ את המוסר החילוני ומייחס לו סגולות ערכיות. לכן הוא מפריד בין מסכת "אבות" לבין מצוות התורה. ההדרכות המוסריות המוזכרות במסכת "אבות" הן ערכים. לעומתן, המצוות הן "פולחן דתי", שאין בו שום שמץ ערכי. גישה זו מחלחלת בתוכנו, ועלינו להילחם נגדה. קבלתה היא סילוף משמעות תורה. היא מביאה להתרוקנות התוכן הפנימי של התורה.

המסקנה פשוטה: המבקש לחנך לערכים, יחנך לקיום כל מצוות התורה.

יש טוענים: גם חז"ל הפרידו בין תורה לערכים, כאשר הם קבעו ש"דרך ארץ קדמה לתורה", מסקנה מוטעית. חז"ל מלמדים אותנו שעד

חלוקות הדעות בין המחנכים האם וכיצד ראוי לחנך לערכים. יש הסבורים שאסור לחנך לערכים, כי מרבית הערכים אינם מוסכמים, ואין המחנך רשאי לחנך על פי השקפת עולמו האישית. בימינו, אין כמעט ערך שאין עליו מחלוקת. הערעור על תוקפם המחייב של הערכים מקיף את כל הערכים המקובלים. לכן, מחנך המבקש להסתלק מהמחלוקת הרחבה בנושא הערכים, או חושש פן יואשם בניסיון להקנות לתלמידיו את השקפת עולמו האישית, מנוע לגמרי מחינוך לערכים. זאת ועוד – מי שהצליח לגבש לעצמו השקפת עולם ערכית ברורה, עדיין נדרש להתמודד עם הצורך לקבוע סדרי עדיפויות חינוכיים, היכן להשקיע יותר. וזו איננה מלאכה קלה. אם קשה לגבש סט של ערכים רצויים, על אחת כמה וכמה שקשה לדרג אותם לפי סדר של חשיבות או נחיצות. קושי זה עלול לרפות את ידם של המחנכים לעסוק בחינוך לערכים.

התלבטויות אלו אינן מנת חלקנו. התורה קובעת ערכים ומנחה לחנך לערכים. היא איננה מניחה מקום להססנות או לפקפוקים. החל מאברהם אבינו אנחנו קרואים לחנך לערכים: "ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו את דרך ה' לעשות צדקה ומשפט" (בראשית יח ט). אברהם אבינו נבחר למשימה של חינוך לערכים. משימה זו לא הוטלה עליו בלבד אלא גם על "בניו וביתו אחריו", כלומר על עם ישראל לדורותיו.

על השאלה "היכן מרוכזים הערכים שיש לחנך לאורם? היכן מופיעה במקורותינו חובת החינוך לערכים?", התשובה הנפוצה היא: ב"פרקי אבות". אולם היא נכונה רק בצורה

שלא ניתנה התורה, התקיים העולם בזכות "דרך ארץ". אלו הן כ"ו דורות מבריאת העולם עד מעמד הר סיני. לכן, ה"דרך ארץ" הוא בסיס לתורה. אבל, לאחר שניתנה התורה, ה"דרך ארץ" כלול בתורה. יתרה מזו, מאז נכלל ה"דרך ארץ" בתורה הוא התעלה, התרומם, התעצם והתחזק. הוא גדל והתפתח מהדרכות אנושיות בודדות למערכת ענפה של מצוות.

בתורה, התווספו ערכים רבים שלא היו כלולים ב"דרך ארץ", והכל התקדש בקדושת המוסר האלוקי. לכן, החינוך לערכים הוא החינוך לתורה ומצוות. מותר להבליט צדדים מסוימים בתורה, מותר להדגיש אותם, אבל אסור שייווצר הרושם שתורה לחוד, וערכים לחוד.

באהבה ובאמונה שלח לך התשס"ה

ערכה של ארץ ישראל

מאמר בסיס לפעולה מס' 6 – 'אין לי ארץ אחרת'

הרב יעקב אריאל

א. ט"ו בשבט – יום חיבת הארץ

לכאורה, ט"ו בשבט אינו אלא תאריך פרזואי של חישובי הלכות הקשורות במצוות התלויות בארץ: תרומה, מעשרות, ערלה, רבעי, ואולי אף שביעית. אולם בהתייחסות הטבעית הלאומית תפס ט"ו בשבט מקום מכובד יותר. היה זה היום בו התמלא הלב רגש אהבה חמים וכיסופים עזים לארץ ישראל: מצוותיה ונופיה, פירותיה ונטיעותיה, עברה ועתידה. יתכן שבגלות, בה לא יכלו לקיים את המצוות התלויות בארץ, היה צורך ליצוק ליום תוכן רגשי יותר, במקום המצוות

המעשיות התלויות בו. אך גם בארץ אין אנו פטורים מלייחד גם את הלב ביום זה, נוסף למוח. אדרבה, בארץ, חובת החיבה, גדולה יותר כי היא באה גם לידי ביטוי ממשי בכל הווייתנו. הלב והמוח, החיבה והחובה, המצוות התלויות בארץ והקשר הנפשי לארץ ישראל, חד הם.

ואכן, גישה עמוקה מתגלית כאן. חיבת הארץ אינה רק אהבת נופה ואתריה, אינה רק בניינה וגאולתה משממותיה. חיבת הארץ היא התקשרות נפשית עמוקה עם קדושתה, ערכיה וסגולותיה. זו הארץ הנבחרת על ידי ה', המושגחת על

חיבת הארץ היא התקשרות נפשית עמוקה עם קדושתה, ערכיה וסגולותיה. זו הארץ הנבחרת על ידי ה', המושגחת על ידו, האהובה עליו. לכן בחר לשכון בה.

ידו, האהובה עליו. לכן בחר לשכון בה. לכן גם נצטוותה הארץ במצוות מיוחדות. כי לא סתם פיסת קרקע היא, אלא ארץ הקודש, וקדושתה מתבטאת ביחס מעשי מיוחד.

ב. ערכה של ארץ ישראל

ארץ ישראל אינה רק טריטוריה. היא אינה מקום בלבד, המאפשר לנו לגור בו. היא אינה רק אדמה המפרנסת אותנו. היא אינה רק נוף המהנה אותנו. היא גם אלה, אך בעיקר הרבה יותר מאלה. עובדה היא שגם כאשר לא היינו בה – פיזית – היתה היא בנו – נפשית. קשרינו הטמירים עם ארצנו, לא זו בלבד שלא נתרופפו בעת ריחוקנו הפיזי ממנה, אלא שלמרובית הפלא התהדקו והועמקו. כי הקשר העמוק הקושר את עם-ישראל לארצו אינו קשר חיצוני, אלא קשר פנימי, מהותי.

המצוות התלויות בארץ מבטאות בדרך ההלכה המעשית, שהיא הביטוי החשוב ביותר בו אנו יכולים לבטא קשר מיוחד זה, שקרקע זו אינה כיתר הקרקעות בעולם. אדמת קודש היא – ולכן חייבת היא במצוות מיוחדות. רצה הקב"ה ליזכות את ארץ ישראל, לפיכך הרבה בה תורה ומצוות.

לדעת הרמב"ן, כל המצוות שבתורה, גם אלו שאינן תלויות בארץ, קשורות בטבורן לארץ ישראל. ואף לדעת הרמב"ם, שאינו מסביר כך, חלקים מרכזיים בהווייתנו הדתית היו מתמוטטים חלילה, ללא ארץ ישראל. לדוגמא – כל הלוח ומערכת החגים תלויים בארץ ישראל (עיי' ספר המצוות, מצוות עשה קנ"ג). ולכן גם עונות השנה הנוהגות בארץ הן הקובעות את אופי חגיגנו וזמנם

ומחייבות כל יהודי באשר הוא שם, גם כשהעונה בה הוא חי אינה תואמת את החג. יהודי באוסטרליה חוגג את חג האביב – בסתיו, ואת חג האסיף – באביב. וכך יאה לו. אין זה מקומו הטבעי.

קיומה המלא של תורתנו ושל מוסדותינו הלאומיים: משפט, מלכות, כהונה ונבואה – יכול לצאת אל הפועל רק בארץ ישראל. לכן כל תפילותינו, תקוותינו, מאוויינו ושאיפותינו מתמקדים בארץ. כל הדר בחו"ל דומה למי שאין לו א-לוה. חיינו הרוחניים חסרי משמעות הם. הוא חסר השראה, חסר אמונה וחסר ייעוד.

ג. התורה והגאולה

האביב הארץ ישראלי מתחיל [בתאריך הלכתי] בט"ו בשבט - שמשמעותו מתבטאת בעיקר במצוות התלויות בארץ; אולם הוא מעוגן בטבע ארצי, שרק בעלי חושים עדינים כרבותינו, חשו בהתעוררותו כשעדיין החורף פרוש על הארץ ועוטה את האילנות בתרדמה עמוקה.

כשם שיש אביב לאדמה ולאדם, כן יש אביב לעם. גאולת ישראל בארצו - אביב לאומי היא, אחרי תרדמת החורף הגלותי הארוך.

ט"ו בשבט - חג התעוררותם של האילנות בארץ ישראל מתרדמת החורף, הוא גם חג התעוררותו של עם ישראל מתרדמת גלותו. פריחת האילנות בארץ גרמה לפריחת תקוותיו של עם ישראל לשוב ולהינטע מחדש בארצו. עם חזרתנו הפיזית לארצנו, חזרנו גם להכות בה שורשים רוחניים. קמו והתעוררו כל המצוות התלויות בארץ ועמקן החלה לשוב ולפרוח תורת

ארץ ישראל. לא עוד חיים מנותקים מהטבע, מהאדמה, מהקוממיות - אלא חיים שלמים, הכוללים בתוכם הכל: שמים וארץ, תורה שלמה שהכל בה - גם עבודה, גם דרך ארץ, גם לאום, גם ניצני מלוכה, גם גבורת הגוף עם גבורת הרוח.

ראש השנה לאילנות הוא גם ראש השנה לאילן האומה, להעמקת שורשיו בארץ מתחת ולהגבהת צמרתו אל השמים ממעל.

באביב התיישבותנו המחודשת בארצנו בדורות האחרונים נעשה ניסיון לנתק הארץ מהתורה, ולהסתכל על הטבע בחושי בשר בלבד, תוך התעלמות מבורא הטבע ומחדשו בטובו והתנכרות ממערכת הרוח הגדולה והעשירה שבתורה ובמצוותיה.

נדמה היה לכאורה שניסיון זה עולה כביכול יפה, שנוצר טיפוס ארץ-ישראלי חדש, משוחרר, נועז, אמיץ, חזק, נמרץ, חלוצי, מעשי, טוב וישר. נושאי התורה, לעומתו, נחשבו, כביכול, לגלותיים, לבטלנים, להוזים ומנותקים מן המציאות המתחדשת. בתעמולה שליוותה גישה זו היתה התעלמות מכוונת מכל הדורות הרבים שבהם כיסופי קודש הם שהניעו את העלייה ארצה ואת ההתיישבות בה, ושתחילת ההתרחבות היישובית בארץ, גם בדורות האחרונים, נעוצה ברבנים, מאמינים ואנשי תורה מובהקים.

עברו דורותיים ושלשה, והאגדה הולכת ומתנפצת לעינינו. "שמנת עבית כשית ותשכח א-ל מחוללך". פסה ההתנדבות, גוועה החלוציות, נגוזה ההתלהבות. הציונות הפכה לציניות והעלייה לירידה. היום ברור לעין כל, שאין אילן בלא שורשים ואין ארץ בלי שמים. איגלאי מילתא למפרע, שנימים תת-קרקעיים חבויים והקרנה על-ארצית סמויה הרוו את הנפש הצחיחה, מבלי שזו תכיר בכך, גם בדורות ההתנכרות. אולם עתה, כמעט שיבש המעיין ונקצץ האילן.

אלא שהתורה החלה מחזרת על אכסנייתה. היא הצועדת כיום בראש ההיחלצות למצוות יישוב הארץ וגאולתה. היא, ורק היא, יכולה לתת כיום משמעות לארץ ולעם ההולך עליה. העלייה החיצונית והפנימית, ההתיישבות בתנאים קשים, העקביות והמסירות, - כולן ניזונות כיום בעליל אך ורק ממעינה של תורה.

מצוות יישוב הארץ הפכה

להיות להמונים רבים

משאת נפש ומשימת חיים,

לאמונה ודעה, להשקפת

עולם, לאתגר לאומי, חברתי

ומוסרי, לאיכות חיים.

התיזה שחלוציות בנויה על מטריאליות, בעוד שהדת אינה אלא אופיום, כביכול, התמוטטה סופית; אלא שבעליה אינם יכולים לעכל זאת, לכן נוח להם לכפור בעובדות או לכנות בכינויים המאפשרים להם להתחמק מדיון ענייני.

רוח חדשה החלה נושבת בהתיישבות החקלאית גם ביחס למצוות התלויות בארץ. שנת השמיטה הולכת ונעשית מורגשת יותר ויותר אצל חקלאים רבים, המשתדלים לקיימה בהידור רב. מתברר שמצוות אלו אינן נטל על החקלאי, אלא כנפיים בהן הוא משתחרר משיעבודו לאדמתו וממריא בהן אל-על.

הדור הצעיר שגדל תחת שמי התכלת של ארצנו הקדושה אינו רואה עוד בלימוד התורה הסגר, חלילה, או אטימות מהדר הטבע; אין הוא רואה בו ניתוק מנוי אילן וניר. אדרבה, התורה היא המוציאה אותו מחנק בטון ואספלט אל דרור ההרים והגאות; היא המביאה אותו אל מרחבי שדות ירוקים; היא המחבבת עליו את הארץ, נופה, עברה ועתידה; היא המכוונת, המדריכה, המעוררת, הממריצה והמתסיסה אותו לפעול ליישובה ופיתוחה. מצוות יישוב הארץ הפכה להיות להמונים רבים משאת נפש ומשימת חיים, לאמונה ודעה, להשקפת עולם, לאתגר לאומי, חברתי ומוסרי, לאיכות חיים.

תורה זו, תורת הארץ, אינה תורה קמוצה המונחת בקרן זוית ומצטמקת ברשות היחיד, אלא תורת ארץ ישראל השלמה, במלוא היקפה, בצמאון ידיעתה והבנתה. בשקידתה ובשאיפת קיומה המלא על כל פרטותיה, דקדוקיה והידוריה, ובהזדהות מלאה עם לומדיה, מוריה ומאוריה. ריח אביב נודף מבית המדרש הארץ-ישראלי, ופרחיו הצבעוניים והריחניים עתידים להוציא את פרי הארץ לגאון ולתפארת, לעם שלם החי חיים שלמים בארצו השלמה.

פעילות זו מתבססת על מאמרו
של הרב יעקב אריאל "ערכה של
ארץ ישראל" – חובה לקרוא
לפני העברת הפעילות

אין לי ארץ אחרת

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יבינו כי ארץ ישראל ועם ישראל תלויים זה בזה, כך שרק מציאות של עמ"י בא"י מפיקה את המירב משניהם.

מבנה הפעולה:

1. הכרה כי לאדמה ולמקומות מסויימים יש משמעות כלפי האדם.
2. הבנה כי עם ישראל וארץ ישראל תלויים זה בזה.
3. לימוד תקופת הגאולה – פריחת ארץ ישראל.

מהלך הפעולה:

1. משמעות האדמה / המקום

סקירת תמונות נוף ומבנים (נספח 1) – כל חניך אומר: מה זה עושה לי? מה מתאים לכל נוף / מקום?
כל חניך חושב / כותב / מצייר מקום שהיה רוצה לחזור אליו או שמצטער שהוא היה שם – זה רק מקום, למה יש לנו יחס אליו? בגלל אירועים שקרו לנו, בגלל זכרונות, בגלל מזג אוויר, נוף וכו'
שירי אדמה (נספח 2) – כל חניך יושב ליד השיר שהכי נוגע אליו. עם מה הכי מזדהים? מהי האדמה עבור האדם? כדאי לכתוב את הדברים שהחניכים אומרים (בשבת אפשר להכין מראש לפי הצפוי: ביטחון, שלווה, מקום מוכר, חקלאות, בית קברו, מדינה וכו').

דיון (בהתאם להפעלה שנעשתה):

האדמה חשובה לכל אדם באשר הוא אדם. אנחנו חיים על האדמה ולא באוויר או בים. האם לאדם היהודי ישנה משמעות נוספת לאדמה? מהי?
מקומות מסויימים קשורים אלינו לטוב או לפחות טוב. מה משמעותה של ארץ ישראל לאדם היהודי? מה משמעותה לעם היהודי?

הבנה כי עם ישראל וארץ ישראל תלויים זה בזה

הקראת אחד הקטעים:

הכוזרי, מאמר שני פסקאות ט'-י"ב:
אמר הכוזרי: מה שאמרת "עם האלוה" כבר נתברר לי, אולם מה שאמרת "בארץ האלוה" קשה לי לקבל זאת.
אמר התכור: אין כל קושי לקבל את ההנחה כי ארץ אחת נתייחדה בדבר מה משאר כל הארצות. הלא בעיניך תראה כי מקום אחד טוב משאר כל המקומות לצמח מיוחד, למחצב מיוחד ולחי מיוחד, ותושביו מיוחדים בצורתם ובמידותם משאר כל האנשים. וכל זה באמצעות מזג הלחות אשר בגוף, כי במזג הזה תלויים גם שלמות הנפש וחסרונה.
אמר הכוזרי: אולם אני לא שמעתי כי יש לאנשי ארץ ישראל יתרון על שאר בני אדם
אמר התכור: כך גם הרכם זה שאתם אומרים כי הכרם מצליח בו, לולא היו נוטעים בו את הגפנים ועושים את כל מלאכת עבודת הכרם הדרושה לגידולם, לא היה עושה ענבים. והנה המעלה המיוחדת באה ראשונה לעם אשר הוא הסגולה והגרעין, ואחרי זה יש שהם מעיין עבודת הכרם לכרם, אולם שלא ככרם העושה ענבים גם במקום אחר, אין עם הסגולה יכול להידבק בעניין האלוהי כי אם בארץ הזאת...."

לחניכים קטנים:

בארץ רגוקה צמח עץ מיוחד,	כי ארץ כיצוס סביבה מיוחדת
כמוהו לא נודע אף אחד.	שבה הוא גדל בסביבה המובטחת
פירותיו נפלאים כטעם גן עדן ממש.	כי רק בגן המקורי יוכל העץ להגשם.
ענפיו עבותים וכל יום מוציא הוא ענף חדש.	רק שם יהיה הוא מלבד פורח...
עד כי את סגולתו של העץ ומעלותיו הטובות	ואם ישגולו הנפלאים: המים, האדמה והאקלים
לא נוכל אלא, לא נוכל כאן אמנות.	יגלה העץ ויקשה להגלים.
שמעו של העץ יצא אמריקים	עד נשיבו אל ארצו המובטחת
וראית את העץ, פה בגור מחכים.	כי רק שם יגן פריו בשלווה ובחיים...
ובקש אז עשיר, אשנא את מקומו מידית.	זה המצחור אינו אלא משל
והעביר את העץ לזינו הפרטית.	על עם מיוחד כמוהו לא נודע אף לא עם אחד
והעץ המיוחד,	שגם הוא כמו העץ גלוי בשורשים
שכמוהו אין אחד...	ולא יוכל בשום מקום אחר להצמיח עץ חדש, גשמים,
הוצא מהג'נה, נאש מהרגבים	רק בקרקע שלו ודווקא בגללי הגדילה
ונדיר להכח שורשים גשמים.	של ארצו ארץ י-ה
את העץ אומנם שגלו באדמה.	כי גם אדם ישראלי, כיצוס, סביבה מיוחדת
אך אמריבה הפלא ואמריבה הגדילה	ורק בה הוא מתקיים בצורה המובטחת
פירותיו של העץ כבר אינם כה מתוקים	רק בה יגן הוא פירות מתוקים
ענפיו ויפיו אינם נשאים אמריקים...	ורק נפלא שיפור אמריקים...

ירפיהו ואפלטון

"ארץ ישראל בחורבן בית ראשון, הפקדש הפך לתל אבנים, שפפה... ירפיהו הנביא פבנה על החורבן, על החטאים, על כבוד ה' שגלה, יושב מול מקום הפקדש עצב ודובע. ניגש אליו אפלטון, פילוסוף יווני גדול, ותמה: אופרים עליך שחכם גדול אתה, מדוע אתה בוכה על עצים ואבנים שחרבו? ענה לו ירפיהו: האם יש לך שאלות כלשהן שאתה לא יודע את התשובות עליהן? שאל אפלטון וירפיהו ענה על כל השאלות בחכמה ובתבונה. התפלא אפלטון: מהיכן לפדת כל כך הרבה חכמה? ענה ירפיהו: מהעצים והאבנים האלו לפדתי..."

(פתוך: סיפורו של יום - ג' תשרי)

עם ישראל תלוי בארץ ישראל, כמו שצמח צריך קרקע מסויימת לגידולו. כאן אנחנו מפיקים מעצמנו את המירב. חכמי ישראל קשורים למקדש, למקום ולרוח השורה בו וממנו נבנים. מבנה זה אינו חד צדדי, גם ארץ ישראל תלויה בעם ישראל היושב עליה.

הקראת קטעים (נספח 3) על התיישבות יהודים במקומות שוממים בלי לומר על איזה מקום מדובר. שאלת החניכים – אילו מקומות לדעתכם מתוארים?
תמונות של חבל ימית וגוש קטיף בבניינם (נספח 4).
הסיפורים והתמונות מראים כי מקומות רבים בארץ ישראל היו שוממים ונחשבו כחסרי סיכוי להתפתחות, וכאשר עם ישראל הגיע לכאן, הוא הצליח להפריח את השממה. לצערינו זה עובד גם הפוך, שטחי אדמת קודש, שעם ישראל נסוג מהם, חוזרים להיות שממה כאשר הם בשלטון זר...

תקופת הגאולה

פיזור שלטים ועליהם אירועים שונים. כל חניך מקבל רצועת נייר קרפ (עדיף שלכל חניך יהיה בצבע אחר כדי שיוכל לזהות אח"כ את שלו), ועליו לחלק אותו ולהדביק על השלטים לפי המידה בעיניו מהווה האירוע המתואר מדד לגאולה.

האירועים על השלטים:

שלום במזרח התיכון	עם ישראל מנצח במלחמות
כל היהודים עולים לישראל	כל היהודים שומרים שבת
העולם מתנצל על הסבל הרב שגרם לעם היהודי	ראש ממשלה דתי
תהליכי חזרה בתשובה המוניים	יש צמחיה ופירות טובים
	אין תאונות דרכים

דיון עם החניכים על בחירתם, מה משקף לדעתם את הגאולה?
לימוד דיוני הגמרא על ניבוי הקץ (סנהדרין צ"ח ע"א):
ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשא לעמי ישראל וגו'" (יהזקאל לו' ח').

וברש"י:

מגולה מזה – כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר.

המדד הטוב ביותר להתקרבותה של הגאולה, היא פריחת ארץ ישראל. למדנו שלאדם יש קשר מיוחד לאדמה, הבנו שלעם ישראל וארץ ישראל יש קשר מיוחד יותר והם תלויים זה בזה. עם ישראל פורח וממש את עצמו הכי טוב רק על אדמת הקודש בחיי מדינה, וארץ ישראל פורחת וצומחת רק כשעם ישראל יושב בה. אשרינו זכינו...

אנחנו בדור שעם ישראל מתקרב למצב בו הוא יוכל לממש את ייעודו, בואו ניקח בזה חלק פעיל ותורם.

העשרה:

הרב עזריאל אריאל, רב היישוב עטרת / חובתנו על ארץ ישראל

אכן אין לנו "זכות טבעית" על ארץ הקודש, כזכותו של כל עם על ארצו. הקשר שלנו אליה הוא באמת לא טבעי. הוא על-טבעי, ועל כן הוא מחייב מאד. בלשון אחרת, עלינו להודות בכך שהארץ אכן איננה שלנו. אין לנו זכות עליה. יש לנו חובה עליה. את ייעודנו הא-להי, כפי שניתן לנו בתנ"ך נוכל לממש במלואו דווקא בהיותנו על הארץ שניתנה לנו לשם מימוש של ייעוד זה. על כן עלינו לקיים כאן בארץ חברת מופת מוסרית שתהיה אור לגויים בכל תחומי החיים, ונסביר לעולם כולו כי הקב"ה הוא שנתן לנו את הארץ כדי לממש בה את החזון הזה. העולם המערבי – שערכיו המוסריים ומשמעותם הרוחנית של חייו התמוטטו עם בוא העידן הפוסט-מודרני, שקיומו הפיסי התערער מאז נפילת מגדלי התאומים – מצפה לבשורה חדשה שתבוא מעם הנצח העתיק המחפש את ימיו כקדם. אם נלך בדרך זו, אזי חזקה היא אמונתנו כי לא ירחק היום עד תכיר האנושות כולה בחובתנו על הארץ כולה, ויתקיים בנו חזון ישעיהו:

והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונישא מגבעות, ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו: לכו ונעלה אל הר ה', אל בית א-להי יעקב, ויורנו מדרכיו, ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים... (ב, ב-ג).

הרש"ר הירש - בראשית כו' / א'

מאז הובטחה הארץ לאברהם לירושה, היא נפקדה תכופות ברעב - אותה ארץ שנועדה להיות זבת חלב ודבש. כי פרי הארץ הזאת אינו מותנה רק בעבודת האדם ובחסדי הטבע, אלא בראש ובראשונה במוסריות יושביה וביושר מעלליהם. "הארץ תקיא את יושביה בטמאם אותה". כשם שהעם מיסודו הוא קשה עורף, שקשה לרכוש את לבו, ורק בכח התורה הוא הופך לעם ה', כך היתה גם הארץ לקשה ורזה מטבעה, נתונה לפורענות הבצורת. ורק בכח אותה תורה, הפכה לארץ השפעה והברכה. גריזים ועיבל זו הבחינה שהועמדה לפני העם מתחילה: שממה האחד, שפע ופריחה האחר. ועל עיבל השומם נבנה המזבח לתורה, שכן בלא כל הנחות מוקדמות תהפוך התורה את עיבל לגריזים. עם וארץ קשורים קשר הדוק. אין האחד מגיע לפריחתו מבלעדי השני.

על גבעות שיר אברק

מילים: אלכסנדר פן
לחן: מרדכי זעירא

אדמה אדמתי
רחומה עד מותי
רוח רב חרבונר הרתיח
ארשתיר לי בדם
שאדם ונדם
על גבעות שיר אברק וחרתיה
המחול בגלים
יעגל עיגולים
עורי שמש - לעד בחרתיה
ביומי ולילי
לי יהוד עמלי
על גבעות שיר אברק וחרתיה
כאן צמרות הזיתים
מזמרות זה ביתי
אבן אבן תלחש הכרתיהו
הרה, הורה שלי
יבולי מבשילים
על גבעות שיר אברק וחרתיה
בשבועה לזהטה
את שבויה לי עתה
זה הלב את נדרו לא ירתיע
כי צווי חרות
האדם הפשוט

אדמה

מילים: אהוד מנור
לחן: יאיר קלינגר

אדמה,
אני קשובה לקולך.
אדמה,
תמיד ולכן שאלך.
אדמה,
השביל בו אפסע הוא שבילך,
אמא אדמה.
אדמה,
רגלי מהלכות יחפות.
אדמה,
פנייר חמות ועוטפות.
אדמה,
עיניים חומות בי צופות,
אמא אדמה.
הן באתי ממך, מחיקך, אדמה,
ואת עתידה לשכר - אדמה
את כל כאבי, את לילותי, את ימי,
עולם ומלואו לך מודה - אדמה
ואנו עצי השדה - אדמה
ממך ואלייך אם כל חי, אמציתי.
אדמה - נותנת פריה לכולם.
אדמה - טובה ותמימה לעולם.
אדמה - למדי נא את בנך האדם.
אמא אדמה.

שיר אדמה

מילים: אשר רייך
לחן: רוני ידידיה

ממעוף הפנטהאוז אין רואים
את חמדת האדמה שהורגנו עליה.
אפילו קצה בת צל עקבותיה אין
רואים ברגלי כל ההולך עליה.
זו האדמה שאני מברך עליה בקומה רמה
חי על רגביה ומתארר בשיפעת צלליה.
אדמה הומיה שאני כחומה חיה מעליה
הולך וסוכך בחמה עליה וכורך חיי
נשימה נשימה עליה. זו האדמה שאני
שופך דמי עליה ומהלך בה את ימי בדממה
ונסר עליה את יפעת זרעי אחרי
אדמה קסומה שאני מגשש כסומא עליה
ופוגש בכל שביליה אש עיוועים. אדמה
שאמי דורך עליה ומשקיט גומה גומה
כאב פצעים. זו הארץ שאני שריד ופליט
חי כשוממה מעליה דוער והולך
הולך ודוער ימים ימימה עליה
והשמיים שמיים לה.

אמא אדמה

מילים: יענקל'ה רוטבליט
לחן: מיקי גבריאלוב

היא תביט אלי טובה וחכמה
כמו בנן השב הביתה מן הדרך
תחבק אותי אליה בנשימה חמה
אמא אדמה.

היא תגיד - "אתה עייף מן המסע
אל תפחד אני חובשת את פצעיך"
היא תיקח אותי אליה כשאקרא
בשמה
אמא אדמה

היא תביט אלי טובה וחכמה
היא שקטה כל כך וכמו תמיד סולחת
תחבק אותי אליה בנשימה חמה
אמא אדמה.

הי אדמה

מילים: יענקל'ה רוטבליט
לחן: רן עפרון

הי אדמה
איר אני נשמע, עבור!
שבוי בתור דממה
אני במהירות האור
תייר תועה בזמן
מפליג אל האינוסוף
בודד בתור ספינה
מבקשת חוף

הי אדמה
תני סימן, הראי לי אות
מה בצע החוכמה
ומה הטעם בדמעות
אי שם נפלה טעות
שיבוש בחישובים
הלכתי לאיבוד
בין הכוכבים

תא שריו בעלטה
נורה
הבהיקה רגע וכבתה
לוחות הבקרה
שותקים ואפלים
אדם בלי הכרה
הי אדמה...

הי אדמה
אנא אני בא כעת
מי יגיד לי מה
בגורלי עכשיו שולט
ומי יתן כיוון
ומי יעוץ עצה
ומי יביא תיקון
ומי ימצא מוצא

אדמה

מילים: שמרית אור
לחן: קובי אושרת

אדמה, אדמה.
יש מילים קרובות ממש עד עומק הנשמה,
יש מילים טובות הכואבות הרבה עוצמה
דם וגם אדם ואדמה, שהן אותה מילה עצמה.

אדמה, אדמה,
אמא מלטפת ועוטפת ושלמה,
אבן לראשי כשהרוח נעימה
שקט לנפשי - ולו לרגע מאושר ללא אימה.

גשר, גשר,
על פני מים רבים אצעד,
קשר, קשר,
הן לא טוב להיות כאן לבד,
בוא, תן לי יד
גם אם הלב ירעד.

אדמה, אדמה,
אהבה סוערת בי עד כלות הנשימה,
אהבה שוזרת בי חלום ומשימה,
אי אפשר אחרת, כבר עייפתי מתופי המלחמה.

יורדת למים -
המיה קלה אשמע,
עוצמת עיניים -
מתור הדממה
עולה קול האדמה.

אדמה, אדמה,
יש מילים קרובות ממש עד עומק הנשמה
יש מילים טובות ואוהבות מתור עוצמה
דם וגם אדם ואדמה שהן מקשה אחת שלמה -
אדמה.

היה זה נס גלוי, פשוטו כמשמעו.
כל דבר שנגענו בו הצליח, בכל השטחים. המקום קלט אותנו בברכה, אחרי הקמת מושב נתיב העשרה הוקמו המושבים אוגדה וניר-אברהם, העיר ימית, המושבים פריאל, תלמי-יוסף, חרובית ועצמונה, והקיבוצים סופה וחולית.
עבדנו קשה מאוד. אהבנו את המקום, את האנשים ואת מה שעשינו. התיידדנו עם האדמה. בזיעה ובאהבה היערכנו אותה מתרדמה בת 2000 שנה. התחברנו אליה, אחרי שנים של בדידות ועצב. שנה אחת של התיישבות יהודית הפריחה את השממה. היתה זו התמזגות מוחלטת, בין אדם ומקום.
מתוך "הפינוי - עקירתם של יישובי חבל ימית" - עמוד 18

הספקות היו רבים: מה יעשו שם האנשים? מה יגדלו? זו לא אדמת הלס המוכרת והחביבה. זה אדמה לא ידועה. החול שונה אפילו מהחולות של צפון סיני, שם החל מתפתח גוש היישובים שייקרא לימים חבל ימית.
אם אפילו הבדואים, אדוני המדבר, לא הצליחו להוציא משהו מהדיונות הללו, מי ערב שהיהודים יצליחו?
"יצמחו לי שערות בכף היד אם יצמח פה משהו על האדמה הזאת. זו אדמה שזזה, אלו חולות. שום דבר לא ניתן לגדל עליהם", "פה לא יצא כלום" פסק אריה יודנפרוינד, אחד החקלאים הטובים ביותר שהיו למדינת ישראל.
חודשים מספר אחרי שעלו הנח"לאים על הקרקע, כבר היו חלק מהחולות מכוסים במשבצות ירוקות של מלפפונים רעננים, ובחממות. החממות יובאו מהולנד. על החוטים שירדו מהתקרה לקרקע החולית טיפסו שתילי עגבניות. טפטפות חלחלו את מימיהן לתוך אדמת החול המדופנת בשכבות של חומר דישון - מה שהכפיל את כמות היבול.
בהתחלה גידלו כולם עגבניות בחממות. החממות הראשונות היו מזכוכית, זכוכית של ממש. אלא שהזכוכית לא תמיד עמדה בפני סופות החול, החממות היו נשברות והגשם היה חודר פנימה. לאט לאט עברו לחממות פלסטיק. זו הייתה מהפיכה של ממש. החממות האלו לגידול עגבניות היו הפיתוח העיקרי של המקום בראשיתו.
מתוך "שורשים בחולות" - עמוד 58

גוש קטיף (גני טל) בבנינו

גוש קטיף (גני טל) בתחילת ההתיישבות

ימית בחורבנה

ימית בתפארתה

"לא תחסר כל בה"

מאמר בסיס לפעולה מס' 7 – 'מתאים לי'

הרב אלעזר אהרנסון

משה רבנו מונה בפרשתנו את שבחה של ארץ ישראל, אשר היא ארץ נחלי מים, זבת חלב ודבש, עשירה בברזל ונחושת, ועוד. הביטוי המסכם את שבחה של ארץ ישראל, והוא אולי כולל את כל השבחים הנוספים, הוא "לא תחסר כל בה".

נראה שתיאור זה הולם להפליא את ארצנו. ארץ ישראל איננה הארץ הפורייה ביותר מכל ארצות תבל. יש ארצות אחרות שיש בהן יותר נחלי מים, מחצבים או הרים נישאים. אך ארץ ישראל מיוחדת מאד במגוון הנופים והאקלימים הניגודי כל כך, המצוי בה בקרבה כה רבה – שפלת החוף, הרי הגליל הירוקים, צוקי מדבר יהודה, הרי אילת, נחלי הגולן, הדיונות בגוש קטיף, המכתשים,

**כשם שכל זן של ענבים
בכרם יצלח דווקא בהר
ספציפי המתאים לו מבחינת
איכות הקרקע, תנאי
האקלים וכו', כך גם עם
ישראל יכול להגיע למעלתו
ותפקידו רק בארץ ישראל.**

מרחבי הנגב והערבה, הרי יהודה והרי שומרון... כל אחד מאזורים אלו שונה מחברו באופן כה בולט, הן במראהו והן באקלים השורר בו, הן בצמחים ובבעלי החיים הגדלים בו והן באווירה שהנוף משרה על האוכלוסייה הגרה במקום, עד כדי כך שלעיתים נדמה שעברת כמה ארצות בדרכך. בתוך כמה שעות אתה מגיע מפסגת החרמון המושלג, דרך הכינרת, שאקלימה מגדל פירות טרופיים כבנות ומנגו, אל

בקעת הירדן ואל ים המלח, המקום הנמוך ביותר בעולם. אכן – "לא תחסר כל בה"...

התכונה המיוחדת הזו של ארץ ישראל איננה קוריוז תיירותי בלבד. זהו אחד ממאפייניה המרכזיים של ארץ ישראל, החושף בפנינו טפח ממעלתה הרוחנית של הארץ.

מפורסם הוא משל הכרם של ר' יהודה הלוי בספר הכוזרי – כשם שכל זן של ענבים בכרם יצלח דווקא בהר ספציפי המתאים לו מבחינת איכות הקרקע, תנאי האקלים וכו', כך גם עם ישראל יכול להגיע למעלתו ותפקידו רק בארץ ישראל. אלא שמשל זה דורש הבנה – בכרם ברור לנו כיצד תורמים המינרלים שבאדמה, המשקעים והאקלים לאיכות הענבים שבכרם; לעומת זאת אין זה גלוי וידוע במה תורמת דווקא ארץ ישראל להגשמת תפקידו של עם ישראל בעולם. ודאי, זוהי ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה תמיד מראשית שנה עד אחרית שנה, ורק בה ניתן להגיע לקרבת אלוקים הגבוהה ביותר, עד למעלת הנבואה – אך הקב"ה סיבב בהשגחתו העליונה כך שגם התנאים הגיאוגרפיים, האקלימיים והסביבתיים של ארץ ישראל מתאימים להיותה משכן לעם ישראל. נראים הדברים, שאף העושר והניגודיות בנופים ובסוגי האקלים השונים, בבחינת 'לא תחסר כל בה', אף הם מבטאים את קדושתה הרוחנית של הארץ ואת התאמתה לעם ישראל.

הרב קוק זצ"ל (אורות עמ' ק"ל) מבאר את סגולתו של עם ישראל על ידי משל למעמדו של האדם בין כל בעלי החיים. לבעלי חיים רבים יש כוחות וכישרונות שאין לאדם. אנו איננו יכולים לרוץ כציטח, לעוף כציפור, או לשחות כדג. ישנם בעלי חיים שיכולת הראייה או השמיעה שלהם מפותחת לאין ערוך על זו שלנו. אבל צירוף כל הסגולות הללו בכוח השכל הוא שנותן לאדם את יתרוננו על פני כל בעלי החיים, כך שבסופו של דבר – בכוח שכלו, ובכוח האמצעים שהוא מייצר

לעצמו – הוא מהיר מן הציטה, ומגביה לעוף מן הנשר. כך לכל עם יש כשרון מיוחד לו ותכונה המאפיינת אותו, שבה הוא גדול יותר מעם ישראל. אך תפקידו של עם ישראל הוא לכלול ולקבץ בקרבו את כל התכונות והרעיונות המתגלים בכל העמים, ולאחד את כולם לעבודת ה'. בדרך זו יהיה עם ישראל 'אור לגויים' – עלינו להבין את ייחודו של כל עם, את האמת האלוקית שמביא עם זה לעולם, ולכלול גם אותה בתפיסה האמונית השלמה, הכוללת את כל נקודות האמת שבכל עם ובכל תנועה אנושית.

נמצא, שגם מבחינת התנאים החיצוניים, אין מתאימה מארץ ישראל להיות ארצו של עם ישראל. הלוא זהו גם מעמדה של ארץ ישראל בין הארצות – ישנן ארצות רבות אשר יש להן מאפיין בולט המופיע בגדלות מרשימה הרבה יותר מאשר בארץ ישראל. אך ארץ ישראל היא הכוללת את כל הנופים, את כל תנאי האקלים, את תמצית כל הארצות כולן.

והאדם הוא תבנית נוף מולדתו. אם נזכה להתקשר בעומק לכל חבלי ארץ ישראל, הגיוון והעושר הסביבתי בארץ ייצור בנו עושר רוחני ופתיחות לרעיונות רבים, ואנו נוכל לחשוף את נקודות האמת שבהם ולכלול את כולן בעבודת ה' שלנו, שאף היא – "לא תחסר כל בה".

לפרשת עקב התשס"ג

פעילות זו מתבססת על שיעור
של הרב אהרונסון "לא תחסר" –
חובה לקרוא לפני העברת
הפעילות

מתאים לי

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יבינו את ההתאמה הקיימת בין ארץ ישראל לבין עם ישראל ומילוי תפקידו בעולם.

מבנה הפעולה:

1. יתרון האדם על החיה – השילוב והניתוב.
2. כוחו של עם ישראל ותפקידו – לכלול הכל.
3. ארץ ישראל היא המתאימה לעם הכולל הכל.

מהלך הפעולה:

1. יתרון האדם על החיה

התאמת כישרונות ויכולות לחיות

דומינו מרובע – תשעה ריבועים שליד כל צלע רשום שם של חיה או כישרון (נספח 1). הקבוצה צריכה ליצור ריבוע גדול (3*3) כאשר הריבועים הקטנים מוצמדים זה לזה בצלעות שמתאימות בין חיה לכישרון שלה.
לחניכים קטנים: משחק הזיכרון – מציאת זוגות של חיה והכשרון שלה (נספח 2)

דיון:

האדם אינו מוצלח יותר או מוכשר יותר בכישרונותיו או יכולותיו הפיזיים מהחיות השונות. לגבי כל תכונה שנבחר, נמצא חיה שעולה על האדם בתחום זה. אם כן, במה עדיף האדם? במה הוא יותר טוב? יותר מוצלח? כוחו של האדם הוא בשילוב, ביכולת השכלית לנהל את הדברים, בבחירה. לכל חיה יש תחום אחד בו היא פועלת ואין לה יכולת להתרחב לתחומים נוספים. האדם, להבדיל, אינו בעל יכולות פיזיות מהולדתו, אבל יש בו היכולת לכלול את הכישורים כולם, לרכוש אותם, להידמות להם, לבחור במה להשתמש ולנהל את עצמו.

2. הכוליות של עם ישראל – ממלכת כהנים וגוי קדוש

לחניכים קטנים: ניתן לדלג על שלב זה ורק להזכיר את הפעולה "אורות גבוהים"

לימוד – הכוזרי מאמר ראשון פסקאות קב' –קג' (נספח 3)

הפעלות אפשריות (אם בכל זאת צריך כדי שהחניכים לא ירדמו...):

שלט: "חכמה בגויים תאמין, תורה בגויים אל תאמין" (אמונות ודעות / הרס"ג) ודיון מהי החכמה שיש בגויים? מהי התורה שאין בהם? מה יתורנו של עם ישראל על אומות העולם?

פיזור דגלים של מדינות שונות ודגל ישראל בגדול – מה יש לאומות העולם שאין לנו? מי יותר מנומס? מי יותר חכם? מי יותר מוכשר ב...? אז בזכות מה אנחנו מתיימרים להיות "אור לגויים"? איזה אור יש לנו להציע לעולם?

עם ישראל הוא מדרגה נוספת בבריאה. הסגולה נובעת מבחירת הקב"ה בנו ובזה כוחנו. נכון שיש כישורים ויכולות גם לאומות העולם ולשם כך הן נוצרו. על עם ישראל להכיל את כל האומות, לנתב אותן, להראות להן את הדרך הנכונה לשימוש בכל החומרים הטובים שיש בעוה"ז, ולכוון אותן לקרבת אלוקים כפי שמתאים להן. (דיברנו על זה בהרחבה בפעולה "אורות גבוהים" והדגש כאן הוא בהתאמתה של ארץ ישראל לשימוש יעוד זה).

3. ארץ ישראל היא המתאימה לעם הכולל הכל

שבעת המינים – ציורים של שבעת המינים (נספח 4) ומיקום שלהם בקצוות של צירים שונים (נספח 5). לדוגמה – מאכל הכי פשוט: שעורים, מאכל הכי משובח: גפן. שבעת המינים, בהם השתבחה ארץ ישראל, מייצגים את כל סוגי המזון. בחירת שבעת מינים אלו מלמדת אותנו כי בארץ ישראל יש הכל, בכל התחומים. חידות בחרוזים על יישובים ומקומות בארץ (נספח 6). על החניכים לזהות את המקום ולשים את החידה במיקום הנכון על מפת הארץ (נספח 7).

בארץ ישנם אתרים רבים שונים מאוד: משלג ועד מדבר, מים ועד הר, מקיבוץ וכפר ועד לעיר הגדולה. ארץ ישראל כוללת את כל מזגי האוויר, כל ההפכים, כל המזון, וכל המשאבים.

לייסד למטרה זו חברת מניות באנקים וכדומה, לנהל עניין היישוב בארץ ישראל באופנים אחרים לגמרי. הוא גם הציע ליסד בתי חרושת ומכרות מינרלים. רבי מרדכי היה בטוח כי באדמת ארצנו נמצאים ברזל ונחושת, וכאשר העירו לו, כי האנגלים כבר חיפשו שם אחרי מינרלים ולא מצאו, קרא התמרמרות: התורה אמרה "ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת", ואתם אומרים 'האנגלים לא מצאו', כן! האנגלים לא מצאו והיהודים ימצאו..."

(מתוך: למען ציון לא אחשה - פרקי זכרונות על הציוניות / הרב מימון עמ' 81)

תנועה של חיבת ציון תקפה את רבי מרדכי אליאשברג והוא אז כבן שישים וארבע שנים, שבור ורצון ויושב בעיר נדחה, הרחק ממסילת הברזל. רוחו נשאו למעשים כבירים וכוח לא היה אתו אף למעשים קטנים. אז לקח לו לעזר את עטו, העלה את מחשבותיו והצעותיו בכתב ושלח אותן לראשי "חובבי ציון". בהצעותיו של רבי מרדכי לחובבי ציון מוצאים אנו השקפה מעשית רחבה, שאין אנו יכולים להסתפק במעשים הפעוטים שנעשו אז. הוא חשב ומצא כי אם נבוא להושיב את ארצנו בכספי נדבות וכפי הסכומים שחובבי ציון מכניסים ומוציאים שנה שנה, אז נוכל להושיב בשישים שנה רק ששת אלפי נפש... ולכן, הציע

ארץ ישראל היא קרקע המתאימה לעם ישראל שכולל הכל ותפקידו ליעל את כל הכוחות בעולם כלפי עבודת ה'.

העשרה

מה שבע, מה כמה?

נספח 1 - חיות

שחיה והישרדות במים ערמומיות טיפוס צבי	ריצה מהירה שנז כח פיזי גובה	אריה קוף ארנב טיפוס
ריצה מהירה ינשוף שנז חוש ריח מפותח	ג'ירפה יכולת תעופה שנז שחיה והישרדות במים	קוף קוף שנז נמלה
כלב ערמומיות ארנב ריצה מהירה	דג שנז טיפוס גובה	חריצות חריצות קוף כח פיזי

כח פיזי	 אריה
ערמומיות	 נחש
גובה	 ג'ירפה
טיפוס	 קוף
ריצה מהירה	 צבי
ראיה טובה	 ינשוף
יכולת תעופה	 נשר
חריצות	 נמלה
שחיה והישרדות במים	 דג
חוש ריח מפותח	 כלב

ספר הכוזרי, מאמר ראשון:

(קב) אמר הכוזרי:

ומדוע לא נתנה התורה, כהישרה, לכל בני האדם? וכי לא היה זה ראוי יותר לחכמה האלוקית?

(ק"ג) אמר החבר:

וכי לא היה ראוי יותר כי יהיו כל בעלי החיים מדברים? אם כך אתה אומר, שכחת מה שהקדמתי לך! על הירושה בקרב צאצאי אדם הראשון: בראשונה – אמרתי – חל הענין האלוקי על יחיד בכל משפחה שהיה גרעין האחים וסגולת האב, הוא שהיה מקבל האור ההוא, וכל האחרים לא היו כי אם כקליפות, ולא קיבלו אותו האור, - עד שבאו בני יעקב, שכולם היו סגולה וגרעין, ונבדלו משאר "בני אדם" בתכונות אלוקיות שעשאו כאלו לבני מין אחר, מלאכי: כולם מבקשים דרגת הנבואה ורבים מהם מגיעים אליה, ואף מי שלא הגיע אליה היה קרוב אליה במעשים רצויים, בהתקדשות ובהיטהרות, ובהתקרבות אל הנביאים. ודע כי כל המתקרב אל

נביא תתחדש לו רוחניות בשעת ההתקרבות אליו ושמיעת דבריו האלוקיים, - אותה שעה הוא נבדל משאר בני מין האדם בזוך נפשו ובהשתוקקותה אל הדרגות ההן ובדבקותה בענווה ובטהרה. וזאת היתה אצלם הראייה הוודאית והאות הברור והמכריע על הגמול בעולם הבא. כי מהו המבוקש בעולם ההוא אם לא כי תעשה נפש האדם אלוקית, תיפרד מחושיה, תסתכל בעולם העליון ותהנה מראיית הזיו המלאכי ומשמיעת הדיבור האלוקי? נפש אשר כזאת מובטח לה כי לא תמות בכלות כליה הגשמיים. והנה אם יש תורה שעל ידי החכמה הכלולה בה והמעשה אשר תלמד מגיע האדם אל המדרגה אשר אמרנו, במקום שייחודה התורה היא ובתנאים שעליהם ציוותה - אין ספק בדבר כי בזאת התורה מובטחת להם לבני אדם הישארות הנפשות לאחר אובדן הגופות.

מאמר שני –

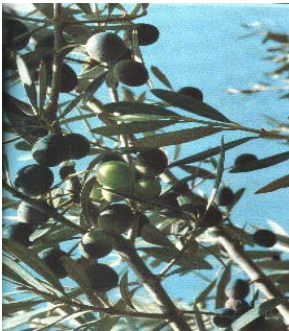
(לו) כי ישראל באומות הם בבחינת הלב באיברים

רימון

חיטה

זית

שעורה

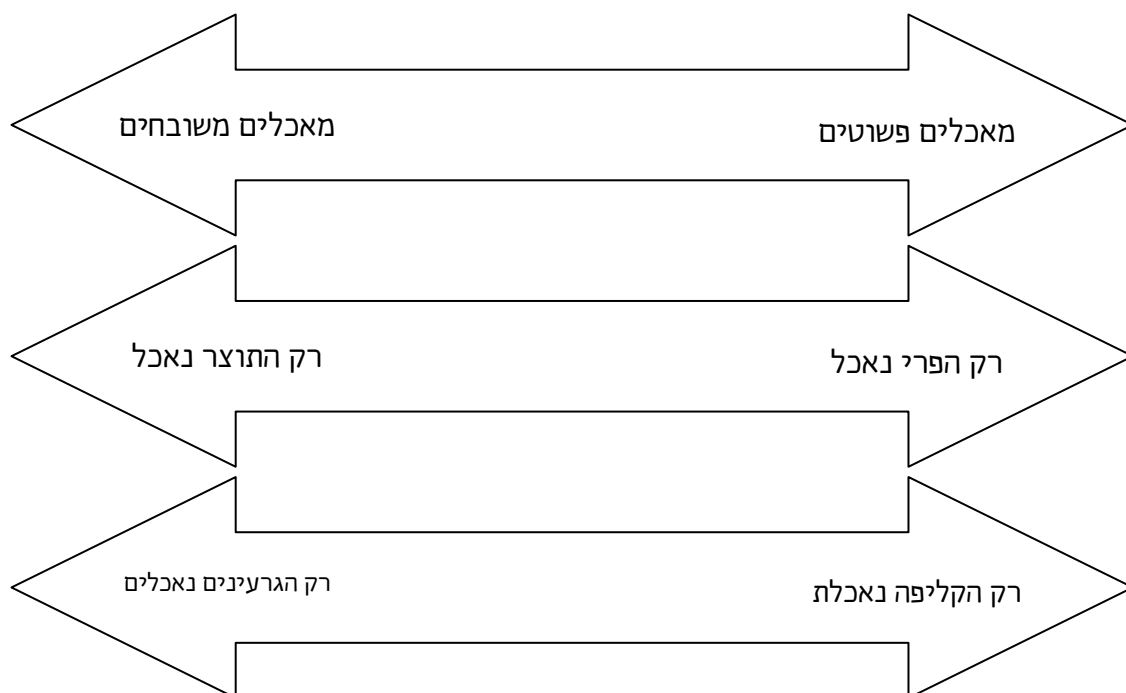
תמר

גפן

תאנה

נספח 6 חידות בחרוזים

לקטנים:

אומרים עלי שאני ללא הפסקה
ואכן יש בי הרבה מהומה
בנ"נים גבוהים והרבה תושבים
אבל גם אתרי בילוי וחופים
(תל אביב)

לי יש שני שמות
שעל טבעי באים להורות
האחד משקף את טעמי
והשני רומז שחי אין בי
(ים המלח / ים המוות)

גבוה, לבן, ומאוד קר
אלי באים לגלוש בעיקר
לא באינטרנט ולא עם עכבר
אלא בשלג מראש ההר
(החרמון)

צורתי כמשולש וצבעי בעיקר צהוב
יש בי הרים וואדיות לרוב
עדיין אין בי הרבה צומח
אבל בעזרת ה' ובעזרתכם אני עוד
אהיה פורח
(הנגב)

בי מלוכה, תפילה וקדושה
אלי פונים כל איש ואישה
מארבע קצוות עולם לכיווני מסתכלים
למרות שמסביבי יש הרבה הרים
(ירושלים)

כמוני תמצא רק בישראל
ופעם כל עולה ממני התפעל
באו לעבוד ברפת ובשדות
בבית הילדים ועוד ועוד
(קיבוץ)

"אל טל ואל מטר" אותי קיללו
אתרי שהמלך ובנו עלי נהרגו
ואתרי שנרגעו המלחמה והסכסוכים
התברכתי בפריחה בהרבה צבעים
(הגלבוע)

חידות לגדולים:

חרמון: מ' בתוך הכעס

(מ' בתוך המילה "חרון"
שהיא כעס)

נגב: נכשל ליד מקור מים

(נכשל = נ', נכתב ליד המילה
"גב" שהיא מקור מים)

ים המלח: מוספית ריב' בעובד
האזניה הידוע

(מוספית ריב' = ים, עובד אניה =
מלח, הידוע = ה קודמת למלח)

קיבוץ: מילת ההסבר בשגיאת
כתיב וחול רטוב

(מילת הסבר = כ', בשגיאת
כתיב = ק', חול רטוב = בוץ)

גלבוץ: אדווה בתוכו ואיבר
הראיה

(אדווה = גל, בתוכו = בו,
איבר הראיה = ע)

תל אביב: גבעה בעונה נעימה

(גבעה קטנה = תל,
עונה נעימה = אביב)

ירושלים: המטבע האירופי בכתיב

חסר, והקטנה בתוך הלא חסר
(מטבע אירופי = יורו בכתיב חסר = ירו,
הקטנה = "י, הלא חסר = שלם, הקטנה
בתוך הלא חסר = שלים)

מה שבע? מה כמה?!

מדרשת ת"ל אורות

תמר – גם את הפרי עצמו וגם את התוצר שלו (הדבש), רגילים לאכול.

תאנה – מאכל שנאכל כולו בשלמות.

רימון – מאכל שרק פנים הפרי, הגלעינים, ראויים לאכילה.

זית – מאכל שרק חוץ הפרי ראוי לאכילה והגרעין נזרק.

שעורה – מאכל פשוט ביותר, מאכל עניים "אמר רב חיסדא: מי שיכול לאכול לחם שעורים ואוכל לחם חיטים, עובר משום 'בל תשחית' מפני שהוא מכלה את ממונו" (אח"כ רב חיסדא חזר בו ואמר שעדיף שיאכל לחם חיטים וישמור על בריאות גופו).

גפן – המאכל המשובח ביותר. הרבה יין מראה על עושר שפע "ויין מלכות רב כיד המלך" (אסתר א'). "כבס ביין לבושו ובדס ענבים סותה" (בראשית מט' ברכת יעקב ליהודה), "יין ישמח לבב אנוש" (תהילים קד') ועוד...

רעיון זה בא לידי ביטוי גם בכינויה של ארץ ישראל "ארץ זבת חלב ודבש". חלב הוא היסוד הקר ביותר ודבש הוא היסוד החם ביותר. בארץ ישראל יש את השילוב של שני ההפכים שבטבע, וודאי מכאן שגם את כל מה שביניהם.

שבעת המינים: המספר שבע ומינים מסויימים אלו, והגדרת "ארץ זבת חלב ודבש", מייצגים את ארץ ישראל ותבואתה כ"ארץ אשר לא תחסר כל בה" (דברים ח' ט').

פן נוסף של המספר שבע הוא הקדושה בטבע.

הטבע מיוצג במספר שש: צפון, דרום, מזרח, מערב, למעלה ולמטה. שבע זו הנקודה הפנימית שמכניסה משמעות לעולם החומר, הופכת את הגשמי לקדוש. שבת, שמיטה, שבע ברכות – כולן סביב הקודש שבשבע.

כולנו מכירים את שבעת המינים: חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית, ותמר. אך האם עצרתם פעם לחשוב למה שבע? למה דווקא מינים אלו? האין עוד פירות מוצלחים בארץ? מה רע בתפוזים ובבננות שלנו?

המהר"ל (גבורות ה' קפ"ד) כותב "כי השבע, ריבוי החלקים בכל מקום, וכאשר רוצה להזכיר הריבוי מזכיר אותו במספר שבע", וכן בגור אריה לפרשת בלק (עמ' קכג) "כי השבע כולל כל החלקים, כי זה המספר נאמר על ריבוי החלקים", ומביא אסמכתא לדבריו "בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו מפניך", "כי שבע יפול צדק וקם ורשע באחת – פירוש, כי בכל מיני הנפילות ובכל חלקיהם יפול הצדיק, ואפילו הכי וקם..."

למדים מהמהר"ל שמספר שבע אינו מבטא רק מספר מסויים, שבע יחידות של משהו, אלא ריבוי, מכלול. כך מספר שבע וכך כפולותיו: 70 פנים לתורה, 70 אומות, 70 לשון בהן נאמרה תורה וכו', אין לדייק שיש 70 פריטים כאלו, אלא – הרבה, שבע זה בעצם הכל. לפיכך, בשבעת המינים מועבר המסר שבארץ ישראל יש הכל.

ניתן לראות כי שבעת המינים הם אב טיפוס לכל סוגי המאכלים:

חיטה – אי אפשר לאכול את החיטה כמו שהיא, יש לעבד ולשפר. תהליכים שונים הופכים את חומר הגלם לראוי לאכילה (אגב, בגלל זה אולי החיטה משולה לתורה – מי שלוקח את התורה כמו שהיא, ללא פירושים והבהרות של תושב"ע, הוא כמו מי שאוכל חיטה ישר מהשדה ולא את הלחם האפוי, בתאבון).

זהו פן נוסף ומיוחד של ארץ ישראל, היכולת לקדש את הגשמיות, להתעסק בחומר ולהעלותו. "ארץ זבת חלב ודבש" – החלב והדבש יוצאים מהטמא: חלב הוא דם קרוש ודבש נוצר בדבורה שהיא חיה טמאה. בהלכה מפורש "היוצא מטמא טמא", ואילו כאן החלב והדבש טהורים ומותרים באכילה. זהו כוחה של ארץ ישראל, המסוגלות להפוך כל דבר לחיובי וטוב גם אם המקור הבסיסי פגום.

נקודה זו נראית גם בדיני קדימה בברכות. במסכת ברכת מא' מסופר על רב חיסדא ורב המנונא שישבו בסעודה ולפניהם תמרים ורימונים. רב המנונא ברך קודם על התמרים ורב חיסדא טען שיש לברך על הרימונים כי הם קודמים בפסוק. ענה לו רב המנונא "זה שני לארץ וזה חמישי לארץ". הרב קוק בעולת ראיה מסביר שארץ ישראל היא הבסיס והיסוד של התורה ומביאה את עם ישראל והעולם כולו לשלימות. מי שמשתדל ופועל למען ארץ ישראל ויישובה, קרוב יותר לקדושה ולשלימות.

הרב מבדיל בין שני מניעים לקרה לא"י:

חיבה לארץ בגלל הסגולה הפנימית שבה, רצון לקיים מצוות התלויות בארץ, מעלה רוחנית

וכו' – אלו דומים לחמשת המינים הראשונים שהם כנגד חמישה חומשי תורה.

חיבה לא"י בגלל הדברים הטכניים ותכונות חומריות, הצלחות וברכה. אלו דומים לשני המינים האחרונים – זית שמן ודבש, מותרות, תענוגות גשמיות.

לפי רב המנונא, מי שצמוד למילה "ארץ" בפסוק – קודם. "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש". התמר קרוב יותר לארץ מהרימון ולכן הוא קודם בברכות, למרות שזוהי קירבה טכנית. כך לומד הרב קוק שמי ששוכן בארץ ופועל למענה וקורב אליה, שלם יותר ממי שיש לו המון אידאלים, אבל רחוק מהארץ. מי שנמצא בארץ מתקדש ומתעלה, גם אם מניעיו טכניים ואוגואיסטיים.

אז שבע זה הכל, ושבעת המינים כוללים את כל סוגי המאכלים,

שבע זה קדוש, וארץ ישראל מסוגלת לקדש את החומר, ואפילו את הטמא,

ו"ארץ זבת חלב ודבש" מחזקת הן את כוליותה של ארץ ישראל והן את עוצמת קדושתה.

לתוקפה של תקופה (3)

מאמר בסיס לפעולה מס' 8 – איזו מדינה מיוחדת במינה?

הרב יהושע ויצמן

מצות ישיבת ארץ ישראל

מצוה זו היא הבסיס לעניינה של המדינה - שלטונו של עם ישראל על ארץ ישראל.

מהי "ישיבת ארץ ישראל"? הגמרא אומרת (סוכה כ"ו ע"א ועוד): תשבו כעין תדורו. ההבנה הפשוטה היא שיש כאן הדרכה: איך צריך להתנהג בסוכה? כשם שגרים בבית - יש לעשות בסוכה כל מה שעושים בבית. אך אין זה פשוט הגמרא.

הגמרא באה לפרש את הפסוק. כתוב: "בסוכות תשבו שבעת ימים". מה פירוש החיוב "תשבו"? האם מי שעומד בסוכה לא יצא ידי חובתו? על כך עונה הגמרא: "תשבו כעין תדורו". פירוש המילה "תשבו" הוא "תדורו", וכך יש לקיים את המצוה. בירושלמי הדברים מפורשים יותר (סוכה פ"ב ה"י):

כתיב "בסכת תשבו", ואין תשבו אלא תדורו. כמה דאת אמר "וירשתם אותה וישבתם בה".

כמו שלשבת בארץ ישראל זה לגור בארץ, כך לשבת בסוכה זה לגור בה. המצוה הזו היא לכלל. איך הכלל גר בארץ? על ידי שלטונו על הארץ. כשהאומה שולטת בארץ, זו צורת הישיבה בארץ. ר' צדוק מפרט ומרחיב בעניין (דברי סופרים, י"ד):

כמו שלשבת בארץ
ישראל זה לגור בארץ,
כך לשבת בסוכה זה
לגור בה. המצוה הזו
היא לכלל.

איך הכלל גר בארץ?
על ידי שלטונו על
הארץ.

אין נקרא ישוב אלא בישיבה בשלוה... כדרך ישיבת הארץ בשלוה ובממשלה דזה נקרא ישיבה, והיינו בזמן שבית המקדש קיים, ומשחרב בית המקדש אף על פי שלא גלו כולם ממנה, גם היושבים בה אין נקראין יושבי הארץ ואין להם ישיבה בה, ואחר שהם עבדים אליה למלכי העמים המושלים שם כמונו בחוץ לארץ אין זה נקרא ישוב שיושבים בה בישיבה, רק גרות בעלמא ולא מקיים 'וישבתם'."

נראה, שהירושלמי למד דוקא מן הפסוק על ישיבת ארץ ישראל, ולא מפסוקים אחרים האומרים עיקרון דומה, משום הקשר העמוק שבין סוכות לארץ ישראל. סוכות הוא "יום העצמאות מדאורייתא", כפי שעולה מדברי הרוקח (הל' סוכות):

ויש מפרשים כשצרו על ארץ האמורי של סיחון ועוג ועל כרכים שבארץ כנען אז ישבו ישראל בסוכות... כך ישראל עד שכבשו ארץ כנען (ישבו בסוכות).

זהו "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל" – כשצרים את האומות. וכל זמן שלא כבשו וחלקו קורא יציאת מצרים, כמו שכתוב: "אשר הכה משה ובני ישראל בצאתם ממצרים", והיא שנת הארבעים.

וזוהו "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות" – שלא יחשבו מאבותינו אברהם יצחק ויעקב אנחנו יושבים בארץ, אלא ידעו שיצאו ממצרים וצרו על הערים, ונתנם ביד ישראל. בעל הרוקח מסביר, שהסוכות

עליהן מדובר בפסוק הן אהלי המלחמה של בני ישראל בכיבוש הארץ, ומטרת הישיבה בסוכות היא לזכור שנלחמנו על ארץ ישראל ולא קבלנו אותה ירושה מאבותינו.

על דברי בעל הרוקח יש לשאול: מה רע במחשבה שמאבותינו אנו יושבים בארץ, והרי זוהי הזכות שלנו בירושת הארץ?!

נראה, שבדבריו ישנו מסר לדורות ביחס לקשר שבין עם ישראל וארצו.

מן הסוכות אנו למדים שארץ ישראל נקנית במאבק! אין זו רק ירושה מאבותינו, אלא ארץ שאנו צריכים להילחם עליה בכל דור מחדש, ולזכר המלחמה על הארץ אנו חוגגים את חג הסוכות.

מתוך כך נעיין בדברי הרמב"ן (הוספותיו לספר המצוות, עשה ד'), שהגדיר את המלחמה על הארץ כמרכיב מרכזי במצות ישיבת ארץ ישראל.

בתחילת דבריו כותב הרמב"ן:

שנצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב, ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה.

לכאורה פשט הדברים הוא, שיש שני עניינים במצוה. א. לכבוש את הארץ מידי האומות. ב. לשבת בארץ. שני עניינים אלה מקבילים ללשון הפסוק "והורשתם את הארץ" - הורשה מהאומות, "וישבתם בה" - ולא להשאירה שוממה.

אולם, הבנה זו אינה מתיישבת עם לשון הרמב"ן בהמשך המצוה: ואומר אני, כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל, עד שאמרו שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך

כל יחיד שיושב בארץ מכין את הקרקע לכיבוש הרבים, שכן כשיהיו הרבה יחידים יוכל הכלל לכבוש את הארץ.

כעובד עבודה זרה שנאמר "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים", וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה, הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה. אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. מלשונו עולה שרק כאן מחדש הרמב"ן ששישיבה בארץ היא חלק ממצות עשה זו, ומשמע שעד כאן לא דיבר על כך, ואם כן יש להבין למה התכוון הרמב"ן בתחילת דבריו: "שלא נעזבה... לשממה". נראה שכך יש להבין את הרמב"ן: הגדרת המצוה היא כיבוש בלבד. גם החיוב שלא להשאיר את הארץ בשממה הוא חלק מן הכיבוש. הכיצד? בהמשך המצוה דן הרמב"ן בחידושה של מצות כיבוש ארץ ישראל ביחס למצות הכרתת שבעת עממים, ובין שאר הדברים בהם קיימת מצות כיבוש הארץ אף שלא קיימת מצות הכרתת שבעת עממים, כתב הרמב"ן: וכן אם ברחו האומות ההם מפנינו והלכו להם, כמאמרם "הגרשי פנה והלך לו ונתן להם הקב"ה ארץ טובה כארצם זו אפריקיי", נצטוינו אנחנו לבוא בארץ ולכבוש המדינות ולהושיב בה שבטינו. לאחר שהלך הגרגשי - חלה חובת כיבוש על הקרקע שהתפנתה מיושביה. הכיבוש כאן נעשה על ידי הישיבה בארץ, אך עדיין זה חלק מן המצוה הכללית של כיבוש הארץ. אין זה מדין המצוה המוטלת על הפרט לגור בארץ, אלא חלק מן המצוה הכללית, שמתבצעת במקרה זה על ידי בניית ישובים ונטיעת שדות וכדומה.

בסוף המצוה מוסיף הרמב"ן עניין חדש. מעבר למצוה על הכלל, לכבוש את הארץ ולא לעזבה, גם ישיבתו של כל יחיד בארץ היא "ממצוה זו" - אף זה חלק מן המצוה. מבאר הישועות מלכו (יו"ד ס"ו), שזהו הכשר מצוה. כל יחיד שיושב בארץ מכין את הקרקע לכיבוש הרבים, שכן כשיהיו הרבה יחידים יוכל הכלל

לכבוש את הארץ. לכן כאן הוסיף הרמב"ן ואמר: "אם כן, היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות", והיינו שדאף שבגלות אין "כלל" בישראל, מכל מקום חייבים אנו בחלק זה של המצוה, שחל גם על היחידים.

המצוה היא שלטון וריבונות של כלל ישראל על ארץ ישראל. מכאן חשיבותו של יום הכרזת המדינה כיום שבו קיים כלל ישראל מצוה חשובה זו של ישיבת ארץ ישראל. המדינה איננה רק כלי חומרי שנועד לארגן את חיינו בצורה נוחה. יש למדינה משמעות רוחנית וערך של קיום המצוה המוטלת על הכלל.

פעמים, שאנו חשים בעיה בכך שהמדינה איננה מתנהלת כפי שהיינו רוצים. יש תחושה ש"אנו חיינו עושים את זה טוב יותר מרבונו של עולם", לא על ידי חילוניים וכפירה וכדומה.

החסד לאברהם כותב (מעין ג' נהר י"ב):

ודע שכל מי שדר בארץ ישראל נקרא צדיק, גם שאינם צדיקים כפי הנראה, שאם לא היה צדיק היה מקיא אותו הארץ, כדכתיב "ותקיא הארץ את יושביה", וכיון שאינה מקיאה אותו בודאי נקרא צדיק אף על פי שהוא נראה בחזקת רשע.

המצוה היא שלטון וריבונות של כלל

ישראל על ארץ ישראל. מכאן

חשיבותו של יום הכרזת המדינה כיום

שבו קיים כלל ישראל מצוה חשובה זו

של ישיבת ארץ ישראל. המדינה

איננה רק כלי חומרי שנועד לארגן את

חיינו בצורה נוחה. יש למדינה

משמעות רוחנית וערך של קיום

המצוה המוטלת על הכלל.

המבט החיצוני שלנו איננו יכול לדעת את מעלתו, תפקידו ושורש נשמתו של אדם מישראל, ואל לנו לשפוט.

בצורה דומה כותב בעל ההפלאה, על דברי הגמרא (כתובות ק"י ע"ב):

תנו רבנן: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים ואל ידור בחוץ לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שנאמר: "לתת

לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים", וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים, וכן בדוד הוא אומר: "כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים", וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים, אלא לומר לך כל הדר בחוץ לארץ כאילו עובד עבודת כוכבים.

אומר ההפלאה:

שמעתי להקשות דלשון 'דומה' משמע שבאמת אין לו אלא דומה כמי שיש לו, והדר קאמר "וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו", משמע דבאמת יש לו, אם כן העלה חוץ לארץ יותר במעלה ח"ו, ועל פי פשוטו נראה דלא קשיא מידי, דודאי לא יעלה על הדעת שלא יהיה קבלת אלקות בכל המצות שבתורה כי אם במצות דירת ארץ ישראל, והלא כתיב "אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' כי אני ה' אלקיהם", ונאמר בהרבה מצות "אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי וגו'", אם כן כל המקבל עול תורה ועול מצות הוא אשר יש לו אלוה, וכן להיפך בפורק מעליו עול תורה ועול מצות, אלא שאמר במעלות ארץ ישראל, דכל הדר בו אפילו במצוה זו לבד כבר דומה למי שיש לו אלוה' כדכתיב "לתת לכם

וגו", וכל הדר בחוץ לארץ אפילו מקבל עליו עול תורה ועול מצות ובאמת יש לו אלוהים, מכל מקום כיון שדר בחוץ לארץ הוא דומה כמי שאין לו אלוהים.
אף מי שחי כמי שאין לו אלוהים, והוא עובר על תורה ומצוות, עצם דירתו בארץ ישראל קוראת עליו שם של מי שיש לו אלוהים, ובן להיפך.

אנו למדים מכאן, שאין לנו יכולת לשפוט את מעשיהם ומעלותיהם של יושבי ארץ ישראל, ולחשוב כי אנו יכולים לדעת כיצד יש להנהיג את מהלכי הדור.

מוטלת עלינו החובה לנסות ולהבין את הדרך הנכונה על פי תורה וללכת בה - להיאבק נגד דברים שליליים ולחזק דברים חיוביים, אך אל לנו לחשוב כי עצם היות אנשים כאלה ואחרים בהנהגת המדינה פוסל את המדינה מהיות מעשי ה' וחסדו עלינו בדור זה.

אייר ה'תשס"ה

פעולה זו מבוססת על מאמרו של הרב
ויצמן "לתוקפה של תקופה (3)" – חובה
לקרוא לפני העברת הפעילות

איזו מדינה מיוחדת במינה

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יתייחסו למדינה כחלק מיישום תפקידו של עם ישראל בעולם.
- ◀ החניכים יכירו בקדושתה של המדינה וחשיבותה.

מבנה הפעולה:

1. תזכורת – קשר עם ישראל לארץ ישראל.
2. לימוד תקופת השופטים – האם מספיק להיות בארץ.
3. הבנת החשיבות בשלטון יהודי – קיומה של מדינה.
4. המחשת התוכן היהודי בחיי מדינה.

מהלך הפעולה:

1. תזכורת לקשר בין עם ישראל לארץ ישראל

תזכורת קצרה לקשר בין עם ישראל לארץ ישראל מהפעולות: "אין לי ארץ אחרת" ו"מתאים לי", במידה וזו הפעולה הראשונה בנושא "עם וארץ", ניתן להיעזר בכל אחת מהמתודות או אחד מהקטעים המופיעים בפעולות "אין לי ארץ אחרת" ו"מתאים לי".

2. לימוד תקופת השופטים – היינו בארץ ישראל, איפה הטעות?!

מי נגד מי – תחרות בין שתי קבוצות בהרכבת דומינו של תקופת השופטים (נספח 1). הצמדים הם של השופט והאוייב נגדו נלחם או משך הזמן בו שפט את ישראל.

עם ישראל נמצא בארץ ישראל, ובכל זאת ייעודו אינו מתגשם, מה חסר? תקופת השופטים היתה אחת התקופות הקשות של עם ישראל, הן מדינית (מלחמות), הן רוחנית (ע"ז, פסל מיכה), והן מוסרית (פילגש בגבעה, הריגת אבימלך את אחיו בני גדעון). למה? איפה טעינו?

משפט מפתח בתקופת השופטים הוא "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" – למה הכוונה? האם זה רק תוהו ובוהו כי אין שליט? מה משמעותה של מלכות בישראל?

3. הבנת החשיבות בשלטון יהודי – קיומה של מדינה.

שמים במרכז כרטיסיות גדולות (נספח 2) עם המקורות הבאים ומקריאים בקול:

"ויתקבצו כל זקני ישראל ויבואו אל שמואל הרמתה, ויאמרו אליו: הנה אתה זקנת ובניך לא הלכו בדרכיך. עתה שימה לנו מלך לשופטינו ככל הגויים. וירע הדבר בעיני שמואל... ויאמר ה' אל שמואל: שמע בקול העם לכל אשר יאמרו אליך, כי לא אותך מאסו, כי אותי מאסו ממלוך עליהם..." (שמואל"א ח' ד'-ז')

ספר החינוך מצווה תצז: "שנצטוונו למנות עלינו מלך מישראל, כדי שיקבצנו כולנו וינהיגנו כחפצו, ועל זה נאמר "שום תשים עליך מלך" ואמרי בספרי "זו מצוות עשה"... ונוהגת בזמן שישראל על אדמתם, וכמו שאמרו זכרונם לברכה (סנהדרין כ:): "שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: למנות עליהם מלך..."

מוסיפים 3 כרטיסיות (נספח 3): $\frac{\quad}{\quad} = ? = \frac{\quad}{\quad}$

כל חניך בוחר את הכרטיסיה שהוא היה שם בין שני המקורות האלו.

דיון:

אז מה ה' רוצה?

למה שמואל כועס?

מה רע בבקשתם של עם ישראל? האם היא סותרת את ציווי התורה או מיישמת אותו?

גישה אחת בפרשנים מסבירה שהמצווה היא שאם עם ישראל רוצה מלך, צריך שהוא יהיה יהודי ולא גוי ואין מצווה על מינוי מלך באופן כללי.

גישה אחרת (נפוצה ומקובלת יותר, ולפי ספר החינוך זו אחת ממצוות עשה) טוענת כי ישנה מצווה בהמלכת מלך, והבעיה עם בקשת בני"י בתקופת שמואל היתה כי הם רצו מלך "לשופטינו ככל הגויים". הם פספסו את המטרה האמיתית והטובה של מלכות בישראל, וזה מה שהיה רע בעיני שמואל, ומכאן נובעת אכזבתו של הקב"ה "כי אותי מאסו..."

ספר החינוך מצווה תצח: "שנמנענו מלהקים מלך עלינו איש שלא יהיה מזרע ישראל... ודקדקו זכרונם לברכה (יבמות מה:): "כל שימות שאתה משים עליך – לא יהיו אלא מקרב אחיך... ונוהג איסור זה לעיניין מלוכה, בזמן שישראל על אדמתן ובישובן, והוא מן האזהרות שהן על כלל הציבור, ולעיניין שאר שררות שישראל – נוהג איסור זה בכל מקום שהם, שאסור להם מן התורה למנות על הציבור אדם שאינו מבני ישראל..."

למה כל הממונה על הציבור חייב להיות מזרע ישראל? מלך ישראל ומדינת ישראל צריכים להיות משהו אחר מהעולם. מה הקריטריונים למלך בישראל? מה בעולם? מה תפקידו של שליט בעולם? מה תפקידו של שליט בעמ"י? לימוד הרמב"ן (הוספותיו לספר המצוות, עשה ד') "שלא נעזבנה ביד האומות או לשממה" – ישנה מצוות לא תעשה, שלא להעביר את השלטון במדינה לעם אחר, עלינו לשלוט על ארץ ישראל כבסיס למילוי תפקידנו בעולם. נבואות הגאולה כוללות ומתמקדות בחידוש השלטון היהודי בארץ ישראל, מלכות דוד, מבנה שלטוני רחב ומוכר בעולם כולו. כדי להיות "אור לגויים" או "ממלכת כהנים וגוי קדוש" – צריך ממלכה! על כל משרדיה, פקידיה וסמכויותיה. השליט חייב להיות מעם ישראל כי הוא חלק מקיום תפקידו של עם ישראל, גוי לא יכול להוביל אותנו להיות אור לגויים (הוא עצמו צריך להיות מואר על ידנו...).

שיבתו של עם ישראל בארץ ישראל היא צעד ראשון וחשוב מאוד. רק על האדמה הזו אנחנו יכולים לצמוח ולפרוח, אבל צריך גם לבנות את ה"חממה", להביא כלי עבודה כדי להפריח את העם, ואיתו את העולם – כלים אלו היא המדינה. רק במלכות, במבנה שלטוני של היהודים בארץ ישראל אפשר להגיע למימוש כוחינו. לא בפיזור בעולם, לא בישיבה בארץ תחת שלטון זר – רק באמצעות חיי מדינה מלאים בארץ ישראל!

4. המחשת התוכן היהודי בחיי מדינה – "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"

מתחלקים לקבוצות קטנות. כל קבוצה מקבלת "משרד ממשלתי" – שם המשרד ותחומי אחריותו (בספח 4). על כל קבוצה לבנות תכנית למשרד שלה שבאמצעותה עם ישראל יממש את יעודו – ממלכת כהנים וגוי קדוש. כל קבוצה מציגה את התכנית בפני כולם. ניתן לערוך תחרות ולהכריז על המשרד היהודי ביותר.

סיכום:

כדי להצליח להיות "אור לגויים", עם ישראל צריך לשבת בארצו, אבל זה לא מספיק – צריך מדינה. צריך עצמאות, שליטה, ניהול של כל המערכות החברתיות, הביטחוניות, הכלכליות, החינוכיות וכו'. צריך הנהגה מבית דוד, המקבלת החלטות מתוך התורה, בהסתמכות על תלמידי חכמים. המצב הזה היה פעם, תקופת שלמה המלך היתה מהטובות והפורחות של עם ישראל, גם בתוכו וגם כלפי העולם כולו. היתה נפילה, לא עמדנו בזה לאורך דורות, אבל לשם אנחנו שואפים. הקמת המדינה היא בהחלט צעד משמעותי ובסיסי בדרך, יש עוד הרבה לאן להתקדם וזה בידים שלנו. בעז"ה בקרוב בימינו, אמן!

לחניכים קטנים: ניתן להעביר את הפעלה כמו שהיא. כדאי מאוד להסביר בסיום כל שלב את המסר שנלמד ממנו, ועל גביו לבנות את השלב הבא. אם החניכים לא מכירים משרדי ממשלה, אפשר לתת להם חוקים ומקורות מהתנ"ך והם יתאימו ביניהם (דוגמאות בספח 5).

העשרה

מתוך "רוחי העומדת בתוכם" / הרב עמיאל שטרנברג
אנחנו והמדינה / הרב פילבר

מַלְךְ מוֹאָב

עֶגְלוֹן

מִצְחָאָה

דבורה	פיליפ

גדעון	מיזעמאט למאט

שאלה 3	תשובה

1000000

שפת 22

שנה

הגלעד

יפתח

שפת 10 עננים	לואא

שם	שם
מספר	מספר
לשם	לשם

ארוך בן	גר א
ארוך בן	גר א

עמא
לכ
למא
עמא

מדריך	לגמלא

שפת 23

שנה

הגלעץ

לאי

1101

עמוד	אילון

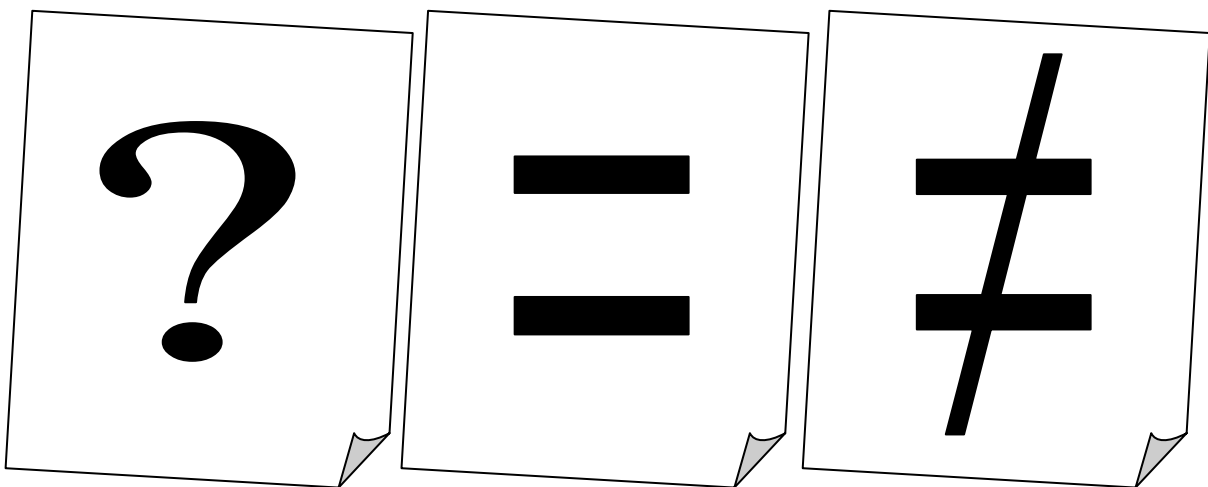
שפט 7 שנים	עבדו

"ויתקבצו כל זקני ישראל ויבואו אל שמואל הרמתי, ויאמרו אליו: הנה אתה זקנת ובניך לא הלכו בדרכיך. עתה שימה לנו מלך לשופטינו ככל הגויים. וירע הדבר בעיני שמואל... ויאמר ה' אל שמואל: שמע בקול העם לכל אשר יאמרו אליך, כי לא אותך מאסו, כי אותי מאסו ממלוך עליהם..."

(שמואל"א ח' ד'-ז')

"שנצטוונו למנות עלינו מלך מישראל, כדי שיקבצנו כולנו וינהיגנו כחפצו, ועל זה נאמר "שום תשים עליך מלך" ואמרי בספרי "זו מצוות עשה"... ונוהגת בזמן שישראל על אדמתם, וכמו שאמרו זכרונם לברכה (סנהדרין ב:) "שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ: למנות עליהם מלך..."

ספר החינוך מצווה תצז:

משרד בטחון המשרד המוכר ביותר לציבור ואולי החשוב מכולם. המשרד ממונה על בטחון אזרחי המדינה מפני מפגעים מבחוץ (מדינות אויבות). המשרד הוא שאחראי על הגוף הגדול ביותר במדינה – צה"ל. אך גם על גופי בטחון אחרים – כגון – השב"כ והמוסד. למשרד התקציב הגדול ביותר מכל משרדי הממשלה	משרד החינוך ממונה על חינוך ילדי ישראל בכל מסגרות החנוך השונות. בתחום אחריות המשרד נמצא גם כל הנוגע לתרבות ולספורט. החוק הידוע ביותר עליו מופקד המשרד הוא חוק חינוך חובה. למשרד החינוך תקציב גדול מאוד ביחס לשאר משרדי הממשלה (פרט למשרד הבטחון).
משרד הבריאות משרד הבריאות – כשמו כן הוא – ממונה על בריאות הציבור במדינה. מתוקף אחריות זו הוא אחראי על בתי חולים, מד"א, קופות חולים וכו'. המשרד גם ממונה על מפגעי בריאות שלא במסגרות "רפאויות" כגון – פיקוח על מסעדות וכו'.	המשרד לאיכות הסביבה המשרד הקטן הזה הוא שאחראי על הטבע ועל איכות החיים שלנו. למשרד זה מעט סמכויות בחוק אך השפעתו היא ארוכת טווח שכן נזקי טבע לוקח שנים לתקן. המשרד מפקח על גופים שונים – חלקם אמונים על שמירת הסביבה וחלקם – בצד השני – גופים מזהמים שיש לבקר את פעילותם.
משרד הפנים משרד זה ממונה על אוכלוסיית המדינה וכל העניינים פנימיים. בין השאר – המשרד ממונה על מנהל האוכלוסין והנפקת תעודות, על רישוי כלי יריה ועוד. המשרד הוא גם המתאם בין הרשויות המקומיות לבין ממשלת ישראל	המשרד לקליטת עליה בניגוד למדינות אחרות בהן יש משרד הגירה – שמטרתו היא בעיקר למנוע כניסת אחרים למדינה – המשרד לקליטת עליה עסוק בסיוע לאזרחים מבחוץ להיקלט במדינה מבחינה חומרית ומבחינה תרבותית-חברתית. המשרד מטפל מידי שנה בעולים מכל רחבי העולם.

שם החוק במדינת ישראל	המקור היהודי
חוק זכויות יוצרים	"האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" (בבלי מגילה ט"ו). "לא תונו" (ויקרא י"ט, ל"ג) - אונאת דברים" (רש"י שם) איסור גניבת דעת
זכויות למוגבלים	"וחי אחיך עמך" (ויקרא כ"ה, ל"ו) "חביב אדם שנברא בצלם" (אבות ג', י"ד) "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" (אבות ב', י') "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח) "לפני עיוור לא תיתן מכשול" (ויקרא י"ט, י"ד)
לא תעמוד על דם רעך	"לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא י"ט, ט"ז) "כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" (משנה סנהדרין ד', ד') "ואהבת לרעך – כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח)
חוק יסוד כבוד האדם וחירותו	"גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה" (ברכות י"ט, ב') "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט, י"ח) "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" (אבות ב', י') "אין לך בן חורין, אלא מי שעוסק בתורה" (משנה אבות ו', ב') "לא תלך רכיל בעמך" (ויקרא י"ט, ט"ז) ומנגד: "הבא להרגך השכם להרגו" (בבלי סנהדרין עב.) "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא י"ט, י"ז)

החוק לתיקון החוק (המנדטורי) על זכויות יוצרים (מס' 4) התשמ"א 1981:

הזכות המוסרית לזכויות יוצרים-

- 4א. (1) מחבר זכאי ששמו יקרא על יצירתו בהיקף ובמידה המקובלים.
- (2) מחבר זכאי שלא יעשה ביצירתו כל סילוף, פגימה או שינוי אחר, או כל פעולה שיש בה משום הפחתת ערך ביחס לאותה יצירה, העלולה לפגוע בכבודו או בשמו של מחברה.
- (3) פגיעה בזכות לפי סעיף זה היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין יחולו עליה.
- (4) זכותו של מחבר לפי סעיף זה לא תהיה תלויה בזכותו החמרית באותה יצירה, והיא תעמוד לו אף לאחר שזכות זו, כולה או מקצתה, הועברה לאחר.
- (5) בתביעה לפי סעיף זה זכאי המחבר לפיצויים בסכום שיקבע בית משפט לפי נסיבות המקרה, אף אם לא הוכח נזק ממון; הוראה זו לא תגרע מסמכות אחרת של בית המשפט לפי פרק ה' לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)

פרק א' – עקרונות היסוד

עקרון יסוד - (1) זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעיקרון השיוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות.

מטרה - (2) חוק זה מטרתו להגן על כבודו וחירותו של אדם עם מוגבלות, ולעגן זכותו להשתתפות שיוויונית ופעילה בחברה בכל תחומי החיים, וכן לתת מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מירבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלא יכולתו.

העדפה מתקנת - (3) אין רואים כהפליה פסולה פעולה שנועדה לתקן הפליה קודמת או קיימת של אנשים עם מוגבלות או שנועדה לקדם את השיוויון של אנשים עם מוגבלות.

הזכות לקבל החלטות - (4) אדם עם מוגבלות זכאי לקבל החלטות הנוגעות לחייו, על פי רצונו והעדפותיו, והכל בהתאם להוראות כל דין.

פרק ב' – פרשנות

הגדרות - (5) אדם עם מוגבלות זכאי לקבל החלטות הנוגעות לחייו, על פי רצונו והעדפותיו, והכל בהתאם להוראות כל דין.

חוק לא תעמוד על דם רעך, ה'תשנ"ח-1998:

חובת הצלה והושיטת עזרה-

(1) א. חובה על אדם להושיט עזרה לאדם הנמצא לנגד עיניו, עקב אירוע פתאומי, בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, כאשר לאל ידו להושיט את העזרה, מבלי להסתכן ולסכן את זולתו.

ב. המודיע לרשויות או המזעיק אדם אחר היכול להושיט את העזרה הנדרשת, יראהו כמי שהושיט עזרה לעניין חוק זה; בסעיף זה, 'רשויות' - משטרת ישראל, מגן דוד אדום ושירות הכבאות.

החזר הוצאות ותשלומי נזק-

(2) א. הוראות סעיף 5 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, ה'תשל"ט 1979, יחולו גם כאשר המזכה פעל מכוח חובתו על פי הוראות סעיף 1.

ב. בית המשפט רשאי לחייב את מי שגרם לסכנה שהניצול נקלע אליה, לרבות את הניצול עצמו אם גרם לסכנה זו, לפצות את מי שהושיט עזרה בהתאם לחובתו לפי הוראות סעיף 1 על ההוצאות והתשלומים הסבירים שהוציא.

מתוך - חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

עקרונות יסוד-

(1) זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין, והן יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.

מטרה-

(1א) חוק יסוד זה, מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כערכיה של מדינה יהודית ודמוקרטית.

שמירה על החיים, הגוף והכבוד-

(2) אין פוגעים בחייו, בגופו או בכבודו של אדם באשר הוא אדם.

שמירה על הקניין-

(3) אין פוגעים בקניינו של אדם.

הגנה על החיים, הגוף והכבוד-

(4) כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו.

חירות אישית-

(5) אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת.

יציאה מישראל וכניסה אליה-

(6) א. כל אדם חופשי לצאת מישראל.

ב. כל אזרח ישראלי הנמצא בחו"ל זכאי להיכנס לישראל.

פרטיות וצנעת הפרט-

(7) א. כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.

ב. אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו.

ג. אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו.

ד. אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו.

פגיעה בזכויות-

(8) אין פוגעים בזכויות שלפי חוק יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.

סייג לגבי כוחות הביטחון-

(9) אין מגבילים זכויות שלפי חוק יסוד זה של המשרתים בצבא הגנה לישראל, במשטרת ישראל,

בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ואין מתנים על זכויות אלה,

אלא לפי חוק ובמידה שאינה עולה על הנדרש ממנהו ומאופיו של השירות.

מתוך: רוחי העומדת בתוכם

הרב עמיאל שטרנברג

השראתשכינה – התעלתה והפכה לאפשרות לעבוד את ד' גם בוורשה או במנהטן, וממילא, ערכי הארץ והלאומיות שלנו יכולים להיות כמו אצל כל עם ולשון, ואינם שייכים לעבודתד', חלילה. אך האמת היא שאין כל אפשרות כזאת בקומתם האמיתית של ישראל, של הארץ הזאת, של העם הזה, של התורה הזאת ושל השראתהשכינה הזאת!

אנחנו לא יכולים להכיר דבר כזה! זוהי העמדת צלם בהיכל! אנו נהיינו לעם לד' אלוקינו במעמד הרסיני, ומשמעות הדבר – שהאידיאה הלאומית אצלנו כלכך קשורה לאידיאה האלוקית, בתיומת אחת, כתרי רעין דלא מתפרשין, עד שאין כלל אפשרות להפריד ביניהן, כפי שמבאר הרב במקומות רבים¹⁰. אנו חוזרים עתה לארצנו, לאחר גלות ארוכה, ללא ארץ וללא מדינה, בה התרגלנו לחשוב כאילו איננו עם אלא פרטים, וכך אנו עובדים את ד', כפי שגם אומותהעולם נפגשים עם קרבת אלוקים, כפרטים. הידיעה שחסרה לנו יותר מכל היא ידיעת עבודתד' אשר לנו כעם, כ"גוי אחד בארץ" (דברי הימים א יז, כא), בחיים לאומיים מלאים, של מקדש, מלכות וסנהדרין. לאומיותנו היא גם תורתנו. משה רבנו, המבטא את מדרגת האמיתית של ישראל – "משה שקול כנגד כל ישראל" (מכילתא בשלח טו, א) – כלל בתוכו את הכל, הוא היה מלך, כהן גדול ונביא, לא היתה הפרדת רשויות, שכן הכל הוא מהנשמה האלוקית שלנו. בהמשך התפצלו התפקידים השונים לכוחות שונים, אך באמת – הכל ממקור אחד.

האומה, במשך עשרות שנים עוסקת במצוות יישוב ארץ ישראל, לרגע איננה מפסיקה לעסוק בזה, בדרכים להיאחז באדמת אבותיה, אבל העיקר חסר מן הספר – אמונתה, כבוד ארצה

ח. דת ומדינה – נשמה וגוף

ככל שנדע יותר לקשר את חייהשעה שלנו, את החיים ההווים על לבטיהם ונפתוליהם, ואפילו טעויותיהם, אל המגמה העליונה – נוכל יותר להקל את מהלכם ולסול את דרך גאולתם, שהרי יסוד כל הלבטים נובע מאידיעתנו את עצמנו, מחוסר הבנה מה אנו ומה חיינו.

רעיון העוועים המכונה 'הפרדת הדת מהמדינה', הפרדת ערך חיינו הלאומייםהגאוליים מערך חיינו האלוקיים, הוא ביטוי נורא של אותו חוסר הבנה, וממנו נובעים, ביסודם, 'הרהוריהעבירה' של הרפיון ביחס לחלקי ארצנו (ולא מקרה הוא, שלהרהורים אלו ביחס לארצנו קדמה הפגיעה בקדשי חיינו). רעיון זה מנוגד לכל מהלך הגאולה, שכן הוא אינו נוקט את הדבר היותר מרכזי בתחייתם וגאולתם של ישראל – את החזרת ההוד הישראלי למקומו. כשלא מתייחסים לצדדים הלאומיים של ישראל, למדינתם ולארצם, במבט של קודש, ממילא הופכים אותם למסחר. אנו צריכים לדעת שכל פעולתנו בתוך עולמות הטבע להביא את ישועתם של ישראל, נובעת מתוך התחיה הנשמית של ישראל, ש'היא הנותנת לנו כח לעשות חיל' בעולמות הטבע, להשתמש בהם עלמנת לבנות היכל, לבנות את המקדש, את שם ד' היותר גדול, לסלק את הרע מן העולם, לבנות את המוסר ולתקן את האידיאלים. זה מה שעומד ביסוד חייהם של ישראל.

השורש הרעיוני של 'הפרדת הדת מהמדינה' נעוץ בחטא המרגלים. משמעותו של חטא המרגלים היא ה'הוהאמינא' שניתן לעבוד את ד' גם בחוץלארץ, ולא חייבים להיכנס לארץ לשם כך; כאילו אפשר להיפגש עם ד' באמת גם במצבי גלות, ולחשוב שהתורה הלאומית שלנו – השייכת דוקא לאומה חיה בארצה, לקודש הזה ששמו: ארץ ישראל, עשישראל, תורת ישראל,

¹⁰ עיין אורות, 'למהלך האידיאות בישראל' ב; אורות ישראל ו, א; ז, ו; ועוד.

וקדושת חייה נסתרים הם, ובלי זה – מה אנו ומה חיינו. כשידיעה זו, המהותית כלכך לחיינו, חסרה, כשמופרדות זו מזו האידיאות, האלוקית והלאומית, כשמוצאת הנשמה מתוך גופנו הלאומי – נגרם ריקבון של הגוף. אך לאושרנו – הפרדה זו הינה בלתי אפשרית, כי רק חייקודש אנו מכירים. האומה הזאת – אינה יכולה להתקיים בלי חייקודש. גם כשהיא עוסקת בתורה ובמוסר וגם כשהיא עוסקת בזריעת הארץ – רק בעבודת אלוקיה היא עוסקת. לזה היא מוכשרת, זה מה שהיא יכולה להיות וזה מה שהיא תהיה. וכפי שכותב הרב ב'אורות'¹¹ שיש הלוחמים נגד הפירוד הזה בחושבם שהינו אפשרי, אלא שהוא מנוע מחמת חוק תורני, אבל האמת היא שזהו דבר שאינו יכול להיות, אין קיום לאומה בלי שורש מעמקיה, לא יתכן פירוד בין קדושת חייה האלוקיים לקדושת החיים הלאומיים. ואף שבפועל ניתן לבגוד באחדות זו ולהפר אותה – לאמיתו של דבר, כל מי שמחזיק בצד אחד ממנה, מיד מחזיק ממילא גם בצד השני, באופן אמיתי פנימי. כי כל פעולה של 'חול', כביכול, מלאה היא ברוח של קודש במעמקיה, ואף אם הדבר נסתר ונעלם – קיים הוא, וילך ויתגלה בע"ה¹².

ידיעה זו מחייבת גם אופי אחר של מלחמה נגד מגמת הפירוד. – עלינו לברר ולהסביר, כי לאומיות אנושית רגילה אינה ממלאת אותנו אלא דוקא לאומיות של קודש, – איננו יכולים אחרת. וממילא, אם לא נהיה נאמנים לארץ הזו כארץ קדושה – לא נהיה נאמנים לה כלל. רק

¹¹ "טעות גדולה היא ביד אותם שאינם מרגישים את האחדות הסגולית שבישראל וחפצים הם... לפלג את הענין הלאומי ואת הענין הדתי לשתי פלוגות, ושתיהן יחד נחלו בזה שקר, כי כל עניני המחשבה, ההרגשה והאידיאליות, שהננו מוצאים באומה הישראלית, חטיבה אחת בלתי מחולקת היא, והכל ביחד עושה הוא את צורתו המיוחדת. אמנם כשם שטועים המתאמצים להפריד את החלקים הבלתי מתחלקים הללו, ככה יותר הם טועים אותם שהם סבורים שאפשר הדבר שהחילוק והפירוד יעלה בידם של כל המתאמצים להפריד את התיומות, ומוזה בא שהם לוחמים נגד מחזיקי חלק אחד מהחטיבה הישראלית בחמה שפוכה, על הפרדתם המהבלת, מבלי לשים על לב איך צריכה המלחמה הזאת להתכונן..." אורות, ישראל ותחייתו לא. עיין אורות, אורות התחיה לב.¹²

אם נהיה נאמנים לנשמה שלנו, למוסר שלנו ולתורת ד' אשר עלינו – רק אז נוכל להיות 'אנושיים', ולא באופן אחר. זוהי ה'אנושיות' היותר גדולה עבורנו וזו הלאומיות היותר טובה לנו.

בירור זה, שחיינו הלאומיים הינם חיי קודש, ושייכים הם לכל קוממותה של תורה בישראל, וכן להיפך – שקוממותה של קדושת החיים הישראליים קשורה בקשר בל יינתק בקוממיות החיים הלאומיים שלנו, מעמיק בנו את ההבנה עד כמה ההפרדה הזאת אין לה מקום, עד כמה המלחמה על פירוד זה – בנפשנו היא! בין בנפש הלאומית שלנו ובין בנפש האלוקית התורנית שבנו!

אנחנו נמצאים בעיצומו של מסע¹³, בדרך ארוכה וקשה להופעת האורה הזאת, במהלכו של בניין נפשי ורוחני להבנת הקשר האלוקי האחדותי הבלתי ניתן לפירוד, צועדים אנו לקראת מלוא הופעתו בגאולתם של ישראל. אנחנו בדרך, ובדרך ישנם מאבקים בין כוחות, מפלגות ודעות. יש הרבה יובש בצדדי החיים הלאומיים שלנו, ומגיעים אנו כמעט עד כדי חנק, "ייסורי חנק" מחניקים אותנו¹⁴, חסרי חמצן אנחנו, חסרי אויר פסגות אלוקיות, חסרי אויר של קדושת חיים לכל החיים הארץ-ישראליים הלאומיים שלנו.

אנו צריכים להחיש ישועה, ולאושרנו, אין הדבר נתון רק לבחירתנו החופשית, אלא יד ד' החזקה היא המובילה אותנו בכל תהלוכותינו, גואלנו הוא המלמדנו תורה ומצוות. כמובן, יחד עם ידיעה זו צריכים אנו לפעול עם אל, לסייע לשמיא מתוך סייעתא דשמיא, לעסוק בעבודת ד' וישראל עמו, להחזיר רוח חיים לעבודה הלאומית שלנו ולהזרים זרם קודש בכל מערכותינו הלאומיות, כי חיי קודש הן לנו.

ניסן ה'תשס"א

¹³ "דרכנו בחיים הלאומיים... ארוכה היא מאד. ארוכים הם חיינו וארוכים הם, ע"כ, דרכינו. גדולים אנחנו וגדולות הנה משוגותינו ובשביל כך גדולות הן צרותינו, וגדולים גם תנחומותינו" אורות, אורות התחיה ה.
¹⁴ עיין אורות, ישראל ותחייתו יד.

הרב יעקב הלוי פילבר

הבנויה". ניקח לדוגמא את ה"תורה" אין לך דבר שאנו משייכים אותו לקב"ה כמו התורה שאנו קוראים לה "תורת ה' תמימה", ועל התורה נאמר: "כי ישרים דרכי ה', צדיקים ילכו בו ופושעים יכשלו בס". האם יעלה על הדעת שבגלל כמה פושעים שנכשלים בתורה אנחנו נהיה "ברוגז" עם התורה.

כך גם לגבי המדינה, האם בגלל מערכות שלטוניות של הממשלה זו או אחרת הנוהגות שלא כהלכה, האם בגלל זה ניתן גט למדינה?!

במסכת ברכות (י, א) מסופר שהנביא ישעיה הוכיח את המלך חזקיה על שאינו מקיים "מצוות פריה ורבייה", השיב לו חזקיה כי נאמר לו ברומח הקודש שיהיו לו בנים רשעים, ועל כך אמר לו הנביא: בסודותיו של הקב"ה למה לך, אתה תעשה מה שנצטווית והקב"ה יעשה הטוב בעיניו.

ומסביר הראי"ה (עין איה שם) שחזקיה שמלך רואה את הדברים כאן ועכשיו, על פי ראייה זו, הבן הרשע לכשיתמנה למלך, יהיה אסון לעם ישראל, והוא, חזקיה, אינו מוכן להיות שותף לכך. הנביא, אשר רואה את הדברים במבט של נצח, אומר למלך: מלכות בית דוד דומה לשלשלת המורכבת מחוליות חולית, שאם אתה מחסיר אחת מהן תתפרק כל השלשלת, מהו דור אחד בנצח, על כן כדאי לסבול דור אחד ממלך רשע ובלבד לשמר את רציפות המלכות. כך גם אפשר לומר כלפי "מדינת ישראל", כדאי לסבול קדנציה שלטונית אחת ועוד אחת בלבד שנשמר את רציפות הריבונות של העם היהודי בארץ ישראל.

וזה כוונת דברי מו"ר הרב צבי יהודה: "המדינה של הקב"ה והחזירים הם של בן גוריון".

תשרי תשס"ו

בציבור האמוני ולא רק בדור הצעיר אלא גם בין המבוגרים מתנהל דיון כיצד יש להתייחס אל המדינה ומסודותיה לאחר שכל מערכות השלטון – הממשלה, הכנסת, המשפט, הצבא המשטרה ועוד – חברו יחדיו לנשל אלפי יהודים ישרי דרך, אנשי אמונה ועמל, שהקימו בגוש קטיף בשליחות המדינה את ביתם, ולפתע באטימות ונחישות גורשו מנחלתם והרסו את ביתם. והנה כתום הסערה, עוד בטרם הספיקו התושבים לאסוף את השברים, החלו להישמע בקול רם הרהורים וערעורים על עצם שייכותנו למדינה, האם אחרי הפניית הגב בצורה אכזרית כל כך עלינו לשמור לה אמונים. מעבר לצד האישי, יש לשאלה הזאת מקום מאז קום המדינה, מאז גזזו לילדי תימן את הפאות וכיוצא בהם מעשים ברוח דומה, האם מדינת ישראל היא "יסוד כסא ה' בעולם"? אבל בשאלה זו יש ערבוב בין שני מרכיבים שהיטיב לנסח אותם מו"ר הרצי"ה קוק: המדינה של הקב"ה והחזירים של בן גוריון כי מה היא מדינה? הרמב"ן במניין המצוות מגדיר את מצוות ישוב הארץ: שלא נניחנה ביד זולתנו מן האומות או לשממה", ובלשוננו: ריבונות יהודית בארץ ישראל וישובה, שאין לה מובן אחר אלא "מדינה" במובן זה, הקמת המדינה היא קיום מצוות עשה של תורה. ואכן כך סוברים שניים מגדולי התורה בדורות שקדמו, הרב יהושע מקוטנא (ישועות מלכו יורע דעה סו) ורבי צדוק הכהן מלובלין (דברי סופרים אות יד) – שבישיבת יהודים בארץ ישראל תחת שלטון גויים לא מקיימים מצוות ישוב הארץ. ועל פי דבריהם, רק בה' אייר תש"ח עם הרמת המדינה חידש העם היהודי את מצוות ישוב הארץ.

"המדינה של הקב"ה", כוונת הדברים היא שהמדינה אינה רכוש של קבוצה זו או אחרת בעם ישראל, גם אינה של דור מסוים, היא של עם ישראל כולו לדורותיו, הוא חלום הדורות שאליו נכספו יהודים כשאמרו: "לשנה הבאה בירושלים

הרב שלמה אבינר

שאלה: התייחסותנו לממשלת ישראל היא ממלכתית. עד מתי? ינאי היה מלך, אך ממלכתו לא היתה סוגה בשושנים ואיננו מוצאים שחז"ל התייחסו אליו ב"ממלכתיות", וכל שכן הורדוס. במה שונה ממלכתנו? עד מתי ננהג בה בממלכתיות?

תשובה: הממלכתיות של ממשלת ישראל מתחלקת לשני צדדים שהם אחד – הלכתי ואמוני, והשני הוא נשמת הראשון.

הצד ההלכתי הוא שיש לציית לממשלת ישראל, כיוון שהיא הגוף הנבחר על-ידי כלל ישראל להנהיג את המדינה. יתכן שבחירתו של עם-ישראל מוטעית, אבל איננו יכולים ללכת נגד הכלל ולמרוד בו. כאשר ביקש העם מלך משמואל הנביא, הוא ציין שהוא רוצה מלך "ככל הגויים". לכן היטב חרה לנביא על כך. מלך – זו מצווה, כך נפסק גם ברמב"ם, אך לבקש מלך ככל הגויים, זו תרעומת (סנהדרין כ ב).

בכל זאת, אמר ריבנו של-עולם לשמואל הנביא, שלא ילך ראש בראש נגד האומה, אלא יתן להם מלך, הטוב ביותר, וסוף הדברים להסתדר. ואכן המלך הראשון, שאול, עשה הרבה טעויות, אבל הוא סלל את הדרך למלך השני, דוד, שהיה נעים זמירות ישראל, משיח ד', יסוד המלכות הנצחית שלנו. כך שהתברר שהעם צדק, אלא שצריך סבלנות.

גם מלך רשע הוא מלך על-פי ההלכה. בוודאי שאין למנות מלך רשע (רמב"ם, הלכות מלכים א ז), ואם מינו צדיק והוא הרשיע, מורידין אותו (רמב"ם, הלכות כלי מקדש ד כא); אבל כל זמן שלא הורידו אותו, יש לו דין מלך וסמכויות של מלך. וכבר שאלו התוספות למה נענש אחאב על כרם נבות, הרי זה ממשפט

המלוכה שיכול לקחת שדות, ותירצו כמה תירוצים (סנהדרין כ ב תוס' ד"ה מלך), אך לא תירצו שהוא היה רשע, לכן לא היו לו משפטי המלוכה.

**קודם כל יש להיות מאושר
שיש לנו מדינה וממשלה,**

וכמובן, יש לציית לה. אבל

אם היא עושה דברים נגד

התורה, יש לבקר אותה בכל

תוקף.

כמובן, אין זה הופך כל מעשה של מלך למוצדק, ואם המלך טועה וחוטא יש להוכיחו בכל תוקף. אבל דין זה הוא לאו דווקא במלך רשע אלא גם במלך צדיק כגון דוד המלך, שאין לו סמכות לומר דבר נגד התורה, כמבואר בגמרא שעל זה נדון יואב בן-צרויה (סנהדרין מט א), וכן נפסק ברמב"ם (הלכות מלכים ג ט).

הנביאים לא נמנעו מלהוכיח את אחאב על חטאיו, ואפילו את

דוד, וכן חכמים הוכיחו את ינאי (קידושין סו א). אך לא בגלל זה הוא חדל להיות מלך, וגם כשהוכיחוהו, קראו לו: ינאי המלך (שם). יתר על כן, כאשר העמידו אותו לדין, אמרו לו: "ינאי המלך עמוד על רגליך" (סנהדרין יט א), והתוספות הקשו, הרי תלמיד-חכם אינו חייב לעמוד, כי עשה של כבוד התורה עדיף, וכל שכן מלך שכבודו גדול מכבוד תלמיד-חכם, כי תלמיד-חכם שמחל על כבודו - כבודו מחול, ומלך שמחל על כבודו - אין כבודו מחול (שם, ד"ה ינאי) – הרי שהתייחסו אליו כאל מלך.

גם הורדוס היה רשע גדול, ובכל זאת התייחס אליו בבא בן-בוטא כאל מלך והתעקש על כך מסיבות שונות (עיין בבא בתרא ג ב-ד א).

זו סברא פשוטה, מסביר הנצי"ב, שאם לא יצייתו למלך או למצביא, תהיה אנדרלמוסיה במדינה, יבוא האויב ויכה אותה עד חרמה. הרי זה פיקוח נפש של העם בארץ (שאלות רב אחאי גאון קמב).

וכבר כתב ספר 'החינוך' לגבי האיסור לקלל נשיא, כלומר מלך: "לפי שאי אפשר לשוב בני אדם מבלי שיעשו אחד מביניהם ראש על האחרים לעשות מצוות ולקיים גזרותיו, מפני שדעות בני אדם חלוקין זה מזה ולא יסכימו כולם לעולם לדעה אחת לעשות דבר מכל הדברים, מתוך כך יצא מביניהם הביטול והאסיפה [=רפיון. ויש גורסים אפיסה] בפעולות, ועל כן צריכים לקבל דעת אחד מהם אם טוב ואם רע, למען יצליחו ויעסקו בעסקו של עולם, פעם ימצא בעצתו וחפצו תועלת רב, ופעם ההפך, וכל זה טוב מן המחלוקת שגורם ביטול גמור" (מצווה עז).

מבחינה אמונית, אנו מאושרים שיש לנו ממשלה, ושכבר איננו תחת שלטון התורכים או האנגלים. זו מצווה של תורה שיהיה שלטון יהודי על ארץ-ישראל, כדברי הרמב"ן "שנצטוינו שלא נעזבה ביד זולתנו מן האומות" (ספר המצוות לרמב"ם, מ"ע ד' לנוספות), כלומר, שהארץ תהיה ביד העם הזה.

אנו שמחים לקיים מצווה גדולה וכלל ישראלית זאת, גם אם הממשלה עדיין אינה כמלכות בית דוד.

הרמב"ם כותב בפתיחה להלכות חנוכה: "חזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנים" (הלכות חנוכה ג א), שכוללות גם את תקופת ינאי והורדוס, וגם על זה נקבע היום טוב של חנוכה.

חזרת המלכות לישראל היא הקדמה למלכות המשיח. הרמב"ם פוסק: "אמרו חכמים: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד" (הלכות מלכים יב ב). וכן הוא מגדיר: "ימות המשיח הוא העולם הזה, ועולם כמנהגו הולך, אלא שהמלכות תחזור לישראל" (הלכות תשובה ט ב).

כמובן, אם הממשלה או ראש-הממשלה אינם מתפקדים כראוי, יש להחליפם, אך כל זמן שלא הוחלפו, הם הם הממשלה וראשה.

קודם כל יש להיות מאושר שיש לנו מדינה וממשלה, וכמובן, יש לציית לה. אבל אם היא עושה דברים נגד התורה, יש לבקר אותה בכל תוקף.

אך גם כאשר מבקרים, יש לעשות זאת לגופו של עניין בדרך של כבוד, ולא בביזוי. אביה מלך יהודה נענש מאת ד' על אשר חירף ברבים במערכת המלחמה את ירבעם בן-נבט מלך ישראל (ירושלמי, יבמות טז ג. עיין לנתיבות ישראל ב, עמ' רכז. רלח).

כמובן, אם הממשלה או ראש-הממשלה אינם מתפקדים כראוי, יש להחליפם, אך כל זמן שלא הוחלפו, הם הם הממשלה וראשה. משל לאוטובוס אשר נהגו אינו יודע לנהוג טוב, ויש להחליפו, אך כל זמן שהוא יושב על-יד ההגה יש לקחת בחשבון שלא לגרום לתאונה.

חזק חזק ונתחזק ונזכה למלכות אמיתית.

אלול התשס"ה

משחקי מלוכה

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יכירו בחשיבותה של מדינת ישראל גם בתקופת שלטון זמני שלילי.

מבנה הפעולה:

1. פתיחה – ארץ או מדינה.
2. היכרות עם דורות שונים של שלטון.
3. הבנה כי עצם המלוכה (המדינה) חשובה יותר מהתנהלות דור אחד.

מהלך הפעולה:

1. פתיחה – ארץ או מדינה?

פיזור כרטיסיות עם שמות אנשים (נספח 1) – מה משותף לכולם? אלו השופטים שהיו אחרי מות יהושע.

דיון:

תקופת השופטים היתה אחת הקשות של עם ישראל, הן מדינית (מלחמות), הן רוחנית (ע"ז, פסל מיכה), והן מוסרית (פילגש בגבעה). למה? איפה טעינו?

משפט מפתח בתקופת השופטים הוא "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" – למה הכוונה? האם זה רק תווך ובוהו כי אין שליט? מה משמעותה של מלוכה בישראל?

ברור שעם ישראל מממש את עצמו רק בהיותו בארץ ישראל (כאן המקום להזכיר את הפעולות "אין לי ארץ אחרת" ו/או "מתאים לי". אם לא העברת אף אחת מהן, זו ההזדמנות להעביר את אחד הרעיונות המופיעים שם ומבהירים כי רק בארץ ישראל מתמלא יעודו של עם ישראל). האם זה מספיק שנהיה כאן ומישהו אחר ישלוט? האם מדובר רק על מגורים בארץ ישראל או על משהו נוסף? מלוכה? ממלכה? מדינה...?

לימוד הרמב"ן (הוספותיו לספר המצוות, עשה ד') "שלא נעזבנה ביד האומות או לשממה" – ארץ ישראל צריכה להיות בשלטון יהודי. זו מצוות עשה, וזה תנאי בסיסי להצלחתנו במשימתנו בעולם.

2. היכרות עם דורות שונים של שלטון

שניצל בורשט ממלכתי – הקבוצה מתחלקת ל - 6 קבוצות קטנות היושבות כולן במעגל אחד גדול. כל קבוצה מקבלת תנ"ך, עטים ולוח משחק / כתב חידה / הפעלה (נספח 2). מתחילים למדוד 3 דקות וכעבור הזמן, כל קבוצה

מעבירה את לוח המשחק לקבוצה שמימינה, מודדים שוב 3 דקות וכל קבוצה פותרת את המשימה שהגיעה אליה, וכן הלאה.

יש להדביק לכל לוח משחק ניילונית ובה דפי עבודה (נספח 3), עליהם תמלאנה הקבוצות את התשובות שלהן ותתנה למדריך בסיום כל משימה. לפי זה יקבעו הנקודות בסיום המשחק (הפתרונות מופיעים בנספח 4).

חפש ת'מטמון – ניתן להשתמש באותן הפעולות במבנה של חפש ת'מטמון (פתקים שמוחבאים בכל מיני מקומות ובכל פתק ישנה משימה ורמז למקום בו נמצא הפתק הבא).

אפשרות נוספת – ניתן להשתמש באותם כתבי חידה במירוץ שליחים (תחרות בין שתי קבוצות בפתרון כתב חידה, תמורת התשובה הנכונה מקבלים את כתב החידה הבא וכן הלאה).

3. הבנה כי עצם המלכות (המדינה) חשוב יותר מהתנהלות דור אחד

מסדרים את שמות המלכים והשלטונות שלמדנו עליהם בציר זמן (נספח 5). מלכים טובים וצדיקים – מעל ציר הזמן, ומלכים רעים ורשעים – מתחתיו.

אנחנו רואים כי לאורך הדורות היו מלכים יותר טובים ופחות... עם זאת, מוסד המלוכה הוא מוסד חשוב, לא פירקו אותו באף דור בגלל שהמלך היה רשע. יותר חשוב שמלכות בית דוד תמשיך ושלעם ישראל תהיה מדינה ככלי להגשמת ייעודנו בעולם, גם אם בדרך ישנן נפילות וחטאים. (להרחבה ניתן ללמוד עין אי"ה למסכת ברכות, פרק ראשון פסקאות קלו-קלט. הוכחת ישעיהו את חזקיהו על מחשבתו להפסיק את המלוכה כיוון שעתיד להיות לו בן רשע – נספח 6).

גם מלכות ישראל, שלא היתה מבית דוד, היתה משמעותית וחשובה, אליהו הנביא רץ לפני אחאב, ישנו צום ביום רציחתו של גדליה בן אחיקם שאז פסק שלטון יהודי בארץ ישראל, ועוד. לפי הרמב"ם, אחת הסיבות לחג החנוכה הן מאתיים שנים של שלטון של כהנים (שלהזכירנו, אסור להם למלוך ולפי הרמב"ן לכן הם נענשו וכל בית חשמונאי נרצח), ובהמשך מלכו הורדוס וינאי המלך שלא היו מצדיקי הדור...

בדורנו זכינו ב"ה למדינה, צעד ראשון ומשמעותי לקראת חידוש המלכות. כלי עצום ליציקת תוכן פנימה. בסיס להגשמת ייעודנו בעולם. אל לנו לזלזל במדינה או להתכחש אליה בעקבות מנהיג (או ממשלה) חוטאת. עלינו לעשות כל שביכולתנו, בגבולות ההלכה, על מנת להקים שלטון טוב וראוי שידע להוביל את המדינה לממלכת כהנים וגוי קדוש, במהרה בימינו, אמן!

העשרה:

אל ייאוש / הרב יעקב אריאל

את צה"ל אי אפשר להפריט / הרב חנן פורת

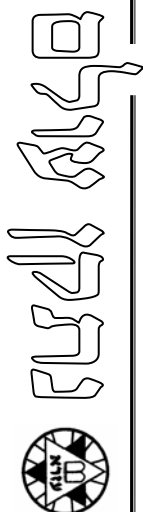
מכתבים גלויים לנוער / הרב אלישע אבינר

	אנה/3		שתן/יא
	בב/99		מע/9
	אבימלך		עב/11
	יא/י		תל/ע
	אב/3		יתח
	עב/11		איל/1
			מע/11

פתרו את כתב החידה הבא (גימטריה):

9 20 300 ,4 20 30 10 6 ,30 1 200 300 10 ,10 9 2 300 ,30 20 ,400 1 ,30 1 6 40 300 ,2 200 100 10 6
 50 10 40 10 50 2
 20 30 10 400 6 ,6 10 400 6 8 80 300 10 40 30 ,50 10 40 10 50 2 ,9 2 300 ,400 1 ,2 200 100 10 6
 5 6 300 100 2 10 6 ,300 10 100 ,50 2 ,30 6 1 300 ,4 20 30 10 6 ,10 200 9 40 5 ,400 8 80 300 40 ,4
 1 90 40 50 ,1 30 6 ,6
 6 5 ,5 50 5 ,5 ,200 40 1 10 6 ,300 10 1 ,40 10 30 5 ,4 6 70 ,1 2 5 ,5 2 ,4 6 70 ,6 30 1 300 10 6
 40 10 30 20 5 ,30 1 ,1 2 8 50 ,1
 40 ,5 2 3 10 6 ,40 70 5 ,20 6 400 2 ,2 90 10 400 10 6 ,40 300 40 ,6 5 8 100 10 6 ,6 90 6 200 10 6
 5 30 70 40 6 ,6 40 20 300 40 ,40 70 5 ,30 20
 5 ,6 2 ,200 8 2 ,200 300 1 ,40 400 10 1 200 5 ,40 70 5 ,30 20 ,30 1 ,30 1 6 40 300 ,200 40 1 10 6
 6 200 40 1 10 6 ,40 70 5 ,30 20 ,6 70 10 200 10 6 ,40 70 5 ,30 20 2 ,6 5 6 40 20 ,40 10 1 ,10 20
 20 30 40 5 ,10 8 10

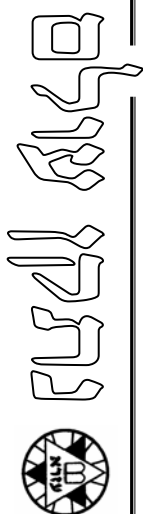
בהצלחה!

פתרו את התשבץ המופיע בדף התשובות בעזרת ההגדרות הבאות:

1. שלמה בנה את _____ (שתי מילים)
2. שם אמו של שלמה המלך _____ ?
3. ספר שנכתב ע"י שלמה המלך והוגדר "קודש קודשים" ע"י רבי עקיבא _____ ?
4. שם נוסף של שלמה המלך שזה גם שמם של אחד מספריו _____ ?
5. שם נוסף של שלמה המלך המעיד על אהבת ה' _____ ?
6. את מי השביע שלמה שלא יצא מירושלים _____ ?
7. על מה התווכחו שתי נשים שבאו להישפט אצל שלמה _____ ?
8. מה ביקש שלמה מה' בחלום _____ ?
9. איזו מלכה התפעלה מחכמת שלמה _____ ? (שתי מילים)

בהצלחה!

מצאו בתפזורת כמה שיותר שמות של ילדיו (בנים ובנות) של דוד המלך.

ש	א	ה	צ	ר	י	ג	ל	א	ל	ק	ש	ו	ב	ב
ח	ל	ח	נ	ב	פ	י	מ	ל	ש	ח	ר	נ	ו	ט
ר	י	מ	ו	ל	ש	ב	א	י	נ	ש	ר	י	מ	ח
י	פ	נ	ה	י	ג	מ	נ	ש	ב	כ	י	ל	ש	מ
ב	ל	י	ד	נ	כ	ע	ו	מ	ו	ל	ו	ס	א	ע
ח	ט	מ	ה	א	ל	י	ד	ע	ת	א	ר	א	מ	ל
ר	ב	א	ר	ר	ו	א	מ	ו	כ	ב	ט	ח	נ	ו
ו	ו	ל	י	ד	י	ד	ה	ד	ע	מ	י	ו	ת	
נ	כ	פ	ת	ש	ת	ו	פ	א	ר	נ	נ	ע	נ	פ
י	ע	ק	ר	ט	ש	נ	י	ב	מ	ג	ט	ת	צ	צ
כ	ג	נ	ע	א	א	י	ע	י	ל	ת	נ	פ	ג	ל
ס	ח	ה	מ	ו	פ	ה	ו	ג	ה	י	ח	י	מ	ע
א	ל	י	ש	ו	ע	ר	ל	י	כ	י	ס	ו	פ	י
פ	ג	ד	ו	ד	ב	ת	ש	ב	ע	ב	א	ל	ע	ש
ת	מ	ז	כ	ח	ק	ר	ז	ת	מ	ר	י	ס	א	צ

(אם אתם חושבים שלחניכים יהיה קשה למצוא את השמות, תוסיפו רשימה של השמות או הפניה לספר שמואל ב', שם מופיעים השמות)

חלקו את שמות המלכים לפי מלכות יהודה ומלכות ישראל:

שימו לב! 4 שמות הינם של מלכים משתי הממלכות, כיתבו אותם פעמיים. כמו כן ישנם שני מלכים

במלכות ישראל בעלי אותו שם, רישמו גם אותו פעמיים.

אבים	אחז	אחזיהו	אלה	אמון
אמציה	אסא	בעשא	הושע	זכריה
זמרי	חזקיהו	יאשיהו	יהוא	יהואחז
יהואש	יהויכין	יהורם	יהושפט	יואש
יותם	ירבעם	מנחם	מנשה	מתניה
נדב	עזריהו	עמרי	פקח	פקחיה
רחבעם	שלום			

בהצלחה!

לחניכים קטנים: רשמו שמות שלא חמישה מלכי יהודה וחמישה מלכי ישראל.

מקרא:

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ
◀	↩	↪	▽	◁	▶	◼	↖	◼	↑	←

ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת
▼	↔	✂	↩	→	▲	↘	↪	△	↪	↓

אני משרשלת בית דוד
בתקופתי, העם על עבודת ה'
הקפיד
עשיתי בדק בית במקדש
והייתי מלך צדיק ממש
בעקבות תפילה נוספו לי
שנות חיים
ולעצרי צאצאי היו מלכים
רשעים

רמזים (ל"מי אני?"):

מל כ ימב כה

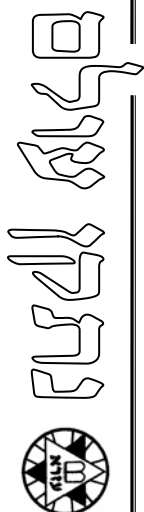
– 16 1 40 / 10 / 20 / 30 / 40

מלכימבכ

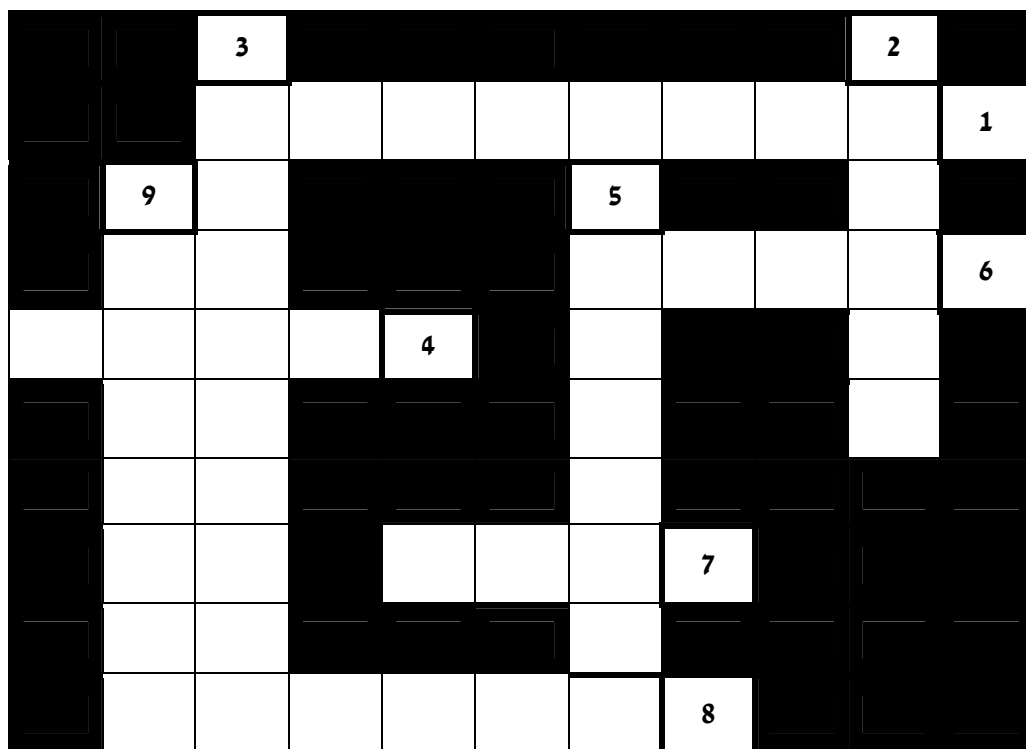
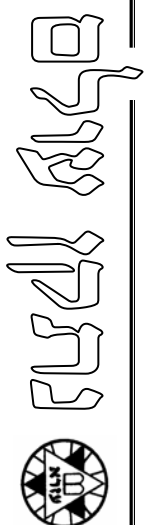
מבלבכבימבבכבבב

ספר השליטים השני והפרק לא מת

פתרו את כתב החידה הבא (גימטריה):

תשבץ – מלכות שלמה

מצאו בתפזורת כמה שיותר שמות של ילדיו (בנים ובנות) של דוד המלך.

ש	א	ה	צ	ר	י	ג	ל	א	ל	ק	ש	ו	ב	ב
ח	ל	ח	נ	ב	פ	י	מ	ל	ש	ח	ר	נ	ו	ט
ר	י	מ	ו	ל	ש	ב	א	י	נ	ש	ר	י	מ	ח
י	פ	נ	ה	י	ג	מ	נ	ש	ב	כ	י	ל	ש	מ
ב	ל	י	ד	נ	כ	ע	ו	מ	ו	ל	ו	ס	א	ע
ח	ט	מ	ה	א	ל	י	ד	ע	ת	א	ר	א	מ	ל
ר	ב	א	ר	ר	ו	א	מ	ו	כ	ב	ט	ח	נ	ו
ו	ו	ל	י	ד	י	ד	ה	ד	ע	מ	י	ו	ת	
נ	כ	פ	ת	ש	ת	ו	פ	א	ר	נ	נ	ע	נ	פ
י	ע	ק	ר	ט	ש	נ	י	ב	מ	ג	ט	ת	צ	צ
כ	ג	נ	ע	א	א	י	ע	י	ל	ת	נ	פ	ג	ל
ס	ח	ה	מ	ו	פ	ה	ו	ג	ה	י	ח	י	מ	ע
א	ל	י	ש	ו	ע	ר	ל	י	כ	י	ס	ו	פ	י
פ	ג	ד	ו	ד	ב	ת	ש	ב	ע	ב	א	ל	ע	ש
ת	מ	ז	כ	ח	ק	ר	ז	ת	מ	ר	י	ס	א	צ

נתיקן עולם

דף תשובות – מלכים

מלכי ישראל		מלכי יהודה	

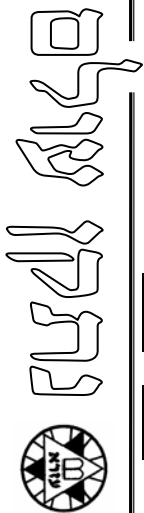
נתיקן עולם

דף התשובות:

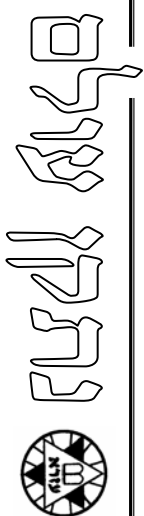
מקרא:

כ	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
←	↑	▲	↖	↙	▶	◁	▽	↗	↘	◀
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל
↓	↘	△	↖	↙	▲	→	↗	✂	↔	▼

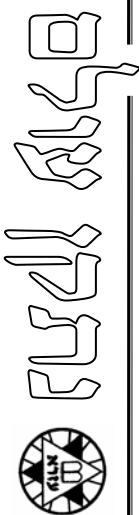
דף תשובות – מי אני?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

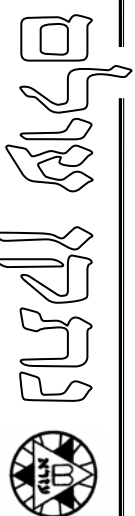
ספר שמואל א', פרק י':

כ. וַיִּקְרַב שְׁמוּאֵל, אֶת כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל; וַיִּלְכְּדוּ, שִׁבְט בְּנִימִן. **כא** וַיִּקְרַב אֶת-שִׁבְט בְּנִימִן, לְמִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהַלְכָה, מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרֵי; וַיִּלְכְּדוּ שְׂאוּל בֶּן-קִישׁ, וַיִּבְקָשׁוּהוּ וְלֹא נִמְצָא. **כב** וַיִּשְׁאַל-עוֹד, בִּיהוָה, הֲבֵא עוֹד, הַלֵּם אִישׁ; {ס} וַיֹּאמֶר יְהוָה, הִנֵּה-הוּא נֹחֵבֵא אֶל-הַפְּלִיִּם. **כג** וַיִּרְצוּ וַיִּקְחֵהוּ מִשָּׁם, וַיִּתְּנֵצְבּ בְּתוֹךְ הָעָם; וַיִּגְבְּהוּ, מִכָּל-הָעָם, מִשְׁכָּמוֹ, וּמַעֲלָה. **כד** וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-כָּל-הָעָם, הֲרֵאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ יְהוָה, כִּי אֵין כָּמֹהוּ, בְּכָל-הָעָם; וַיִּרְעוּ כָל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ, יְחִי הַמֶּלֶךְ.

פתרון התשבץ למלכות שלמה

		3						2	
		ש	ד	ק	מ	ה	ת	י	ב
		י				5			ת
	9	ר				י	ע	מ	ש
	מ								6
ת	ל	ה	ק	4		ד			ב
	כ	ש				י			ע
	ת	י				ד			
	ש	ר		ד	ל	י	7		
	ב	י				ה			
	ע	מ	ו	ש	ב	ל	8		

פתרון התפזורת

ש	א						א						ש	ו	ב	ב	ב
	ל						ל										
	י	מ	ו	ל	ש	ב	א	י									
י	פ		ה			מ		ש		כ							
ב	ל					ו	מ		ל						א		
ח	ט			א	ל	י	ד	ע	א						מ		
ר						א				ב					נ		
			י	ד	י	ד	י	ה							ו		
			ת			ו	פ								נ		
			ר			נ	י							ת			
			ע			י	ע			נ	פ	ג					
			ם			ה											
א	ל	י	ש	ו	ע												
										ר	מ	ת					

פתרונות - מלכים

מלכי יהודה		מלכי ישראל	
רחבעם	מנשה	ירבעם	יואש
אבים	אמון	נדב	ירבעם
אסא	יאשיהו	בעשא	זכריה
יהושפט	יהואחז	אלה	שלום
יהורם	יהויקים	זמרי	מנחם
אחזיהו	יהויכין	עמרי	פקחיה
יואש	מתניה	תבני	פקח
אמציה	רחבעם	אחאב	הושע
עזריה	אבים	אחזיהו	ירבעם
עוזיה	אסא	יהורם	נדב
יותם	יהושפט	יהוא	בעשא
אחז	חזקיהו	יהואחז	אלה

פתרון חידת כתב הסתרים:

"...וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום (את
היונים המשעבדים) והושיעו ישראל מידם, והעמידו
מלך מן הכהנים וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים
שנים, עד החורבן השני".
רמב"ם הלכות חנוכה פ"א הלכה ג'

פתרונות – מי אני?

6. גדליה

7. עמרי

8. חזקיהו

9. יאשיהו

10. אחאב

פתרונות הרמזים

מל כ ימב כה – מלכים ב' כה'

מלכימבכ – מלכים ב' כ'

מלכימבכ – מלכים ב' כב'

ספר השליטים השני והפרק לא מת – מלכים ב' יח'

נספח 5 – ציר זמן

"ויבוא אליו ישעיהו... צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה... משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקודש דנפקי מנאי בנין לדא מעלי. א"ל: בהדי כבשי רחמנא למה לך..."

חזקיהו המלך שלפניו דאגת ההווה, חרד מאוד למצב ההווה של העם. כאשר ברוח אלוקים שעליו ראה כי אם יוליד בנים יהיו משחיתים, הלא יוכלו להשחית מאוד את העם בשבתם על כס המלוכה. אמנם ישעיהו אמר "בהדי כבשא רחמנא למה לך" כי הנבואה משקפת על המצב הנצחי של העם, שימי דור אחד כאין נחשבו. הלא בהפסק המלוכה ונפול הכסא מהמשפחה המולכת, תוכל לבוא נפילה נצחית קיימת. והמכשול של מלך אחד רשע שיצא מזרע אשר בחר ה', זה יעבור, כי לסוף יכון הכסא בצדק ומשרים. ע"כ אין לך לסמוך להפסיק שלשלת הנצחית, בשביל ההשקפה הזמנית, אף שבאה מרוח הקודש."

עין אי"ה ברכות, פרק א' פסקה קלז'

מכתבים גלויים לנוער – אל נערי הגבעות

הרב אלישע אבינר

יש מי שנמשך אל הגבעה בעבותות אהבה ויש מי שנמלט אליה לאחר שמשפחתו פלטה אותו. יש מי שהגיע אליה בגלל חיבת ארץ ישראל, בגלל אווירה הצח ושמיה התכולים, רגבי אדמתה ורעיית הצאן, ויש מי שברח אליה לאחר שמאס בעיר ובפיתוייה, בכשלונותיה ונפילותיה, והגיע ל"גבעות" על מנת להשיל מעליו קליפות חיצונות ולטהר את עצמו...

ומכלים את זמנם לריק, עמלים נערי הגבעות בבניין הארץ ובהפרחת שממותיה.

האהבה צריכה להיות הדדית. גם אתם, נערי הגבעות, מתבקשים להביט ב"עין טובה" על מי שאיננו שייך לגבעות, על יושבי הכרכים, על רבבות עמך בית ישראל המיישבים את הארץ ובונים אותה בדרך שגרתית וממסדית. צריך להרגיש חלק.

ה"עין הטובה" צריכה לכלול לא רק את עם ישראל ואת ארץ ישראל אלא גם את מדינת ישראל. זו נקודה שצריכה תיקון. אסור לזלזל ולבוז למדינת ישראל ולמוסדותיה. קיימת תופעה שכל שאדם מציב אידיאלים לאומיים ותורניים יותר רמים וזוהרים, כך הולך וקטן ערכה של מדינת ישראל בעיניו, כיוון שאיננה ממלאת אפילו אחוז קטן מציפיותיו. זוהי טעות. על עניין דומה כתב הרב צבי הירש קלישר לר' אשר אנשל רוטשילד, שאמונתנו בגאולה ניסית ונאדרת בקודש איננה סותרת את אמונתנו בגאולה הטבעית, המכונה בחז"ל: "עני ורוכב על חמור". אין חולק שסופה של הגאולה תהיה מופלאה, ועל כך נאמר: "עין לא ראתה אלוקים זולתך", ואין לנו אפילו יכולת לשער כיצד היא תיראה בגלל אלוקיותה וגדלותה, אבל ראשיתה תהיה צנועה, חלקית ומגומגמת. ראשיתה מצער וסופה מי ישורנו. הגודל איננו סותר את הקוטן, הכמיהה לגודל איננה צריכה להביא להזנחת הקוטן.

כך גם ביחס למדינת ישראל – "ראשית צמיחת גאולתנו". מתערבבים בה אור וחושך. מי שמחרף

מכתבי מופנה אל כולכם למרות שאני יודע שאינכם עשויים מעור אחד. יש מי שנמשך אל הגבעה בעבותות אהבה ויש מי שנמלט אליה לאחר שמשפחתו פלטה אותו. יש מי שהגיע אליה בגלל חיבת ארץ ישראל, בגלל אווירה הצח ושמיה התכולים, רגבי אדמתה ורעיית הצאן, ויש מי שברח אליה לאחר שמאס בעיר ובפיתוייה, בכשלונותיה ונפילותיה, והגיע ל"גבעות" על מנת להשיל מעליו קליפות חיצונות ולטהר את עצמו. לאחדים, הגבעה היא אידיאל של חלוציות ואמיתיות ארץ-ישראלית, ולאחרים - מקלט זמני, כדי להחלים ממשברים נפשיים ורוחניים ולשוב לטבעיות ולבריאות. אין גבעה דומה לחברתה. הרבה גבעות ישנן והרבה נערים ישנם, כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות...

תחילה צריך להסיר את הרושם המוטעה שקנה לו מקום בין "נערי הגבעות" שחלק מהציבור - הורים, מחנכים ורבנים - מתייחס אליהם כ"יצורים המוקצים מחמת מיאוס" זה איננו נכון! כולכם אהובים. אין זה אומר שכל הציבור מזדהה עם דרככם, אולי לעיתים אפילו קיימת תחושה של זרות בגלל המרחק, בגלל הבורות ובגלל רכילויות שונות ומשונות, אבל אין מאיסה ואין ניכור, ח"ו. אדרבה, יש המתפעלים מהנחישות והכנות של נערי הגבעות, ממסירותם וגבורתם, מפשטותם ודבקותם במטרות שהציבו לעצמם. בשעה שחבריהם משתעשעים במשחקים ילדותיים

אותה איננה מחרף רק את חולשותיה, את החושך העוטף אותה, אלא גם את האור הבהיר המאיר בתוכה. מי שמגדף את צה"ל איננו מגדף רק את התבוסתנות שמוכתבת לעיתים על ידי הדרג המדיני אלא גם את הגבורה הלאומית של חיילי צה"ל שבלעדיה היו אויבינו טורפים אותנו ללא רחם. הגבעות עצמן מוגנות על ידי צה"ל, ובלעדי מטריית ההגנה הנסתרת של השב"כ אף רגל יהודית לא היתה מצליחה לדרוך אפילו שעה אחת על גבעה כלשהי במרחבי ישי"ע.

חובה להשמיע בקול רם את כל האמת ולתבוע ללא פחד וללא מורא את כל השלמות, אבל יחד עם זה צריך להוקיר ולחבב את החלקי ולמצוא בו את השבילים המובילים אל האמת והשלמות. דווקא רבי יהודה אשר שיבח את רומי והצביע על מעלותיה, זכה להתמנות למנהיגם של ישראל, ולא רבי שמעון בר יוחאי אשר חשף את פגמיה השורשיים של רומי. האם מקרה הוא? לא.

ההשגחה האלוקית העלתה את רבי יהודה לדרגת מנהיג בגלל התאמתו לתפקיד - יכולתו להעריך את החלקי ולהפיק ממנו יסודות המאפשרים את הזרימה אל העתיד. אם כך התייחסו למלכות רומי, המחריבה הגדולה של מלכות ישראל, קל וחומר למדינת ישראל, המסד של מלכות ישראל העתידית.

אחד היסודות המרכזיים שלימדנו הראי"ה קוק זצ"ל הוא, שגאולתנו עוברת דרך הצינור של כלל ישראל. אין זו אימרה יפה אלא מציאות. לכן, המבקש לדחוף את עגלת המשיח צריך להיות מחובר לכלל ישראל. מיהו "כלל ישראל"? כל המציע תשובה מורכבת ומפותלת מסלף את האמת. התשובה הנכונה היא פשוטנית: "כלל ישראל" זהו עם ישראל החי הקיים - רבבות עמך בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

אב ה'תשס"ג

הרב יעקב אריאל

"לנוער נכוננו משימות גדולות בעתיד. הוא הוכיח את עצמו עד עתה והוא ימשיך לשמש דוגמא נהדרת לכל הנוער בארץ כנוער המתמודד עם קשיים אדירים ויכול להם" הרב אריאל מחזק את נוער גוש קטיף.

לגלות? האם יש בר דעת המעדיף את חזרתו של השלטון הבריטי או הטורקי?

המדינה היא חידוש ריבונותו של עם ישראל על ארצו, אחרי אלפיים שנות גלות ובעיקר אחרי השואה הנוראה שהשמדה שליש מעמנו. המדיניות הננקטת ע"י הממשלות השונות הן מקרים חולפים ומשתנים, לטובה ולרעה, ואינם מהווים את עצם המדינה. מדינת ישראל מאפשרת עלייה חופשית לכל יהודי ארצה. אין מדינה אחרת בעולם שהכריזה עם יסודה שהיא שייכת לעם שרובו היה מחוץ לגבולותיה. אין לעם ישראל מדינה ייחודית אלא מדינת ישראל. המדינה מבטיחה את קיומו של כל אדם מישראל (גם אם לדעתנו אינה עושה די). היא מפתחת ומאפשרת את ישוב הארץ לאורכה ולרוחבה (גם כאן היא יכולה לעשות הרבה יותר בנגב ובגליל וביש"ע). ימי המנוחה הרשמיים שלה הם שבת ומועדי ישראל. אף כאן היה מו"ר הרצ"י מדגיש את העובדה שהמדינה הוקמה ערב שבת ה' באייר תש"ח למרות שהמנדט הבריטי פקע רק ב-15 למאי למניינם, שחל אז בחצות ליל שבת. המדינה הצהירה עם קיומה שכמדינה היא אינה מחללת שבת. מוסדותיה הרשמיים שומרים כשרות (למרות שרבים מראשיה ויועציה מחללי שבתות ואוכלי נבלות לצערנו, אולם הם עושים זאת כאנשים פרטיים ואינם המדינה עצמה)

כל אלו הן השלכות מרבונותנו, מכך שאיננו תחת שלטון זר. במילים אחרות: הגלות הסתיימה! גם מי שאינו מודה באתחלתא דגאולה מכיר לפחות בעקבתא דמשיחא.

אנו מצטערים מאוד על צעדיה של ממשלתנו אולם זו עדיין מדינת ישראל! ביכולתנו לשפר את המצב. ממשלה באה וממשלה הולכת, אולם המדינה

כשחל יום העצמאות באחד מימי בה"ב (שני-חמישי-שני) שבהם נוהגים אחרי חג הפסח לומר סליחות, היה מו"ר הרב צבי יהודה קוק זצ"ל אומר באותו יום גם סליחות וגם הלל של יום העצמאות בהתרגשות גדולה. שאלו את הרב זיוון זצ"ל כיצד ניתן להגיד באותו יום גם הלל וגם סליחות? תשובתו הייתה: אין סתירה בין השניים, הלל אומרים על המדינה, סליחות על הממשלה...

יש להבחין בין עצם למקרה. בן מהות לבין תקלה מקומית. במילים אחרות, יש להפריד הפרדה מוחלטת בין מדינה לבין מדיניות.

דברים אלו מפורשים ברמב"ם. הרמב"ם מסביר מדוע קיימת חובת אמירת ההלל בחנוכה ומנמק זאת בעובדה ש: "חזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנה עד החורבן השני". לכן כולנו חוגגים עד היום חנוכה ואומרים הלל על הצלחתה.

אך הרי מאתיים השנים הללו כוללים בתוכם את המלכים האכזריים ינאי והורדוס! האחרון היה בנו של עבד ממוצא אדומי! ובכל זאת אומרים הלל. הוא היה בכל זאת חוליה, אם כי רופפת, בשושלת של בית חשמונאי. מכאן שגם על חוליה רופפת ובעייתית, צריך לדעת להודות.

מדיניותה הנוכחית של הממשלה בתחומים שונים אינה עולה בקנה אחד עם דרכה של מדינה יהודית אידיאלית. הקיטוב החברתי, העוני, קריסת שירותי הדת, הבאת נוכרים רבים והכרה ב"גיוס", ההחלטה על עקירתם של ישובים יהודים פורחים מעל אדמתם, המסחר בשבת, כל אלו ודומיהם הינם צללים כבדים. עם זאת עלינו לשאול את עצמנו האם האלטרנטיבה של שלטון זר טובה יותר? אלמלא המדינה האם המצב היה שונה לטובה? האם מישהו מאתנו מתגעגע לשוב חלילה

לה' על יציאתנו מעבדות לחרות ויציקת תוכן חיובי לחרות זו.

נלמד מהניסיון המר. אילו היו המוני חרדי בית ישראל עולים ארצה עם קריאתם של הרבנים אלקלעי, קאלישר וגוטמאכר ואחריהם הנצי"ב, הרב מוהליבר והרב קוק וגדולי תורה אחרים- כל פני המדינה היו נראים היום אחרת. היינו חיים במדינת התורה ושרויים כבר עמוק בגאולה עצמה. אל נחזור על שגיאה טראגית זו שנית.

הדרך היחידה להוביל את מדינת ישראל לקראת יעודה היא רק דרך השפעה חיובית. התנתקותו של חוט השדרה של המדינה, הציבור היחיד המחבר תורה וציון, דת ומדינה, תזיק לא רק למדינה אלא לא פחות לתורה ולרעיון הציוני-דתי. המדינה עלולה להידרדר ולהתרחק מערכיה היהודיים שעדיין קיימים בה ואזי התוצאה עלולה להיות באמת ניתוק המדינה חלילה משורשיה היהודיים. האם אז מצבם של ארץ ישראל, של תורת ישראל ושל עם ישראל יהיו טובים יותר, או שמא להפך?!

מתוך אהבה עמוקה לארץ ישראל ולתורת ישראל, ומתוך חרדה למעמדן במדינת ישראל- עלינו לחוג יחד עם עם ישראל את יום גאולתנו ופדות נפשנו, כדרכה של תורה ע"י הלל והודאה. במקביל, עלינו להסמיק גאולה לתפילה שכשם שזכינו לאתחלתא דגאולה כן נזכה להיות שלוחי דרחמנא לגאולה שלימה בקרוב, גאולת הנפש וגאולת הגוף, השתא בעגלא ובזמן קריב.

דור העתיד

כדי להוביל את מדינת ישראל לקראת יעודה ולחלצה מהמשבר העובר עליה, יש צורך בדור צעיר ציוני דתי גדול, חזק ומגובש, בעל כישורים ויכולות לפעול בכל התחומים האפשריים, כל אחד ואחד בתחומו. עלינו להוות דוגמה לנחישות, לעוצמה, לאמונה, ליכולת להתמודד עם משברים, מבלי להתמוטט, בלי להתייאש ובלי להישבר. איננו יודעים מה ה' רוצה. דבר אחד אנו כן יודעים שלפוס גמלא שיחנא (ה' מעמיס על הגמל לפי יכולתו לשאת משא). דרכנו היא הנכונה והיא נבחנת עתה במבחן האמיתי והקשה, לפי המאמץ

עצמה נשארת ותמשיך להתפתח כמדינת ישראל עד בוא הגואל.

תתארו לעצמכם שהיינו יכולים לחזור במנהרת הזמן 57 שנים לאחור. שהיינו שואלים את עצמנו מה אנו מעדיפים: המשך המנדט הבריטי, או מדינה עברית במתכונתה הנוכחית, אין ספק שעלינו להודות לה' על כך שיש לנו מדינה משלנו, על אף פגמי ממשלותיה וחסרונות מנהיגיה, על פני כל אלטרנטיבה אחרת.

לא רק יחסית לגלות, לא רק בצילן של ארובות אושוויץ, עלינו להודות לה' על כל אשר גמלנו, אלא גם על החיוב הגדול בהתפתחותה והתעצמותה של המדינה בתחומים רבים כולל בתחום הרוחני. לעומת הצללים הכבדים - גדול האור הבוקע מציון. כפיות טובה היא להתעלם מכל היש הגדול ולא להודות עליו לה'. צרות אופק וקטנות מוחין היא להתייחס למאורע קשה ואפילו כמה כאלו ולהשליך אותם על כל התהליך הגדול של שיבת ציון, שהוא עדיין רק באיבו.

היכן עובר הקו האדום?

כאמור, ריבונותו של העם היהודי בארצו היא המהות. מכאן זכותו של כל יהודי לעלות ארצה ולקבל אוטומטית את אזרחותה שהיא פועל יוצא מעובדת עצמאותנו. (אם כי יש למחות נמרצות על השימוש הציוני בחוק השבות בכדי להביא גויים גמורים ארצה ע"י הסוכנות היהודית וממשלת ישראל). לאור זאת הקו האדום שהוא הגבול בין המשך קיומה של מדינת ישראל לבין התפוררותה התיאורטית חלילה (היו לא תהיה!) הוא הרעיון הנואל של הפיכת המדינה למדינת כל אזרחיה. היום בו תצא מחשבת נפל זאת לפועל הוא יום חיסולה של מדינת ישראל. מכיוון שאין אומתנו אומה אלא בתורתה ולאומיותנו ודתנו כרוכות זו בזו כשלהבת בגחלת, גם הפרדה רשמית בין דת למדינה תנתק את המדינה משמה "ישראל".

אולם כיצד נמנע זאת? לא ע"י התנקות מהמדינה. לא ע"י הכרזה על יום העצמאות כיום אבל, אלא אדרבה, ע"י התחברות, ע"י הזדהות, ע"י הודאה

שאנו משקיעים ולא בהכרח לפי התוצאות. כבר עתה אפשר לומר שגוש קטיף ובפרט הנוער הנפלא שלו מהווה סמל ודוגמא לכוח עמידה, לחוט שדרה, לחוזק אמונה למרות הפצ'מרים ולמרות החשש הנורא שגורל החבל נחתך כביכול. עצם המשך הלימודים והפיתוח והבנייה, למרות הכל הוא מטרה לעצמו. עוד יסופר לדורות על הגבורה הגדולה שגילה גוש קטיף בימים נוראים אלו. נמשיך בדרך למרות כל המשברים ועל אף כל הנחשולים. בכך ניבחן, בתעצומות הנפש שלנו. לכן

על הנוער לא להפסיק את לימודיו, למרות כל הקשיים. על הפעילות להיות מוגבלת, לא על חשבון הלימודים ויתר התפקידים המוטלים על כתפיו. יש מקום בראש להניח שני זוגות תפילין. לנוער נכונו משימות גדולות בעתיד. הוא הוכיח את עצמו עד עתה והוא ימשיך לשמש דוגמא נהדרת לכל הנוער בארץ כנוער המתמודד עם קשיים אדירים ויכול להם. חזקו ואמצו!

ניסן ה'תשס"ה

את צה"ל אי אפשר להפריט

חנן פורת

וממדינת ישראל. יש לחזור ולהבחין בין שלוחי הציבור המקלקלים, לבין ערך המפעל לכשעצמו. שלוחי הציבור יכולים להמיט קלון על עצמם, אבל לא על המפעל של שיבת ציון שהתגשמותו בהקמת המדינה. כבר היו בימי קדם זמנים קשים לכהונה ולמלכות ישראל, אולם לא בשל כך הפכו מוסדות אלה למוסדות שאבד עליהם הכלח. וכך גם היום, לא אבד הכלח על המפעל הגדול של שיבת ציון באמצעות המדינה. את צה"ל, במובן של צבא המגן המפעל הציוני, לא ניתן להפריט.

והדברים אמורים לא רק במישור האידיאלי. אני מרגיש שיש משהו משותף בין כל חלקי העם גם במישור האישי, ומשתדל מאוד שהוויכוח האידיאלי הנוקב לא ישבש את הרמה האישית. זה עתה סיימתי מבצע גדול מאוד של עמותת "אורות חסד" במהלכו חילקנו אלפי מנות של קמחא דפסחא ברחבי הארץ. מנות אלה נארזו בגוש קטיף, מתרומות של החקלאים שם, וחולקו לנוזקים בעיירות הפיתוח ובערים הגדולות מבלי לבדוק כמובן בציציות המקבלים. האכפתיות שעדיין קיימת בקרב רובו הגדול של העם לכאבו של הזולת, היא ביטוי לייחודו לעם ישראל.

נותר לי רק לקוות שהנסיבות החיצוניות יחייבו אותנו לחזור ולאחד את השורות. ולוואי שיהיה זה בחסד וברחמים, ולא מתוך ייסורים קשים.

אייר ה'תשס"ה

על אף ההתנתקות, לא פוסקת המדינה ולא נגרעת גדולתו של המפעל. יש לחזור ולהבחין בין שלוחי הציבור המקלקלים, לבין ערך המפעל לכשעצמו. שלוחי הציבור יכולים להמיט קלון על עצמם, אבל לא על שיבת ציון שהתגשמותה בהקמת המדינה

אין לי ספק, שלמרות כל המתרחש, המכנה המשותף בין כל חלקי העם רב בהרבה מן המפריד. את הרוב המכריע, ללא השולים הקיצוניים, מאחדת קודם כל האמונה בשיבת ציון: המהלך האדיר של קיבוץ הגלויות ובניין הארץ, ריבונות המדינה ועוצמתו של צה"ל שמגן עליה. אני מאמין שלפחות 90 אחוז מהעם שותף לערכים האלה, שיש להם גם היבטים מוסריים המתבטאים במדינה בעלת צביון יהודי, המתקיימת לאורם של ערכי היושר, האכפתיות והערבות ההדדית.

אמת, המהלך הנוראי בעיני של ההתנתקות מערער רבים מערכי היסוד, ואפילו מאושיות הקיום של המדינה. זהו צעד שעלול להתוות אות קין על מצחה של מדינת ישראל. צעד שמשפיל ומבזה, קורע מגזרים בחברה ואף את צה"ל. הרי גם אם לא יהיה סירוב פקודה, על ידי הצעד הזה הופכים רבבות חיילים לנכים בכך שמכריחים אותם לעסוק בהתנתקות. וזאת, כמובן, על הטרגדיה האישית של המפונים.

ועם כל זאת, לא פוסקת המדינה ולא נגרעת גדולתו של המפעל. ואת האמונה הזו אנו מנסים להנחיל לאלפי התלמידים שלנו. על ידי כך אנו מנסים מלמנוע מהם לבוא לכדי יאוש משיבת ציון

"היה לא תהיה"

מאמר בסיס לפעולה מס' 10 – 'כי לי הארץ'

הרב מרדכי אליהו

אמרנו והתפללנו וקיוונו ובכינו ש"היה לא תהיה". אנחנו חוזרים ואומרים "היה לא תהיה". אלוקים נשבע לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב כי הארץ הזאת תהיה לנו. אלף ותשע מאות שנה לא איבדנו את האמונה והביטחון שנחזור לכאן, ש"דבר אחד מדברך אחור לא ישוב ריקם". ברוך ה' שבנו לארץ ישראל כהבטחת ה' למשה רבנו מלפני שלושת אלפים ושלוש מאות שנים. "ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה: אם יהיה נידחך בקצה השמיים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך" (דברים ל ג-ד).

זכינו לראות את התחלת קיום ההבטחה הזאת ואנחנו בטוחים שנוכה לראות את התגשמות נבואת ה' במלואה. "והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבך מאבותיך: ומל ה' אלוהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיידך" (שם ה-ו).

אנחנו בטוחים בקיום הבטחת ה'. בגללה אנחנו מתפללים. מכוחה עלינו לארץ, היא נתנה לנו כוח לבנות לנטוע ולזרוע. מתוך הביטחון הזה אנחנו מתפללים על המשך קיומה.

גם המאבק על הישיבה שלנו בגוש קטיף היה מתוך האמונה הזו. אי אפשר להילחם בלי אמונה. אי אפשר להילחם בלי נחישות. אי אפשר להילחם מתוך ספקנות. צריך להילחם מתוך בטחון. ובאמת הדבר היותר חשוב בכל המאבק הזה היה הביטחון והאמונה שליוו אותנו לאורך כל הדרך. בסופו של דבר איבדנו לצערנו את הבתים ואת הישובים. את המטעים ואת החממות. את הישיבות ובתי המדרש. את כל היופי המיוחד של ישובי גוש קטיף. אבל לא איבדנו את האמונה והביטחון. לא איבדנו את התקווה. לא היינו שותפים בחורבן ההתיישבות. לא היינו שותפים בפשע הנורא הזה.

זה נכון שחלק מאיתנו איבד חלק מרכושו, הרוב הגדול-ניצל.

זה נכון שאנחנו יושבים היום בבתי מלון ולא בבתיים שלנו. אבל אף פעם "הכסף והרכוש" לא היו העיקר של חיינו, זה היה חשוב אבל היה משני. העיקר בשבילנו היו החיים, החינוך, האמונה והדרך.

יצאנו משם עם כל הערכים שלנו. לא ויתרנו על כלום. נלחמנו על הדרך שלנו עד הרגע האחרון. לא כופפנו את דרכינו בגלל חולשה ועייפות, כניעה וויתורים.

מי שיצא עם האמונה שלו יכול להמשיך, לבנות, להצליח להחזיר את מה שאיבד בדרך. מי שאיבד את האמונה והרוויח את החפצים-קשה לו. אנחנו ממשיכים באמונה. אנחנו ממשיכים לאמר "היה לא תהיה". אנחנו יודעים כי אין שום סיכוי לדרך של כניעה. אין שום סיכוי לדרך שהולכת נגד דבר אלוקים חיים. אין שום סיכוי ללכת נגד שבועת ה' לאברהם ליצחק וליעקב.

הרבה מנהיגים קמו בהיסטוריה שהלכו נגד דבר ה'. הם אבדו ודרכם אבדה, "דבר אלוקינו יקום לעולם"! אנחנו נחזור לגוש קטיף, בצורה גדולה יותר ורחבה יותר. ובעזרת ה' נשכון שם בביטחון גדול מתוך שלוה ושלוש השקט בבטח. אמן כן יהי רצון.

עלון 'מעייני הישועה', תשס"ה

פעילות זו מתבססת על מאמרו של הרב
מרדכי אליהו "היה לא תהיה" – חובה
לקרוא לפני העברת הפעילות.

כי לי הארץ

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יכירו בזכותו של העם היהודי, על כל דורותיו, על ארץ ישראל.
- ◀ החניכים יאמינו כי ייעודו של עם ישראל יושג, גם אם יש עיכובים בדרך.

מבנה הפעולה:

1. הכרה כי אין יכולת לסחור במה שאינו שלך.
2. למידת איסורים שונים הנובעים מאי היותנו הבעלים (אפילו של גופנו...).
3. אין לדור מסויים יכולת לוותר בשם כלל ישראל.

מהלך הפעולה:

1. הכרה כי אין יכולת לסחור במה שאינו שלך

"זה לא שלי" – במרכז מונחים חפצים ומוצרים (אפשר פתקים עם שמות, ואפשר להביא ממש את הדברים). ממנים צוות שופטים ועורכים מכירה פומבית בין החניכים על החפצים והמוצרים. החניך שהציע את התמורה הגבוהה ביותר בעיני השופטים זוכה בחפץ.
דיון:

על מה היית מוכן לוותר תמורת משהו אחר?
מה משותף לכל הדברים עליהם ויתרנו? הם שלנו...

במקרה שחניך היה מציע בתמורה משהו ששייך לחניך אחר או לסניף כולו, האם צוות השופטים היה מאפשר את החילופים? האדם לא יכול לסחור במשהו של אחרים (אלא אם ייפו את כוחו לכך), זה לא תקף, "אין חבין לאדם שלא בפניו..." (גיטין פ"א משנה ו')

2. למידת איסורים שונים הנובעים מאי היותנו הבעלים (אפילו של גופנו...)

כל כמה חניכים מקבלים תנ"ך. מראים חידות (בספח 1) שפתרון הוא מקור: ספר, פרק ופסוק. על החניכים לפענח את החידה, למצוא את המקור ולומר מהי ההלכה שנלמדת מפסוק זה. תמורת כל תשובה נכונה מורידים חלק מפאזל, המהווה כיסוי לפלקט ונותנים לקבוצה. על הקבוצות לגלות מהו המקור המופיע על הפלקט ומה למדים ממנו.

הקבוצה המנצחת היא הקבוצה שצברה הכי הרבה נקודות, כאשר כל חלק מהפאזל = 1 נקודה, וגילוי הפסוק שעל הפלקט = 2 נקודות.

לחניכים קטנים: אפשר לתת לכל קבוצה רשימת מקורות בגימטריה ו"תרמילון" עם ההלכות בשפה פשוטה. עליהם למצוא את המקור ולהתאים להלכה. הקבוצה שמסיימת ראשונה מקבלת את המקור האחרון שמוביל לפסוק "כי לי הארץ".

מקור	פסוק	כתב חידה
שמות כא' כ'	"וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט ומת תחת ידו – נקום ינקם"	יהודה, דוד, רותי / כא' / ציור של כף
שמות כא' כו'	"וכי יכה איש את עין עבדו או את עין אמתו ושיחתה, לחפשי ישלחנו תחת עינו"	לא כאן + ריבוי נקבה / כח אדם בקיצור / וכו'
שמות לד' יט'	"כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר, פטר שור ושה"	ב' לד' יט'
ויקרא יח' כא'	"ומזרעך לא תעביר למולך ולא תחלל את שם אלוקיך אני ה'"	אכ / חי / ארקיו
ויקרא יט' כג'	"וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם עורלתו את פריו שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל"	וביבקרבאב יבטב כבגב
ויקרא יט' כד'	"לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית פאת זקנך"	7 20 / 9 10 / 1 200 100 10 6
ויקרא יט' כח'	"ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה'"	3.19.28
ויקרא כה' ד'	"ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור"	וי קראכ הד

על פלקט יש לכתוב – **פמדגת לצ' לר'** – ולכסות בחתיכות פאזל. הפתרון הוא: ויקרא כה' כג' (בכתב א"ת ב"ש): "והארץ לא תימכר לצמיתות כי לי הארץ"

3. אין לדור מסויים יכולת לוותר בשם כלל ישראל

משאל עם – כל מספר חניכים מקבלים תחום בו רוצים לעשות סקר (נספח 2). על החניכים לבחור את האוכלוסיה שהם יערכו בה את הסקר, להגדיר את הנתונים לפיהם הם יחליטו מי מתאים לסקר ומי לא, ולהסביר כיצד האוכלוסיה הנבחרת מייצגת את הציבור שעליו מדובר בסקר.

לכל מוצר, תחום או סוגיה, ישנו קהל יעד מתאים. האנשים שמבינים בתחום, אלו שעשויים להרוויח או עלולים להיפגע, אלו שמשתמשים במוצר וכו'. כאשר רוצים ללמוד ולקבל החלטות יוצרים "מדגם" שאמור לייצג את כל האוכלוסיה המדוברת.

איזה מדגם הינו מייצג מספיק כדי לדון בארץ ישראל? בייעודו של עם ישראל? מי יכול להחליט שעם ישראל מוותר על סגולתו ורוצה להיות "ככל העמים"?

על כף מאזני המשפט הונחו תביעותינו הצודקות לזכויותינו על שריד בית מקדשנו האחרון. הממשלה דרשה מאת מנהיגי היהדות והרבנות הראשית שישמיעו גילוי דעתם הברורה. אותה שעה אמרו נציגי המוסדות הלאומיים להצהיר הצהרה של ויתור על הבעלות על הכותל, ובלבד לקיים זכות תפילה על ידו – ותו לא!

משנודע הדבר לרב קוק זצ"ל, מחה והתנגד בכל תוקף בנמקו: "חלילה לנו! אין לנו שום רשות לכך! עם ישראל לא ייפה את כוחנו לוותר בשמו על הכותל המערבי. בעלותנו על הכותל היא בעלות אלוקית, ובזכותה אנחנו באים להתפלל לפני הכותל".

בהופיעו בפני ועדת הכותל, שאל הרב את יושב הראש בקול רועד:

"מה פירוש שהועדה תחליט למי הבעלות על הכותל? וכי הועדה או "חבר הלאומים" הם בעלים על הכותל? ממי קיבלתם רשות לקבוע את הבעלות על הכותל – של מי הוא? כל העולם הוא בבעלותו של הקב"ה בורא העולם, והקב"ה מסר לעם ישראל את הבעלות על כל ארץ ישראל וממילא גם על הכותל המערבי. ושום כח בעולם, לא "חבר לאומים" ולא הועדה הזו, יכולים להפקיע זכותנו האלוקית הזאת"

על דברי יו"ר הועדה כי כבר חלפו קרוב לאלפיים שנה מיום שאיננו הבעלים על ארץ ישראל, וממילא גם לא על הכותל המערבי, לימד הרב פרק במשפט התורה, והסביר להם בשקט ובניחותא: "בהלכה היהודית יש דין של 'אוש בעלים' גם מקרקע, אבל כשמישהו בא וגזל קרקע של מישהו, והנגזל מחה והמשיך למחות – אין הבעלות של הנגזל פוקעת לעולם"

לאנשי תנועת העבודה לזרמיה השונים:

אין רשות לשום יהודי לוותר על זכות העם היהודי בארץ
אין זו סמכות של שום יהודי
אין זו סמכות של שום גוף יהודי
אין זו אפילו סמכותו של העם היהודי כולו החי איתנו היום – לוותר על איזה חלק שהוא בארץ
זוהי זכות האומה היהודית לדורותיה
זכות שאיננה להפקעה בשום תנאי
אילו גם היו יהודים באיזה זמן שהוא – המכריזים על הסתלקותם מזכות זו – אין בכוחם ובסמכותם להפקיע זכות זו מהדורות הבאים.
שום ויתור ממין זה אינו מחייב ואינו קושר את העם היהודי
זכותנו על הארץ – על הארץ כולה, קיימת ועומדת לעד,
ועד ביצוע הגאולה המלאה והשלמה לא נזוז מזכותנו ההסטורית
(דוד בן-גוריון, מתוך עדות לפני ועדה בינ"ל)

את ארצי חילקו!!! ואיפה חברון שלנו, אנחנו שוכחים את זה?
ואיפה שכם שלנו – אנחנו שוכחים את זה?
ואיפה יריחו שלנו – אנחנו שוכחים את זה?
ואיפה עבר הירדן שלנו?
איפה כל רגב ורגב. כל חלק וחלק של ד' אמות של ארץ ה'?
הבידינו לוותר על איזה מילימטר מזה? חלילה וחס ושלום!
באותו המצב, כשהייתי פצוע כולי, כשהייתי חתוך כולי לגזרים, את ארצי חילקו! ארץ ה' חילקתם!
(הרב צבי יהודה זצ"ל מתוך מזמור יט', יום העצמאות תשכ"ז)

סיכום:

לאדם, ולכל חברה, יש יכולת לסחור ולוותר רק על דברים הנמצאים בבעלותה. מקורות רבים בתנ"ך חוזרים ומזכירים לנו שרכושינו, עבדינו, ילדינו ואפילו גופינו אינו שייך לנו אלא הוא פיקדון בידינו מידי הקב"ה ולכן יש דברים שאסור לנו לעשות עם פיקדון זה. גם העולם כולו, וארץ ישראל בתוכו הוא של הקב"ה. בא"י בפרט מודגש "כי לי הארץ" ואפילו מכירת קרקעות לצמיתות נאסרה, על אחת כמה וכמה ויתור על שטחים לגויים.

ארץ ישראל היא פיקדון שהקב"ה נתן לאומה. בנוסף לחוסר הבעלות של האדם הפרטי על ארץ ישראל, מתווספת כאן גם העובדה כי האומה, על כל דורותיה, היא המופקדת על שלימות הארץ ואין לדור מסויים רשות, יכולת, וסמכות לוותר ולסחור בארץ בשם הדורות כולם.

ייעודו של עמ"י הוא ייעוד כללי, של כל הדורות. אין לדור אחד רשות או יכולת ליצור "סתימה". אף דור לא רשאי להחליט שהוא מוותר על זכותו ותפקידו בשם האומה כולה.

לפעמים נראה, למראית עין בלבד, שדור זה או אחר מפקיע את זכותינו על הארץ או על השליחות הגדולה, אכן – זה רק למראית עין! זה זמני בלבד. תפקידנו נצחי וסגולתינו נצחית והם עוד יצאו מהכח אל הפועל בקול תרועה רמה (בעז"ה בקרוב בימינו, אמן!).

יהודה, דוד, רותי / כא' /

גתקן עולם

לא כאן + ריבוי נקבה / כח אדם בקיצור / וכו'

גתקן עולם

ב' לד' יט'

גתקן עולם

אכ / חי / ארקיו

גתקן עולם

גתקן עולם

וּבִיבְרֵאבָה יִבְטֵב כַּבֵּג

גתקן עולם

7 20 / 9 10 / 1 200 100 10 6

גתקן עולם

3.19.28

גתקן עולם

וִי קִרְאֵכ הֵד

גתקן עולם

גתקן עולם

מכון הסקרים העולפי פינה אתכם לערוך סקר!

מה עליכם לעשות?

1. החליטו מהי האוכלוסיה בה אתם רוצים לערוך את הסקר.
2. הגדירו את הנתונים לפיהם תדעו מי מתאים לסקר ומי לא. יש לציין את כמות המשתתפים בסקר ואת החלוקה הפנימית לפי מאפיינים שונים.
3. הסבירו כיצד המשתתפים בסקר מספיקים כדי לייצג את כלל האוכלוסיה הקשורה לנושא.

נושאים אפשריים:

?	אילו טיטולים יותר נוחים לתינוקות?
?	האם יש סיכוי לשלום במזרח התיכון?
?	מהם הגורמים להתמדה בהתנדבות בקרב בני נוער?
?	מה משפיע על המוטיבציה לגיוס לצבא במדינות השונות?
?	בעד או נגד מתן הטבות לעולים חדשים?
?	האם כדאי לשנות את סוג הדשן הקיים לגידול קקטוסים בדרום?

לספר בשבחה של ארץ ישראל – תשובת המשקל לחטא המרגלים

מאמר בסיס לפעולה מס' 11 – 'בכיה לדורות – שמחה לדורות'

הרב אליהו קפלן

כידוע חטא המרגלים הינו היסוד והביא לכל האסונות שארעו את אבותינו בתשעה באב. אולם בנוסף לכך הוא גם היסוד הרוחני - נפשי שעומד ביסוד חטאי עם ישראל שהביאו לאסונות אלו.

וכפי שאמרו חז"ל אתם בכיתם בכיה של חינוך וכו' (סוטה ל"ה) בכדי לעמוד על חטאם ועל התשובה לחטאים. עלינו לברר תחילה מי היו המרגלים. המדרש אומר (מקור) שהמרגלים צדיקים היו, ונקראו כסילים רק בעקבות הוצאת דיבת הארץ רעה.

הזוהר מסביר¹⁵ שחטאם נבע מהחשש שבארץ ישראל יחפש משה מנהיגים חדשים והם יאבדו את ההנהגה.

אולם מדוע חששו הנשיאים מכך. אפשר לענות על כך ברובד הפשוט, כל שינוי משמעותי שחל בצבור משפיע מיד גם על ההנהגה. ובדרך כלל כאשר יש שינוי משמעותי בעם, גם ההנהגה מוחלפת.

אולם השל"ה¹⁶ מוסיף עומק לענין. כי יש בכך לא רק חילופי הנהגות וכפי שמדגישים המדרש "כשרים היו באותה שעה" "ר"ל בחוצה לארץ ראויים להיות מנהיגים" וחטאם היה בכך שרצו להמשיך את הנהגתם.

אולם בכדי להבין את שורש הענין, יש עלינו להבין לצורך מה נשלחו המרגלים. רבי יוסף קארו מספר בשם "המגיד" במגיד מישרים שלו¹⁷ שמטרת המרגלים היתה לכפר על חטאי בני ישראל במדבר. וע"י שיחזור המרגלים ויעוררו בבני את האהבה לארץ ישראל ויעוררו את רצונם לעלות לארץ יעשו בכך תשובה על חטאיהם ועל נסותם את ה' במדבר. אולם במקום זאת הוסיפו המרגלים חטא על פשע.

אך מדברי המגיד ניתן ללמוד גם מהו התיקון לחטא המרגלים. וכפי שמדגיש המדרש¹⁸ שחטא המרגלים נשאר בבחינת "מלוה" שעל עם ישראל לפרוע. וכיצד פורעים חטא זה? מסביר הרב טייכטל בספרו "אם הבנים שמחה"¹⁹ שיש לעורר את אהבת עם ישראל לארץ ישראל ובזה נתקן קודם כל, את חטאם של המרגלים, שהרי מטרת המרגלים היתה לעורר בבני ישראל את אהבת ארץ ישראל, והם חטאו ועשו את ההיפך. ועל כן התשובה לכך היא קודם כל לעורר את עם ישראל לאהבת ארץ ישראל.

וכפי שאמר גם הראי"ה קוק שהתיקון לחטא המרגלים שהוציאו דיבה על הארץ הוא ע"י שנודיע את ערכה של ארץ ישראל²⁰ "את ערכה וחכמתה" ויהיה הדבר בבחינת "תשובת המשקל" לחטא המרגלים.

מכאן יש ללמוד גם על כל המוציא לשון הרע על הארץ או על יושביה, שהוא חוטא חטא גדול, ואפילו יכולים להיות אנשים צדיקים שיחטאו בחטא זה, וכפי שמביא בעל אם הבנים שמחה בשם רבי חיים

¹⁵ זוהר ח"ג דף קנח"א, ד"ה וישלח

¹⁶ ח"ב תורה שבכתב פרשת שלח דף ס"ה,א. ד"ה "בענין"

¹⁷ תחילת פרשת שלח

¹⁸ ילקוט שמעוני חלק א' רמז תשמ"ג

¹⁹ פרק שלישי ע"מ רנז ורנח (הוצאת מכון "פרי הארץ")

²⁰ אגרות ראייה אגרת צ"י

זוננפלד,²¹ שהמרגלים, גם לאחר חטאם נחשבו לצדיקים, כי היו צדיקים בדברים אחרים ועל כן יש נוהגים לצום בעם מיתתם - י"ז באלול, כי "אפילו צדיקים יכולים להיות מרגלים".

וכפי שמסכם הרב טייכטל²² ע"פ כל המקורות שהבאנו, שיכולים להיות אנשים גדולים וצדיקים שדוקא על החטא של הוצאת דיבת הארץ רעה יעברו, ואע"פ שחטאו חטא גדול, אין זה פוסל את צדיקותם בעניינים אחרים.

אולם כלל גדול יש ללמוד מכך, שכל המדבר רעה על ארץ ישראל, מכל סיבה שתהיה, חוטא הוא בכך בחטאם של המרגלים. ולעומת זאת כל המספר בשבחה מתקן הוא בזה את חטאם של המרגלים. ורק אם נזכה לתקון חטאם זה נוכל לבטל את היסוד והשורש לכל החורבנות שהרי שורשם של החטאים שהובילו לחורבן בתי המקדש, נובע גם הוא מהשורש הנפשי שהביא לחטא המרגלים.

כסלו ה'תשס"ב

²¹ אם הבנים שמחה ע"מ שכ"ו מביא שיש בכתב יד של הרב אפרים פישל סופר את ההספד שנשא לר"ח זוננפלד ושם סיפר זאת.

²² אם הבנים שמחה ע"מ שכ"ו

בכיה לדורות – שמחה לדורות

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יפעלו לתיקון חטא המרגלים.
- ◀ החניכים יפעלו מתוך הבנה שלמעשיהם יש השפעה על עם ישראל לדורותיו.

מבנה הפעולה:

1. מעשה אבות סימן לבנים.
2. לימוד – חטא המרגלים.
3. האחריות שלנו לתקן.

מהלך הפעולה:

1. מעשה אבות סימן לבנים

כל חניך מקבל חצי מדרש (נספח 1). במרכז מפוזרות כרטיסיות (נספח 2). על החניכים להתחבר ביניהם לפי המדרשים, ללמוד את המדרש ולבחור שלוש כרטיסיות העונות על השאלה מי העביר למי ומה? (לדוגמא: בנימין / מרדכי / גאווה יהודית).

מרדכי שאב את כוחו ו"זכותו" לא להשתחוות להמן מהעובדה שהוא מזרע בנימין שלא השתחוה לעשו, 7 משכנות נחרבו לעמ"י כנגד מעשה של אברהם ואבימלך שנים רבות לפני כן, בכיה לחינם בט' באב קיבעה את התאריך הזה כיום חורבן...

כל מעשה של דור אחד יוצר כוחות או חולשה בדורות הבאים אחריו.

כל עשייה שלנו, בחומר או ברוח משפיעה על הדורות הבאים (להרחבה ניתן לקרוא את המאמר "ורב שלום בוניך" מתוך 'בעין יהודית' ג' עמ' 18). אנחנו מתמודדים עם תוצאות של מעשים של אבותינו, עלינו ללמוד היכן היתה נפילה שלהם כדי שנוכל לתקן את המעשה ומתוך כך להביא לשינוי התוצאה. כמו כן, חשוב שנזכור שבכל החלטה, פרטית או כללית, לא רק הדור שלנו סופג את התוצאות אלא דורות רבים אח"כ עשויים להתקדם בזכות מעשים שלנו, או חלילה לסבול.

לחניכים קטנים: אפשר לכתוב את המדרשים בלשונם ובשפה קלה יותר והחניכים מתחברים לזוגות לפי המדרש והסברו.

2. לימוד – חטא המרגלים:

בחטא המרגלים העם הצביע נגד ארץ ישראל "וימאסו בארץ חמדה" (תהילים ק' / כד'). עד היום אנחנו נושאים בתוצאות בחירה שגויה זו. ט' באב הוא יום בכיה לדורות, והחיבור בין עם ישראל לארץ ישראל מוטל פעמים בספק. עלינו ללמוד מהיכן נבע חטא המרגלים כדי שנוכל לתקנו.

משפט ציבורי – חלוקה לשתי קבוצות, אחת מייצגת את המדבר והשניה את ארץ ישראל. על כל קבוצה להכין כתב הגנה על היתרונות שבחיים במדבר / בישראל. הקבוצות יכולות לבחור מתוכם עדים שונים לבסס את טענותיהם (העדים יכולים להיות גם חפצים דוממים ועוד כיד הדמיון הטובה).

חלוקה לשתי קבוצות כשכל קבוצה מקבלת גיליון נייר וצבעים, ועליה לצייר על הגיליון את יתרונותיו של המדבר לעומת ארץ ישראל או להיפך.

לחניכים קטנים: ציור יתרונות המדבר לעומת יתרונות ארץ ישראל, כאשר מפוזרות כרטיסיות עם יתרונות (בלי לציין מה של המדבר ומה של הארץ) והם יכולים להיעזר בהן למחשבה.

לימוד (מצ"ב דף מקורות נספח 3). פרשנים רבים דנים במהות חטאם של המרגלים: הרצון להישאר המנהיגים, החשש מעולם החומר, עדיפות הקירבה להר סיני, ניסיון להימנע מהתמודדות, או דווקא הרצון להישאר בחו"ל (כמייצג עולם החומר) ולעבוד את ה' מתוך התמודדות, פחד מחוסר זמן ללמוד תורה, חשיבה כי ישנם דברים מהותיים יותר מרצון ה', ועוד.

עלינו להבין את הטעות על מנת לא לחזור עליה, עלינו לתקן את חטא המרגלים. עלינו להימנע מחזרה על החטא, ממאסה נוספת בארץ חמדה. המרגלים עשו פנים אל פנים (לפי "אם הבנים שמחה" בתוך מאמרו של הרב ויצמן "פנים אל פנים חוב ישן"), עלינו לפנות לעם ישראל כולו ולעצמינו ולתקן את התפיסה המוטעית, לאהוב את הארץ, להבין שגם החומר הוא דרך להתקרב לקב"ה וכאן רצונו שנעבוד אותו.

3. האחריות שלנו

כל מעשה והחלטה של דור אחד, מוביל לתוצאות בדורות שלאחריו. עם ישראל הינו מיקשה אחת ולכן יש רצף בין הדורות. כל הדורות מובילים לאותה מטרה – "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים", וכל דור מהווה חוליה משמעותית בשרשרת. דור אחד שעשה טעות – מקלקל את האחרים, דור אחד שהתקדם והתעלה – מרומם את כל הדורות ומקרב אותנו למטרה.

גם מאבקנו על גוש קטיף והשומרון נטע כוחות בעם. כוחות של אמונה, יושר, תורה, דיבוק חברים, אהבת ישראל, תפילה... ועוד כוחות רבים. כוחות אלו ניטעו היום ופירותיהם יפרחו בעז"ה בקרוב בימינו.

אז מה אנחנו יכולים לעשות:

להבין את הקשר בין עם ישראל לארץ ישראל כדי לא לטעות כמו המרגלים (מכוונות טובות...) – אם הבנים שמחה עמ' לו'.

לדבר טוב על הארץ (אוף הישראלים האלה... רק במדינה הזו זה יכול לקרות...).

להאזיב את הארץ על העם – טיולים, פנים אל פנים, שמירה על איכות הסביבה.

לכאוב את החוסר - "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" הרב מימון מסביר (בספרו "למען ציון לא אחשה") שהפסוק כתוב בלשון הווה ולא עתיד כי בעצם ההתאבלות יש את ראיית השמחה, במודעות לחוסר טמון המפתח להתקדמות ולהבאת תקומת ירושלים. וכן כתוב "בשמחתה" ולא "בבנינה" - מי שלא מתאבל לא זוכה לשמחה, מי שלא עצוב בלי - לא שמח עם... יכולים להיות הרבה אנשים שיראו את ירושלים בנויה ברמה הפיזית ויהיו אדישים לכך, רק מי שכאב את החוסר, ישמח עם הביניין.

להיות סבלנים - לא לצפות לתוצאות מיידיות. לא להתלהם ולהחליט לפי "כאן ועכשיו". להבין שאנחנו עם של נצח ולפעמים השלכות של מעשי דור אחד נראות רק בדורות שאח"כ (ובעז"ה רק לטובה). יכול להיות שהדור שלנו סופג טעויות של דברים שנעשו או לא נעשו לפני 30 שנה, ומה שאנחנו מתחילים לעשות היום (כמו "פנים אל פנים") זה תהליך תיקון שיקח גם הוא כמה שנים טובות.

העשרה:

פנים אל פנים - חוב ישן / הרב ויצמן

"ותשא כל העדה ויתנו את קולם בבכי" (שמות יד' א') - אמר רבה אמר ר' יוחנן: אותו לילה ליל תשעה באב	"ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חיות השדה. על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך,	"למען ייטב לי בעבורך" (בראשית יב' יג') יתנו לי מתנות (רש"י) וכי באמת היה אברהם להוט כל כך אחרי מתנות? הלא אחרי מלחמת סדום סירב לקבל את אשר הגיע לו ביושר. וכיצד אפשר לומר שהיה מחבל תחבולות כדי לקבל מתנות?! ברם, נאמר במדרש כי כל ירידתו של אברהם מצרימה באה רק כדי לכבוש דרך בשביל בניו לעתיד "צא וכבוש הדרך לפני בניך",
לדורות' חנים ואני אקבע להם בכיה אמר הקב"ה 'הם בכו בכיה של	ואיבה אשית בינך ובין האישה ובין זרעך ובין זרעה, הוא ישובך ראש ואתה תשופנו עקב" (בראשית ג' יד')	שבהיותם במצרים לא ילכו לטימיון, אלא יהי פרעה חייב לשחררם על ידי המכות שיבואו עליו, כשם שהוכרח עכשיו לשחרר את אברהם ושרה בגלל הנגעים. רצה אפוא אברהם להכשיר עכשיו גם את "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", שעל כרחו יצטרך פרעה לתת לבנין מתנות רבות לדרך. ומשום כך ביקש לקבל מתנות מפרעה, כדי שזה יהיה לאות סמלי לשעת יציאת מצרים בעתיד, שיצאו ברכוש גדול... (שם משמואל)

"ויהי באומרם אליו יום יום" ר' יוחנן
בש"ר בנימין בר ר' לוי: בניה של רחל
נסן שוה וגדולתן שוה. הה"ד "ויהי
כדברה אל יוסף יום יום", וכאן כתיב
"ויהי באומרם אליו יום יום". וגדולתן
שווה הה"ד "ויסר פרעה את טבעתו
מעל ידו ויתן אותה ליוסף וילבש
אותו בגדי שש".

וכאן כתיב "ויסר המלך את טבעתו אשר
העביר מהמן ויתנה למרדכי". להלן כתיב
"וירכב אותו במרכבת המשנה ויקראו
לפניו אברך" וכאן כתיב ונתן הלבוש
והסוס וקראו לפניו "ככה יעשה לאיש
אשר המלך חפץ ביקרו"
(מדרש רבה אסתר ז' ז')

מה אמר להם מרדכי... ולא עוד
אלא שאני איסנטירין (דגל המלך)
של הקב"ה. שכל השבטים נולדו
בחו"ל וזקני נולד בארץ ישראל...
מיד 'ויגידו להמן' וגו'.

אמר להן המן: אמרו ליה: זקנו
השתחוה לזקני, הה"ד 'ותגשנה
השפחות וגו'. היתיב: ועדיין לא נולד
בנימין
(מדרש רבה אסתר ז' ח')

"ויקח אברהם צאן ובקר ויתן
לאבימלך. ויאמר אבימלך מה הנה שבע
כבשות..."
אמר לו הקב"ה: אתה נתת שבע
כבשות בלי רצוני,

כנגד כן בניו מחריבין מבניך ז'
משכנות, ואלו הן: אוהל מועד וגלגל,
נוב וגבעון ושילה, ובית עולמין תרין.
(בראשית רבא נד' ד')

יוסף	נתקן עולם
מרדכי	נתקן עולם
מלכות	נתקן עולם
בנימין	נתקן עולם
מרדכי	נתקן עולם
גאווה יהודית	נתקן עולם
אברהם	נתקן עולם
עם ישראל	נתקן עולם
חורבן משכנות	נתקן עולם
אברהם	נתקן עולם
בני ישראל	נתקן עולם
רכוש גדול	נתקן עולם
חטא אדם הראשון	נתקן עולם
האנושות כולה	נתקן עולם
פחד מנחשים	נתקן עולם
בני ישראל במדבר	נתקן עולם
עם ישראל לדורותיו	נתקן עולם
פורענות בט' באב	נתקן עולם

אך יש בו משהו בהר סיני, באותם חיים רוחניים המנותקים מארץ, מאדמה ומממלכה מן המושך. שם בקר אין צורך לעסוק בפוליטיקה וצבא, שם ניתן להיות כל היום בבית המדרש ללא התמודדות אמיתית עם גילויי תכניו של בית המדרש בחיים, באומה ובממלכה.

הרב אלון לפרשת שלח לך סה'

לאמר, אכן המרגלים והעם כולו היו בבחינת ראש, וארץ ישראל כל ענינה הוא העליה מדרגה לדרגה, תוך שעולם החומר משמש כנצרך לעליה זו, אך הם לא רצו בעבודה שכזו, המרגלים והעם רצו להישאר באותם השגות עליונות של המדבר, של אותה בחינת ראש.

הרב אלון לפרשת שלח לך סד'

"רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם" – זו תוכחה ראשונה על שהאנשים שנו את הארץ וישבו בהר זה ישיבה של קבע, ולא פנו להם אל הארץ, מקום מיוחד לקיום המצוות, ו"רב לכם" הוא מלשון 'רב לכם בני לוי' (במדבר ט"ז, ז') כלומר המעט הוא המרד והמעל הזה כי רב הוא באמת לכם עניין שבת ישיבה של קבע בהר הזה.

"ואמר, 'נסע מחורב ונלך את כל המדבר וגו', והיה לו לומר 'ונפן ונסע מחורב' כדרך שאמר 'פנו וסעו', אלא כך אמר להם עדיין בפחזותכם קיימתון (=אתם קיימים) כי אני אמרתי 'פנו וסעו' כשתלכו מהר חורב מקום שלמדתם עליו תורה תפנו פניכם אל הארץ מקום שמירת התורה כי לא המדרש עיקר אלא המעשה ואתם בלכתם מחורב רוח אחרת היית עמכם ליסע ממקום מיוחד לתלמוד תורה, ואל מקום שמירת המצוות לא פניתם פניכם ובמרדכם אתם עומדים לשנוא את הארץ"

כלי יקר על דברים א', ג'

"רב לכם שבת"

חזרתנו לארץ ישראל היא מבחן סף יסודי ליכולת לפתח ולגלות מחדש את אותה דרגה נפלאה הנמצאת ביסוד חיינו הלאומיים, ה"ממלכת כהנים", שהיא למעשה מציאות הבכורה של "קדושים-פדויים", ארץ ישראל תובעת זאת מבניה-בונה. חיבור זה הוא חיבור חיוני ביותר וההתעלמות ממנו יכולה להוביל לתוצאות הרסניות (שעליהם נעמוד בעזרת ד' בפעם הבאה).

נחתום את דברינו במדרש הבא (בראשית רבה לט, י) המתאר את שבחה של ארץ ישראל בזיקה לדברינו :

"אמר רבי לוי: בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור, ראה אותם אוכלים ושותים ופוחזים.

"איתא בזוה"ק: כי המרגלים חשבו: הכא אנן רישין ובארעא לא נזכי להיות רישין"

"זהו הקשר בין חטא המקושש לחטא המרגלים. המרגלים רצו להישאר רחוק מן האמת, מבחינת 'עולם הבא', מארץ ישראל ש"תמיד עיני ה' אלוךך בה" (דברים יא' יב'), וכולה השגחה ורוחניות. חוץ לארץ לעומתה – היא עולם הזה בהתגלמותו. מציאות ה' נסתרת בה יותר, ודימיון הבחירה שולט בה יותר. המרגלים, בדרכו של הנחש הקדמוני, מעדיפים את חוץ לארץ, את ערבוב הטוב והרע, הגורם שהבחירה בטוב תהיה קשה ו"בעלת אתגר", יותר מאשר בארץ האמת המוחלטת של הקב"ה.

גם המקושש הקיש והשווה בדעתו ביו "שני עצים". שקל מה עדיף? האם "עץ החיים", התורה ומצוותיה, האמת המוחלטת והבהירה – או שמא "עץ הדעת", הבלבול בין טוב לרע, הריחוק מן האמת. אמנם הוא רק הסתפק, בעוד שהמרגלים גם הגיעו למסקנה שעדיף להישאר בחו"ל, להישאר רחוק מה'. אבל העיקרון שווה: להיות בעולם השקר, מחוץ ל'חממות' האמת, ולעבוד משם את ה' – נראה שבכל דור קורץ יותר ומוצלח יותר. וכאותה מחשבה שהצליח הנחש לדחוף אליה את חווה.

הרב נבנצל

שיחות לספר במדבר עמ' קכג'

אמר: הלואי לא יהא חלקי בארץ הזאת.

וכיוון שהגיעו לסולמה של צור, ראה אותן עוסקין

בניכוש בשעת הניכוש, בעידור בשעת העידור,

אמר: הלואי יהא חלקי בארץ הזאת. אמר לו הקב"ה: לזרעך אתן את הארץ הזאת."

ניתן נא את הלב ללשונו היפה של המדרש – אברהם אינו אומר "לואי יהא חלקי" או "לא יהא חלקי עם אנשים אלה", אלא "יהא חלקי" או "לא יהא חלקי בארץ הזאת".

למדנו שעניינה של ארץ ישראל הוא העמל, הוא המלאכה, ולא רק מלאכה אלא אהבת המלאכה שהיא המהווה את המכון להופעת ה' גם במבואות הארציים, שעל כן זוהי תעודתם של ישראל, "בנו בכורו" של הקב"ה, להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש",

"אכן לכאורה נראה כי ולאי כל מה שאמרו המרגלים היה צעזעור כללות בני ישראל. וכיון שנזכרו להיות שלוחי בני ישראל ולאי היו בטליו אל הציבור.

ואיך נוכל לומר עליהם שדיברו מחמת נגיעת עצמותם

אבל נראה לבאר הדבר כי דור המדבר בכלל היו בחינת ראש.

כי הדור שילא ממלכים ושמעו הדברות בסיני הם ראשין לכל הדורות.

והדורות נמשכים צחינת אבות ותולדות מרישין ועד רגליו,

כמה שנאמר על דורותינו עיקבא

דמשיחא

אכן דור המדבר היו כולם צחינת רישין".

ובדואי אמת הדבר כי הכניסה לארץ

היתה מדריגה אחר מדריגה

והם לא ראו שפלו ממדריגת רישין כנ"ל

ודור המדבר היה להם התגלות כבודו

יתכרך

כדמיון התגלות הגשמה בראש.

ובדואי מי שהוא במקום עליון קשה לו

ליפול למדריגה תחתונה

כמו שקשה אל הגשמה לרדת למטה.

ובעל כרחו אדם נכרא".

שפת אמת שלח לך

שנת תרל"ט

"...העם השתכנע מהמרגלים שאי אפשר יהיה לנצח את ענקי ארץ ישראל. והלא כולם ידעו שהי' אמר שאפשר? אלא שנקודת החטא היתה בכך, שהחשיבו את הענקים כגורם עצמאי, כגורם שהינו מחוץ ליכולת השליטה של ה', ח"ו. לדידם, רצון ה' הוא גורם חשוב מאוד בעולם, אפילו מרכזי, אך יש גורמים נוספים מלבדו, וצריך להתחשב גם בהם כשמביטים על מכלול המציאות.

ואז, משהודיע להם משה שנגזר שלא יכנסו לארץ, הבינו שטעו – אך לא ירדו לעומק טעותם! הם הבינו, שטעותם היתה בכך שלא העריכו די את הארץ, בעוד שטעותם היתה יסודית יותר: הם לא העריכו די את דבר ה'!

הרב נבנצל

שיחות לספר במדבר עמ' קכ"ט

להיות "קדושים-פדויים", והדבר ייתכן רק בשוב ישראל לארצו, בכינון ממלכתו – ובקריאה בשם ה' על כל מעשה ידיו.

הרב אלון לפרשת בהעלותך סד'

פנים אל פנים – חוב ישן

הרב יהושע ויצמן

(במדבר כ') 'יען לא האמנתם בי וגו'. ממאי דלקה - דכתיב (שמות ד') 'ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך וגו'.

פקפוק קל של משה, בדרגתו העליונה, ניתוק ממקור האמונה בסגולתם של ישראל, בהיותם "מאמינים בני מאמינים", מתבטא מיד ב"והנה ידו מצורעת כשלג"⁵. אף באדם הפשוט, מופיעה צרעת כאשר יש ניתוק מן המקור האלוהי. התנתקות מארץ ישראל נובעת מנתק רוחני, ממקור החיים של עם ישראל. התפקיד של הציבור האמוני הוא למלא את הציונות בתוכן רוחני, לקשור את חזון הציונות אל מקור חיותו - אל האמונה ואל התורה. מיום ליום מתברר כי לא ניתן לסמוך על מנהיג זה או אחר שישמור על הארץ, "ואין לנו על מי להשען - אלא על אבינו שבשמים"⁶.

עלינו להכין את הציבור להכרה זו, כי רק השיבה אל אבינו שבשמים תתן תוכן של חיים לבנין שבנתה הציונות.

מתוך כך, נעניין בשני מקורות הקשורים לעניין.

א. מקור שמוזכר רבות בימים אלו, מספר "אם הבנים שמחה"⁷:

עוד זאת תדע, דאנו מחויבים לעשות כן, לחבר את כל כלל ישראל כחבורה אחת בעסק מצוה זו, מצד חוב ישן שהועמס עלינו מאז, מראש היותנו לעם, שבשביל תשלום חוב זה אנו בגלות, וסובלים שעבוד קשה כל כך אלפי שנים, וגרם לנו כל כך בכיות עצומות שבכינו ביושבינו על אדמת נכר. והוא כמו שאומר בסייעתא דשמיא.

ולזה אקדים לך מדרש ילקוט (פרשת שלח) וזה לשונו: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא" - זה שאמר הכתוב 'דברי

עם ישראל עובר ימים קשים מאוד. ארץ ישראל נקנית ביסורים¹, ואלו חלק מן היסורים שעלינו לעבור בדרך לקנינה של הארץ. יסורי גוף ונפש, הנובעים מהתנכרותם של חלקים מעמנו לארץ ישראל וליושביה.

אולם, הקושי הרב נובע מן העוצמה הגדולה שיש בימים אלה.

אנו רואים בעינינו כיצד קורסת הציונות החילונית. אנשים שינקו עם חלב אימם את חזון: "שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן", מוכנים עתה לסגת מחבלי ארץ ישראל. החזון הציוני הפך לגישה פרגמטית לארץ ישראל, אוהבי הארץ הפכו למתנכרים, בצורה בוטה וקיצונית. "היינו כחולמים", הן מהשגחת ה' עלינו, והן מיכולתם של האנשים לשנות את עורם ואת השקפותיהם מן הקצה אל הקצה.

אל מול הקריסה הזו, עומד הציבור המאמין בקדושתה של הארץ ובהתגשמות חזון הגאולה בדורנו, ונדרש למלא את תפקידו: ליצוק תוכן אמיתי אל כלי הציונות ההולכים ומתפרקים.

בפרשת השבוע² אנו קוראים על נגע צרעת בשם "נתק", ומדברי חז"ל³ משמע, שעניינו הוא הניתוק מן המקור.

הנגעים אינם מחלות גופניות, אלא תוצאה של חוליים רוחניים. כאשר מתנתק אדם ממקור חיותו הפנימית - מופיע נגע צרעת.

ניתן לראות זאת בדברי הגמרא⁴:

אמר ריש לקיש: החושד בכשרים לוקה בגופו, דכתיב (שמות ד') 'והן לא יאמינו לי וגו'', וגליא קמי קודשא בריך הוא דמהימני ישראל. אמר לו: הן מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין. הן מאמינים - דכתיב (שמות ד') 'ויאמן העם', בני מאמינים (בראשית ט"ו) 'והאמין בה'. אתה אין סופך להאמין - שנאמר

נרגן כמתלהמים' (משלי כ"ו)... ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר: 'דברי נרגן כמתלהמים' (כמת להם)... כך הם, כיון שבאו (=המרגלים) מתור הארץ, עמדו ופזרו עצמם בכל שבטי ישראל, כל אחד ואחד בתוך שבטו, ומתנפל לתוך כל זוית של ביתו (רצה לומר, שהשליך עצמו לארץ בכל פינות וזויות הבית), ובניו בנותיו באים עליו והיו אומרים לו: מה לך מרי? ובעוד שהוא עומד, עושה עצמו נופל לפניו, אומר להם: אוי לי עליכם בני ובנותי וכלותי, האיך האמוריים עתידים לתעתע בכם, האיך הם עתידים לשלוט בכם, מי יוכל לראות פני אחד מהם?... אני יודע מה שראיתי, מיד הם כולם גועים בבכיה, בניהם ובנותיהם וכלותיהם, עד שהיו השכנות שומעות את הדבר, אף הן היו בוכות, עד שהיתה משפחה למשפחה משמעת, עד שהיה כל השבט בוכה. וכן חברו מבכה שבטו, וכן כל אחד ואחד, עד שנעשו ששים רבוא חבורה אחת, וגעו ונתנו קול בכייתם למרום. מניין? ממה שקרינו בענין יתשא כל העדה ויתנו את קולם'. (רצה לומר, דהיה קשה למדרש הלשון "כל העדה" האמור בפסוק. על זה דרש, דנעשו כל העדה כחבורה אחת, וגעו ובכו יחד בכיה זו של המרגלים, על ידי האיום והפחד שעשו המרגלים כל אחד ואחד בתוך שבטו, בבית של כל אחד ואחד, וכאמור). דבר אחר: 'ותשא' - אמר להם הקב"ה: לויתם מלוה רעה, 'ותשא' - כשם שאתם אתה אומר 'כי תשה ברעך', חייכם שסופכם ליפרע. אמר הקב"ה: אתם בכיתם בכיה על חינם, אני אקבע לכם בכיה לדורות.

...וראו אחיי, איך שהשתמשו אז במידות מודרניות שמשתמשים בזמנינו כשרוצים לרכוש את לב ההמון, לדבר מה שקורין "תעמולה". והשתמשו בעבודת התעמולה במדה גדולה כל כך, כאשר יסופר במדרש הני"ל, שכל נשיא הלך בתוך שבטו, ונכנס לתוך ביתו, ועשה עצמו כאדם הנופל מחמת חולשא או צער, עד שנבהלו כל בני המשפחה והקימו אותו, וחזר ונפל. ושאלו אותו: מה לך אבי! מה לך מרי!

והוא אומר להם שמחמת דאגה להם ולחיייהם ולכבוד בנותיהם הוא בחולשה גדולה כל כך, עד שנפל ארצה. והתחיל לבכות, עד שהם בוכים עמו. וכה עשו בכל משפחה ומשפחה, ומשכונה לשכונה, עד שנעשתה כל העדה חבורה אחת, חבורה של בוכים בקול גדול עד למרום. האם תמצא תעמולה גדולה מזו: אפילו גם בזמנינו לא במהרה תמצא כזו. והגיעו לזה על ידי שלא חסו על הטרחה להכנס לתוך הבית של כל אחד ואחד מששים רבוא אנשים, על ידי שלוחיהם ושלוחי שלוחיהם, ולאיים ולהפחיד את אנשי הבית, עד שגעו כולם, כל העדה כולה כחבורה אחת, בכיה עצומה עד למרום. וזהו שאמרו ישראל "אחינו המסו את לבבינו" - על ידי שרגנו באוהל של כל אחד ואחד. וזה גם כן מה שאמר משה "ותרגנו באהליכם", וגם דוד אמר "וימאסו בארץ חמדה... וירגנו באהליהם" - דייקא - "באהליהם", היינו על ידי שריגנו באוהל של כל אחד ואחד מהם, על ידי זה עלה בידם להמאס אצל כל העדה כחבורה אחת את ארץ חמדה.

...והנה איתא במג"א (הלכות שבועות סי' תצ"ד), שהטעם שאנו נעורים בליל שבועות הוא כדי לתקן מה שקלקלו אבותינו אז במתן תורה, שישנו בלילה הזה. והנה, אם על קלקול קל כזה הנהיגו רבותינו לתקן זאת, על אחת כמה וכמה שעלינו לתקן קלקול רב כזה, אשר כל חיינו וכבודינו וכבוד הי"ת וכבוד תורתנו הקדושה וכבוד מלכות בית דוד וכבוד ארצינו הקדושה תלויים בו. על כן, ברור כשמש לכל הרוצה להודות על האמת, שאין לנו עצה אחרת לצאת ממעמדינו הרע הזה שאנו בו זה כאלפיים שנה, בגלל "החוב בישא" שלוינו אז - עד שנתקן ונשלם חוב זה. ואז, כשנקרע שטר חוב זה מעלינו, נצא בעזר השם מן הגלות החל והמר הזה ביד רמה, ונשכון כבוד בארצינו הקדושה, וישבו בנינו לגבולם במהרה בימינו אמן.

...אך צריך אתה לדעת אהובי אחי! מה שאמרו חז"ל במדרש, שצדיקים במדה שמקלקלין - בה במדה הם מתקנים. על כן, במדה שהיו

משתמשין אז אבותינו לקלקל חשקת ישראל לארץ ישראל, בה במדה מחויבין אנו להשתמש להלחיב לבם, ולהבעיר בקרבם את אש החמדה לארץ ישראל. וכמו שעשו אז בהשתדלותם, כל העדה כחבורה אחת נגד ארץ ישראל. וכמו שעשו אז הדור של המרגלים עבודה רבה של תעמולה (עשו ארגון תעמולה שלם, וארגון אנשים לשכנע נגד ארץ ישראל), מה שקורין עתה משרד התעמולה, כמו כן צריכין אנו להעמיד גם כן מערכת תעמולה שתחדור לכל בית יהודי ותעבוד על כל נשמה יהודית למען ארץ ישראל, ממש כמו שעשו אז המרגלים, וכמו שמספר לנו המדרש הנ"ל באריכות.

אם נעבוד בפעולות כאלה, אז יעלה בידינו בעז"ה לעשות את כל כלל ישראל כחבורה אחת בעד ארץ ישראל, ובזה ישולם "החוב בישא" הנ"ל, ויקרע השטר, ויתקון הקלקול, ויסתלק הקטגור ויתגבר הסגור, ויום הישועה יבוא, ויקוים בנו הפסוק "ישמחו שמים ותגל הארץ", כי השמחה תהיה בעליונים ובתחתונים, אכ"ר.

המרגלים השתמשו באמצעי הסברה מתקדמים כדי לשכנע את העם למאוס בארץ ישראל. אף אנו, מוטל עלינו חוב לתקן את חטאם, "ובמה שמקלקלים - בו מתקנים".

נראה, שהחובה לתקן באותו עניין איננה רק מסיבה טכנית-חיצונית, אלא היא מלמדת על מהותו של הענין. אחת הנקודות שיש ללמוד מכאן, הוא הצורך הגדול לפגוש את האנשים ב"זויות ביתם", מפגש ביתי עם כל אדם ואדם, ולא רק תעמולה ציבורית-כללית.

מטרת המפגש הבלתי אמצעי עם הציבור, היא לעורר את האהבה שקיימת בלב האנשים לארץ ישראל. יתכן שנקודה זו היתה חסרה, בפעילות הרבה למען ארץ ישראל, וסובב ה' את השתלשלות המאורעות כך, שנהיה חייבים להיפגש עם הציבור ולעורר בקרבם את אהבת הארץ.

צריך להדגיש את ענין ארץ ישראל בשיחות עם אנשים. לא להסתפק בדברים בטחוננים ומדיניים,

אלא להבהיר, לכל אדם לפי עניינו והקשבתו, את עניינה של הארץ.

הדורות האחרונים מתקדמים בכיוון של שיבת ישראל לארצו. זהו המהלך האלוקי, ועלינו להיות שותפים בו. נסיון להתנגד למהלך - גורם נזקים קשים ח"ו, ובסופו של דבר המציאות - המונהגת על ידי הקב"ה - תהיה חזקה מכל הדבורים והמעשים, וגאולתם של ישראל תמשיך ותתקדם. עלינו לפעול ולהתפלל שהדבר יעשה במידת הרחמים, ללא סבל וייסורים קשים לעם ישראל.

ב. מקור נוסף, בכיוון שונה, מופיע בספר "קול התור", מבית מדרשו של הגר"א⁸:

עשה והצליח. אחת התכונות של משיח בן יוסף הצלחה על ידי עשייה כמו שכתוב ביוסף "כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו". ונודע למשגב דבר רבנו: שתי המצוות שהאדם נכנס בהן שלם בכל גופו הן סוכה וארץ ישראל. ורמז נתן לזה בפסוק "ויהי בשלם סכו ומעונתו בציון" והוסיף: סוכה מצוותה תעשה ולא מן העשוי - אף ציון כך.

סוכה היא "בנין אב" לענין "תעשה ולא מן העשוי", ומן הפסוק המשווה את "ציון" לסוכה אנו למדים שאף בארץ ישראל כך. חובת העשיה מוטלת עלינו - בכל דור לפי עניינו. פעמים שעצם הישיבה בארץ היא העשיה, פעמים שלימוד התורה בדרך הראויה לארץ ישראל היא העשיה, ופעמים שעשיה בדרך נוספת, אך תמיד ההצלחה בענין ארץ ישראל תלויה בכך שאנו נעשה.

"עשה והצליח - הצלחה על ידי עשיה". ודאי שאין התאמה בין מידת העשיה שלנו, למידת ההצלחה והשפע האלוקי השופע עלינו. עם זאת, אנו חייבים לעשות, וההצלחה תבוא רק מתוך עשיה.

איננו אחראים לתוצאות של העשיה שלנו. איננו יודעים איך ובאיזו דרך העשיה פועלת. אנו עושים, ואת התוצאות נראה כשיעלה הרצון מלפניו ית'.

כפי שכבר הזכרנו, אחת הדרכים החשובות לעשיה בימים אלה היא השותפות במפגש "פנים אל פנים"

עם הצבור, לעורר את אהבת הארץ ולתקן את חטא המרגלים.

הקב"ה זימן לידינו אפשרות להשפיע על המהלכים דרך הציבור. עלינו לעורר בציבור, שנשאר נאמן לעם ולארץ, את האהבה לארץ, את המחוייבות למהלך הגאולה, ובעזרת ה' נעשה ונצליח.

- 1 עיי ברכות ה' ע"א.
- 2 פרשת תזריע-מצורע
- 3 עיי ויקרא רבה פרשה ט"ו, ג'.
- 4 שבת צ"ז ע"א.
- 5 שמות ד', ו'.
- 6 משנה סוף מסכת סוטה.
- 7 ציטטות מעמ' רנ"ה ועד עמ' רנ"ט.
- 8 פרק א' אות ז', עמ' ת"ע במהד' הרב כשר.

אייר ה'תשס"ד

הערבות והאחדות

מאמר בסיס לפעולה מס' 12 – "עם אחד – לב אחד"

הרב נבנצאל

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל. לעברך בברית ה' אלוהיך ובאלתו, אשר ה' אלוהיך כורת עמך היום" (דברים כט' ט')

ערב נוסף

...והנה באו חז"ל והוסיפו, שבברית זו נטמנה אפשרות נוספת לגביית ה"חוב", בידי ה"מלווה". אפשרות זו מופיעה בפסוק "הנסתרות לה' אלוהינו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת" (דברים כט' כח). פירשו חז"ל: אנו ובנינו מהווים ערבים לכך, שכל יהודי ויהודיה יעשו את "כל דברי התורה הזאת" (סנהדרין מג:).

ומבאר רש"י את הפסוק לפי הגמרא הזו:

שאם יטענו ישראל להגנתם: כיצד יתכן להעניש את כולנו רק בגלל ש"איש או אישה... אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוהינו"? וכי יכולים אנו לדעת מה שבלב הזולת? – עונה התורה: אכן "הנסתרות לה' אלוהינו" ה' בוחן כליות ולב, והוא יעניש את מי שחטא בסתר, אך "הנגלות לנו ולבנינו עד עולם"! חטאים הנעשים בגלוי, עברה מפורסמת, חובה עלינו ועל בנינו למנוע! ולא – יענש הכלל בגין חטאי היחיד. אמנם כבר בברית שבפרשת "בחוקותי" נאמר (ויקרא כו' לז) "וכשלו איש באחיו" – בעוון אחיו, "מלמד שכולן ערבין זה בזה" (סנהדרין כז:). – אך ב"ניצבים" חוזקה אותה ערבות הדדית. האמור במגילת רות (ב' ו') "הנער הניצב על הקוצרים" – הממונה שהקוצרים יעשו את מלאכתם (תרגום יונתן), כך גם "אתם ניצבים" ממונים לוודא שלכ יהודי יעשה את חובתו.

אמנם ה' דחה את מימוש אחריות הדדית זו על העברת הגלויות, עד לאחר הברית הנוספת שנערכה בהר עיבל, ביום בו עברו את הירדן. אך מאותו יום כל ישראל עברים זה בזה בפועל. חטא שנעשה אפילו על ידי יחיד, והיה בכח הציבור למנוע זאת – במו ידיו, או באמצעות הסנהדרין וכדומה, יענש כל הציבור מדין ערב. ואגב, זמן קצר לאחר הברית בהר עיבל הופעלה הערבות לראשונה, כשעכן מעל בחרם יריחו איש אחד חאט, וכל העם נחל מפלה בשדה הקרב (הגמרא (סנהדרין מד) מסבירה שחטא עכן היה גלוי כי אשתו ובניו ידעו שגנב מן השלל. משמע שגם אם פרטים מן הכלל אשמים בחוסר מחאה, יענש הכלל כולו. כי הכל ערב עבור אותם פרטים, שהם יעשו את המוטל עליהם ויבערו את הרע). כי רק אם הערב יוכיח שעשה את כל שביכולתו למנוע את החטא, יפטר מן האחריות. אך אם לא התאמץ למחות בבני משפחתו, ואפילו באנשי עירו – יענש כאילו הוא עצמו עשה אותן עבירות (שבת נד: ורש"י).

מהותה של הערבות

אך נשאלת השאלה: כיצד באמת נעשו ישראל ערבים זה בזה? מה בדיוק גרם שהיהודים יתקשר זה לזה בקשר כה אמיץ לטוב, וחלילה למוטב?

הירושלמי אומר ששני בני אדם שקיבלו ירושה יחדיו, כל אחד מהם הוא לווה על חלקו בהלוואה, וערב על חלקו של חברו. אם כן, כשקיבלנו את התורה יחדיו (בסיני) ובזה גם את הזכות על ארץ ישראל – עיין

ספורנו לדברים כט' יד'), ראשית: השתעבד כל אחד על חלקו שלו בתורה, שיעבוד גוף ונכסים, שיקיים כל מה שביכולתו ממצוות התורה, ושנית: נעשה ערב עבור חלקם של כל ישראל חבריו, שיקיימו גם הם את המוטל עליהם. כלומר: הערבות נובעת מעצם קבלת ההלוואה יחדיו...

גוף אחד בארץ

בערבות מיוחדת זו, יתבארו דבריו של דוד המלך עליו השלום:

"ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז' כג'). שלכאורה מהי ההתפעלות המיוחדת מכך ש"עמד ישראל" הן "גוי אחד בארץ"?! הלא כל עם הוא "גוי אחד בארץ". אשור הוא גוי אחד, מצרים גוי אחד, וכן הלאה.

אלא לפי הנזכר לעיל יש לפרש כך: כל עם מאמות העולם מורכב מפרטים רבים, אנשים שהתאגדו למטרה מסויימת, חברתית, כלכלית וכדומה. אך כל מה שאינו קשור לאותה מטרה, לאותה התכלית – כל אחד הוא לעצמו. לכל אחד יש תכנית ויעדים משלו. "חיה ותן לחיות" היא אמרה קולעת לכל גוי על פני האדמה, מתאימה להתנוסס על חזית בניין האומות המאוחדות בניו יורק כאתגר מציאותי יותר לעמי העולם (יותר מן הפסוק הכתוב שם כיום "לא ישא גוי אל גוי חרב...") שהוא כנראה, לפחות בשלב זה, יומרני מדי עבורם...). מה שאין כן בישראל. כאן – כולם גוף אחד ממש! וכי כשאני מחליט לרוץ – יכולות הרגליים לבחור שלא לרוץ, או שלא להתעייף, משום שאני רץ למקום שאינו מעניין את הרגליים?! וכי יאמרו הרגליים לגוף "חיה ותן לחיות"?! וכן להיפך: אם הרגליים אכן עייפות – וכי יוכלו שאר האיברים "להתעלם" מעייפות הרגליים ולרוץ בכוחות עצמם?! רעיונות כאלו לא יתכנו באומה הישראלית בעייתו של כל אחד מן האיברים, ולו הקטן והמרוחק ביותר – היא בעייתו של כל הגוף! האיברים שותפים לבעיית האיבר הפגוע, ואף שולחים סיוע לאיזור הגוע, כידוע בתורת הרפואה. אם הבטן רעבה באמצע הריצה, כל האיברים יפסיקו לרוץ "לכבודה", ולאותו כבוד תזכה גם אצבע הרגל הקטנה והמרוחת, אם תשדר סימני מצוקה.

עם מיוחד בעל מבנה אחד

אמנם שבעים פנים לתורה, מלבד פירוש זה ניתן לפרש את "גוי אחד בארץ" במספר אופנים נוספים, חלקם עולים מן הנימוק לעיל המייצגים עיניינים שונים בעם ישראל:

בפשוטו של מקרא, יש לפרש כפי שפירשו המפרשים על הפסוק: "גוי אחד בארץ", היינו יחיד ומיוחד. ובמה ייחודו? במפורט בהמשך הפסוק "ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ, אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם...". אין עוד עם שאלוקים פדה אותו "גוי מקרב גוי" (דברים ד' לד') במטרה מוצהרת: לעשותו לו לעם.

עוד נראה להסביר: "גוי אחד" – עם בעל מבנה פנימי אחד בלבד, שאינו ניתן לשינוי. והביאור הוא כזה:

מאחר ובעמים אחרים הגופים נפרדים זה מזה, לכן הם ניתנים לשינוי ולתמורה. כלומר: אדם שהוא היום פועל פשוט – יכול מחר להיות נשיא המדינה, ומי שהיום הוא ראש הממשלה – יכול מחר לרדת מגדולתו ולהיות חקלאי. חסרונו של גורם מאחד, מאפשר שינויים מפליגים. אך בעם ישראל המעמדות הינם קבועים: המלכות ניתנה לבית דוד לעולם, והכהונה לזרעו של אהרן, ויתר עבודות המקדש לשבט לוי. גם שאר השבטים שומרים על ייחודים, כמבואר בפסחים (ד) לגבי שבט זבולון ודן שתכונות יחודיות

ממשכיות לאפיין אותם לדורות. כשם שבגוף חי אי אפשר להחליט שממחר תשמשנה העיניים – ידים, והרגלים – אזניים, כך גם בעם ישראל: מבנהו הפנימי אינו ניתן לשינוי.

אמנם אפשר לחשוב: ואולי עדיפה האפשרות השניה, בה יכול כל אדם להתמודד על כל משרה? מדוע לחסום אדם מרגע לידתו? אך כבר הסברנו שחלוקת התפקידים בישראל אינה שרירותית, בדיוק כפי שאין זה שרירותי שהרגליים תפקידן לרוץ, והעיניים תפקידן לראות. כל בר דעת מבין שכל איבר ניחן בכישורים העושים אותו, ורק אותו, מתאים לתפקיד שהוא ממלא בגוף. כך הוא גם בחלוקת המינויים בישראל. יעקב אבינו בירך את יהודה במלכות, משום שלמלך מיהודה יש את הכישורים הטובים ביותר לתפקיד זה. אלה הם נתונים טבעיים, העוברים בתורשה מאב לבן דווקא בשבט הזה, ואין הם ניתנים לרכישה בעזרת תירגול, ניסיון חיים וכדומה. (אמנם באופן זמני יכול לעמוד מלך משבט אחר, אך רק זמני).

חטיבה מלוכדת ברוח ובמציאות

והבדל נוסף, הנובע מהשוני בשין "גוי אחד בארץ" לשאר עמי העולם: לפני פחות מאלף שנה, הגיעו מאירוסה לארצנו בני אומות שונות כדי לכבוש אותה, וצאצאיהם השתקעו בה, הלא הם הערבים הנוצרים, מגזע הצלבנים הגרים בארץ ישראל. והנה כיום, אין הם רואים עצמם כעם אחד עם הצרפתים, האנגלים או הגרמנים, הגרים באירופה.

ולעמות זאת: עם ישראל נפוץ בעולם אלף שנים לני בואם של הצלבנים לכאן, ואף על פי כן, עד היום הזה, רואים כולם את עצמם כעם אחד, יוצאי אשכנז עם יוצאי מרוקו, יוצאי תימן עם יוצאי הונגריה. כי כולנו בני איש אחד נחנו, וכולנו בני אל חי!

...

סיכומו של דבר: יש בערבת אחריות כבדה מאוד. אם אזנח את תפקידי כערב, אפילו בריפיון מעשה בלבד, באי עשייה – אני עלול ח"ו להכשיל את כלל ישראל. (אדם מבוגר, המצוי ברשות עצמו, צריך להשקיע בין עשירית לחמישית מזמנו בהשבת רבים מעוון, כשיעור צדקה. מובן שאפשר למלא חובה זו גם באמצעות תרומה כספית לארגון העוסק בהחזרה בתשובה).

אך מאידך גיסא, טמונה ברכה גדולה מאוד: בכל מצווה שמקיים אחד מן הכלל – יכול הוא לזכות אותי כאילו אני עשיתה. ובה מובנים דברי רש"י בתחילת הפרשה רש"י אומר שפרשת "ניצבים" נסמכה לקללות שב"כי תבוא" כי משה רצה לפייס בה, בתכנה, את ישראל המבוהלים מן הקללות, ולכאורה, הכין מופיעים פיוס או נחמה בפרשת "ניצבים"? אלא שהערבות ההדדית, עובדת היותנו גוף אחד, היא היא הפיוס!

"אתם ניצבים היום" – בקומה זקופה ומאוששת, משום שהפכתם לגוף אחד ומלוכד. מעתה, כשהפה אוכל, יהנה מכך כל הגוף עד אחרון האיברים! כשעיני העדה תראינה סכנה מתקרבת – ידע כל הגוף לברוח ולהינצל. וכשהכהן יבצע את המוטל עליו במקדש – יזכה במצווה זו כל עם ישראל. רק כך יכול כל יהודי לקיים תרי"ג מצוות. אם כן: הערבות המאדת השיתוף שיש לכל יהודי במצוות שמקיים יהודי אחר בקצה תבל, האי הפיוס שאין גדול ממנו! היא הערובה, שעל אף הקללות והסיכון שבערבות, הרי שהסיכוי גדול יותר! כי מידה טובה מרובה ועדיפה ממדיה רעה פי חמש מאות (תוספתא סוטה ד' א').

"מי כעמד ישראל – גוי אחד בארץ"//

שיחות לספר דברים / שיחה יח'

עם אחד – לב אחד

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יכירו בייחודו של עם ישראל.
- ◀ החניכים יפעלו מתוך ערבות הדדית לכלל ישראל.

מבנה הפעולה:

1. היכרות עם סוגי קבוצות וסוגי עמים.
2. המחשת ייחודו של עם ישראל – ערבות הדדית.
3. הכח המיוחד של כל אחד.
4. סיכום.

מהלך הפעולה:

1. היכרות עם סוגי קבוצות וסוגי עמים

משחקים עם החניכים שלושה משחקי כיסאות:

◀ כיסאות מוסיקלים – (המשחק הרגיל) כולם מסתובבים סביב כסאות, כאשר ישנו כסא אחד פחות ממספר המשתתפים. בהפסקת המוזיקה מנסים להתיישב, מי שנשאר בלי כסא – יוצא מהמשחק, ומוציאים גם כסא אחד.

◀ עומדים במעגל ומחזיקים את הכיסאות בהטיה כשהידיים על המשענת. במחיצת כף אחת כל אחד עוזב את הכסא שלו ותופס את הכסא שממינו ובשתי מחיצות כפיים – את הכסא שמשמאלו. אם הכסא נפל, החניך והכסא יוצאים מהמשחק אבל לא מצמצמים את המרחק בין הכיסאות, המעגל נשאר באותו היקף גם כשמספר הכיסאות הולך וקטן.

◀ כולם עומדים על הכיסאות ובכל פעם מוציאים כיסא והחניכים צריכים להצטמצם על הכיסאות שנשארו בלי לרדת לרצפה. המטרה של הקבוצה היא שכמה שיותר מחבריה יישארו על הכיסאות. גם אם מישוהו נפל הקבוצה ממשיכה.

משלושת המשחקים לומדים על תפקודים שונים של עמים.

בשלושתם יש אנשים עם כסאות, אבל יש ביניהם הבדל מהותי. במשחק הראשון הם אחד נגד השני, כולם נהנים ושרים עד שמגיע רגע התחרות ואז דוחפים ורומסים – העיקר לשמור על עצמי ולנצח. בשני, אם אחד החברים נפסל, זה פגע בכל השאר – יש הדדיות ותלות של אחד בשני, כשלון שלי משפיע על כל האחרים. האדם לא יכול לומר "אני נפסלתי, מה אכפת לכם?" פסילה של אחד מקשה על כל האחרים. במשחק השלישי היה תפקוד של קבוצה –

מטרה משותפת, רגישות למה שקורה לאחרים, ויתור, סבלנות, עזרה, מודעות לבעיה שלי ולכוחות של האחרים. כל אחד תורם את תרומתו למטרה הכללית, וגם אם בשלב כלשהו הוא נפל ונפסל, היתה לו משמעות בהצלחת הקבוצה, מה שהוא עשה השפיע וקידם.

יש הבדל בין עם שמתחבר על בסיס טכני ושיתופי לבין עם שמתחבר סביב מטרה רוחנית. כל העמים מתחברים על בסיס טכני, גרים קרוב אז מתחלקים במטלות, שומרים אחד על השני ובונים חיי חרה סדירים ורגועים (זה חודר גם לקבוצות היותר קטנות כמו המשפחה שהפכה להיות מקור לסיפוק צרכים וכיף, ולכן כשלא הולך מפרקים ולפעמים אפילו מראש בונים חוזה כלכלי וכו'. אין באמת שותפות ואכפתיות, הכל נובע ממה טוב, משתלם וכיף לי, לפרט). עם ישראל הוא עם כי רק בהרכב הזה אפשר למלא את שליחותינו בעולם, נועדנו להיות בקבוצות, ממשפחה, דרך שבט, דרך ישראל, לוי כהן, עד לעם כולו.

עם ישראל הוא עם גם כשהוא מפוזר בארבע קצוות תבל, גם כשאין שום קשר פיזי בין יהודי אחד למישנהו. כל עשייה או אי עשייה של אחד מעם ישראל משפיע ישירות על העם כולו. יש שותפות גורל וערבות ההדדית לטוב ולמוטב (כמו בשני משחקי הכסאות האחרונים).

להרחבת הדיון:

"והנה מצרים נוסע אחריהם" (שמות יד' י') – רש"י: בלב אחד כאיש אחד

"ויחן שם ישראל נגד ההר (שמות יט' ב') – רש"י: כאיש אחד בלב אחד

מדוע לגבי מצרים מתבטא רש"י הפוך מאשר כלפי עמ"י – קודם לב ואח"כ איש? משום שבעצם בני ישראל הם כאיש אחד משורשם, וחסר רק שיהיה להם גם רצון אחד ולב אחד. לעומת זה, אומות העולם הן מפוצלות משורשן, ורק לב אחד ורצון אחד להשיג דבר מסויים עשוי לעשותן כאיש אחד. עד שתושג מטרתן ויפרדו (בעל אבני נזר מסוכטשוב לפרשת בשלח).

יגאל גרונר, "ערפאת הסתבכת עם האנשים הלא נכונים" (נספח 1).

מרק טווין – מהו ייחודו של עם ישראל? (נספח 2)

היעוד של עם ישראל הוא מה שגורם לנו "לא לפחד מדרך ארוכה". בעם ישראל הפרט קיים כחלק מהכלל, לכל אחד מאיתנו יש תפקיד וחשיבות בשליחות של העם. זה סוד נצחיותו של היהודי, שהוא לא אדם פרטי אלא חלק ממהלך גדול שקיים לעולם.

2. המחשת ייחודו של עם ישראל – ערבות הדדית

מצוות התלויות ב"רב יושביה עליה" – פנטומימה של המצוות הבאות, שהן כולן מצוות שתלויות בזה שרוב עמ"י יושב בא"י: חלה, תרומות ומעשרות, שביעית, יובל.

מה כל כך מיוחד ברוב הגדול הזה של עמ"י שיושב בארץ ישראל שקיום מצוות מסוימות תלוי בו? למה אני לא יכול לקיים מצוות יובל אם יש יהודים אחרים שגרים בדרום אפריקה?

מצוות אלו הן המחשה ודוגמא לערבות ההדדית והתלות הקיימת בעם ישראל בין כל פרטיו. המצוות אינן שלי באופן אישי, אין עניינין שהרבה פרטים יקיימו את המצוות אלא שהעם יעשה זאת. לכן המצוות האלו מותנות בכך שרוב עם ישראל יחיה בארצו ויתפקד כעם.

מומלץ לחניכים קטנים: מסלול מכשולים שמורכב משלושה דרכים, ושלושה (או יותר) חניכים במקביל צריכים לעבור בו, כאשר לכל אחד יש חתיכה של פאזל (נספח 3). על כל חתיכה רשומה מצוה שרק אנשים מסוימים בעם יכולים לקיים, וכשמרכיבים את החתיכות נוצר פאזל ובו גם מצוות שתלויות ברב העם.

המטרה היא להרכיב את הפאזל, אחרי שכולם סיימו את מסלול המכשולים. כל חניך יכול לחשוב על עצמו, על המכשולים שעכשיו הוא צריך להתגבר עליהם, אבל כשהוא יגיע לסוף המסלול פתאום הוא רואה שזה תלוי גם באחרים – אולי הם נתקעו במסלול, אולי נפלו, אולי נרדמו... ואז זה הופך להיות בעיה של כולם – זה לא אפשרי להרכיב את הפאזל כשיש חתיכה חסרה. העולם צריך משהו שיקיים מצות תרומות ומעשרות (אני לא יכול כי אני כהן...) אי אפשר להגיע לשלמות כעם כשרק חלק קטן מהעם נמצא בארץ, א"א לקיים ככה מצוות מסוימות כי: לכל אחד יש מצוות מסוימות שרק הוא יכול לקיים.

ביחד עמ"י מהווה כח, מהות שמורכבת מרוח של פרטים ומתעצמת ככל שמש' הפרטים גדל.

"אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" (ברכות התורה) – נבחרנו כעם, לא כפרטים. הייעוד שלנו צריך ויכול להתבצע רק כעם. התורה ניתנה לעם ישראל ולא להרבה בני אדם יהודים מוצלחים ככל שיהיו.

3. הכח המיוחד של כל אחד

מחלקים פתקים לבנים וכל חניך כותב על פתק שלו תכונה/משהו חיובי וטוב שקיים אצלו ומשהו שהוא צריך להשתפר בו. המדריך מקריא כל פתק ומנחשים של מי התכונות.

אם בקבוצה הקטנה שלנו יש כוחות כ"כ שונים וייחודיים לכל אחד, קל וחומר שבכל עמ"י יהיו כוחות שונים ומגוונים. מפצלים את החניכים לשתי קבוצות ונותנים לכל קבוצה אירוע גדול (הצגה גדולה, שבת ארגון, פזמחוז...) שהם צריכים לעשות לו חלוקת תפקידים. (לחשוב על כל התפקידים השונים שיצטרכו) כל קבוצה מציגה את התפקידים השונים שהיא חשבה עליהם. לכל אחד יש כוח מיוחד משלו, הכוחות האלה באמת כולם נצרכים וחשובים לעם. אפילו להרים הצגה גדולה אי אפשר בלי הכוחות הייחודיים של הרבה אנשים. אז איך יהיה אפשר להתקדם ולהתקיים כעם בארצו?

למילוי תפקידו של עמ"י בעולם (אור לגויים) צריך את האור המיוחד שיש לכל אחד ואחד. אנחנו לא יכולים להסתפק בקבוצה קטנה (או אפילו גדולה) בעם שרצה קדימה, צריך לדאוג שכולם מתקדמים, כולם מבינים את תפקידם וכולם פועלים למימוש כוחם.

4. סיכום:

מפזרים על הרצפה מילים בודדות (נספח 4) שמרכיבות את המשפט:

"ומאמין אני שרק כח מגובש ומלוכד יהיה מסוגל ומוכשר למלא את יעודה ההיסטורי הנעלה של אומה זו, רק כוח כזה יצליח לדחות כל אויב ומתנקש, למלא את דבר הנביא: כל כלי יוצר עליך לא יצלח"

(הנשיא יצחק בן צבי)

תחרות בין שתי קבוצות בהרכבת המשפט נכון וסיכום:

הגיבוש של עם ישראל משמעותי לא רק במובן של הכח הפיזי והתרומה הטכנית של כל אחד. אחדות ישראל היא תנאי מהותי למילוי היעוד ההיסטורי שלנו כי הוא ייעוד של אומה ולא של פרטים. צריך להיות עם כדי להיות ממלכת כהנים, וצריך שכל העם ילך לאותו כיוון וכל אחד יתרום את חלקו בפאזל.

אם משהו מתעכב במסלול המכשולים של החיים זה מעכב את כל העם, וכל העולם, מלהגיע לייעודו. אנחנו לא יכולים להיות אדישים לזה שחלק מהעם "נרדם" או "נתקע" בדרך. עלינו לעשות כל שביכולתנו לעזור לו להמשיך ולצעוד, להתגבר, ולהצליח להגיע לסוף המסלול ולתרום את חלקו בפאזל. כזכור ממשחקי הכיסאות מתחילת הפעולה – אם אחד יוצר רוח, כולם נפגעים...

האיש שנפל מהמיטה / אוליבר סאקס (נספח 5) – לפעמים נראה לנו שחלק מהציבור כבר לא שייך. טועה ומטעה וגורם נזק, ואנחנו רוצים לזרוק אותו לכל הרוחות, ואז אנחנו מגלים שאנחנו נופלים איתו יחד... אם חלק מהעם מתדרדר – כל העם מתדרדר איתו. אנחנו לא יכולים להגיד "זו לא הרגל שלי! אני רוצה רגל אחרת..." זו הרגל שלנו, זה העם שלנו ואיתו אנחנו נגיע בעז"ה למילוי ייעודנו.

העשרה:

אין לי עם אחר / הרב שלמה אבינר

הצופה

יום ד', ג' באלול תשס"א

ערפאת, הסתבכת עם האנשים הלא נכונים

מאת יגאל גרונר

לרב המרצחים יאסר ערפאת!

עשית טעות גדולה מר ערפאת, הסתבכת עם האנשים הלא נכונים. עד עכשיו לא אמרנו לך את זה, שתקנו, כמו שאנחנו עושים בד"כ ואולי יותר מדי – שותקים, אבל עכשיו אני אומר לך את זה. הסתבכת עם האנשים הכי טובים שאי פעם חיו פה. הסתבכת איתי, שמאמין במדינת ישראל ויודע שהשורשים שלי הם בתורת ישראל. הסתבכת עם החברים שלי שהם ההוה של המדינה והם גם העתיד שלה. החברה שרק אחרי כמה וכמה שנים של שירות למדינה אחרי התיכון, הם יוצאים לחיים. וגם כשהם יוצאים, הם יוצאים לחיים של נתינה ושל עזרה לזולת.

אתה יודע מה זה אומר? זה אומר שאנחנו לעולם לא נפסיק במלחמה נגדך, אין לך שום סיכוי, פתחת איתי חשבון ארוך ואני מבטיח לך שאתה תפסיד בו!

אתה שואל למה נזכרתי עכשיו להגיד לך את זה, עד עכשיו שתקתי, אמרתי 'אולי יעשו את העבודה יותר טוב ממני', אבל לא, המלחמה היא נגדי ונגד החברים שלי, שרוצים להיות בארץ ושמשרתים בצבא או בשירות לאומי.

אתה מכיר את הבנות האלו? הן הדריכו אותי, הן החברות שלי, מי מהן בחצאית ארוכה יותר ומי בפחות, עם חולצה פשוטה – טריקו צבעונית עם שרוולים צמודים (צניעות, אתה יודע...). אתה בטח יודע על מה אני מדבר, הן מסתובבות הרבה בארץ! אם לא שמת לב, אז המחבל ששלחת ביום חמישי בטח ראה. הוא נכנס למסעדה וראה נערה כזאת שמוכרת פיצה, הוא ראה ילדים שיושבים עם הוריהם ביום של חופש. הוא גם ראה

את מיכל ומלכי, שתי חברות שיצאו קצת לאכול. הוא לא הכיר אותן, הן היו עם חצאית ארוכה שחורה או כחולה, בחולצת טריקו פשוטה צבעונית, עם שרוולים צמודים (צניעות, אתה זוכר...). הכרת את מיכל? מן הסתם לא, גם אני לא הכרתי ממשי, ידעתי מי זאת, "שלום, שלום, מה נשמע" כזה. כן, במקרה היא הדריכה בסניף שגם אני הדרכתי בו פעם.

'מסעדת סבארו'. מקום הפגוע

מה זה סניף אתה שואל? תנועת נוער אתה מכיר? כן, בדיוק, של ילדים. לא, מה פתאום, אנחנו לא מלמדים אותם לשנוא ערבים ולרצות להרוג אותם, לא, מה פתאום, הם לא קופצים על צמיגים בוערים ולא שורפים דגלים של עמים אחרים. אנחנו מחנכים אותם לאהוב, לתת, לעזור. אתה מכיר את המושגים האלה? לא נראה לי! אבל אצלנו כולם גדלו על ערכים אלו, כל תנועות הנוער מחנכות לנתינה, לעזרה לזולת, לאהבה...

לא מדבר אליך בכלל, אה? אז ברור שלא הכרת את מיכל ואת מלכי ואת כל החברות שלהן. לא, גם לא היית בהלוויה ולא ראית מה זה נערות שבוכות על החברות שלהן.

אני לא יודע להסביר לך, גם לעצמי אני לא יכול להסביר, אולי אתה תוכל, מה אתה היית עושה כשעשרות בנות תמימות

וטהורות כואבות את מות חברותיהן ובוכות ללא הרף על הקבר? קבר של ילדה בת 15, בת 15 אתה מבין, בתחילת החיים שלה, בתחילת חיי הנתינה בהם בחרה לצעוד.

ואת החניכות שלה אתה ראית? לא, גם זה לא מעניין אותך! אתה יודע מה זה לראות ילדות בנות 10 בוכות על המדריכה שלהן שאיננה יותר? שאין להן יותר את מי לחבק, למי לתת נשיקה על הלחי, שאין מי שתגיד מילה טובה ותשמע על המבחן האחרון בחשבון שהיה להן, ילדות בנות 10 בוכות על מישהו שמת? ! נראה לך הגיוני?

עכשיו אולי אתה מבין עם מי הסתבכת, עם איזה אנשים נפלאים ונהדרים התחלת. אתה לא קולט – אתה מפסיד במלחמה. אנחנו יותר חזקים ממך.

אנחנו יותר חזקים כי יש לנו מקור ממנו אנו שואבים כוח. יש לנו שורשים ויש לנו לאן לשאוף. אנחנו ננצח כי אנחנו מאמינים במשפט "עם הנצח לא מפחד מדרך ארוכה!"

אתה מבין, ערפאת, אנחנו לא מפחדים כי אנחנו יודעים את הדרך. למרות שהיא ארוכה, אנחנו נמשיך לצעוד בה. ואתה, אתה לא תעצור אותנו, מקסימום אתה תמצא את עצמך באיזה כוך חשוך בצד הדרך.

תזכור מה שאני אומר לך, הסתבכת עם האנשים הלא נכונים! הסתבכת עם העם הלא נכון!

הכותב הוא תלמיד ישיבת ההסדר

במעלות. הדרך ופעיל בסניף קרית מנחם של תנועת הנוער "עזרא".

ייחודו של עם ישראל / מארק טווין

אם להאמין לסטטיסטיקה, מהווים היהודים אחוז אחד בלבד ממספר אוכלוסיית העולם. זה מעלה על דעתנו מעין ערפילית של אבק כוכבים שאבד בנוגהו של שביל החלב. היה זה אך טבעי איפה, אילו לא היינו שומעים עליהם אלא לעיתים רחוקות. אבל אנחנו שומעים עליהם, ושומעים עליהם תמיד.

העם היהודי נכבד עלי אדמות לא פחות מכל עם אחר. הוא ערך קרב מפליא בעולם הזה בכל התקופות, הוא נלחם בידיים כפותות מאחורי גבו, והוא רשאי להתגאות על כך ועלינו לסלוח לו על גאוותו זו.

המצרים, הבבלים, הפרסים קמו ומלאו את האדמה בקולות רועשים, בהדר ותפארת. לאחר מכן נבלו, הפכו למשהו נטקתה. כולם הם בני תמותה - מחוץ ליהודי.

עמי הגבורה חלפו ואינם עוד, ורק הוא, היהודי - נשאר. מהו סוד נצחיותו של היהודי???

מאמין אני

שרק כח מגובש

ומלוכד יהיה מסוגל

ומוכשר למלא את

יעודה ההיסטורי

הנעלה של אומה

זו, רק כוח כזה

יצליח לדחות כל

אויב ומתנקש, למלא

את דבר הנביא:

"כל כלי יוצר

עליך לא יצלח"

האיט שניפל מהמיטה

מתוך: האיט שחשב שאיטתו היא כובע / אוליבר סאקס

לפני שנים רבות, בהיותי סטודנט לרפואה, התקשרה אלי אחת האמיות, ובמבוכה ניכרת סיפרה לי בטלפון את הסיפור המוזר הבא: יש להם תולה חדש, בחור צעיר שאושפז הבוקר. משך כל היום נראה הבחור תביב מאוד, נורמלי מאוד – עד לפני כמה דקות, כשהתעורר מתנומה. כעת היה נרגש ומוזר – שונה לחלוטין ממה שהיה קודם. הוא הצליח איכשהו ליפול מהמיטה, ועתה ישב על הרצפה, צורת ומשתולל, וסירב לחזור למיטה. האם אוכל לבוא, בבקשה, ולברר מה קרה?

כשהגעתי מצאתי את התולה שוכב על הרצפה סמוך למיטה ונועץ את מבטו באחת מרגליו. הבעתו אמרה כעס, בהלה, בלבול ושעשוע – מעל הכל בלבול, עם שמץ תדהמה. שאלתי אותו אם הוא יכול לחזור למיטה, או אם הוא זקוק לעזרה? אך הוא הוטרד מדברי והניד בראשו. ה"שטבתי" לצדו, ושמעתי את הסיפור שלו על הרצפה. הוא אמר שהתאשפז הבוקר לצורך בדיקות. לא היו לו שום תלונות, אך הנורולוגים התרשמו שיש לו רגל שמאלית "עצלה" – זו בדיוק המילה שבה השתמשו – ומטבו שרצוי ש"יבדק". הוא הרגיש טוב במשך כל היום, ולקראת הערב נרדם. גם כשהתעורר הרגיש טוב, עד שזו במיטה. ואז גילה לדבריו רגל של מ"שהו" במיטה – רגל אנושית כרותה, דבר נורא! הפליאה והאועל היכוהו בתחילה בתדהמה. מעולם לא חווה ולא דמ"ן דבר מוזר שכזה. הוא בתן את הרגל בזירות. היא נראתה שלימה לגמרי, אך "משונה" וקרה. בשלב הזה היתה לו הברקה פתאומית, כעת הבין מה קרה: זו היתה בדיחה! בדיחה מפלצתית וקלוקלת, אך מקורית מאוד! היה זה ערב השנה החדשה, וכולם חגגו. מתחילת מחברי הסגל היו שתו"ם, הלצות ובדיחות התעופפו באוויר, אווירת קרנבל. אחות עם חוש הומור מקבארי התגנבה בוודאי לחדר הביתור, לקחה משם רגל, וכבדיחה הכניסה אותה מתחת לשמיכות! בשעה שישן שינה עמוקה. ההסבר הזה הקל עליו מאוד, הוא ידע שזו בדיחה, אך היא עברה את גבול הטעם הטוב, ועל כן השליך את הדבר הארור הזה מהמיטה. אבל – בנקודה זו נטשה אותו יכולת הדיבור, והוא החל לרעוד ופניו התווירו כסיד – כשזרק אותה מהמיטה, הוא נגרר איכשהו אחריה – וכעת היא מחוברת אליו.

"תסתכל עליה" קרא בהבעה של שאט נפש "ראית פעם דבר מגעיל ומזווע כל כך? אני תשבת שגוויה היא גוויה, שהיא פשוט מתה וזהו. אבל זה משהו שלא מן העולם הזה! ואיכשהו, זה נורא, איכשהו נראה שהיא דבוקה אלי". הוא אחז ברגל בפראות בשתי ידיו, וניסה לקרוע אותה מגופו, משנכשל היכה בה בזעם גואה.

"די" אמרתי "תירגע! לא צריך להתרגש! למה להכות כך ברגל?"

"ולמה לא?" שאל בכעס, בהתרסה.

"כי זו הרגל שלך" עניתי "אתה לא מזהה את הרגל שלך?"

הוא נעץ בי מבט שהיה צירוף של תדהמה, ספקנות, בהלה ושעשוע, יחד עם חשדנות מבוססת. "בח"ך דוק" אמר "אתה צותק עלי. עשית יד אחת עם אותה אחות – אסור לכם לעשות צחוק מהתולים!"

"אני לא צותק" אמרתי "זו הרגל שלך"

הבעת פני ש"כנעה אותו שאני רציני לגמרי, ועל פניו הצט"רה הבעה של אימה.

"אתה אומר שזו הרגל שלי דוק? אתה לא חושב שאדם אמור להכיר את הרגל של עצמו?"

"בהחלט" עניתי "הוא אמור להכיר את הרגל של עצמו. קשה לי לתאר מישהו שלא מכיר את הרגל של עצמו. אולי אתה זה שמתבדח על חשבוננו?" "אני נשבע באלוקים שלא התבדחתי... אדם אמור להכיר את הגוף שלו: מה ש"ך לו, ומה לא. אך התמושה ברגל הזו, בדבר הזה" עוד רעד של סלידה עבר בו "לא טובה, לא ממשית – והיא לא נראית כמו חלק ממני".

"אין היא נראית" שאלתי במבוכה שלא נפלה משלו.

"אין היא נראית?" הוא חזר על דברי באיטיות "אני אגיד לך אין היא נראית. היא נראית כמו משהו מעולם אחר. אין דבר כזה יכול להיות ש"ך לי? אני לא יודע לאן דבר כזה ש"ך..." הקול שלו דעך, הוא נראה המום ונרעס.

"תראה" אמרתי "אני לא חושב שאתה לגמרי בסדר. תן לנו להתזיר אותך למיטה. אך הייתי רוצה לשאול אותך עוד שאלה אחת: אם הדבר הזה הוא לא הרגל השמאלית שלך, אז איפה הרגל השמאלית שלך?"

הוא התוויר שוב, תיוורון כזה שחשבת שהוא עומד להתעלף. "אני לא יודע" אמר "אין לי מושג. היא נעלמה ואיננה. אי אפשר למצוא אותה..."

אין לי עם אחר

הרב שלמה אבינר

"נמאס לי סופית מהמדינה הזאת ומהממשלה הזאת! ...מאשימים את הציבור הלאומי-דתי בכל הצרות שעוברות על המדינה. אם כך, אני מוותר על הממשלה האנטישמית הזאת, אני נותן גט פיטורין למדינה המנוכרת הזאת ואני עוזב את הצבא הזה. שיסתדרו בלעדי."

בחושך, ד' אור לי. כך בתחילה: ומרדכי יושב בשער המלך. ואחר כך: ויקח המן את הלבוש ואת הסוס. ואחר כך: וישב מרדכי אל שער המלך. ואחר כך: ויצא מלפני המלך בלבוש מלכות. ואחר כך: וליהודים היה אורה ושמחה וששון ויקר" (ירושלמי, ברכות פ"א ה"א דף ד ב).

לא הכל בבת אחת! אור וחושך משמשים בערבוביא, ולאטו כובש האור את דרכו. לפעמים, באורח זמני, גם החושך מנצח.

כך כותב רבי אלעזר אזכרי בפירושו על הירושלמי: "ולא הזכיר הצער שביתיים, והיינו קדרותא דשחרא, דלא מנו אלא האורות הלך וגדל" (פירוש בעל ספר חרדים שם).

באמצע התקדמות האור יש גם משברים ונפילות. אחרי שמרדכי ישב בשער המלך, נגזרה גזרה נוראה להרוג ולהשמיד את כל היהודים, אנשים נשים וטף. במשך אחד עשר חודשים ריחף צל המוות מעל ראשינו ומרדכי ישב בשקו ובתעניתו – וזה נקרא גאולה קמעה קמעה! וכולנו החזקנו מעמד!

אתה מפונק אתה. קיבלת מדינה על מגש כסף ועל כל קושי אתה צועק: אוי ואבוי! אתה צריך פרופורציה! פרספקטיבה! סבלנות! נכון שבנית קצת. יישר כוחך. אבל לא בנית את הכל. אתה רגיש, נעלב בקלות. שכחת שיש להתחזק לכל אורך הדרך.

שְׁמַח שיש לנו עם, שיש לנו מדינה, שיש לנו צבא. כאשר יצאנו ממצרים נהיינו לעם. ועתה שוב נהיינו לעם. יש עם!

שאלה: נמאס לי סופית מהמדינה הזאת ומהממשלה הזאת! זו ממשלת שמד, הבוגדת אידיאולוגית ביהדות, בהתנתקות טוטאלית מהאמונה, מהארץ ומהלאומיות. הציונות היא לאומיות מזויפת. בצעירותו, רצה הרצל לנצר את עם ישראל ולא עלה בידו, אז הוא המציא את הציונות. את הציבור הלאומי-דתי שלנו מכים מכל צד. אנו מוסרים את הנפש בצבא – מכניסים לנו בנות ורוצים לפרק את יחידות ההסדר. אנו בונים יישובים חוקיים מאושרים שבהם אנו גרים תוך נטילת סיכון על עצמנו – רוצים לגרש אותנו. אנו חוטפים מכות תוך כדי הפגנות שקטות – ועוד אומרים עלינו שאנו אלימים. אנו מושמצים יומם ולילה – ועוד אומרים עלינו שאנו מסיתים. הקיצור, מאשימים את הציבור הלאומי-דתי בכל הצרות שעוברות על המדינה. אם כך, אני מוותר על הממשלה האנטישמית הזאת, אני נותן גט פיטורין למדינה המנוכרת הזאת ואני עוזב את הצבא הזה. שיסתדרו בלעדי.

תשובה: קודם כל, לא כתוב בתורה "לאומי-דתי". כתוב: עבודת ד', כתוב: עם ישראל, כלומר עם ישראל כולו. לא מטריד אותנו מה טוב לציבור הלאומי-דתי, אלא מה שטוב לכלל ישראל, מה שיעזור לעם ישראל, מה שיוסיף עשיית רצון ד'.

לגופו של עניין, ודאי שמעת מאה פעמים שהגאולה קמעה קמעה. אז נחזור על זה יחד בפעם המאה ואחת, אולי הפעם ירווח לנו: "כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קימעה קימעה. כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת, מאי טעמא? כי אשב

אל תאמר: אנחנו העם והם לא! הם ערב רב!
אנטישמים! לא כן, כולנו עם!

אור חדש על ציון: עם! מעתה, כל מה שאנו עושים,
אנו עושים עם העם שלנו, עם המדינה שלנו.

ודאי יש צרות ויש בעיות. ודאי יש קלקולים בדת
ובלאומיות, בחינוך ושבית, בכשרות ובטהרת
המשפחה, ולא מהיום. אנו זוכרים גזיזת הפאות
של הילדים מתימן ואנו זוכרים את אלטלנה, ועוד
משברים ונפילות.

נכון, לצערנו חלק מעמנו עדיין לא קרוב דיו לתורה
ולארץ, בשוגג ובמזיד, באונס וברצון – אבל זהו
העם שלנו, לעד ולנצח נצחים, ויחד אתו נחזיק
מעמד וננצח.

אל תקטרג על עמנו! זכור שעל זה ננזף אליהו
הנביא, אף שבזמנו המצב היה קשה ומסובך לאין
ערוך מבימינו. קרא עוד פעם אגרת קידוש השם
לרמב"ם כיצד ננזפו בגלל קטרוגם על עם ישראל:
משה רבינו, אליהו הנביא וישעיהו הנביא.

בשנת חייו האחרונה, לפני שעלה למרומים, נהג
רבנו הגדול הרב צבי יהודה קוק בכל מוצאי שבת
לדבר על משה רבנו היורד מהר סיני ומוצא את עם
ישראל רוקד מסביב לעגל הזהב, אבל אין הוא
אומר שנמאס לו, איננו מתייאש, אלא מתפלל עבור
העם ואומר: "אם לא, מחני מספרך אשר כתבת",
אני מוותר על העולם הבא שלי. אמר רבנו: בשביל
זה, היה צריך עצבים של ברזל! רוצה לומר: יבואו
ימים שתצטרכו אתם עצבים של ברזל! עצבים של
ברזל עבור עם ישראל.

ברוך ד', קם לתחייה עם ישראל! אל תדבר כאילו
אנו קבוצה קטנה, אנו כל עם ישראל! מעתה, גם כל
דבר טוב שאנו פועלים, איננו פועלים לבדנו אלא
דרך עם ישראל ומדינת ישראל. נכון שהמצב קשה,
אך צריך סבלנות. סבלנות אינה ויתור! איננו
מוותרים על מאומה! נעשה ככל כוחנו למען כל
הארץ כולה! כל התורה כולה! כל עם ישראל כולנו!
כולנו יחד.

שבט ה'תשס"ה

ר'יק

אנחנו יחד

מאמר בסיס לפעולה מס' 13 – 'באהבה ובאמונה'

הרב שלמה אבינר

"האם לא הסתגרנו בגטאות רוחניים ועקב זה איבדנו את השפעתנו של הציבור הכללי בארץ? הקמנו מוסדות חינוך נפרדים, יחידות בצה"ל נפרדות, שכונות והתיישבויות דתיות ותקשורת נפרדת. שמא בגלל זה השתלבותנו והשפעתנו חדלו להיות משמעותיים?"

קודם כל, אין זה נכון. השתלבותנו והשפעתנו הולכת ועולה – כלומר צבורנו הדוגל ונאמן לרוממות תורת ד' ומצוותיו בשליחות תקומתנו וגאולתנו של עמנו ונחלתנו. אמנם אין זה בצורה מרעושה ובולטת, אלא באופן שקט והדרגתי בלי תופים וחצוצרות. הציבור שלנו תופס מקום יותר ויותר חשוב בצבא, בהתיישבות, ומעל הכל בתורה, באיכותה וכמותה.

כמו כן, הציבור הכללי, הולך ורוחש יותר כבוד לדת והתעניינות בדת. פעם אדם התבייש לחבוש כיפה לראשו. עתה זה סימן גאווה צנוע.

**כמו כן, המציאות אין
לה כנפיים, ויש
להתאזר בסבלנות אבל
אנחנו בדרך הנכונה,
רק נישיר מבט
ונמשיך.**

ב"ה, אנחנו ביחד, אנחנו והציבור הכללי, ביחד בעבודת הקודש של בניין האומה וארץ הקודש, ביחד בעבודת המדינה והצבא, ביחד במסירות נפש למען העם והארץ לכן יש לנו בה חלק ונחלה.

מעשה בחבר, רב ומחנך, וכיפה סרוגה חבושה לראשו, ששירת בצבא בזמנים קשים, והנה באו כמה יהודים טובים, לבושים שחורים וחבושים שחורים, חלקו יין ומגדנות, שרו ורקדו, אמרו דברי תורה, עודדו ושמחו את

החיילים. אחרי שהלכו להם, חברנו שכב במארב אחוז במחשבות נוגות: למה הם ולא אני? וכי לא יכולתי לעודד ולשמח? חברו האתאיסט ששכב לידו, כאילו כאב ללבו, נגע קלות בכתפו ואמר לו: "נכון, הם שמחו אותנו, אבל הם הלכו, ואתה – אתנו יחד בבוץ, אנחנו יחד".

אנחנו מעריכים את הציבור הכללי והוא מעריך אותנו. אנחנו אוהבים אותו והוא אוהב אותנו "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם".

כמו כן, המציאות אין לה כנפיים, ויש להתאזר בסבלנות אבל אנחנו בדרך הנכונה, רק נישיר מבט ונמשיך.

בכלל, נזהר מאוד מהתנשאות והסתכלות מלמעלה למטה במבט אבהי על אחינו. עיקר התיקון – זה אנחנו.

כידוע, מרן הרב קוק כתב: "על כן, הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה, אלא מוסיפים צדק" – בעצמם, "אינם קובלים על הכפירה אלא מוסיפים אמונה" – בעצמם, "אינם קובלים על הבערות, אלא מוסיפים חכמה" – בעצמם. עיקר החידוש הוא בסיפא: בעצמם, שאינו כתוב בפירוש, אלא עולה ממשמעות כל הפסקה, ומסיומה: "וכל המניות המתווספות אצלם בחשאי, פועלות את פעולתן לטובה במידה שכל ההתפעלויות המעשיות לא יוכלו להגיעה" (ערפילי טוהר ל"ט).

אל תתנהג כראוי בשביל אחרים, התנהג כראוי בשביל עצמך. תהיה עצמך בצבא ובהתיישבות, בחינוך ובתקשורת, וככל שתתנהג כראוי, יותר תקרין על אחרים, גם בלא יודעים. הקרנה – מהי? משל לתנור המחמם כלפי חוץ, כיוון שהוא חם בפנים. רבנו, הרב צבי יהודה קוק נשאל על ידי תנועת עזרא: "מה הם הדרכים – מלבד הדרך הפוליטית – בהם על היהדות הדתית ללחום למען תוכל להתקרב "למטרותיה התורניות במדינה"?

הוא השיב: הם שתיים:

א. ריבוי אמונה – מה שמופיע על ידי ריבוי לימוד תורה – הכולל גם מוסר ואמונה. מתוך כך גם מתגדלת האמונה ביד ד' הנטויה עלינו לטובה להושיענו.

ב. אהבת ישראל, אהבת הפרט ואהבת הכלל, אהבה רוחנית ואהבה מעשית – במיוחד האהבה המתגדלת בארץ ישראל (לנתיבות ישראל א' קיז – קיט).

זה הסוד, נרבה אמונה ואהבה, אהבה ואמונה.

אל תתנהג כראוי בשביל

אחרים, התנהג כראוי

בשביל עצמך. תהיה עצמך

בצבא ובהתיישבות, בחינוך

ובתקשורת, וככל שתתנהג

כראוי, יותר תקרין על

אחרים, גם בלא יודעים.

מתוך מאמר הדן בציונות הדתית בו מתייחס הרב

לענין מעורבותינו בחברה החילונית: היתרונות והחסרונות

פעולה זו מבוססת על מאמרו
של הרב שלמה אבינר "אנחנו
יחד" – חובה לקרוא לפני
העברת הפעילות

באהבה ובאמונה

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יפעלו לאיחוד עם"י מתוך ענווה, אהבה ואמונה.

מבנה פעולה:

1. תמונת מצב – כוחות ובעיות.
2. כלי מול תוכן.
3. למידה מההיסטוריה.
4. הבנה כי הדרך היא ענווה, אהבה ואמונה.

מהלך הפעולה:

1. תמונת מצב – כוחות ובעיות

מפזרים על הרצפה כרטיסיות עם בעיות בולטות במדינה (נספח 1). כל חניך בוחר מה לדעתו הבעיה הכי גדולה ומתיישב לידה. כל קבוצת חניכים מנסה לשכנע את כולם שהבעיה שהם בחרו היא הכי גדולה, ואם מישור השתכנע, הוא עובר אליהם. מכריזים על "הבעיה המנצחת" וחוזרים לשבת במעגל.

מחלקים לכל חניך 5 מסטיקים ומפזרים כרטיסיות עם כוחות / דברים חיוביים שקיימים בעמ"י (נספח 2). מקריאים את הכוחות ועורכים מכירה פומבית – כל חניך משקיע מספר מסטיקים לבחירתו כדי לקבל את הכח שלדעתו הכי חשוב. לאחר מכירת כל הכוחות, כל אחד מסביר למה הוא בחר להשקיע על כח מסוים? מה לדעתו החשיבות דווקא בדבר הזה?

יש לנו כל כך הרבה כוחות ודברים טובים בעמ"י היום, איך זה הגיוני שבכל זאת המצב הוא לא משהו?

2. כלי מול תוכן

מחלקים את החניכים לשתי קבוצות ועושים ביניהם שתי תחרויות. מחלקים לכל קבוצה כוס ריקה ובקבוק מים והמטרה היא למלא את הכוס מים ולהעבירה מחניך לחניך כמה שיותר מהר כשבסוף צריכים להישאר כמה שיותר מים טובים בכוס.

בתחרות הראשונה נותנים לאחת הקבוצות כוס רגילה ולשנייה כוס עם קצת פטל. בסוף התחרות הקבוצה שקיבלה כוס עם פטל בטוח הפסידה – המים כבר לא מים אלא מיץ.

בתחרות השנייה נותנים לאחת הקבוצות כוס רגילה ולשנייה כוס עם סדק (אפשר לקחת כוס חד פעמית ולעשות בה חור). בסוף התחרות הקבוצה שקיבלה כוס עם סדק בטוח תפסיד – לא נשארו מים בכלל.

שואלים את החניכים למה הקבוצות הפסידו, איפה הייתה הבעיה שגרמה להפסד? בתחרות הראשונה הבעיה הייתה בתוכן, המים לא היו טובים. בתחרות השנייה הבעיה הייתה בכלי. המים עצמם היו מצוינים אבל הכוס לא הכילה אותם בגלל הסדק.

יש בעיות של תוכן, ויש בעיות של כלי. אם אנחנו לא נהיה עם מאוחד לא נוכל להכיל גם את הדברים הטובים, לא משנה כמה יהיו וכמה חשובים ומשמעותיים הכוחות והדברים הטובים יהיו. לא משנה כמה "מים" מצוינים יהיו בכלי – אם יש סדק שום דבר לא יבוא לידי ביטוי. יש לנו הרבה כוחות טובים היום בעם ישראל, אבל יש לנו סדק בכלי – בעם. ולכן הכוחות לא מצליחים לעשות את פעולתם והבעיות גוברות עליהם.

3. למידה מההיסטוריה

לחניכים קטנים: ניתן לדלג על שלב זה או להזכיר במשפט שההיסטוריה מלאה בדוגמאות כאלו.

בהיסטוריה של העם היהודי ושל העולם בכלל, חוזרת ונשנית תופעה זו של אובדן והפסד בעקבות בעיות בכלי, במסגרת, באחדות.

"חבור עצבים אפריים הנח לו" אם עם ישראל מאוחד (חבור), אז גם אם הוא עובד עבודה זרה (עצבים), הקב"ה מניח לו ולא מעניש אותו.

הקב"ה אומר לבנוזראדאן "בית שרוף שרפת" – עם ישראל היה מפורד ומפוזר בנשמתו, אז לגלות הפיזית אין כל כך משמעות. זו תוצאה – אם אנחנו לא מתנהגים כעם אחד, אז אין צורך שנהיה באותו מקום גיאוגרפי. אם אנחנו לא עם אחד, אז לא צריך מקדש (מקדש לא נועד לפרטים, לקורבנות אישיים, המקדש הוא חיבור בין עמ"י לקב"ה, ואם אין עמ"י אין מקדש).

אם הכלי מחורר, זה כמעט לא משנה אם לוקחים אותו לגמרי... אז למה בכל זאת לוקחים את הכלי? זה חסד מהקב"ה על מנת שנבין שאנחנו לא בדרך הנכונה, זו סטירת לחי כדי שנתעורר ונחזור למה שאנחנו אמורים להיות – עם מאוחד ובריא שמהווה אור לגויים.

להרחבה ניתן ומומלץ ללמוד את עין אי"ה למסכת שבת ב' עמ' 89 "יען כי גבהו בנות ציון"

דוגמא מהעולם היא חברת גוצ'י שהתפרקה ונמכרה על סף פשיטת רגל, בעקבות סכסוכים משפחתיים (נספח 3) – היו להם כל הנתונים כדי להמשיך ולהצליח, אבל היה להם סדק בכלי והכל נשפך...

4. ענווה, אהבה ואמונה

איך גורמים לכלי לחזור ולהיות שלם?

מפזרים בחדר חומרי הדבקה שונים / כרטיסיות עם ציורים / הסברים של שיטות הדבקה שונות (נספח 4). כל חניך בוחר את החומר שלדעתו מייצג את הדרך הטובה ביותר לחיבור הכלי לשלם.

דיון:

כיצד אנחנו יכולים ליצור חיבור בעמ"י?

כיצד אפשר לחזור למצב של עם ולא של פרטים?

לחניכים קטנים: לדלג על הפעלה זו ולעבור לסיכום.

שני חניכים מתנדבים מציגים שתי גישות (נספח 5). כל אחד מהם מקבל כרטיסיה לקרוא ולהכין לפיה נאום של דקה על גישתו.

דיון:

מי צודק?

מה עושים?

האם יש לנו סיכוי?

האם אנחנו עלולים ליפול להתנשאות מסוכנת?

האם אפשר בלי גאווה?

האם יש לנו מה ללמוד מהעולם החילוני?

האם זה הזמן ללמוד מהם, או שאולי רק עוד 10 שנים?

אם העברת את הפעולה "עם אחד לב אחד", אז תזכיר את מסלול המכשולים. אם לא, זו הזדמנות לעשות את אחת ההפעלות מפעולה זו ולהמחיש את הערבות ההדדית הקיימת בעם ישראל.

כשאנחנו באים להתקרב לאנשים בעם ישראל שלא ממש שומרים תורה ומצוות, אנחנו לא צריכים לעשות איתם החלפות – שעה של לימוד תורה ביחד בבית מדרש, ואח"כ שעה של ריקודים בדיסקוטק. הם צריכים ללמוד מאיתנו (כציבור, ולא כיחידים) – מתי זה לא התנשאות? כשאנחנו מבינים שהעולם צריך אותם! התפקיד שלנו שמתבטא במסלול המכשולים הוא לוודא שהם יגיעו לסוף המסלול. הם ישנים, או שהם נתקעו בקיר, צריך להעיר אותם, לעזור להם. להבין שבלעדיהם – אין לנו סיכוי למלא את שליחותינו. הם חלק מעם ישראל – חלק שא"א לגזור אותו, או להוציא אותו רק בגלל שהם חושבים אחרת מאיתנו.

זו לא התנשאות אם אנחנו לא באים בשם עצמנו כבני אדם פרטיים ומוצלחים, אלא בשם התורה, בשם מה שב"ה זכינו לו. זו לא התנשאות אם אנחנו יודעים ומפנימים שאנחנו לא באים לתת להם משהו חיצוני אלא לעורר רצון שקיים אצלם, להוציא כוחות שרדומים שם. הכל בפנים ואנחנו רק כלי, וכמו שהדלי לא זכאי למחיות כפיים על כך שיצאו מים מהבאר, כי הוא רק שליח לשאוב משהו שכבר קיים – כך אנחנו. אומנם גם לדלי יש אחריות (שלא יהיו בו חורים וכו'), וגם לנו יש אחריות – זכינו שאנחנו הולכים בדרך האמת, ועלינו להוביל את כולם לדרך זו. אנחנו צריכים לוודא שאין אצלנו חורים או סתימות ואנחנו מאפשרים למים של כל העם לזרום, אבל אלו המים שלהם.

"אני חד משמעית בעד התנשאות, בתנאי שזו לא התנשאות אישית, לא שאני מתנשא עליי, אבל התורה שאני רוצה להנחיל לו מתנשאת על התרבות הקלוקלת שהוא שרוי בה עד צווארו, זה בהחלט כן! כי אם אני למדתי מסכת אבות והוא לא למד אז בהחלט יש התנשאות של מסכת אבות על ריק..."

(מתוך עיבוד שיעור של הרב יהושע שפירא)

אם זה מה שיעמוד כנגד עיננו, שהיום אני נותן ומחר יהודי אחר נותן. שצריך ליצור מרקם שווה של יהודים, ושלכל אחד יש את תפקידו הייחודי בפאזל הזה, נפעל מתוך אהבה ומתוך התנשאות אלוקית ולא פרטית. מתוך אמונה בעם ישראל נאפשר לטוב שבאחרים לבוא לידי ביטוי, ובהתפרצות של כל הטוב הזה – נקרב את כל עם ישראל אחד לשני ומתוך כך לאבינו שבשמים.

פשע

שחיתות

תאונות דרכים

שוחד

אבטלה

עבודות בכבישים

סמים

עוני

מפעלי חסד

אמונה

אכפתיות

רגישות לזולת

אהבת הארץ

תנועות נוער

**עמותות נגד
תאונות דרכים**

עשייה

גוצ'י: איטלקייה מבית מסובך

זהו סיפור סנסציוני על רצח, טירוף, זוהר ותאוות בצע. חברת גוצ'י, שהפכה שם נרדף למוצרי יוקרה, סבלה לאורך שנים ארוכות מסכסוכים פנימיים ומאבקי שליטה; רק הוצאת החברה מידי המשפחה הצילה אותה מפני פשיטת רגל. הניהול החדש השיב לה את מעמדה כאחד מבתי האופנה המובילים בעולם, אבל רווחים לא צפויים עד 2004

שולמית קיסרי | Ynet (08:48, 29.01.02)

למשפחת גוצ'י, מאיזור טוסקנה, יש היסטוריה רבת שנים. ג'וצ'יו גוצ'י, מייסד החברה, עזב את בית הוריו בשנות ה-90 של המאה ה-19 והעתיק את מגוריו ללונדון. גוצ'י עבד במלון סבוי הנודע ובהמשך בחברת הרכבות 'גון לי', שהציעה קרונות שינה מהודרים. במסגרת העבודה הוא פגש את החברה הגבוהה של אירופה, ורקם קשרים שמאוחר יותר שימנו את מהלכיו העסקיים. לאחר שירות במלחמת העולם הראשונה כנהג בצבא האיטלקי, התמחה גוצ'י במסחר בעורות וייצור מוצרי עור מהודרים. יחד עם רעייתו הקים חברה בשם וליגריה גוצ'יו גוצ'י, באיזור נחשב של פירנצה, לאורך נהר הארנו.

הבת נושלה מהירושה

ב-1923 עבדו כבר בבית המלאכה שבסמוך לחנות 60 אנשי מקצוע, שייצרו תיקים וארנקים מעורות מעודנים ומבדי משי, מזוודות מבדי פשתן וקופסאות נעליים מעורות גמלים. בין הלקוחות היו אנשי אצולה, נסיכי עבר ועשירי פירנצה. ילדיו של גוצ'י; אלדו, רודולפו, וסקו וגרימלדה השתלבו בעסקי המשפחה. אלדו ירש את הטעם, השאפתנות, החוש העסקי וגם את הרודנות של אביו. וסקו היה אחראי על הייצור, גרימלדה עבדה במסירות בחברה המשפחתית, ולמרות זאת, עם מות האב גוצ'יו גוצ'י ב-1953, התברר כי היא נושלה מהירושה בשל מינה.

אלדו ורודולפו גוצ'י הרחיבו את העסק, ופתחו חנות ברומא, מילאנו וב-1959 בניו-יורק, בשדרה החמישית. בשנות ה-30 של המאה הקודמת הפך השם גוצ'י למלה נרדפת לשיא הטעם, העידון, החדשנות והזהר האיטלקי. עסקי גוצ'י בתחום התיקים והארנקים, ובהמשך אביזרים, בשמים ובגדים, שגשגו בניו-יורק ובערים אמריקניות אחרות. נציגויות ובוטיקים של גוצ'י נפתחו כמעט בכל מדינה. ב-1975 נכנסה גוצ'י גם לבורסה של ניו-יורק.

ב-1980 הגיש עורך הדין של החברה, סטיוארט ספיסר, תביעה כנגד מנהליה - בנו ונכדיו של המייסד, על פגיעה בעבודתו ובזכויותיו. ספיסר תבע 28 מיליון דולר, והפרשה הובילה לסכסוך מר בין בני המשפחה, שהאשימו זה את זה במעילות בכספים, זיופים רמאויות ועוד. הפרשה זכתה לכיסוי עיתונאי נרחב, שם אהבו לטעון, כי מאז קין והבל לא התגלע סכסוך משפחתי כה צורב.

המשפחה מתפצלת

הסכסוך הוביל לקרע משפחתי, ולפיצול עסקי החברה בין בני המשפחה. במקביל לסכסוך המשפחתי, נאלצה גוצ'י להתמודד עם תחרות שהתחזקה והלכה. מותגים כמו ארמני וורסצ'ה איימו על האימפריה האיטלקית. הסכסוך הפנימי בחברה משך התעניינות מבחוץ. חברת אינווסטקורפ, בבעלות נמיר קירדר ומשקיעים ערביים ואמריקנים, החלה להתעניין ברכישת גוצ'י, וב-1993 התבצעה הרכישה, בזמן שהחברה עמדה כבר לפני שיטת רגל.

דבק פלסטיק

דבק מגע

מסקנטייפ

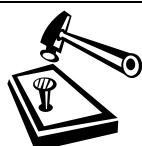
התכה

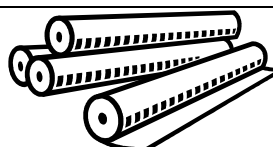
חבל

חוט ומחט

פטיש ומסמר

טפט שקוף

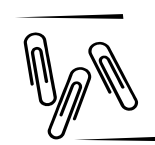
מהדק

סלוטייפ

אטב כביסה

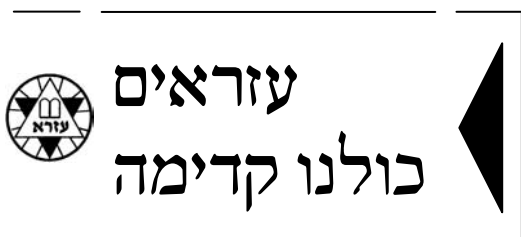
סיכת משרד

נחאס אי סופית מהמדינה הצאט ומהממשלה הצאט! צו ממלאת שמדי,
 הבוגדג אידיאלאוגיית ביהדות, בהתמקדות טוטאלית מהאמונה, מהארץ
 ומהאומות. הציונות היא לאומיות מצויפת. בצעירותו, רצה הרצל רצה
 אנזר את עם ישראל ולא עשה בידו, אז הוא המציא את הציונות. את
 הציבור האומי-דתי שאנו מכים מכל צד. אנו מוסרים את הנפש בצבא –
 מכניסים אנו בנות ורוצים אפרק את יחידת ההסדר. אנו בונים יישובים
 גוקיים מאושרים שבהם אנו גרים גוק נטילת סיכון על עצמנו – רוצים
 לזרש אותנו. אנו גוטפיש מכות גוק כדי הפגנות שקטות – ועוד אחרים
 עונו שאנו אלימים. אנו מושמצים יומם ולילה – ועוד אחרים עונו שאנו
 מסיתים. הקיצור, מאשימים את הציבור האומי-דתי בכל הצרות
 שעוברות על המדינה. אם כך, אני מוותר על הממשלה האנטישמית
 הצאט, אני נתן גט פיטורין אמדינה המנוכרת הצאט ואני עוזב את
 הצבא הזה. שיסגרו באשד.

אננו צריכים לפעול מתוך התנשאות את כל הפעולה הצאט
 של קרוב עם ישראל אגורה, לא בגובה עיניים ולא שיש אנו מה
 אלמוד מהם... אננו צריכים לבוא בעמדת התנשאות גז
 משמעת בלי שום פשרות, האם אין אנו מה אלמוד מהציבור
 הגילוני? לא! אולי רק בעוד עשר שנים, אבל זה לא הסיפור
 עכשיו. מאלמוד מהם הגענו לאן שהגענו, אם אננו רוצים
 אעשה מהפך ביראת שמיים בגלמדיים שאנו- אסור אנו אלמוד
 מהם, הסיפור הזה נגמר. צריך קצת אהפוק את הסדר,
 מספיק אמדנו מהם, טבענו מעל הראש, גקראו את כל
 הספרים על הדגל "שיס וקראו מה קרה אנו..."

ריק

ש ע ר ר ב י ע י

דרכה של הציונות הדתית
ועקרונותיה הציונות הדתית
היא הדת האורכית
העמוקה והאמיתית. הכוונת
את גיי עם ישראל בארץ
ישראל. מתוך גורם שלימה
הנוגעת בכל רבדי הגויים.
הפרק מגדיר את דרכה של
הציונות הדתית וערכיה,
וסוקר דמויות, גופים
ואירועים משמעותיים
בדרכנו.

חינוך ציוני-דתי

מאמר בסיס לפעולה מס' 14 - 'נעים להכיר' - כיפה סרוגה'

הרב אלישע אבינר

בתשתית חלק ניכר מהנורמות של הציונות הדתית מצויים עקרונות, אידיאות, השקפות, חזון גדול ומרומם. גדולי ישראל, תלמידי חכמים, אנשי הגות וחזון הניחו את יסודותיה של הציונות הדתית. ניתן לאמץ את הנורמות בלא להיות מודע לתשתית הרעיונית שלהן, לחיות אותן ולממש אותן בלא להכיר את הערכים העומדים מאחוריהן, אבל אז מאבדת הציונות הדתית שני ממדים חיוניים ליציבותה ולהתפתחותה: העומק והדיוק.

האם צריך לתת לבנינו ולבנותינו חינוך ציוני-דתי? - התשובה היא חד-משמעית "כן!". בנינו ובנותינו צריכים להכיר את השקפת עולמנו הציונית-דתית ואת דרכי יישומה, ועל כן צריך להשקיע בחינוך "ציוני-דתי". הנה, רשימת נושאים לדוגמה: היחס לשבת ציון, למדינה, לצבא, לבניין הארץ ולהפרחת השממה, למלאכה, לגאולה הנוכחית על עליותיה וירידותיה, למעורבות חברתית. היחס לקידמה, למדע ולאומנות. היחס לשינויים במחשבה האנושית, היחס לתנועות החברתיות הגדולות. היחס למשבר החילוניות, המענה לצרכים הדתיים והנפשיים, ביסוס האמונה, דרכי חינוך ותשובה.

הציונות הדתית איננה רק כיפה סרוגה בצבעים ובגדלים שונים או אוסף של נורמות שהתגבשו בצורה מזדמנת במהלך הדור האחרון. בתשתית חלק ניכר מהנורמות של הציונות הדתית מצויים עקרונות, אידיאות, השקפות, חזון גדול ומרומם. גדולי ישראל, תלמידי חכמים, אנשי הגות וחזון הניחו את יסודותיה של הציונות הדתית. ניתן לאמץ את הנורמות בלא להיות מודע לתשתית הרעיונית שלהן, לחיות אותן ולממש אותן בלא להכיר את הערכים העומדים מאחוריהן, אבל אז מאבדת הציונות הדתית שני ממדים חיוניים ליציבותה ולהתפתחותה: העומק והדיוק. בלא לימוד מעמיק, הנורמות הופכות חיש מהר לשבלונה שחוקה, לנוהג יבש וריק.

חמור מזה - נורמות רבות של הציונות הדתית זהות למראית עין לנורמות המקובלות בחברה הישראלית. הדמיון מטעה ומבלבל. לדוגמה: ארץ ישראל, מדינת ישראל, צה"ל, וכדומה. אנחנו שם יחד עם כל עם ישראל, מעורבים חברתית מכף הרגל ועד לראש. הזדהותנו עם הציונות, מעורבותנו בחברה הישראלית, שיתוף הפעולה שלנו בבנין המדינה ושירותנו הצבאי, עלולים לבלבל את מי שלא העמיק חקר ביסודותיה של ההשקפה הציונית דתית. הוא עלול להסיק מסקנות עקומות. הסכנה העיקרית היא שהוא יחשוב שהמניעים והמטרות שלנו זהים למניעה החילונית של החברה הישראלית ולמטרותיה. לא ולא - אנחנו יונקים מהקודש ושואפים לקודש.

השאלה העיקרית היא באיזו

שיטה ובאיזו מסגרת ראוי לחנך

לציוניות-דתית. האם למסד את

החינוך לציוניות-דתית ולכלול

אותו בתכנית הלימודים

המסודרת בבית הספר במהלך

שנים-עשרה שנות הלימוד, או

להשאיר אותו לתנועת הנוער

וליתר המסגרות של החינוך

הבלתי פורמאלי.

הדמיון בנורמות הוא חיצוני. שורשי הנורמות בחברה הישראלית הם בעולמות של חול. לעומת זאת, שורשיהן בציונות הדתית הם בעולמות של קודש.

יש הסבורים שאנחנו מעורבים בחברה הישראלית, משום שהציונות הדתית היא יצור מורכב, פתוח, לא מחויב לגמרי לתורה. לא ולא - אנחנו מחויבים לתורה באופן מלא. אנחנו שם - במדינה, בחברה, בעשייה, בצבא, במדע, וכדומה - מתוך תורה ולשם התורה. את זאת צריך ללמד את בנינו.

מיותר להדגיש שהבורות גם משפיעה על הדיוק. מי שלא למד לעומק את משנת הציונות הדתית, את שורשיה ואת האידיאלים שלה, יתקשה לשמור על דרכה בדייקנות. הוא ודאי יסטה ממנה פעם אחר פעם.

**אנחנו שם - במדינה,
בחברה, בעשייה, בצבא,
במדע, וכדומה - מתוך תורה
ולשם התורה.**

כל זה מחייב הסברה, לימוד ועיון שיטתי, מתוך מקורותיה התורניים של הציונות הדתית. בלשון אחרת: צריך חינוך

לציוניות-דתית. לא רק חינוך לנאמנות לדרך אלא חינוך להכרת שורשיה האידיאולוגיים. קיימת ספרות ציונית-דתית ענפה, חלקה עמוקה מאוד וחלקה פופולרית. כך שלא חסרים מקורות ספרותיים שעליהם ניתן לבסס את החינוך לציוניות-דתית. השאלה העיקרית היא באיזו שיטה ובאיזו מסגרת ראוי לחנך לציוניות-דתית. האם למסד את החינוך לציוניות-דתית ולכלול אותו בתכנית הלימודים המסודרת בבית הספר במהלך שתיים-עשרה שנות הלימוד, או להשאיר אותו לתנועת הנוער וליתר המסגרות של החינוך הבלתי פורמאלי. יש יתרונות לכאן ולכאן. גם היום נעשית פעילות חשובה בנידון בכל מיני מסגרות, אבל אין חינוך שיטתי. ההתייחסות היא מעמיקה אבל נקודתית. היא ממוקדת רק באותם נושאים שהזמן גרמן. האירועים האקטואליים מעוררים שאלות. הנוער מוטרד מהן, מתעניין, מסתקרן, פונה ושואל, וזוכה לתשובות תורניות מעמיקות, אבל אין לימוד מובנה, מקיף ושיטתי. בחלק מהישיבות, המכינות, המדרשות והמכללות, מוקדש זמן ללימוד משנתה של הציונות הדתית, אבל למה להמתין ח"י שנים? למה להשהות כל כך הרבה זמן את החינוך לציוניות-דתית? למה להסתפק בחינוך לנאמנות לדרך ללא משנה רוחנית סדורה?!

תשרי ה'תשס"ה

פעולה זו מבוססת על מאמרו
של הרב אלישע אבינר "חינוך
ציוני דתי" – חובה לקרוא לפני
העברת הפעילות

נעים להכיר, כיפה סרוגה!

הערה חשובה:

אנו משתמשים בביטוי "ציונות דתית" כיוון שזה הכינוי השגור והמוכר לדרכינו. אין בביטוי זה להביע קיום של שני ערכים או שני עקרונות המשתלבים. כפי שמופיע אצל הרב סולובצ'יק (נספח 7) – גם הציונות נובעת מהתורה והיא חלק ממנה.

מטרת הפעולה:

- ▶ החניכים יעמדו על דרכה של הציונות הדתית ועקרונותיה.
- ▶ החניכים ישאפו לחיות חיי תורה, כפי שמייצגת הציונות הדתית.

מבנה הפעולה:

1. דיון: הציונות הדתית – פשרה?
2. לימוד עקרונותיה של הציונות הדתית.
3. התרחבות היהדות מפרטים לחברה.
4. הבנת מקור הפער בין הדרך לבין ההולכים בה.
5. סיכום – אז מי מתפשר?

מהלך הפעולה:

1. דיון: הציונות הדתית – פשרה?

על הציר – כל חניך מקבל כיפה קטנה וכיפה גדולה (נספח 1) או אטב משרדי ואטב כביסה. עליו למקם את עצמו על ציר ארוך שבקצותיו: חרדי – חילוני. כיפה קטנה / אטב משרדי – איפה אני, כיפה גדולה / אטב כביסה – איפה אני רוצה להיות, או חושב שצריך להיות.

כמה כמה? – כל כמה חניכים מקבלים ציור גדול של כיפה סרוגה ומחלקים לפי אחוזים כמה מקום תופסים הערכים השונים (תורה, ארץ, עם, מדינה, דמוקרטיה, כבוד האדם, חופש, שלום, מוסר וכו'), או כמה אחוזים מהווה העולם החילוני וכמה אחוזים העולם החרדי.

הערכים שלי – מחלקים את הקבוצה לשלוש קבוצות: חרדים, חילוניים ודתיים לאומיים. על כל קבוצה להכין נאום של שתי דקות שמייצג את דרכה / להכין פלקט שמביע את דרכה. מפזרים כרטיסיות עם ערכים (בספח 2) וכל קבוצה בוחרת להכנת הנאום / הפלקט את הערכים שמתאימים לעמדה שהם מייצגים.

לחניכים קטנים: על השעון – שלושה חניכים מציגים שעונים, אחד דתי לאומי, אחד חרדי, ואחד חילוני (אפשר להתחפש בהתאם, לשים על הדתי תאריך עברי ועל החילוני תאריך לועזי וכו'). אומרים שעה מסוימת ועל החניכים להתנהג כפי שהאדם אותו הם מייצגים מתנהג בשעה זו.

דיון (להתאים להפעלה שנעשתה קודם לכן):

◀ מה אנחנו יותר, חילוניים או חרדים?	◀ אילו ערכים קיימים בכל ציבור?
◀ עם מי אנחנו מזדהים יותר?	◀ אילו ערכים כלל לא שייכים לציבור זה או אחר?
◀ למי אנחנו יותר קרובים באידאולוגיה?	◀ האם אנחנו איזושהיא הכלאה?
◀ למי אנחנו יותר קרובים בתחושה?	◀ האם יש לנו דרך?
◀ מה ההבדל בינינו לבין הציבור החילוני?	
◀ מה ההבדל בינינו לבין הציבור החרדי?	

להעמקת הדיון מצ"ב מאמרים של אורי אורבך וחיים ולדר ביחס לעולם החרדי, החילוני, והדתי לאומי (בספח 3)

לחניכים בוגרים: ניתן להראות קטעים מהסרט "זרה בתוכנו", ולדון עם איזה עולם אנחנו יותר מזדהים, של הבחור החרדי, או של השוטרת?

2. לימוד עקרונותיה של הציונות הדתית

לחניכים קטנים: חלוקת תחומים (בספח 4) לאלו שקשורים ליהדות ולאלו שלא (אפשר גם ציורים של חפצים ולחלק עם מה אפשר לעבוד את הקב"ה ומה רק לצרכי העולם הזה כי חייבים לחיות...).

דירוג ע"י החניכים של כרטיסיות (בספח 5) בהם מתוארים מצבים. לו כל המצבים המתוארים אכן היו נכונים במציאות, מה מקומם בסולם הגאווה היהודית?

הציונות הדתית מאמינה כי הגיע הזמן שעם ישראל יחזור לתפקד בכל רמות החיים. הגלות גרמה לנו להצטמצם ל"ארבע אמות של הלכה" והחזרה לארץ מאפשרת לנו להחזיר את התורה להיות חיים מלאים, עם אמירה והשפעה על כל התחומים.

אין תחום שאינו כלי בעבודת ה', אין נושאים שהם "גאווה יהודית" ונושאים שאינם. כל כלי וכל תחום בעולם, יכול וצריך לשמש אותנו לעבודת ה'.

בבסיסה של הציונות הדתית לא עומדים מספר ערכים שיש לחבר ביניהם (לדוג': מדינה +תורה), עומדת בבסיסה רק עבודת ה'. כפי שלמדנו (בפעולה "אורות גבוהים"), על עם ישראל להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש, ולכן בתורה יש התייחסות ואמירה לכל תחום ולכל נושא.

בתקופת שלמה המלך היתה פריחה בכל המישורים: כלכלית, בטחונית, אינטלקטואלית ועוד. זה המצב האידיאלי של עם ישראל. ביציאה לגלות נאלצנו לוותר על אידיאל זה ולהסתפק בקיום מצוות כפרטים, להתמקד בעיקר בלימוד התורה ופחות בעשייה נרחבת ועמוקה. בחזרתנו ארצה מהגלות עלינו לחזור גם לתפיסה הרחבה, העמוקה והאמיתית של תורה – חיי תורה, חיים מלאים ומגוונים המנוהלים לפי התורה, מציאת הקב"ה בכל תחום ובכל עשייה.

מומלץ לקטנים: משל למה הדבר דומה? לאדם פעיל ויצרני שהיה עסוק כל ימיו בעשיית טוב ושמחה, ביטא את כשרונותיו ויכולותיו וניצל את זמנו כראוי. יום אחד שבר את רגלו ונפל למשכב, תקופה ארוכה שכב במיטתו ורק קרא ספרים, קרא וקרא וקרא... לאחר זמן רב הבריא ויכל לחזור להלך על רגליו, אבל... הוא כל כך התרגל למציאות בה הוא רק קורא ספרים שהוא שכח שיש לו הרבה כישורים ויכולות ועליו להוציאם מהכח אל הפועל. אולי הוא גם קצת פחד שאם הוא יתחיל ללכת, הוא עלול ליפול שוב. אז הוא נשאר במיטה והמשיך לקרוא...

אל לנו להיות כאדם זה. ב"ה יש לנו אפשרות לחזור וללכת, לממש את כל כוחותינו כפרטים וכאומה. אסור להסתפק בקריאת ספרים... צריך לבטא כל יכולת שהקב"ה נטע בנו והביע את עבודת ה' דרכה.

"לבדי" / ביאליק (נספח 6) ביאליק מתאר את בית המדרש והיהדות בתפיסה הגלוטית שלהם – תורה מונחת בקרן זוית, אפורה ומסכנה.

להרחבה והעמקה בנושא זה מצ"ב קטעים בנספח 7:

- ◀ החתם סופר – והכל בכלל מצווה
- ◀ הרב קוק – מי שיש לו נשמה של יוצר
- ◀ מסכת קידושין – דברים שאדם חייב לבנו
- ◀ הרב עמיטל – המעלות ממעמקים
- ◀ הרב סולובצ'יק – הצטרפותי למזרחי
- ◀ הרב דניאל שילה – איש תורה ועבודה
- ◀ הרב קוק – בכל דרכיך דעהו

3. התרחבות היהדות מפרטים לחברה

לחניכים קטנים ניתן לדלג על שלב זה

תפיסה זו של עבודת ה' בכל אמצעי התגלית כבר בתקופת החסידות (והיתה לזה התנגדות גדולה בהתחלה "המתנגדים..."). הציונות הדתית – מרחיבה את עקרון החסידות גם בחיי הקהילה ולא רק בחיי הפרט (בתקופת החסידות פשוט כל מה שהיה זה הפרט, לא היתה מדינה, לא היתה אפשרות להיכנס לכל תחום ולפעול בכל דבר, היו תלויים בחסדי הגויים ועסקו בלשרוד...). אנחנו בונים אידיאל לחברה, למדינה שמתנהלת על פי התורה, למעצמה שבכל תחום יונקת את ערכיה מעולם הקודש.

זו לא פשרה, זו לא כניעה למציאות המתפתחת, זה האידיאל מלכתחילה – שהאדם ינתב כל כח, כל כשרון וכל אמצעי לעבודת ה'. כדי להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" יש לחיות במדינה ולהתנהל כמדינה יהודית-עצמאית בארץ ישראל.

4. הבנה כי קיים פער בין הדרך לבין ההולכים בה

לחניכים קטנים ניתן לדלג על שלב זה

חוזרים לציר מתחילת הפעולה: למה יש פער בין המקום בו אנחנו נמצאים למקום בו אנחנו רוצים להיות? הפער נובע מהקושי בעקבות המורכבות. ישנה התמודדות ואתגרים רבים בדרכינו, ודווקא אלו מעידים על כך שהיא אמיתית ונכונה.

כיוון שיש פער, יש רצון לצמצם אותו. שוברים את האידיאל כדי להתמודד עם הפער. לרוב בני האדם קשה לשנות את חייהם והרגליהם, קשה לדרוש מעצמם עוד ועוד, קשה להגיע לרף גבוה – אז מורידים את הרף. רוצים לצמצם את הפער בין הרצוי למצוי – הופכים את המצוי לרצוי, מגדירים את האידאולוגיה של הציונות הדתית לפי מה שאני עכשיו, כאילו יש פשרה בבסיס הדרך, כאילו אני בסדר ומגובה על ידי דרך ערכית ואמונית, אבל זה לא כך! הציונות הדתית היא תפיסת עולם אמיתית ומורכבת שלא בנויה על פשרה אלא על תורה כוללת, יש להבחין בין הדרך לבין ההולכים בה...

כאן ניתן לקפל בדרמטיות את הציר ולשים על הקיפול כיפה גדולה / תנ"ך וכו' ולהגיד שאנחנו דרך שכולה חיי תורה. אם יש משהו שאנחנו משלבים זה חיים (פיזית, לנשום לאכול) ותורה, לא שום שילוב אחר.

אם עשית הפעלה אחרת בתחילת הפעולה, ניתן לפרוס כיפה סרוגה גדולה שעליה כתוב 100% עבודת ה', ולהסביר.

סיכום – אז מי מתפשר?

חלוקה לקבוצות שצריכות לשווק מוסדות שונים, לדוג' מוסדות לימוד:

קורס מחשבים

קורס אנגלית

התמחות במשפטים

בית ספר ובו מספר מגמות: אומנות, יערץ וביולוגיה וכו'

לחניכים קטנים: ניתן להביא פירסומים של מוסדות לימוד שונים ולהסביר באמצעותם.

יותר קל לשווק משהו שהוא אחד וברור מאשר משהו שכולל הרבה. המורכבות משדרת ששום דבר אינו מושלם, לכן מי שמחפש אומנות יעדיף בית ספר המיועד לאומנות בלבד ולא מוסד שאומנות היא אחת ממספר מגמות.

הרפואה היום הופכת ליותר ספציפית, יש מומחה לכל שריר ופרופסור לכל איבר.

בכל התופעות הנ"ל יש הרבה ברכה כיוון שהתחום המסויים מכוסה עד תום, אבל התמונה אינה שלימה. מומחה הכליות יכול לתת תרופה מעולה שתפתור את כל בעיות הכליה אבל הוא לא ישים לב/ לא יהיה מודע לכך שהיא הורסת את הכבד...

התפיסה של המורכבות הביאה לכך שבתחום הטיפולי מוקמים צוותים רב מקצועיים על מנת לקבל החלטות גורליות. הבינו כי משפחה שמוכרת בלשכת הרווחה, ויש בה נערה מטופלת במחלקה לנערות במצוקה, ילד קטן המלווה ע"י קלינאית תקשורת, קצין מבחן עוקב אחרי הבן הבכור, האב במרכז גמילה והאמא מבקרת קבוע אצל רופאת המשפחה, מחייבת תיאום בין הגורמים השונים. כל הגורמים הקשורים למשפחה יושבים יחד ומתאמים את המהלכים והעצות, מתעדכנים בהתפתחויות וכך לא נוצר מצב שאחד פוגע בשני.

בהשלכה לציונות הדתית – קשה לשווק (גם לעצמינו...), קצת קשה ומורכב להבין, אז לומדים ומעמיקים יותר, לא מוותרים. מבינים שהציונות הדתית מנסה לרפא את כל הגוף ולא רק איבר אחד. זה דורש הרבה תיאום והכרעות קשות (ערכים מתנגשים...), אבל זה אמיתי, וזה מה שיוביל בעז"ה לגאולה השלימה.

הר' מקוצק (הקוצקר...) יצא מחדרו נסער ופנה לקבוצת חסידים: איפה הקב"ה? איפה הוא נמצא? שאל אותם. "בכל מקום" ענו החסידים. "איפה הקב"ה נמצא? שאל הקוצקר שוב. החסידים, תמהים על התנהגותו המוזרה "כבודו מלא עולם?" הם מנסים את מזלם שוב. "לא!" פסק הקוצקר "איפה אפשר למצוא את הקב"ה? איפה?" דוממת עמדה קבוצת החסידים, מנסים לרדת לעומקם של דברי רבם. במבט רשפי אש צעק הר' מקוצק: "הקב"ה נמצא איפה שנותנים לו להיכנס, הקב"ה מתגלה איפה שמוכנים לתת לו מקום..."

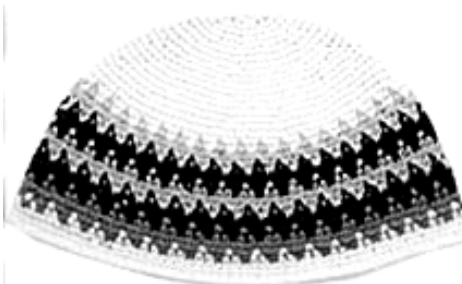
השיר "על כפיו יביא" (נספח 8) מביע בצורה חמודה את היכולת של כל מקצוע וכל אדם לעשות את מלאכתו מתוך חיבור עמוק ואמיתי לאלוקות.

אומרים שאנחנו פשרנים כי אנחנו "מוותרים" קצת על התורה בשביל ערכים אחרים, האמת היא שמי שלא מוצא את התורה בכל תחום, מי שלא נותן לקב"ה להיכנס לכל עשיה בעולם – הוא הפשרן. הוא מתפשר על הופעת אלוקות מצומצמת, הוא מתפשר על מפגש עם הקב"ה רק בין כותלי בית המדרש, הוא מתפשר על מילוי תפקידו של עם ישראל בעולם...

העשרה:

אני דתי לאומי / הרב שלמה אבינר

מי דתי יותר / הרב שי פירון

נספח 2 – ערכים – כרטיסיות

סבלנות	חופש הביטוי	חופש הבחירה
לימוד תורה	כבוד הדדי	חופש היצירה
צבא	נימוס	והדרת פני זקן
חינוך	בדיון שבויים	איכות הסביבה
אמנות חכמים	כלכלה פועלחת	מצויינות
לימוד תורה	חברות	בריאות
	שפירת הלשון	אחוזה

בשבת החינוך הדתי לאומי

אורי אורבך // נקודה 262 אייר התשס"ג
הוא צעיר בן 24, חרדי מלידה מירושלים.

בעולם האסוציאציות שלו לא משחקים שום תפקיד הביטלס, שלום חנוך, עמוס עוז, מבית אלפא עד נהלל, חיים יבין, פרס נובל, כ"ט בנובמבר, הבימה, הפקולטה לחלקאות, חנה סנש, דיקה שעירה, חיקה גרוסמן, ריטה ורמי.

הוא שמע מילה פה ושם, אבל הוא לא ממש מבחין בין ידיעות למעריב. עיתון הארץ או מקור ראשון מעולם לא ראה, בטח שלא קנה.

הוא לא זוכר שמות של יותר מחמישה רמטכ"לים, לא תקבלו תשובה אם תשאלו אותו מי אלה התרגולים ומה זה משפט קונסטיטוציוני. הוא יודע מילים בודדות באנגלית, וכלות במתמטיקה. רק חיבור חיסור כפל וחילוק. פיזיקה וכימיה מחוץ לתחום, ספרות עברית יוק. מעולם לא קרא, וכנראה גם לא יקרא, ספרות יפה, שירה עברית, ספר חדש בהוצאת עם עובד. המחקר החדש באוניברסיטה על מגדר וזהות, לא יובאו לידיעתו. גם לא התצוגה בגלריה עמליה ארבל. הדיון על חופש הדיבור, ועל מדיניות הרווחה במשנה הסוציאל-דמוקרטית לעולם לא יחצה את המסננות שלו. אולי הוא שמע משהו מהמושגים האלו באקראי, אבל אף אחד מהמונחים, השמות, הטעמים, הספרים והנושאים הללו לא מדבר אליו. אך אחת מהמילים אום כולתום, חשבון דיפרנציאלי, יחידה 669 ואדמונדו דה-אמיציס לא מוכרת לו. בלוטות האקטואליה והנוסטלגיה שלו כבירות לחלוטין למשמע התיבות גיורא שפיגל, טלעד... הוא חרדי ואין לו מושג...

בשבת החינוך החרדי

במאמרו המרתק של אורי אורבך חלה לדעתי השמטה. הוא התייחס למושגים של צעיר חרדי ושל צעיר חילוני, ושכח משום מה את מושגי הצעיר הדתי לאומי. מכיון שאורי הוא ידידי, מצאתי לנכון להשלים את החסר.

חיים ולדר // נקודה 263 סיוון תשס"ג

הוא צעיר בן 24, מזרחניק וגר בירושלים. בעולם האסוציאציות שלו משמשים בערבוביה הביטל עם חסידי ברסלב, עמוס עוז והרמח"ל, ה"בימה" ומרכז הרב, חנה סנש וחנה ושבעת בניה, ידיעות והצופה. הוא זוכר שמות של חמשה ראשונים וחמישה רמטכ"לים, אבל דוקא אצל החמשה האחרונים נוצצות לו העיניים.

הוא קורא ספרות עברית, שומע שירים באנגלית ולומד גמרא בארמית.

ההשוואה בין השלוש לא ממש עובדת לטובת הארמית. הוא יושב ב"טיש" של הרב מרדכי אלון, אך גם במופע האחרון של ריטה ורמי. בשניהם תראה אותו עם עיניים עצומות שר בדביקות.

הוא ישתתף בהפגנות סוערות נגד פינוי הישוב נוה יהופיץ המונה שלושה קרואנים, אבל לא תראה אותו בהפגנה נגד חילול שבת.

הוא בהחלט מכבד רבנים, אך המ"פ הוא בשבילו אלקים.

הוא צעיר בן 24, חילוני מלידה, גר בירושלים. בעולם האסוציאציות שלו לא משחקים שום תפקיד חסידי קרלין, הסטייפלר, החזון אי"ש והרב כהנמן, תהא השעה הזאת שעת רחמים, קידוש ה', צוק"ל, איצקוביץ, חוג חת"ם סופר, ישיבת המתמידים, השיעור השבועי, שירו למלך.

הוא שמע פה ושם, אבל הוא לא מבדיל בין המודיע ליתד נאמן. שבועון חרדי מעולם לא נפל לידי, והוא לא מכיר שמות של שלושה גדולי תורה.

לא תקבלו תשובה אם תשאלו אותו מה זה תוספות, מי זה הרבי מסאטמר, ושל מי המים שלנו. הוא יודע מילים בודדות בארמית: רחמנא ליצלן ואדרבא, אבל לא מבין כתב רש"י. חומש הוא קורא בשגיאות נוראיות, והוא לא יודע על קיומם של הריטב"א והמהרש"א, תוספות יום טוב וקידוש לבנה. הוא ניזון ממקורות רבים, אבל מעולם לא שמע ויכוח על גרמא ועל שלוחו של אדם כמותו. לא פתח את הספר "שמירת שבת כהלכתה", אין בעברית שלו מחשבה, ומה הפשט, הגבהה וגלילה, זעקת היתומים וביטול תורה.

הוא לא מבדיל בין ראשונים לאחרונים, אף אחד מהמושגים: כלי שלישי, המשגיח, האדמו"ר הזמון, כוילל ערב והופרשו תרומות ומעשרות, לא חדר למקורות המידע שלו. שיר המעלות ממעמקים לא עושה לו את זה, לא מתרגש מאבינו מלכנו חננו ועננו, ואינו מגיב לזימון בעשרה, צאן קדושים, שמירת הלשון ורבינו בחי. הוא חילוני ואין לו מושג...

הוא די מעריך כאלה שמגיעים להישגים ב"מפעל הש"ס", אבל מעללי הגיבוש האחרון של דובדבן יגרמו לו למבטי הערצה ולדפיקות לב של ציפיה.

גם אם הוא מרשה לעצמו לדבר אתך כל התפילה-אם תדבר ב"תפילה לשלום המדינה" הוא לא ידבר אתך יותר.

הוא סובלני כלפי החילונים ויגלה הבנה לעובדה שהם משתמטים מקיום תורה ומצוות, אבל לא יכול לסבול את החרדים שמשתמטים משירות צבאי.

אם תספר לו שאתה לומד כלכלה באוניברסיטה, הוא יעריך אותך הרבה יותר מאשר אם תספר לו שאתה לומד גמרא בכולל.

הוא ישתולל בטירוף למראה "גול" של נימני, אבל בשמחת תורה לא יהיה לו נאה לקפוץ ב"מוישה אמת".

הוא לא חושב שמוכרחים לגדל זקן ופיאות, אבל על השפם שלו- הוא בחיים לא יותר.

הוא מזרחניק ואין לו מושג מה הוא יותר, דתי או חילוני

בגדים	אכל	תפילה
בית כנסת	נהיגה	מקצוץ
סרט	גבר'ה	איחוד גולה
ספריו	מוזיקה	משפחה
כאכלה	רפואה	אומנות
דיבור	פסיכולוגיה	גיאוגרפיה
עיצוב	תקשורת	עיתונות

ישראל אלופת העולם בכדורסל נתקן עולם	אחוז האליפות בישראל הכי גבוה בעולם נתקן עולם
כל היהודים שופרים שבת נתקן עולם	היהודים מהווים אחוז גבוה מזוכי פרס נובל נתקן עולם
אין פלחמות נתקן עולם	כלכלנים בעולם פתייעצים עם היהודים נתקן עולם

**האופנות היהודית
היא היפה בעולם**

נתקן עולם

**פיניפום תאונות
דרכים**

נתקן עולם

**לכל התלמידים יש
תעודת בגרות**

נתקן עולם

**אחוז הגירושין
בקרב היהודים הוא
הנמוך בעולם**

נתקן עולם

**כל יום פתקיים
לימוד "דף יומי" בכל
אמצעי התקשורת**

נתקן עולם

רפואה לפי ההלכה

נתקן עולם

**תנאי העבודה של
השכירים הוא הטוב
ביותר בעולם**

נתקן עולם

מילים: גייס נחמן ביאליק

וכשלה לבי אלון, לאור,
וכשלי אי המקום מנגה לכה -
כשה ראשה בכתי, ודמעה על דף גמתי
נפשה.

גיש בכתי עלי ומתקפק עלי,
וכח שכה בכתי השכונה בעדי:
"כאלם נשא הרו, כאלם פריגו להם,
ואוור לבי, לבי..."

וכעין סיוס של קינה עניקה מאד,
וכעין גפלה, בקשה וגדה כאג,
שמה אלון בכתי הגישה היא
לבימה היא הרוגה -

כאלם נשא הרו, כאלם סגף האור,
שינה גישה אל בוקר גישה הרוגה;
ואני, גלילי, נשכתי מאב
גג כתי השכונה.

כדי, כדי נשכתי, והשכונה אל היא
כתי ימינה השכונה על ראשי הרוגה.
ידע ליבי את ליבה: גודל גישה עלי,
על כתי, על ימינה.

כדי נשכתי מכל הרוגה, רק עוד
פיל סגף שומה וקטה נשכתי -
כתי המדינה - מתכס כתי, ואני
שימה יגד כתי.

אחת התופעות המעציבות בחיי הרוחניים של עם ישראל, שנגרמה עקב גלותו מעל אדמתו, היא טשטוש דמות התורה בקרב המוני העם. מאז פיזורנו בין הגויים הלכה וירדה, כביכול, התורה מגדולתה ואת מקומה התחילה לרשת ה"דת", שהנה נטע זר בישראל. ולאט לאט הגענו למצב שבו, כאילו, מזדהים המושגים של "תורה" ו"דת", שבעצם רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב. כי בעוד המושג "דת" אינו אלא ביטוי של פולחן היחיד או הציבור לאלוהיו, – הנובע מתוך הצורך הנפשי של סיפוק הרגש הדתי, התופס אמנם מקום חשוב בנפש האדם ובאופן מיוחד בנפש האדם מישראל, אבל רחוק הנהו מלהקיף את כל מערכת חייו הנפשיים – הרי המושג "תורה" אומר לנו דברים אחרים לגמרי. התורה היא הביטוי של דרך ה', שהיא אורח חיים מלא המשתרע על כל שטחי החיים האישיים, הציבוריים, המדיניים והממלכתיים. אין תנועה גשמית או רוחנית שאין לה מקום ביצירה אלוהית זו, שאנו מכנים אותה בשם תורה. ההליכה בדרכי ד' היא יסוד התורה כולה. וכשם שדרכיו יתברך מקיפות את הכל, כך דרישתו מעמו שיידענו בכל דרכיו. "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך". וסגולה זו ללכת בדרכי ד' נקבעה באופיה של האומה מימי קדם, מימות אברהם אבינו, "כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת אחריו ללכת בדרך ד'". ומושג תורה, בתורת שכזה, כולל כמובן, גם את התוכן המצומצם המוגדר במושג דת. אך יהיה זה פשע לזהות את שני המושגים האלה. ולא כאן המקום להיכנס למחקר היסטורי על הגורמים הישירים של תהליך זה. ברצוננו רק לקבוע את העובדה, כי מעת גלינו מארצנו הלכה התורה והצטמצמה, כביכול, עד שנהפכה ל"דת", דהיינו מן מס חובה של חובות שבין אדם למקום. ועל כן עם תקומת מדינת ישראל וראשית צמיחתה של מלכות ישראל שומה עלינו להחזיר עטרה ליושנה. לחזור שוב לחיי תורה. חיים של תורה במקום חיים של דת, ודביקות בדרכיו במקום דתיות. ובדברנו על השפעת התורה בצבא ישראל מרגישים אנו צורך להדגיש שוב ושוב, כי התורה היא דגלנו, ושאיפתנו בצבא ישראל להטביע את חותם התורה ולא את חותם הדת, שאיננה אלא תחליף גלוי מצומק.

(המעלות ממעמקים / הרב עמיטל)

איש תורה ועבודה

איש תורה ועבודה שואף לעצב את המציאות ע"פ תורת ישראל וצויה. הוא מודע לכך שבכל תקופה ותקופה משתנות המשימות המעשיות הנחוצות בה, ומטה שכס למילויין. לפיכך איש תורה ועבודה בוחר את מקצועו, תעסוקתו ומקום מגוריו – לא לפי שיקול רווחתו הוא, אלא לפי המשימות הנחוצות לבנין התורה (הרב דניאל שילה)

"בכל דרכיך דעהו"

צריך לבקש את הקב"ה בתוך הדרכים שהוא מתנהג בהם. כשהוא עוסק בתפילה – אז יבקש את הקב"ה בהבנת ענייני תפילתו וכוונה רצויה באמונת הלב באותם העניינים של תפילתו, ולא יבקש את הידיעה בשעה ההיא העניינים אחרים. כי כיוון שהוא עוסק בעבודה זו, הקב"ה כביכול שורה מצידו בזו העבודה דווקא, ובה ימצאנה, לא במקום אחר... וכן בהיותו עוסק בגמילות חסדים, להיטיב לחברו, אז יבקש את הקב"ה רק בהעמקת עצה, איך להיטיב לו טובה גדולה, הגונה וקיימת. וכן בכל הדברים שעושה, הרי באמת אין דבר בעולם שאינו לכבודו יתברך. כשישתדל בכל שכלו וכחותיו לעשות את מה שהוא עושה בתכלית השלמות, בכל צדדי השלמות נמצא שהוא יודע את השי"ת בכל הדרכים.

(הראי"ה קוק / מוסר אביך פרק ב')

העבודה בקרקע היא עצמה מצווה משום יישוב ארץ ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים. ועל זה ציוותה תורה: 'ואספת דגנך', וכן מה שמובא במגילת רות שבוועז היה זורה גורן השעורים בלילה, גם זה היה משום מצות יישוב ארץ ישראל. ואם תאמר "איך מבטלים לימוד תורה בשביל יישוב הארץ?", טענה זו היא כאילו תאמר לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה, כך אין האדם יכול לומר: לא אאסוף דגני מפני עסק התורה. ואפשר שיישוב הארץ כוללת אף שאר אומניות שיש בהם יישוב העולם, והכל בכלל מצוה.

(החת"ס סופר, סוכה לו)

מצות שהאב חייב לעשות לבנו למוהלו לפדותו ללמדו תורה וללמדו אומנות להשיאו אשה רבי עקיבה אומר אף ללמדו לשוט על פני המים למוהלו ביום השמיני ימול בשר ערלתו לפדותו דכתיב וכל בכור אדם בבניך תפדה ללמדו תורה ולמדתם אותם את בניכם ללמדו אומנות תני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות להשיאו אשה והודעתם לבניך ולבני בניך אימתי אתה זוכה לבניך ולבני בניך בשעה שאת משיא את בניך קטנים ר' עקיבה אומר אף לשוט על פני המים דכתי' למען תחיה אתה וזרעך

(ירושלמי קידושין פרק א דף סא עמוד א /ה"ז)

מי שיש לו נשמה של יוצר, מוכרח הוא ליצור רעיונות, אינו יכול להסתגר בתלמודו, כי הלימוד יצמצם את שלהבת הנשמה העולה מאליה, ואי אפשר לעוצרה במהלכה (הראי"ה קוק / אורות הקודש א' קעז')

"אינני רוצה לדבר על אחרים, מוטב שאדבר על עצמי. לא נולדתי בבית ציוני. אבות הורי, בית אבא שלי, רבותי וחברי היו רחוקים מהמזרחי. גם הם נקטו בשיטה "בהדי כבשי רחמנא למה לך?" התקשרותי למזרחי באה בהדרגה. היו לי הרבה ספיקות בדבר אמינות השיטה של המזרחי. סוף סוף, השורשים שלי מגיעים עמוק עמוק בתורה שבעל פה, בלמדנות. כל השקפת העולם שלי נתגבשה באווירה של רמב"ם וראב"ד, של "שיעורא דאורייתא", "יושם השור, יוחלט השור", או "מיגו לאפטורי משבועה". אומנם, בביתי מילאה ארץ ישראל תפקיד גדול. ר' חיים היה הראשון שניתח באורח הלכתי, הגדיר וניסח ברמת מחשבה גבוהה את המושגים "קדושת הארץ", "קדושת מחיצות", "קדשה לשעתא וקדשה לעתיד לבוא", "ביאת כולכם", "כל יושביה", "יש קניין לנוכרי", וכן הלאה. המונחים ייצגו לא רק מושגים, מחשבה מופשטת וחדושי פרמאלי, אלא רגשות עמוקי שורשים, אהבה, געגועים וחזון. ארץ ישראל, "קדושת בתי ערי חומה", "קדושת ירושלים", היו שירי ערש שלי, בהם הרדימו אותי. ר' חיים היה אולי חובב ציון הגדול ביותר, שחי בדור ההוא. תמיד השתעשע ברעיון, כי לאחר שישא את ילדיו, ימסור את הרבנות לאחד מבניו ובעצמו ישתקע בארץ ישראל, יקנה פרדס ויקיים מצוות התלויות בארץ. מי שלא ראה את ר' חיים מתפלל בראש השנה וביום הכיפורים את "ובכן תן פחדך", בהשתפך לבו בשלושת ה"ובכן", וביחוד בהתחננו לפני הקב"ה ברטט ובקדושה להגשמת התפילה "ובכן תן כבוד ה' לעמך, תהילה ליראך ותקווה טובה לדורשיך ופתחון פה למייחלים לך; שמחה לארצך וששון לעירך", – לא ראה גילוי יותר נרגש של אהבת ישראל וחיבת הארץ. מי שלא ראה את ר' חיים ביו"כ אחר העבודה כשהוא קורא: "כל זאת בהיות ההיכל על מכונ, כהן גדול עומד ומשמש, בני דורו ראו ושמחו. אשרי עין ראתה כל אלה", – לא שמע מימיו תפילה יותר חמה וגדושת כיסופים. כל האישיות שלו כולה היתה מועברת לירושלים ומתערבת עם הכוהנים והעם העומדים בעזרה. אולם, אהבת ציון וחיבת ירושלים של ר' חיים מברסק אין לה כל שייכות לציונות של חיים וויצמן, כפי שהיא באה לידי ביטוי בספרו "מסה ומעש". להיפך, היא נמצאת בסתירה גמורה איתה. אם סבורים אתם, כי קל לי להתרגל לצוואה החצי – אפיקורסית, חצי-משכילית וחצי רבולוציונרית-רוסית של חיים וויצמן בפרק האחרון של ספרו, שם הוא מפתח את רעיונותיו על דמותה הרוחנית של מדינת ישראל (כדי שח"ו לא תהיה לתיאוקרטיה), – אינכם אלא טועים. בין השקפותיו של חיים וויצמן ומנהיגים ציונים חילוניים והשקפתי, משתרע מרחק אינסופי. איני יכול להבין את שיטתם. איך אפשר בכלל לחלוט על בניינה של ארץ ישראל ללא אלוקי ישראל? אם אני מזדהה כעת עם המזרחי, שהוא בניגוד למסורת המשפחה שלי, אין זה אלא, כפי שהבהרתי מקודם, שאני מרגיש, כי ההשגחה פסקה כיוסף נגד אחיו, ושהיא משתמשת ביהודים החילוניים כשליחים לבצע את תוכניותיה הגדולות בדבר ארץ ישראל קדושה. אני גם מאמין, כי לולא המזרחי לא היה כעת מקום לתורה בישראל. בניתי מזבח, עליו הקרבתי לילות נדודי שינה, ספקות ופקפוקים. אולם השנים של שואת היטלר, תקומת המדינה והישגי המזרחי בארץ ישראל שכנעוני בצידקת דרכה של תנועתנו. המזבח עודנו עומד גם היום, והקרבן עודנו מעלה עשן עליו. "היא העולה על מוקדה כל הלילה." לפיכך על המזרחי להבין, כי יהודים כמוני ואחרים, אשר שורשיהם יונקים מן הקרקע העתיק של אביי ורבא ואשר התקשרו עם התנועה, הרי הם בבחינת יוסף, הנדרשים להקריב על המזבח את מנוחת הנפש שלהם, יחסי חברות וידידות. על המזרחי גם להבין, כי אין אנו גורסים ציונות פלוס דת, או ציונות דתית. לגבינו קיים רק שם-עצם אחד ומיוחד – תורה. ארץ ישראל קדושה היא ויקרה, מפני שהתורה קידשה אותה ומפני שעתיד התורה קשור בה."

(הצטרפותי למזרחי / הרב יוסף דב סולוביצ'יק – "חמש דרשות")

על כפיו יביא

מילים: יורם טהרלב
לחן: יאיר רוזנבלום

כבר שתיים מולך
המריצ'ה בשק.

והוא גולם כי נפאליס הוא גופר,
בן עז הרים ילנו רגלי המבשר.
על כפיו אותן יביא,
לאליהו הנביא.

והוא יושב וממכה אל...

בירושלים ישן
איש אגמתי לא צעיר,
שבנה הרבה בגיט
בכא פילנת העיר.

הוא מכיר כל סמטה,
כל רגוב ושכונה,
הוא בולק את העיר
כבר שבעים שנה.

והוא גולם כי, כמו שאר העיר בנה,
ינה אמקדש את אבן הפינה.
על כפיו אותה יביא
אליהו הנביא.

והוא יושב וממכה אל...

ברגובלן הצר
זר נגר אגד מוצר
הוא יושב בצריפו
לא עושה דבר.

איש אינו בא לקנות,
ואין איש מבקר,
ושתיים שהוא
כבר אינו מנער.

והוא גולם אגד ננשא עוד בלבבו
לבנות כסא אליהו שיבוא,
על כפיו אותן יביא,
לאליהו הנביא.

והוא יושב וממכה אל
כבר שנים גולם הוא שיזכה אל,
על סודו שומר וממכה אל
מתי כבר יגיע היום.

ברגובלן הצר
זר סנצ'ר אגד מוצר
הוא יושב בצריפו
לא עושה דבר.

מדפיו הריקים
מכוסים באבק

אני דתי-לאומי?

הרב שלמה אבינר

המדינה אינה מושלמת. שום דבר אינו מושלם עלי אדמות, אף אדם ואף ארגון. הרעיון שעליו מושתתת המדינה הוא תורה, הוא קודש. אלא שהמדינה בפועל היא עדיין בוסר, אבל אנו מאמינים בה. אנו בדרך הטובה, אך רק בראשית הדרך. העץ הוא טוב אך הפירות עוד לא בשלים....

המדינה כשלעצמה, כלומר קיום מצוות ירושת הארץ – קודש. אך במדינה הזאת יש חילול השם: יש חינוך שלא מתוך תורה ויראת שמים, ויש תקשורת מודפסת ואלקטרונית לא על פי תורה ויראת שמים: לשון הרע ויצרא דעריות ודאלימות. נגד כל אלה יש להילחם בכל תוקף.

צבא – כן! הצבא הוא מצוה. כשלעצמו הוא מצוה: הגנה על העם, הגנה על הארץ, קידוש השם הגדול. אבל זה שבצבא יש ערבוב עם בנות – זה נגד התורה. זה שמשתמשים בצבא להרוס התיישבות – זה נגד התורה.

הנושא מורכב, יש חושך בתוך האור, יש שמרים בתוך היין. צריך בירור של הטוב מתוך הפסולת.

אנו לא מפלגה – אנו תורה. כי אף מפלגה אינה מושלמת. אף תנועה אינה מושלמת. כל זרם נושא אתו חלק מן התורה, חלק מן האור ואנו צמאים לכל האור. כמובן, לקראת הבחירות אנו מצביעים. כי לא להצביע זו גם הצבעה. לקראת הבחירות אנו מחפשים את הטוב ברובו ואת הרע במיעוטו, כי אף פלג אינו יכול להתנשא ולטעון שאצלו כל האמת וכל הצדק, כל הטוב וכל היושר. אנו עמלים למען כל התורה. כולה בשלמותה.

לכן אנו עמלים למען המדינה, כי זאת ציוויה של תורה, אבל לא למען הרקב שנמצא זמנית במדינה. המדינה אינה מושלמת. שום דבר אינו מושלם עלי אדמות, אף אדם ואף ארגון.

האמת היא שרבנו הרב צבי יהודה לא השתמש במונח לאומי-דתי או דתי-לאומי. הוא לא דיבר בשם אידיאל דתי-לאומי אלא בשם התורה. התורה היא הכל. איננו עושים חיתוכים בתורה ואיננו עושים פילוגים באומה. איננו מסתגרים בתוך איזו מפלגה או איזה זרם צר, אלא אנו לוחמים בעד כל מה שיש בתורה: מצוות, לימוד, אמונה, מידות, ארץ ישראל, יראת שמים וכו'. איננו מפקירים אף צד שבתורה. איננו גורסים פתיחות במובן של רמיסת חלקים שבתורה.

אדרבה, מאז שיבת ציון ובניין הארץ, הקמת המדינה ומלחמות ישראל – אנו צריכים עוד יותר תורה, עוד יותר ישיבות, עוד יותר מצוות, עוד יותר יראת שמים, כי בניין הכלל בקדושה ובטהרה הוא משימה קשה יותר, עמוקה יותר ואחראית יותר מאשר בניין הפרט. לא החלשת התורה אלא אדרבה, חיזוק התורה.

הרב צבי הירש קלישר, הרב אליהו גוטמכר והרב שמואל מוהליבר ועד גדולי עולם שבאו אחריהם, היו גאוניים, צדיקים קדושי עליון והם אמרו: הגלות נגמרה, יש לשוב לציון ולבנותה. אין זו פשרנות בתורה חלילה אלא אדרבה – יותר תורה. לפניהם היה הגאון מווילנא, שלא היה פשרן ליברל חלילה אלא אור עולם.

מדינה – כן! ריקבון שבמדינה – לא!

הרעיון שעליו מושתתת המדינה הוא תורה, הוא קודש. אלא שהמדינה בפועל היא עדיין בוסר, אבל אנו מאמינים בה. אנו בדרך הטובה, אך רק בראשית הדרך. העץ הוא טוב אך הפירות עוד לא בשלים. המדינה היא עוד לא מלכות ד' בארץ. אבל היא מלכות ד' בדרך. כמו שהציונות היתה המדינה בדרך, כך המדינה היא מלכות ד' בדרך.

לכן אנו נדרשים עתה ליותר טהרה, ליותר קדושה, ליותר תורה, ליותר עמקות, ליותר יראת שמים. כי כל מה שאנו עושים כאן בארצנו, כל מה שאנו בונים כאן, צריך להיעשות מתוך תורה ויראת שמים.

ודאי אנו אוהבים את כל עם ישראל, שהרי אנו עם ישראל. מתוך כך אנו אוהבים כל יהודי. אם הוא חוטא, אנו אוהבים את נשמתו ואנו

שונאים את הרע שבו. איננו מצליחים להירדם ולישון בגלל הרע שבו ואנו מחפשים נתיבים להביאו אל שערי אורה.

אנו שונאים חילול שבת, אנו שונאים חילול הקודש, כי – אוהבי ד' שנאו רע. אנו אוהבים את ד' ומתוך כך אנו אוהבים כל מה שמתגלה בו כבוד ד': עם ישראל, התורה וארץ ישראל, ועתה – מדינת ישראל וצבא ישראל.

אשרינו שזכינו. הדרך עוד ארוכה. המלחמה עוד ארוכה, אבל אנו ננצח. אנו הולכים ומנצחים. ננצח את כל העולם כולו, את כל כוחות השטן למיניהם. אנו עבדי ד' המקבלים עול מלכותו בעבודה הגדולה של כינון מלכות ד' בארץ.

תשרי ה'תשס"ה

מי דתי יותר?

הרב שי פירון

שאלה: האם בזרם החרדי יותר "דתי" מהכיפות הסרוגות?

תשובה: ניתן היה לסכם את התשובה במילה אחת קצרה, חד משמעית: לא!!! אבל, אני מבין שהמציאות מכריחה אותנו לברר את הדברים. תורת ארץ ישראל שחזרה להופיע בארצנו לאחר עיצוב משנתו של מרן הראי"ה קוק וצוק"ל, מביאה לידי ביטוי כמה עקרונות רוחניים מרכזיים:

1. בשנות הגלות, כל הלכות הציבור של עם ה' לא באו לידי ביטוי, לא רק ענייני מלכות אלא כל הרצון לפרוץ ממעגל קהילתי מסובך אל עבר האתגר של עיצוב חיים יהודיים שלמים. הציבוריות, הכלליות, ראיית העם כביטוי נעלה ובראשיתי למהות היהודית שלנו באה לידי ביטוי בעיצוב משנת הציונות הדתית. אנו לא מסתפקים בבניית קהילה שלמה בעיר כזו או אחרת. התורה חסרה כל עוד היא לא מופיעה בכלל החיים. מכאן בא הרצון לעצב דפוס שלטון, צבא ומשפט, רווחה ודאגה לכלל – לא כהתנדבות של יחידים אלא כמגמה שלטונית של מלכות ישראל המתחדשת.

2. מדרש חכמים מבאר שכל המצוות בגולה הן בבחינת "הציבי לך ציונים" היינו סימנים שנועדו "להשאיר אותנו בתמונה" לקראת החזרה לארץ ישראל בה נזכה להופיע חיים שלמים. חיים כאלה כוללים תרבות ואומנות כמו גם מדע ותעשייה. הציונות הדתית היא התפיסה הדתית היחידה העוסקת בהכשרת הקרקע לביאת המשיח בהיותה היחידה שמנסה לחבר את האלוקות עם כל תחומי החיים. גם אלה שקשה לראותם באים במגע עם עולם של קודש. כל זה אמור לפתוח מחדש את השאלה מהו דתי? מהן משימותיו של האדם המאמין בימינו? האם די לו במה שזוכה לקיים מצוות ברמה האישית והפרטית?

3. כל זה מצריך אחריות גדולה. זה לא קל. בדרך יש הרבה נפילות והמורכבות הזו גורמת לרבים שלא למצות את המיטב שמתורתנו. מלבד זאת – האמת שתורת החיבורים של הציונות הדתית עושה צדק היסטורי עם עם ה' ומחזירה אותו לימים של טרם הגלות.

4. ב"ה, לכל אורך השנים האחרונות, זכינו להדרכתם של גדולי ישראל. תלמידי חכמים של ארץ ישראל, חמושים באהבת העם, התורה והארץ, המחברים לרוח ולנשמת האומה. אלה – מנחים אותנו כיצד לפלס דרך במציאות המורכבת.

אז לא! אנו לא פחות דתיים. אנו יותר מאמינים! אנו מתמודדים עם השאלה הגדולה. אנו מתמודדים עם הרצון להאיר את קרן ישראל ולזכות לאור החדש שיאיר, במהרה בימינו, אמן! בברכה, שי.

ציונות דתית – כבוד!

אישים, מוסדות, תנועות ואירועים בציונות הדתית

מטרת המשחק:

◀ החניכים יכירו דמויות מפתח, מוסדות ואירועים הקשורים בציונות הדתית וכך יהיו גאים בהשתייכותם לציונות הדתית.

מבנה המשחק:

תחרות בין קבוצות על התקדמות בלוח מסלול.

במתן האות לפתיחת המשחק, שולחות בו זמנית כל הקבוצות נציגים לשולחן השופטים שם הם מקבלים שאלה שאיתה הם חוזרים לקבוצתם להתייעצות. החניכים יכולים להיעזר בשלטים התלויים על הקירות ובהם מופיע מידע רב הכולל את התשובות (נספח 1). תמורת תשובה נכונה, מקבל הנציג שאלה נוספת וכוכבית. כל חמש דקות (או זמן אחר שנראה לכם מתאים) מופסק המשחק והקבוצות מתקדמות על לוח המשחק בהתאם למספר הכוכביות שבידם, לפי המשבצות בהן נעצרו הקבוצות נערכות תחרויות:

אם אחת הקבוצות הגיעה למשבצת "משימה" כל הקבוצות מבצעות את המשימה. הקבוצה הזוכה במילוי המשימה, מתקדמת צעד במסלול. כנ"ל לגבי עצירה על משבצת "מה הקשר" או משבצת "זהה".

משבצת הפתעה מזכה רק את הקבוצה שנעצרה עליה בהפתעה.

המנצחת היא הקבוצה הראשונה שמגיעה לסוף המסלול.

ניתן לשכלל את המשחק באמצעות כללים במענה התשובות (לחזור על רגל אחת, בזחילה, בצעידה אחורה וכו') כללים לגבי התחלפות הנציגים הרצים בין השופטים לקבוצה, יכולת לקנות זמן באמצעות כרטיסי תשובה, ועד כיד הדמיון הטובה.

שים לב!!! חשוב מאוד להראות לחניכים תוך כדי המשחק כמה פעילויות ובאיזה רוחב עצום של תחומים עסקו אנשי הציונות הדתית – זכרו: מטרת המשחק הוא שהחניכים יהיו גאים להיות חלק ממפעל ענקי זה!

הכנה מראש:

לוח מסלול גדול הכולל שבעים משבצות. על 15 מתוכן מסומנת משימה, על 15 אחרות "זהה", על 15 אחרות "מה הקשר" ועל 10 נוספות – הפתעה. 15 משבצות נשארת ריקות.

חיילים כמספר הקבוצות (ניתן להכין קונוסים מבריסטול – כמו כובע של ליצן)

שלטים גדולים על קירות החדר עם המידע המופיע בנספח 1. כל כרטיסיה על שלט נפרד. (להגדיל, להדביק על בריסטול או פוליגל – שיהיה רציני).

שולחן שופטים, הכולל עמדות ושופטים לפי משפר הקבוצות. לכל שופט כרטיסיות עם השאלות ודף תשובות.
 יו"ר השופטים – מודד את הזמן (חמש דקות בכל סבב), מכריע בהתלבטויות, מכריז על הקבוצה הזוכה במשימות, זהה ומה הקשר.

צוות משימות וכו' – מספר חג"סניקים האחראים על חלוקת המשימות וביצוען (הכנת החומרים מראש וכו'),
 זהה ומה הקשר, חלוקת הפתעות והתקדמות הקבוצות על המשבצות.

מהלך המשחק:

שאלות

1. ממייסדי תנועת "חובבי ציון", הקיבוץ "גן שמואל" קרוי על שמו, קבור במזכרת בתיה.	2. ראש ישיבת וולאז'ין, היה חבר בתנועת "חיבת ציון", על שמו יש קיבוץ בעמק בית שאן, לצערו לא זכה לעלות לארץ.	3. היה "הראשון לציון" בתקופת "חיבת ציון" ו"שיבת ציון" חי בירושלים.
4. רב העיר חברון שעלה לארץ בעיראק במסירות נפש עם משפחתו.	5. שליח תנועת המזרחי בכל יהדות העולם, בין מייסדי אגודת "חברת מעוררי ישנים" שעסקה בהפצת התורה ובהגברת אהבת א"י ומלחמה בהתבוללות.	6. כתב את הספר "דרישת ציון" והיה הראשון ממבשרי הציונות, על שמו קרוי הקיבוץ "טירת צבי" בבקעת בית שאן.
7. רב נודע, ממבשריה הראשונים של הציונות, דגל בשיבת ציון עוד לפני שקמה, על שמו היישוב "אור יהודה" ליד תל-אביב.	8. מי הוא הרב שטבע את האמרה "טובה תורה עם דרך ארץ"?	9. איזה שכונה קרויה ע"ש הרב יצחק אלחנן ספקטור שהיה מגדולי הרבנים ברוסיה ומראשוני חובבי ציון?

10. מי ייסד את תנועת המזרחי והיה נשיאה הראשון?	11. בנו של הנצי"ב לזכרו נוסד אוניברסיטה בישראל.	12. מהי הסיסמה של תנועת המזרחי?
13. מי כונה "המזרחי הנודד"?	14. איזה קיבוץ הוקם ע"ש הרב יצחק ניינסובוים ואיזה אגודה ייסד?	15. הרב בן-ציון מאיר עוזיאל היה רבה הראשי של קהילת _____ ואז של _____.
16. הרב ישעיהו שפירא, ממנהיגי תנועת "תורה ועבודה" הקים את הישוב הדתי הראשון שהוא: _____ והקים את קבוצת העבודה: _____.	17. איזה מושג טבע הרב שח"ל ואיזה תנועה הוא הקים?	18. לאן נשלח יחיאל מיכל פינס מטעם "חיבת ציון" ולצורך מה?
19. ממייסדי המזרחי ומראשוני חובבי ציון ופועליה, על שמו מושב העובדים "כפר יעבץ"	20. מי היו הרבנים הראשים הראשונים?	21. מה היה יחסו של הרב קוק לחברה החילונית?
22. איזה ישיבה הקים הרב קוק?	23. מי כתב את הספר "אורות", תן שם של עוד ספר שכתב.	24. מי היה היוזם של "מסע הרבנים" ומה היה מטרתו של המסע?
25. מי חיבר תפילה מיוחדת לעזיבת הבריטים את הארץ ובעקבות מה?	26. מי היה ראש ישיבת "מרכז הרב" ונודע בתור "יהודי מסתגף"?	27. איזה תנועה ייסד ר' כלפון משה הכהן?

28. מי היה שר העלייה והבריאות עם הקמת מדינת ישראל ואיזה מרכז חינוכי קרוי על שמו?	29. איזה בית חולים הקים הראשון לציון הרב יעקב מאיר?	30. מי היה הרב הראשי האשכנזי השני ומי היה בנו?
31. הרב איסר יהודה אונטרמן היה רבה הראשי של _____ ואח"כ של _____.	32. מי היה רבו הראשי של צה"ל ואח"כ רב ראשי במדינת ישראל?	33. מייסד ישיבות בנ"ע ונחשב ל"אבי הכיפות הסורגות"
34. מהי "אליצור" ומהי סיסמתה?	35. מה ראשי התיבות של "המפד"ל", ואיזה תנועות היא כוללת בתוכה?	36. מהם שתיים מעקרונותיה של המפד"ל?
37. מתי הוקם "בנק המזרחי המאוחד" ולמה?	38. מה זה "משהב" ובתור מה היא התחילה?	39. איזה עיתון נחשב לעיתון של תנועת המפד"ל?
40. איפה ובאיזה שנה הוקם "המזרחי"? "המזרחי זה ראשי תיבות של: _____.	41. מה היה מטרתו של "הפועל המזרחי" ומתי היא הוקמה?	42. מהו המושב העובדים הדתי הראשון שהוקם ומתי?
43. תן שמות של 10 מהקיבוצים הדתיים.	44. על שם מי נקרא הקיבוץ בצפון הארץ: "שדה אליהו"	45. קיבוץ דתי בגוש עציון אשר נחרב במלחמה והוקם מחדש באותו מקום

46. מטרת שיבת ציון הייתה?	47. תנועת שיבת ציון הוקמה לפני _____ שנה.	48. הרב צבי קלישר גייס כספים בתרומתו של _____ לצורך עצה תורנית הוא נועץ עם _____.
49. הרב יהודה אלקלעי התעניין בציונות בעקבות האירוע ההיסטורי:	50. שם ספרו של הרב אלקלעי הוא:	51. באיזה גיל התחתן הרב מוהליבר?
52. שם התנועה שייסד הרב מוהליבר הוא:	53. מהם ראשי התיבות של הנצי"ב?	54. באיזה עיר היה הנצי"ב ראש ישיבה?
55. באיזה עיר היה הרב ספקטור רב?	56. באיזה תפקיד שימש הרב חיים דוד חזן בארץ ישראל	57. ממייסדי איזה תנועה היה הרב מנחם הלוי?
58. מה הוקם על שם הר' מנחם הלוי בשכונת הבוכרים בירושלים?	59. באיזה קיבוץ שימש רבי אברהם חכם רב ?	60. מה הקים ר' מאיר ברלין בר-אילן בארה"ב?
61. מי כתב את הספר מי מרום?	62. מי נחשב למקים תנועת המפד"ל?	63. מי הקים את תנועת "מבראשית"?
64. לאיזה אוכלוסיה מופנית הפעילות של תנועת "מבראשית"?	65. איזה סוג תנועה היא תנועת "עוז" ולמי היא מיועדת?	66. למי מיועד תוכנית השירות הלאומי?
67. מהן אגודות השירות לאומי הפעולות היום?	68. איזה תוכנית יש המפעילה שמיניסטים כדי לחברם לעשייה והתנדבות?	69. לזכר מי קמה התוכנית "לאורו נלך"?

70. בכרם ביבנה קמה הראשונה.	71. מה המיוחד בתוכנית של ישיבות ההסדר?	72. למי מיועדות המדרשות לבנות?
73. באיזה תחומים פועלת עמותת "מעגלי צדק"?	74. מה מחלק עמותת "במעגלי צדק" לבעלי עסקים?	75. צוהר הוא ארגון: _____.
76. מה קהל היעד של "צוהר"?	77. מה מטרת הקמת "גרעינים תורניים"?	78. בערך כמה גרעינים תורניים פועלות היום בארץ?
79. איפה העשייה של "תורה מציון"?	80. במה מתעסק ארגון "תורה מציון"?	

תשובות

1. הרב שמואל מוהליבר
2. הנצי"ב מולאז'ין
3. הרב חיים דוד חזן
4. הרב אליהו מאני
5. הרב מנחם הלוי
6. הרב צבי הירש קלישר
7. הרב יהודה חי אלקלעי
8. הרב רפאל שמשון הירש - הרש"ר הירש
9. "נחלת יצחק" שליד תל-אביב
10. הרב ריינס
11. מאיר בר-אילן
12. "ארץ ישראל לעם ישראל על פי תורת ישראל"
13. הרב יהודה ליב מימון
14. "נצח ישראל"
15. יפו, מדינת ישראל
16. כפר חסידים, "סוללי כבישים"
17. "המרד הקדוש", הפועל המזרחי
18. גדרה, להשגיח על קיומו של אורח חיים דתי.
19. זאב יעבץ
20. הראי"ה קוק, הראשון לציון הרב יעקב מאיר
21. רצה לקרב אותם וראה אותם כחלק ממקורבי הגאולה בזכות התיישבותם בארץ
22. מרכז הרב
23. הרב קוק, אגרות הראי"ה, מאמרי הראי"ה
24. הרב קוק, לבדוק מה מידת קיום המצוות המושבות החדשות ולקרב אותם ליהדות
25. רבי אברהם חכם בעקבות זה שבנו נעצר ע"י הבריטים
26. הרב יעקב משה חרל"פ
27. "עטרת ציון"
28. הרב משה חיים שפירא, "מרכז שפירא"
29. בית החולים "משג"ב לדרך בירושלים
30. הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג, בנו היה נשיא המדינה
31. תל-אביב, מדינת ישראל
32. הרב שלמה גורן
33. הרב צבי יהודה הכהן קוק.
34. איגוד ספורטיבי, "נפש בריאה בגוף בריא"
35. מפלגה דתית לאומית, "המזרחי" ו"הפועל המזרחי"
36. אחדות העם, עם ישראל בארץ ישראל על פי תורת ישראל, הרבנות הראשית היא הסמכות הדתית הקובעת במדינה.
37. בשנת תרפ"ג, אנשי המזרחי הבינו שכל תנועה ציבורית צריכה 3 דברים שאחד מהם זה כסף...
38. חברה לשיכון ובנייה, היא התחילה בתור שתי חברות: "משכנות" ו"הבונה".
39. "הצופה"
40. 1902 בוולנא, מרכז רוחני
41. לבסס את מצב בחברים בחומר וברוח ולאפשר את קיומם כפועלים

- דתיים, הוקם בשנת 1922.
42. "שדה יעקב" בעמק יזרעאל, נוסד ב-1927
43. טירת צבי, שדה אליהו, יבנה, בארות יצחק, כפר עציון, משואות יצחק, עין הנצי"ב, יבנה, סעד, עין צורים, כפר דרום, שלוחות, לביא, עלומים, מירב, בית רימון, מגדל עוז, ראש צורים, מעלה גלבע.
44. ע"ש הרב אליהו גוטמכר
45. כפר עציון
46. ליישב את ארץ ישראל ולעזור לתושבים מבחינה כספית, וממשית ע"י עליה לארץ.
47. לפני כ 150 שנה
48. משה מונטיפיורי, הר' גוטמכר
49. עלילת הדם על היהודים בדמשק
50. מנחת יהודה
51. חמש עשרה
52. חובבי ציון
53. נפתלי צבי יהודה ברלין
54. וואלוז'ין
55. קובנה ברוסיה
56. היה הראשון לציון
57. קרן כספים לתמיכה ביהודי ארץ ישראל
58. בית כנסת "בית מנחם"
59. קיבוץ "בית חנן"
60. ישיבה אוניברסיטה
61. הר' יעקב משה חרל"פ
62. משה חיים שפירא
63. הרב מרדכי אלון
64. לכל המשפחה
65. תנועת ילדים מיועדת לילדים מהציונות הדתית שרוצים להשתלב אח"כ בתנועות נוער
66. בנות אחרי תיכון הרוצות להתנדב אך לא במסגרת הצבא
67. בת-עמי, עמינדב, אגודה להתנדבות
68. "לאורו נלך"
69. הרב צבי יהודה הכהן קוק
70. ישיבת ההסדר
71. שילוב בין לימוד בשיבה לשירות צבאי
72. מיועדות לבנות הרוצות ללמוד ורה ולהעשיר את עולמן הרוחני.
73. הוצאת עלון, עריכת כנסים, שבתות וימי עיון בנושאים חברתיים.
74. תו תקן חברתי
75. רבנים שקמה במטרה להיות שותפים בעצוב דמותה היהודי של מדינת ישראל
76. חילונים המתעניינים ביהדות
77. לבנות קהילות דתיות לאומיות בתוך ערים ועיירות פיתוח.
78. 50
79. בחו"ל בקהילות יהודיות
80. מלחמה בהתבוללות פיתוח מנהיגות צעירה, גיבוש זהות דתית לאומית

כדאי לערבב את השאלות ולא לתת אותן לפי הסדר.

משימות

◀ נפחו 20 בלונים	◀ כתבו ציוני-דתי	◀ הביאו 4 חפצי	רעיונות נוספים:
◀ וקשרו אותם בחוט	◀ באמצעות החניכים	◀ יודאיקה (חפצים יהודיים)	◀ זהו את השיר הבא
◀ מרוץ שליחים עם כוס מים	◀ הביאו 3 אנשים שיש להם שם של אחד ממבשרי הציונות	◀ פוצצו את הבלונים הקשורים על החוט דומינו מרובע (נספח 3)	◀ כתב חידה
◀ בנו את סמל עזרא מאבנים ועצים	◀ עמדו בשתי טורים אחד מול השני והקפצו חניך מתחילת המסלול ועד סופו המשחק "טאבו" (נספח 2)	◀ כתבו מעלים את האמרה של הרש"ר הירש	◀ סדרו על ציר הזמן אירועים מהציונות הדתית
◀ בנו פרמידה מכל חברי הקבוצה והחזיקו אותה 5 שניות		◀ כתבו שם של שיר מוכר לכל אחת מאותיות הא' ב'	◀ סדרו את הקיבוצים הדתיים על המפה
◀ הביאו 5 חפצים כתומים			

מה הקשר?

1. מירב, עלומים, לביא (הקיבוץ הדתי)
2. הרב קוק, הרב שפירא, הרב לאו (רבנים ראשיים)
3. ההסתדרות, הבנק, הפועל (המזרחי)
4. אורות, אגרות, מאמרי (ספרי הרב קוק)
5. קק"ל, סוכנות, סנהדרין (א"י, תורת ישראל, עמ"י)
6. שעלבים, חפץ חיים, מבוא חורון (עזרא הקים)
7. אשדוד, אשקלון, חיפה (נמלי ים)
8. הפרשת חלה, תרומות ומעשרות, שמיטה (מצוות התלויות בארץ)
9. תורכים, בבליים, בריטים (שלטו בארץ)
10. תל יוסף, מסדה, טירת צבי (יישובי חומה ומגדל)
11. יהושוע, עזרא ונחמיה, חיבת ציון (עודדו עליה לארץ)
12. ברוש, אלון, זית (עצים נפוצים בארץ)
13. אילת, בן גוריון, שדה דוב (נמלי תעופה)
14. הראל, תלפיות, אריאל (שמות לירושלים)
15. משכנות שאננים, ימין משה, מאה שערים (שכונות מחוץ לחומות)
16. הבונה, עולים בונים, משכנות (חברות בניה - הציונות הדתית)
17. קלישר, מוהליבר, גוטמכר (ממבשרי הציונות הדתית)
18. עזרא, בני-עקיבא, הצופים הדתיים (תנועות נוער - הציונות הדתית)
19. קמה, מסמיה, צמח (צמחים בישראל)
20. כפר מימון, כפר הרא"ה, נתינה (ישיבות בני-עקיבא)
21. תשרי 1973, יוני 1982, אייר 1967 (מלחמות ישראל)
22. גרמניה, אנגליה, ישראל (סניפים של עזרא)
23. אמונה, אמי"ת, בני-עקיבא (רשת חינוך - ציונות דתית)
24. ירוחם, מעלה אדומים, מעלות (ישיבות הסדר)
25. מגדל עוז, עין הנצי"ב, אלקנה (מדרשות לבנות)

הפתעות

- סוכריות לכל הקבוצה
- התקדמו 2 משבצות
- קבלו עוד 2 דקות בסבב שאלות הבא
- צ'ופר
- קבלו 2 רמזים בסבב שאלות הבא
- קרמבו לכל הקבוצה
- זכיתם בבקבוק קולה
- כל הקבוצות האחרות יצעדו צעד אחד אחורה
- בסבב שאלות הבא קבלו בו זמנית 2 שאלות
- מסטיק לכל הקבוצה

נספח 1 – שלטים לקירות:

הר' שמואל מוהליבר = נולד בשנת תקפ"ד ונפטר בשנת תרנ"ח. בגיל עשר התפרסם כגאון בתורה, ובגיל חמש-עשרה התחתן. לאחר מספר שנים שימש כבר כרב בעיר ביאליסטוק ושם הוא החל את פעילותו הציונית. בשנת תרמ"ב הוא ייסד את תנועת "חובבי-ציון" ומאז נהפך לרוח המנהיגה בכל הועידות למען א"י, דבר שלא פגם כלל בגדולתו בתורה, ואכן בהגיעו לא"י נתנו לו את הכבוד הראוי לו. במלאת לו שבעים שנה, קראו על שמו גן אתרוגים "גן-שמואל", גן שהפך לקיבוץ עד היום הזה. לפני מס' שנים מעטות העלו את עצמותיו לא"י והם קבורות ביישוב מזכרת-בתי.

תנועת "שיבת ציון" = ההתארגנות המעשית הראשונה למען ישוב א"י היה ע"י תנועה זו. האישיות המרכזית והסוחפת בתנועה זו היה הר' צבי קלישר אשר ביחד עם הר' גוטמכר, הר' אלקלעי, והר' ביבאס "סחבו" יהודים רבים לא"י. תנועה זו קמה לפני 150 שנה, בעקבות פרעות רבות ביהודי א"י, שבעקבותיהם נשלחו יהודים לחו"ל לבקש עזרה והצלה. דווקא מתוך מצוקה גדולה זו של יהודי א"י החלו להתעורר אחיהם מהגלות והם מתאחדים לעזור ליהודי א"י, מבחינה כספית, ומבחינה ממשית ע"י עלייה לא"י בראשות תנועת "שיבת ציון".

הנצי"ב = ר' נפתלי צבי יהודה ברלין. נולד בשנת תקע"ז ונפטר בשנת תרנ"ג. היה ראש ישיבת וולאז'ין, הישיבה המפורסמת בעולם. הצטרף לתנועת "חיבת-ציון", אך לא כמו הר' מוהליבר שעסק בפעילות מעשית בשביל א"י, הוא הסתפק בפרסום מאמרי תורה הקוראים לעלות לא"י. הנצי"ב דאג לקרב גם יהודים חילונים כי האמין שא"י שייכת לכל אחד מהיהודים. בשל עבודתו כראש ישיבה הוא נאלץ לוותר על עלייה לא"י. על שמו הקיבוץ "עין-הנצי"ב בעמק בית-שאן.

הר' צבי קלישר = נולד בשנת תקנ"ה, ונפטר ב-תרל"ה. כבר בצעירותו הוא התגלה כגאון בתורה ולכן שלחוהו ללמוד אצל גדולי הדור באותה תקופה. הוא התחנך לאהבת א"י, ובאמת הרעיון של החזרה לא"י הוא זה שתרם רבות לדרך להקמת מדינת ישראל. את מאמציו הוא הפנה ל-שתי דרכים: הדרך הכספית- ולשם כך הוא יצר קשר עם המיליונר היהודי משה מונטיפיורי שיעזור לו בביצוע המעשי, והדרך התורנית- ולשם כך הוא התיידד עם הר' גוטמכר וביחד הם הקימו את תנועת "שיבת ציון" שדחפה יהודים רבים לעלות לא"י. על שמו הקיבוץ טירת צבי אשר בעמק בית שאן.

ר' יצחק אלחנן ספקטור = נולד בשנת תקע"ז ונפטר בשנת תרנ"ו. היה רבה של העיר קובנה ברוסיה, ואע"פ שקמו מתנגדים רבים לציונות מצד חרדים רבים, ניצל הר' ספקטור את כוח השפעתו הרב על כל זרמי היהדות (חסידים ומתנגדים כאחד) ופעל רבות למען תנועת חיבת-ציון ולעלייה לא"י. בשנת תרמ"ז הוא נבחר ל"גבאי כבוד" של תנועת חיבת-ציון, תפקיד מכובד בהנהגת התנועה. בגלל אהבת כולם אליו, בשעת מותו באו רבים מכל קצוות תבל להלווייתו ברוסיה, ממנה לא זכה להגיע לא"י.

הר' יהודה אלקלעי = ראשון מבשרי הציונות הדתית ביהדות הספרדית. נולד בשנת תקנ"ח ונפטר בשנת תרל"ט. רבו היה ה"פלא יועץ". הוא החל להתעניין בציונות לאחר שהגיעו אליו השמועות על תוצאות עלילת הדם על היהודים בדמשק, שבעקבותיה סבלו היהודים רדיפות רבות. לדעתו, התשובה לסבל היהודים בגלות זה עלייה המונית לא"י. הר' פרסם חוברת בשם "מנחת-יהודה" ובה תוכניות מעשיות כיצד יש ליישב את א"י. עלה לא"י בשנת תרל"ד ומשם המשיך בפעילותו ע"י שמירת קשר עם העשיר מונטיפיורי. על שמו העיירה "אור יהודה" שליד העיר לוד.

ר' חיים דוד חזן = לא ידוע מתי נולד, אך ידוע שחי בירושלים ושימש כ"ראשון-לציון" (כינוי לרב הראשי הספרדי בא"י) בתקופת "חיבת-ציון" ו"שיבת-ציון". בשנת תרכ"ג הוא מביע הסכמה לדעות הר' קלישר, ולדעתו על עם-ישראל לעלות לא"י ולא לחכות לנס מן השמיים.

הר' מנחם הלוי = הר' מנחם היה בין מייסדי אגודת "חברת מעוררי ישנים" שעסקו בהפצת תורה, בהגברת אהבת א"י ומלחמה בהתבוללות. זמן קצר לאחר הצהרת בלפור ייסד הר' הלוי קרן כספים לתמיכה ביהודי א"י. הר' מנחם היה זה שדחף יהודים רבים מפרס לעלות לא"י. הצלחותיו הגדולות הביאה את תנועת "המזרחי" למנותו בשליח מטעמה בכל יהודיות העולם. נפטר בשנת ת"ש בירושלים, ובשנת תשט"ז נבנה בשכונת הבוכרים בית כנסת "בית-מנחם" על שמו.

רבי אברהם חכם = רבה של קהילת כרמנשאה. נולד בשנת תרמ"ב בכורדיסטאן (פרס) ונפטר בשנת תשכ"ד. ר' אברהם היה חובב ציון גדול וסייע כספית ליהודי א"י. בשנת תרצ"ו לאחר שהשלטונות סגרו את בתי-הספר של היהודים והחלו לפגוע בחינוך היהודי הוא עזב עם משפחתו לא"י. בעזרת דרכון מיוחד לרבנים הוא הגיע עם בני-ביתו לירושלים בשכונת הבוכרים. לאחר זמן הוא עובר לשמש כרב בקיבוץ "בית-חנן" ליד ראשון לציון. כאשר בנו ששירת באצ"ל נעצר ע"י הבריטים הוא חוזר לירושלים, מחבר תפילה מיוחדת לעזיבת הבריטים את א"י, ומקים בית-כנסת בשכונה זו.

הר' יצחק יעקב ריינס = נולד בשנת ת"ר ברוסיה ונפטר בשנת תרע"ה. למד בישיבת וולוז'ין והקדיש את חייו לתורה. בגיל שלושים התחוללה מהפכה בנפשו והוא חש שהמרפא לצרות עמ"י היא-השיבה לא"י. וכדבריו "האמונה בה' ובתורתו לא תתקיים בלי האמונה בשיבת העם לא"י". הר' ריינס התחבר לר' קלישר והר' מוהליבר ולאחר זמן הוא הצטרף לתנועה הציונית בראשות ד"ר הרצל. הר' ריינס השתתף בכל הקונגרסים הציוניים ותמיד הקפיד להשמיע את **קול הדת**. לאחר ששם לב שהרצל הוא אנטי-דתי הוא הקים תנועה דתית שלאחר זמן נקראה "המזרחי". הר' ריינס הוא בעל הרעיון של "תורת ישראל לעמ"י בארץ-ישראל". על שמו המושב "שדה-יעקב"(המושב הראשון של הפועל המזרחי).

ר' מאיר ברלין בר-אילן = נולד בשנת תר"מ בוולוז'ין לאביו הגאון הנצ"ב, ונפטר בשנת תש"ט. לאחר חתונתו עברו על יהודי רוסיה פרעות קשות ובעקבותיהם החליט להקדיש חייו במקום לתורה(כמו כל משפחתו) למען תנועת "המזרחי" מתוך מגמה לגרום לעליית יהודים רבים לא"י. בזמן מלחמת העולם הראשונה הוא מגיע לארה"ב ושוהה שם עשר שנים, שם הוא מקים את ה"ישיבה-אוניברסיטה" המפורסמת, ובמקביל הוא נלחם שיהודי ארה"ב יוכלו לחיות עפ"י אורח-חיים יהודי. הר' בר-אילן מגשים חלום ועולה לא"י, ופה מייסד את עיתון "הצופה", מקים ישיבה חקלאית בכפר-הרוא"ה, מייסד את ישיבת ההסדר הראשונה בקיבוץ כרם-ביבנה". על שמו של הר' בר-אילן ישנם רחובות ובתי-ספר רבים.

הר' יהודה לייב הכהן מיימון = נולד בשנת תרל"ה ונפטר בשנת תשכ"ב. ייסד ביחד עם הר' ריינס את תנועת "המזרחי", השתתף בכל הקונגרסים, ובשנת תרע"ג עלה לא"י. עם הקמת מדינת-ישראל התמנה לשר הדתות. בשנת תרצ"ז הקים את "מוסד הרב-קוק" - הוצאת ספרים של ספרי יהדות. פרסם ספרים ומאמרים רבים בנושא הציונות ולאחר מותו הוקם מכון תורני-מחקרי לזכרו בשם "יד הר' מיימון". הישוב "כפר-מיימון" בנגב קרוי על שמו.

הר' יעקב משה חרל"פ = נולד בשנת תרמ"ג ונפטר בשנת תשי"ז. היה תלמידו-חברו של הר' קוק ונודע ברבים בתור יהודי המסתגף. כיהן כראש ישיבת "מרכז-הרב" בירושלים עד יום מותו. כתב ספרים רבים, אך הידוע מכולם הוא "מי-מרום". הוא האמין שתקומת מדינת ישראל זה חלק בלתי נפרד מגאולתנו.

ר' כלפון משה הכהן = נולד בשנת תרל"ד ונפטר בשנת תש"י. מגדולי רבני ג'רבה, ועל אף עוני משפחתו גם עבד לפרנס משפחתו וגם גדל בתורה עד שבסוף ימיו הוציא כ- 150 ספרים. בשנת תרע"ט ייסד תנועה ציונית "עטרת-ציון" שעסקה רבות למען חיזוק ההתיישבות בא"י. הוא עודד תרומות לא"י, לימוד השפה העברית, ורכישת שטחים בא"י. בשנת תש"ט התכונן לעלות לא"י, אך מחלה קשה שבעקבותיה הוא נפטר מנעה זאת ממנו.

האדמו"ר החלוץ = נולד בשנת תרנ"א בפולין ונפטר בגיל 54 בשנת תש"ה. שמו- ר' ישעיהו שפירא, בן לשושלת אדמו"רים. היה דמות מיוחדת במינה בכל התחומים, והמפתיע מכל היה החלטתו לעזוב את ירושת האדמו"ר ולעלות לא"י. הוא ייסד את קבוצת העבודה הדתית הראשונה "סוללי-כבישים", ועזר להקים ישובים רבים שהבולט שבהם הוא "כפר-חסידיים" ליד חיפה. ידועה אמרתו "את הקב"ה אפשר לעבוד גם מעל סרקטור".

הר' יעקב מאיר = נולד בירושלים בשנת תרט"ז ונפטר בשנת תרצ"ט. היה הרב הספרדי הראשון ברבנות הראשית. בשנת תרל"ט היה ממקימי בית-חולים "משגב לדך" בירושלים. בשנת תרמ"ח נבחר לועד העדה הספרדית ומיד פעל לקירוב לבבות בין אשכנזים לספרדים. הוא פעל רבות לחידוש השפה העברית ובמקביל דחף להקים שכונות רבות בירושלים הבירה. בשנת תרס"ב הוא נבחר ל"ראשון לציון" אך רבו המתנגדים למינוי זה, ועל כן הוא פרש. עם ייסוד הרבנות הראשית בשנת תרפ"א הוא נבחר כרב ראשי ללא מתנגדים.

משה חיים שפירא = נולד בשנת תרס"ב בליטא. במשך תקופת לימודיו היה שותף פעיל בתנועת "המזרחי", וביחד עם שח"ל הוא עלה לא"י בשנת תרפ"ו לירושלים. לפני קום המדינה עסק באיחוד כל הארגונים שפעלו כנגד הבריטים. הוא זכה להיות ממנחי היסודות להקמת מדינת ישראל ועם הקמתה התמנה לשר העלייה והבריאות. לפני הבחירות הראשונות שנערכו הוא השקיע מאמצים לאחד את היהדות הדתית, והצליח, ובעצם הוא זה שהקים את תנועת המפד"ל (המפלגה הדתית לאומית) בשנת תשט"ו והיה מנהיגה שנים רבות. נפטר בשנת תש"ל, על שמו המרכז החינוכי "מרכז-שפירא" ליד ירושלים.

הר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג = נולד בפולין בשנת תרמ"ט ונפטר בשנת תשי"ט. היה הרב האשכנזי השני ברבנות הראשית אליה נבחר בשנת תרצ"ז לאחר פטירת הר' קוק. הר' הרצוג (אביו של חיים הרצוג, נשיא המדינה הקודם), לאחר שלמד תורה שנים רבות הלך לאוניברסיטה לתואר ד"ר. בשנת תרפ"ה נבחר לרבה הראשי של אירלנד, ועזר להקים בתי"ס יהודיים רבים. בשנת תרצ"ה הגיע לא"י וכאן פעל להקמת בתי-דין רבניים (מעין הסנהדרין של פעם), עסק בפתרון בעיות שהתעוררו לאחר השואה, ועזר בהצלת ילדים יהודים שהוסתרו במנזרים בשואה.

הרבנות הראשית = לא קל להקים במדינה שאינה קובעת חוקיה עפ"י תורה ומצוות מוסד שייחשב כסמכות ממלכתית שתנהיג את העם בתחום הדתי, ותפתור את בעיות היום יום שלו. בשנת תרפ"א (עוד בזמן שלטון הבריטים) הוקמה בעזרת הר' קוק הרבנות הראשית שזה היה תפקידה. החוק קבע שיש לרבנות שני רבנים ראשיים, אחד אשכנזי ואחד ספרדי המכונה "ראשון-לציון".

הר' בן-ציון מאיר חי עוזיאל = נולד בשנת תר"מ בירושלים ונפטר בשנת תשי"ג. אמו חלמה שיולד לה בו שיאיר את עיני עמ"י בתורה ולכן נקרא שמו "מאיר"(ו"בן-ציון" על שם שנולד בציון בירושלים). התייתם מאביו בגיל 14 ונאלץ גם ללמוד תורה וגם לפרנס את משפחתו. בשנת תרע"א נבחר לרבה של יפו, והחל לעבוד עם הר' קוק בעיקר בנושא קירוב לבבות בין העדות השונות. בשנת תרפ"א גלה לסלונקי, וכרב פעל רבות לעלייתם לא"י. בשנת תרצ"ט נתמנה כרב הספרדי השני ברבנות הראשית ובנוסף ענה לשאלות רבות בכל תחומי החיים שהופנו אליו.

הראי"ה = הר' אברהם יצחק הכהן קוק. נולד בשנת תרכ"ה בליטא, ונפטר בשנת תרצ"ה. הר' קוק היה ענק שבענקים, עליו אפשר לכתוב בלי סוף, ובקיצור, מגדולי הרבנים בדורות האחרונים. היה הר' הראשי האשכנזי הראשון והיה זה שייסד את מוסד הרבנות. אהבתו הגדולה לא"י גרמה לו לעזוב הכל ולעלות לא"י, וכאן הוא עובר ממקום למקום ונושא דברים על א"י ותורת-ישראל, הוא מייסד את ישיבת "מרכז-הרב", וכותב ספרים רבים, ספרים שעד היום מכוונים אותנו בדרך חיינו. הוא ייחס חשיבות רבה למפעל של הציונים החילוניים וראה בהם כמביאי הגאולה בזכות התיישבותם בארץ ישראל, הוא ניסה לקרב אותם ואהב אותם כמו את כל עמ"י.

ר איסר יהודה אונטרמן = נולד בליטא בשנת תרמ"ו ונפטר בשנת תשל"ו בגיל 90. כבר בצעירותו ידעו כולם שהוא יהיה גדול בתורה, ואכן מס' שנים שימש כרב, במס' מקומות, בעיקר באנגליה שם הקים חינוך תורני. בשנת תש"ו נבחר לרב העיר תל-אביב, שם הקים בתי דין שעסקו בפתרון בעיות של נשים ניצולות שואה, וכן דאג לכשרות בבתי המלון והמסעדות בעיר. בשנת תשכ"ד נבחר כרב הראשי האשכנזי השלישי ברבנות הראשית, ופעל להגברת לימוד תורה ולקירוב לבבות בין כל חלקי העם.

הר' שלמה גורן = נולד בשנת תרע"ח בפולין ונפטר בשנת תשנ"ה. מצד אחד גדול בתורה ובגיל 20 מוציא שני ספרים (ואחד מהם זוכה בפרס), ומצד שני שותף פעיל בארגון ההגנה ובמלחמה בבריטים. כשקם צה"ל הוא נבחר כרב הראשי לצה"ל, תפקיד אותו ממלא 24 שנים. לצה"ל הוא הכניס חוקים רבים שעוזרים לכל אדם דתי לשרת בצבא ללא בעיות הלכתיות. הר' גורן היה ממשחררי הכותל המערבי במלחמת ששת הימים. בשנת תשכ"ח נבחר כרב העיר תל-אביב, ובשנת תשל"ג נבחר **כרב האשכנזי הרביעי ברבנות הראשית**. הר' גורן כתב ספרים רבים העוסקים בנושאים רבים.

הר' משה צבי נריה = מייסד ישיבות בני-עקיבא ואבי "הכיפות-הסרוגות". נולד בשנת תרע"ג ונפטר בשנת תשנ"ו. בשנת ת"ש הלך לכפר-הרוא"ה וייסד את ישיבת בני-עקיבא, אותה ישיבה שגררה אחריה הקמת ישיבות ואולפנות רבות במהלך כל השנים. את הר' נריה יזכרו כולם כאדם שבזכותו החינוך הציוני-דתי קיים. הר' נריה חיבר את המנון בני-עקיבא. הר' נריה היה עד יום מותו ראש ישיבת "כפר-הרואה", דבר שלא מנע ממנו לכתוב ספרים רבים ולהקדיש את כל זמנו לחינוך ילדי ישראל.

"אליצור" = התנועה הדתית לאומית ראתה חשיבות גדולה לסיסמה "נפש בריאה בגוף בריא" ועל כן הקימה את האיגוד הספורטיבי "אליצור". "אליצור" נוסדה באופן רשמי בשנת ת"ש, ובתחילה הם היו אחראים על גיוס בחורים דתיים להגנה. היום פזורות אגודות "אליצור" בכל הארץ ומונות כ- 137 סניפים, המשתתפים בכל ענפי הספורט. השיא של אגודת "אליצור" הוא קיום "אליצוריה"-כנס עולמי של נוער יהודי לספורט.

המפד"ל = בשנת תשט"ז החליט השר משה חיים שפירא במקום "לבזבז" את הכוח הדתי במדינה יש לאחדו על-ידי הקמת מפלגה אחת שתקרא "המפד"ל"- המפלגה הדתית לאומית, והיא כוללת בתוכה את תנועות "המזרחי" ו"הפועל המזרחי". מעקרונות המפלגה: אחדות העם, עם ישראל בארץ ישראל על-פי תורת ישראל, הרבנות הראשית היא הסמכות הדתית הקובעת במדינה.

בנק המזרחי המאוחד = כל תנועה ציבורית צריכה שלושה דברים: אנשים, משמעת, כסף. תנועת "המזרחי" הבינה שכדי להתקיים צריך כסף ובמילים אחרות צריך בנק. בשנת תרפ"ג בועידת "המזרחי" העולמית החליטו להקים בנק הוא בנק המזרחי של היום, הכולל עשרות סניפים הפזורים בכל רחבי הארץ. בנק זה שירת בתחילה בעיקר את הציבור הדתי אך כיום בגלל רוחיותו באים להשתמש בשרותיו גם אנשים חילונים.

משהב = חברה לשיכון בנייה ופיתוח בבעלות "הפועל המזרחי", הבונה בישראל יותר מחמישים שנה. תחילת חברת הבנייה היה בשנת תרצ"ו בתור שתי חברות: "משכנות", ו"הבונה" אשר בשנת תש"כ התאחדו לחברה אחת. המסייר כיום ברחבי הארץ ימצא עשרות אלפי דירות המיועדות בעיקר לציבור הדתי-לאומי. כמו כן בנתה החברה מבנים ציבוריים ומבני חינוך

"הצופה" = עיתונה של תנועת "המפד"ל". נוסד בשנת תרצ"ז, אך הופיע רק 3 פעמים בשבוע. בשנת תרצ"ח הוא החל להופיע כעיתון יומי. מטרת העיתון היתה לייצג בציבור בצורה הוגנת ומדויקת את דעותיה של תנועת "המפד"ל" בפרט, ואת דעת הציבור הדתי-לאומי בכלל. העיתון מקפיד מאז היוסדו לספר ולהראות את הטוב שבחיים מצד אחד, ומצד שני לא לחסוך ביקורת היכן שצריך. דבר יוצא דופן יש בעיתון זה, דבר שלא מוצאים בשום עיתון אחר, הוא ההשתדלות להימנע בדיווחים מלעבור על איסור לשון הרע.

הרב רפאל שמשון הירש - גרמניה (1808-1888)
הקים את תנועת האורתודוכסיה החדשה במסגרת מלחמתו בתנועה הרפורמית בגרמניה. הוא שלל את התיקונים והשנויים של התנועה הרפורמית וטען כי יש לקיים את התורה על דקדוקיה ופרטיה. הוא טבע את האמרה **"טובה תורה עם דרך ארץ"**, קרא לשלוב תורה עם עבודה כפיים. הוא ראה באמנס' ברכה והאמין כי במסגרתה יוכלו היהודים לשמור מצוות ללא חשש. האמין בלאומיות היהודית ללא שלילת הגלות.

הרב יצחק ניסנבוים
ממנהיגי הציונות הדתית בפולין. למד בישיבת וולוז'ין והיה ממיסדי האגודה הלאומית **"נצח ישראל"** שפעלה למען הפצת רעיון שיבת ציון ולמען ביסוס ערכי היהדות. היה מעוזריו של הרצל. התייחס בחיוב ל"פועל המזרחי" כיוון שמצא בו את התגשמות השאיפה של חיבת ציון. מצא את מותו בגטו ורשה על שמו הקיבוץ **בארות יצחק**.

הרב בן-ציון מאיר חי עוזיאל

מראשי המזרחי בא"י. נולד בירושלים בשנת 1880 ויסד בה ישיבה. בשנת 1912 שימש כרבה הראשי של קהילת יפו. 1923 נתמנה לרב הראשי ושימש במשרה זו עד יום מותו ב-1954. חיבר ספרים בענייני הלכה ואמונה. השתמשו בפסוק "האמת והשלום אהבו" במכתביו ובצוואתו.

הרב ישעיהו שפירא

ממנהיגי תנועת "תורה ועבודה". נולד בפולין בשנת 1891 עלה לא"י והקים את הישוב הדתי הראשון **כפר חסידים** היה ידוע בכינוי "האדמור החלוץ". במאמרו **"ועשית הישר והטוב"** הדגיש הרב שפירא את חשיבות העבודה. הוא טען "שאת הקב"ה אפשר לעבוד גם על גבי הטרקטור".

הרב שמואל חיים לנדאו (שח"ל)

מחולל תנועת הפועל המזרחי. נולד בפולין בשנת 1892 והוסמך לרבנות, היה פעיל בתנועת המזרחי. טבע את המושג **"המרד הקדוש"** הוא שאף להקים התישבות יהודית סוציאליסטית על פי התורה.

יחיאל מיכל פינס

מן המשכילים העברים שביקש למזג את הטוב שבמסורת והמועיל שבהשכלה. הצטרף לחובבי ציון. בפולמוס בני גדרה נשלח מטעם חיבת ציון להשגיח על קיומו של אורח חיים דתי בישוב. שליחותו זו היתה הפשרה שהושגה בפולמוס זה.

זאב יעבץ - 1847-1924

מראשוני חובבי ציון ופעיליה. היה ממיסדי המזרחי וחיבר את הקול קורא שלה שהיה מעין מצעה המפלגתי של התנועה. על שמו מושב העובדים **כפר יעבץ** בשרון.

המזרחי

בשנת 1902 נוסדה בוילנא הסתדרות "המזרחי" (ר"ת: מרכז רוחני) כתנועה ציונית-דתית מאורגנת. תנועת המזרחי הוקמה בעקבות החלטת הקונגרס הציוני החמישי (1901 לפיה התנועה הציונית לא תסתפק בפעולה בתחום המדיני, אלא תעסוק גם בפעולה תרבותית. החלטה זו עמדה בניגוד לדעתו של הרב יצחק יעקב ריינס - אחד הרבנים המעטים שהצטרפו לקריאתו של הרצל - כי על התנועה הציונית להתמסר לפעולה מדינית בלבד. הוא התנגד להכללת פעולה תרבותית בתוכניתה מחשש לפגיעה בדת ובחינוך הדתי. תוכנית הפעולה של המזרחי, שנתקבלה בוועידת היסוד בוילנא ב-1902 קבעה ש"על המזרחי לאסוף סביבו את כל הציונים הדורשים לטהר את הציונות המעשית מכל תערובת זרה שאינה עומדת ביחס ישר לציונות המדינית והמעשית". נקבע שהסתדרות זו תהווה מעין מרכז מיוחד שיפעל למען הציונות ברוח דתית-לאומית. אז גם גובשה הסיסמה המבטאת את שאיפת המזרחי - "ארץ ישראל לעם ישראל על פי תורת ישראל". המזרחי הביא מהפיכה בלבם של רבים מצעירי הישיבות בהכריזו כי "תורה וציון הן שתי קדושות המשלימות זו את זו".

הפועל המזרחי

ארגון הפועל המזרחי הוקם בשנת 1922 ע"י חלוצים דתיים ומטרתו: "לבסס את מצב החברים בחומר וברוח ולאפשר את קיומם כפועלים דתיים...". האידיאולוגיה של גוף זה פותחה על ידי שמואל חיים לנדוי (שח"ל), הרב ישעיהו שפירא, ישעיהו ברנשטיין, ש"ז שרגאי ואחרים. היא ניתנת למיצוי בשם "תורה ועבודה" ומבוססת בעיקר על הרעיונות שהונחו ביסוד המזרחי, בתוספת התביעה לצדק סוציאלי ולחיים פרודוקטיביים כתנאי הכרחי לחיים בארץ-ישראל. לנדוי קרא לחלוצים הדתיים להניף את נס "המרד הקדוש" - מרד בדעת הקהל החרדי המתנכר לשילוב תורה ועבודה - למזג את הישן עם החדש ולבנות בארץ ישראל חיים המושתתים על לימוד תורה בצירוף עבודה של בניין ויצירה, המקיימת את עושיה ומובילה לתחיית העם בארצו. באותם ימים הקריאה לצאת לעבודה חלוצית בארץ ישראל היתה בגדר מרידה יוצאת דופן בסמכות הדתית השמרנית, שתנועת המזרחי ראתה בה סמכות ראשונה במעלה.

תורה מציון

ארגון זה שולח שליחים מישראל לכוללים תורניים ברחבי העולם היהודי. "הכוללים" ברחבי התפוצות עוזרים לקהילות היהודיות להלחם בבעיות ההתבוללות, לפתח מנהיגות ציונית צעירה. לגבש את הזהות היהודית ולחזק את מורשת ישראל. הארגון ממין, משבץ ומכין את השליחים ובני משפחותיהם בארץ לקראת יציאתם לשליחות בתפוצות. כיום יש למעלה מ- 82 כוללים ברחבי העולם עם יותר מ- 100 שליחים.

גרעינים תורניים

הגרעינים התורניים הלאומיים ברחבי הארץ מוקמים במטרה לבנות קהילות דתיות לאומיות בתוך ערים ועיריות פיתוח. קהילות אלו מושתתות על תרומה ומעורבות בחיי התרבות והחינוך בפעולות משולבות עם תושבי העיר. עד כה הוקמו למעלה מ- 50 גרעינים תורניים במקומות שונים בארץ הפועלים בתחומים רבים ומגוונים בניהם: בגנים, בבית ספר, חונכיות, הפעלת מועדוניות, פנימיות יום ועוד.

"מעגלי צדק"

העמותה נוסדה בשנת תשס"ד ע"י מספר פעילים חברתיים מירושלים במטרה להעלות לדיון ולעסוק בסוגיות חברתיות – כלכליות בזווית יהודית הלכתית. מהלך זה נעשה מתוך אמונה כי לתורת ישראל ולציבור הציוני דתי יש נקודת מבט ייחודית ביחס לגיבוש המדיניות החברתית כלכלית של מדינת ישראל וקביעת סדרי עדיפויות וסולם הערכים שלה. העמותה עוסקת גם בעקרונות יסוד חברתיים ובמדיניות הצדק מתוך הבנה כי מדינת ישראל היא מדינה ריבונית. העמותה פועלת במספר תחומים: הוצאת עלון "במעגלי צדק", עריכת כנסים, שבתות וימי עיון, בנושאים של יהדות וחברה, גיבוש פורום המורכב מרבנים ופעילים נוספים ונתינת תו תקן – תעודת כשרות חברתית שניתנת לבעלי עסקים שמתחייבים למלא אחר חובות בסיסיות כמו שכר מינימום כלפי העובדים שלהם.

"צוהר"

העמותה הוקמה ע"י קבוצות רבנים מהציונות הדתית במטרה להיות שותפים בעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל ולקרב אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות לעולם הדתי. אחד מהתחומים בהם צהר פועלת הוא פרוייקט הנישואין. הפרוייקט מורכב ממאגר רבנים ארצי הנכונים לערוך חופות לכל פונה, הם נפגשים עם הזוג לפני חתונתם בה מועלים נושאים שונים הקשורים למשפחה וזוגיות מתוך השקפה יהודית, וביחד הם בונים טקסט חתונה אשר יהיה משמעותי לבני הזוג. תחום נוסף הוא מוקד פניות ארצי באמצעות טלפון/ פקס / דואר אלקטרוני / מכתבים שבאמצעותו יכול הציבור הרחב בישראל לפנות לרב שיאזין לו באמפטיה, וינסה לפתור את בעייתו ולתמוך בו.

שירות לאומי

"האגודה להתנדבות" קיבלה על עצמה לפני למעלה מ- 30 שנה להקים מסגרת התנדבותית לבנות דתיות ולעודד בנות לשרת בשירות לאומי בשירותים חיוניים במדינת ישראל, תוך דאגה לחיזוקן הרוחני והדתי. המסגרת הוקמה לבוגרות החינוך הדתי המבקשות לשרת בהתנדבות את המדינה במשך שנה או שנתיים במקום צבא. לאחר מכן הוקמו שתי אגודות נוספות המרכזות בנות שירות לאומי הנקראות "בת-עמי" ו- "עמינדב". בנות השירות הלאומי יכולות לעסוק במגוון תחומים, כגון: חינוך על גווניו, מערכות הבריאות לסוגיהן, בתי אבות, קליטת עליה, רוחה, חוק ומשפט ועוד.

"מבראשית"

התנועה הוקמה בשנת תשס"ב על ידי הרב מרדכי אלון במטרה להגביר את הזיקה ואת הקשר בין אדם לחברו, בין העם לתרבותו, אלוקיו ומורשתו. התנועה יוזמת פעילויות חינוכיות רוחניות וחברתיות ומניעה אנשים ללמוד ולהתנדב. לדוגמא: בחינוך היסודי הדתי מציעה התנועה לימוד משותף של ההורים וילדים ועוד מגוון פעילויות שונות כגון: מבצע כיבוד הורים ושבת, כינוסים מיוחדים לקראת פורים, ציורים וסדנאות ועוד. מוקד הפעילות הוא בלימוד שבועי קבוע של הורה וילד בארץ ובתפוצות. כיום משתתפים בתוכנית למעלה מ- 50,000 ילדים ו- 16,000 הורים.

"עוד"

תנועה לילדים בגילאי 6-10 התנועה הוקמה בחסות עמותת "עייירת לי" בשנת תשמ"ח ע"י השר לשעבר מר יוסק'ה שפירא במטרה ליצור מסגרת חינוכית בלתי פורמלית לשכבות הצעירות של בית הספר היסודי לקראת השתלבותן בתנועות הנוער. התנועה מחנכת לאהבת התורה, הארץ, עזרה לזולת, ערכים ומידות. כיום קיימים כ- 120 סניפים ובהם למעלה מ - 13,000 חניכים.

"לאורו נלך"

תוכנית עשייה לזכרו של הרב נריה זצ"ל, התוכנית החלה בשנת תשנ"ט עם ארבעים תלמידים בישיבה התיכונית בקרית ארבע והיא הולכת וגדלה וכיום היא פועלת בקרב אלפי שמיניסטים. בתוכנית יוצאים השמיניסטים פעם בשבוע באופן קבוע להתנדבות בערים וביישובים הנמצאים במרחק של עד שעה נסיעה ממקום לימודיהם. ההתנדבות מתבצעת במוסדות חינוך ורווחה ובעוד תחומים הנצרכים במקום ההתנדבות. התוכנית נועדה לחבר את השמיניסטים לעשייה ולהתנדבות למען ישראל על כל שכבות האוכלוסייה שבו.

מדרשות לבנות

המדרשה הראשונה לבנות פעלה באוניברסיטת בר אילן ולפני כ - 10 שנים הוקמו " מדרשת הרובע" ומדרשת "ברוריה" המדרשה הראשונה ללימודי היהדות לאחר התיכון. המדרשות מיועדות לבנות הרוצות ללמוד תורה ולהעשיר ולבנות את עולמן הרוחני ולהרכיב את ידיעותיהן בספרות התורנית וללמוד תורה לשמה. כיום ישנן כ-20 מדרשות תורניות לבנות, הפזורות ברחבי הארץ, שבעה לומדות כ- 850 בנות, לפני שירות לאומי וצבאי ואחריו, בתכנית מלאה של שנה תמימה המוקדשת ללימודים, ועוד כ - 2000 נשים ונערות בתוכניות חלקיות של ימי לימוד שבועיים. תוכנית הלימודים והתכנים הנלמדים במדרשות משתנים ממדרשה למדרשה וכוללים לימודי אמונה ומחשבה, הלכה וחסידות, מידות ומוסר, ובחלק מהמדרשות אף תלמוד.

ישיבות ה"הסדר"

בשנת תשי"ד הוקמה "כרם ביבנה" - ישיבה ראשונה שהוקמה ויעודה לבני הנוער חובשי הכיפות הסרוגות. ראש הישיבה הראשון היה הרב חיים יעקב גולדוויכט זצ"ל. מאז הוקמו ישיבות "הסדר" רבות אשר מחנכות לחיי תורה ומדינה בשילוב עם צבא ונותנות מענה לרצון להתגייס מתוך מסגרת תורנית וערכית. תוכנית ה"הסדר" כוללת לימוד במשך כשנה לפני הצבא, לאחר מכן כשנה וחצי צבא ולאחר מכן חזרה לישיבה להמשך לימוד.

תורת ישראל ספר חיים קדוש מצוות הלכה	עם ישראל אנחנו מדינה ארץ ישראל תורת ישראל אנשים	ארץ ישראל לגור עם ישראל קדוש בית תורת ישראל
כיסופים גרעין געגועים צומח ארץ ישראל גוש קטיף	מורשה מסורת תורה ארץ ישראל מתנה הקב"ה	תורת עיר ממשלה היהודים דמוקרטיה ארץ ישראל
עליה סל קליטה הגירה מטוס ירידה ארץ ישראל	חלוצים עליה הקמת המדינה ארץ ישראל ייבוש ביצות עם ישראל	אהבת הארץ גוש קטיף והשומרון מצווה עם ישראל תורת ישראל החיישבות

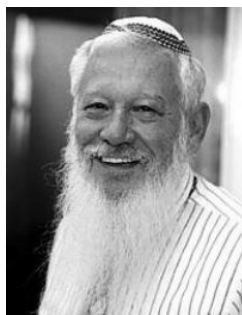

נספח 4

יש לצלם בהגדלה את התמונות ולתת לחניכים לזהות (מצ"ב חומר על כל דמות / מוסד. מומלץ לספר אחרי שהחניכים זיהו)

1

2

3

6

5

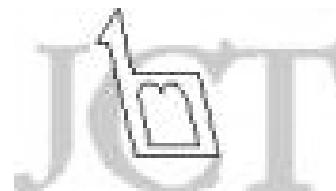
4

9

10

7

12

8

11

13

1. דרור וינברג

"כל מי שהכיר את דרור, לא יכול היה להתפלא על האופן בו נהרג: בראש חייליו, מסתער כדי לחלץ נפגעים ולפגוע במי שיורה עליהם" אמר אלוף פיקוד המרכז, משה קפלינסקי.

דרור וינברג – מפקד חטיבת חברון, נהרג עם 11 מחייליו, שוטרי מג"ב ואזרחים, בקרב עם חוליית הג'יהאד האיסלאמי בחברון.

דרור, בן 38 במותו, תושב ירושלים ואב לשישה, הוא ההרוג הבכיר ביותר של צה"ל מאז פרוץ העימות בשטחים.

דרור נולד בכפר סבא ולמד בישיבת מרכז הרב בירושלים. התגייס לסיירת מטכ"ל וראה בשירותו זה שליחות עצומה. לאחר תקופה קצרה בסיירת, נשלח דרור לקורס קצינים וקיבל את אות החניך המצטיין. וינברג חזר לסיירת כמפקד צוות, ולאחר מכן שימש כמפקד פלוגה בגדוד 890 של הצנחנים. דרור התקדם לתפקיד מג"ד בצנחנים, ומח"ט חברון.

חייליו זוכרים אותו צועד תמיד בראש, קטן קומה, מצוק, נמוך כמעט בראש מהמא"גיסט שלו, וחובש כיפה סרוגה.

דרור היה נשוי להדסה, ואב לשישה ילדים. לדבריה, הם גרו בקרית משה על מנת להיות קרובים לתלמידי חכמים ולעולמה של תורה. הבית שילם מחיר כבד בעקבות שירותו של דרור בצבא, ולכן היה חשוב להם לקבל כוחות ממקור תורני. כל שבת היה דרור לומד עם הרב עודד וולנסקי, למרות עייפותו מהשבוע כולו.

דרור היה איש אמת, מקפיד על קלה כבחמורה, פועל מתוך שליחות ועוצמות של קודש, ומתוך אותן עוצמות ואחריות – נהרג בערב שבת קודש.

2. פרופסור ישראל אומן

מהאוניברסיטה העברית הוא אחד משני הזוכים בפרס נובל לכלכלה לשנת 2005; הזוכה האחר הוא פרופסור תומס שלינג מאוניברסיטת מרילנד. השניים זכו בפרס על מחקריהם בתורת המשחקים.

אומן נולד בשנת 1930 בגרמניה, ומשפחתו היגרה לארצות הברית כשהיה בן 8. הוא בעל תואר ראשון במתמטיקה מאוניברסיטת סיטי קולג' בניו יורק, ותואר שני ודוקטורט מהמכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס (MIT) בשנת 1956.

הוא עלה לישראל והצטרף לסגל האקדמי של האוניברסיטה העברית בירושלים, בה עבד עד שפרש לגמלאות בשנת 2001. בנו שלמה אומן נהרג במלחמת שלום הגליל וע"ש קרוי סניף עזרא "שלמה תלפיות".

3. אורי אורבך

אורי אורבך, תושב ירושלים, בוגר ישיבת ההסדר בקרית שמונה, נשוי ואב לארבעה ילדים, החל את דרכו התקשורתית ככתב זוטרי במקומון בעיר הולדתו – פתח תקווה. הוא המשיך בכתיבה וערכיה של עיתון הילדים "אותיות", כתיבה בעיתון "נקודה", והיה חבר למשך

מספר חודשים בערוץ "תכלת" בטלוויזיה. אורי כתב עשרה ספרי ילדים, ביניהם: סבא שלי היה רב, אולי בשבת יזרקו סוכריות, באיזה שבט אתה?, הצילצול נועד למורים, אסור להפוך תנין בשבת ועוד.

הוא מעביר הרצאות בנושאי תקשורת חרדית וחילוניות. אורי ידוע שציוני דתי בעל דעות ימניות ניציות. תכניותיו עוסקות בביקורת מצד ימין על הממסד והתקשורת פולמוסים פוליטיים, יחסי דתיים-חילוניים וסאטירה פוליטית.

4. זרח ורהפטיג

(2 בפברואר 1906 - 26 בספטמבר 2002), פוליטיקאי ומשפטן. נולד ברוסיה ורכש את השכלתו המשפטית באוניברסיטת ורשה בפולין. איש תנועת המזרחי עוד מנעוריו. סגן יו"ר המשרד הארץ ישראלי בורשה בשנים 1936-1939. כיהן

כציר בקונגרס הציוני ה-17 עד ה-21. היה סגן נשיא הפועל המזרחי וחבר בוועד הפועל של הקונגרס היהודי העולמי. שימש כיו"ר הוועד להצלת יהודי פולין. עלה ארצה ב-1947. השתלב בתפקידי מפתח במפלגתו והיה נציג הפועל המזרחי בוועד הלאומי, שם ייסד

את המחלקה לחוק ומשפט. היה בין מנסחי החוקה של מועצת המדינה הזמנית, בה היה חבר. היה בין החותמים על מגילת העצמאות. כיהן כחבר כנסת מן הכנסת הראשונה ועד התשיעית. בין תפקידיו: יו"ר ועדת חוקה, חוק ומשפט. כן היה חבר בוועדת

חוץ וביטחון. למשפט עברי בקולטה (1952-1958).
ב-1948 הקים וניהל את המכון לחקר המשפט העברי במשרד המשפטים. ממייסדי אוניברסיטת בר אילן ויו"ר הוועד המנהל של האוניברסיטה. כמו כן, היה מרצה

למשפט עברי באוניברסיטה העברית בין השנים 1948-1963. כיהן כחבר בממשלות ה-10 עד ה-15 (1960-1974) כשר הדתות. לפני כן היה סגן שר במשרד זה

5. אדיר זיק

אדיר זיק נולד למשפחה חילונית. בגיל ארבע הכיר לראשונה את השבת, ובגיל שש ביקש מהוריו ללמוד בבית ספר דתי. אדיר היה קומונר בנח"ל וחבר בגרעין "אמונים" בבני עקיבא. למד תואר ראשון בגיאוגרפיה והיסטוריה, ועל מנת ללמוד קולנוע נסע לארה"ב. בחירתו של

אדיר בתחום הקולנוע היתה ייחודית ומלאת שליחות. הוא ויתר על עבודות רבות כיוון שכללו שידורים בשבת, הקפיד שכל התכניות שהוא ביים תשודרנה רק בימי חול, והשתדל להעלות את מודעות עמיתיו לחגי ישראל.

אדיר היה חסיד גדול של ההתיישבות ביש"ע ותמך בה באופן אישי ומעל גלי האתר בשידוריו ותכניותיו בערוץ 7. לאחר כחמש שנות מאבק במחלת הסרטן, נפטר אדיר זיק, עיתונאי לוחם, איש אמת אמיץ, בעל ואב, נאמן הארץ, העם והתורה. בן 71 היה במותו.

6. עין הנצי"ב

זה היום עשה ה' – נגילה ונשמחה בו" – זו הברכה בה נתברכו חברי קבוצת "אמונים" ב ט"ו בשבט תש"ו ביום עלייתם על הקרקע – הנקודה השלישית של הקיבוץ הדתי בעמק בית שאן. מאז עברו חמישים וחמש שנה, ומדי שנה, ביום החג, אנו מברכים ומתברכים בברכה זו. מודים על הנעשה ומבקשים על העתיד.

עין הנצי"ב – נקראת כך על שם המעיין הנובע בפאתי הקבוצה, ועל שם הרב נפתלי צבי יהודה ברלין, ציוני דתי שהטיף לעליה ולהתיישבות בארץ. הנקודה מנתה בתחילת דרכה חברים מעטים. קבוצה של בוגרי הכשרות מגרמניה – שישבה שמונה שנים בחולות ראשון לציון, ושם נולדו גם הבנים

הראשונים. קבוצה זו שכבר גיבשה לעצמה אורח חיים של "תורה עם דרך ארץ" וטפחה את דמות "החלוץ תלמיד חכם" הטביע את חותמה על דמותה של הקבוצה החדשה. והשפעתה ניכרת עד היום. עם השנים, התרחבה הקבוצה והפכה מגוף אחיד ומגובש לקבוצה רב-גוונית ותוססת.

סמוך לקום המדינה, הצטרפו חברי עלית הנוער מצרפת, הולנד, בלגיה, וצ'כיה, שבאו מהתופת, מאימת השואה, אך הביאו עימם רוח חדשה ותרבות עשירה. בתחילת שנות החמישים, הגיע גרעין "גאולים", ובתחילת שנות השישים, גרעין "יבנה" שהם חניכי התנועה בארץ שבחרו להגשים את דרך תורה ועבודה.

אחריהם עברו הבנים חוזרים שניים עובדות והמחזורים הראשונים של הבנים חוזרים הביתה אחרי שירות. עשרות מבינים בנו ביתם בעין הנצי"ב וזכינו לראות בנים ובני בנים. עין הנצי"ב מצטיינת ברגישותה להבנת החבר וצרכיו, ושמה דגש על הצד החברתי-אנושי – הדגשה של היחד, של השותפות, באה לידי בטוי ביום-יום ובימים של חג, נלצערנו גם בימים של שכול.

7. מכון לב

מכון לב הינו מוסד אקדמי לגברים, וחזונו – לעצב דמות מהנדס ומנהל ירא שמייים, שישתלב עם תום לימודיו בחיי העשייה והיצירה המדעית והטכנולוגית בישראל.

לשם כך נבנה בית המדרש לצד בניין האקדמיה, והתלמידים זוכים לשלב לימודים תורניים

במסגרת ישיבה גבוהה, עם לימודים אקדמאיים לתואר ראשון בהנדסה וניהול. המכון הוקם בשנת התשכ"ט (1969) בירושלים ע"י פרופסור זאב לב ז"ל, שכיהן כנשיא ורקטור ראשון למכון. כאשר נפתח המכון, היה השימוש השגרתי במחשבים, רובוטיקה, אופטיקה ולייזרים נחשב למדע בידיוני. על המכון היה לשלב את המדע והטכנולוגיה שהיו בהתהוות, עם לימודי היהדות ועם הצרכים של העולם הדתי. מאז ועד היום הכשיר המכון גרעין גדול של מהנדסים המשרתים שירות ארוך בצה"ל במקצועות התמחותם. רבים מהבוגרים ממלאים תפקידי מפתח בדרגות הפיקוד במערך הטכנולוגיה של צה"ל. מכון לב היווה גם חממת גידול לחברת "אופיר אופטרוניקה", מרכז י.א. נבנצאל לבטיחות אנוש ומניעת תאונות, המרכז לערכים בעסקים ואחריות חברתית, מרכז קיוקין לעיבוד תמונות רפואיות, והמרכז לחקר הנהיגה ומניעת נפגעים. בנוסף הוקמה מכינה כדי לאפשר לסטודנטים, לאחר שירותם הצבאי, להשלים את בחינות הבגרות ולהמשיך בלימודים אקדמאים. בשנים האחרונות, נפתחה מסגרת דומה לבנות – "מכון טל" ללימודי הנדסה ומדשרה תורנית.

8. המפד"ל

בשנת תשט"ז החליט השר משה חיים שפירא במקום "לבזבז" את הכוח הדתי במדינה יש לאחדו על-ידי הקמת מפלגה אחת שתקרא "המפד"ל". המפלגה הדתית לאומית, והיא כוללת בתוכה את תנועות "המזרחי" ו"הפועל המזרחי". מעקרונות המפלגה: אחדות העם, עם ישראל בארץ ישראל על-פי תורת

9. אמונה

אמונה נוסדה בשנת תרצ"ה 1935 במטרה לקדם את הרעיון הציוני-דתי בקרב נשים ומשפחות בארץ ובעולם. אמונה מהווה חלק מן ההתנועה הציונית, הדתית לאומית בישראל. אמונה מקרבת לשורותיה כל אשה דתית לאומית לאומית שומרת מצוות, המזדהה עם עקרונות התנועה. אמונה רואה חשיבות מיוחדת בחיזוק התא המשפחתי, היא מפעילה מדרשה ללימודי האישה והמשפחה. מרכזים מקצועיים לייעוץ ולטיפול המשפחה ולייעוץ משפטי וכן מרכזים חינוכיים להעמקת ערכי המשפחה. אמונה פעילה במאבק נגד אלימות ולהגנה על הפרט ועל החלשים בחברה. בין היתר, בנתה ומפעילה בתי ילדים, מעונות יום רב תכליתיים, קלט חירום ומקלט חירום לילדים בסיכון ופועלת לסיוע לנשים ומשפחות במצוקה. אמונה שואפת לקידומן של נשים לתפקידי מפתח בחברה ולהשפעה בקהילה. אמונה פעילה בחקיקה למען האשה בישראל ומהווה גם כתובת לנשים הנזקקות לסיוע במערכת בתי הדין הרבניים. אמונה מהווה מרכז לפעילות התנדבותית, תורנית וחברתית, לנשים-בסניפים ובחוגים ברחבי הארץ. אמונה דואגת לרווחת האישה העובדת.

10. בראש יהודי

עמותה העוסקת בהעמקת הזהות היהודית בכל שכבות האוכלוסיה, על מנת לתת מענה לצרכים רוחניים ותרבותיים. מרכז העמותה נמצא בתל אביב, ושם נערכים שיעורים לדתיים ולחילוניים בנושאים שונים ומגוונים: תנ"ך, חסידות, פרשת השבוע, פרקי אבות, ותורת הרב קוק. את העמותה מנהל ישראל זעירא, בוגר עזרא בני ברק.

11. אמ"ת

הרשת מחנכת את תלמידיה ברוח הציונות הדתית המקורית, המדגישה את השילוב וההשלמה שיש במדינה יהודית דמוקרטית. מוסדות אמ"ת פזורים בכל רחבי הארץ.

ברשת מגוון של מסגרות חינוך, בעלות אופי שונה: בתי ספר יסודיים ותיכוניים, פנימיות וכפרי נוער, אולפנות וישיבות, מכינה קדם צבאית, מדרשה וישיבת הסדר. אוכלוסיית התלמידים מגוונת ביותר וכוללת תלמידים מערי פיתוח, לצד תלמידים משובים מבוססים. בוגרי אמ"ת משתלבים הכל תחומי העשייה במדינת ישראל.

12. הרבנות הראשית לישראל

היא המוסד הרבני העליון במדינת ישראל וכוללת את בית הדין הרבני הגדול ומערכת השולטת על מינוי רבנים ודיינים, התקנת תקנות, הפעלת מערכת הכשרות ועוד.

מהרבנים הראשיים עומד בראש מועצת הרבנות הראשית או בית הדין הרבני העליון, כאשר הם מתחלפים באמצע הקדנציה. (1980), נקבע כי במועצה יכהנו 10 חברים במקום 6 ומלבדם יכהנו לתקופה של 10 שנים והם אינם יכולים להתמודד לכהונה שניה.

ומחציתם אשכנזים, שנבחרו על ידי האסיפה הבוחרת את הרבנים הראשיים. החל משנת תש"ס (1980), נקבע כי במועצה יכהנו 10 חברים במקום 6 ומלבדם יכהנו לתקופה של 10 שנים והם אינם יכולים להתמודד לכהונה שניה.

בניגוד לתפקיד החכם באשי שקדם לה, ברבנות הראשית מכהנים שני רבנים, אשכנזי וספרדי, שמחזיק גם בתואר המסורתי הראשון לציון. כל אחד 6 חברים מחציתם ספרדים

האשכנזים והספרדים, כל אחד מחצית הקדנציה. הרב הראשי לצה"ל יהיה חבר במועצה, אך ללא זכות הצבעה.

13. בר אילן

1948. מדינת ישראל קמה. בעיני רוחו של איש אחד נרקם חלום... להקים מוסד להשכלה גבוהה במדינה היהודית החדשה, "שבו ילמדו לימודי יהדות ותורה לצד כל הידע החדש ביותר בתחומי המחקר העיוניים". "אוניברסיטה אשר תוכיח, כתב אדריכל ומייסד האוניברסיטה פרופסור פינחס חורגין "כי היהדות איננה אורח חיים, מנותק מן החקירה המדעית ומהידע של העולם הגשמי..."

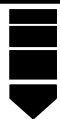
מתחילת פעילותה הציבה בר אין את המעורבות בקהילה בראש מעייניה. התלמידים והמורים בשנה הראשונה בילו את חופשותיהם בביצות עמק בית שאן ובעמדות השמירה לאורך הירדן, במחנות חפליטים של יהודים ובין קבוצות עולים חדשים, ובבית החולים תל השומר הסמוך בימי מבצע קדש. עם השנים, הלך והתפתח תפקידה של האוניברסיטה בחברה הישראלית.

האוניברסיטה הישראלית. ותלמידה יזמו פרויקטים רבים בחברה ובקהילה, ובהם למשל, שיקום אסירים, חנוכות ורשת של יועצים סוציאליים בערי פיתוח. כיום, בתי הספר הגדולים בארץ לחינוך ולעבודה סוציאלים, והפקולטה הגדולה בעולם ללימודי יהדות פועלים בבר-אילן.

ריק

ש ע ר ח מ י ש י

ממנו יושע

לתקן עולם

החוט
המשולש

לדרכנו

עזראים כולנו קדימה

פירק הסיכום - פירק
הגבאים:

רצינו להיבנות ולהגדיל
אחדנו את משמעות השינוי
להיות "אור לגויים"
הבנו כי חילוי המשימה
מחנה בגיי העם כולו
במדינתו בארץ ישראל. מחנה
הגורם

הכרנו את הציונות הדתית
כדרך המיישמת עקרונות אלו
ומובילה למימוש ייעודנו.
ועכשיו אנחנו, הגוף כפרט,
כקבוצה, כסניף וכגנוסה -
כל מעשה שלנו משמעותי
להצאת העדה, ככולנו
להשפיע.

לא בחיל ולא בכח

השלבים בדרך לגאולת עולמים
מאמר בסיס לפעולה מס' 15 – "כולנו שגרירים"

הרב זלמן ברוך מלמד שליט"א

הפטרת שבת חנוכה היא בנבואת זכריה, בה נאמר: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה וגו'". כל המראה הזה בא ללמד על דבר ד' אל זרובבל לאמר, "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ד' צבאות".

נבואה זו מדברת על העתיד, כפי שמתרגם יונתן את הפסוק הבא "מי אתה הר הגדול לפני זרובבל למישור והוציא את האבן הראשה תשואות חן חן לה". ובתרגום יונתן: "ויגלה המשיח שנישא שמו מלפנים וישלוט בכל המלכויות". וכל זה יהיה לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ד' צבאות.

הגאולה השלמה שאליה אנו שואפים היא לא רק גאולת עם ישראל בלבד, אלא גאולת העולם כולו. הגאולה השלמה עתידה היא להיות כדברי הנביא ישעיהו שניבא: "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ד' ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו. כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים".

הדרך להשיב את כל העמים אל ד' אינה יכולה להיות בכח הזרוע, אינה יכולה להיות בכפיה. הגם שעם ישראל ברוב כישרונו לא מן הנמנע שיוכל לפתח בעתיד באמצעים טכנולוגיים, דרכים לשיבוש מערכות המחשבים בעולם, ושיהיה לו היכולת לאיים וללחוץ על העולם לקבל את דרכו. אך גם אם נגיע לכך שתהיה לנו עוצמה כזו שנוכל להשתלט על העולם, לא זו הדרך להגשמת חזון הגאולה השלמה. לא בחיל ולא בכח, אלא בהסברה ושכנוע שתביא להכרה עמוקה של אמונה בד' אלקי ישראל.

לשם כך, ראשית עם ישראל בעצמו צריך לשוב אל אמונתו, להאיר בתוכו את אורה של תורה באור גדול, לחשוף את מעמקיה של האמונה, לחדור לתוך פנימיותה, ומתוך כך לרומם את מידותיו ומעשיו, שיהיה הוא למופת באופיו ובהליכותיו. עם שיכירו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא על ישראל. כל עוד יהיה איזה חסרון בעם ישראל שעדיין לא תוקן, כל עוד יהיה איזה רבב בהתנהגותו של עם ישראל שעדיין לא טוהר, לא יוכל הוא להשפיע על העולם כולו.

לשם תיקונו השלם של עם ישראל עליו לשוב לארצו, לאויר ארץ-ישראל המככים, לשמים של ארץ-ישראל המשפיעים שפע של קדושה, וטוב עליו, לאדמת ארץ-ישראל המצמיחה טבע ישראלי עצמי בריא מתוקן במידות טובות ונאצלות.

על מנת שעם ישראל ישוב לעצמו לארצו ולתורתו בשלמות, צריך שהגרעין הפנימי שבתוכו, אנשי האמונה והתורה, יוסיפו שלמות בעצמם, יעמיקו את אמונתם, יעלו במעלות התורה ויתקנו את מידותיהם ומעשיהם, שהרי שם-שמים מתאהב על ידם. עם שהבריות יאמרו עליהם: אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה. פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו. עליו הכתוב אומר "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר".

זהו המסלול לגאולה השלמה של כל העולם, ועל זה תחול סייעתא דשמיא ושפע של רוח-הקודש אשר תאיץ את הדרך ותחיש את הגאולה. ראשית תיקון עולם התורה, ומתוך כך תיקון עם ישראל כולו, ומתוך כך תיקון העולם כולו. כשיודעים את המגמה האחרונה, גם התחלת הדרך מקבלת משמעות גדולה. אנחנו נמצאים כבר הרבה אחר ההתחלה, ובימי החנוכה נוסיף אורות הלוח ואור הלוח ואור.

מתוך: אתר ישיבת בית אל, כסלו התשס"ד

פעולה זו מתבססת על מאמרו של הרב
מלמד "לא בחיל ולא בכח" חובה לקרוא
לפני העברת הפעולה

כולנו שגרירים

מטרת הפעולה:

- ◀ החניכים יהיו אישיות לדוגמה.
- ◀ החניכים יהיו שגרירים טובים וראויים לדרכינו בקרב הציבור כולו.

מבנה הפעולה:

1. המחשת צורך – היחס לציונות הדתית לאורך השנים.
2. המחוייבות הגדולה בייצוג דרכינו.
3. הורדה ליומיום.

מהלך הפעולה:

1. המחשת צורך – היחס לציונות הדתית לאורך השנים

ציר שבצדו האחד לב ובצד השני X. כל קבוצת חניכים מקבלת קטע (נספח 1) וממקמת אותו לפי היחס שיש לדעתה לכותב כלפי הציונות הדתית (אוהב או שונא).

לחניכים קטנים: כל חניך מקבל ציורים של לבבות ו Xים. החניכים מסתובבים בין הקטעים (נספח 1) ושמים בניילונים שמוצמדת לכל קטע לב או X לפי היחס שיש להבנתם לכותב כלפי הציונות הדתית. מעבר על השנים בהן נכתבו הקטעים השונים. דיון: מה יצר את השינוי?

מה הוביל אותנו מלהיות הציבור הכי מוערץ במדינה, לציבור שנתפס כקיצוניים מטורפים פורעי חוק וסדר?

2. המחוייבות הגדולה בדרכינו – למה מפריע לנו שזו התדמית שלנו?

שעון פגישות – כל חניך מקבל כרטיסיה עם סיפור על דמות או מוסד (נספח 2), ושעון פגישות (נספח 3). עליו לקבוע פגישות עם חניכים שונים בכל שעה. אומרים שעה וחניכים שקבעו באותו זמן נפגשים ומספרים זה לזה על הדמות / המוסד שלהם. (ניתן לתת לחניכים שאלון למילוי לכל מפגש, אם זה יגרום למפגשים להיות יותר רציניים – נספח 4).

כל הדמויות והמוסדות הם מהציונות הדתית. יש בדרכינו המון טוב והמון אמת ובאחריותנו להפיץ את זה. במהלך השנים השתנתה תדמיתנו מכל מיני סיבות. אחת מהן היא התנהגות של פרטים. התקשורת לקחה סיפורים של אנשים

ומוסדות מכוחותינו והפיצה אותם עוד ועוד וכך נוצרה תדמית שלילית. עלינו האחריות לטהר את שמנו באמצעות אותה התנהלות בדיוק – להיות פרטים טובים וראויים שיעוררו התפעלות חיובית.

כל הדמויות והמוסדות האלו נישאים על גבינו, בהתנהגות של כל אחד ואחד מאיתנו יש השפעה על היחס של העם כולו אליהם, וזו אחריות גדולה.

חשוב לציין שאנחנו לא עוסקים בשיפור התדמית שלנו בגלל שאנחנו רוצים מועדון מעריצים, אלא בגלל שיש לנו דרך אמיתית ומשמעותית להשגת מטרתו של עם ישראל בעולם. הדרך הזו צריכה לכלול את כל העם, ואם חלקים בעם נגדינו – אנחנו יוצרים פקק בהתקדמות של עם ישראל ליעודו.

אם אנשים יתנו חינוך יהודי לילדים שלהם כי הם רואים שהילדים הדתיים מנומסים – אנחנו מתקרבים למטרה, אם אנשים ימנעו מלקיים מצוות כי בעיניהם כל מי שדתי מושחת – אנחנו מתרחקים ממנה...

3. הורדה ליומיום

הלכות ת"ת מהרמב"ם (נספח 5) – מקריאים את תחילת ההלכה והחניכים מנחשים אילו הנחיות יש בהמשך, מה מצופה מתלמיד חכם (ביום חול אפשר ורצוי לכתוב מה שהחניכים אומרים).

ממשיכים את הרמב"ם – מה שמצפים מאיתנו אלו דברים של דרך ארץ, התנהלות מוסרית ראויה לשמה. כל אחד יכול וצריך לעשות את זה, כל אחד נושא על גבו אחריות כבדה – ומסוגל למלא את השליחות כראוי.

לחניכים קטנים: ילד עם כיפה (נספח 6) או דברי הגמרא ביומא (נספח 7) – פשוט להיות ילדים טובים, זה מה שמצפים מאיתנו, זה מה שיכול לעשות את השינוי...

מפזרים ציורים (נספח 8) וכל אחד בוחר ציור ומסביר דרכו מה הוא מקבל על עצמו ואיך הוא נעשה שגריר טוב יותר לדרכינו. כדאי לשים גם דפים ריקים וצבעים ולאפשר למי שרוצה לצייר משהו משלו.

לחניכים קטנים: אמנה קבוצתית והחתמת החניכים בטקס רב רושם (רעיון לאמנה מופיע בנספח 9), כדאי לכתוב סעיפים שמתאימים לחניכים שלך, ונוגעים בנקודות ששייכות לחייהם.

הקטנים הגדולים / אסתר קל (נספח 10) – כל אחד יעשה מעשה קטן ויחד נרכיב מציאות טובה יותר בעז"ה (ובעזרתנו...)

העשרה:

את אחי אנכי מבקש / יונתן יעקובי

אחי אל תתנתק / אלישיב רייכנר

הכיפה תהיה ראש הגשר / חמי ראם

וואלה

חדשות, מערכת וואלה!

מתגבשת החלטה שלא לגייס את "נוער הגגות"

יום שבת, 20 באוגוסט 2005, 0:01 | מאת: מערכת וואלה!

שר הביטחון והרמטכ"ל התבטאו בחריפות על מקום המתפרעים בשורות צה"ל. מופז: "זו עבריינות לשמה". מזוז: "ייעצרו מסתננים שיחזרו לרצועה"

וואלה

בצה"ל

מתגבשת

החלטה שלא

לגייס את

"נוער הגגות",

שהתנגד בכוח

לפינוי

ההתנחלויות

בצה"ל מתגבשת החלטה שלא לגייס את "נוער הגגות", שהתנגד בכוח לפינוי ההתנחלויות בגוש קטיף. זאת, בנוסף לכתבי האישום שיוגשו נגדם. שר הביטחון, שאול מופז, אמר אתמול על נוער הגגות בכפר דרום, כי "זו עבריינות לשמה - לכאלה אין מקום בשורות צה"ל".

הרמטכ"ל, רב אלוף דן חלוץ, אמר אף הוא כי הנערים שנעצרו על הגגות והתפרעו בעת פינוי היישובים לא יגויסו לצה"ל כל עוד הוא בתפקיד. בקול ישראל דווח, כי חלוץ אמר שמספר המתפרעים היה קטן מההערכות המוקדמות, אך הבטות, האלימות, החוצפה והמשיחיות - הן תופעות הצריכות לעורר הרבה שאלות. עוד אמר חלוץ, כי לא נפסקו המסרים הכפולים שהעבירו ראשי המתנחלים לציבור שלהם.

בעיתון "הארץ" דווח, כי היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז ופרקליט המדינה, ערן שנדר, הנחו את המשטרה לעצור ולהביא בפני שופט כל מסתן שהוצא מהרצועה וינסה לחזור ולהיכנס אליה.

כמו כן הודיע משרד המשפטים, כי מפגינים שינקטו באלימות כלפי כוחות הביטחון או ייתפסו פוגעים ברכוש או מציתים בתים בהתנחלויות שפוננו ייעצרו, תתבקש הארכת מעצרים וימוצה עמם מלוא חומרת הדין.

בבית המשפט שהוקם ליד בית המעצר בבאר שבע הוארך אתמול בשלושה עד חמישה ימים מעצרים של 244 מן המתפרעים אתמול על גג בית הכנסת בכפר דרום. נער אחד שוחרר למאסר בית. בקול ישראל דווח, כי 113 מן העצורים הם נערים, וכי 59 מהם סירבו להזדהות. העצורים חשודים בתקיפת שוטרים וחיילים בנסיבות מחמירות ובשימוש ברעל מסוכן.

מוקי על המתנחלים: "לשבור להם את העצמות"

לזמר המצליח יש דעה נחרצת על המתנחלים: "קיצוניים, שמאיימים במלחמת אחים". וגם תוכנית איך לפנות אותם מגוש קטיף: "להעמיס במשאיות, לזרוק אותם באיזה פינה ולסתום להם את הפה". לשופט חשין שקרא לפצות את המפונים הוא אומר: "מי אתה בכלל? הם התיישבו במקום לא חוקי, למה לשלם להם?"

מירי חסון

"זו קבוצה של קיצונים שמאיימים במלחמת אחים ובאלימות. אני מציע יומיים של עוצר צבאי על כל המדינה. שיגיעו משאיות לשטחים, יעמיסו את המתנחלים ויסגרו עניין. מי אתם בכלל, יא פושטקים פורעי חוק? אתם מאיימים נגדי במלחמה? כל הפרחחים האלה, צריך להיכנס בהם ולשבור להם את העצמות, להעמיס אותם במשאיות, לזרוק אותם באיזה פינה ולסתום להם את הפה", כך קובע הזמר מוקי בראיון שיתפרסם מחר (יום ב') ב"תזה" - עיתון אגודת הסטודנטים בתל אביב, לקראת הופעתו ביום הסטודנט ביום חמישי.

ynet

(08:26 ,22.05.05)

מבזקים

05/02/03	40 אחוז מהקצינים - חובשי כיפות
עמיר רפפורט	מספר הקצינים בדרג ביניים, בתפקידים עד מפקד פלוגה, גבוה פי שניים ממספרם באוכלוסיה * לעומת זאת אין מפקדי חטיבות דתיים ויש רק שני תתי-אלופים

רפי פרץ, רב וטייס מסוקים, מטבח בעצמונה

זן חדש של לוחמים דתיים

מאת: כתבת מעריב – נאוה צוריאלי, 10/08/01

קישוני, מח"ט מילואים בשריון. "המחזור שלנו זה מחזור של יוצאי מלחמת יום כיפור", מסביר פרץ את התופעה החריגה. "טראומת יום כיפור עברה עלינו ברמת תחושת מחויבות עצומה למלא את השורות ולנסות לסייע בשעה קשה למדינת ישראל".

בגיל 26, כשהשתחרר מחיל האוויר, פנה ללמוד בישיבת 'מרכז הרב' בירושלים ועשה הסמכה לרבנות. באותה תקופה התגבש במוחו הרעיון להקים מכינה קדם-צבאית. "עזבתי את הצבא עם נטייה מאוד עמוקה לצבא", הוא מסביר, "ורציתי להכשיר אנשים שיבינו שלהיות שותף לעשייה לאומית

בכל התחומים של המדינה, זה חלק אינטגרלי מלהיות יהודי. רציתי להכשיר לוחמים שיבינו למה הם מתגייסים לצבא". לכל הדיבורים הגבוהים האלה ישנן תוצאות בשטח. מאז הקמתה הפכה המכינה לבית גידול לקצינים ולטייסים. את קורס הקצינים האחרון בכה"ד 1 סיימו 13 מבוגרי המכינה ואחד מהם אף סיים כחניך מצטיין גדודי. המכינה הוציאה מתוכה 10 טייסים ונווטים(!), אחוז מרשים בכל קנה מידה.

תלמיד מהמכינה סיים כחניך מצטיין במגמת קרב בטיס".

גיסו, אל"מ יוסי היימן, ימונה בעוד כחודש למפקד בה"ד 1; גיס אחר, י', משרת במילואים כטייס מסוקי 'ינשוף'. הוא נולד בקריית יובל בירושלים למשפחה מרוקאית מסורתית. כשהגיע המועד להירשם לבית-הספר התיכון הוא ניצב בפני דילמה קשה – תיכון דתי או חילוני. בסופו של דבר הלך אחרי נטיית לבו ולמד בישיבת 'נתיב מאיר', שם החל לגבש את זהותו

הדתית. בצבא, בניגוד לנורמה שרווחת אז בקרב החיילים הדתיים, גבר בו הרצון להעמיק את לימודיו התורניים. כשהשתחרר בגיל 26 פנה ללמוד בישיבת 'מרכז הרב' ובישיבת 'הכותל' (12 שנים!) והשלים שם את לימודי ההסמכה לרבנות. בקיץ '74 התגייס לחיל האוויר. מהמחזור שלו בישיבה יצאו ארבעה תתי-אלופים: ישי בר, מפקד אוגדת צה"ל במרחב אילת; יאיר נוה, מפקד כוחות צה"ל ברצועת עזה; שוקי שחרור, ראש מטה פיקוד הצפון, ואלעזר שטרן, קצין חינוך ראשי. באותו מחזור גם למד אלון-משנה שייע

רפי פרץ, בן 46, רב וטייס מסוקי 'יסעור' במילואים בדרגת סגן-אלוף, הגיע לעצמונה לפני כשמונה שנים יחד עם משפחתו, מתוך תחושת שליחות ורצון להיאחז בקרקע. מאז הגעתו לאזור הוא ייסד את המכינה הקדם-צבאית בעצמונה, שבאמצעותה הפך לאחת הדמויות הבולטות בגוש. הוא מטבח במכינה זן חדש של לוחמים דתיים, שבבוא היום יתפסו עמדות מפתח בכירות בהנהגה הצבאית והמדינית. הוא נחשב היום לפוסק ולמורה דרך בעבור מאות צעירים חובשי כיפות שבהדרכתו מגיעים ליחידות העילית של צה"ל, לבה"ד 1, ותוקעים יתד בקורס טיס.

איך דווקא מהתנחלות קטנה כמו עצמונה הפך רפי פרץ, שנחשף כאן לראשונה בראיון נרחב, לאחת הדמויות המובילות בציונות הדתית? איך בתקופה כל-כך קצרה הוא הצליח להפוך את המכינה לבית גידול טבעי ללוחמים? ומדוע סגן הרמטכ"ל טורח להתייעץ איתו?

רפי פרץ, נשוי למיכל ואב ל-11 ילדים, הקטן בן שנתיים והגדול בן 23. בני המשפחה המורחבת ממלאים תפקידים בכירים בצה"ל: בנו הבכור מ"פ בסירת צנחנים; אחיו, יואב, סגן מפקד סיירת צנחנים;

בעצם יש להם שר חינוך

מאת יאיר שלג

יסודי: "תחכמוני", בת ים. תיכון: "מדרשיית נעם", פרדס חנה

הארץ 29/12/03

החינוך הממלכתי-דתי סרג את דרכו אל ראש דירוג האיכות בישראל, על פי מבחני ההשוואה. עובדות ומספרים

זהות המערכת: מערכת החינוך הממלכתי-דתי מאגדת את בני הציונות הדתית, שכמו עמיתיהם בחינוך החרדי אינם מעוניינים בתכני החינוך הממלכתי הרגיל ובפיקוח שלו. אל החינוך הממלכתי-דתי (חמ"ד) מגיעים גם בני משפחות מסורתיות רבות, גם אם אורח החיים בבית אינו לגמרי דתי.

סערה בעקבות דברי בכיר בתק"ם על "השתלטות הכיפות הסרוגות על הפיקוד בצה"ל"

גינויים מקיר לקיר נשמעו אתמול במערכת הפוליטית והציבורית על דבריו של יואל מהרשק, מראשי התנועה הקיבוצית, נגד "השתלטות הכיפות הסרוגות על הפיקוד בצה"ל". מהרשק קרא לבני הקיבוצים לצאת לשירות אפקטיבי ומשמעותי בצבא, כדי לבלום, בין השאר, מגמה זו

מאת: כתיבתו טולי פירקש ומוטי זפט

המ"פ והמג"דים של צה"ל כולו יהיה חובשי כיפות סרוגות. אנו מבקשים במדינה יהודית, ציונית ודמוקרטית שהצבא כולו יהיה צבא העם ואז אין מקום לפקודות מחוץ לצבא", אמר מהרשק.

לבלום, בין השאר, מגמה זו. לדבריו, לקצינים חובשי הכיפות הסרוגות "פקודות משלהם, ורבנים משלהם שלפקודותיהם הם נשמעים", ולדבריו, לא ייתכן שכך ייראה הצבא במדינה יהודית ציונית דמוקרטית. "בבדיקה שעשינו, תוך שלוש ארבע שנים, שלד

גינויים מקיר לקיר נשמעו אתמול במערכת הפוליטית והציבורית על דבריו של יואל מהרשק, מראשי התנועה הקיבוצית, נגד "השתלטות הכיפות הסרוגות על הפיקוד בצה"ל". מהרשק קרא לבני הקיבוצים לצאת לשירות אפקטיבי ומשמעותי בצבא, כדי

הצופה

יהלום: מן הראוי שמהרשק ירכין ראשו מול הנופלים במערכות ישראל לפני שהוא משמיץ * הרב דרוקמן: הדברים חשוכים ומקוממים * ח"כ הרב גלעד: התבטאות אומללה

ערון 7 באינטרנט - www.inn.co.il

יעלון: "קיבוצניקים בואו לשירות קבע"

הרמטכ"ל משה יעלון קרא לבוגרי י"ב של התנועה הקיבוצית לשירות קבע כדי לבלום את צמצום מספרם ברמת הפיקוד של צה"ל. דברי יעלון באו על רקע דבריו של יואל מהרשק, ראש אגף המשימות בתנועה הקיבוצית, שקרא לבני הנוער בתנועתו להתגייס ליחידות קרביות כדי "למנוע השתלטות חובשי כיפות על שדרת הפיקוד בצה"ל". מהרשק אמר את הדברים בפני 600 תלמידי כיתות י"ב, המתכוננים לקראת גיוסם לצה"ל. הוא אמר כי "מבדיקה שערכנו, תוך ארבע שנים יהיו כל מפקדי הפלוגות והגדודים בצה"ל חובשי כיפות סרוגות. לא ייתכן שהם ישתלטו על מערך הפיקוד בצה"ל".

תא"ל פרופ' אריה אלדד, לשעבר קצין רפואה ראשי, מכהן היום כיו"ר צוות התגובות של תנועת האיחוד הלאומי, אמר לערוץ 7 כי התבטאותו של מהרשק מחזירה את ישראל לשנותיה המוקדמות, לאותם ימים אפלים, כלשונו, שבהם קצין בצבא לא יכול היה להתקדם אם לא היה ברשותו פנקס חבר של מפלגה, קרי מפא"י. כיום השיקול האמיתי בקידומו של חייל הוא יכולתו, כישוריו והמוטיבציה שלו, ואסור לשוב אחורנית, אמר אלדד.

הרב אלי סדן, העומד בראש מוסדות בני דוד, בראשם מכינה קדם צבאית בעלי, אמר בשיחה לערוץ 7 כי אם כיוון מהרשק בדבריו להציע כי מעתה ימונו מג"דים ומ"פים לא לפי כישוריהם אלא לפי כיפה או לפי עמדה פוליטית, הוא יציע לצה"ל שלא לקבל דעה זו, כי בכך יהא חורבנו של צה"ל. לדבריו, כל חייל שנכנס לבקו"ם מתקלף מזהותו האישית, מעמדתו הפוליטית ומתפסית עולמו הדתית, והוא נהייה חייל בצבא. מכאן ואילך הוא מתקדם לפי כישוריו כלוחם וכאדם שיכול להוביל חיילים לקרב.

בני עקיבא

(בואו נהיה בוגרים ונבין שמדובר על כל הציונות הדתית...)

גייס גפר

המלחמה הפנימית שלי כבר הפכה למלחמה הגשה
ואני מנסה למצוא אלף סיבות כדי להגדר על
הגולשה
אני מעודד את האפיקורוסות שלי כדי שתעמוד על
נפשה
ואני יודע שבשילוי זו הגולשה קשה
אבל בארץ הזאת ובמפעל הענקי שבה
יש בהגולט מקום לשיר האל לפני עקיבא
כן, זה עולה לי בדריאות אפסחים
אראות איך הם העשורנו אחרי ששג הימים
איך ירדה עויהם פגאס ברכה הגיהבות
והם מסתערים בשלל קצף על כל מקום הגיטבות
והם ממלאים בנקודות את המפה הריקה
בגופי סיני, במרומי הגלן ובבקשה
ואם אדבר על "פרופורציות" ו"אגוזים"
כמו שנוהגת לעשות עכשיו עיונות הבריונים
אז מה יש אדבר, הם מקדימים וזריזים
אולי הקצב שבו ישוביהם צצים
הם ישיבו את הקיבוץ המאוחד ואת איגוד הקיבוצים
ואולי עוד יגברו ביום אחד בהיר
שהקיבוץ הדתי עולה על "השומר הצעיר"
(אגב, כשהשגתי דאגתי לו לפני ברי בקיבוץ מענות
הוא ענה: זה מוכיח שיש משהו בקולקטיביות רעיונית)
וכך הם משתלטים אנו על הארץ לאריכה ולרגבה
אזה בלי שיהיו להם איזה רבי עקיבא או בר כוכבא
וכך הם יושבים בהאגזיות הרגוקות וביישובים
הבוצדים

ובטח כובשים אנו את השמחה הוק זמזום שירים
גסידים
ושאלים מכבדים לנהבים עם ב"ה הבינה
אז רבותי גברי'ה שבעצם גילום לאוריינא
כן, זה באמת עולה לי כמה שנים בדריאות
אראות איך הם מתגברים על קשיים ובעיות
האל נודה, זה לא פשוט בכלל
כשיש לי מנהיגים כמו עסקני המפד"י
אזה לא עושה אותך שקט ומאשר
כשפגאס הרב גורן עולה עיך עם שופר
אבל, גורן מזה אתם יודעים כמה שעות כל איש
מקריב
אשרית, מנה, ומסאלי על הביטוי, מעריב
ואיפה האיסורים הקלאיים הקושרים אותם בעבולות
ואצלים שבת זו שבת, שם לא אושפים שבתות
ויש ביניהם גם כאלה אשר במלאה ההכרה
נוסף על הצרות היומיומיות גם מריבצים דף גמרא
ואחרי זה גופסים את הנשק ויוצאים לעשגיים שמירה
באמת זה מריבץ נורא, זה הורס אותך אעפאף
מה הם גושבים אעצמם, הדיוסים האלה, שהם
מברזא?
אך אתה נרגז, אך גם נרגע אהג ושגיים
ואז יש לי גשק אקפוף אליהם לעשה או שגיים
אטפוח על כיפה סרוגה ולסנן בין השפתיים
"ליד טוב ירושלים"

מתוך ידיעות אגרונות
כד' מנחם אב גשכ"ט

הכיפה הסרוגה - אפרים קישון

בקולנוע ובכל מקום, בחברה המאבדת את פרצופה, נשארו הפנים הצעירים מתחת לכיפה הקטנה ללא שינוי. פנים טובים ונקיים. מתחת לכיפה הסרוגה עוד יש מקום לנימוסים, עוד יש רצינות, עוד יש אהבת המולדת, עוד יש שקט. אדם המרצה בפני קבוצות נוער יבחין במהרה מרמת השאלות, שנוער דתי לפניו. הם מתנהגים אחרת, שואלים אחרת, עונים אחרת...

אנחנו נושמים לרווחה כשאנו רואים את הכיפה הסרוגה. לומר את האמת, בראותנו פנים טובות מסביב, מן הסתם מחפשים אנו את הכיפה מאחור. ונשאלת השאלה, כיצד עשוי איש הלצות שרוף כמוני להתלהב כזאת מציבור כה חסר הומור? איננו מתלהבים, במחילה, אנחנו פשוט נכנעים לעובדות...

מכל מקום ההומוריסטן שמח להודות בטעותו. הוא עצמו כבר איחר את המועד להיות איש דתי, הוא טבול עד צווארו בתוך בוך ההיגיון הקר, אצלו זה כבר לא ילך. אולם הוא מודה ברצון שהדעות המיושנות בעיניו הניבו ישראלים יותר טובים, שהמטבח הכשר הוכח להיות מוסד חינוך איתן יותר ממבצרי השכל והקידמה. קשה לנו לתאר את מדינת ישראל בלי אותה אמונה דתית שאנו באופן אישי איננו חלק בה. ובכל זאת, אם תנאי מוקדם הוא לגידול נוער כזה, אם זה המחיר שלו, כי אנחנו, החילונים הנחשלים, לא ניסע באוטובוסים בשבתות ולא נלך לקולנוע בימי שישי – הרי כותב שורות אלו מוכן להישאר בבית ולהסתכל ב'מורשה'. אנחנו הגענו לגיל, שבתוך הזרם המתוחכם של תכניות סגפניות, נראה לנו שידור תמים זה על משתתפיו התמימים מלבב במיוחד. אנחנו פשוט למדנו לאהוב את הכיפה הסרוגה.

תשנ"ג

תורה ודרך ארץ

ג'מ"א א"ת

הם מרגיקים את עצמם מכלל העם והמדינה, ממש מידי יום ויום מקדשים כל גבעה רמה, כל עץ יענן, כל שולית דם ואין פשרה, כי רק הם ואין מלבדם מדברים על אימות בקרב הנוער. אובשי הכיפות לא מושפעים מסרטים הם, במתנגדיהם ובאוכפים את האוק, עושים אצילי כל שפטים הם אינם זקוקים אמונתי היאבקות אופשית, יש להם מדיניות בגנועה העושים זאת בכל עימות עם גילויים ובכל הפגנה פרושה ואנה שואל את עצמך ושואל אלף מונים כיצד הפכה הגנועה של ביורה, אגנועה של ביריונים...

דרך ארץ ודאי שלא. ספק גדול אם גורה מדי יום ויום נוספת לבני עקיבא עוצ נקודה שגורה האלימות וההפקרות הפכו עכשיו אצור ובשורה ואילו זאת בעיניה הרושפות קנאות של אותה נערה המהפכנית, הצועמת המשגוללת, המהפכנית והיא אגור, לא אבנות טיג צבי וסעדי, אלא אמצא היוקרה הגלגל של המהפכה הרצונית, אגור עדיים, עדיין אגוש ורוב גבריה הרי היו אנשים של אותה גנועה נוער – והנה המורשת בזה אגור, אצור ארץ, וכך גם עצמה אעברה אכן, הנה גורגו של הרב ניה וצו שכרה ההשגוללות בעצרת האליצוריה, הרי היא רק סמפטום כבר שנים שבני עקיבא מהאכים על פי גהזם

ידיעות אגרולות

דעות מעריב < מפירי האמנה > יוסף לפיד

בחברה החילונית גדל עם נוגדנים אנטי-דתיים קשים, המרחיקים אותו מכל דבר יהודי. אם יהדות פירושה בחורי ישיבה המשתמטים מצה"ל, אם יהדות פירושה מתנחלים המחבלים בתהליך השלום, אז הנוער החילוני לא רוצה לדעת על היהדות.

במקום ליצור כאן עם אחד, נוצרים שני עמים, או שלושה או ארבעה, שהקרע ביניהם הולך ונפער. אלוהי ישראל לעולם לא יסלח לחסידיו השוטים על שהרחיקו מפניו דור שלם של צעירים שנולדו יהודים, במדינת היהודים, אך אינן מוכנים לרקוד על קברי צדיקים.

תשרי תשנ"ח

אין שום חוק במדינת ישראל האוסר על תחבורה ביום הכיפורים. למרות זאת, הציבור החילוני מכבד את השבתת התחבורה ביום הכיפורים, כמחווה כלפי שומרי המצוות, אולי גם כמחווה כלפי העבר היהודי. רחוב שקט ביום הכיפורים מזכיר לנו שאנחנו חיים במדינת היהודים, וזה יפה.

אבל זה לא יחזיק מעמד. בעוד שנה או שנתיים או שלוש, יום הכיפורים יהיה יום חופש, כמו של חג, שבו אנשים חילוניים נוסעים לבלות כאוות נפשם... במלחמת התרבות הזאת ינצחו, בסופו של דבר, החילונים, כי ההיסטוריה מתקדמת מן העבר אל העתיד ולא להפך. גם אם יש עיכובים בדרך. הניצחון הזה יבוא במחיר של מלחמת תרבות, שהמפסיד בה תהיה היהדות. כי הדור הצעיר הצומח

גדעון לוי/ הארץ

זהו סוד גלוי כי אוכלוסיית צפון
תל אביב (כמשל) מדירה רגליה
יותר ויותר מהיחידות הקרביות
ואת מקומה תופסים חיילים
דתיים...

ניסן התשנ"ט

הרב קוק

הראי"ה קוק זצ"ל

אורות התשובה

הרב יצחק אברהם הכהן קוק, נולד בשנת תרכ"ה בעיירה גריבה בלטביה. בשנת תרמ"ח התמנה לרבה של העיירה זיימל בליטא, ובתרכ"ה נבחר לרבה של בויסק. כאשר פנו אליו אנשי יפו, בהשתדלותו של הרב יואל משה סלומון, לכהן כרב ביפו, מיהר להגשים את חלומו ועלה ארצה. בכ"ח אייר תרס"ד ירד לחופי הארץ ופעל כרבה של יפו והמושבות החדשות. תקופת יפו היתה הפוריה ביותר בכתיבתו: אורות, אורות הקודש, עולת ראי"ה ועוד. באותה תקופה יזם את הקמת בית הספר "תחכמוני" ששילב בין לימודי חול ללימודי קודש, בשל התפיסה שיש לתת מענה לצרכי השעה, דבר שעורר התנגדות מצד חלקם של רבני ירושלים.

ערך את "מסע המושבות" בקרב המושבות החילוניות, ועסק רבות בקירוב הציבור כולו ליהדות. יחסו החיובי והאוהב למושבות החילוניות יצר התנגדות רבה כלפי הרב מצד הרבנים החרדיים.

לאחר תקופה של כשלוש שנים בלונדון בזמן מלחמת העולם הראשונה, חזר הראי"ה לישראל והתמנה לרבה של ירושלים (1919). בהמשך כונן את מוסד הרבנות הראשית, שבה ראה שלב ראשון לייסוד הסנהדרין, והיה הרב הראשי הראשון של ארץ ישראל. באותה שנה יסד ישיבה בירושלים ששמה הוא "הישיבה המרכזית העולמית" או בקיצור "מרכז הרב", שחידושיה העקריים היו השפה העברית שהיתה מדוברת בה ולימודי הגות ומחשבה שנוספו בה. את בוגרי הישיבה, עודד הרב קוק להגיע לשדה הפעילות הציבורית ולהיות רבנים, מורים ואנשי הציבור.

הראי"ה היה מורה הדרך הרוחני והמעשי של הציונות הדתית, שקבע רבות מתפיסותיה, ערכיה ורעיונותיה האידאולוגיים. הוא ראה בציונות פעמי משיח וקץ הגאולה ועודד את מפעליה.

הרב נפטר ממחלה קשה בגיל שבעים, ביום ג' באלול תרצ"ה, והובא למנוחת עולמים בהר הזיתים בירושלים. היה נשוי פעמיים והשאיר אחריו שתי בנות ובן: הרב צבי יהודה – יורשו החינוכי וממשיך דרכו.

הרב נריה

הרב נריה

ישיבת כפר הרא"ה

הרב משה צבי נריה נולד בלודז' שבפולין בכ"א שבט תרע"ג לאביו הרב פתחיה מנקין ולאמו הרבנית רחל. בילדותו למד בחדרים בעיירות בהן כיהן אביו כרב, אך בעקבות השלטונות על סגירת החדרים החל ללמוד תורה מפי אביו במחתרת וסיכן נפשו בכך. בהיותו בן שבע עשרה נודע לו כי הראי"ה קוק, רבה הראשי של ארץ ישראל, פועל להצלת בני ישיבה מרוסיה וממציא להם אישורי כניסה לארץ. הוא פנה לבנו, הרב צבי יהודה ובכ' תמוז תר"ף הגיע לארץ ישראל ומיד עלה לירושלים. הוא הצטרף לישיבת "מרכז הרב", והיה קומונר בסניף ירושלים בתנועת הנוער "בני עקיבא" שהיתה בתחילת דרכה.

הרב נריה הגיע למסקנה כי אין תחליף לישיבה כמבצר רוחני וכמחסום בפני החילוניות ויש צורך להקים ישיבה ברוח חדשה התואמת לשאיפות בני עקיבא. ב' – י' חשוון ת"ש עלתה קבוצה בת שלושה עשר נערים והרב נריה בראשם, להקים את ישיבת בני עקיבא הראשונה בכפר הרא"ה. ישיבה זו הצטיינה בגישתה החינוכית והמיוחדת. הרבנים פעלו כמדריכים המשפיעים על חניכיהם והקרינו את הקו והדרך. בתחילת הדרך היו בישיבה רק לימודי קודש ובשלב מאוחר יותר הוקדש חלק מהזמן ללימודי חול. ביוזמתו ובהכוונתו הוקמו עוד ישיבות רבות ואולפנות לבנות ברחבי הארץ. השלב הבא יהיה הקמת "מכז ישיבות בני עקיבא" כגוף מאגד לכל המוסדות. מטבע הדברים עמד הרב נריה בראש ישיבות בני עקיבא.

בגזירת הפינוי מימית, העתיק הרב נריה את מגוריו לימית לחודשים רבים ונכח במקום עד לרגע הפינוי.

בישיבות שהקים הרב נריה, ובמפעלים הרבים, צמח דור "הכיפות הסרוגות", ואכן זכה הרב נריה עצמו לכינוי "אבי דור הכיפות הסרוגות".

דרור ויינברג

"כל מי שהכיר את דרור, לא יכול היה להתפלא על האופן בו נהרג: בראש חייליו, מסתער כדי לחלץ נפגעים ולפגוע במי שיורה עליהם" אמר אלוף פיקוד המרכז, משה קפלינסקי.

דרור ויינברג – מפקד חטיבת חברון, נהרג עם 11 מחייליו, שוטרי מג"ב ואזרחים, בקרב עם חוליית הג'יהאד האיסלאמי בחברון.

דרור, בן 38 במותו, תושב ירושלים ואב לשישה, הוא ההרוג הבכיר ביותר של צה"ל מאז פרוץ העימות בשטחים.

דרור נולד בכפר סבא ולמד בישיבת מרכז הרב בירושלים. התגייס לסיירת מטכ"ל וראה בשירותו זה שליחות עצומה.

לאחר תקופה קצרה בסיירת, נשלח דרור לקורס קצינים וקיבל את אות החניך המצטיין. ויינברג חזר לסיירת כמפקד צוות, ולאחר מכן שימש כמפקד פלוגה בגדוד 890 של הצנחנים. דרור התקדם לתפקיד מג"ד בצנחנים, ומח"ט חברון.

חייליו זוכרים אותו צועד תמיד בראש, קטן קומה, מוצק, נמוך כמעט בראש מהמא"גיסט שלו, וחובש כיפה סרוגה.

דרור היה נשוי להדסה, ואב לשישה ילדים. לדבריה, הם גרו בקרית משה על מנת להיות קרובים לתלמידי חכמים ולעולמה של תורה. הבית שילם מחיר כבד בעקבות שירותו של דרור בצבא, ולכן היה חשוב להם לקבל כוחות ממקור תורני. כל שבת היה דרור לומד עם הרב עודד וולנסקי, למרות עייפותו מהשבוע כולו.

דרור היה איש אמת, מקפיד על קלה כבחמורה, פועל מתוך שליחות ועוצמות של קודש, ומתוך אותן עוצמות ואחריות – נהרג בערב שבת קודש.

דרור ויינברג

מערכת המכפלה, האזור שעליו נלחם והגן

אדיר זיק

אדיר זיק נולד למשפחה חילונית. בגיל ארבע הכיר לראשונה את השבת, ובגיל שש ביקש מהוריו ללמוד בבית ספר דתי.

אדיר היה קומונר בנח"ל וחבר בגרעין "אמונים" בבני עקיבא. למד תואר ראשון בגיאוגרפיה והיסטוריה, ועל מנת ללמוד קולנוע נסע לארה"ב.

בחירתו של אדיר בתחום הקולנוע היתה ייחודית ומלאה שליחות. הוא ויתר על עבודות רבות כיוון שכללו שידורים בשבת, הקפיד שכל התכניות שהוא ביים תשודרנה רק בימי חול, והשתדל להעלות את מודעות עמיתיו לחגי ישראל.

אדיר היה חסיד גדול של ההתיישבות ביש"ע ותמך בה באופן אישי ומעל גלי האתר בשידוריו ותכניותיו בערוץ 7.

לאחר כחמש שנות מאבק במחלת הסרטן, נפטר אדיר זיק, עיתונאי לוחם, איש אמת אמיץ, בעל ואב, נאמן הארץ, העם והתורה. בן 71 היה במותו.

שדרן

וצלם

במעגלי צדק

עמותת ב"מעגלי צדק" הוקמה בשנת התשס"ד על ידי מספר פעילים חברתיים מירושלים, בוגרי תנועת הנוער "עזרא", במטרה להעלות לדיון סוגיות חברתיות-כלכליות בזוית יהודית הלכתית.

מהלך זה נעשה מתוך אמונה כי לתורת ישראל ולציבור הציוני-דתי יש נקודת מבט ייחודית ביחס לגיבוש המדיניות החברתית-כלכלית של מדינת ישראל, ולקביעת סדרי העדיפויות וסולם הערכים של מדינת ישראל. העמותה פועלת במספר תחומים: הוצאת עלון "במעגלי צדק", עריכת כנסים, שבתות וימי עיון בנושאים של יהדות וחברה, גיבוש פורום המורכב מרבנים ופעילים נוספים, נתינת תו תקן – תעודת כשרות חברתית שניתנת לבעלי עסקים שמתחייבים למלא אחר חובות בסיסיות, כמו שכר מינימום כלפי העובדים שלהם.

סמל הארגון

תו הכשרות החברתי

מכון לב

סמל מכון לב

סטודנטים במכון לב

מכון לב הינו מוסד אקדמי לגברים, וחזונו – לעצב דמות מהנדס ומנהל ירא שמייים, שישתלב עם תום לימודיו בחיי העשייה והיצירה המדעית והטכנולוגית בישראל. לשם כך נבנה בית המדרש לצד בניין האקדמיה, והתלמידים זוכים לשלב לימודים תורניים במסגרת ישיבה גבוהה, עם לימודים אקדמיים לתואר ראשון בהנדסה וניהול. המכון הוקם בשנת התשכ"ט (1969) בירושלים ע"י פרופסור זאב לב ז"ל, שכהן כנשיא ורקטור ראשון למכון. כאשר נפתח המכון, היה השימוש השגרתי במחשבים, רובוטיקה, אופטיקה ולייזרים נחשב למדע בידיוני. על המכון היה לשלב את המדע והטכנולוגיה שהיו בהתהוות, עם לימודי היהדות ועם הצרכים של העולם הדתי. מאז ועד היום הכשיר המכון גרעין גדול של מהנדסים המשרתים שירות ארוך בצה"ל במקצועות התמחותם. רבים מהבוגרים ממלאים תפקידי מפתח בדרגות הפיקוד במערך הטכנולוגיה של צה"ל. מכון לב היווה גם חממת גידול לחברת "אופיר אופטרוניקה", מרכז יא נבנצאל לבטיחות אנוש ומניעת תאונות, המרכז לערכים בעסקים ואחריות חברתית, מרכז קיוקין לעיבוד תמונות רפואיות, והמרכז לחקר הנהיגה ומניעת נפגעים. בנוסף הוקמה מכינה כדי לאפשר לסטודנטים, לאחר שירותם הצבאי, להשלים את בחינות הבגרות ולהמשיך בלימודים אקדמיים. בשנים האחרונות, נפתחה מסגרת דומה לבנות – "מכון טל" ללימודי הנדסה ומדרשה תורנית.

בראש יהודי

עמותת העוסקת בהעמקת הזהות היהודית בכל שכבות האוכלוסיה, על מנת לתת מענה לצרכים רוחניים ותרבותיים. מרכז העמותה נמצא בתל אביב, ושם נערכים שיעורים לדתיים ולחילוניים בנושאים שונים ומגוונים: תנ"ך, חסידות, פרשת השבוע, פרקי אבות, ותורת הרב קוק. את העמותה מנהל ישראל זעירא, בוגר עזרא בני ברק.

ישראל זעירא –
מנכ"ל ראש יהודי

צוהר

עמותת צהר הקומה על ידי קבוצת רבנים מהציונות הדתית, במטרה להיות שותפים בעיצוב דמותה היהודית של מדינת ישראל, ולקרב אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות לעולם הדתי. אחד מהתחומים בהם פועלת צהר, הוא פרויקט הנישואין - מאגר רבנים ארצי הנכונים לערוך חופות לכל פונה. לפני החתונה, נפגש הרב עם בני הזוג, משוחחים יחד על נושאים שונים הקשורים למשפחה וזוגיות מתוך השקפה יהודית, ויחד בונים את טקס החופה כך שיהיה "כשר" הלכתית ומשמעותי לבני הזוג.

כמו כן קיים מוקד פניות ארצי באמצעות טלפון, פקס, דוא"ל ומכתבים, דרכו יכול הציבור הרחב לפנות לרב שיאזין לו ויסייע ככל יכולתו. עמותת צהר מארגנת תפילות בחגים ברחבי הארץ, סדר פסח ציבורי ועוד.

סמל צהר

מכון צומת

צמת – ראשי תיבות: צוותי מדע ותורה, למחקר ייעוץ ויישום באלון שבות גוש עציון.

הנחת היסוד לקיומו של המכון היא נצחיותה של תורת ישראל והיותה תורת חיים, כך שגם בדור המחשבים והטכנולוגיה יש לפעול לפיה. אלפי מכשירים "הלכטכניים" (הלכתיים-טכניים) המשמשים יהודים רבים, הם פרי מחקר, פיתוח ויישום של המכון. מיכשור זה מסייע לציבור הרחב להתגבר, בשיטות מודרניות, על בעיות שבהן הוא נתקל בקיימו את חיי היהדות והלכותיה, כגון: חגז – לכיבוי גז ביום טוב, מעליות בפיקוד שבת וכו'. מהמכשור ההלכטכני נהנים גורמים ממלכתיים וציבוריים במדינה: צה"ל, בתי הסוהר, מכבי אש, בתי חולים, בתי מלון, קיבוצים ועוד.

עלון בהוצאת המכון

ביה"ס מעלה לתקשורת הוקם בשנת התשנ"ב, על מנת לתת מענה לציבור הדתי לאומי בעיסוק במקצועות התקשורת והקולנוע. בית הספר מכשיר יוצרי קולנוע שומרי מצוות, נותן להם כלים, רקע, השכלה והכוונה הלכתית ביצירת קולנוע יהודי מקורי.

חלק מהנושאים בהם עוסקים סרטי מעלה: סיפורי תנ"ך, שאלות הלכתיות, מוסר ואתיקה, זהות ישראלית ויהודית ועוד.

בשלוש עשרה שנות קיומו, סיימו 150 בוגרים את בית הספר. רובם השתלבו בתעשיית הקולנוע והטלוויזיה בארץ.

גוש אמונים

הרבה ישראלים בוגרים עדיין זוכרים בעל-פה את הצהרתו המרגשת של משה דיין, שר הביטחון במלחמת ששת הימים, ביום שחרור ירושלים: "שבנו אל הקדושים שבמקומותינו על מנת שלא לשוב ולהיפרד מהם שוב לעולם". ימים אחדים אחר-כך, בטקס אזכרה רב רושם לחללי תש"ח, הוא הרחיב את הצהרתו זו, ואמר: "שבנו אל ההר, אל ערש ימי עמנו, אל נחלת האבות, ארץ השופטים ומעוז מלכות בית דוד. שבנו לחברון ולשכם, לבית לחם ולענתות, ליריחו ולמעברות הירדן".

אלא שהממשלה דאז, ובכללה דיין עצמו, נמנעה מלצקת תוכן מעשי להכרזות אלו ולממש את זכות השיבה. היא הסתפקה בנוכחות צבאית באזורי יש"ע, בתופעת הטיולים שם של המוני בית ישראל, ולא נתנה את הדעת על האפשרות להתיישב במקומות אלה. אפילו אפשרות שיקומם של ישובי גוש עציון, שננטשו ונהרסו במלחמת השחרור, לא עלתה לדיון על שולחן הממשלה. מי שהגה אותה לראשונה היו בני כפר עציון, כמו חנן פורת, ואישים לאומיים בהם הסופר אהרן אמיר והמשפטן אליקים העצני. הללו הפעילו לחצים על המוסדות הרשמיים, עד שבסופו של דבר התרצתה הממשלה והתירה את עלייתם על הקרקע בשלהי אלול תשכ"ז, כארבעה חודשים אחרי תום המלחמה. ארה"ב, אגב, גינתה בתוקף את חידוש היישוב היהודי בכפר עציון.

ספר על התנועה

מלחמת ששת הימים

לימים התברר כי אופן ישובו מחדש של כפר עציון היה מודל למפעל ההתיישבות בגב ההר כולו. כמעט תמיד היוזמה להתנחלות באה מהשטח, מהמתיישבים עצמם או מתנועות ההתיישבות, ורק אחר-כך ניתנה הסכמה ממשלתית.

לעומת אזור יהודה, שיושב בשנים הראשונות שלאחר מלחמת ששת הימים, ולאזור הבקעה, שאוכלס באותה עת בהדרגה על פי החלטות ממשלה (מחולה, ארגמן, פצאל ועוד), נותר השומרון שומם מיהודים עד אחרי מלחמת יום הכיפורים. ממשלת גולדה מאיר יזמה הקמת היאחזויות אזרחיות וצבאיות בחבל ימית, בדרום סיני ואפילו בחבל עזה, אך הקפידה לא להתנחל באזור ההר בין ירושלים לג'נין. מפעם לפעם נשלחו חיילים לפנות קבוצות של בית"רים, שעשו נסיונות בוסר להיאחז שם.

יוזמת התיישבות משמעותית בשומרון נולדה ערב מלחמת יום הכיפורים, אך מומשה רק אחריה. עם שוך הקרבות באה קבוצת נשים צעירות, מחוגי ישיבת מרכז הרב, לראש הממשלה גולדה מאיר, וביקשה ממנה לאשר הקמת ישוב יהודי ליד שכם. גולדה האירה להן פנים אך דחתה את בקשתם. חצי שנה אחר-כך עלו אותן נשים ובעליהן להקים ישוב פרטיזני לא הרחק משכם. הם נודעו בשם "גרעין אלון מורה" של גוש אמונים. "תנו לנו להקים את ביתנו בשומרון", כך ביקשו. הצבא פינה אותם, אבל הם עלו שנית ושוב פונו בכוח, עד שבפעם השמינית, בחנוכה תשל"ו (שלהי 75'), בתחנת הרכבת הישנה של סבסטיה, הושג הסכם פשרה היסטורי שאיפשר את הקמת היישוב קדומים. המשורר חיים גורי ושר הביטחון שמעון פרס ניסחו אותו.

חודשים ספורים קודם לכן, בהליך חשאי משהו, אישר השר פרס הקמת "מחנה עובדים" בעפרה, 25 ק"מ מצפון לירושלים (אביב 75'). באותה תקופה החליטה הממשלה, ממשלת רבין הראשונה, על הקמת מעלה אדומים. ההחלטה התקבלה בתגובה להכרת האו"ם באש"ף וכהיעתרות ללחציו של גרעין מעלה אדומים ושל השר ישראל גלילי. ממשלת רבין היא שהחליטה גם על הקמת אלקנה, במערב השומרון, שבועיים לפני המהפך של 77', ואף קיבלה החלטה עקרונית על הקמת אריאל, לימים בירת השומרון החדשה.

אורי אורבך

אורי אורבך, תושב ירושלים, בוגר ישיבת ההסדר בקרית שמונה, נשוי ואב לארבעה ילדים, החל את דרכו התקשורתית ככתב זוטרי במקומון בעיר הולדתו – פתח תקווה.

הוא המשיך בכתביה ועריכה של עיתון הילדים "אותיות", כתיבה בעיתון "נקודה", והיה חבר למשך מספר חודשים בערוץ "תכלת" בטלוויזיה. אורי כתב עשרה ספרי ילדים, ביניהם: סבא שלי היה רב, אולי בשבת יזרקו סוכריות, באיזה שבט אתה?, הצילצול נועד למורים, אסור להפוך תנין בשבת ועוד.

הוא מעביר הרצאות בנושאי תקשורת חרדית וחילונית. אורי ידוע כציוני דתי בעל דעות ימניות ניציות. תכניותיו עוסקות בביקורת מצד ימין על הממסד והתקשורת, פולמוסים פוליטיים, יחסי דתיים-חילוניים וסאטירה פוליטית.

אורי אורבך

אחד מספריו

נספח 3 – יומן פגישות

יום ב'	כ"ו כסלו תשס"ו 27 לדצמבר 2005
9:00	
10:00	
11:00	
12:00	
13:00	
14:00	
15:00	
16:00	
17:00	
18:00	
19:00	
הערות:	

שאלון זהות

	ת.ז. של
	בן כמה האדם / המוסד?
	במה הוא עוסק?
	אילו משברים / קשיים עמדו בדרכו?
	אילו ערכים הוא מבטא?

נספח 5 – הרמב"ם

"ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול ה'. והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות, דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם. ואע"פ שאינן עבירות, הרי זה חילל את ה'.

כגון שלקח ואינו נותן דמי המקח לאלתר.

או שירבה בשחוק או באכילה ושתיה או שדברונו עם הבריות אינו בנחת, ואינו מקבלן בסבר פנים יפות, אלא בעל קטטה וכעס.

וכיוצא בדברים האלו.

הכל לפי גודלו של חכם, צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפני משורת הדין.

וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה

דבורו בנחת עם הבריות, ודעתו

מעורבת עמהם, ומקבלם בסבר פנים

יפות, ונעלה מהם ואינו עולבם. ונושא

ונותן באמונה...

עד שימצאו הכל מקלסין ואוהבים

אותו, ומתאווים למעשיו, הרי זה קידש

את ה'. ועליו הכתוב אומר "ויאמר לי

עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר"

(רמב"ם, הלכות יסודי התורה פ"ה)

"ויש דברים אחרים שהן בכלל חילול ה'. והוא שיעשה אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות, דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילם. ואע"פ שאינן עבירות, הרי זה חילל את ה'.

כגון:

או _____

או _____

או _____

וכיוצא בדברים האלו.

הכל לפי גודלו של חכם, צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפני משורת הדין"

(רמב"ם, הלכות יסודי התורה פ"ה)

אז הורדתי את הכיפה
והנתי בשיניה
הגמלתי אענוה במוצפה לשכנה
באוטובוס בכלל לא קמתי לזקנה
ובשמירה הרבצתי כזאת שניה
אז דגי אגדי, שראה אותי אחי
(בזי גיוק)
"זה הכא שאלה של גיוק"
נאסים שזה גיוקני מאידה
בזי ערכים אפילו טיפ טיפה
כך לא מנהג אדם עם כיפה".

כשהייתי ילד קטן עם כיפה
פניתי לשכנה אהב במוצפה
מיד היא אמרה: "בואה וארפה
כך מנהג ילד עם כיפה?!"
כשהייתי נער ולא קמתי לזקנה
(אולי שקעתי בשיניה)
היא מיד נעצה בכנפי את כפה
"לא מגביש, בוא עם כיפה".
כשהייתי בצבא ושבתי שמירה
הקצין קצת ריגם אך העיר הערה
"דווקא ממך איש לא ציפה
סוף סוף בכל זאת בוא עם כיפה".

נספח 7 – הרמב"ם

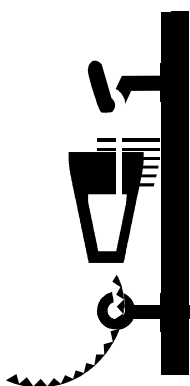
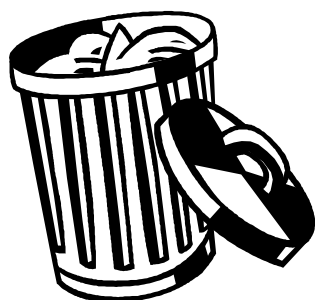
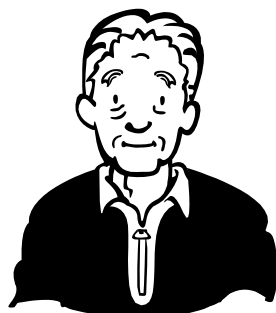
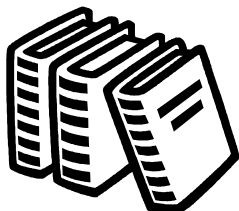
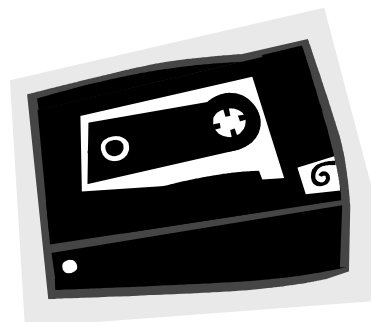
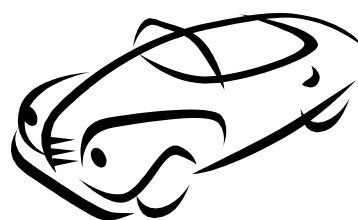
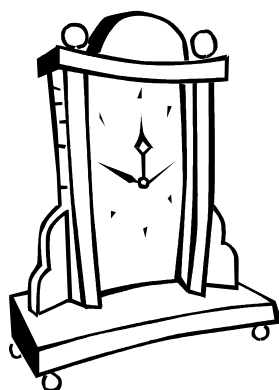
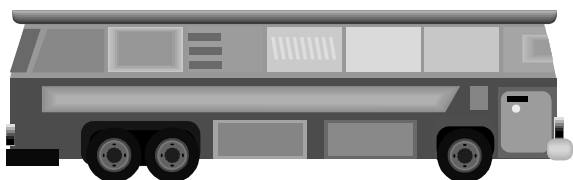
"ואהבת את ה' אלהיך – שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורה
ושונה ומשמך תלמידי חכמים ויהא משאך ומתנו בנחת עם הבריות אפילו
בענייני עסקים שיש בהם חשך לחסרון כים, על איש כזה מה אומרות
הבריות? 'אשרי אביו שלמדו תורה אשרי רבו שלמדו תורה – אוי להם
לבריות שלא למדו תורה – פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו'; עליו
הכתוב אומר: 'ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר'.

אבל מי שקורה ושונה ומשמך תלמידי חכמים ואין משאך ומתנו באמונה ואין דבורו בנחת עם
הבריות, מה הבריות אומרות עליו? 'אוי לו לפלוני שלמד תורה – אוי לו לאביו שלמדו תורה – אוי
לו לרבו שלמדו תורה – פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו
וכמה מכוערים דרכיו' – ועליו הכתוב אומר: 'באמור להם עם ה' אלה –
ומארכו יאלו'".

מסכת יומא דף פו

אנחנו החתומים מטה,

חברי קבוצת _____ מסניף _____

מתחייבים בזאת להיות שגרירים טובים!

להיות אישיות לדוגמא בהתנהגותנו ובחיינו
ללכת בדרכה של הציונות הדתית ולהאזין את דרכינו על
הציבור הישראלי כולו:
להיות מנימים ואדיבים
לסייע לכל נצרך
לדבר בריגוע ובנימוס
לכבד מביגרים
לשמור על איכות הסביבה
להיות ישרים בלימידים, במבחנים ובכלל
לנצל את זמנינו לעשיית טוב

חוקי חברים:

נספח 10

"הקטנים הגדולים" / אסתר קל

כה קטנה אני בעולם זה הגדול, חשבת' על כן אני לא
חשובה. ארגר של חול, טיפה בים, לא מרגישים ב'. יכולת'
אפילו לא להיות כלל!!
אך לפתע כמו ברק, כמו ברכה, האירה לי תשובה מפתיעה:
אין בכלל דברים גדולים! דווקא הם אינם קיימים! כי מי
עושה את הנהר אם לא הטיפות? ומי, אם לא האגרים
עושים את המדבריות? והאם לא השתילים הקטנים הם
שעושים את כל היערות? ומי בונה את כל הבנינים
הגדולים אם לא הלבנים הקטנות?
אמת ועוד אמת והנה בית גדול... דווקא אנחנו, הקטנים,
דווקא אנחנו אמיתיים, הגדולים זה רק שטות...
ורק בזכותנו, הקטנים, החשובים, קיימים הדברים
הגדולים, אם לא אנחנו הקטנים, כשמתאחדים, אנחנו
חזקים מאוד, יכולים הכל, ולוא אנחנו הקטנים, שום
דבר גדול לא היה נברא!
נאווה העצבות הרבה, נתפזרו הערפילים נעלמה המועקה
שפטטה ולחצה. אני קטנה חשובה מאוד בתוך עולם גדול,
גדול רחוק ועגול.

בערב החגים הנוראים נתמלאת' תוהה, מן עצבות רבה,
מצב רוח - בלי לדעת למה כמו מועקה התפסטה במזה,
לחצה, הלב התחמץ כמו בצביטה.
למה? על שום מה?
על שום שחשבת' מחשבה, מי אני ומה? העולם גדול,
גדול, רחוק ועגול, וקורים בו המון דברים ואנשים בו
רבים, רבים רחוקים, רחוקים וזרים שאף פעם לא אכיר
ואינני מכירה, והם אף פעם לא ידעו עלי' אפילו שאני
ישנה, לא ידעו דבר אודותי, מי אני מה שמי איה ביתי,
ומהם חלומות. ואפילו אסע כל הימים על פני ארצות
ועמים, ע"פ יבשות וערים לא אספיק לראות ולהכיר את
פני כל האנשים.
ובעולם הגדול מתרחשים דברים רבים, מהם תמוהים,
מרגיזים בלתי מובנים, ואני אמת קטנה ויחידה, מי קולי
ישמע? ואפילו אם אנסה מאוד וארצה, ואפילו אשתדל
ואתפלל, מה כוח' מה ומי אני?

את אחי אנוכי מבקש

יהונתן יעקובי, חברים מקשיבים

"השם 'מתנחל' הפך לשם גנאי. אדם עם פיאות ארוכות וזקן שאנחנו רואים ברחוב הוא באופן אוטומטי 'מתנחל קיצוני' שמוכן לירות בכל חייל שיבוא לירות בו. אם יש לו גם תכלת בציצית וגיטרה על אחת הכתפיים כדאי להיזהר, כי בתיק שעל הכתף השנייה יש לבנת חבלה!" – איך זה קרה?

ציבור שקוראים למלחמת אחים, כל הדברים האלו פשוט קורים וקורעים אותנו.

האסון הגדול הוא שהדברים כבר הגיעו לתוך הבית שלנו. אנשים בתוך הציבור כבר לא מכירים זה את זה ולא מבינים זה את זה. התקשורת כבר הצליחה לעוות את מחשבתנו, לנטוע בתוכנו ידיעות שאינן נכונות, תחושות שאינן אמיתיות, לזרוע מחלוקות שאין להן כל שחר בתוכנו, ואנחנו מאמינים כמו פתאים.

כיצד זה ייתכן שאנשים מוכנים לפנות את גוש קטיף? איך זה קורה? השבוע גיליתי את התשובה הפשוטה. יד התקשורת במעל. אנשים מהציבור הרחב פשוט לא יודעים על מה מדובר. חוסר ההבנה במצב הביטחוני, במצב המקומות האלו ותוכם, בדרכי פעולה אחרות, כל הדברים האלו פשוט לא מובאים לידיעת הציבור.

נכון, יש קשיים במצב הביטחוני. האם שמעתם לאחרונה כמה פעולות טרור סוכלו? כמה ידונו משגת בהצלחת מניעת פעולות הטרור? נכון, ישנם קראוונים ביהודה, שומרון וחבל עזה. האם זהו כל תוכן היישובים? האם על זה מדובר? מתי לאחרונה ראיתם סרט שמראה בהרחבה את החיים הפורחים במקום? את המבנים היפים, הגינות המוריקות, מספר המשפחות שבכל יישוב? האם ראיתם תוכנית טלוויזיה שעסקה בדורות שחינו שם והראתה את השורשים העמוקים שלהם למקום?

במבצע 'פנים אל פנים' שהיה לפני המשאל בליכוד הייתי אחד מאלפי האנשים שעברו מדלת לדלת. רבות הן הדלתות שלא נפתחו בפנינו מתוך 'ידיעה' מה יש לנו לומר. רבות הן הדלתות שנפתחו, אבל

תמיד ידעתי שלא כולם אוהבים אותי. השלמתי עם זה. יש לי דרך בחיים, מטרה מסוימת, אידיאלים מסוימים שלא מקובלים על כולם, ואין מה לעשות עם זה. אמרו לי כמה פעמים בעבר שזה לא שלא אוהבים אותי, פשוט לא מכירים אותי, אבל לא כל כך האמנתי. הרי רואים אותי בכל כך הרבה מסגרות, בכל כך הרבה מקומות, ובכולם אני מתנהג כמו שאני, לפי הדרך והאידיאלים שלי, אז בטח הם סתם מגזימים. נכון, כאשר לא מבינים אותי ובכל זאת מנסים להסביר ולהציג אותי הדברים יוצאים מעוותים, אבל זה בגבולות הסביר ולא צריך להיסחף.

כך חשבתי עד השבוע. קרה המקרה והשבוע, אחרי הרבה זמן, יצאתי מהבית להסתובב בארץ. באחד המקומות פגשתי את אחי, אח קרוב שמזמן לא ראיתי אותו, ופתאום הוא הסתכל עלי אחרת. כאשר שאלתי אותו 'למה? מה קרה?' הוא התחמק בהתחלה, אמר שאני לא אבין. התעקשתי ובסוף הוא ענה לי שהשתניתי, שאני כבר לא מי שהייתי, שעברו עלי כל מיני דברים בתקופה שלא נפגשנו, והיום הוא כבר לא מרגיש קרוב אלי. שאלתי אותי מניין לו זאת והוא ענה לי את התשובה הכואבת, התשובה שאני כותב בגללה את המאמר.

הוא אמר לי שהוא שמע את זה בחדשות. הסיפור הוא אולי סיפור דמיוני לגבי האישיות הפרטית של רובנו, אבל באמת, השבוע גיליתי להפתעתי שהוא נכון לגבי הציבור שלנו בכללותו.

התקשורת מגמתית. הביטוי 'הימין הקיצוני' שנשמע בחדשות באופן עקבי, התיאורים על מעשים שלא היו, על 'נוער גבעות' שרומס כל ערך לאומי, על רבנים שמכוונים נגד המדינה, אנשי

בעוד שהדלת פתוחה הלב נשאר סגור, מתוך 'ידיעה' כמה רע אנחנו מעוללים לעם ישראל, כמה כספים מושקעים בהתנחלויות.

אבל היו כמה דלתות אחרות, כמה דלתות שפתחו את הדלת ואת הלב והסכימו... לפתוח את הטלוויזיה ולראות איתנו סרט בידאו, סרט על גוש קטיף. פתאום ראיתם אנשים אחרים, עם תגובות אחרות. אנשים שאלו אותנו 'מה?', ואת זה רוצים לפנות?

כשיצאנו לפעילות לא כל כך הבנו מה החשיבות של הסרט הזה. בדיעבד פתאום תפסנו שזה ממש ככה. אנשים לא יודעים על מה מדובר בכלל. הם מביעים דעה בלי לדעת בכלל על מה מדובר, בלי להסתכל על מפה. התקשורת הראתה להם תמיד את שני הקרוונים שבקצה היישוב, עם הילד הזה ששכחו לקנח לו את האף והאיש שקצת מגמגם ואומר בדיוק את מה שהתקשורת רוצה לשמוע, דברים מתלהמים משובצים בדברים לא ברורים עם נטייה מרובה למשיחיות. אף פעם לא הראו את הצילומים המוקדמים יותר, של האנשים שיודעים לדבר קצת יותר, על רקע בתי הקבע וגני הילדים שבהם אמהות וילדים משחקים בשלווה. תמיד הראו לכם את הכביש המשובש ליישוב ואת החיילים עם השכפ"ץ. זה פשוט הגיע למצב שבו האחים הקרובים שלנו, ממש קרובים, אנשים מהציבור 'שלנו', מירושלים, לא יודעים מה יש ביישובים סמוכים כמו עפרה או בית אל וחוששים לנסוע לשם בלי ליווי, כי הרי יש יריות בדרך, כך אומרים בתקשורת....

מתי יורים, כמה, איפה, האם מצליחים לסכל ארועים אלו, כל העניינים האלו של לתפוס קצת פרופורציות – זה לא העניין של התקשורת. הם מעוניינים בחדשות, באירועים המעניינים שתואמים את דעתם. כמה אנשים נוסעים בציר ירושלים עפרה כל יום? האם הם צריכים שכפ"ץ? האם יורים עליהם?

השם 'מתנחלי' הפך לשם גנאי. אדם עם פיאות ארוכות וזקן שאנחנו רואים ברחוב הוא באופן אוטומטי 'מתנחל קיצוני' שמוכן לירות בכל חייל

שיבוא לירות בו. אם יש לו גם תכלת בציצית וגיטרה על אחת הכתפיים כדאי להיזהר, כי בתיק שעל הכתף השנייה יש לבנת חבלה! דמות ציבורית שאומרת שהיא תבין מי שישתמש בכוח כאשר יפנו אותו היא באופן ישיר דמות שקוראת לשימוש בכוח, כי כך הפרשן בתקשורת רצה להבין את הדברים, למרות שלכל מי שיודע עברית ברור שלא זה תוכנם...

לא באתי לומר פיתרון לבעיה. אני בא להציג אותה.

רבתי, אנחנו מוזנים בנתונים לא נכונים ומאמינים להם. אסור לנו לתת לתקשורת לעשות לנו את זה!!!

נתתי לחבר לקרוא את מה שכתבתי בשורות האחרונות, להעביר ביקורת – אתם יודעים. הוא שאל שאלה פשוטה וחשובה – אז מה כן? לסגור את התקשורת? תפקיד התקשורת הוא לחפש 'סיפורים', 'סקופים', חדשות כמו שחדשות צריכות להיות. זה טיבה של התקשורת – מה אתה רוצה ממנה?

בהתחלה לא כל כך הבנתי את השאלה. עד כדי כך נראתה לי תפיסת העולם הזו מוזרה – האם זה תפקידה של התקשורת? לעניין? נכון, ישנן תחרויות רייטינג בין הערוצים, אבל בעניין הזה הגולם קם על יוצרו, פשוטו כמשמעו.

צריך להבין שהתקשורת היא כלי לאומי. היא פונה אל הציבור ולכן היא צריכה להיות קשורה לאידיאלים הציבוריים, להפחת רוח בעם, עידודו, דחיפתו קדימה. ערוץ שיעשה את זה טוב יותר הוא הערוץ הטוב יותר (היה פעם ערוץ כזה, אחד, וגם אותו סגרו). תפקיד התקשורת הוא תפקיד לאומי.

כדוגמא אפשר לדון בשתי בעיות שמייצרת התקשורת: בעיית הטרור ובעיית הקיטוב בעם. אם נשאל אדם מן הרחוב, אדם הניזון מן התקשורת, איזו בעיה חמורה יותר, הטרור או העישון, הוא לא יבין כלל את השאלה. מה ההשוואה בכלל?

ובאמת, מה ההשוואה בכלל??? אם נסתכל במבט סטטיסטי יבש, מהטרור נהרגו ב- 5 השנים

האחרונות מעט יותר מ-1200 בני אדם. מהעישון מתים 10,000 בשנה אחת! כל אחד מבין שעיקר עוצמתו של הטרור היא בפאניקה שהוא יוצר, בתחושת הפחד, היאוש. אם מתייחסים אליו, יש לו השפעה הרסנית, והתהליך הזה גם מזין את עצמו, כי אוירת הפחד בציבור יוצרת מוטיבציה אצל עושי הטרור מתוך תחושה וידיעה שמטרתם מושגת והציבור בפאניקה. ההתמקדות בסקופים, הדיווח כמה נהרגו ואיך, הטון הזה שבו כתבי החדשות מטיחים האשמות באנשי הצבא העושים ימים ולילות עבור בטחון האומה, וודאי שכל הדברים האלו גורמים רק ליאוש.

לעומת זאת אם משאירים למי שאחראי לטפל בטרור את הטיפול, ולא עוסקים בו ובגרורותיו מערב עד בוקר, כמו שעושה התקשורת, הטרור מאבד את כל כוחו, ולגורמיו אין מוטיבציה כי עיקר מטרותיהם, הדיון הציבורי והלחץ שבעקבותיו, לא מושגות. זה בדיוק ההבדל בין ילד קטן שיבכה כשמציקים לו, לבין ילד שלא יתייחס. כל גננת יודעת את הסוד הזה, אבל התקשורת לא, והיא משדרת את היאוש ההרסני שלה לעם כולו.

ומכאן לקיטוב בעם. גם כאן, התקשורת היא שם המשחק. ברור שאם כאשר אדם אחד התבטא בהתבטאות מסוימת, קיצונית כלפי עמדות שאר הציבור, או עשה מעשה מסוים, מעשה קיצוני, (ואין הכוונה דווקא למעשים של 'קיצוני ימני'), והתקשורת תדווח על זה בראש מהדורות החדשות, ותעסוק בתגובות ובתגובות לתגובות – הדבר ייצור אוירה של קיטוב בעם.

אבל אם התקשורת תהיה מאוזנת יותר, אם היא תדווח על כך שכנגד כל התבטאות חריפה יש מאות או אלפי מעשי חסד מידי יום ביומו בין יהודים, ובלי הפרדה ל"דתיים" ו"חילונים" ו"שמאלנים" ו"ימנים", כל האוירה בציבור תהיה אחרת. גם במבט אובייקטיבי פשוט, יש אלפי אנשים בעם שעיקר עיסוקם הוא לעשות טוב לאנשים אחרים – עוד לא שמעתי על אדם אחד שעיסוקו מוגדר בלעשות לאחרים רע. עוד לא ראיתי ברחוב שני אנשים הולכים מכות בגלל דעותיהם.

פתאום מגלים שכל הקיטוב בעם זה רק בתקשורת. אלו הן שתי דוגמאות, אבל אפשר ליישם אותן ביחס לכל דבר שהתקשורת עוסקת בו. זה המצב כאשר בתקשורת שולטים אנשים חסרי אמונה, שמשדרים את חוסר האמונה שלהם לכל עם ישראל. אולי לא בכוונה, אבל זה לא פותר את הבעיה.

יש איזו נטייה לאדם להתעניין ברע, לראות אותו, ונראה לי שמיותר להסביר כמה הדברים שליליים.

הדיווח על ההתדרדרות של הנוער, על כך שיש פחות, ולא משנה ממה, כי תמיד זה פחות, תמיד פעם היה טוב יותר והחיים היו אמיתיים ונחמדים יותר, שלווים יותר, הכל פעם היה יותר והיום הכל פחות, הגישה הזו אל החיים, הפסימיות הזו, פשוט אין לשער את הנזק שתקשורת שכזו עושה לעם.

ראיתי פעם תוכנית טלוויזיה לנוער, משהו נחמד, והיה שם מסר שדווקא אהבתי. סיפור התכנית היה פשוט – ערוץ טלוויזיה לקח אדם מן הרחוב, סתם אדם פשוט, וביקש ממנו לחוות דעה על תוכניות טלוויזיה כדי לדעת מה לשדר. בהתחלה הוא בחר בתוכניות אידאליות, חשובות, סרטי מדע וכו'. אח"כ הוא בחר בסתם סרטים עלילתיים. אח"כ הגיעו תוכניות השעשועים, אח"כ תכניות הילדים. התהליך הפשוט של ההתעצלות לחשיבה ועיסוק בדברים שאינם מגרים אותה הודגש שם מאוד. לבסוף, 'העוקץ' של התכנית, הוא ראה בטעות את הפסים האלו של סוף השידורים (עוד יש אותם?), סתם פסים, רצועות בצבעים שונים, ופשוט 'נדלק' על זה. שידרו את זה לכל האומה. . .

זה אולי תיאור מוגזם, אבל הוא מתאר מציאות קיימת. התקשורת מנסה לא להרים את העם אלא לרצותו. העם מרגיש בדבר, מתרגל אליו, ומתרגל לדברים שנוח לו לראות ולשמוע. אולי זה אבסורדי, אבל נוח לעם לרדת ברמה, לרדת באידאלים. הרבה יותר נוח להתייאש, לוותר. בשביל דברים כאלו, ייאוש וחוסר אמונה, צריך סיבה, צריך שהמצב באמת לא יהיה טוב. התקשורת מקבלת את השדר הזה ועולה על הגלי, תרתי משמע. משדרים לעם ייאוש, חוסר תקווה

מהמצב בארץ, כי הרי יש ירידה בכל התחומים – תרבותית, לאומית, ערכית, ביטחונית, ממש בכל התחומים. המסקנה של הירידה מהארץ היא מסקנה מתבקשת!

האם ידעתם שהמצב הביטחוני בארץ עדיף מהמצב הביטחוני בהרבה ארצות שרבים מאיתנו יורדים אליהם, וגם ארצות אירופה הנאורות בתוכן? שברוב הארצות האלו מתים יותר אנשים מפגועים (כן! קראתם טוב), ממחלות, תאונות וכו' מאשר בארצנו היקרה? האם ידעתם את ניסי הניסים שמתרחשים יום ליום עניינו כגון אלפי פצצות המרגמה שנפלו בגוש קטיף לעומת מספר ההרוגים (ורק לשם השוואה, מפצצת מרגמה בודדת נהרגו עשרים חיילים בעיראק, אצלנו נפלה פצצה במרכז בית כנסת בזמן תפילה – איש לא נפגע)?

האם ידעתם כמה ילדים נולדו השבוע או ששמעתם רק את החדשות הרעות, כמה אנשים מתו בתאונות דרכים? האם שמעה אוזניכם אמירה כל שהיא בהקשר למספר פעולות הסיכול שעשה צה"ל או ששמעתם רק אמירות על הכישלון והטחות אשמה במערכת הנפלאה הזו?

האם התקשורת מנסה להסתכל על דברים גם במבט טיפה יותר רחב מעבר למבט המצומצם של כאן ועכשיו, מבט שרואה את ההתקדמות האדירה של מדינת ישראל מאז הקמתה, ושל עם ישראל אם נשווה אותו למצבו לפני מאה שנה? איזו מדינה הצליחה להקים מערכות תברואה, מערכות כלכלה ומערכות ביטחון נפלאות שכאלה בזמן קצר שכזה? הרי מעצמות עולם רבות מי יקנה את ההמצאות הישראליות בכל התחומים – מדוע לא להשתבח בזה ולנצל את זה – מדוע לגרום לירידה מהארץ, להורדת המורל ולהפסדת הכוחות הנפלאים האלה?

אני לא אומר שאין קשיים. אני לא אומר שלא צריך לדבר עליהם. ביקורת היא דבר חשוב, אבל זאת דווקא כאשר משתמשים בה בצורה הנכונה, כשהביקורת היא בונה ולא הרסנית. תפקיד התקשורת הוא לתת הכוונה לאומה, להיות הכלי שדרכו פונים אל האומה, מראים לה את המצב כמו

שהוא, בין לטוב ובין למוטב, בין את הדברים הטובים ובין את הדברים שאינם כאלה, אבל וודאי שהדגש צריך להיות על הטוב, והרי כשחושבים על זה יש כל כך הרבה טוב. ומתוך השמחה על הטוב, אפשר גם לעסוק בביקורת בונה.

עוד נקודה חשובה היא שכשיש דברים שאין להם פיתרון מיידי, אין צורך לדוש בהם בלי סוף. העיסוק החוזר בבעיות שכרגע אין לחברה הישראלית כוח להתמודד איתן רק מחליש אותנו, כמו באדם הפרטי מחשבה על בעיה שאין הוא יכול לפתור. (אגב, באמת כל הדברים האלה נכונים גם אצל האדם הפרטי).

עד כדי כך התקשורת קיצונית באוירת היאוש שהיא משדרת, שהיא כבר רואה זאת כאידיאל שהיא כבר מזמן שכחה, או שאולי היא מעולם לא ידעה, את סיבתו. כל מי שיש לו איזו תקווה, שמאמין ביכולת הישראלית להתנער מהמצב ולקום כארי, כל אדם כזה הוא קיצוני, משיחיסט, מתנחל מהימין הקיצוני ושאר תארים שמראים שאין לקחת את דעתו ברצינות שהרי בינינו, מי שמאמין שיש סיכוי לעם הזה הוא סתם משוגע...

הדברים נכתבים בכאב ובתקווה. הכוח נמצא בידי הקוראים, בידי הצרכנים. אם נדע לפקח על עצמנו בתחילה, ואחר כך גם על התקשורת, פתאום נגלה שיש לנו כוח לשנות. בראש ובראשונה אנו צריכים להפסיק עם הייאוש, להתנער ממנו. השלב השני הוא לומר לתקשורת את האמירה הזו באופן ברור – אנחנו לא קונים את שקר הייאוש. אנחנו מאמינים. את השקר הזה אנחנו לא מוכנים לקנות!

כמה רעיונות למי שמזדהה עם הדברים, או שהם "הוציאו לו את המילים מהפה" – אפשר לתלות את המאמר הזה בלוח המודעות, אפשר להעביר על פיו פעולה, אפשר לשלוח אותו לחבר באמייל. ובטח יש לכם עוד רעיונות. בסופו של דבר, אי אפשר לשבור את רוח העם. רק תזכרו – אפשר וצריך לייצר תקשורת אחרת, וההתחלה היא בכל אחד מאיתנו.

סיון ה'תשס"ה

הכיפה תהיה ראש גשר

חגי ראם

לא נתנצל עוד בפני תל-אביב או בני-ברק. נעודד את בנינו ליזום חברות היי-טק, נדרוש העדפה מתקנת בצבא, נגיע להנהגת המדינה

זה מצריך כמובן שינוי מחשבתי עמוק, פתיחת שורות והרחבת מעגלים. לא עוד יישובים דתיים לאומיים בלבד, לא עוד בתי-ספר, ישיבות ואולפנות לילדינו בלבד. אנו חזקים מספיק להיפתח, והוכיח הנוער שלנו לאורך כל התקופה האחרונה שהוא חזק דיו בדרכנו.

עלינו להקים או לרכוש חברות כלכליות, שייקחו נתח נכבד מהכלכלה הישראלית. לעודד את בנינו ליזום חברות היי-טק. לגייס משקיעים מכל העולם - יהודים ושאינם יהודים - להשקיע בחברות שהמוסר שלהם נשאב מהתנ"ך. עלינו ליצור או לקנות ערוצי תקשורת שיעבירו את המסר שלנו. לשלוח את ילדנו לעשייה בתחום הזה כשליחות. עלינו לעמול למינוי שופטים חובשי כיפות, שאינם מפחדים משלטון העריצות של השמאל. להציע את דין התורה על-ידי הקמת בתי-דין תורה כאלטרנטיבה לבתי המשפט, וליצור אווירה כזאת שעורכי דין ירצו לדון בפניהם.

במישור הפוליטי, יש למצוא את הדרך הטובה ביותר לשינוי ההנהגה ושיטותיה, תוך צירוף כוחות נוספים לצדנו. עלינו להרחיב את המעגל ולצרף יחדיו דתיים לאומיים עם יהודים מסורתיים ועם יהודים יוצאי ברית המועצות לשעבר. זהו כוח המהווה למעלה מ-60% מהעם, שילוב שיאפשר לנו להגיע להנהגה. המפה הפוליטית בעוד עשור תשתנה מהותית, ועלינו להיות בעלי נוכחות משמעותית במפה החדשה.

באשר לצבא, על ראשיו להוכיח לנו כי בנינו רצויים בקרבו על-ידי העדפה מתקנת, של מינוי קצינים דתיים לתפקידי מפתח בכל הרמות - מאלופים

למה מקיאה הארץ אותנו, חובשי הכיפות הסרוגות? היכן טעינו בדרך? הימים קשים, העיניים דומעות והלב שבור. זה בדיוק הזמן בו חייבת הציונות הדתית לשנות את דרכיה. לא עוד היסגרות שבטית בדומה לשכנו הערבים, לא עוד זלזול באחר ובשונה, לא עוד שימת דגש רק על מצוות הדת, לא עוד מדדי דתיות. דרושה פתיחות כללית, מושלמת. מעתה, אנו לא עוד גשר - אלא ראש גשר.

לא נתנצל עוד בפני השמאל על שאיננו "ציוניים" מספיק, או בפני החרדים על שאיננו "דתיים" מספיק; לא נתרגש יותר ממה שכותבים ברנע, דנקר או "המודיע", ממה שחושבים בצפון תל-אביב או בבני-ברק. לא ניתן עוד שביום בו זורקים יהודים מביתם, הבורסה תעלה. ש-10 מתוך 11 שופטי בית-המשפט העליון יחליטו כי ארץ ישראל היא שטח כבוש. ושלא יהיה אפילו ערוץ תקשורת אחד המגיע לכלל תושבי ישראל שמציג את עמדותינו.

הגיע הזמן להיות מה שאנחנו: ציונות דתית לאומית המשלבת תורה עם עבודה, תורה עם דרך ארץ, תורה עם מדע, תורה עם משפט, תורה עם כלכלה. הגיע הזמן לשנות את מטרותינו: לא עוד רק התיישבות וחקלאות וצבא, אלא מעתה חברות כלכליות, ערוצי תקשורת ובתי משפט לצדק. יש לנו דרך אמיתית, והגיע הזמן שנהיה גאים בה. הגיע הזמן ש-300 אלף האיש שהגיעו לכיכר בתל-אביב יבינו כי הם ציבור איכותי, שצריך להנהיג את העם.

ביצועיים דרך אוגדונים וכלה במח"טים. על הרמטכ"ל לצאת מיידית בהכרזה כי בני הציונות הדתית רצויים בשורותיו, כולל אלה שזרקו צבע על שוטרים וחיילים. מעבר לכך, לא נפחד עוד מהצפוי לילדינו, בוגרי מערכת חינוך מפוארת שלנו, באם ישרתו ביחידות מעורבות של בנים ובנות. נהפוך הוא: נתנדב שהם, שחונכנו לכבד את כבודה וצניעותה של האשה, ישרתו ביחידות כאלו, כי רק הם ישמרו על כבודן של החיילות.

הצלחה במשימות אלו מצריכה הנהגה חדשה. אני קורא לדור המנהיגים והרבנים הנוכחי, אנא, עשו כמעשה משה שהשכיל להעביר את שרביט ההנהגה ליהושע לפני הכניסה לארץ ישראל, בידעו כי בה נדרשת צורת הנהגה שונה מזו שהייתה נהוגה

בשנות הנדודים במדבר. אנו צריכים כיום מנהיגים ורבנים שיודעים כי אנו לא מיעוט נרדף יותר הנסמך לשולחנם של אחרים, אלא ציבור איכותי שיש בכוחו וביכולתו להנהיג את העם.

אלו מטרות קשות להשגה ויידרשו לנו שנים רבות להגשימן. אך כפי ששרנו עשרות פעמים בחודשים האחרונים, "עם הנצח לא מפחד מדרך ארוכה". יש לנו הכוחות לנצח ולזכור כי מהיום, אנו ראש גשר.

חגי ראם הוא תושב מרכז שפירא
שקלט בני-נוער מגוש קטיף

אב ה'תשס"ה

אחי, אל תתנתק

משאל מתפקד הליכוד התשס"ד

אלישיב רייכנר

שולח את הילד שלי לבית הספר התורני שלהם, אם הייתי חושב שיש סיכוי שיקבלו אותו). אם 'אחים לא מתנתקים' אחי, אז למה ועדת הקליטה של היישוב שלך לא קיבלה אותי? אח שלי, קראת לי לבוא להפגנות שלך, אז אני מצפה שגם אתה תבוא להפגנות שלי. מידי פעם אני מפגין על הצרות שלי ואני אשמח מאוד אם תבוא להזדהות. אני מפגין שלא יסגרו לאשתי את המפעל, אני מפגין שישלמו לי משכורת בזמן (אני מקווה שזו לא בקשה מוגזמת...) ושלא יקצצו עוד שעות בבית הספר של הבת שלי (גם ככה רמת הלימודים בו לא גבוהה).

אחי, תאמין לי שאני אשמח לראות אותך אצלי יותר, לא רק משאלים או בתקופה בחירות, ולא רק בהפגנות. אני אשמח אם תזכור שגם אני דתי, אולי לא בדיוק כמוך (בשבת אני הולך עם חולצה ירוקה ולא לבנה), אבל אני מאמין במה שאתה מאמין ורוצה להתחזק. אני גם אשמח אם תתייחס אליי בעיתונים שלך ובתחנות הרדיו שלך, בקיצור, אני אשמח להרגיש חלק מהחברה שלך. תדע שאתה מוזמן תמיד, אח שלי, (אתה כבר יודע איפה אני גר), תרגיש חופשי להגיע אפילו בלי להודיע, לא צריך עגבניות שרי, פשוט תגיע. אני אשמח לראות אותך כאן יותר.

כשיו אחי, אחרי שלא התנתקתי ממך, אחרי שהצבעתי נגד תוכנית ההתנתקות, אני מבקש ממך שגם אתה, לא תתנתק ממני. נכון, המשאל מאחורינו, וברוך ה' ניצחנו, אבל אותי בחיים מטרידים עוד הרבה דברים חוץ מגוש קטיף (ואני מקווה שתסלח לי על כך). מטריד אותי למשל, שכבר יותר מחצי שנה לא קיבלתי משכורת מהמועצה שבה אני עובד, (בתור אדם דתי אתה בטח יודע שזו הלנת שכר), מטריד אותי שהמנהל של אשתי מקבל משכורת של שלושים אלף שקל בחודש ואשתי מקבלת בקושי שכר מינימום. מטרידה אותי הריבית הגבוהה שלוקח ממני הבנק שלי, מטרידים אותי אחוזי האבטלה בשכונה שלי, מטריד אותי עתיד הילדים שלי.

האמת אחי, אני חייב לומר לך שקצת קשה לי עם מה שאמרת לי ש'אחים לא מתנתקים'. כי אם 'אחים לא מתנתקים' אז למה חברים שלך עזבו את השכונה שלי ובנו להם שכונה נפרדת? 'בואו לגור עם אנשים כמוכם' הם כתבו בפרסומת של משהב, שקראתי בעלון בבית הכנסת, ואני מיד הבנתי את הרמז. אם 'אחים לא מתנתקים' אחי, אז למה חברים שלך פתחו בית ספר חדש לילדים שלהם מול בית הספר של הילד שלי? (תאמין לי שהייתי

לדרכו של אלקנה

מאמר בסיס לפעולה מס' 16 – 'החוצה!'

הרב אלי סדן

ר' זירא אינו מסתפק בזה שאומר "עמוד וגודרה", אלא מוסיף - "כמו שעשה אלקנה", הגדרה מיוחדת - לך אל אלקנה וראה כיצד הוא התמודד עם הבעיה.

אכן, אין זה סוד כי הדרך שאימצנו כאן לעצמנו היא דרכו של אלקנה. אלקנה חי בתקופה מאוד דומה לתקופתנו, גם אז היתה "התקופה הציונית", תקופת יהושע והזקנים שאחריו; כבשו את הארץ, חילקו אותה, היתה פריחה, שגשוג כלכלי... אבל אט אט החלו מחפשים איכות-חיים, כל אחד קיבל נחלה "איש תחת גפנו ותחת תאנתו", כל אחד סידר לעצמו דירה צמודת קרקע, וכך, עם הזמן, החל כל אחד דואג לעצמו. לא היה כוח ציבורי המאחד את כולם "בימים האלה אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה". חלה הידרדרות שתחילתה באיכות חיים חומרית, המשכה בפילגש בגבעה. וסופה, במלחמת אחים, בפסל מיכה, ובהידרדרות רוחנית נוראה.

בעידן פוסט ציוני זה, חי יהודי בשם אלקנה... והנה דווקא ההמשך ידוע: שמואל (-בנו) המליך מלכים, בנה מחדש את מערכת המשפט, החזיר את הנבואה, ישב ותכנן עם דוד את ביהמ"ק. אבל קודם לכן היה חסר עוד "משהו": על-מנת להמליך מלך – צריך היה העם צריך לרצות במלך; בשביל לבנות את ביהמ"ק - צריך שהעם ירצה את ביהמ"ק; כדי להשיב את הנבואה - צריך שהעם יהיה ראוי לנבואה!

נבואה אינה תופעה של אנשים פרטיים, אלא של עם שלם. ראוי היה הלל שתשרה עליו שכינה כמו משה רבינו, אלא שדורו לא היה זכאי. הנבואה היא תוצאה של מדרגת הדור. מי יוצר את המהפכה בשטח? מי יוצר את המהפך החברתי התורני בתוך עם-ישראל בשטח? אלקנה!

שיטתו של אלקנה

כיצד עשה זאת?

"אלקנה ואשתו בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל, ובאים ולנים ברחובה של עיר, והיתה המדינה מרגשת והיו שואלין אותן להיכן תלכו? ואומרים לבית ה' שבשילה, שמשם תצא תורה ומצות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך יחד? מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם? ואומרים להם הן, עד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, עד שהיו כלם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו - לא היה עולה שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים, אמר לו הקב"ה אלקנה! אתה הכרעת את ישראל לכף זכות, וחנכתם במצות, וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות, הא למדת שבשכר אלקנה שמואל: ".

הוא לא ארגן הפגנות, גם לא הטיף, ובוודאי לא עשה מהפכות צבאיות או מהפכות אלימות מסוג אחר. אלא עשה דבר אחד – המכונה בטרמינולוגיה המודרנית - "דוגמא אישית". הוא קבע לעצמו את היעד - לחבר את עם-ישראל למרכז היחידי המסוגל לחבר אליו את העם, דרך מקום השראת השכינה באומה. באותם ימים היה זה משכן שילה. המרכז הרוחני הוא גם מה שיכול להיות מרכז חברתי, ואלקנה רצה לחבר את עם-ישראל למשכן שילה.

לעלייה לרגל שני היבטים:

קודם כל - תשוקה לראות ולהראות את פני ה'. אדם לא עוזב את ביתו בעיצומה של עונה חקלאית בוערת ועולה ברגל לשילה, אלא אם כן מצפה שם למפגש מיוחד במינו - "לראות ולהראות".

אבל ממילא יש בזה גם מימד ציבורי – העובדה שכולם עולים למקום אחד פירושה, שיש לכולם לב אחד. אותו מדרש קצר מאפיין מאוד את המהלך הרוחני שמבצע אלקנה: "ועלה האיש ההוא, אלקנה, אשתו, בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל".

עיקרון ראשון – לפני שאתה רוצה 'להחזיר בתשובה' את ההוא ממר"צ ומהשומר-הצעיר, קח לך קודם כל אנשים קרובים - "בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה מעלה עמו לרגל". תחילה, מרכז סביבו את האנשים הקרובים אליו, ולא רק אלו הקרובים אליו ביולוגית, אלא קרובים במנטאליות, בשפה, על-מנת ללכת יחד. ואותה חבורה קטנה של אנשים אשר מבינים עניין ויודעים מה עליהם לעשות אותה הוא מטפח. אותו אוונגרד תופח, על מנת להתפית. הוא הולך וגדל ומצטרפים אליו כוחות נוספים. "והיו באים ולנים ברחובה של עיר והיתה מדינה מרגשת והיו שואלים אותם להיכן תלכו?".

לאדם בודד, בחור טוב ככל שיהיה, בעל הופעה מעניינת ככל שתהיה, לא מקדישים תשומת לב מיוחדת. אבל כשיש חבורה איכותית שהולכת ותופחת, הולכת וגדלה, זה כבר משהו! ובאותם ימים לא היו אנשים עולים לרגל, שכן עליה לרגל היא תמיד בזמן עונות חקלאיות, הבוערות לעם חקלאי. בסוכות, פסח ושבועות, בעת הקציר או האסיף, צריך לקום פתאום ולעזוב את הבית ואת השדות ולעלות לרגל! איך אפשר לעזוב את כל העולם החומרי "ולעלות ולהראות"?! זה לא בשבילם, הם עסוקים, עליהם 'לדאוג לעסק'. והם שואלים את העולים: לאן תלכו, ומה בכלל מושך אתכם ללכת?

בעיצומה של תקופה מלאת סיבוכים, כשחלה הזדקנות של האומה, מופיע פתאום כוח, לא אדם בודד, כי אדם בודד איכותי נמצא בכל מקום, אלא חבורה שהולכת ועולה ויוצרת כבר תופעה "והיתה מדינה מרגשת והיו שואלים אותם להיכן תלכו?"

והם משיבים מה שלהם הוא מובן מאליו: לבית ה' שבשילה שמשם תצא תורה ומצוות, והלוא אנחנו כולנו בני עם אחד, עם לב אחד, מוח אחד, בואו אתנו ונלך ביחד.

"יחד כולם קדושה לך ישלשו" - לא "אנחנו" ו"הם", אלא כולנו יחד נצעד באותו מסלול, באותו אוהל סיירים, תחת אותה אלונקה, נישא בעול יחד, בצבא ובאזרחות. המדינה היא של כולנו, אנו הולכים לאותו מקום, אז בואו נרים ביחד את הפרויקט הזה....

המשך המדרש מעניין ביותר: "מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם? ואומרים להם - הן!"

חשוב לבכות מידי פעם. יש אמנם אנשים מסכנים, אטומים, ששום דבר אינו מצליח לחדור ללבם ולהביאם לידי בכי. אבל בדרך כלל לכל אדם יש דברים חבויים בלב, שאולי בחיי היום-יום אינם יוצאים אל הפועל, אך הוא חי ומרגיש אותם עד שמגיע רגע מסוים שלבו נפתח. "מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם נלך עמכם".

אמת הפותחת לבבות

אלקנה מאמין בלב יהודי השוכן בתוכם. אלקנה הולך מתוך תפיסת עולם שמתחת לפני השטח הכל קיים וחי, וצריך רק לפתוח מעט את הפתח, ולאפשר את המפגש עם משהו אותנטי, אמיתי; משהו שיגרום להם להבין ולומר – בעצם, גם אני רוצה להיות כזה.

לא צריך לכפות דבר על אף אחד. אין צורך בכפייה דתית, לא בכוח פוליטי ולא בהפגנות. האמת, יש בה כוח לפתוח את הלב, יש לה כוח לפרוץ חומות.

ואומרים להם, נלך עמכם....

לא בתוך שנה אחת חזר כל עם-ישראל בתשובה, שנה אחת כאן, שנה אחריה שם; שנה אחת חמישה בתים, שנה אחרת עשרה בתים - "בדרך שהיה עולה בשנה זו לא היה עולה בשנה הבאה, עד שהיו כולם עולים".

זוהי הנקודה - ליצור מהפך חברתי בדרך של יצירת מודל עמוק ורציני, שאנשים מזדהים אתו והוא מתגלגל קדימה ככדור שלג, מתרחב ומתרחב. כי לאמת יש הכוח להתפשט, ולשם כך צריך רק לפתוח את הלבבות, לגרום לאדם שירצה להתחבר אל האמת.

'דתיים לאומיים' רדודים ושטחיים, שמבקשים פריבילגיות לדתיים, אינם מעוררים דבר, אולי להפך, דחייה. גם לא הסטיקרים ולא ההפגנות יוצרים את התהליך, אולי רק מסייעים לו לפעמים. מהפכה אמיתית יכולה להתרחש רק בדרך אחת: מפגש עם ציבור שחי חיים אמיתיים וגדולים הראויים להערצה, זה פותח את הלבבות וגורם לרצות "ללכת עמכם", שאכן כולנו הולכים מאותו מקום, לאותו מקום. יש לנו מטרות משותפות.

המדרש מסיים במשפט מופלא: "אמר לו הקב"ה, אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחינכתם במצוות וזכו רבים על ידך, אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם למצוות, הא למדת שבשכר אלקנה - שמואל". כלומר, אלקנה לא היה רק האבא הביולוגי של שמואל הנביא, אלא אף אביו הרוחני. הוא יצר בחברה הישראלית את המהפך הרוחני-חברתי שאיפשר אחריו את הופעת שמואל. אילו לא היה אלקנה יוצר שינוי רוחני בתוך החברה הישראלית, לא יכול היה שמואל לבוא ולעשות מה שעשה.

איך יוצרים אפוא מהפכה רוחנית-חברתית מלמטה? איך מביאים את העם לבוא ולאמר "נלך עמכם והם אומרים להם הן נלך יחד"? - רק באמצעות חבורה של אנשים ההולכת וגדלה בכמות ובאיכות, שכל מי שרואה אותם מבקש להצטרף אליהם בהליכה משותפת.

ניסן ה'תשס"ג

פעולה זו מבוססת על שיעורו של הרב
אלי סדן "לדרכו של אלקנה" – חובה
לקרוא לפני העברת הפעילות

החוצה!!!

מטרת הפעולה:

◀ החניכים יפעלו כקבוצה לעורר את הרצון ליהדות בקרב העם.

מבנה הפעולה:

1. המחשת צורך – המשימה מאוד גדולה.
2. לימוד – דרכו של אלקנה.
3. השלכה ליכולות שלנו כקבוצה וכסניף.

מהלך הפעולה:

1. המחשת צורך – המשימה מאוד גדולה

מביאים משהו מכל פעולה שהעברת במהלך החודש: מתודה, קטע, אביזר וכדו'. מסכמים באמצעותם את כל הפעולות והנושאים שעסקתם בהם במהלך החודש (ניתן ורצוי לשתף את החניכים בסיכום, לראות מה הם הפנימו, מה לא ברור וכו').

כל חניך מקבל מעטפה ו 3 פתקים. עליו לכתוב 3 דברים שהיה לוקח איתו כדי לקדם את עם ישראל לקראת ייעודו ולהכניס למעטפה.

דיון:

מה תיקחו איתכם?

למה?

מה צריך מי שיוצא למשימה משמעותית כל כך?

האם אתם מכירים מישהו ש"עשה את זה"?

מה עזר לו להצליח?

אם החניכים מעלים את אברהם אבינו כדוגמא, כדאי לחדד שאברהם אבינו הוא הראשון שהפיץ את שם ה' בעולם, אבל אז לא היה עם ישראל, אז היה צריך "רק" שהגויים ידעו שה' קיים. אנחנו מדברים על עם שיש לו תפקיד, שאנחנו מאמינים שהרצון והיכולת נמצאים אצלו בפנים, אבל זה מכוסה בהמון שכבות... מי הצליח לעורר את עם ישראל?

לחניכים קטנים: אפשר לדלג על השלב בו הם כותבים מה היו לוקחים איתם, ולעבור מיד לדיון קצר: מה צריך כדי לרומם את עמ"י ומי הצליח לעשות זאת?

2. לימוד – דרכו של אלקנה

הצגה בשיתוף החניכים – קוראים את המדרש על אלקנה ומשלבים את החניכים בהצגת הסיפור (חניך אחד אלקנה, נשותיו, ילדיו, תושבי העיר וכו'). לפי אופי הקבוצה ניתן ורצוי לעצור את הקריאה מידי פעם ולתת לחניכים השחקנים לאלתר את ההמשך.

כלם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו – לא היה	"אלקנה ואשתו בניו ואחיותיו וכל קרוביו היה
עולה שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים, אמר לו	מעלה עמו לרגל, ובאים ולנים ברחובה של עיר,
הקב"ה אלקנה! אתה הכרעת את ישראל לכף	והיתה המדינה מרגשת והיו שואלין אותן להיכן
זכות, וחנכתם במצות, וזכו רבים על ידך, אני	תלכו? ואומרים לבית ה' שבשילה, שמשם תצא
אוציא בן מומך שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך	תורה ומצות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך
אותם במצות, הא למדת שבשכר אלקנה שמואל".	יחד? מיד עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם
(ילק"ש שמואל א')	נלך עמכם? ואומרים להם הן, עד לשנה הבאה
	חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, עד שהיו

ניתוח דרכו של אלקנה (מופיע בשיעור של הרב אלי סדן ובלאמונת עיתנו חלק א' עמ' פה' – חשוב ללמוד ולהעמיק) תוך שימת כרטיסיות שמסכמות את העקרונות הנלמדים מאלקנה:

אישיות לדוגמא
יעד מוגדר
התחלה בקרובים לך
כוחה של קבוצה
הכרה בצורך באחדות ישראל
אהבה לעם ישראל
התמדה
סבלנות
השקעה

לחניכים קטנים: ניתן לספר את הסיפור בדמיון, בתיאורן בובות, לצלם לחניכים את המדרש ולסמן לכל אחד קטע אותו הוא קורא בקול בתורו, להתחפש לאלקנה ולספר בגוף ראשון (ועוד כיד הדמיון והיצירתיות שלך...). חשוב לסכם את העקרונות הנלמדים מאלקנה ולא להשאיר את זה כסיפור חביב.

3. השלכה ליכולות שלנו כקבוצה וכסניף

תקופת השופטים היתה אחת התקופות הקשות וחסרות ההנהגה בישראל. בתנא דבי אליהו רבא מובאת טענה כלפי השופטים שלא הסתובבו בערים ודאגו למצבו הרוחני של העם.

"וכשנכנסו ישראל לארצם, היה להם לסנהדרין גדולה, שהניח משה ויהושע ופנחס בן אלעזר עמם, ילך ולשור חבלים של ברזל במתניהם, ולהגביה בגדיהם למעלה מארכובותיהם ויחזרו בכל עיירות ישראל. יום אחד ללכיש, יום אחד לחברון, ויום אחד לירושלים, וכן לכל מקומות ישראל, וילמדו את ישראל דרך ארץ בשנה ושתיים ושלוש, עד שיתיישבו ישראל בארצם, כדי שיתקדש שמו של הקב"ה, והם לא עשו כן, אלא כשנכנסו לארצם, כל אחד נכנס לכרמו ולזיתו ואומר "שלום עליך נפשי"

(תדא"ר יא)

האם אין אנחנו חוטאים באותה נקודה?

בזמן השופטים היה זה אלקנה שעשה מעשה והכריע את עמ"י לכף זכות. הפעם תורנו. בואו נהיה בצד של אלקנה!!!

קבלה קבוצתית / סניפית – מה אנחנו עושים ברחובה של עיר?

מה אנחנו בוחרים להפיץ?

איזה רצון אנחנו מסוגלים לעורר?

איזה טוב ואור אנחנו מזהים בציבור הישראלי כולו?

מה היעד שלנו?

לאן אנחנו נסחוף אחרינו את השכונה?

לחניכים קטנים: כדאי לחשוב מראש על רעיונות ברי ביצוע ולאפשר לחניכים לבחור בין שניים שלושה רעיונות בלבד.

העשרה:

חיבור מול חורבן / הרב וינר

הדרך לגוש קטיף עוברת בגוש דן / יוני לביא

כשאתה רוצה התנתקות מי יסרב / אודי סיאני

חיבור מול חורבן

הרב מנשה וינר

קמצא ובר קמצא

הגמרא בגיטין (נה: - נו.) מביאה באריכות את הסיפור על קמצא ובר קמצא:

אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב "אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה" (משלי כ"ח, י"ד)? אקמצא ובר קמצא הרוב ירושלים... דההוא נברא דרחמיה (= אוהבו) קמצא ובעל דבביה (=ישונו) בר קמצא, עבד סעודתא. אמר ליה לשמעיה (לשמשו) זיל אייתי לי קמצא, אזל אייתי ליה בר קמצא.

אתא אשכחיה דהוה יתיב (מצאו יושב בסעודה) אמר ליה: מכדי 'ההוא נברא' (אתה) בעל דבבא ד'ההוא נברא' הוא (מכיוון ואתה שונא שלי) מאי בעית הכא? קום פוק! קום צא) אמר ליה: הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא (מאחר והגעתי, תן לי להשאר ואתן לך דמי מה שוכל ואשתה).

אמר ליה: לא! אמר ליה: יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך (אתן לך דמי חצי בסעודה) אמר ליה: לא! אמר ליה: יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך (דמי כל הסעודה). אמר ליה: לא.

נקמיה בידיה ואוקמיה ואפקיה (לקחו בידו והוציאו). אמר הואיל והו יתבי רבנן ולא מהו ביה שמע מינה קא ניחא להו, איזיל 'איכול בהו קורצא בי מלכא' (אלך אלשין למלכות). אזל, אמר ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי. אמר ליה: מי ימר? (מי יוכיח שכך הוא) אמר ליה: שדר (שלח) להו קורבנא, חוית אי מקרבין ליה. אזל שדר בידיה עגלא תלתא.

בהדי דקאתי שדא ביה מומא (בדרך הטיל בה מום) בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין (בעפעפיים), דוכתא (מקום) דלדידן הוה מומא ולדידהו (לאומות העולם) לאו מומא הוא.

סבור רבנן לקרוביה (להקריבו) משום שלום מלכות. אמר להו רבי זכריה בן אבקולס: יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מוזבח! סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא, אמר להו רבי זכריה: יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג!

אמר רבי יוחנן: ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו...

הסיפור על קמצא ובר קמצא רווי בפרטים רבים. כידוע, בדרך הלימוד שלנו את האגדות עלינו לשים לב על כל פרט שנכתב לנו. על כל פנים כעת נתמקד במספר עניינים:

המשפט הפותח של ר' יוחנן טוען שבגלל קמצא ובר קמצא נחרבה ירושלים, אולם בסוף הסיפור מופיעה מימרא אחרת של ר' יוחנן שטוענת שדוקא ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את הבית. מאחר ומדובר כאן על שתי סיבות שונות לכאורה, יש למצוא את הקשר ביניהם.

הדיון בין בעל הבית לבר קמצא היה דיון סוער, שכן אם הדיון נעשה בלחישה כיצד בר קמצא רצה שימחו בו חכמים, הרי הם לא יכלו לשים לב שהם מתווכחים בלחש.

מכיוון והדיון היה סוער, אי הנעימות נגרמה כבר בשלב זה ולא ברור מה הניע את בר קמצא להישאר? הביקורת הקשה כלפי החכמים מצריכה בירור חשוב, מדוע באמת החכמים לא התערבו בויכוח? ר' יוחנן מדבר על ענוותנותו של ר' זכריה בן אבקולס, אולם אין הדבר מזכיר מעשה ענווה. אם המקרה היה שהקהל היו פונים אל ר' זכריה ומבקשים ממנו לפסוק ואז אמירתו היתה 'איני ראו' - מובן שמדובר כאן על ענווה. אולם, לא מצוין שפנו אל ר' זכריה ונראה שהוא קם מעצמו ואמר את פסק ההלכה. אם כן, מהי הענווה שמופיעה בסיפור? הרי הוא הביע את דעתו בצורה נחרצת, ואף נראה שקיבלו את דעתו!

הגמרא מציינת שבר קמצא הטיל מום בקרבן שהוא פסול לישראל וכשר לאומות העולם. במקרה והגמרא היתה מסתפקת בתיאור שכזה ניחא, אולם הגמרא מנסה לברר איזה מום בדיוק הוטל בקרבן. לשם מה פרט זה חשוב? מה גם שאין מסורת בדבר ויש מחלוקת איזה מום הוטל בדיוק.

הענווה האמיתית

ברור לעין כל שהדילמה של ר' זכריה לא היתה במישור ההלכתי. לא היה צורך בר' זכריה שיאיר את עיני העם בכך שמום בקרבן פוסל אותו מהקרבה. ההתמודדות היתה קשורה ביחס העם לשלטון. המתח הגדול

שהיה נבע מהחשש מיחס השלטון, ור' זכריה החליט להתעלם משיקול מרכזי זה וטען שאין הוא מסוגל לפסוק בסוגיא מהיבט כלל ישראלי כי לכך הוא לא ראוי, והוא מסוגל לפסוק רק בשאלה המקומית המצומצמת, האם מום שכזה פוסל בקרבן.

כנגד אי לקיחת האחריות של ר' זכריה יצא ר' יוחנן, שכן לא יתכן שר' זכריה בורח בזמן שהוא צריך להנהיג את העם. הגמרא בסוטה (מט:) מביאה דיון בנושא הענוה: "משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא - אמר ליה רב יוסף לתנא: לא תיתני ענוה דאיכא אנא...". במבט ראשון נראה תמוה שר' יוסף מכריז לעין כל שהוא עניו, מה שנראה סותר את היותו עניו באמת.

מובא בשם הגר"א שכוונת רב יוסף להלל את ענוותנותו של אמורא בשם "אנא"¹. אולם נראה שישנו גם הסבר בפשט. ענוה אינה אי הכרת ערך עצמך. עניינה האמיתי של הענוה היא לדעת שאם לאדם אחר היו את הכלים שלך וההזדמנויות שלך, הוא היה מצליח הרבה יותר ממך. כך ניתן לתפוס כיצד משה רבינו היה העניו מכל האדם, למרות שבדאי הוא היה מודע לעובדה שדוקא אליו ה' מסר את כל התורה.

לכן, ר' זכריה היה מחוייב לסייע לעם בכלים שהיו לו. כמובן שעם זאת היה עליו לדעת שמעמדו מחייב אותו ולא דווקא האישיות שלו. אולם, ההתחמקות שנעשתה על ידו זוהתה לבסוף על ידי ר' יוחנן כענוה פסולה.

הסעודה

בית המקדש נחרב בגלל שנאת חנם, אולם בסיפור שלנו ניתן למצוא גם קבוצות של רעים. קבוצת הרעים המובהקת היא בעל הסעודה, קמצא ותלמידי החכמים שכיבדו את בעל הסעודה בהגעתם. הבעייתיות בחבורת הרעים הזו מתבטאת בשם קמצא = קומץ. בקמיצה, מה שבפנים מחובר ומהודק היטב, אולם כלפי מה שבחוץ מופנה האגרוף. מאחר וזו היתה קבוצה אליטיסטית ייחודית היה לבר קמצא מניע להשאר, אולם הם מצידם לא איפשרו לו זאת.

הסלידה של החברה מבר קמצא יתכן והיתה מוצדקת. קשה להאמין שאדם רגיל שהיה נעלב מיד היה רץ לשלטונות בצורה שכזו. ניתן להניח שעוד בילדותו בלטו אצלו התכונות הרעות, יתכן וכבר היו לו הלשנות קודמות. אולם, אין הדבר מחפה על התנהגותם הכוללת והמצב החברתי אליו הגיעו.

הגמרא בחולין (סג:) מספרת על מקור השם "חסידה": "אמר רב יהודה: החסידה זו 'דיה לבנה'. למה נקרא שמה חסידה? שעושה חסידות עם חברותיה". התכונה המיוחדת של מעשה חסד עם חברותיה נראה תכונה טובה, אולם העובדה שחסידה היא חיה טמאה מערערת הבנה זו. דוקא מעשה החסד עם חברותיה בלבד הוא המעשה הפסול. מעשה שגורם ליותר שנאת חנם וכיתתיות.

נחו של הדיבור

הגמרא בתחילת מסכת עבודה זרה מביאה דרשה מעניינת:

דרש רבי חנינא בר פפא ואיתימא רב שמלאי: לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ספר תורה [ומניחו] בחיקו ואומר למי שעסק בה יבא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא (= הרי מי למד תורה אם לא הם?)... [מיד] נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה... אף אמר להם הקדוש ברוך הוא במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבונו של עולם הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו הרבה כסף וזהב הרבינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה.

אמר להם הקדוש ברוך הוא שומים שבעולם כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם תקנתם שווקים להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמכם כסף וזהב שלי הוא שנאמר "לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות" כלום יש בכך מניד זאת?

כיצד אומות העולם חשבו שהם יצליחו "לעבוד" על ריבנו של עולם? הנסיון שלהם נראה לא רציני מלכתחילה.

אולם נראה שמאחורי הטענה שלהם מסתתרת השקפת עולם שלמה. לדעתם, אין חשיבות למחשבה שהתרוצצה בראשם בזמן שהם בנו את השווקים שכן למעשה השווקים איפשרו לישראל לעסוק בתורה. רומי שהגיעו בטענה הזו לפני הקב"ה הם צאצאים של עשיו, ששמו רומז על תכונתו, העשיה.

מנגד לאמות העולם עומדים ישראל שבתפיסת עולמם המעשה אינו עומד בפני עצמו אלא הינו הביטוי המעשי של המחשבה. הנקודה שמדגישה חיבור זה הוא הדיבור, שהינו הכלי הישיר לביטוי המחשבה. סימוך לעניין זה ניתן לראות בבריאת האדם הראשון (בראשית ב', ז'): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". בפסוק זה מתוארים במדויק שלושת החלקים המרכיבים את האדם, העפר הוא החומר (המעשה), הנשמה (המחשבה), נפש חיה - מפרש התרגום "לרוח ממללא" - הדיבור.

הדעה הראשונה לגבי המום שהטיל בר קמצא טוענת שמדובר על ניב השפתיים של העגל. בנקודה הזו ישנה מחלוקת תהומית בין ישראל לאומות העולם, שכן רק לישראל זהו מום. לאומות העולם איבר זה אינו העיקרי אלא העיקר נמדד על פי המעשים בפועל.

עין טובה

נאמר בתורה (דברים י"ז, י"א): "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל". ישנו ייתור בפסוק שבולט לעין. מאחר ונאמר "לא תסור", ברור שהכוונה לא לפנות ימין ושמאל. מה הפירוט הזה מוסיף לנו?

חז"ל דרשו את המילים הללו בספרי (שופטים סוף פסקא י"א): "אפי' מראים בעיניך על שמאל שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל שמע להם". מדוע בחרו חז"ל בדוגמא של ימין ושמאל, מדוע לא לאמר "שחור שהוא לבן" או שמא "שולחן שהוא כסא"?

רעיון שעובר בתורה שבעל פה מפי הרב קוק זצ"ל מסביר את הנקודה היסודית שבאמירה זו. כאשר ישנם שתי דעות שאחד טוען לבן ואחד טוען שחור, ברור שרק טענה אחת היא הצודקת. אולם כאשר שני אנשים מתווכחים על צדדים של ימין ושמאל, ניתן לענות שהכל תלוי בזווית הראיה (אם נתהפך אזי השמאל והימין יתהפכו גם כן). כך היא דרכם של חז"ל, להראות לנו את ההסתכלות הנכונה על המציאות. על כן הסנהדרין נקראים "עיני העדה", ולכך יש עוד דוגמאות רבות.

לענייננו, ר' זכריה ראה לפניו את העם מחולק לכיתים כיתים, ובמצב שכזה אמר כיצד הוא יקבע מה על כל העם לעשות? הראיה הזו היתה פסולה, היתה חסרה בנקודה הזו עין טובה. דוקא ראית הציבור כיחידה אחת ונטילת האחריות עליו היתה חסרה באותו הזמן. עין טובה אינה אומרת לא לבקר את המומים שבאדם, אך היא אומרת שבסופו של דבר צריך לראות את הצד החיובי שבאדם, שמאחד אותנו. בדעה השניה לגבי המום שנתן בר קמצא מתייחסת לנקודה הזו, שכן לדעתה המום היה בעין של העגל.

אז והיום

חז"ל (סוטה פרק ט' משנה ט"ו) דיברו על דורנו, עקבתא דמשיחא, וציינו שבדור זה לא יהיה מנהיג. מאחר וזהו המצב, המשימה החשובה מוטלת על כתפיו. החיבור של העם יכול להעשות בדורנו רק בעבודה הקשה של כולנו, ודוגמא טובה לכך הוא ארגון "פנים אל פנים". יש צורך בעין טובה, ראיית כלל ישראל והאחריות שיש לנו כלפי כל יהודי ויהודי, גם אם הוא לא בדיוק שייך ל"קומץ" שלנו, והדבר יבוא לידי ביטוי בדיבור, בקישור ובהתחברות ברמה האישית של שיחה פתחה וגלויה, פנים אל פנים. העובדה שהקב"ה ברא את דורנו במרקם חברתי שכזה, מחייבת שיש פתרון למצב. כל אחד יכול להיות עניו ולומר באמת שאינו מתאים למשימה, אך הגענו למצב שבו הענוה הזו לא שייכת ועלינו לעבוד ביחד כדי להגיע

לחיבור ולא לחורבן. יהי רצון ויבטלו מעל עם ישראל כל גזירות רעות ונזכה לראות בבניין בית המקדש
במהרה בימינו.

1 מופיע לדוגמא בירושלמי יבמות פרק ג' תחילת הלכה י"ב.

אב ה'תשס"ה

כשאתה רוצה התנתקות – מי יסרב?

אהוד סיאני

להם כרחוקים או מנותקים הגיע הזמן שכולנו נעשה מאמץ להתחבר מחדש.

יש כבר כמה שכונות באזור גוש דן (לא נכנס לפרטים, כולנו יודעים באיזה שכונות מדובר) שצריך לחפש בהן דירה דלת מול דלת או וילה ליד וילה (בלי כלבי שמירה... של הדמוקרטיה), שכונות שבהן עוד אין השפעה של גדולה שומרי תורה ומצוות. צריך לפתוח שם את כל בתי הכנסת שנסגרו מחוסר מניין לכל אלה שיתקרבו לאמונה. צריך להעביר עוד שיעורי תורה, להרחיב את התרבות התורנית והפעילות במתנ"סים. אולי גם נניח לעוברי אורח תפילין ונעמוד עם פרוספקטים של הסברה בכניסה לקניונים ובתי הספר.

יש כבר במקומות האלה הרבה תורה ואמונה אבל אתה חושב שצריך עוד.

עדיין לא ברור לנו למה בשביל זה אתה מאיים על גוש קטיף. תמיד חשבנו שאפשר לפתור הכל בהדברות. אבל יום יבוא ונבין. טוענים עליך שהשתנית. מי שמתאמץ להבין אולי יבין בכל זאת.

הבנו את הקטע. אתה חושב שבצבא כבר ניכרת השפעתם של החיילים המאמינים אבל אתה

רוצה שנמשיך לחזק גם במקומות הרחוקים ממחלקות ההסדר. שמענו אותך ברדיו מדבר על פיזור מחלקות ההסדר בכל הצבא. על תכניות לשנות את מסלול ההסדר ללא התייעצות עם ראשי הישיבות. קצת קשה לקבל את זה ולהבין אבל נסתדר.

טוב, אז שתי ידיים באויר. אתה ואתה מיום א' הקרוב מגיעים כל אחד עם זוג תפילין נוסף, יש פה כמה חיילים שצריכים להכיר את מצוות תפילין.

בזמן האחרון שומעים אותך הרבה, ברדיו, בטלוויזיה, בעיתונים. אתה מדבר על התנתקות ומציג אותה ככואבת גם לך. אתה מאמין בעתיד טוב יותר ומפזר אופטימיות סביב כל עוזריך ויועצך שיהיה טוב. בכלל בזמן האחרון יש לך הרבה דוברים. ומזמן לא קיבלת כל כך הרבה תמיכה מכאלה שהיו יריבך עד היום.

הבנו את הנקודה. אתה חושב שבמהלך השנים זנחנו קצת את הציבור הישראלי ומנענו ממנו את ההיכרות עם האמונה, עם התורה והמצוות. לכן אתה לוחץ על הקטע של גוש קטיף, שנפתח את העיניים לכיוון גוש אחר - גוש דן. אתה חושב שכללי המשחק השתנו ולכן צריך לשנות כיוון. סרבנות לא תתקבל. גם לא מצפונית.

בזמן האחרון שומעים אותך הרבה, ברדיו,

בטלוויזיה, בעיתונים. תמיד התרחקת מהמקומות האלה. יש לך דרכים משלך לנהל את הכל, אבל כנראה שזה כבר צריך לזעוק.

אתה מדבר על התנתקות ומציג אותה ככואבת גם לך. אתה מאמין בעתיד טוב יותר ומפזר

אופטימיות סביב כל עוזריך ויועצך שיהיה טוב. בכלל בזמן האחרון הרבה דוברים יש לך. לא רק אוהדיך. מזמן לא קיבלת כל כך הרבה תמיכה מכאלה שהיו יריבך עד היום (או לפחות חשבו שהם כאלה). ובכל פעם שמישהו מתנגד לך אתה מחייך כזה חיוך שאומר "אבל אתה הרי יודע שאותי שום דבר לא יעצור".

אבל אתה צודק. אמנם בשנים האחרונות, אנחנו משקיעים בכל הציבור, אבל אולי עדיין לא מספיק. יש עוד הרבה אנשים שלא טעמו את יהדותם האמיתית מקרוב ואם אנחנו נראים

מי מתנדב להישאר שבת? יופי. המשימה:
להחדיר בצבא את קדושת ואווירת השבת
מכניסת שבת ועד צאתה. שירה בחדר אוכל,
דברי תורה, עידוד לכל המעוניינים להגיע
לתפילה.

רשימת שמירות – נא לשבץ
חייל מאמין עם חייל שעוד לא
יודע שהוא כזה. שמירות רק
8:8. שיהיה מספיק זמן לדבר
על נושאים רציניים ולגלות
בלב כל אחד את נקודת האמונה הפנימית
בתוכו.

מי שיכול להזמין אליו הביתה חייל בודד
(מתורה ומצוות) לשבת או לאירוח, שיכיר מה
זה משפחה דתית יישר כח.

נתקלת. יש חיילות בבסיס. פה בזהירות. לא כל
אחד מתאים למשימה הזאת. בנות זה יחידת
עילית. אבל מי שיקבל לכך הכשרה מתאימה, גם
להן יש ניצוץ אמונה שצריך רק להדליק אותו.
אז אם כבר השלכת אותנו לכל מיני בסיסים
ויחידות נדחות מי אנחנו שנגיד לא. לקבלת
המפקד המחלקה (שכבר לא מחלקת ביני"ש)
תמתח להקשב. באותה הזדמנות אנחנו צריכים
לעבור גם במטבחים ולדאוג לכשרות ולבתי
הכנסת בכל המקומות הללו.

אתה יודע. בעצם, תמיד היינו חיילים טובים.
תמיד מילאנו אחרי הפקודות שלך. אנחנו בכלל
נגד סרבנות וקוראים לכל מי שחושב לסרב שזה
לא כדאי. אתה הרי יודע יותר טוב מאיתנו מה
נכון מה לא. אנחנו לא תמיד מבינים אותך,

**אנחנו נמשיך לחנך את
הנוער שלנו למימוש
הרעיונות שנראים בעיני
רבותנו כדבר הנכון לבצע.**

אתה מוביל אותנו ומה אתה מתכוון. לסרב
פקודה? לא אצלך. גם לא מצפונית.

אנחנו נמשיך לחנך את הנוער שלנו למימוש
הרעיונות שנראים בעיני רבותינו כדבר ה' הנכון
לבצע. נמשיך להאמין בנצחון הטוב על הרע
ובתהליך הגאולה. נמשיך לחפש איפה אתה צריך
אותנו ומה המשימה באה. מוזר לחשוב על זה
כך, אבל עם כל מה שאתה גורם לנו בזמן
האחרון, בעצם אתה הוא זה שנותן לנו את הכח
להמשיך. אז תודה.

יש בנו אמונה והיא תנצח!

טבת ה'תשס"ה

הדרך לגוש קטיף עוברת בגוש דן

יוני לביא, חברים מקשיבים

של אלפי אנשים שבשעות ספורות איבדו את ביתם ואת רכושם.

אבל האם זה גרם למשהו מעבר לזה? האם היו בינינו כאלו שבכו? שהתקשו להרדם בלילה? שהלכו כל היום נסערים וחשבו 'מה אני יכול לעשות כדי לסייע לאנשים הללו' ובכלל - 'מה אנחנו יכולים לעשות כדי שאסונות כאלו לא יקרו שוב'?

הלוואי שהייתי טועה אבל כמדומני שהתשובה לכך שלילית. לרוב המוחלט של האנשים הידיעה על ההוריקן קתרינה פשוט 'עברה לידם'. הם צפו בזה כמו שצופים בסרט, או לכל היותר כמו שאר הידיעות החדשותיות על עליית מחירי הסיגריות,

השביתות בפתיחת שנת הלימודים ומזג האוויר. כעבור חמש דקות הם כבר היו שקועים בעיסוקים אחרים, צוחקים, עסוקים ומבלים. אחרי הכל, זה רחוק מאתנו כל כך, ולנו יש את החיים שלנו שצריכים להימשך הלאה.

למה אני מספר לכם את כל זה והאם יש קשר בין זה לבין תוכנית הגירוש כאן אצלנו במדינת ישראל?

עבור רובנו גירוש יהודי גוש קטיף היה דבר קשה ביותר שלא נשכח זמן רב. רבים מאינו השתתפו בעצמם במאבק, חלקנו ירד לגוש קטיף, ואחרים סייעו מרחוק. גם מי שלא - היה צמוד למסכי הטלוויזיה והרדיו, והמראות הקשים נצרבו בלבנו. הרבה דמעות ניגרו באותם ימים קשים.

לאור זה מאוד קשה לנו להבין כיצד עם ישראל נתן את ידו לפשע הזה. איך הוא אִפֶּסר למעשה הנבלה הלא מוסרי הגדול ביותר שמדינת ישראל ביצעה מעודה לצאת לפועל. איך זה שיהודים מכל הארץ, מירושלים וחיפה, מפתח תקווה ורמת גן, מגבעתיים ואשדוד, לא יצאו מבתיהם

מה ימים אחרי שהסתיים גירוש היהודים מגוש קטיף פרצה בארה"ב סופת הוריקן אימתנית. האם יש קשר בינה לבין מה שקרה כאן בארץ? נקודה למחשבה בעקבות ההתנתקות

כמה ימים אחרי שהסתיים גירוש היהודים מגוש קטיף פרצה בארה"ב סופת הוריקן אימתנית. האמריקאים חובבי התקשורת דאגו לתת לה שם - "קתרינה", שם עדין וחביב שלא משקף את הנזק האדיר שהיא הותירה אחריה. רוחות

במהירות של מאות קמ"ש, גלים בגובה של 9 מטרים, גשמי זלעפות ונחשולי מים ששטפו את כל העומד בדרכם. למרות שמדובר בארצות הברית של אמריקה שכבר מורגלת בדברים כאלו

התוצאות הפעם היו קשות במיוחד. העיר ניו אורלינס הוכתה קשות, ואיתה ערים נוספות הסמוכות לה. היו הרוגים ופצועים רבים, נזק רב לרכוש ועשרות אלפי אנשים איבדו את בתיהם. במסכי הטלוויזיה ובמהדורות החדשות בארץ ובכל העולם תיארו והראו את האסון בארה"ב, ורבים צפו בדברים ועקבו אחריהם בדריכות.

האם יש קשר בין האסון הזה לבין גירוש היהודים כאן בארץ ישראל?

לכאורה, לא ניתן להצביע על קשר נראה לעין (ולא אתיחס כאן לקולות שאמרו ש'זה העונש שאמריקה קיבלה על תמיכתה בגירוש היהודים'. אלו חשבונות שמים, ואין לנו השגה בהם).

אך תרשו לי לשאול שאלה אישית ושכל אחד יענה עליה לעצמו: מה הרגשת אתה כשראית את נזקי הסופה ואת הקורבנות שלה? מה זה עשה לך?

אני מניח (או לפחות מקווה) שלרוב האנשים זה גרם לתחושה של חוסר נוחות, ולצער על הסבל

כדי למחות על העוול הנורא!! הרי לא נדרשת אמונה דתית ודביקות במצוות יישוב ארץ ישראל כדי להתנגד לזה. מספיקה אנושיות ומוסריות פשוטה.

את התשובה קיבלתי מחבר שחזר מזועזע משירות מילואים. לפני כמה ימים הוא זומן לאימון שנתי קבוע של היחידה שלו. הוא הגיע למילואים נסער כולו כמה שעות בלבד אחרי שחזר מפירוק חממות בעצמונה (כדי שלא

יישארו שם דברים לערבים שיקבלו את המקום), ולתדהמתו גילה שעבור הרוב המוחלט של החברה

מהמילואים נדמה שכמעט לא קרה שום דבר. עולם כמנהגו נוהג. צוחקים, מדברים, מתווכחים על

כדורגל ופוליטיקה. כאילו לא היה פה כזה חורבן רק לפני כמה ימים. ולא מדובר באנשים רעים. מדובר בחברה טובים, רובם חילונים, אנשים משכילים. פה ושם היה מישהו ששם לב למה שעובר על החבר שלי וזרק לו איזה משפט של התחשבות והשתתפות "מה נשמע, מוטי, איך עברה עליכם ההתנתקות? בטח היה לכם קצת קשה, אה?... תגיד, ראית את המשחק של מכבי בשבוע שעבר...". החבר שלי כמעט יצא מדעתו. אך לאט לאט הוא נאלץ להכיר בכך שעבור רוב האנשים, האזרחים הרגילים של מדינת ישראל, ההתנתקות 'עברה לידם'. הם נפגשו בה רק דרך מסכי הטלוויזיה והעיתונים, בערך כמו שאתה נפגשת עם קתרינה מניו אורלינס. לא יצאת מזה שבור, נכון?

התקשורת גם דאגה תוך ימים ספורים לחזור לשגרה (ולזנוח בצד את האלפים שעדיין אין להם בית ועבודה...), ולהמשיך את שיגרת החיים כאילו לא קרה שום דבר. ושוב החדשות הרגילות - 'שביתות עם פתיחת שנת הלימודים, עליית מחירי הסיגריות, משחק חצי הגמר ליגת הכדורגל, מזג האוויר וכו' וכו'".

אומר כאן דבר חריף שבמסגרת חשבון הנפש שעלינו לעשות על מה שקרה, כדאי לחשוב עליו. מי שחושב שההתנתקות היא עצם הבעיה טועה. ההתנתקות היא רק סימפטום.

הבעיה עמוקה הרבה יותר - עם ישראל מנותק מערכים יהודיים יסודיים.

ארץ ישראל זה רק אחד מהם. עבור רבים מאנשי גוש דן גוש קטיף זה מין מקום רחוק וזר, בערך כמו חוץ לארץ. רובם מעולם לא ביקרו שם. הם רק שמעו כמה מחבלים יש שם וכמה זה מסוכן,

והם פשוט לא מבינים מדוע שנקיז את דמנו על שטח אדמה שאין לנו בו שום עניין מיוחד, ואולי הוא בכלל שייך לערבים.

אנשי גוש קטיף שילמו את המחיר הפעם. אבל מי שחושב שזה נגמר בזה

טועה. גם לו היינו מצליחים לבלום את ההתנתקות הנוכחית, ההתנתקות הבאה הייתה רק שאלה של זמן. כל עוד לא נטפל בשורש הבעיה, הסימפטומים ימשיכו לצוץ. ואולי הטעות הייתה שחשבנו שניתן לאנוס בכוח את רוב ישראל להחזיק בדבר שהוא לא מבין בשביל מה צריך אותו ולמה שווה להיאבק עליו? ואולי לנו כל כך ברור ופשוט האמת של מה שאנחנו מאמינים בו, שאנחנו שוכחים שלרוב עם ישראל זה פשוט לא כך.

חשוב לי להבהיר. אינני בא כאן להאשים שהיינו צריכים לעשות דברים אחרת ואז היינו מצליחים. אינני יודע. ייתכן שמבחינתנו עשינו את המקסימום, ובאמת לא יכולנו להשיג יותר מזה בשלב הנוכחי. יש לנו אמת גדולה לומר לעם ישראל, וצריך דרך ארוכה, זמן רב והרבה עמל כדי להנחיל אותה לעם ישראל. אולי זה ייקח דור אחד ואולי עשרה, מי יודע. ובינתיים ייתכן שיתרחשו (ח"ו) התנתקות למיניהן. אך דבר אחד חייב להיות לנו ברור. מהו הכיוון, מה המסלול, מהי הדרך - בהם אנחנו צריכים ללכת. וכאן עלינו לזכור שאין דרכי קיצור. אי

דבר אחד חייב להיות

לנו ברור. מהו הכיוון,

מה המסלול ומהי הדרך

בהם אנחנו צריכים ללכת

אפשר לדלג מעל עם ישראל. הדרך לגוש קטיף עוברת דרך גוש דן. נרצה או לא נרצה. רוב עם ישראל לא גר בנצרים אלא בתל אביב ובחיפה, בפתח תקווה ובאשדוד. ישנם אלפים רבים כל כך שלא זכו לטעום טעם של תורה ואמונה, וערכי היהדות רחוקים מהם. הם צרכנים (בעל כורחם. לא הוצעה להם אלטרנטיבה אחרת) של תרבות מערבית גדושה בחומרנות ונהנתנות, רחוקה כל כך מכל מה שאנחנו מאמינים בו.

השבוע חל יום השנה השבעים לפטירתו של רואה האורות הגדול, הרב קוק זצ"ל, שטבע את המשפט המפורסם שהפך לדגל המאבק: "עם הנצח לא מפחד מדרך ארוכה". חשוב שנזכור תמיד לא רק את אורך הדרך אלא גם את המסלול שלה ואת מה בדיוק עלינו לעבור כדי להגיע ליעד שלנו.

אב ה'תשס"ה